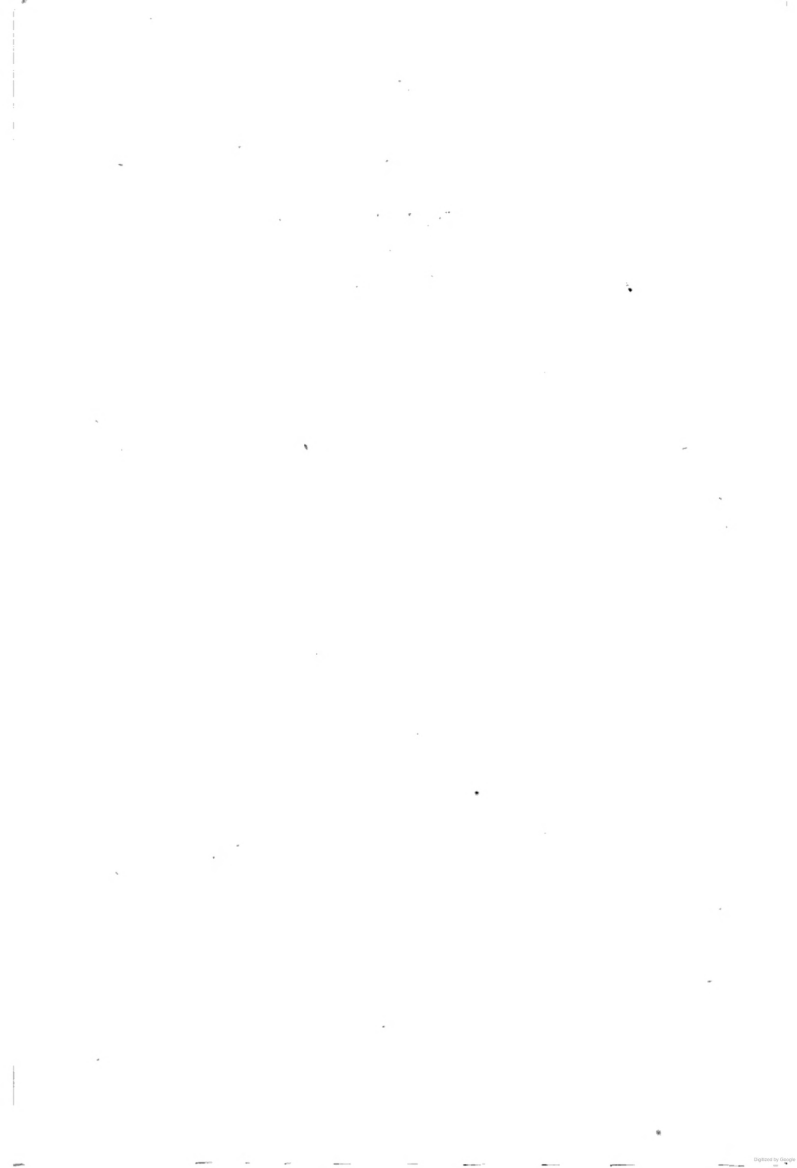

SPICILEGIUM
ROMANUM.

8-15.23.

SPICILEGIUM

ROMANUM.

T O M U S I I I .

SS. MM. CYRI ET IOHANNIS LAUDES ET MIRACULA LXX.

SCRIPTORE S. SOPHRONIO ,

INTERPRETIBUS BONIFÁCIO CONSILIARIO

ET ANASTASIO BIBLIOTHECARIO.

S. PETRI ALEXANDRINI VITA

EODEM BIBLIOTHECARIO INTERPRETE.

FRAGMENTA THEOLOGICA PRISCORUM AUCTORUM

EX CODICIBUS ARABICIS ET SYRIACIS.

HENRICI VIII. R. A. EPISTOLA ADVERSUS LUTHERUM.

ROMAE

TYPIS COLLEGII URBANI

M. DCCC. XL.

V

EDITORIS PRAEFATIO.

Ecclesiasticorum patrum scripta, praesertim apprime orthodoxorum, typis imprimere, religionis plurimum interest: sunt enim thesauri totidem in sacro aerario locandi, unde postea pro variis ecclesiae usibus aut necessitatibus depromi queant. In his haud postremum, ut puto, locum occupat Sophronius patriarcha hierosolymitanus, qui vitam sanctis operibus, et religiosis scriptis insignem, circa annum Christi DCXL. pie clausit. De libris ab eo relictis, multi multa pro re nata dixerunt, neque tamen nonnisi pauca lucem sparsim aspexerunt, ut ipse dixi in praefatione T. X. Script. vet. p. xxiv; quo in loco consilium meum patefeci colligendi cunctas sancti viri lucubrationes, atque in primis edendi historiam beatorum MM. Cyri et Iohannis, ac patratorum ab iisdem miraculorum; quam nunc fidem denique libero.

Thaumaturgicam SS. Cyri et Iohannis historiam a Sophronio nostro fuisse conscriptam, dicit in primis ipse auctor in protheoria, et in laudibus, atque in postremo miraculo, et demum in epigrammate quod de sua vita conscripsit p. 95, cui mox adstipulatur iatrosophista Seneca in tetrasticho. Graecorum insuper Menaeum ad diem martii undecimam sic: Σωφρόνιος τὸν ὀφθαλμὸν ἐπί-

•

χυσιν παθόντας, ὑπὸ τῶν ἁγίων Κύρου καὶ Ἰωάννου θεραπεύεται, καὶ τῆς ἰατρείας ἀπαιτεῖται μισθὸν τὰ καθ' ἑκάστην παρ' αὐτῶν τελευτῶμενα θάματα γραφῇ παραδύναι: *Sophronius oculorum caliginem patiens, a sanctis Cyro et Iohanne sanatur, qui loco mercedis pro valetudine reddita ab eo postulaverunt, ut miracula per eos quotidie patrata scripto traderet* (1). Item nicaenae secundae synodi patres,

/(1) In hoc eodem Menaeo (edit. Venet. an. 1820.) de patria Sophronii sic habetur: οὗτος ὁ μέγιστος τῆς ἐκκλησίας φωστὴρ, χώρας μὲν ἔφυ Φοινίκης Λιβύας Στεφάνου, πόλεως δὲ Δαμασκού, εὐσεβῶν καὶ ὁμοφρόνων τέκνον. Nunc mendosum hoc Λιβύας Στεφάνου corrigitur ab ipso Sophronio in epigrammate de vita sua p. 95. Λιβανοστέφανου, quam apparet fuisse libanensem regionem, in qua urbs Damascus. Errat quoque diverso modo Menaei latinus interpres apud Bollandianos mart. T. II. p. 72. *Hoc maximum ecclesiae sidus ex Phoenice thurifera, urbe Damasco, originem traxit, piorum et frugalium soboles parentum.* Prior error est *thurifera*, propter aequivocum vocabulum λίβανος quod *thus* et *Libanum* significat. Alter error est *frugalium* pro *concordium*, quia lat. interpres perperam legit *σωφρόνων* pro *ὁμοφρόνων*. Iusuper ex Menaeo cognoscimus, Sophronium abundantioris eruditionis philosophiaeque cupidum Alexandriam se contulisse; cuius itineris causam modestiae causa Sophronius in postremo miraculo patefacere noluit. Iam quod Petrus parthenopeusis apud nos p. 648. dicit Sophronium oriundum ex *urbe Pheneae*, placet mihi nunc sententiam meam ibi reformare, ut verba ἐκ χώρας Φοινίκης perperam intellecta atque explicata putem a Petro ex *urbe Pheneae*, pro *ex Phoenice regione*. Item in mendoso apud Sophronium vocabulo p. 95. et 648. ἐν αἰς vel ἐναῖς, nihil aliud latere iudico, quam verbum substantivum. Interim vero, si placet, addatur geographorum libris novum nomen libanotidis regionis *Libanostephanus*. /

et S. Iohannes damascenus testimonia pro sacramentorum iconum honore ex sophroniano hoc opere protulerunt, ut nos infra adnotavimus pp. 18. 380. 403. Iam Bonifacius consiliarius priora duodecim a Sophronio conscripta miracula, fecit latina; Anastasius autem bibliothecarius reliqua omnia, cum protheoria laudibusque, nec non utrâque sanctorum historiâ, ut in sequente volumine demonstramus p. 226-229. Denique Petrus parthenopensis, praeter quam quod SS. Martyrum historiam Marte proprio in compendium redegit, primum quoque et postremum miraculum ex Sophronio nominatim interpretatus est, ut p. 669. diximus; haeque scripturae in vat. lat. codice 6075. habentur, unde eas extulissemus, nisi secundi tomi moles satis iam excrevisset, et nisi propemodum supervacaneae post Anastasii lucubrationes visae fuissent.

Nunc de graeco exemplari dicendum est, quod nobis praeclarum hunc et copiosum genuinumque Sophronii foetum suppeditavit. Is est vaticanus codex 1607, membraneus saeculi xiii, qui olim fuit in Cryptae ferratae monasterio, ut eius adhuc inscriptio testatur, et a me in autumnalibus feriis anno m.dccc.xxxviii. observatus fuit; pretiosum sane κειμήλιον, in quo unice sophronianum hoc monumentum superesse credo; huncque ipsum romanum codicem a Bollandianis ad diem xi. martii designari puto his verbis: *insigne de SS. Cyro*

et Iohanne volumen Alexandriae a Sophronio scriptum ; quod ad xxxi. ianuarii , quo die sancti isti coluntur , frustra desideratum , et perisse creditum , feliciter reperimus in romano itinere nostro , et quidem utraq̃ue lingud , servamusque ingentis thesauri vice , suo tempore proferendum ; id quod postea extincta Societate , et interrupta Actorum SS. editione , non est effectum. Atque illud bollandianum apographum utrum uspiam supersit , equidem ignoro ; quominus id tamen ex utroque vaticano codice graeco atque latino , de quo pariter mox sum dicturus , derivatum fuerit , nullus dubito.

Post inventum graecum exemplar , latinam quoque coepi vestigare priscam interpretationem , cuius item Bollandiani non solum meminerunt , verum etiam specimen impresserunt , quin tamen eius esse auctorem Anastasium suspicarentur. Ecce autem is quoque textus inter vaticanos latinos codices sub numero 5410. mihi se obtulit. Est vero hoc antiquioris codicis , de quo paulo post dicam , apographum , ut praevia F. Peniae inscriptio declarat : *S. Sophronius archiepiscopus hierosolymitanus de laudibus et miraculis SS. martyrum Cyri et Iohannis. Habetur manuscriptum in archivio ecclesiae S. Mariae in via lata de Urbe ; ex quo Franciscus Penia Rotae auditor hunc codicem transcribi curavi , anno iubilaei .m.dcc.* Immo et alterum apographum , sed paulo

negligentius confectum, et cum Petri parthenopensis eiusdem tituli opere confusum, in vallicelliana bibliotheca observatum a me fuit.

Iam tanti operis visis apographis, consequens erat ut ipsius autographi cupiditate tenerer, quod extare in archivio S. Mariae in via lata non unus Penia dicebat, verum etiam Aringius qui Rom. subterr. lib. II. 21. translationem reliquiarum SS. Martyrum Alexandriâ Romam, ex eodem codice S. Mariae in via lata transcriptam vulgavit; et denique magnus Baronius, cuius in notis ad martyrologium die 31. ianuarii haec verba sunt: *translationis historiam extare ferunt in codice pervetusto diaconiae S. Mariae in via lata.* Haud vidit ergo Baronius codicem, sed famae tantummodo referenti credidit. Ego vero his cognitis, et Peniae potissimum adfirmationi confisus, recta ad archivium S. Mariae perrexî, in cuius ego urbana paroecia habito; quod mihi sane universum benigne Canonici reseraverunt; sed ad codicem quod attinet, frustra fui; prorsus enim ibi non comparet; nullumque esse in vivis Canonicum mihi adfirmarunt qui eum suis oculis uspiam viderit: quare ipsi putant, eundem longo abhinc tempore fuisse sublatum, vel casu aliquo pessum datum. Litterarium hercle damnum non contemnendum! agitur enim de codice qui sub Innocentio .III. PP., anno .M.CCCIII. conscribebatur, ut dixi p. 670; quique anno ducentesimo nonagesimo

octavo supra millesimum, sub Bonifacio VIII. PP. Canoniorum iussu religatus reparatusque dicitur, teste iterum Peniae apographo, in quo iam nos acquiescere necesse est.

Sequitur ut de narratione translationis reliquiarum SS. MM. Cyri et Iohannis Alexandria Romam dicatur; quae quidem narratio in graeco codice nulla est, neque esse potuit, sed latine perscripta extat in calce codicis S: Mariae in via lata, unde eam divulgavit, ut dixi, Aringius, ego vero ut cognitam et a Sophronii calamo alienam praetermisi. Indidem quoque derivatae admodum sunt lectiones officii ecclesiastici, ad priscum usum illius cleri, quas Martinellus recitat (1). Translationis autem narratio sic incipit. *Temporibus Honorii et Arcadii, qui religiosissimi imperatores fuerunt, sancto Innocentio papa existente, beatissimorum martyrum corpora abba Cyri et Iohannis a catholicis duobus monachis, scilicet Grimaldo et Arnulpho, translata sunt, videlicet ab Alexandria civitate usque ad urbem Romam. Erat autem illo tempore inter Saracenos et civitatis Alexandriae incolas dissensio maxima, usque adeo quod ipsi barbari cum perfidia magna super Alexandriae civitatem equitaverunt. Postea vero undique tam maximum ingredientes bellum, quod ad ultimum procul dubio*

(1) Primo trofeo della S. Croce, eretto in Roma nella Via lata p. 111.

superata est. Pergit relator dicere, quod sancti Martyres praedictis monachis per somnium apparentes, imperaverint ut suas reliquias Romam transferrent, ne eas barbari capta mox Alexandria, flammis exurerent. Cui monito monachi obtemperantes beatorum virorum corpora Romam transtulerunt, et deducentibus pompam Innocentio Papa cum Cardinalibus atque Praelatis, eadem deposuerunt in sacra illa S. Praxedis aede, quae in regione transtiberina, via portuensi, sita est. Age vero quis protinus non agnoscit crassum relatoris errorem, omni temporum scientia destituti, scribentis scilicet imperatores Honorium et Arcadium pro Heraclio, et Innocentium papam pro Honorio? Etenim sub Caesaribus fratribus atque Innocentio nulla fuit a Saracenis Aegypti occupatio, sed ea demum contigit anno Heraclii xxv, Honorii papae nono, Christi dcxxxiv, ut Baronius aliique ostendunt. Praeterea quo tempore conscribebat Sophronius historiam suam (nempe intra annos dcx et dcxx, ut p. 129. demonstravi) corpora sine dubio Cyri et Iohannis in templo suo apud Menuthem in Alexandriae vicinia quiescebant, et totius orbis concursu colebantur, ut centies Sophronius dicit. Superest igitur, ut gravi emendato latini relatoris errore, translationem illam saeculo Christi septimo, sub ipsam Alexandriae captivitatem, anno circiter Heraclii xxv, a Grimaldo (seu Grimoaldo) et Ar-

nulfo monachis factam credamus. Nam et Grimaldi nomen circa id tempus de militum ducibus principibusque non semel legitur. Certe quidem de sanctorum corporum ex Aegypto Romam translatione, minime est dubitandum. Etenim et Iohannes diaconus Vit. S. Greg. M. lib. IV. 91. basilicam tiberinam memorat SS. Cyri et Iohannis sub Benedicto (II.) pontifice, saeculo septimo; et illa reapse superest trans Tiberim sacra aedicula S. Praxedis, quam supra memoravi, quamque egomet nuper adii, vineis obsitam, et cultu paupere instructam; cuius in hypogeo, post ostium iamdiu muro obstructum, picturas a Martinello loc. cit. descriptas spectare nunc non licet, immo eas madore ac situ deletas suspicor: attamen per fenestram epigraphem adhuc introspicere potui, priscis litteris marmori incisam, et antiquariis non incognitam, quae ita se habet:

*Corpora sancta Cyri renitent hic atque Iohannis,
Quae quondam Romae dedit Alexandria magna.*

Praeter hactenus memoratam SS. Martyrum integram historiam, quae graece in codice Cryptae ferratae, latine autem in exemplari S. Mariae in via lata conservata est; alia insuper extiterunt quasi operis compendia aut excerpta, veluti illud non ita breve cum miraculis quindecim ab Othone Zylio latinitate donatum, et in bollandianis Sanctorum actis T. II. ianuarii editum. Item ut iam dixi Petri parthenopensis scriptum, quod in

sequente volumine imprimendum curavimus : qui tamen auctor , etsi duodecimo Christi saeculo desinente vel proximo incipiente scripsit , translationem sacrorum corporum adhuc ignorabat. Est rursus SS. Martyrum diversa passio in codice vetere S. Mariae ad martyres , nunc vaticano. Denique et alia Martyrum horum acta graece et latine in vat. codicibus legere memini , quae omnia ex sophronianis fontibus derivata videntur.

Expectabunt fortasse lectores sive de graeco textu sive de latino iudicium nostrum , quod tamen ab editore proferri minime oportet , postquam res ipsa in publico lumine exposita est. Utinam certe melior Sophronio aut politior interpretres obtigisset ! Etenim tam Bonifacius , quam ipse Anastasius impedita admodum , subobscura , et interdum semibarbara locutione fluunt. Neuter utique graecam linguam non callet , immo verbis uterque presse insistit , quamquam ipsam sensuum genuinam vim haud raro vel ignorat vel pervertit , et omni semper lepore caret. Ego vero quid agerem ? Manus ne tam priscis interpretibus vel medicas vel violentas inferrem , ut eos corrigerem , variarem , interpolarem ? Minime gentium. An omnino ipsos omitterem vel abicerem , novumque textum pro nostri saeculi gustu adornarem ? Ne id quidem mihi persuaderi passus sum , ut neotericam scilicet interpretationem , quantumvis lucidam ac politiore , his quae vetustatis au-

ctoritate aut colore commendantur praeferrem. Ecce enim, vetustis textibus ita a me conservatis, tres veluti pro uno habemus auctores, Sophronium, Bonifacium, atque Anastasium.

Quamvis autem Sophronii scriptum historici generis sit, attamen ne dogmatica quidem utilitate et gravitate caret. Nam pp. 394. 413. 437. corporis Domini in eucharistia praesentiam constanter adfirmat: in liturgico commentario (volum. seq. p. 33.) commutationem quoque seu transubstantiationem panis ac vini in corpus ac sanguinem Domini disertis verbis edicit: μηδεὶς δοκεῖτω ἀντίτυπα εἶναι τὰ ἅγια τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον πιστενέτω προσφερόμενον μεταβάλλεσθαι εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ. Quod ii velim haeretici considerent, qui publicas quoque poenas suis edictis ac legibus adversus catholicos transubstantiationis adsertores decernere non sunt veriti. Praeterea in multis miraculis oppugnat Sophronius diversos temporum suorum haereticos, severianos nimirum, iulianistas, theodosianos, fatorum observatores, ethnicos, blasphemos, atheos, nempe miraculo xii, et a miraculo ferme xxviii. usque ad xxxix. Neque laude carent eruditionis, quae ex Porphyrio p. 324. recitat; item quae p. 548. sqq. de Damasco eiusque civibus doctis, ac potissimum de Nicolais dicit. Denique Sophronium lectores pervenustum quoque poetam ex eius longiusculo epigrammate p. 95,

multoque magis in seq. volumine ex mellitis eiusdem anacreonteis intelligent.

EPI METRUM.

Quamquam in subsequente volumine de novis aliquot S. Sophronii scriptis locuturus sum, hoc tamen loco non incommodum est, unum ex his commemorare, quod in graeca quidem bibliotheca non recenset Fabricius, sed tamen nuper a Pithoeo didici, in quem casu incidi, qui in historica synopsi corpori iuris canonici praeposita scribit inter ceteros canonum collectores Sophronium patriarcham hierosolymitanum, cuius collectionem quandam ex synodis extitisse ait aetate sua in bibliotheca Reginae Galliarum. Quantum vero aut cuiusmodi id opus fuerit, silet Pithoeus, atque ego a gallicano codice absens divinationibus indulgere vix ausim. Ecce tamen in codice vat. brevem quamdam Sophronii nostri scriptiunculam reperi *de peccatorum confessione* (sic enim cum Cangio interpretor titulum *περί ἱεραγγιλιών*) ubi vir sanctus urget, quantopere oporteat, ut is qui peccatorum confessiones a paenitentibus excipit, morali canonicaque doctrina instructus sit, quò et culparum diversa genera cognoscere, et remedia idonea adhibere queat. Reapse olim sacerdotum audiendis confessionibus praepositorum sapientia in eo praecipue versabatur, ut canones paenitentiales probe scirent, quibus nulla ecclesia seu latina seu graeca seu denique orientalis caruit. Postquam vero eius scientiae necessitatem demonstravit Sophronius, canones ipsos paenitentiales, legum instar poenaliū, ponit; quos videlicet canones apud Hierosolymorum ecclesiam usitatos fuisse credendum est. Et quoniam huiusmodi cano-

nes in synodis plerique condi solebant, hinc fortasse, ni fallor, parisiacus Reginae codex, opusculum hoc Sophronii, collectionem ex synodis appellavit. Sed utrumque regius codex se habet, mihi quidem vaticanam Sophronio inscriptam lucubratiunculam recitare hoc loco placet.

ΠΕΡΙ ΕΞΑΓΓΕΛΙΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Πολλοὶ τρόποι τῶν ἐξαγγελιῶν εἰσὶν· ἄλλος γάρ ἐστιν ὁ ἐκυσίως ἐξαγγέλλων, καὶ ἄλλως ὁ ἀπὸ πειρασμοῦ ἢ ἁρρωστίας· καὶ τινὲς μὲν φεύγουσι τοὺς ἐσυμμένους καὶ τὴν γραφὴν μεμνημένους, προστρέχουσι δὲ τοῖς ἰδιώταις· ἄλλως γὰρ ὀφείλεται ὁ εἰς ἱατρὸν δοκιμὸν ἁρρώστος πεμοδυνόμενος, καὶ ἄλλως ὁ εἰς ἅπειρον τῆς ἱατρικῆς τέχνης· καὶ ἄλλως τρόπος πάλιν τῆς ἐξαγγελίας τῶν ἀρχόντων, καὶ ἄλλος τῶν στρατευομένων, καὶ ἄλλος τῶν πλευσύνων, καὶ ἄλλος τῶν πτωχῶν καὶ πενήτων, καὶ ἄλλος τῶν γερόντων, καὶ ἄλλος τῶν νεωτέρων· καὶ ἄλλος ὁ τρόπος τοῦ ἐκκλησιαστικῷ τάγματος, καὶ ἄλλος τῶν μοναζόντων, καὶ ἄλλος τῶν ἐν κοινῷβίῳ, καὶ ἄλλος τῶν ἡσυχάζόντων, καὶ ἄλλος τῶν ἀναχωρητῶν· οὗς ὀφείλει ἀκριβῶς εἰδέναι ὁ τὰς ἀναδοχὰς δεχόμενος· ὥσπερ γὰρ ὁ δοκιμὸς ἱατρὸς ἐκάστου πόνου καὶ ὀδύνης καὶ ἀλγήματος, τὰς τε βετάνους καὶ τὰ κενωτικά καὶ τὰ ξύρια καὶ τὰ εὐλωτικά γινώσκει καὶ ἐπίσταται, οὕτως καὶ εἰ τὰς ἐξαγγελίας δεχόμενοι ὀφείλουσιν εἰδέναι, τί ἐστὶ ψυχικὴ νόσος καὶ νόος ἁρρώστια καὶ καρδίας ταραχὴ καὶ πάθος σωματικόν, καὶ τί ἐστὶ πορνεία νόος, καὶ μοιχεία ψυχῆς, καὶ αὖραι διανοίας, καὶ πα-

ραρισμοὶ συνειδήσεως, τί ἐστὶν ἀμαρτία, καὶ τί ἐστὶν ἀδικία, τί ἐστὶ πλεονεξία, τί τὸ ψεῦδος, καὶ τί ἡ ἐπιρροία καὶ ὥσπερ ὁ μετὰ αἰρετικῶν δογματίζων ἐὰν εὐνοῦσκει τί ἐστὶ ἡ οὐσία καὶ φύσις, τί ἐστὶν ἡ ὑπόστασις καὶ πρόσωπον ἄτομον, τί ἐστὶν ἡ διαφορὰ καὶ πισότης καὶ ἰδίωμα, ἐαυτὸν μὲν βλάπτει, ἄλλους δὲ σὺν ὠφελεῖ, εὐτως καὶ οἱ τὰς ἐξαγγελίας δεχόμενοι· ἐαυτῶν γὰρ τὰ ἴδια πάσῃ μὴ ἱατρεύσαντες, καὶ διὰ τῶν γραφικῶν βοτανῶν καθαρσίων καὶ ἀλειμμάτων τὴν χολὴν τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὸ ρλέγμα τῆς ἀδικίας, καὶ τὴν δυσωδίαν τῆς πλεονεξίας ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτῶν μὴ καθαρίσαντες, καὶ τὴν ἰδίαν ἀσθενεῖαν μὴ θεραπεύσαντες, καὶ ἐαυτοὺς μὴ ἐλέησαντες, πῶς δύνανται ἄλλους ἐλεῆσαι βοηθήσαι; καὶ κενοδοξίας καὶ ἀνθρωπαρεσκίας τοὺς θεῖους κανόνας παραχαράττοντες μὴ ἐπιστάμενοι, ψυχικῶς ἐθανάτωσαν τοὺς ἐξαγγέλλοντας, ἄλλο ἀντ' ἄλλου διδάξαντες, καὶ τοὺς ἀμαρτήσαντας, πεφορτισμένους τῇ θανάτῃ παρέπεμψαν· τὸ δὲ αἷμα τῶν ἐξαγγειλάντων, ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἐκ τῶν τεινύτων διδασκάλων ἀπαιτήσῃ ὁ ἀδίκαστος κριτής.

Εἴ τις μεταλαβὼν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου, λούσεται, ἐπικατάρατος. Ὁ νηστεύων εἰς τὸ κινῶνῃσαι ἐὰν ἐκ τοῦ ὑπεναντίου εἰσέλθῃ ὕδην εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἢ νιπτομένου ἢ λουμένου, εὖκ ἀποστραφήσεται τῆς κοινωνίας, ἵνα μὴ εὖρη ἀφορμὴν ὁ σατανᾶς τοῦ κωλύσαι αὐτόν. Ὁ λύων ὄρον γονέων ἢ ζώντων ἢ τεθνηότων, ἀνάθεμα ἔστω. Ὁ τρυχῶν ἀποτόμενος καὶ τὸ πρόσωπον τύπων, ἢ ἀπλῶς περιφρονῶν τοὺς γονεάς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ζωῆς καὶ ἐπὶ θανάτου, ἐπικατάρατος. Εἰ τοὺς εἰσέχοντας τοὺς ἀποπίπτοντας σὺν ἀφίμῃσιν συλλέγειν τοῖς

πτωχῆς, ἐπικατάρatos. Εἴ τις δίδωι τοῖς μόντευσιν ἀντίψυχον, καὶ λαμβάνει γραπτὸν, ἢ ἄδει, ἐπικατάρatos. Εἴ τις ἀπαρχὰς ἄλωνος καὶ ληνῶν οὐ δώσει τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς πτωχῆς, ἐπικατάρatos. Εἴ τις ἀδελφὸν διαβόλην, σὺν τῷ διαβόλῳ κατακρίνεται. Ἐὰν μεθύσῃ μοναχὸς, ἐπόρνευσεν. Ἐὰν ἀπὸ γαστριμαργίας ἐμέσῃ, ἐπόρνευσεν. Ἐὰν μοναχὸς γελάσῃ ἐπὶ δήμῳ, ἐπόρνευσεν. Ἐὰν ἀπολογηθῇ τῷ ἡγουμένῳ αὐτοῦ, ἐπόρνευσεν. Εἴ τις μοναχὸς ἀποξωννύται ἐν τῇ κοίτῃ αὐτοῦ, καὶ οὕτως κοιμηθῇ, ἐχέτω μετανοίας ῥύ. Ὁ συνευχόμενος ἀκωνωνήτῳ, ἀκωνωνήτος ἔστω καὶ αὐτός. Ὁ συνευχόμενος αἰρετικῷ ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, ἀκωνωνήτος ἔστω καὶ αὐτός. Ὁ συνευχόμενος καθηρημένῳ, καθηρημένος ἔστω καὶ αὐτός. Ὁ κοινωνῶν τοῖς ἀκωνωνήταις, ἀκωνωνήτος ἔστω καὶ αὐτός. Κοσμικὰς φροντίδας ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος δεχόμενος, καδαιρεῖται. Κληρικὸς ἐγγυὰς οὐ δίδωσι, δοὺς δὲ καδαιρεῖται. Ἱερεὺς πῖσιν ἢ ἄπιστον τυπτήσας, καδαιρεῖται. Ὁ ἐπὶ χρήμασιν ἱερεὺς γενόμενος, μετὰ τοῦ χειροτονήσαντος ἔσται κατὰ τὸν Σίμωνα καδαιρούμενος. Ἱερεὺς τόκευς ἀπαιτῶν, εἰ οὐ παύεται, καδαιρεῖται. Ὁ κυβιστὴς καὶ πάροις ἱερεὺς, εἰ μὴ παύοιτο, καδαιρείσθω. Εἴ τις τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐκβάλῃ, καὶ ἐτέραν ἀγάγηται, ἀφορίζεσθω. Ὁ δίχα τῆς κατὰ τρίβον ἀνάγκης κληρικὸς εἰς καπηλεῖον ἐσθίων, ἀφοριστέος. Ὁ ἐμπαίζων χωλὸν ἢ τυφλὸν ἢ κωφὸν ἢ ἄλλως τὸ σῶμα πεπηρωμένον, ἀφορίζεται, ὡς ἐπιμεμφόμενος τὸν πλάσαντα αὐτόν. Ὁ τὴν εὐσέβειαν μὴ διδάσκων ἐπίσκοπος, ἀφορίζεται καδαιρεῖται δὲ μένων ἀδιδάκτος. Ἐπιδεῖ κληρικὸν οὐκ εὐεργετῶν ἐπίσκοπος, ἀφορίζεται. Ὁ βιασάμενος παρδένον ἀμνήστει-

τον, συμφαρείς αὐτήν, ἀφορίζεται, καὶ μὴ ἐξέτω αὐτῷ
 ἑτέραν λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκείνην κατέχειν ἣν ἡρετίσατο, καὶ
 πενιχρὰ τυγχάνη. Ὁ γεόμενος θύτου πνικτεῦ ἢ θηρια-
 λώτου ἢ θηησιμαίεω, καθαιρεῖται· ὁ δὲ λαϊκὸς ἀφορίζεται.
 Γίνεται χωλὸς ἢ ἑτερόφθαλμος ἄξις ὑπάρχων ἐπίσκοπος·
 ὁ μὲν ται τυφλὸς ἢ κωφὸς εὐ γενήσεται. Τοὺς ἀμφιγνοου-
 μένους εἰ ἐβαπτίσθησαν, ἢ μὴ, ἤρεσαν βαπτίζεσθαι, μή-
 ποτε τῷ δις αὐτῷ στερηθῶσι τῆς θείας καθάρσεως. Θυ-
 σιαστήριον ἐν ἀγρῷ ἢ ἐν ἀμπελῶσι γενόμενον ἐν ᾧ λείψα-
 νον οὐκ ἐναπόκειται μαρτύρων, κατασφραγίσθω. Κατασφρα-
 γίσθωσαν δὲ καὶ τὰ δι' ἐνυπνίων καὶ ἀποκαλύψεων συν-
 ιστάμενα θυσιαστήρια· σκότος γὰρ ὧν ὁ διάβολος, φῶς ὑπο-
 κρίνεται, καὶ προσφάσει ὁ Θεὸς εὐλαβείας τὰς τῶν ἀνθρώ-
 πων θελεῖται ψυχὰς. Εἴ τις φωραδῇ ἀποκείρων τινὰ χω-
 ρίς παρουσίας τοῦ ἐφείλοντος αὐτὸν εἰς ὑποταγὴν παραλα-
 βεῖν ἡγουμένου, αὐτὸς καθαιρεῖσθω· ὁ δὲ ἀποκαρεῖς ὑπο-
 ταγῇ καὶ μοναστηρίῳ διδόσθω. Εἴ τις κληρικὸς πορνεύ-
 σας, τοῦ μὲν βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης κατέχεται, τῆς θείας
 δὲ κοινωνίας εὐ κωλύεται, ἀλλὰ μετὰ τῶν λαϊκῶν κοινωνεῖ.
 Ὅτι εὐ χρὴ μεταδιδόναι τῶν θείων μυστηρίων τοῖς λαμ-
 βάνουσι τόκους, ἢ συνεσθίειν αὐτοῖς ἐπιμένουσι τῇ παρα-
 νομίᾳ. Εἰ ὀφείλει ὄνειραθεῖς κοινωνῆσαι, ἢ οὐ; εἰ μὲν
 ἐπιθυμία γυναικὸς, οὐκ ὀφείλει· εἰ δὲ ὁ σατανᾶς περὶ-
 ζων αὐτὸν, κοινωνεῖτω τῶν θείων μυστηρίων, ἐπεὶ οὐ παύ-
 σεται ὁ περὶ ζων ἐπιτιθέμενος αὐτὸν κατ' ἐκείνον τὸν και-
 ρὸν ὅτε ὀφείλει κοινωνῆσαι. Εἰ μὴ δυνατόν ἐν ἐκκλησίᾳ
 προΐεναι, κατ' οἶκον συνάξεις ὡς ἐπίσκοπε, ἵνα μὴ εἰσέρ-
 χηται εὐσεβὴς εἰς ἐκκλησίαν ἀσεβῶν· εὐχὴ ὁ τόπος γὰρ τὸν
 ἄνθρωπον ἀγιάζει, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος τὸν τόπον φανκτεῖν

σοι ἔστω διὰ τὸ βεβηλωῖσθαι ὑπ' αὐτῶν· ὡς γὰρ ὅσοι ἱερεῖς ἀγιάζουσιν, οὕτως εἰ ἐναγείς μαιίνουσιν· εἰ δὲ μήτε ἐν οἴκῳ ἅμα μήτε ἐν ἐκκλησίᾳ δυνατὸν συναθροισθῆναι, ἕκαστος ἑαυτῷ ψαλέτω, ἀναγινωσκέτω, πρσευχήσθω· ἢ ἅμα δύο ἢ τρεῖς· ὅπου γὰρ ἂν ᾧσι, φησὶν ὁ κύριος, δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐν τῷ ἑμῷ ὀνόματι, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἐὰν ἱερεὺς πῆν οἶνον καὶ ξεράσῃ, ἡμέρας μὴ μὴ κοινωνεῖτω· ὁμοίως δὲ καὶ μοναχός. Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος πέσῃ εἰς ἁμαρτίαν γυναικός, καθαιρείσθω. Εἴ τις ποιήσῃ μετὰ ἐτέρου, καὶ ἀποδάνῃ τὸ ἐν μέρος, ἔνα ποιήσῃ ἐπιτίμιον ὁ ζῶν, ἥτοι παρηγγέλθη ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ, καὶ χρόνον ἕνα εὐχόμενος ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος. Τῆς διδοῦσαι χρήματα πρὸς τὸ διαφυγεῖν βασάνους, οὐκ ἔστιν ἐγκλημα· εἴλοντο γὰρ χρήματα ζημιωθῆναι ἢ ψυχὴν· καὶ λύτρων ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος. Οὐδὲ τοῖς τῇ φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορισαμένοις ἔστιν ἐγκαλεῖν, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἕτεροι κατεσχέδησαν, ἡδύναντο γὰρ καὶ κείνοι φυγεῖν. Εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ὡς θῆθεν ἐπ' ἐγκλήματι τοῦ οἰκείου κατεγνωκώς ἐπισκόπου πρὸ συνδικῆς διαγνώσεως ἀποστῇ τῆς αὐτοῦ κοινωνίας, καὶ μὴ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καθαιρείσθω. Καὶ εἴ τις ἐπίσκοπος αὐτὸ τοῦτο τολμήσῃ κατὰ τοῦ ἰδίου μετροπολίτου, καθαιρείσθω. Ὡσαύτως καὶ εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ μητροπολίτης κατὰ τοῦ πατριάρχου ταῦτα τολμήσῃ, τῆς ἱερωσύνης παύσῃ. Εἰ δὲ τινες ἀποσταίεν τινὸς ἐν διὰ πρόφασιν ἐγκλήματος, ἀλλὰ δι' αἵρεσιν ὑπὸ συνόδου ἢ ἀγίων πατέρων κατεγνωσμένην, τιμῆς καὶ ἀποδοχῆς ἄξιοι, ὡς εἰ ὁρθόδοξοι.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ

μοναχοῦ μονῆς ἀββᾶ Θεοδοσίου τῆς κατὰ τὸν ἔρῃον οὔσης
τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως
ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους

ΚΥΡΟΝ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΝ

τοὺς μάρτυρας.

BEATI SOPHRONII

*monachi monasterii abbatis Theodosii, quod est circa desertum
sanctae Christi Dei nostri civitatis, qui postmodum episcopus
factus est eiusdem hierosolymitanae civitatis,
in laudem sanctorum martyrum*

CYRI ET IOHANNIS

*et miraculorum, quae ab eis gesta sunt, ex parte
narratio, interpretibus Bonifacio consiliario (1)
et Anastasio bibliothecario.*

Η ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

α. **Ο**φθαλμῶν ἀρρώστιας ἕνεκα Κύρω καὶ
Ἰωάννῃ προσελθόντες τοῖς μάρτυσιν, κατὰ τὸν

PROTHEORIA ID EST PRAEFATIO.

1. **P**ropter aegritudinem oculorum ad Cyrum
et Iohannem martyres accurrentes, apud eorum

(1) Ab hoc Bonifacio priora duodecim ss. Martyrum cum
praefatione miracula in latinum ex graeco Sophronii fuisse
conversa, testis est apud nos Spicil. T. IV. p. 228. ipse Ana-
stasius. Quisnam autem fuerit praedictus Bonifacius, quaeque
eius aetas, munera, et dignitas, tradit erudita adnotatione

αὐτῶν νεῶν ἐτρίβομέν· καὶ τὰ τῶν ἰάσεων βλέποντες κύματα, ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν ἡβουλήθημεν τὴν τῶν μαρτύρων ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν ἄθλησιν, καὶ τίνα τῶν προλαβόντων θαυμάτων κηρύττουσιν· καὶ μηδὲν εὐρόντες ὧν ἔφημεν, εἰ μὴ μόνας δύο μικρὰς ὁμιλίας Κυρίλλου τοῦ μεγάλου (1) τῆς ἀληθείας προμάχου καὶ κήρυκος, εἰς ζῆλον ἀφόρητον ἤχθημεν· εἰ ψευδῇ μὲν συγ-

basilicam morabamur, miraculorumque exundantiam intuentes, haec memorantia scripta volebamus legere, quae nos martyrum certamen instruerent, quaeve de praecedentibus miraculis praedicarent: nihilque invenientes quae diximus, nisi tantum duos breves sermones magni Cyrilli, qui propugnator et praeco extitit veritatis, ad zelum sumus intolerabilem excitati. Si pagani quique fal-

Bencinius ad vitas Pontificum RR. ed. Blanchin. T. IV. p. 130. Aetas inde patet, quod sub Benedicto II. et Sergio I. pontificibus vixit, dimidio vix saeculo post S. Sophronii obitum. Loquitur autem de Bonifacio synodus picaëna secunda in act. I., cuius verba recitat praedictus Bencinius. Idem de dignitate consilarii sic ibi ait. « Apud romanum clerum et Pontificem dignitas consilarii Sedis apostolicae erat inter spectabiliores. Qui enim hoc munereungebatur, in gravioribus publicisque controversiis velut assessor Pontifici et clero adstabat; et siquando vacaret Sedes, una cum aliis regere ecclesiam. » Antequam vero hoc scholium praesenti volumini attexerem, iam de Bonifacio consiliario aliquid ego scripseram in quinto Spicilegii volumine pag. 154.

(1) Videsis has perbreves S. Cyrilli homilias a nobis primum editas in sequente volumine p. 248-252.

Γράφοντες Ἕλληνας, καὶ μηδὲν ἀληθές, μηδὲ φασμάτων ἐλεύθερον λέγοντες, βίβλους ὑπὲρ δαιμόνων τοσαύτας γεγράφασιν, ἡμεῖς δὲ τετραπόδων δίκην κατὰ τοὺς Ἰώβ τοῦ δικαίου φίλους σιγήσομεν, τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τῆς ἀληθείας, ἥ τις ἐστὶν Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, ἔρῃ θαυμάσια βλέποντες διὰ τῶν ἀσκητῶν καὶ τῶν τούτου θεραπόντων γιγνόμενα; καὶ μάλιστα διαβρῶν ῥήδην βοῶντος ἀκούοντες, ὅσα εἶπατε ἐν τῷ κρυπτῷ, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὁ πρὸς τὸ οὖς ἠκούσατε, ἐπὶ τῶν δομάτων κηρύξατε· καὶ τῶν μακαρίων ἀποστόλων ἐν ταῖς πράξεσιν, πρὸς τοὺς σιγαῖν αὐτοῖς ἐπιτρέποντας λεγόντων, ὡς ἡμεῖς οὐ δυνάμεθα ἅ ἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ

sa conscribentes, dum nihil verum nec fabulis liberum dicant, tot libros super daemoniis conscripserint, nos ad instar quadrupedum secundum amicos iusti Iob tacebimus, tanta ac talia veritatis, quae Christus est Deus noster, opera mirifica contuentes, per veros (1) famulos eius effecta? et praecipue clamantem cum manifestius audientes: quaecumque dixeritis in occulto, audientur in lumine; et quae in aure audistis, praedicare super tecta: beatisque apostolis ad eos, qui silere sibimet indicebant, in actis suis dicentibus,

(1) *Corrige per athletas et. Interpres legebat ἀληθῶν τούτου.*

λαλεῖν· διὸ καὶ ἡμεῖς ζήλω θερμότερῳ καιόμε-
νοι πρὸς τὴν σορὸν τῶν ἀγίων ἐδράμομεν· καὶ
πεσόντες εὐσεβῶς ἐπὶ πρόσωπον ὀλοψυχῶς κυ-
ξάμεθα ὡς ἤδη ἐν ἡμῖν ὑπουργοῦσαν τὴν ὄρα-
σιν , περὶ τῆς αὐτῶν ἀθλήσεως ἐντελέστερον
γράφωμεν , καὶ περὶ τῶν πρὸς αὐτῶν γινομέ-
νων θαυμάτων συντάξωμεν , συνεργούσης ἡμῖν
πρὸς τὸν κάματον τῆς θείας αὐτῶν χάριτος καὶ
δυναμέως· ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς ἡβουλήμεθα γραφὴν
τὴν παροῦσαν ποιήσασθαι· τὴν Ἄνναν ἐπὶ τῇ
προσενέξει Σαμουὴλ τοῦ προφήτου μιμούμενοι ,
καὶ Πέτρου τὴν πενθερὰν εὐγνωμόνως ζηλώσαν-
τες , ὡς ἡ μὲν τὸν υἱὸν , ἡ δὲ ἑαυτὴν θεῶ τῷ

quod nos non possumus quae vidimus , et audi-
vimus non loqui. Idcirco et nos fragrantiori zelo
serventes , ad confessionem sanctorum cucurri-
mus , pie procidentes in faciem , totoque animo
devoventes , ut si nobis concesserint visionis olli-
cium , de certamine eorum , et quaeque ab eis
fiunt eorum miracula conscriberemus , divina gra-
tia cooperante nobis atque virtute (1). De quibus
dumtaxat scripturam hanc voluimus facere , An-
nam in oblatione matrem prophetae Samuelis
imitati , et socrum Petri fideliter aemulati ; qua-
rum illa filium , haec se ipsam Deo , qui eam sal-

(1) *Corr.* de certamine eorum accuratius conscribere-
mus , et quae miracula ab eis sunt facta colligeremus , coope-
rante nobis ad laborem divina eorum gratia atque virtute-

σεισωκότι πρὸς δουλείαν προσήνεγκαν· ὅθιν ἀναστάντες καὶ καθ' ἑαυτοὺς μετὰ ταῦτα γεγόμενοι, τὸ τῶν μαρτύρων ὕψος σκοπήσαντες, καὶ τῶν δρωμένων θαυμάτων τὸ πλῆθος θεώμενοι, κατὰ τὸν μέγαν Πέτρον ὅτε τὸ θαλάττιον ῥεῖθρον ἐπέζευσεν ἐφοβήθημεν, κἂν τοῖς ἑαυτῶν λογισμοῖς ἐποντούμεθα, καὶ πλεῖστα τὴν ἡμῶν αὐτῶν προπαίτειαν ἐμεμφόμεθα, δι' ἣν ἑαυτοὺς μετρήσαντες πρότερον, ἐν τοῖς ὑπὲρ ἡμᾶς ἑαυτοὺς ἐξετείναμεν.

β. Συνηύξε δὲ τὸν φόβον ἡμῖν Μωϋσῆς ὁ θεοπέσιος, μᾶλλον δὲ ὁ πρὸς Μωϋσείᾳ διαλεγόμενος κύριος, καὶ μίαν εἰσφορὰν τὸν πλούσιον

vavit, ad deservendum optulerat. Unde adsurgentes, et apud nos postmodum recollecti, hinc quidem martyrum celsitudinem speculabamur, miraculorum quae fiebant multitudinem cernebamur; inde imbecillitatem nostram, sicut Petrus magnus dum super fluentia maris incederet, animadvertentes, terrebamur fluctuantes in cogitationibus nostris, et multum nostram petulantiam refutantes, ob quam nosmetipsos primum non metientes, ad id, quod supra nos est, nosmetipsos extendimus.

2. Adangebatur nobis vero timorem et Moyses ille venerabilis, immo Dominus qui cum Moyse disputans unam oblationem et divitum exquirat

ἀπαιτῶν καὶ τὸν πένητα· καὶ μήτε τὸν πλούσιον
 ἑὼν πλείονα διδόναι λύτρα, τὴν ψυχὴν λυτρου-
 σθαι βουλόμενον, μήτε τι συγχωρῶν παρὰ ταύ-
 την προσφέρειν τὸν πένητα· πᾶς γάρ φησιν ὁ πα-
 ραπορευόμενος εἰς τὴν ἀπόσκεψιν ἀπὸ εἰκοσαε-
 τοῦς καὶ ἑπάνω, δώσουσιν τὴν εἰσφορὰν κυρίῳ·
 ὁ πλουτῶν οὐ προσθήσει, καὶ ὁ πενόμενος οὐκ
 ἐλαττονήσει ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος τοῦ διδράγμου,
 ἐν τῷ διδόναι τὴν εἰσφορὰν κυρίῳ, ἐξιλασθαι
 περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀπορῶ-
 τεροι καὶ τῶν λίαν πτωχῶν ἐν λόγοις τυγχά-
 νοντες, παραιτήσασθαι τὴν ἐν εὐχαΐς συνταχ-
 θεῖσαν θεῷ τε καὶ μάρτυσιν τῶν λύτρων εἰσφο-
 ρὰν ἡβουλόμεθα· ἀλλὰ τοῦτο δρᾶν ἡμᾶς ἔτερον

et pauperum; neque divitem sinens ampliora mu-
 nera dare, cum animam velit redimere, neque
 praeter haec quicquam offerre pauperem. Omnis
 itaque, ait, qui profectus fuerit ut consideret,
 a viginti annis et supra, dabunt oblationem Do-
 mino: qui dives est, non adiciet; et qui pau-
 per est, non minuet de dimidio didragmatis,
 dum dederint oblationem Domino redemptionem
 pro animabus suis. Unde et nos valde scilicet pau-
 periores etiam eis, qui nimis sunt inopes in ser-
 mone, recusare hanc quae in votis Domino et mar-
 tyribus eius, a nobis promissa est redemptionis
 oblationem volumus; sed haec nos agere alterum

ἀνεκόπτε λόγιον, ὅπερ ἐκκλησιάζων ὁ Σολομῶν ἀπεγράψατο· καθὼς ἂν εὕξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ βοῶν, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι αὐτὸ· ὅτι οὐκ ἔστιν θέλημα ἐν ἄφροσιν· σὺ οὖν οἶα ἂν εὕξῃ, ἀπόδος· ἀγαθὸν τοῦ μὴ εὕξασθαι σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι· καὶ Δαβὶδ ὁ τοῦτον γεννησάμενος λέγων ἐν ᾠδαῖς, τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω· καὶ πάντας ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀναγόμενος μίμησιν· εὕξασθε γάρ φησιν καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν· ὧν τὰ ἀκόλουθα καὶ Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἄδων ἐφθέγγετο· ὅσα ἠύξάμην ἀποδώσω σοι σωτήρι μου τῷ κυρίῳ· ἥδη δὲ καὶ Μωϋσέως ὁ νόμος ἀπαιτεῖν ἡξίου τὰ ἐν εὐχαῖς συνταττόμενα· ἐὰν γὰρ εὕξῃ φησὶν εὐχὴν κυρίῳ τῷ

eloquium cohercebat, quod Salomon concionator ascripserat dicens: iuxta quod vovisti Domino votum tuum, non retarderis exsolvere, quoniam non est voluntas in insipientibus: tu autem quaecumque voveris redde (1). Et David eius genitor inquit in canticis: vota mea Domino reddam: omnesque ad sui imitationem invitans, vovete, inquit, et reddite domino Deo vestro. Quibus consequentia et Ionas propheta canens effatus est: haec quae vovi, reddam salutari meo Domino. Iam pridem et lex Moysis exigi mandat, quae promittuntur in votis: si ergo voveris, inquit, votum

(1) *Corr.* tu autem quaecumque voveris, redde; bonum est te non vovere et non reddere. Et David etc.

θειῷ σου, οὐ χρονίσης ἀποδοῦναι αὐτήν· ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσει κύριος ὁ Θεός σου παρὰ σοῦ, καὶ ἔσται σοι ἁμαρτία· ἐὰν δὲ μὴ θελήσης εὐξάσθαι, οὐκ ἔσται σοι ἁμαρτία· τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου φυλάξεις, καὶ μὴ ποιήσης ὃν τρόπον ἠΐξω κυρίῳ τῷ θεῷ σου, δόμα ὃ ἐλάλησας τῷ στόματί σου.

γ. Οὕτω δὲ τοῖς λογισμοῖς πιεζόμενοι, καὶ ποτὲ μὲν γράφειν διὰ τὰ πρῶτα φοβούμενοι, ποτὲ δὲ μὴ γράφειν διὰ τὰ δεύτερα τρέμοντες, καὶ τί δρᾶν οὐ γινώσκοντες, πρὸς τοὺς μάρτυρας κατεφύγομεν, ὧν τὸ πρακτέον πρὸς τῆς αὐτῶν ἀγιστείας ἡτούμεθα· οἱ δὲ τοῦ ζήλου τὴν γνῶμην δεξάμενοι, καὶ τῆς προπετείας οὐκ ἀτι-

Domino, non tardaveris reddere, quia exquirens exquiret dominus Deus tuus abs te, et erit tibi in peccatum. Si vero non vis vovere, non erit tibi in peccatum. Quae processerint de ore tuo conservato faciens, quemadmodum novisti domino Deo tuo, donum quod loquutus es ore tuo.

3. His igitur curis obstrictus interdum quidem scribere propter priora perterritus, interdum non scribere propter sequentia contremiscens, et quid agerem nesciens, ad eosdem martyres confugiens, quid agendum esset ab eorum sanctimonio deposcebam. Illi vero affectus suscipientes propositum, et pro petulantia non denotantes, scribere prae-

μάσαντες ἕνεκα, τὸ Γράφειν ἐπέτρεψαν, τὴν ἑαυ-
τῶν συμμαχίαν χορηγεῖν συνταξάμενοι· πολλά-
κις οὖν ἐν τῷ γράφειν ἡμᾶς ἐπεφάνησαν, πλη-
ροῦντες αὐτῶν τὸ ἐπάγγελμα· ποτὲ μὲν μέλαν
καὶ κάλαμον παρεχόμενοι, ποτὲ δὲ τὴν τετρά-
δα λαμβάνοντες, καὶ τὰ ἡμέτερα σφάλματα
διορθοῦμενοι· ἔστιν δὲ ὅτε καὶ ταῖς διηγήσεσι
χαίροντες τὴν τῶν προσώπων ἐδείκνυον ἰλαρό-
τητα, ἐν τῷ διέρχεσθαι πάσχοντες ὁ πολλὰ-
κις ἡμεῖς ὑπομένομεν, ἐπὰν ὀνόμασιν ἐν ἡδυί-
ροις γενώμεθα, ἢ χωρίοις φαρισαῖσιν (1)· μυ-
ριακίς δὲ ἡμῖν ἐν ἄλλοις σχολάζουσιν διεμά-
χοντο, καὶ ὡς ἀμελοῦσιν ἐπέπληττον καὶ μί-
χρι πίνος οὐ πλεονεξίαν τὴν ἀλήθειαν ἔλεγον;

ceperunt, praesidium suum conferre pollicentes.
Multotiens itaque scribentibus nobis apparuere,
quod repromiserant adimplentes; nunc quidem
atramentum et calamus porrigentes, nunc vero
quaternionem sumentes, et quae nos sefellerant
corrigenes; interdum, utpote narrationibus ag-
gaudentes, vultus hilaritate monstrabant ea se
cum dilectione discurrere, quod et nos saepius
patimur dum laetis oculis pervenerimus ad loca
gratiam relationis habentia. Milies quippe nobis
dum in aliis occuparemur conquesti sunt, et tan-
quam negligentibus increpavere dicentes: quo us-

(1) Ita codex; quod verbum latinus interpres non expressit.

ἀληθείαν τὴν παροῦσαν γραφὴν, καὶ τὸν εἰς αὐτοὺς ὀνομάζοντες ἔπαινον· ἅπερ εἰ γράφαι θελήσαιμεν, ἅπαντας τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀποκναίμεν· ὅθεν τὴν διὰ τούτων καὶ μόνον δηλώσαντες τὴν πολλάκις αὐτῶν γεῖονυϊαν ἡμῖν ἀρωγὴν, ἐν τῷ γράφειν ἀρκούμεθα, θεὸν καὶ αὐτοὺς τῆς ἀληθείας ἐν τούτοις ἔχοντες μάρτυρας· ἐν πρώτοις οὖν τὴν μαρτυρικὴν αὐτῶν γεγράφαιμεν ἁθλησιν, καὶ τὴν εἰς ναὸν Μάρκου τοῦ θεοῦ κατάθεσιν, καὶ τὴν ἐκ τούτου πρὸς τὸν τῶν εὐαγγελιστῶν οἶκον μετάθεσιν, τὰς τούτων ἀφορμὰς καὶ τὰ σπέρματα ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου φωνῶν συλλεξάμενοι· μεθ' αὐτῶν καὶ δεκάδας ἐπεὶ θαυμάτων ἐγράψαμεν, μυ-

que non perficis veritatem? hoc de praesenti scriptura, et laude sui nominis deferentes. Quae omnia si scribere velimus, eos qui lecturi sunt honorabimus: sufficit autem, nobis per haec modo, saepius nobis ab eis collatum praesidium dum scriberemus astruere, Deum atque eos testes veritatis, quae in his est, habentes. In primis ergo horum martyriale certamen, conscripsimus, et quod in templo sint venerabilis Marci depositi, et quomodo demum in aedes sunt evangelistarum exinde transpositi; horum occasiones et semina ex vocibus sancti Cyrilli colligentes. Postque haec, septem decadas miraculorum conscripsimus, milia

ριάδας δεκάδων πολλὰς ἔχοντες ἀναγράψασθαι, εἴπερ λέγειν ἡμεῖς μὲν ἡδυνάμεθα, ἀκούειν δὲ οἱ τούτοις προσομιλοῦντες ἐνίσχουν· ἀληθεύει γὰρ καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ σοφὸς ἐκκλησιαστὴς ὡς πάντες εἰπὼν οἱ μετὰ κόπου καὶ λεγόμενοι καὶ ἀκούόμενοι καὶ γενόμενοι λόγοι ἔγχοπῳ· οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν, καὶ οὐ πληρωθήσεται οὕς ἀπὸ ἀκροάσεως.

δ. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ δεκάδας ἐπτὰ καὶ μόνας θαυμάτων γράφαι προήχθημεν, τῶν ἐπτὰ ἀριθμὸν παρὰ τῇ γραφῇ μυστικόν, καὶ τῶν δέκα τέλειον βλέποντες· καὶ δι' αὐτῶν παριστᾶν ἀμφοτέρω τὰ περὶ τὰ σημεῖα δυναμένους, τό τε μυστικόν καὶ τὸ τέλειον· τὸ γὰρ μυστικόν, τὸν

decadarum multarum habentes describere, si utique nos dicere possemus, audire vero qui haec lecturi sunt valuissent. Veraciter quippe etiam in hoc, sapientiae contionator effatus est dicens: omnes sermones laboriosi; non poterit os loqui; nec oculus replebitur ad videndum, nec auris replebitur audiendo.

4. Propter hoc ergo septem tantum decadas miraculorum scribere proposuimus, septimum numerum apud sanctam scripturam mysticum, et decimum perfectum esse cernentes: ut per haec ostendamus circa signa facienda eos possibiles,

κρύφιον λόγον· δηλοῖ τῶν ἰάσεων τὸ ἄπειρον δὲ, τὸ τέλειον· καὶ τοῦ μὲν ἑπτὰ τὸ μυστικόν τε καὶ τίμιον, διὰ τούτων ἐκ τῆς γραφῆς διδασκόμεθα· ὃ τε γὰρ τῶν ὅλων θεὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ τῆς δημιουργίας ἐπαύσατο, καὶ ταύτην ἁγίαν ἐθέσπισεν· ἑπτὰ ἡμέραις τὴν ἄζυμον τοῦ πάσχα τροφήν διετάξατο· λυχνίαν τε ποιεῖν ἑπτάμυξον· καὶ διὰ τοῦτο ἑβδομος μὲν ἀπὸ Ἀδὰμ ὁ Ἐνῶχ, ἑβδομος δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ Μωϋσῆς παρεγένετο· ὀφθαλμοὺς δὲ κυρίου ἑπτὰ βλέπειν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην μανθάνομεν· τοσαῦτα δὲ πνεύματα τὸν Ἡσαΐαν ἀκούομεν λέγοντα·

dum in utroque tam mysticum est, quam perfectum; et mysticum quidem secretam rationem sanationum significat, infinitam vero perfectum; et septimi quidem mysticum ac pretiosum, per haec scriptura nos edocet, quod omnium Deus die septima a constructione requievit, et hanc sanctam esse decrevit. Septem diebus edere azyma festivitatis paschae constituit, et lucernam facere septiformem, et septem rostrorum. Et idcirco septimus quidem ab Adam Enoch; septimus vero ab Enoch (1) et Moyses advenit. Oculos quoque Domini septies orbem terrae videre didicimus; totque spiritus Esaiam dicentem au-

(1) *Corr.* ab Abraham, ut est in graeco, et videsis Eusebium chron. lib. I. cap. XVI. 20.

καὶ στύλους ἑπτὰ τῆς σοφίας ὁ Σολομῶν ἀπὸ
ρίθμῃσεν· καὶ οἱ ἀπόστολοι διακόνους ἑπτὰ νο-
μικῶς προχειρίζονται. Τοῦ δὲ δέκα τὸ τέλειον
ἄδουσι μὲν καὶ οἱ ἔξω φιλόσοφοι, οἱ καὶ θεὸν
αὐτὸν ἡγησάμενοι, ὡς ἡ τετρακτὺς ἡ πυθαγό-
ριος βούλεται, ὅτι καὶ μονάδων τέλος καθέσθη-
κεν, καὶ μονὰς δεκάδων γνωρίζεται· καὶ βάσις
ἐστὶν τῶν μετ' αὐτῶν ἀριθμῶν, ἐφ' ἑαυτὸν αἰὶ
συντεθέμενος· ἄδει δὲ καὶ Μωϋσέως νόμος σα-
φέστερον· δέκατος μὲν γὰρ ὁ Νῶε μετὰ τὸν
Ἀδὰμ ἀναδείκνυται· καὶ ρίζα τῆς τοῦ γένους
δευτέρα καθίσταται τὴν δεκάδα μιμούμενος· ὁ
Ἀβραὰμ δὲ τῷ Μελχισεδέκ ὡς νικήσας δεκά-
τας προσήνεγκεν· ἐντεῦθεν καὶ δεκάτας τῶν ὄν-

divimus; et Salomon septem sapientiae columnas
dinumerat; set et apostoli septem diaconos legi-
time promoverunt. Decimi vero perfectum, tra-
dunt quidem et externi philosophi, qui et Deum
hunc arbitrati sunt, sicut illa vult tetractys, id
est quaternitas Pythagorae, quia et terminus uni-
tatum est, et unitas decadarum esse cognoscitur;
basisque ad fundamentum est sequentium nume-
rorum, dum in se ipso semper multiplicatur. Ca-
nit autem et mosayca lex manifestius, quod de-
cimus quidem Noë apparuerat post Adam, qui
ad instar decadae, secunda quaedam radix gene-
ris extitit. Abraham vero ad Melchisedech deci-

των ἑβραῖοι θεῶ προσάγειν προστάττονται· καὶ τῆς ψυχῆς δὲ τὸ λύτρον ὀβολοὺς δέκα προσφέρειν ὁ νόμος ἐθέσπισεν· ἀλλὰ καὶ δεκάτῃ μὲν τοῦ πρώτου μηνὸς ὁ ἅμνος συλλαμβάνεται· δεκάτῃ δὲ τοῦ ἐβδόμου μηνὸς ὁ ἰλασμός ἀναγράφεται· ἐντολαὶ δὲ δέκα θεόγραπτοι ταῖς πλαξὶν τῆς διαθήκης ἐνήστραπτον· δέκα δὲ καὶ ὁ κύριος τὰ τῆς εὐχῆς παραδέδωκεν ῥήματα· καὶ Δαβὶδ μὲν ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ τοὺς ψαλμοὺς ἑτερέτιζεν· Ἀβραάμ δὲ μέχρι δέκα δικαίων κατάγει θεοῦ τὸ φιλάνθρωπον, καὶ τὴν ἐπὶ σοδομίταις τῆς καταδίκης ἀνάβλησιν.

ε. Τοῦ δὲ πολυπλασιασμοῦ τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν, τοῦ ἐπτα φημὶ καὶ τοῦ δέκα τὴν δὴ-

mas utpote victor obtulit : hinc et decimas rerum suarum offerre Domino Iudaei praecepti sunt : et pro redemptione animae decem obolos lex decrevit offerri. Decima quoque primi mensis agnus adsumitur ; decima vero septimi mensis propitiatio describitur. Mandata etiam decem a Deo in testamenti tabulis scripta fulserunt. Decem etiam Dominus orationis tradidit verba. Et David quidem in psalterio decem chordarum modulatus est psalmos. Abraham vero usque ad decem iustos Dei clementiam inclinavit , et Sodomorum clamorem , quo condempnabantur , inflexit.

5. Multiplicationem vero horum duorum nu-

λωσιν ὁμοίως ποιεῖται τὰ λόγια· αὐτῇ καὶ Μωϋ-
σῆς σὺν τῷ λεῶ φοίνικας εὔρεν ἀνὰ τὴν ἔρημον
ἐβδομήκοντα· καὶ μετ' αὐτὸν ἐβδομήκοντα πρεσ-
βυτέρους προβάλλεται· καὶ ὁ κύριος δὲ μαθη-
τὰς ἐβδομήκοντα ἐτέρους μετὰ τοὺς δώδεκα καὶ
πάλιν ἀνέδειξεν· καὶ ἐβδομάδες ἐβδομήκοντα
συνετημέθησαν ἀπὸ τῆς τοῦ Νῶε κατακλύσεως
καὶ τῆς Ἱεροσολύμων ἐμωρῆσεως ἕως Χριστοῦ
ἡγουμένου, κατὰ Δανιὴλ εἰπεῖν τὸν μακάριον·
ἐβδομήκοντα δὲ ἔτη ἕως τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος
Ἰσραὴλ ἀνακλήσεως· ἀλλὰ καὶ Τύρον ὁ Ἡσαΐας
αἰτεῖ παρὰ κυρίου καταλειφθήσεσθαι φησὶν ἐβ-
δομήκοντα· καὶ πάλιν μετὰ τοσούτων ἐτῶν ἀριθ-

merorum, septimi inquam et decimi, similiter ma-
nifestant eloquia. Confestim quidem Moyses cum
populo septuaginta palmas invenit in eremo; de-
hinc septuaginta promovit presbyteros; et Domi-
nus iterum alios discipulos septuaginta post duo-
decim demonstravit. Septuaginta quoque septima-
nae (1) a templi destructione, et Hierosolymo-
rum incensione usque ad Christum ducem recen-
sentur, iuxta Danielelem; septuaginta etiam anni
quo ad usque de Babylone Israël revocatus est:
sed et Isaias Tyrum dicit annis septuaginta a Deo
relinquendam, et iterum post totidem annorum
numerum visitandam, et in hoc quod in prin-

(1) *In graeco* a Noë diluvio et a templi etc.

μὸν ἐπισκεφθήσεσθαι· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος
 ἑβδομηκοστὸς ἑβδομος ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Ἀδὰμ
 ὁ νέος Ἀδὰμ τῷ βίῳ τῷ κατ' ἡμᾶς ἐπειδήμη-
 σεν· καὶ ἐπτάκις συγχωρεῖν ἑβδομήκοντα, καὶ
 ἀφιέναι προσέταξεν τὰ τῶν μετανοούντων ἀδελ-
 φῶν ἁμαρτήματα· καὶ μακρὸν ἂν εἴη ἡ τῆς παρ-
 ούσης σχολῆς τὰς περὶ τούτων μαρτυρίας ἐκ τῆς
 γραφῆς ἀναλέεσθαι· πᾶσα γὰρ τούτων πεπλή-
 ρῶται, καὶ κηρύττει σαφῶς τὸ τούτων τῶν ἀριθ-
 μῶν μυστικόν τε καὶ τέλειον.

5. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς τῶν ἁλίων, ἑβδομήκοντα
 ταυτὸν δὲ ἐστὶν εἰπεῖν δεκάδας μὲν ἑπτὰ, ἑπ-
 τάδας δὲ δέκα τῶν θαυμάτων γεγράφαμεν· καὶ
 αἱ τρεῖς μὲν αἱ πρῶται δεκάδες, αἱ μετὰ τὴν
 cipio fuerat restaurandam. Ipse Dominus septua-
 gesimus septimus ab Adam vetere, novus Adam
 in hanc vitam advenit; et septuagies septies in-
 dulgere peccata fratribus mandat (1). Longum
 proinde existit, quam praesens facultas est, su-
 per his testimonia de scripturis eligere, dum his
 tota referta sit, manifeste praedicans horum nu-
 merorum mysticum atque perfectum.

6. Ex hoc igitur et nos horum sanctorum, se-
 ptuaginta miracula scripsimus, quae dicendae sunt
 decadae quidem septem, septimanae vero decem.
 Quorum tres quidem decadae primariae, quae

(1) *Corr.* et septuagies septies indulgere, et peccata
 fratrum paenitentiam agentium dimittere mandat.

ἑμμάρτυρον ἄθλησιν καὶ ταφὴν καὶ μετὰθῆσιν
 ἑμφερόμεναι· καὶ μὲν τοι καὶ τῆς τετάρτης ἡμι-
 συ, τῶν εἰς ἀλεξανδρέας Κύρω καὶ Ἰωάννῃ
 πραχθέντων δηλοῦσιν τὴν δύναμιν· τὸ δὲ ταύ-
 της λειπόμενον καὶ δεκάς ἢ πέμπτῃ, τῶν ἐπ' αἰ-
 γυπτίοις δρασθέντων καὶ λίβυσι, γεγόνاسι κή-
 ρυκες· ἕκτη δὲ καὶ ἐβδόμη, τὰς ἐπὶ τοῖς ὀθνείοις
 αὐτῶν εὐεργησίας μνηύουσιν· εἰς τρεῖς γὰρ ὁ
 πᾶς ἀριθμὸς τῶν γραφῶν τῶν θαυμάτων διήρη-
 ται, εἰς ἀλεξανδρέας, εἰς αἰγυπτίους καὶ λί-
 βυας, εἰς τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς δρασσομένους ἰά-
 ματα· τὸ δὲ τῆς διαιρέσεως αἷτιον κατὰ τοὺς
 τόπους γινόμενοι λέξομεν· οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ ὡς
 ταῖς τῶν θαυμάτων ἱεραῖς διηγήσεσιν ὅτι ὁ ἀνεί-

post eorum martyriale certamen, sepulturamque
 et translationem continentur, sed et quartae di-
 midium, Cyri et Iohannis, quae in alexandrinis
 gestae sunt, virtutes insinuant. Quartae vero re-
 siduum, et decada quinta, quae in aegyptiis et
 libycis acta sunt praedicant: sexta autem et se-
 ptima, beneficia quae in advenis gesta sunt inti-
 mant. In tribus quippe totus scriptorum miracu-
 lorum dividitur numerus, in alexandrinis, in ae-
 gyptiis et libycis, et in eis qui ex-advenis me-
 delam adepti sunt. Divisionis vero causam ad lo-
 cum venientes asseremus. Non autem ignoramus
 quod sacris miraculorum narrationibus, mollis sti-

μένος μάλλον χαρακτήρ καὶ ἔκλυτος ἔπρεπεν· ἀλλ' ἡμεῖς τοῦτον ἐάσαντες, τὸν σύντονον παραλάβομεν, ἵνα καὶ δι' αὐτοῦ τὸ τῶν ἀγίων θερμὸν καὶ εὐκίνητον καὶ πρὸς τὰς τῶν νοσοῦντων ἰάσεις σημαίῃ τὸ σύντονον.

ΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

ζ. Ἄλλοι (1) μὲν ἄλλως τοὺς ἁγίους τιμάτωσαν, πολυμερῶς αὐτῶν τὰς δωρεὰς θριαμβεύοντες, καὶ τὰς εὐεργεσίας πολυτρόπως κηρύττοντες, οἱ μὲν ναῶν ὑψηλῶν ἀναστήμασιν, οἱ δὲ ποικίλων μαρμάρων κοσμήσεσιν, ἄλλοι δὲ χρυσ-
αυγῶν ψηφίδων συνθέσεσιν, ἕτεροι φαιδροῖς ζω-

lus magis congruat et solutus, sed nos hunc relinquentes, extensum suscepimus, ut per hunc concitum sanctorum fervorem, et ad curas aegrotantibus conferendas designent instantiam.

BEATI SOPHRONII SERMO IN LAUDEM
SANCTORUM CYRI ET IOHANNIS.

7. Alii quidem aliter sanctos honorent, multifarie donationes eorum publicantes, et multis modis beneficia praedicantes; hii excelsorum quidem templorum erectionibus, illi vero variorum marmorum adornationibus, alii auro fulgentium

(1) Sequentes versus octodecim, usque ad εἰσόδασιν, ex-
tant citati ex Sophronio in nicaena secunda synodo edit. flo-
rent. T. XIII. p. 57. Differt autem latina interpretatio Ana-
stasii apud synodum ab hac codicis vaticani, quae fortasse
est Bonifatii consiliarii.

γράφων τεχνάσμασιν, καὶ χρυσοῦ ἄλλοι καὶ ἀργύρου ἀναθήμασιν, ἕτεροι δὲ τοῖς ἐκ σερίκων καὶ βαμβύκων ὑφάσμασιν· καὶ ἅπαξ ἀπλῶς ἅπαντες ἐπὶ τὴν τῶν μαρτύρων τιμὴν ἀμιλλᾶσθωσαν, ὥς ἐκάστου εὐπορία ἔστιν καὶ ἡ βοῦλησις· καὶ ἀλλήλους ἐν τούτοις νικᾶν ἐφίεσθωσαν, τὴν πρὸς τοὺς ἀγίους ἐνοῦσαν αὐτοῖς στοργὴν ἐνδεικνύμενοι· καὶ κομιούμενοι ἀντὶ μὲν τῶν φθαρτῶν τὰ ἀμάραντα, ἀντὶ δὲ τῶν προσκαιρῶν τὰ τέλος οὐκ ἔχοντα· τοιούτοις γὰρ αὐτῶν οἱ θεσπέσιοι τοὺς ἐραστὰς ἀμείβεσθαι τοῖς δώροις εἰώθασιν· ἡμεῖς δὲ οἷς λόγος ἐστὶν τῶν γητῶν ὑλῶν τιμαλφέστερος, ἅτε μὴ μόνης ἐκ Γλώττης ὑλώδους, ἀλλὰ καὶ πνεύματος προχέομε-

tessellarum compositionibus, alii delectabilibus pictorum artibus, et aureis alii atque argenteis titulis, alii autem sericis et bombycinis texturis. Atque ut simul absolute dicamus, universi honorem martyribus exhibere contendunt, prout singulis facultas est et voluntas, et alterutrum in his vincere appetant, suum erga sanctos ostendentes affectum, et percipientes pro corruptibilibus, immarcescibilia; et pro temporalibus, quae finem non habent: talibus enim egregii consueverunt amatores suos recompensare muneribus. Nos autem, quibus sermo est terrenis materiis pretiosior, utpote qui non sola ex materiali lingua, sed

νος , καὶ αὐτὸς δὲ διὰ τὸν ῥευστὸν καὶ ῥυόμε-
νον ἀμελούμενος , τούτῳ τοὺς ἁγίους τιμήσωμεν·
ὧ καὶ μάλιστα χαίρειν τοὺς μάρτυρας πείθο-
μαι , ὡς λόγου θεοῦ χρηματίσαντες μάρτυρες ,
ἄξιον μὲν οὐδὲν τῆς αὐτῶν πανηγύρεως ἔχοντι ,
πολὺ δὲ τούτων λειπομένῳ τῆς χάριτος· αἰτοῦν-
τες καὶ τοῦτον ἡμῖν ἐνανοίξαι τοῦ στόματος δι-
δόναι , καὶ προσηνῶς ὡς οἰκεῖον δέξασθαι πρὸς
ἡμῶν αὐτοῖς προσφερόμενον.

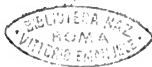
η. Χρέος δέ ἐστιν τὸ ἐγκώμιον· καὶ τούτου
πρὸς ἕκτισιν , ἕτερον πάλιν ποιούμεθα δάνει-
σμα , τὴν αὐτῶν ἀρωγὴν ἐπισπώμενοι , ἵνα αὐ-
τοῖ ὧσιν οἱ διδόντές τε καὶ οἱ λαμβάνοντες ,
καὶ τοὺς λέγοντας ἡμᾶς ἀγιάζοντες· χρέος οὖν

et spiritu profunditur ; verum et ipse quia de-
fluit et dissolvitur , saepe neglegitur ; hoc sanctos
honoremus , quo etiam maxime gaudere martyres
certus sum , tamquam verbi Dei vocatos praedi-
catores ; postulantes etiam ut et iste nobis detur
in apertione oris , et benigne quasi proprius susci-
piatur , a nobis illis oblatus , qui nihil dignum
sollemnitate ipsorum habemus , quorum scilicet
gratiae donis plurimum destituimur.

8. Debitum vero est laus , et ad huius exso-
lutionem rursus alterum mutuamur eorum perse-
quentes auxilium , ut idem ipsi sint , et qui dant
et qui accipiunt , et nos qui loquimur sanctifi-

ὄντως ἐστὶν τὸ ἐγκώμιον καὶ χρέος παράδοξον, χρέος ἐκτινόμενον καὶ τὸν χρεώστην οὐκ ἐλευθεροῦν τοῦ ὀφλήματος, χρέος ἀποπληρούμενον καὶ πάλιν αἰὲ χρεοστούμενον, χρέος ἀποδιδόμενον καὶ προσθήκην λαμβάνον αὐξήσεως, χρέος αἰὲ προσφερόμενον καὶ τὴν ὑπαρξιν οὐ μουῦν τοῦ προσφέροντος, χρέος αἰὲ παρεχόμενον καὶ πληθύνον τῶν εὐγνωμόνως διδόντων τὰ πράγματα, χρέος αἰὲ προσγεμόμενον καὶ εὐλογεῖσθαι ποιοῦν τὸν προσνέμοντα· οὐ παλαιὸν δὲ τὸ χρέος καθέστηκεν, ὥς καὶ τόκον ἐγγενῆσαι τοῖς μάρτυσιν, οἱ καὶ τόκον λαβεῖν ἀπαναίνοῦνται, θείων ἐντολῶν γενόμενοι φύλακες, καὶ ταύτας παρελθεῖν καὶ μετὰ τὴν ἐνθάδε ζωὴν οὐ βουλόμενοι·

cantes. Debitum ergo vere est laus, et debitum admirabile; debitum persolutum, et debitorem a debito liberans; debitum quod completur, et iterum semper debetur; debitum redditum, et appositionem accipiens incrementi; debitum quod semper offertur, et substantiam non minuit offerentis; debitum quod semper exhibetur, et res multiplicat devote praebeantium; debitum semper attributum, et benedici faciens tribuentem. Non autem adeo vetus est debitum, ut etiam usuram martyribus gignat; quamquam ipsi usuram accipere renuant, divinorum mandatorum facti custodes, et haec transire post hanc vitam nolentes.

ἀλλ' εἰ καὶ τόκους τοὺς ὑπευθύνους οὐ θέλου-
 σιν, τὸν ἐαυτῶν βασιλεία μιμούμενοι, καὶ τοὺς
 εὐγνώμονας ἀποδέχονται, καὶ μέμφονται τοὺς
 ἀγνώμονας· οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς τοῖς δέκα λε-
 προῖς τὴν κάθαρσιν δωρησάμενος, τὸν ὑποστρέ-
 φαντα καὶ τὴν χάριν ὑμνήσαντα ἀλλόφυλον ὄν-
 τα προσεδέξατο καὶ ἐπήνεσεν, καὶ ὠρέπειν τὴν
 εὐνοίαν τοῖς εὖ πάσχουσιν ἐμαρτύρησεν· τοὺς δὲ
 λοιποὺς ὡς ἀγνώμονας, ἰουδαῖοι γὰρ ἦσαν,
 ἐμέμψατο· ἄρτι γὰρ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσθενή-
 σαντες, οὓς ὁ σωτὴρ λύχνον τοῦ παντὸς προ-
 ηγόρευσε σώματος· φωτὸς γὰρ ὄντως ὁ τούτων
 στερούμενος ὑπομένει τὴν στίρησιν.

Θ. Καὶ τύφλωσιν ἄγειν ἀκούοντες πρὸς τῶν

Verum ipsi usuras exigere a debitoribus nolunt,
 regem suum imitantes, et devotos suscipiunt, et
 reprehendunt ingratos. Sic enim et ipse decem
 leprosis illis purgatione donata, eum qui rever-
 sus et gratiam est confessus, cum esset alienigena
 suscepit atque laudavit, decereque benivolentiam
 habere circa beneficiorum auctorem, hos qui be-
 ne patiuntur, attestari dignatus est. Reliquos au-
 tem tamquam ingratos, Iudaei enim erant, me-
 rito reprehendit; modo quippe oculis infirmati,
 quos Salvator totius corporis appellavit lucernam;
 lucis enim revera privationem sustinet, qui his
 privatus extiterit.

ἰατρῶν τὴν ἀσθένειαν, ὧν οἱ μὲν τὸ πάθος ἐπί-
 χυσιν, οἱ δὲ πλατυκορίαν ὠνόμαζον, ἐκατέρου
 δὲ τέλος ἡ τύφλωσις, καὶ τῶν ὀμμάτων ἡ στέ-
 ρησις, ἐπὶ τοὺς ἀγίους τούτους Κῦρον καὶ Ἰωάν-
 νην τοὺς εὐεργέτας ὠρμήσαμεν, πάσας ἡμῶν τὰς
 περὶ τοῦ βλέπειν ἐλπίδας τῆς θεοῦθεν αὐτοῖς δο-
 θεΐσης χάριτος ἐξαντήσαντες, καὶ τὴν ἀνθρω-
 πίνην βοήθειαν ὡς ἀσθενῇ καὶ πρὸς τὸ πᾶθος
 ἀδύνατον παρωσάμενοι· οἱ δὲ τὴν πίστιν ἀποθε-
 ξάμενοι, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ πρῶτον τὸν προσερ-
 χόμενον κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, ταχείαν τῆς
 νόσου παρέσχον τὴν ἴασιν, καὶ περὶ τῶν μελ-
 λόντων ἡμᾶς ὡς οὐδὲν πάθοιμεν οἶα ἀσκληπιά-

9. Et caecitatem afferre infirmitatem hanc a me-
 dicis audientes, quorum alii quidem vitium hoc ef-
 fusionem, alii vero platycorian id est latam pupil-
 lam nominabant; utriusque autem finis caecitas
 est, et oculorum privatio; ad hos bene operantes
 sanctos, Cyrum scilicet et Iohannem, profecti su-
 mus, omnem nostram videndi spem in divinitus
 illis data gratia suspendentes, et humanum auxi-
 lium tamquam infirmum, et contra passionem mi-
 nus validum repellentes. At illi fidem admittentes;
 credere quippe primum, accedentem oportet, se-
 cundum apostolum; celerem praebuere sanitatem
 languoris; et de futuris quod hinc nihil essemus
 passuri, quae asclepiadae nos dixere passuros, cer-

δαι πάσχειν εἰρήκασιν ἐπιστάσαντο, τὴν ὁμηρικὴν ἡμῶν δι' ὀραμάτων αἰνιγματωδῶς καὶ χαριεντῶς ὡς φίλον αὐτοῖς φυλαδεύσαντες τύφλωσιν, δεικνύντες ἐναργῶς ὡς πάντα δυνατὰ τῷ Θεῷ τὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀδύνατα.

ι. Ἐγκωμιαζέσθωσαν οὖν πρὸς τῆς ἡμῶν εὐτελείας οἱ μάρτυρες, καὶ πρόφασις εὐφροσύνης γινέσθωσαν τοῖς ἀκούουσιν· σκυρῆ γὰρ τῶν πιστῶν τὰ συστήματα Κυρον εὐφημούμενον βλέποντα, καὶ τῶν εὐσεβούντων τὸ πλῆθος ἀγάλλεται Ἰωάννου μαθὼν τὸ ἐγκώμιον· ἐξ εὐαγγελίων δὲ ἡμῖν καὶ τῶν τοῦ κυρίου φωνῶν τὸ προοίμιον, αἱ πρὸς τοὺς ἀποστόλους πρώην ἐλέχθησαι, ἀρμόττουσι δὲ Κύρῳ καὶ Ἰωάννῃ τοῖς μάρ-

tos per omnia reddiderunt, homericam nostram caecitatem per visiones et aenigmata, ut illis gratum est; effugantes; manifesteque monstrantes, quod omnia possibilia sint credenti, et quod possibilia Domino quae impossibilia sunt apud homines.

10. Laudentur igitur martyres a vilitate nostra, et occasio laetitiae audientibus fiat; tripudia enim ducunt fidelium cunei laudari Cyrum conspicientes, et pie agentium multitudo exultat Iohannis ediscens praeconia. Porro ex evangelicis est et Domini vocibus nobis verbi principium ad apostolos prius edictis; congruunt autem offerri Cyro nec non et Iohanni martyribus, et qui tales fue-

τυσιν, καὶ τοῖς μετ' ἐκείνοις τοιοῦτοῖς προσφέ-
 ρεσθαι· ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ τὸ
 ἅλας τῆς γῆς ὃ τρισμακάριοι, τὸ φῶς τὸ μὴ
 δυόμενον, καὶ ἅλας τὸ μὴ μωραίνόμενον, τὸ φῶς
 τὸ μὴ σβεγνύμενον καὶ ἅλας τὸ μὴ ἔξω βαλλό-
 μενον, τὸ φῶς τὸ ἀκοίμητον καὶ τὸ ἅλας τὸ ἀκα-
 ταπάτητον, φῶς τὸ ἀεὶ θεωρούμενον καὶ ἅλας
 τὸ ἀεὶ βιβρωσκόμενον, φῶς τὸ πᾶσιν γλυκύ-
 τατον καὶ ἅλας τὸ πᾶσιν ἐράσμιον· οὐ χωρὶς
 καὶ λόγος χάριτος ἔρημος, καὶ ἄρτος ἄβρωτος
 γίνεται, φῶς θεογνωσίαν δαυρούμενον, καὶ ἅλας
 φιλοθεῖαν τεχνούμενον, φῶς τὸ σκότους λυτή-
 ριον καὶ ἅλας τὸ τῶν μωρανθέντων ἐπάρτυμα,
 φῶς φωτίζον τὰ ἀφώτιστα καὶ ἅλας εὐχυμίζον

re post illos. Vos vere estis lux mundi, et sal
 terrae, o ter beati: lux quae non occidit, et sal
 quod non infatuatur; lux quae non exstinguitur,
 et sal quod foras non mittitur; lux quae non dor-
 mit, et sal quod minime conculcatur; lux quae
 semper videtur, et sal quod semper comeditur;
 lux universis dulcissima, et sal cunctis amandum;
 sine quo et sermo gratiae desertus, et panis in-
 comestibilis; lux Dei cognitionem donans, et sal
 deitatis amorem patrans; lux tenebrarum solutio,
 et sal eorum quae infatuata sunt condimentum;
 lux illuminans non illuminata, et sal bono sa-
 liens humore, quae boni non sunt humoris; lux

τὰ δύσχυμα, φῶς διελέγχον τὰ ἄτοπα καὶ ἄλας
 συσφίγγον τὰ ἔκλυτα· ὦ ξυνωρίδος ἁγίων, δι'
 ἧς τὸ θεῖον θαυμάζεται· θαυμαστὸς γὰρ ὄντως
 ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· ὦ ξυνωρίδος μαρ-
 τύρων, δι' ἧς ὁ κόσμος φαιδρύνεται· ὦ ξυνωρί-
 дос δικαίων, δι' ἧς ὁ βίος καινίζεται· ὦ ξυνω-
 ρίδος ὁσίων, δι' ἧς ἡ πίστις κρατύνεται· ὦ ξυ-
 νωρίδος ὀλβίων, δι' ἧς εὐσεβεῖς μεγαλύνονται·
 ὦ ξυνωρίδος ζηλωτῶν, δι' ἧς ἡ πλάνη θερίζε-
 ται· ὦ ξυνωρίδος δυναστῶν, δι' ἧς ὁ διάβολος
 ῥήσεται· ὦ ξυνωρίδος ὀπλιτῶν, δι' ἧς κολά-
 ζονται δαίμονες· ὦ ξυνωρίδος εὐσεβῶν, δι' ἧς
 ποιοῦται τὰ εἰδωλὰ· χαίροις ὄντως ὦ ξυνωρίς
 ἱερὰ καὶ θεῶ παροῦσα καὶ βροτοῖς τὰ κρείττω

depravata redarguens, et sal dissoluta constrin-
 gens. O bigam sanctorum, per quam divinitas
 habetur mirabilis, mirabilis enim est re vera Deus
 in sanctis suis. O bigam martyrum, per quam
 mundus hilarescit! O bigam iustorum, per quam
 vita renovatur! O bigam sanctorum, per quam
 fides stabilitur! O bigam opimorum, per quam
 pii magnificantur! O bigam aemulatorum, per
 quam error evellitur! O bigam potentium, per
 quam diabolus rumpitur! O bigam armatorum,
 per quam torquentur daemonia! O bigam pio-
 rum, per quam in profundum idola demergun-
 tur! Ave o revera sacra biga, quae et Domino

βραβεύουσα· χαίροις ὃ ξυνωρίς τιμία, ἐξ οὐρα-
νοῦ μὲν οὖσα καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔασασα· χαίροις
ὃ ξυνωρίς ἁγία σὺν ἀγγέλοις χορεύουσα καὶ
ἀνθρώπους ἐποπτεύουσα· ὄντως ἀξίως ἀκούετε
τοῦ σωτῆρος ὑμᾶς ἐγκωμιάζοντος καὶ μεγαλο-
φώνως κηρύττοντος· ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κό-
σμου καὶ τὸ ἅλας τῆς γῆς· φῶς ἐξ ἀληθινοῦ
φωτὸς φωτίζόμενον, καὶ ἅλας ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὄν-
τως ἀλὸς ἀρτυόμενον, καὶ φωτίζον ἀκραίφνως
τοὺς πιστεύοντας, καὶ ἀρτύον διαρκῶς τοὺς γε-
ραίροντας.

ια. Πῶς δὲ τῆς ἀλύτου ταύτης δυάδος μὴ
θαυμάσωμεν τὴν συνάφειαν; ἢ πῶς ταύτης τῆς
ξένης συζυγίας τὴν ἔνωσιν μὴ δοξάσωμεν; ὁρῶ-

praesens es, et mortalibus meliora concedis; ave
o biga honorabilis, quae in caelo manes, et ter-
ram non deseris; ave o biga sancta, quae cum
angelis chorum ducis, et homines perspicis. Ve-
re utique digne auditis vos Salvatorem laudan-
tem, et magnisone praedicantem atque dicentem:
vos estis lux mundi, et sal terrae; lux a vera
luce illuminata, et sal ab ipso qui vere est sal
conditum, et illuminans pure credentes, et con-
diens opime laudantes.

11. Porro quomodo insolubilis huius dualita-
tis non miremur connexionem, vel quomodo ad-
mirandae huius coniugationis gloriosam non dica-

μεν γὰρ μίξεντα τὰ ἄμικτα, καὶ ἀλλήλοις συμβάντα τὰ ἀλλήλοις ἀσύμβατα, καὶ κραθέντα τὰ ἄκρατα, καὶ συμπλακέντα τὰ ἀσύνπλεκτα, καὶ εἰρηνεύσαντα τὰ πολέμια, καὶ φιλιάσαντα τὰ ἀντίπαλα, καὶ ἐν ἐκ συνουσίας γενόμενα τὰ γενέσθαι ἐν δυσκολαίνοντα· ὁ μὲν γὰρ ἦν μονασῆς ὁ Κῦρος, καὶ Ἰωάννης στρατιώτης ἐτύγχανεν· ὁ μὲν τὴν ἔρημον, ὁ δὲ τὰς πόλεις ἐδίωκεν· ὁ μὲν τὴν πρὸς πάντας εἰρήνην ἐσπούδαζεν κατὰ τὸν εἰρηκότα εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες, ὁ δὲ τὸν πρὸς ἀνθρώπους ἡσάσζετο πόλεμον· ὁ μὲν τὰ ἴδια

mus unionem? Videmus enim mixta, quae fuerant incommixta; et mutuo convenientia, quae erant invicem inconvenientia; et temperata, quae erant intemperata; et complexa, quae fuerant incomplexa; et pacificata, bellantia; et amica facta, contraria; unum ex conventionione facta, quae unum fieri difficile poterant. Alter enim monachus erat, Cyrus scilicet; alter autem miles extiterat. Et ille quidem desertum, iste vero persequabatur urbes. Alter pacem ad omnes custodire studebat, secundum eum qui dixit, si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes; alter autem bellum, quod adversus homines fit (1), amplectebatur; alter pro-

(1) Cod. quod ad caelos ducit.

τοῖς πτωχοῖς ἀπαισκόρπιζεν, ὁ δὲ τὰ μὴ ἴδια
τῇ τυραννίδι διήρπαζεν· ὁ μὲν φιλόσοφον βίον
μετήρχετο, ὁ δὲ φιλόδικον τάξιν διήνυεν· ὁ μὲν
οὐράνιον εἶχεν πολίτευμα, ὁ δὲ γήϊνον ἔσχεν
κατάστημα· ὁ μὲν τὰς χεῖρας εἰς ἱκετείας ἐξέ-
τεινεν, ὁ δὲ πρὸς τόξα καὶ βέλη καὶ δόρυ καὶ
μάχαιραν· ὁ μὲν τοὺς πεπονθότας ἀνθρώπους
ιάτρευεν, ὁ δὲ τοὺς ἐρρώμένους ἐτίτρωσκεν· καὶ
συλλήβδην εἰπεῖν, ὁ μὲν οὐρανίῳ βασιλεῖ συν-
ετάττετο, ὁ δὲ ἐπιγείῳ βασιλεῖ συνωπλίζετο·
τίνος οὖν ἔργον ἢ θαυμαστὴν τούτων γέγονεν ἔνω-
σις; ἢ τίς ὁ τὸ διάφορον ἀνελών καὶ συνάγων
αὐτοὺς εἰς ὁμόνοιαν; τίς δὲ ὁ τὴν ἀληθῆ συζυ-

pria, pauperibus dispergebat; alter vero non pro-
pria, tyrannide diripiebat; alter philosophicam
vitam ducebat, alter vero iudicalem ordinem dis-
currebat; alter caelestem habebat conversationem,
alter tenebat terrenam constitutionem; alter ma-
nus ad supplicationem extendebat, alter vero ad
arcus et sagittas et lanceam et machaeram; al-
ter homines patientes curabat, alter autem ho-
mines incolumes vulnerabat. Et ut summatim di-
camus, alter cum caelesti rege construebatur, al-
ter vero cum terreno armabatur imperatore. Cu-
ius itaque opere, mirabilis horum facta est uni-
tas? vel quis diversitatem abstulit, et eos ad uni-
tatem collegit? quis autem eorum est, qui veram

γίαν αὐτῶν ἀρμολόμενος; ἢ δῆλον ὅτι Χριστὸς
 Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιῶν μεγάλα τε καὶ ἐξαισία,
 ἐνδοξά τε καὶ ἀνεξιχνίαστα, ὁ λύσας τοῦ φραγ-
 μοῦ τὸ μεσότυχον καὶ εἰς ἐν συνδήσας ἀμφοτέ-
 ρα, ὁ τοῖς ἄνω τὰ κάτω συνάψας, καὶ τοῖς οὐ-
 ρανίοις συνενεγκὼν τὰ ἐπίγεια· ὁ ἀγαγὼν τὰ
 πλανώμενα πρόβατα καὶ τοῖς μὴ πλανηθεῖσιν
 συνάψας, καὶ ἐν ἐκ πάντων ἐργασάμενος ποιμ-
 νιον· ὁ γῆν μὲν ἀγγέλοις, οὐρανὸν δὲ βασιλὸν ἀν-
 θρώποις τευξάμενος.

ιβ. Εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ ψάλλον-
 τος προφήτου τὴν λύραν ἀρμόσαντες Κύρου καὶ
 Ἰωάννου τὴν θείαν ὁρῶντες συνάφειαν· ὅπως αὐ-
 τη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, δι' ἧς

coniunctionem aptavit? an procul dubio Christus
 dominus noster, qui facit magna et mirabilia glo-
 riosa et investigabilia? qui solvit medium parie-
 tem maceriae, et colligat in unum utraque; qui
 superioribus inferiora inseruit et caelestibus ter-
 restria contulit; qui reducit errantes oves, et his
 quae non erraverunt adunat, et unum ex omni-
 bus est operatus ovile; qui terram quidem an-
 gelis, caelum autem pervium hominibus fabrica-
 tus est.

12. Dicamus ergo et nos cum psallente pro-
 pheta lyram aptantes, ac Iohannis et Cyri sacram
 videntes connexionem: vere haec est immutatio

οἱ μωροὶ σοφίζονται, καὶ μωραίνουσιν οἱ σοφώ-
 ται· δι' ἧς ἀλιεῖς ἀλιεύονται, καὶ τελωνοῦν-
 ται τελῶναι, καὶ λησταὶ ληστεύονται· αὕτη ἡ
 ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, δι' ἧς οἱ
 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ τυφλοὶ οἱ βλέπον-
 τες γίνονται· δι' ἧς εὐλογοῦσιν οἱ βλάσφημοι,
 καὶ διδάσκουσιν οἱ ἀπαίδευτοι· δι' ἧς οἱ ἰδιῶ-
 ται θαυμάζονται, καὶ οἱ λόγοις αὐχοῦντες
 χλευάζονται· δι' ἧς οἱ ἀγράμματοι ῥητορεύου-
 σιν, καὶ οἱ ῥήτορες ἀγροικίζουσιν· αὕτη ἡ ἀλ-
 λοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, δι' ἧς πτω-
 χεύουσιν πλούσιοι καὶ πλουτοῦσιν οἱ πένητες,
 δι' ἧς δυνατοὶ μὲν ἡσθένησαν καὶ ἀσθενεῖς δύν-

dexteræ excelsi, per quam piscatores instar pi-
 scium capiuntur, et telonarii vectigalium more
 sumuntur, et latrones ac persecutores latrocinium
 et persecutionem patiuntur. ~~Haec est immutatio~~ X X
 dexteræ excelsi, per quam stulti sapientes effi-
 ciuntur, et infatuantur sapientissimi; per quam
 caeci illuminantur, et qui vident caeci fiunt; per
 quam benedicunt blasphemi, et discunt inerudi-
 titi; per quam idiotæ in admiratione habentur,
 et qui in verbis gloriantur merito deridentur; 10
 per quam illitterati rhetorizant, et rhetores agre-
 ste loquuntur. Haec est immutatio dexteræ ex-
 celsi, per quam pauperes efficiuntur, locupletes;
 et ditantur pauperes; per quam fortes infirmati

αμιν περιζώννυνται· αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, δι' ἧς ἡ στείρα πολύτεκνος καὶ ἄτεκνος ἡ πολύτεκνος γίνεται· δι' ἧς δυναύσσται τῶν θρόνων κατέλκονται, καὶ πτωχοὶ καὶ πένητες ἀπὸ κοπρίας ἀνίστανται· δι' ἧς ὄρη καὶ βουνοὶ τεταπεινῶνται, καὶ αἱ βαθεῖαι κοιλάδες πεπλήρυνται· δι' ἧς ἐξισοῦται τὰ σχολιά, καὶ αἱ τραχεῖαι τρίβοι εὐθύνονται· αὕτη τοίνυν ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, δι' ἧς λύκος ἀρνίῳ συνβόσκειται, καὶ πάρδαλις καὶ ταῦρος καὶ μοσχάριον ἅμα νέμονται λέοντι καὶ ὑπὸ μικροῦ παιδίου ποιμαίνονται· δι' ἧς ἄρκος καὶ βοῦς καὶ λέων ἐσθίουσιν ἄχυρα, καὶ εἰρηναίως

sunt, et infirmi accincti sunt robore; (per quam satietas esurit et esuries satiatur (1).) Haec est immutatio dexteræ excelsi, per quam sterilis fecunda, et multorum natorum mater efficitur infecunda, et multorum natorum mater efficitur infecunda; per quam potentes a soliis deponuntur, et pauperes et egeni exaltati de stercore praesident; per quam montes et colles humiliantur, et profundae replentur convalles; per quam aequantur prava, et asperae semitae planae constituuntur. Haec est itaque immutatio dexteræ excelsi, per quam lupus cum agno pabula sumit, et pardus cum haedo quiescit, et taurus atque vitulus simul cum leone pascuntur a pueroque parvo mi-

(1) Haec exciderunt a textu graeco.

αὐτῶν τὰ παῖδια συναγελάζονται· δι' ἧς ἐπὶ τρώγλην ἀσπιδων καὶ κοίτην ἐγγόνων αὐτῶν ἐπιβάλλει χειῖρας ἀφόβως τὰ νήπια· ἀπολλύειν γὰρ οἱ ὄφεις αὐτὰ ἢ κακοποιεῖν οὐκ ἰσχύουσιν· αὕτη οὖν ὄντως ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου καθέστηκεν, ἥ τις καὶ Κυρον καὶ Ἰωάννην εἰς ὁμόνοιαν ἤγαγεν, καὶ εἰς ἐστίαν μίαν κατώκησεν, καὶ ἄθλῳ ἐνὶ πρὸ τοῦ τέλους ἐκοσμήσεν, καὶ δόξῃ μιᾷ μετὰ τὸ τέλος ἐδόξασεν, καὶ στεφάνῳ ἐνὶ τοὺς νικηφόρους ἐτίμησεν· ἀποστολικῶς γὰρ τὸν δρόμον τελέσαντας καὶ τὴν πίστιν τηρήσαντας τῶν ἀποκειμένων τοῖς τοιοῦτοῖς στεφάνων ἡξίωσεν.

nantur; per quam ursus et bos et leo comedunt paleas, et cum eis pacifice pueri congregantur; per quam super foramen aspidum, et cubile natorum aspidum, mittunt manus suas intrepidi parvuli; perdere quippe serpentes eos vel male facere minime praevalent. Haec igitur immutatio dexteræ excelsi constitit, quae etiam Cyrum atque Iohannem ad concordiam duxit, et in una domo locavit; et certamine uno ante finem ornavit, et gloria una post mortem glorificavit, et corona una victoriosissimos honoravit; cursum namque apostolice consummantes, fidemque servantes, coronas quae huiusmodi sunt repositae meruerunt.

1γ. Οὐδὲ πρῶν μὲν οἱ μακάριοι πρὸς ἀλλήλους τοῖς τρόποις ἐμάχοντο, οὔτε πολιτείαν εἶχον ἀντίπαλον· εἰ καὶ μοναστοῦ μὲν ὁ Κῦρος τὸ σχῆμα, στρατιώτου δὲ στολὴν Ἰωάννης ἡμψέσχετο· καὶ ὁ μὲν προβάτου, ὁ δὲ λύκου δορὰν ἐνεδιδύσκοντο· ἄμφω γὰρ ἐστὶν ἱερῶ, ἄμφω ἁγῶ, ἄμφω ἀληθινῶ, ἄμφω ἀμέμπτω, ἄμφω δικαίῳ, ἄμφω Θεοσεβῇ, ἄμφω ἀκακίᾳς ἀνάπλειω, νόμου τε Θεοῦ καὶ διδαχῆς καὶ προστάγματός, ὡς τὸ τέλος αὐτῶν ἐμαρτύρησεν, καὶ τὰ θεόθεν δοθέντα χαρίσματά· οὐ γὰρ τοσοῦτον αὐτοὺς τὸ σχῆμα διέκρινεν, ὅσον ἡ πίστις συνέκρινεν· οὔτε τοσοῦτον αὐτοὺς τὸ ἐπάγγελμα διεχώρισεν, ὅσον συνῆπτεν αὐτοὺς ἡ εὐσέβεια·

13. Sed nec prius beati isti moribus invicem impugnabant, nec conversationem sibimet habebant contrariam, quoniam monachi Cyrus habitus, militis vero stola Iohannes circumdaretur; et ille ovis, hic vero lupi pelle indueretur; uterque enim sacratus, uterque bonus, uterque verax, uterque sine macula, uterque iustus, uterque Dei cultor, uterque simplicitate lege ac disciplina seu praeceptore plenus, quemadmodum finis eorum et divinitus eis data charismata testimonium prae buerunt. Non enim illos tantum habitus discernebat, quantum fidei collocatio comparabat; nec tantum repromissio separabat, quan-

οὔτε τοσαύτην αὐτοῖς αἱ τέχναι παρεῖχον διά-
 στασιν, ὅσην κοινωνίαν αὐτοῖς ἡ ἐλπίς ἐχαρίζε-
 το· οἱ γὰρ τῆς αὐτῆς ἐχόμενοι πίστεως, ὅμοιοι
 καὶ τοῖς τρόποις γενήσονται· καὶ οἱ μίαν ἀσκοῦν-
 τες εὐσέβειαν, πράξεις αἰ ἀγαθὰς διαπρατ-
 τονται· καὶ οἱ πρὸς ἐλπίδα τὴν αὐτὴν ἀποβλέ-
 ποντες, τοῖς αὐτοῖς ἐγχειρήμασιν ἐχρηνται.

ιδ. Ὅθεν ὁ Χριστὸς ὁ τῶν ὅλων θεὸς καὶ τοῦ
 παντὸς δεσπότης καὶ πρῦτανις, ὁ πάντα εἰδὼς
 πρὸ τῆς αὐτῶν εἰς τὸ εἶναι γενέσεως, ὁ καρδίας
 καὶ νεφροῦς ἐρευνώμενος καὶ ἀκοιμήτοις ὄμμα-
 σιν τὰ κρύφια τῶν ἀνθρώπων θεώμενος, πρὸς
 δόξαν μίαν τοὺς μάρτυρας ἤγαγεν, καὶ σέβας
 ἐν ἀμφοτέροις δεδώρηται· ἀπροσωπόληπτος γάρ

tum eos pietas copulabat : nec tantam his distan-
 tiam artes praestabant, quantam communionem
 spes donabat. Qui enim ab eadem sunt habitu
 fide, similes quoque et moribus fient ; et qui uni
 pietati studium impenderunt, eisdem etiam acti-
 bus operantur ; et qui ad eandem speciem inspi-
 ciunt, eisdem utuntur annisibus.

14. Unde Christus omnium Deus et universi-
 tatis dominus ac moderator, qui cuncta novit an-
 te quam ut essent fierent, qui corda scrutatur et
 renes, quoniam non dormientibus oculis occulta
 hominum inspicit, ad unam gloriam martyres
 istos perduxit, et unum utrique contulit cultum.

ἔστιν κριτὴς, καὶ στάθμιον δίκαιον, καὶ ζυγοστατεῖν οἶδεν τὸ δίκαιον, κατὰ τὸν ἴδιον κόπον καὶ τὸν ἴδιον αὐτῶν μισθὸν χαριζόμενος· ὅθεν Κύρου τε καὶ Ἰωάννου τὸ ὁμότιμον ἐν ἀρεταῖς ἐπιστάμενος, καὶ ἓνα τάφον ἀμφοτέροις ἐβράβευσεν, εἰς τὸ Μάρκου τοῦ θεοῦ σεβάσμιον τέμενος· καὶ κεῖθεν δι' ἀνδρὸς εὐαγγελικοῦ Κυρίλλου τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχου καὶ κήρυκος πρὸς νεῶν εὐαγγελιστῶν ὁμοῖότροπους μετέστησεν μάρτυρας, καὶ τῶν ἀποστόλων κατέστησεν γείτονας· χωρίζειν γὰρ αὐτοὺς εὐαγγελιστῶν ἢ ἀποστόλων οὐκ ἔκρινεν· ὅτι μή τις τὸ διάφορον τῶν χωρισμῶν αὐτοῖς ἐπετείχιζεν.

Est enim sine personarum acceptione iudex, et pondus iustum est apud eum, et statera quae iniusto nutui non inclinatur; qui unicuique librare novit quod iustum est secundum suum laborem, eique mercedem propriam donat. Hinc Cyri Iohannisque parilem in virtutibus sciens honorem, unum etiam contulit utrique in sacratissimo Marci celebrando templo sepulchrum; et hinc per evangelicum virum Cyrillum scilicet, illum pietatis propugnatorem, et praedicatorem a templis evangelistarum evangelistis moribus coaequales transtulit martyres, et apostolorum vicinos constituit: nam eos evangelistis vel apostolis separandos non duxit, quia nequaquam virtutis diversitas, inter eos separationem induxit.

ιε. Ἀλλὰ τὰ μὲν πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐπράττετο, Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ βασιλεύοντος καὶ Κυρίλλου τοῦ μεγάλου τὸν Ἀλεξανδρείας θρόνον ἰθύοντος· πρώην δὲ ἤδη τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος οἰκτείραντος ἀπάτη δαιμόνων φθειρόμενον, καὶ εἰς γῆν ἐλειινῶς εἰλυσπώμενον ἐν σκότει φρενῶν πορευόμενον τῇ κτίσει λατρεῦον παρὰ τὸν κτίσαντα, καὶ δι' υἱοῦ δεδοκότως θεσμὸν εἰς βοήθειαν, καὶ τοὺς δεδομένους νόμους διὰ τῆς ἐντολῆς, μᾶλλον δὲ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης πρὸς τὰ πάθη ῥοπῆς ἀσθενήσαντος, καὶ μὴ δυναμένου σώζειν ἐκείνους δι' οὓς καὶ δι' ἀγγέλων ἐδεδώρητο καὶ χειρὶ μεσίτου Μωϋσέως ἐτεθέπιστο· ἤδη δὲ πάλιν μετὰ

15. Sed ista quidem multa post tempora gerebantur, Theodosio videlicet minore imperatore, et magno Cyrillo sedem Alexandriae moderante, cum videlicet iam primum Deus et pater humani generis fuisset misertus, quod seductione daemonum periebat, et in terrae caeno miserabiliter volutabatur, in tenebrisque sensuum ambulabat, et creaturae magis quam creatori serviebat, per filiumque legem in adiutorium tribuisset; et attributa lex, per mandatum immo per humanum et proclivem ad vitia nutum, infirmata fuisset et non posset illos salvare, propter quos etiam per angelos data et in manu mediatoris, id est Moy-

νόμον καὶ τὸν νομοθέτην Χριστὸν γεννώμενον ἐκ
 γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμου, ἐκπεμφάντος
 τὸν ἐκ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ φύσεως γεννητῶς ἀνα-
 τείλαντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα πεποίηκεν, τὸν
 αἰδίως αὐτῷ συνεδρεύοντα καὶ τῆς οὐκ αἰδίου
 συνδεσπώζοντα κτίσεως· ἥδη δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ
 δεσπότη Χριστοῦ τὴν εἰς ἡμᾶς οἰκονομίαν τε-
 λέσαντος, καὶ τῆς αὐτοῦ σωτηριώδους ἐνανθρω-
 πήσεως τὸν σκοπὸν ἐκπληρώσαντος, καὶ τὸ πρὶν
 ἀπολωλὸς διασώσαντος πρόβατον, καὶ τοῖς ἰδίοις
 ὤμοις ἐχούμενον τῷ πατρὶ προσενέγκαντος, καὶ
 μᾶλλον ἐπ' αὐτῷ ἢ ἐπὶ τοῖς ἐγενήκοντα ἐννέα
 τοῖς οὐ παθοῦσιν τὴν ἀπώλειαν χαίροντος· ἥδη
 δὲ τὴν εἰς οὐρανὸν ἡμῖν καινίσαντος ἄνοδον, καὶ

si, lata fuerat: et rursus cum iam post legem,
 etiam legis latorem filium, scilicet factum ex mu-
 liere, factum sub lege misisset, qui ex paterna
 ipsius natura ortus est, et per quem omnia fecit,
 quique perpetuo cum illo considet, secumque ni- 5
 hilominus creaturae non perpetuae dominatur;
 et cum iam et ipse dominus Christus erga nos
 dispensationem complisset, et inimicum celeriter
 quidem dispoliasset, velociter autem depraedatus
 fuisset, et ovem quae ante perierat salvam fecis- 10
 set, patrique propriis vectam humeris sustulisset,
 et magis super eam quam super nonaginta novem
 quae non perierant gratulatus fuisset; iamque cum

τὴν εἰς παράδεισον ἀνοίξαντος εἴσοδον, καὶ τὴν ἐκ τάφου δεδωκότος ἀνάστασιν· ἥδη σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς πρυτανεύσαντος, καὶ τὴν σαλευομένην κραταίωσαντος θάλατταν, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δρακόντων τὰς κεφαλὰς κατὰθλάσαντος, καὶ ἀγκιστρῶτὸν πολυκέφαλον ἄξαντος δράκοντα· ἥδη τὴν διαβολικὴν ἀπάτην αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον ἐκκαλύψαντος, καὶ εἰς πτύξιν τὰ κρύφια τοῦ θώρακος εἰσελάσαντος, καὶ δεδωκότος ἡμῖν ἐπάνω πατεῖν ὄφειων καὶ σκορπίων καὶ πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως· ἥδη δὲ πάλιν περιθέντος Χριστοῦ φορβεὰν ἐπὶ ῥίνα τοῦ δράκοντος, καὶ κρίκον τοῖς μυκτῆρσι προσδήσαντος, καὶ τὰ χεῖλη ψελλίῳ τρυπήσαντος, εἰληφότος τὲ αὐτὸν τὸν

in caelum nobis ascensum innovasset, et paradisi aditum rescraasset et resurrectionem ex sepulchro dedisset; rursusque cum salutem in medio terrae dispensasset, et mare quod commovebatur firmasset, et draconum qui in eo erant capita confregisset, hamoque inde draconem illum qui erat multorum capitum eduxisset, diaboli etiam seductionem, quae ipsius quoque indumenti facies est, detexisset, et faciei eius portas aperuisset, superaque serpentes et scorpiones omnemque virtutem eorum calcare dedisset: cumque iterum Christus iam capistrum circa draconis nasum imposuisset, et circulum in naribus alligasset, et ar-

ἀποστάτην καὶ φυγάδα δοῦλον γενόμενον, καὶ δεδεμένον ἡμῖν ὥσπερ σῖρουθιον παιδίῳ λαῶ τῶ τοῦ Χριστοῦ νηπιάζοντι νείμαντος· ἤδη δὲ πεπρωκότος ἑωσφόρου τοῦ πρῶτ' ἀνατέλλοντος, καὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς ἑλασθέντος οἰκήσεως, καὶ οἰκεῖν προσταίτομένου τὴν ἄβυσσον· ἤδη δὲ λαιπὸν καὶ τοῦ τῶν ἀποστόλων κηρύγματος τὴν οἰκουμένην φωτίσαντος, καὶ τοῦ τῶν ἀλιέων δукτούου τὸν κόσμον ζωγραφήσαντος, καὶ τοῦ σκυτοτομικοῦ σμίλακος τὴν ἀναίσθητον πλάνην ἐκτεμόντος, καὶ πανταχοῦ τὸ σεπτὸν εὐαγγέλιον διαγγέλλοντος, καὶ πάσης σαρκὸς ὁρώσης θεοῦ τὸ σωτήριον· ἤδη δὲ τῆς τοῦ θεοῦ βασιλείας ἐξ

milla labia perforasset ; cumque apostatam et fugitivum factum , servum sempiternum accepisset , atque nobis vinctum quasi passerem , puero , populo scilicet , quia in ipso Christo parvulus est , tribuisset , sed et cum iam lucifer qui mane oriebatur cecidisset , et ab hominum habitatione pulsus , habitare iussus apud abyssum fuisset ; quin et cum iam apostolorum praedicatio terrarum orbem illuminasset (1) , et sutorio scalpro insensatum errorem recidisset ; et ubique sanctum evangelium praedicasset , omnisque caro salutare Dei vidisset ; nec non cum iam et regnum Dei a Iu-

(1) *Adde ex graeco* : et verriculum piscatorum mundum venatum esset.

ἰουδαίων ἀρθείσης τοῖς ἔθνεσιν τοῖς ὄριμον αὐ-
τοῖς τὸν καρπὸν Θεῷ τῷ διδωκότι προσφέρου-
σιν, καὶ τοῦ δεσποτικοῦ ἀμπελῶνος τοὺς περὶ
τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐργάτας ἀμπελοφύλακας
ἔχοντος· καὶ τοῦ πεσόντος εἰς εὐγαιον ἄρουραν
σπέρματος τὴν καλὴν αὖξοντος αὖξῃσιν· καὶ τὴν
καρποφορίαν ἐν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα καὶ τριά-
κοντα, Θεοῦ διδόντος τῷ σωείραντι· καὶ πάν-
των πάντα πωλούντων τὰ ἴδια, καὶ λαμβανόν-
των ἀντὶ πάντων τὸν πολύτιμον μάργαρον· καὶ
τῶν ὑψιπέτῳ ὀρνέων ἐπὶ τοὺς κλάδους σκηνούν-
των τοῦ βραχυσπόρου συνάπειως.

15. Πάλιν ὁ δράκων ὁ σχολιὸς τὴν κεφαλὴν
τῷ σταυρῷ συνθλασθεὶς τὸ οὐραῖον ἐσάλευεν·

daeis ablatum, et gentibus datum fuisset, quae
fructum in tempore suo Deo qui dedit offerunt,
et in dominica vinea eos qui circa undecimam
horam venere custodes et operarios habuisset, et
semen quod in bonam terram ceciderat, bono
incremento crevisset, fructusque oblationem per
singula, centum vel sexaginta, sive triginta, Deo
qui seminavit dedisset, omnesque omnia sua ven-
didissent, et pretiosum margaritum pro omnibus
acceperant, ad celsaque volantes aves supra ramos
parvi seminis, sinapis scilicet, habitassent;

16. Iterum tortuosus draco per crucem capite
conquassatus caudam movebat, et hoc modo de-

καὶ ταύτῃ φοβεῖν τοὺς εὐσεβοῦντας ἐνόμιζεν·
 πάλιν ὁ νυκτερινὸς σπορεύς σκότος ἐξ ἰωσφόρου
 γενόμενος, ἐν σκότῳ σπεῖρειν τὰ ἴδια προσεπό-
 θει ζιζάνια· πάλιν τὰ πετεινὰ τὰ οὐράνια τὸ
 παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκ τοῦ καλοῦ σπορέως πεισὸν
 κατεσθίειν ἤβούλοντο· πάλιν ὁ τὴν Εὐὰν πλα-
 νήσας συρίγματι, καὶ τὸν Ἀδὰμ ποιήσας ἀντί-
 θεον, ὁ τὸν Ἀβελ φονεύσας ὡς δίκαιον; καὶ τὸν
 Κάϊν ἀδελφοῦ φονέα τευξάμενος, ὁ τὸν Πάλαι
 λαὸν ποιήσας φιλόσαρκον καὶ ἀπολέσθαι παρα-
 σκευάσας δι' ὕδατος· ὁ τὸν Χὰμ τελέσας ἐπά-
 ρατον, καὶ τοῖς ἐν Χανάη τὴν τῶν γλωσσῶν
 ἐπαρτήσας διαίρεσιν· ὁ τοῖς ἀνθρώποις πληθύ-

terrere pie agentes existimabat : iterum nocturnus
 sator , tenebrae ex lucifero factus , in tenebris se-
 minare sua desiderabat zizania ; iterum caelestes
 volucres semen quod secus viam , ex bono sato-
 re ceciderat , devorare volebant ; iterum qui tem-
 ptat eos , qui sunt Christi , qui temptatus est et
 vicit , temptare gestiebat ; iterum draco qui si-
 bילו suo Evam seduxit , et Adam Deo fecit con-
 trarium , qui Abel occidit ut iustum , et Cain fra-
 tricidam operatus est , qui antiquum populum car-
 nis fecit amatorem , et egit ut per aquam peri-
 ret ; qui Cham maledictum patravit , et his qui in
 • Chalanne (1) reperti sunt linguarum consummavit

(1) *In codicis margine Chanahari*

νας τὰ εἰδωλα, καὶ Θεοῦ χωρίσας τοῦ κτίσαν-
τος· ὁ τὸν Ἰσραὴλ δείξας ἀχάριστον, καὶ τὸν
Φαραῶ σκληρὸν καὶ ἀτίθασσον, καὶ τὸν μὲν
ἀπολέσθαι ποιήσας εἰς ἔρημον, τὸν δὲ θαλάτ-
τιον εἰς ἀμείλικτα κύματα· ὁ τοὺς ἰουδαίους
νόμῳ καὶ προφήταις ἀπειθεῖς ἐρτσάμενος, καὶ
τοῖς τῶν ἐθνῶν ὑποτάξας βδελύγμασιν· ὁ φθο-
νῆσαι Χριστῷ τοῖς ἐβραίοις ἐνθέμενος, καὶ στυ-
γῶσαι τὸν σώζειν αὐτοὺς ἀφικόμενον· ὁ τὴν αὐ-
τοῦ συκοφαντεῖν ἀναπείσας ἀνάσσειν, καὶ ταύ-
της διώκειν καὶ φονεύειν τοὺς κήρυκας.

ιζ. Ὁ τούτοις ἅπασιν οὐκ ἀκούμενος, Κυ-
ρον ὕστερον ἐπολέμει καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυ-
ρας ἐν καιρῷ διωγμῶν ἀναλάμψαντας, καὶ Χρι-

divisionem, qui multiplicavit hominibus idola, et
a Deo separavit qui creaverat; qui Israëlem in-
gratum et Pharaonem durum atque immitem ex-
hibuit, et alterum quidem perire fecit in ere-
mo, alterum vero in maris immitibus fluctibus;
qui Iudaeos legi et prophetis inobedientes fecit,
gentiumque subiecit abominationibus; qui in-
videre Christo Hebraeis suasit, et crucifigere qui
venerat ut salvaret illos; qui ipsius persuasit ac-
cusare resurrectionem, et huius persequi et oc-
cidere praedicatores;

17. Qui his omnibus minus contentus, Cyrum
postmodum et Iohannem martyres debellabat, per-

στοῦ στρατιώτας ὑπάρχοντας· ἀλλ' ἠτῆτο πρὸς κέντρα λακτίζων ὁ δειλαῖος, καὶ ἀνικήτοις συμβάλλων εἰς πόλεμον· ἐσπᾶτο μὲν γὰρ ῥομφαῖαν ἀστράπτουσιν, ἀλλ' οἱ Γενναῖοι ταύτην αὐτοῦ τῇ καρδίᾳ ἐνέπισσον, καὶ τόξον ψυχοφθόρον ἐτάνυσον, ἀλλὰ τοῦτο θαῦτον πρὸ τῆς τῶν μελῶν ἀπολύσεως ἅμα βραχίوسي τοῖς τετακόσιν συνέτριβεν καὶ λάκκον ὥρυττεν, ἀλλ' ἐαυτῷ τοῦτον καὶ οὐ τοῖς ἀντιπάλοις ὥρυττεν μάρτυσι· τέλος δὲ τούτοις ἀποκαμὼν τοῖς συγκρούσμασιν καὶ πάλιν πολεμεῖν μὴ δυνάμενος, τοῖς τότε τιμῶσιν αὐτοῦ προστάγματα παραδίδωσιν, ἵνα ταῖς τούτων μαιφόνοις χερσὶν αἰκίζόμενοι, καὶ

secutionum tempore resplendentes, et Christi milites existentes. Sed superabatur, contra stimulos
 * *cod. um.* calcitrando miserrimus cum invictis praefictos *
 aggressus in proelio. Etenim exhibebat quidem romphaeam fulgurantem, sed fortes isti hanc eius
 infigebant cordi: et arcum animae noxium intendebat, sed hunc maturius quam sagittarum foret
 emissio, una cum brachiis quae tetenderant contereabant; et lacum effodiebat, sed sibi hunc et
 non suis contrariis, id est martyribus, effodiebat. Ad extremum vero fatigatus congressionibus
 istis, et iterum pugnare non valens, his tunc eos tradidit, qui eius cernebantur honorare praecepta, quatenus horum truculentis manibus verbe-

τὴν τῶν βασάνων βίαν οὐ φέροντες, θυσίας αὐ-
τῷ καὶ σπονδὰς προσενέγκωσιν, καὶ θεὸν αὐτὸν
σὺν τοῖς ἄλλοις κηρύξωσι δαίμοσιν ἢ ταῦτα
ποιεῖν μὴ βουλόμενοι, τῆς παρουσίας ζωῆς ὑπο-
μένωσι στέρησιν· τοῦτο δὲ δράσας ὁ τάλας ἡγ-
νόησεν ὥς τοῖς μὲν ἀγίοις ζωὴν προξενήσειεν
κρείττονα, καὶ στεφάνους τέλος οὐκ ἔχοντας,
ἐαυτῷ δὲ θάνατον ἤτταν τε μείζονα καὶ πλη-
γὴν αἰσχύνῃς ἀνάπλεον.

ιη. Συνελαμβάνοντο μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀθίων
οἱ ἑνθεοὶ, Διοκλητιανοῦ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς
βασιλεύοντος, Συριανοῦ δὲ τῆς ἀλεξανδρέων
ἄρχοντος πόλεως, καὶ Κασσίου τῆς ἐλληνικῆς

rati, cum tormentorum vim ferre non possent,
sacrificia ei offerrent atque libamina, Deumque
illum cum aliis praedicarent daemonibus; aut si
haec facere noluissent, instantis sustinerent vitae
iacturam. Hoc autem gerens infelix, ignorabat
quod sanctis quidem meliorem vitam et coronas
non habentes finem conciliaret; sibi autem mor-
tem superatione maiorem, et plagam confusione
refertam.

18. Denique comprehendebantur quidem ab
his qui sine Deo erant, hii qui cum Deo con-
versabantur, Diocletiano videlicet qui romani prin-
cipatus tenebat imperium, et Syriano qui Ale-
xandriae praecerat civitati, atque Cassio qui gen-

* supple
ἐΣληπσι.

ἐν Κανωβῶ μανίας ἱερατεύοντος· μετὰ τὴν * Πέ-
τρου τοῦ Θεοῦ τῶν εὐσεβῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
ποιμάναντος, ὁ μὲν πρὸς ἀνθρώπους ὤμους καὶ
ὤμαϊς κεχρημένους ταῖς μάστιξιν, οἱ δὲ πρὸς
τὸν τούτους παροτρύνοντα δράκοντα· συνελαμ-
βάγοντο δὲ οὐ μόνον τοῖς κτείνουσιν, ἦν γὰρ
ἂν οὗτος ὁ ἀγὼν αὐτοῖς ἐλαφρότερος καὶ οὐ
πλείστην ἔχων τὴν μέριμναν, ἀλλὰ καὶ παρ-
θέων αὐτοῖς ἀγίων χορὸς συνκατείχετο, τρεῖς
Γὰρ ἐτύλχανον καὶ μήτηρ ἡ ταύτας εὐσεβῶς καὶ
σωφρόνως βλαστήσασα, ψυχὰς ἀγνισαμένων καὶ
σώματα, καὶ Χριστῷ τῷ οὐρανίῳ νυμφίῳ μνη-
στευσασμένων ἀμφοτέρω· ὧν ταῦτα μὲν ἦν ὡς φα-
σι τὰ ὀνόματα· Θεοκτίστη μὲν ἡ πρωτόγονος,

* deest
in gr.

tilis penes Canopum vesaniae sacerdotio fungere-
tur. Post Petri divini et piorum apud Alexan-
driam pastoris insigne certamen, (duplex ab eis
bellum ebulliebat *) alterum quidem adversus ho-
mines crudeles, et crudeliter flagellis utentes, al-
terum vero adversus hos concitantem draconem :
comprehendebantur autem non soli ab interfecto-
ribus, erat enim taliter eis certamen levius, et
non multam habens sollicitudinem, sed et vir-
ginum chorus cum illis retinebatur; tres enim
erant, et mater quae has pie et pudice germi-
naverat, dum scilicet animas et corpora caste Chri-
sto caelesti sponso utraeque regerent dispensatae.

ἔτος ἡλικίας πέντε καὶ δέκατον ἄγουσα· ἡ δὲ μετ' αὐτὴν Θεοδότης προσηγορεύετο, εἰς ἔτος ἀφικομένη τρίτον καὶ δέκατον. Εὐδοξία δὲ ἡ τεχθεῖσα μετὰ τὰς ἀμφοτέρας ἐλέγετο, ἐνὸς δὲ αὐτὴ καὶ δεκάτου ἔτους ἐτύγχανεν. Ἀθανασίαν δὲ καὶ τὴν ῥίζαν ὠνόμαζον τὴν τὸ παρθενικὸν τοῦτο καὶ τρίκλονον δένδρον προσενέγκασαν καὶ τοὺς πανάγους ἀστάχους εἰσθρέψασαν ἄρουραν· αὗται Κανωβῶ μὲν ὥκουν τὸ πρότερον, ἔτι κατὰ γῆν διατρίβουσαι, καὶ τὸ τῆς παρθενείας διατρέχουσαι στάδιον· νῦν δὲ τὸν οὐρανὸν αὐτὸν σὺν τοῖς μάρτυσιν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθλοῦσιν συνήθλησαν.

Quarum haec erant ut aiunt vocabula, Theoctiste quidem primogenita, quae annum quintum decimum aetatis agebat; quae vero post hanc erat, Theodote appellabatur, tertium decimum annum transigens; quae autem post has utrasque nata est, dicebatur Eudoxia, unius enim haec et decimi erat anni. Athanasiam quoque nominabant radicem quae virginalem hanc et trium surculorum arborem protulit, et rus quod spicas castissimas aluit. Hae apud Canopum prius habitaverant, adhuc in terra conversantes et stadium simul virginitatis concurrentes; nunc autem caelum ipsum cum martyribus habitant, quoniam et cum martyribus pro pietate certantibus certaverunt.

ιδ. Προνοία δὲ τοῦ Χριστοῦ τοῦ νυμφίου γέ-
 γήνηται, ἵνα ταῖς τῶν ἀθλητῶν καρτεραῖς ἀν-
 τιστάσειν στομωθῶσιν ἀσθενέστερα γύναια,
 καὶ τοῖς νυμφοστόλοις αἱ νύμφαι εἰς νυμφῶνα
 τὸν οὐράνιον συνεισέλθωσιν· πληροῦται δὲ τοῦ
 νυμφίου τὸ βούλημα, καὶ ἅμα τοὺς τε νυμφα-
 γωγούς καὶ τὰς νύμφας ταῖς οὐρανίαις ἐκδέχε-
 ται παστάσειν· ἐνταῦθα μοι τὴν τῶν μαρτύρων
 βλέπέτε μέριμναν, καὶ τὴν ὑπὲρ ἄλλων ἐν τοιού-
 τῳ καιρῷ φροντίδα στοχάσασθε· οὐ μόνον γὰρ
 ὑπὲρ ἑαυτῶν ἡγωνίουν οἱ ἅγιοι, ἀλλὰ καὶ κεί-
 νων ἕνεκεν οὐχ ἥττον ἑαυτῶν ἐδεδοίκεσαν· εἰ μὴ
 τῆς σφῶν αὐτῶν ὀλιγότητι, καὶ κείνων αἵτιοι γέν-
 ωνται πρὸς ἀσέβειαν· ἄρα γὰρ πρὸς πόσα τὸν

19. Providentia praeterea hoc Christi sponsi
 factum est, ut athletarum perseveranti resistenti
 constantia, infirmiores acuerentur mulierculae,
 et cum paranympis sponsae in caelestem thala-
 mum pariter introirent; impletur autem sponsi
 voluntas, et una cum paranympis, sponsas quo-
 que in caelestibus admittit cubiculis. Hic mihi mar-
 tyrum aspiciite curam, et pro aliis in tali tempo-
 re sollicitudinem contemplamini; non enim tan-
 tum pro se sancti agonizabant, sed et propter
 illas nil minus quam propter se formidabant, ne
 pusillanimitate sua, et illarum quoque ad impie-
 tatem efficerentur auctores. Siquidem, rogo, ad

τότε καιρὸν οἶσθε μερίζειν αὐτῶν τὴν διάνοιαν ; ἄρα πρὸς πόσους ἀφανεῖς λογισμοὺς παλαίειν αὐτοὺς τότε νομίζετε ; ἄρα πρὸς πόσαις τότε προσβολαῖς τοῦ φθονεροῦ καὶ μισοκάλου προσεπλέκοντο δαίμονος ; ὁ μὲν γὰρ διάβολος τὴν παροῦσαν ἴσως αὐτοῖς ζωὴν ὑπετίθετο , καὶ ὡς ἴδιον τὸ τοῦ κόσμου θεόκτιστον σχῆμα διέγραφεν , ἥλιον γλυκὺν ὄρᾳ ἀνατέλλοντα , σελήνην τε βλέπειν σὺν ἄστροσι τὸν οὐρανὸν καλλοπίζουσιν , ἀέρων τε πρῶτων ἔχειν ἀνάπνοιαν , καὶ γῆν πατεῖν τὴν παμφοῖκilon , θάλατταν πλεῖν τὴν εὐρύχωρον , καὶ κρήναις καὶ ποταμοῖς ἐπιτέρπεσθαι , ἀνθεσι καὶ λειμῶσι τῆς γῆς ἐπαλάλλεσθαι , καὶ τῶν ἐκ τούτων καρπῶν τὴν ἀπό-

quot per idem tempus divisam eorum fuisse opinamini mentem ? vel adversus quot invisas cogitationes eos tunc exultasse luctatos arbitramini ? aut quot putatis invidi et odientis bonum daemone adnectebantur immissionibus ? diabolus enim praesentem vitam eis forte pollicebatur , et a Deo creatam mundi figuram quasi propriam ascribebat , id est dulcem videre solem oriri , lunamque cum stellis aspicere venustantem et noctis tenebras illustrantem , aërisque desiderabilis habere respirationem , et terram calcare pervariam , mare navigare spatiosum , fontibus ac fluminibus delectari , super floribus terrae et campis odoriferis

λαυσιν δρέπεσθαι· θαλαττίοις γοναῖς ἐντρυφᾶν, καὶ τὰς ἐκ ποταμῶν καρποφορίας κορέννυσθαι· ἀεροδρόμοις πτηνοῖς διατρέφεσθαι, καὶ ζώων ἐδωδύμων ἔχεσθαι βρώσεως.

κ. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ διάβολος ἴσως ὑπέβαλλεν, καὶ πολλάκις αὐτὰ καὶ πρὸ τῶν παρόντων ἀγώνων ἰσχύνητο· τὴν γὰρ ἔξοδον τοῦ βίου τηρῶν ὁ ἀναίσχυντος, τάχα γὰρ ταύτην διὰ τῆς πτέρνης τὸ θεῖον ἠνίξατο λόγιον, ὡς ἐνθάδε διάγωμεν, τῶν ἰδίων προσβολῶν οὐκ ἀφίσταται, καὶ εἰς αὐτὸν προσερχόμενος καταισχύνηται· οἱ δὲ τούτου πρόμαχοι καὶ τῆς αὐτοῦ κακίας θεράποντες, Συριανὸς ἦν ὁ θεήλατος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μυσαρῶς ἐλληνίζοντες βασιλικοῖς ὑπηρε-

exultare, et ex his fructuum refectionem carpere, marinis foetibus (frui), et ex fluminibus productis fructificationibus saturari, per aëra discurrentibus volatilibus aleri *, et habilium escam animalium persequi.

* ita cod.

20. Et haec quidem diabolus forsitan suggerbat, licet multoties ea et ante praesentes agones offerendo, confunderetur. Exitum quippe vitae observabat impudentissimus, et forte hunc per calcaneum, divinum videtur innuere eloquium: donec quippe hic degere noscitur, a propriis ille non cessat insidiis, et semper accedens confunditur. At vero huius propugnatores et ipsius mali-

τοῦντες προστάγμασιν, βασάνων μὲν ἀνοχὴν ὑπη-
γόρευον, καὶ τῶν ἠπειλημένων θανάτων ψυχο-
κτόνον ἀνάλυσιν, πλοῦτον τε ἐπηγγέλλοντο, καὶ
ἀξίας παρέχειν ἐπώμυντο, καὶ πολιτάρχαις ἐγ-
γράφειν ἀπήγγελλον, καὶ Διοκλητιανῷ καίσα-
ρι γνωρίμους ποιεῖν ἰσχυρίζοντο, εἰ ταῖς αὐτῶν
πεισθεῖεν κελεύσεσιν, καὶ σέβειν σὺν αὐτοῖς
μᾶλλον δὲ δυσσεβεῖν ἀναισχύντων ξοάνων καὶ
δαιμόνων μορφώμασιν, μᾶλλον δὲ δυστήνων ἀν-
θρώπων προσάγειν προσκύνησιν, καὶ θεοὺς ἀπο-
καλεῖν ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, καὶ πρὸς
τροφὴν μόνον πωρὸς χρησιμεύοντα· πωρὶ γὰρ

tiae famuli Syriani erat divinitus fulminandus,
et qui cum eo execrabiliter paganorum ritibus ser-
viebant, imperialiumque praeceptorum ministri;
tormentorum quidem indutias denegabant, mini-
tantesque mortis resolutionem quae animas peri-
meret, et divitias promittebant, (et dignitates
tradituros iureiurando affirmabant (1)) et inter
principes urbium inscribere pollicebantur, et Cae-
sari Diocletiano notos facere affirmabant, si eius
dumtaxat iussionibus obedissent, et colere cum
illis, immo vero impie agendo colere idola pate-
rentur, ac daemonum formis, magis autem dete-
stabilium hominum, adorationem obtulissent, et
Deos ligna muta et insensibilia, atque ad escam

(1) Haec desunt in codice latino.

αὐτὰ παραδίδοται , καὶ τοὺς οἰκίους ἐφέλκεται τέκτονας· καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι καὶ τούτων ἔλεγον πλείονα.

κα. Οἱ δὲ μάρτυρες τῶν τοῦ σωτῆρος φωνῶν αἰὲ μνημονεύοντες , καὶ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν αἰὲ μελετῶντες τὰ ῥήματα , τούτοις τῶν ἀντιπάλων τὰς προσβολὰς ἀπεκρούοντο· ἡμεῖς γὰρ , ἔλεγον , ὦ δικαστὰ , τὰς σὰς ὑποσχέσεις καὶ δωρεὰς καὶ τὰς τοῦ λαλοῦντος δι' ὑμῶν καὶ προστάττοντος , ὡς βλαβερὰς παραιτοῦμεθα μᾶλλον καὶ οὐκ ἐποφελεῖς· τί γὰρ ὀφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν ὅλον τὸν κόσμον κερδήσῃ , τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ ; ἢ τί δώσει τῆς ψυχῆς αὐ-

tantummodo ignis utilia nuncupassent. Igni namque tam ipsa traditis , quam proprios fabricatores attrahitis. Et haec quidem illi , et his plura , dicebant.

21. At vero martyres vocum semper memores Salvatoris , ac discipulorum ipsius verba iugiter meditantes , huiusmodi hostium impetum retundebant : nos enim , dicebant , o iudex , re promissa et dona tam tua quam eius qui per vos praecipit loquens , ut noxia et non profutura respuimus. Quid enim proficiet homo , si totum mundum lucretur , animae vero suae detrimentum patiatur ? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua ? aut quid proderunt substantiae

τοῦ τίς ἀντάλλαγμα ; ἢ τί ὀφειλήσει ὑπάρχον-
 τα ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ ; ἢ τί δώσει τίς ἀντάλλαγ-
 μα ἢ τῷ Θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτῷ , εἰς τὴν τιμὴν
 τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ; ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 γὰρ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπωλοῦνται , καὶ κατα-
 λείψουσιν δὲ καὶ ἄλλοις τὸν πλοῦτον αὐτῶν
 οὔτε γὰρ ἡ δόξα αὐτῶν εἰς ἄδην αὐτοῖς συν-
 κατέρχεται , ἀλλ' ὁ τάφος αὐτῶν αἰώνιος οἰκία
 αὐτοῖς γενήσεται· καὶ οὐρανὸς μὲν ὡς γενητὸς
 παρελεύσεται , καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον παλαιού-
 μενον ἀλλαγήσεται· χρονικὴν γὰρ ἔχων τὴν σύμ-
 πηξιν , χρονικὴν καὶ τὴν λύσιν εἰσδέξεται , ὅτ'
 ἂν Θεὸς ὁ τοῦτον ὡσεὶ δέρριν ἐκτείνας κελεύ-
 σειεν· ὁ ἥλιος δὲ σκοτισθῇσεται , καὶ ἡ σελήνη

in die furoris ? aut quam dabit quis propitiatio-
 nem suam , aut pretium redemptionis animae suae ?
 Nam simul quidem insipiens et stultus peribunt ;
 relinquent autem alienis divitias suas ; neque enim
 gloria eorum in infernum cum illis descendet ,
 sed sepulchrum eis aeterna domus efficietur ; et
 caelum quidem utpote factum transibit , et sicut
 amictus veterescens mutabitur , temporalem enim
 habens compaginem , temporalem quoque solu-
 tionem accipiet , cum Deus qui id sicut pellem
 extendit , praeceperit ; sol autem obtenebrabitur ,
 et luna non dabit lumen suum , cum is qui illum
 quidem in potestatem fecit diei , hanc vero in po-

οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ὅτ' ἂν τὸν μὲν εἰς ἀρχὰς ποιήσας τῆς ἡμέρας, τὴν δὲ εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, ἀποφῇνηται· ἀστέρες δὲ ὡς φύλλα συκῆς τῆς αἰθερίας ἀψίδος ἐκπέσουσιν, ὅτ' ἂν θεὸς ὁ εἰς σημεῖα καὶ καιροὺς αὐτοὺς θέμενος βούληται· γῆ δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα ἢ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος λόγῳ θεοῦ δεξαμένη τὴν σύστασιν παύσεται, ὅτ' ἂν ἐθέλοι θεὸς ὁ μὴ εἰς κενὸν ποιήσας αὐτὴν ἀλλ' εἰς ἀνθρώπων κατοικήσιν· ἥξει γὰρ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ροιζήδον παρελεύσονται· στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθῇσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται, καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν, καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῷ προ-

testatam noctis, pronuntiaverit. Stellae vero sicut folia ficus ab aetheria cadent abside, cum Deus voluerit, qui in signa eas et tempora posuit: praeterea terra quae de aqua, et per aquam verbo Dei stabilitatem suscepit, cum omnibus quae in ea sunt cessabit, cum voluerit Deus, qui non in vacuum fecit eam, sed in hominum habitationem: adveniet enim dies Domini sicut fur, in quo caeli magno impetu transibunt, elementa vero calore solventur, et terra et quae in ea sunt opera comburentur: novos autem caelos et novam terram secundum ipsius promissa expectamus: quae enim videntur, temporalia sunt; aeterna vero, quae

δοκῶμεν· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρὸς καιρὰ αἰώ-
νια δὲ, τὰ μὴ βλεπόμενα· ἅπερ αἰεὶ λογιζόμενοι,
καὶ δι' ἐνθυμήσεως ἔχοντες, καὶ κληρον ἴδιον
ἔχειν πιστεύοντες, ἄσπιλοι θεῷ καὶ ἀμώμητοι εὐ-
ρεθῆναι σπουδάζομεν δι' ὃ τὰς βασάνους ὑμῶν
οὐ φοβούμεθα, καὶ τὰς ἀπειλάς οὐ δεδοίκαμεν·
μὴ φοβεῖσθαι γὰρ ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶ-
μα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι,
ἐμάθομεν· καὶ τὰς ὑποσχέσεις ὑμῶν βδελυττό-
μεθα, ὡς χωρίζουσας Θεοῦ καὶ συναπτούσας
τοῖς δαίμοσιν· κρείττους γὰρ ἡμῖν ὑποσχέσεις
Χριστὸς τῶν ὅλων δεσπότης δεδώρηται, κληρο-
νομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμόλυντον
καὶ ἀμάραντον τετηρηκῆναι ἐν οὐρανοῖς, καὶ ᾧ

non videntur. Quae semper pensantes, et per co-
gitationem habentes, et nos sortem propriam ha-
bituros credentes, immaculati Deo et inviolati sa-
tagimus inveniri. Et idcirco tormenta vestra non
timemus, et minas vestras non formidamus: non
timere namque ab his qui occidunt corpus, ani-
mam autem non possunt occidere, didicimus. Et
repromissa vestra execramur, tamquam a Deo se-
parantia, et daemonibus copulantia: meliores enim
nobis repromissiones Christus hominum domina-
tor donabit, hereditatem videlicet incorruptam,
et incontaminatam et inmarcescibilem, conserva-
tam in caelis; et quae oculus non vidit, nec au-

ὀφθαλμοὺς οὐκ ἴδεν καὶ οὐδ' οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ
καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἐπιγείου φίλοι γενέσθαι
βασιλείῳς οὐ θέλομεν, γένος ὄντες ἐκλεκτὸν,
καὶ βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον χρημα-
τίζοντες, καὶ λαὸς εἰς περιποίησιν ἀξιώμασιν
τοῖς παρ' ὑμῖν οὐκ ἀξιοῦμεν σεμνύνεσθαι, θεοῦ
παῖδες ὑπάρχοντες, καὶ ἀξίας κατὰ τὸ μέτρον
τῆς πίστεως ἔχοντες· πολίτῃσιν ὑμῶν οὐκ εὐ-
ψυχοῦμεν ἐγγράφεσθαι, οὐρανοπολίται τυγχά-
νοντες, βίβλῳ ζωῆς ἀναγεγράφθαι πιστεύοντες·
ὅθεν καὶ θαρρόμεν εἰπεῖν, τίς ἡμᾶς χωρίσει
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; τοῦ ἐκ σκότους
ἡμᾶς εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς μεταστήσαν-

ris' audivit; et in cor hominis non ascenderunt,
quae praeeparavit Deus diligentibus se. Terreni
amici imperatoris fieri nolumus, cum genus simus
sanctum, regale sacerdotium, gens sancta vocati,
et populus in acquisitionem. Dignitatibus, quae
apud vos sunt, non poscimus decorari, pueri Dei
existentes et dignitates secundum fidei mensuram
habentes. Principes urbium vestrarum non anhe-
lamus inscribi, cum simus caelestes cives, et nos
inscribendos in libro vitae credamus; unde et prae-
sumimus dicere, quis nos separabit a charitate
Christi? qui de tenebris nos transtulit in admi-
rabile lumen suum: qui propter nos pauper fa-

τος· τοῦ δι' ἡμᾶς σάρκα πτωχεύσαντος, ἵν' ἡμεῖς
 πλουτήσωμεν τὴν αὐτοῦ Θεότητα· τοῦ θανέν-
 τος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα θάνατον ἡμεῖς καὶ φθορὰν
 ἀποφύγωμεν· θλίψις τοῦ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν
 ῥυσαμένου τῶν θλίψεων; στενοχωρία τοῦ διὰ
 στενοπορίας ἡμᾶς εἰς τὴν ἀπερίγραφον αὐτοῦ
 βασιλείαν ἰθύοντος; διωγμὸς τοῦ διωχθέντος
 δι' ἡμᾶς καὶ νικήσαντος τοὺς διώκοντας, καὶ μι-
 σθὸν ἡμῖν τοῖς δι' αὐτὸν διωκομένοις οὐρανῶν
 βασιλείαν δωρήσαντος; λιμὸς τοῦ τὴν ἡμετέραν
 σωτηρίαν πεινάσαντος, καὶ λιμόσσαντος ἡμᾶς
 καὶ μηδὲ χοίρων τροφαῖς εὐποροῦντας χορτά-
 ζεσθαι, τροφῶν ἀθανάτων ἐμπλήσαντος; κίνδυ-

ctus est, ut eius divinitate ditaremur : qui mor-
 tuus est pro nobis, ut mortem nos et corruptio-
 nem effugiamus ; tribulatio eius, qui humanam
 naturam a tribulatione liberavit? an angustia eius,
 qui nos per angustum iter in incircumscriptum
 regnum suum introducit? an persecutio eius, qui
 persecutionem passus est propter nos, et vicit per-
 sequentes, et mercedem nobis qui propter ipsum
 persecutionem patimur caelorum regnum definiit?
 an fames eius, qui salutem nostram esurivit, et
 famem patientes nos, et nec porcorum escas, qui-
 bus satiaremur habentes, immortalibus escis re-
 plevit? An nuditas eius, qui in Adam misertus
 est nuditatis, et stola prima nos induit? an pe-

νος τοῦ κινδύνων ἡμᾶς ἐξαρπάσαντος; μάχαιρα τοῦ τυθέντος ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ψυχοφθόρου μαχαίρας ἡμᾶς διασώσαντος; πεπείσμεθα οὖν, ὡς οὐδὲ θάνατος, οὔτε ζῶη, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τίς κτίσις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως καὶ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς αὐτοῦ φιλανθρώπου χρηστότητος· καὶ ὅτι μὴ ἄξια τοῦ νῦν καιροῦ τὰ παθήματᾶ, καὶ ἡ τῶν παρόντων ῥώδης ἀπόλυσις, ὑπὲρ τὴν δόξαν τὴν εἰς ἡμᾶς ἀποκαλύπτεσθαι μέλλουσαν.

riculum eius, qui perituros a periculis nos eripuit? an gladius eius, qui pro nobis immolatus est, et a corrumpente animam gladio nos salvavit? Certi ergo sumus quod neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque instantia, neque futura, neque virtutes, neque altitudo, neque profundum, neque alia aliqua creatura poterit nos separare a charitate Dei quae est in Christo Iesu domino nostro; propter eminentiam scientiae, et abundantes divitias misericordissimae bonitatis suae, et quia non sunt condignae huius temporis passiones ac praesentium fluxa refectio * ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis.

* ex voc.
ἀπόλυσις.

ιβ. Ταύτην ἐγνωκότες τῶν ἀγίων τὴν βουλὴν οἱ δικάζοντες, καὶ τοῦ φρονήματος αὐτῶν ἀγασάμενοι, οἰκθέντες δὲ ὡς λόγοις αὐτοὺς μεταπειθεῖν ἀδύνατον, εἰ μὴ καὶ διισοῖς πειραθεῖεν κολάσεσιν, ἐν λόγοις ἀρέτῃν ἀλλ' οὐκ ἐν ἔργοις ἀνδρείαν ἔχειν αὐτοὺς λογισάμενοι, ὥμοτέρως αὐτοῖς τὰς βασάνους προσέφερον, δύο ταῦτα πραγματεύόμενοι· τοὺς τε γὰρ ἁγίους οὕτω πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τὴν τῶν εἰδώλων προσκύνησιν ἄγειν ἐνόμιζον, τὰ τε συναθροῦντα καὶ συναγωνιζόμενα γύναια, τοῖς τῶν δρομαίων συνεφέλκεσθαι αἵμασιν· ἀλλ' οὐκ ἐπιτεύχεται δόλιος θῆρας κατὰ τὸ λόγιον· Χριστοῦ γὰρ ἀμφοτέ-

22. Hoc iudices sanctorum consilium agnoscen-
tes, et eos prudentiae admirantes, arbitran-
tesque quod verbis eos inflectere foret penitus impossi-
bile, nisi et intolerabilibus temptavissent suppli-
ciis, in sermonibus virtutem eos et non in ope-
ribus habere fortitudinem arbitran-tes, crudeliora
illis tormenta inferebant, duo haec operantes;
denique (1) taliter et sanctos, secundum quod sibi
videbatur, adducere ad Deorum adorationem exi-
stimabant, et mulieres quae cum illis certaverant
et passae fuerant, per timores eorum, quae ge-
sta fuerant, simul adtrahere nitabantur. Sed non
consecutus est dolosus capturam, iuxta quod scri-

(1) Dic videlicet.

ρους δύναμιν ἐξ ὕψους ἐνδύοντος, τὰ ποικίλα τῶν δικαστῶν διεῖρήνυντο δίκτυα καὶ τῶν ἀγίων αἱ ψυχαὶ τῆς παγίδος ὡς στρουθίον ἐρρύσθησαν· ὥσπερ γὰρ τὰ πελάγια κύματα ταῖς πέλτραις προσήρποντα διαλύεται, καὶ πλεῖον οὐδὲν ἢ κοῦφος ἀφρὸς ἀποδείκνυται, οὕτως Κύρῳ τε καὶ Ἰωάννῃ ἀγρίως τε καὶ ὠμῶς προσβάλλοντες οἱ κολάζοντες, καὶ πάσας ὑπερβολικῶς αὐτοῖς ἰδέαν βασάνων προσφέροντες, ὡς οὐ προσβάλλοντες ἔμεγον ἀπρακτοί, ὑπὸ τῆς αὐτῶν στερρότητος ἐν Χριστῷ ἀντρωθούμενοι· ἢ ὥσπερ πύργοις ἀπορθητοῖς προσάγοντες τὰς μηχανὰς οἱ πολέμιοι ἐαυτοὺς δαμάζουσι καὶ λυμαίνονται, κέρδος οὐδὲν τῆς ἐγχειρήσεως ἔχον-

ptum est; Christo enim utrosque virtute ex alto induente, varia iudicum retia scissa sunt, et sanctorum animae de laqueo sicut passer creptae sunt; sicut enim pelagi fluctus saxi illi volvuntur, et nihil amplius quam leves spumae monstrantur, ita et carnifices cum Cyro et Iohanne ferociter et crudeliter congregientes, et omnem suppliciorum speciem illis nimium inferentes, quasi numquam cum eis habuissent conflictum, manebant inefficaces, a stabilitate ipsorum, quae erat in Christo, repulsi; vel quasi cum turribus quae devastari nequeunt hostes machinas inferunt, semet edomant ac devastant, et conatus

τες ὑποστρέφουσιν· οὕτως ἐπιτιθέντες τοῖς μάρ-
τυσιν τὰς αἰκίας οἱ δῆμιοι, ἑαυτοὺς τῷ κα-
μάτῳ κατέκοπτον, καὶ ῥωμαλαιοτέρους τοὺς
δεχομένους εἰργάζοντο, καὶ τῆς τῶν ποθομέ-
νων εὐρήσεως ἀπειτύγχανον· ὅθεν καὶ τοῦ σω-
τῆρος αἱ νύμφαι θάρσος ἀήττητον ἐνδυσάμεναι,
καὶ πρὸς πάσας τοῦ ἔχθρου τὰς ὁρμὰς ὅπλι-
σάμεναι, καὶ γενναίως ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς πί-
στεως τοῖς ἀντιπάλοις παλαίσασαι, ἀκλινεῖς
καὶ ἀχείρωτοι τοῖς κολάζουσιν ἔμενον, οὐ το-
σοῦτον τῶν μαστίων φρογτίζουσαι, ὅσον οἱ μα-
στιζόντες ἔπασχον· ἡ γὰρ τῶν οὐρανίων ἐλπίς,
καὶ τῶν προσωασχόντων κραταιὰ καὶ ἀκράδαν-
τος ἔνστασις, ἀνδρειότερας αὐτὰς ἀπεδείκνυνε·

sui lucrum nullum habentes reveriti revertuntur ;
sic et carnifices verbera apponentes , sese labore
fatigabant , et eos qui acceperant , robustiores ef-
ficiebant , et eorum quae desiderabant frustraban-
tur intentione. Unde et illae Salvatoris sponsae
insuperabili indutae constantia , et adversus om-
nem impetum inimici armatae , fortiterque in spe-
taculo fidei cum hostibus colluctatae , inflexibi-
les et paene intractabiles poenas inferentibus per-
manebant ; non tantum de flagellis ipsae sollicitae ,
quantum hii qui flagellabant patiebantur , labo-
ribus fatigati. Spes enim caelestium , et eorum ,
qui antea passi fuerant , immobilis et fortis in-

καὶ αἱ ἀληθοῦνες αὐταῖς τῶν πληγῶν ὕπε-
τέμνοντο.

κγ. Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῖς μάρτυσι φιλονεική-
σαντες οἱ δικάζοντες, τέλος ἡττήθησαν καὶ τῶν
βασάνων ἐπαύσαντο, καὶ τὰς μάστιδας εἶσαν,
καὶ τοὺς ξυστῆρας ἀπέρριψαν, καὶ νικητικῶν
αὐτοῖς στεφάνων γεγόνασιν αἵτιοι, τὸν διὰ τοῦ
ξίφους αὐτοῖς ἐπενέγκαντες θάνατον· ἡμέραν εἵ-
χεν ἔκτην ὁ παρ' αἰγυπτίοις μεχὶρ, μίαν δὲ
καὶ τριάκοντα ὁ παρὰ ῥωμαίοις ἰανουάριος,
ὅτε μάρτυρες οἱ φιλόχριστοι διὰ Χριστὸν μαρ-
τυρήσαντες κεφαλὰς ἀπειτμήθησαν· οὕτω τοὺς
ἀγίους ἀθλήσαντας μάρτυρας καὶ τοὺς νικητι-
κοὺς στεφάνους ἀρπάσαντας, καὶ τὰ βραβεῖα

stantia, robustiores eas monstrabat, (immo et
plagarum dolores extinguebat).

23. Diutius autem cum adversus martyres con-
tendissent, superati sunt, et a tormentis cessa-
verunt, et flagella dimiserunt, et strigiles proie-
cerunt, atque victricum eis facti sunt coronarum
auctores, mortem illis per gladium inferentes,
cum sextum diem haberet mensis, qui apud Ae-
gyptios nuncupatur mechir, et primum ac trige-
simum is qui apud Romanos ianuarius appella-
tur: quando et amici Christi martyres cum pro-
pter Christum martyrizassent, animadversionem
capitum pertulerunt. Taliter sanctos martyres pas-

τῆς ἄνω καὶ θείας ἀνύσαντας κλήσεως, ὁ πιστὸς λαὸς ἀνελόμενοι ὥδὴν ἐπινίκιον ἄδοντες, εἰς τὸ Μάρκου τέμενος ἤγαγον, ὃς τὴν τε πίστιν αὐτοῖς ἐνερίζωσεν, καὶ τῶν ὑπὲρ ταύτης ἀγώνων τὸ στάδιον ἤνοιξεν, καὶ τῶν ἀμαράντων στεφάνων ἀπώρξατο· καλῶς τοὺς φοιτητὰς τῷ διδασκάλῳ συνάπτοντες, καὶ τῷ βραβευτῇ προσέμνοντες τοὺς ἀθλήσαντας, καὶ τῷ ποιμένι τὰ πρόβατα φέροντες, καὶ τῷ γεωργῷ τὰ πλήρη καρπῶν τῶν σταχυῶν προσάγοντες, καὶ τῷ στρατηγῷ τὴν τῶν στρατευομένων ἀήττητον φάλαγγα· ὁ δὲ γεγενθὼς ὡς τέκνα γνήσια τοὺς ἀγίους ἐδέξατο, καὶ χαίρων ὡς μιμητὰς ἀκριβεῖς ἐν ἀγκάλαις προσέλαβεν, καὶ σκιρτῶν τῷ θεῷ προσ-

sos, et triumphalia diademata consecutos, et bravia supernae ac divinae vocationis adeptos, fideles populi efferentes, canticum triumphale canendo, ad Marci basilicam detulerunt, qui eis et fidem radicavit, et per hanc certaminum aperuit stadium, ac perceptarum eis inmarcescibilium coronarum exordium factus est: bene discipulos magistro copulantes, et agonithetae eos qui certaverant praesentantes, et oves ad pastorem ducentes, et agricolae plenam fructibus spicam, atque praetori insuperabilem contionem ferentes. At ille gratulabundus tamquam proprios filios sanctos suscepit, et gavisus veluti diligentes imitato-

ἤγαγεν, φωνὴν ἀφιεῖς διαπρύσιον· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ᾧ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός· καὶ παρόντων τῶν πιστῶν ὁμηγύρεων, τὰ τῶν μαρτύρων κατέθηκε λείψανα· οὐ κοινῇ τοὺς ἀμνούς καὶ τὰς ἀμνάδας συνθάψαντες, οὐδ' ἅμα τὰς νύμφας Χριστοῦ καὶ τοὺς νυμφαγωγούς τῇ γῇ κατακρύψαντες, ἀλλ' ἰδίαις ἀμφοτέρους σοροῖς θησαυρίσαντες, ἐπεὶ φυλὴν φυλὴν καθ' ἑαυτὴν καὶ ταύτας διαίρειν ἐπαιδευθησαν, κἀνταῦθα τηρεῖν ἐσπούδασαν τὸ παράγγελμα· καὶ τῶν μὲν ἀγίων οἱ ἄθλοι καὶ οἱ δρόμοι καὶ αἱ πάλαι καὶ αἱ νίκαι, καὶ πρὸς τοῦτοις οἱ ἀμάραντοι στέφανοι, καὶ ἡ ἐν τῷ ναῷ Μάρκου τοῦ θεοῦ κατὰ-

res, in ulnis assumpsit, (et exultans Deo obtulit) clare missa voce profatus: ecce ego et pueri, quos mihi dedisti Deus. Apud quem fidelium caterva martyrum recondidit corpora, non communiter agnos et agnas conspicientes, neque simul sponsas Christi et paranymphos humo abscondentes, sed privatis utrosque tumulis recondentes: nam tribum tribum seorsum, et mulieres eorum seorsum dividere fuerant eruditi; quapropter et hic quoque festinaverunt servare praeceptum. Et sanctorum quidem certamina, et cursus, et luctamina, et victoriae, quin et coronae immarcescibiles, et in templo Marci sacratissimi depositio, taliter ut per pauca di-

Θεσις, οὕτω πῶς ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν ἐτελέσθησαν, καὶ πέρας ἔσχον ἐπίσημον.

κδ. Εἴπωμεν δὲ καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐνταῦθα μετάρθωσιν, καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἡ μετάθεσις γέγονεν· μετὰ τὰς πολλὰς ἐκεῖθεν ἡμέρας, ἵνα τί καὶ μωσαῖσιν, καὶ τοῦτο τοῖς μάρτυσι χαρισώμεθα· ἀποδέχονται γὰρ ἡμᾶς ἐν τοῖς αὐτῶν ἐγκωμίοις μωσαΐζοντας μᾶλλον ἢ πλατωνίζοντας· μετὰ τὴν ἐκείνων τῶν τυράννων κατάλυσιν, καὶ τῶν τοὺς ἀγίους κολασάντων ἀπολέσειν, καὶ τῆς τῶν εἰδώλων μυσσαρᾶς λατρείας καθαίρειν, καὶ ἰδρυμένων αὐτοῖς ναῶν καὶ βωμῶν τὴν κατὰπτωσιν· μετὰ τὴν Κωνσταντίνου τοῦ μακαρίστου πρώτου χριστιανῶν καὶ ῥωμαίων τὰ

camus consummata sunt, et finem habuerunt insignem.

24. Dicamus autem etiam inde huc factam translationem, et causam propter quam translatio facta est. Post multos itaque dies, ut aliquid etiam mosayce fateamur, et hoc martyribus condonemus, recipient enim nos in praconiis suis mosayzantes potius quam platonizantes, post illorum tyrannorum destructionem, et eorum qui sanctos punierunt interitum, et simulacrorum detestabilis servitutis depositionem, et ararum ac templorum quae ipsi statuere ruinam; post beati Constantini qui primus christianus Romanorum

σῆπτρα κρατύναντος, καὶ τῶν υἱῶν μεταβίω-
σιν' μετὰ τὴν Ἰοβιανοῦ καὶ Οὐαλεντιανοῦ τε
καὶ Γρατιανοῦ πρὸς ζῶν τὴν κρείττω μετανά-
στασιν, μετὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν
ἐγγόνων πρὸς τὴν ἄνω λῆξιν ἀνάλυσιν, Θεοδο-
σίου τοῦ μικροῦ τὴν βασιλείαν διέποντος, καὶ
Κυρίλλου τοῦ θείου τὰ ἐνθάδε λογικά τοῦ Χρι-
στοῦ ποιμαίνοντος πρόβατα, καὶ μεγαλοφώνῳ
σάλπιγγι τὴν τῆς εὐσεβείας σοφίαν κηρύττον-
τος, δαίμων τίς ζοφερὸς καὶ αἰγύπτιος ἀνεφαί-
νετο Μενουθῆς τοῦνομα, κώμην οἰκῶν τὴν ἐπώ-
νυμον, θήλεως μορφήν προσποιούμενος, καὶ ταύ-
τη δεικνὺς τὴν οἰκίαν ἀσθένειαν, καὶ πρὸς τοὺς
ἄρρένας τῇ ψυχῇ τὴν ἀσθένειαν μᾶλλον ἀδρά-
νειαν, οὐ σθένει φυγὼν τὴν ἀβύσσιον ἄλυσιν,

sceptra roboravit, ac filiorum obitum; post Io-
viniani quoque et Valentiniani, et Gratiani ad me-
liorem vitam migrationem; post Theodosii magni
ac filiorum ad requiem supernam resolutionem;
Theodosio minore imperium moderante, et di-
vino Cyrillo rationabiles hic Christi oves pascen-
te, et magniloqua tuba pietatis sapientiam prae-
dicante, daemon quidam teterrimus et aegyptius
apparbat Menuthis nomine, castellum a se cog-
nominatum inhabitans, et formam feminae fin-
gens, et hac propriam infirmitatem et imbecil-
litatem demonstrans adversus eos qui mares sunt

ἀλλὰ Θεοῦ συγχωρήσει τέως ἐαθεῖς πρὸς ἡμέ-
 τέραν ἀσφάλειαν, ἵνα αἰὲ μνημονεύωμεν, τοῦ-
 του τὰς κακουργίας θεώμενοι, ὁποίων ἡμᾶς δυ-
 σχερῶν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡλευθέρωσεν· οὗτος ὁ
 δαίμων ὁ σκοτεινὸς ὡς αἰγύπτιος, ὁ θηλύφρων
 ὁμοῦ καὶ θηλύμορφος μετὰ Λοξίου τὲ καὶ τρί-
 ποδος τὴν κουφότητα, καὶ τῆς ἐν Δοδώνῃ δρυὸς
 σιγὴν ἀνεκλάλητον, καὶ τὴν τοῦ κασταλικοῦ
 νάματος σιωπὴν ἀτελεύτητον, καὶ τοῦ ῥοδίου
 ταύρου τὴν συνγνωσθεῖσαν αὐτῷ πτώσιν ἀμύκη-
 τον, καὶ τὴν πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἐλληνικῶν
 μαντικῶν κατάσβεισιν, Ἀσκληπίου τε τὴν μὴ τε-
 λευτῶσαν ἐκπύρωσιν, καὶ τῶν κατ' αὐτῶν ἱε-
 ρῶν τὴν παντελεῖ καὶ ἀνίατον λόβωσιν, προφη-

animo, non virtute fugiens abyssi catenam, sed
 Dei permissione interim ad cautelam nostram di-
 missus, ut semper memores simus huius mala ope-
 ra conspicientes, qualibus nos Christus Deus dif-
 ficultatibus liberaverit. Hic daemon tenebrosus si-
 cut aegyptius feminei sensus erat pariter et for-
 mae, post Loxii et tripodis surditatem, et inef-
 fabilem dodoneae quercus taciturnitatem, et in-
 terminabile castalici fluenti silentium, postque
 rhodii tauri sine mugitu sibi non agnitum casum,
 et omnium ut ita dicatur paganarum divinationo-
 num extinctionem, Asclepiiique non finitam in-
 flammationem, et similium omnimodam et insa-

τεύειν καὶ νόσους ἰατρεύειν, μᾶλλον δὲ ψευδοειπεῖν καὶ νοσοποιεῖν ἑτερατεύετο φάσμασιν· πῶς γὰρ ὁ ψευστής ὢν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τὸ ψεῦδος ἐκ τῶν ιδίων λαλῶν, ἐν ἀληθείᾳ τε παντελῶς οὐχ ἰστάμενος; ἢ πῶς ὁ τὴν ἰδίαν ἦν εἶχέν ποτε μὴ φυλάξας ἀρχὴν, ἀλλ' ὥσει νεκρὸς ἐβδελυγμένος ρίφεις, καὶ σκώληξι βρύων, καὶ σῆψιν ἔχων ὑπόστρωμα, ὁ πᾶσαν πτωσιν πεσῶν, καὶ μεγάλην νοσῶν τὴν ἀσθένειαν, αὐτοὶ γὰρ προφητικῶς εἰπεῖν, ἡσθένησάν τε καὶ ἔπεσον, καὶ παντὸς ἀγαθοῦ τὴν ἀνίατον περικειμένοι νέκρωσιν ἑτέροις ῥῶσιν ὀρέξειεν; ἢ νοσοῦσιν τισὶν ἀλεξήσειεν, ὁ βοηθεῖν ἐαυτῷ μὴ δυν-

nabilem medicorum laesionem, prophetare ac mederi languoribus, immo falsa dicere ac morbis inficere per phantasmata protendebat. Nam quomodo is qui mendax est ab initio, et mendacium de proprio loquitur, in veritateque prorsus non stat, veritatem asseveret? aut quomodo is qui proprium quem habuit aliquando principatum non custodivit, sed veluti mortuus abhominatus, proiectus est, et vermibus scatet, et putredinem habet stratum, qui omni casu cadit, et ingenti languet infirmitate; ipsi enim, ut propheticè dicamus, infirmati sunt et ceciderunt; totiusque boni est mortificatione circumdatus, aliis sanitatem porrigeret? aut languentibus quibusdam praesta-

άμενος ; ὁ γάρ τις ἔχει ἐκ φύσεως τοῦτο λαχὼν , ἢ πρὸς ἐτέρου λαβὼν καὶ φυλάζας ἀμείωτον , τάχα ἂν ἠδύνατο καὶ πρὸς ἄλλων ἐκτείνειν μετὰδοσιν· ὁ δὲ μὴ ἔχει , πῶς ἐτέροις διδόναι δυνήσεται ;

κε. Καὶ τούτων οὕτω κειμένων , πολλοὺς τὸ εἰδέχθης τοῦτο δαιμόνιον ταῖς ἀπάταις παρέσθην , καὶ προσκαλεῖσθαι αὐτοῦ τῷ βωμῷ ἐλπίδι ῥώσεως ἢ προφητείας ἀνέπειθεν , οὐ μόνον ἀπιστοῦσιν καὶ πάντῃ τοὺς αὐτοῦ προκειμένους κελύσμασιν , ἀλλὰ καὶ πιστοὺς καὶ Χριστοῦ τὰ σύμβολα φέροντας· δεινὸν γὰρ ἡ κακία πρὸς ἑαυτὴν ἔλκουσα τὸν ἄκακον , τάχα δὲ καὶ τὸν ἀρα-

ret remedia , qui sibi auxiliari non valet ? quod quis habet , hoc vel ex natura sortitus , vel ab altero acceptum si custodierit indiminatum , fortassis poterit ad alios quibus impertitur extendere : at vero qui non habet , quomodo aliis tribuere potuerit ?

25. Et his ita positis , multos foedissimum hoc daemonium seductionibus suis abstraxit , et aram suam residere , spe recipiendae sanitatis , vel percipiendae prophetiae , suasit , non solum infidelibus , et cunctis his qui iussionibus eius parebant , sed et fidelibus et hominibus qui Christi portabant inditia. Novit enim malitia ad se trahere simplicem , fortassis autem et eum qui ad melio-

ρότως πρὸς τὰ κρείσσονα νεύοντος, εἰ μὴ θεὸν φύλακα τῆς αὐτοῦ κτήσετο νεύσεως· ἄλλως δὲ καὶ οἱ τούτου τοῦ ἁσέως ἔκγονοι πολὺ τὸ ἀκέραιον ἔχοντες, καὶ μᾶλλον ἐν ἀπωλότῃ γνωριζόμενοι, εὐχερῶς τῶν ἀρίστων ἐπὶ τὰ χεῖρω μετίστανται, καὶ ῥαδίως βλαβεροῖς παραφθίρονται, καὶ δυσχερῶς ἐκ τῶν ἡττωμένων ἀνάγονται, τὸν πολυόματον νοῦν οὐκ εὐόματον ἔχοντες· ὃθεν καὶ Παῦλος τοιούτους τοὺς Γαλάτας θεώμενος, θαυμάζω φησὶν πῶς οὕτως ταχέως μετέτίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ· καὶ μετὰ πολλὴν διδασκαλίαν καὶ σοφωτάτην παραίνεσιν εἰκότως αὐτοῖς ἐμαρτύρησεν τὸ ἀνόητον· Ἑβραίους δὲ βλέπων ἐτι

ra congrue spectat, nisi Deum sui custodem habeat nutus: alias et huius urbis soboles multam simplicitatem habentes, et in simplicitate potius agnitae, facile a melioribus ad peiora mutantur, et leviter a noxiis corrumpuntur, ac difficiliius ex minoribus eriguntur, multorum oculorum mentem non bene oculatam habentes: unde et Paulus cum tales Galatas vidisset, miror, ait, quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi: et post multam doctrinam, sapientissimamque admonitionem, consequenter eos insensatos esse testificatus est. Porro cum Hebraeos lacte adhuc egere, et inexercitatos habere

χρήζοντας γάλακτος, καὶ γυμνὰ τὰ τῆς ψυχῆς αἰσθητήρια πρὸς διάκρισιν καλοῦ καὶ τοῦ χειρόνος ἔχοντες, νοθροὺς ἀξίως καὶ νηπίους ὠνόμασεν· Κορινθίοις τοῖς προλαβοῦσιν σωφρονεῖν κινδυνεύουσιν, μή πως ὡς ὁ ὄφις, ἔφη, ἐξηπάτησεν Εὐάν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθείρῃ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ἡ δὲ σοφία τὸν κακὸν νοῦν εὐμαρῶς φησὶν μεταλλεύεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο διδόναι πανουργίαν ἀκάχοις, παισὶν δὲ καὶ νέοις τὸ φρόνημα, αἰσθησὶν τε καὶ ἐγνοίαν ἐπαγγέλλεται.

κς. Ἄλλ' ὁ θεσπέσιος Κύριλλος ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ Χριστοῦ τοῦ καλοῦ ποιμένος μαθητῆς καὶ ἀκόλουθος αἰεὶ τῷ τῆς ἡμέρας καύμα-

animae sensus ad discretionem mali et boni vidisset, imbecilles merito et parvulos nominavit. Corinthiis autem, qui deprehensi fuerant cum periclitantibus sapere, timeo, inquit, ne forte sicut serpens seduxit Evam in astutia sua, corrumpan-
tur sensus vestri a simplicitate et castitate, quae est in Christo. Sapientia quoque animum, qui sine malitia est facile transmutari dicit, et idcirco dari astutiam innocentibus, pueris autem et iu-
venibus prudentiam, sensumque ac intellectum.

26. Sed ille Cyrillus egregius, pastor bonus, et Christi boni pastoris discipulus et sectator, qui

τι συνκαίόμενος, καὶ τῷ πατέρῳ τῆς νυκτὸς συνεπιτόμενος, καὶ τῶν ὁμμάτων τὸν ὕπνον ἀφιστῶν καὶ τροπούμενος, ἵνα ἀγρυπνοῖς ὅμμασιν καὶ ἐγρηγόρῃ τῷ νῷ φυλάτῃ τὰ πρόβατα καὶ μὴ κλέπτοιεντο καὶ θύοιντο καὶ ἀπόλλοιντο μηδὲ θηριάλωτα γίγνοιεντο· οὕτω γὰρ καὶ τὸν φθορίαν καὶ θῆραν Νεστόριον λησῆν ὁμοῦ καὶ λύκον ἐφώρασεν, καὶ τῆς μάνδρας ἐδίωξεν, καὶ τῆς ποιμνῆς ἀπήλασεν ἀπραχτὸν, τὰ πρόβατα φυλάξας ἀλώβητα. Κύριλλος ὁ Θεοφίλου τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ ζήλου τυγχάνων διάδοχος, τὴν ἀπάτην βλέπων τοῦ δαίμονος, καὶ τῶν πιστῶν τὴν βλάβην θεώμενος, τοῦ σωτῆρος ἰκέτης ἐγένετο, καὶ παῦσαι τὸ κακὸν ἐλιτάνευεν,

semper et diei caumate cremabatur, et noctis glacie stringebatur, quique ab oculis somnum repellerebat et avertabat, ut lucubrantibus visibus et vigili mente custodiret oves, ne furto ablatae fuerint et mactarentur, et perderentur, vel a bestiis caperentur; sic enim et furem et feram Nestorium, latronem simul et lupum perspexit, et a mandra insecutus est, atque inefficacem pepulit ab ovili, illaesas oves custodiens; Cyrillus inquam, qui cum Theophili avunculi sui et praesulatus esset et zeli successor, seductionem daemonis intuens, et fidelium laesionem conspiciens, Salvatoris servus effectus, ut cessaret malum, daemo-

τοῦ τε δαίμονος καταργῆσαι τὰ φάσματα, καὶ
 τελείαν τῷ λαῷ παρασχεῖν τῆς ἀληθείας ἐπί-
 γνωσιν, καὶ τῆς αὐτοῦ θεογνωσίας τὸν ἔρωτα
 ὁ θεὸς δὲ θᾶττον τὰς τοῦ θεράποντος δεήσεις
 δεξάμενος, καὶ τὸ τῆς καρδίας θέλημα δέδω-
 κεν, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν πιστῶν αἰτήσεις ἐωλή-
 ρωσεν· ὀφθαλμοὶ γὰρ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
 ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· θέλημα γὰρ ὄν-
 τως τῶν φοβουμένων αὐτῶν ποιήσει, καὶ τῆς
 δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται· ἐπειδὴ περ ἰγγὺς
 παῶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ
 καθέστηκεν· καὶ τοῦ μὲν δαίμονος ἔθραυσεν τὴν
 ἐνέργειαν, τοῦ δὲ λαοῦ τὴν ἀσθένειαν ἐθερά-
 πεισεν· ἐνὶ γὰρ δικαίῳ ὁ θεὸς χιλίους χαρίζε-
 ται· καὶ λαῷ πολλάκις εὐσεβῶς ἰκετεύοντι· οὐ-

nisque destruerentur phantasmata, et perfecta po-
 pulo praeberetur veritatis agnitio, ac divinae ip-
 sius cognitionis amor, precatus est; Deus autem
 maturius famuli sui precibus admissis et cordis vo-
 luntatem dedit, et effusas pro fidelibus suis peti-
 tiones implevit; oculi Domini super iustos, et au-
 res eius ad preces eorum; voluntatem enim re ve-
 ra timentium se faciet, et orationes eorum exau-
 diet; quoniam prope est omnibus, qui invocant
 eum in veritate. Et daemonis quidem fregit ope-
 rationem, plebis autem infirmitatem curavit; uni-
 enim iusto Deus mille peccatores donat, et popu-

τω γὰρ καὶ τῷ Λῶτ τὴν πόλιν ὁλόκληρον ἐχα-
ρίσατο ἐπὶ τῇ αἰτήσει θαυμάσας αὐτοῦ καὶ τὸ
πρόσωπον· καὶ τῷ Μωϋσεὶ τὸν Ἰσραὴλ ἀμαρτάν-
οντα πᾶσι δεδώρηται· οὕτω καὶ Κυρίλλῳ
θεὸς δικαίῳ τυγχάνοντι, καὶ κατὰ Λῶτ αὐτοῦ
καὶ Μωϋσεία θεράποντι, πόλιν ὅλην καὶ ὅλον
λαὸν ἐδώρησατο.

κζ. Καὶ δὴ νύκτωρ αὐτοῦ μεθ' ἱκεσίας καθ-
εύδοντι, δι' ἀγγέλου τὸ παρακτεῖν ἐμήνυσεν,
Κύρον κελεύσας τὸν αἰοίδιμον μάρτυρα ἀπὸ τοῦ
Μάρκου τοῦ θεσπεσίου νεῶ πρὸς τὸν τῶν ἀγίων
εὐαγγελιστῶν σηκὸν μεταστήσασθαι, ὃν περ ὁ
προεδρεύσας Θεόφιλος ἐν αὐτῇ τῇ κώμῃ Μενου-
θῇ ἦν δομῆσάμενος, ἐν ᾗ καὶ τὸ εἶδωλον ἱδρυτο,

lum non numquam pie supplicanti; sic enim et
Loth civitatem integram donavit, super petitione
admiratus eum et facie; et Moysi Israël peccan-
tem saepe donavit. Ita et Cyrillo Deus cum esset
iustus, et suus instar Loth et Moysi famulus, to-
tam civitatem et populum totum donavit.

27. Et ecce noctu et post supplicationes dor-
mienti per angelum quid esset agendum signifi-
cavit, Cyrum iubens memorabilem martyrem ab
egregii Marci templo, ad sanctorum evangelista-
rum transferre basilicam, quam Theophilus, qui
ante illic praesulatum tenuerat, in eodem castel-
lo Menuthi dedicaverat; in quo et simulacrum

καὶ τὸ δαιμόνιον ἐπιπόλαζεν· τοῦτον Κύριλλος ὁ θαυμασίος τὸν χρησμὸν δι' ἀγγέλου δεξάμενος, ἐπὶ Μάρκον τὸν ἅγιον ἔδραμεν, καὶ τὸ σέπτον ἐκκαλύψας Κύρου σπινθῆρα, ἔνδον σὺν αὐτῷ καὶ Ἰωάννην τὸν τρισόλβιον εὗρισκεν· καὶ σοφῶς λογισάμενος ὡς ἀμφοτέρους τὸ θεόλεκτον πρόσταγμα τῇ τοῦ ἐνὸς προσηγορίᾳ, διὰ τὴν ἀμφοτέρων ὁμολογίαν τε καὶ ὁμοφροσύνην ἐμήνυσεν, καὶ ὡς οὐ δέον διελεῖν μετὰ θάνατον οὐδ' οὐ τρόπον οὐ τόπον οὐ πάρος οὐ χρόνος οὐ πάθος διέλυσεν, τούτους ἄμφω λαβὼν εἰς τὸ λεχθὲν αὐτῶν τῶν εὐαγγελιστῶν ἱερὸν μετήγαγεν τέμενος, σκιρτῶν ὁμοῦ καὶ ἀγαλλόμενος κατὰ Δαβὶδ τὸν μακάριον πρὸ τῆς κυβω-

locatum fuerat, et daemonium frequentabant; hoc itaque Cyrillus mirabilis oraculo accepto, ad sanctum Marcum cucurrit, et venerabili revelato Cyri sepulchro intus cum eo et Iohannem ditissimum (1) repperit, et sapienter arbitratus quod utrosque a Deo dictum praeceptum, per unius appellationem propter utriusque concordiam et unanimi-
tatem indicaverit, et quod non esset decorum post mortem separare quos non mos, non locus, non sepulchrum, non tempus, non passio dissolvisset; hos ambos acceptos in idem iam dictum evangelistarum sacrum transtulit templum,

(1) Dic beatissimum.

τοῦ κυρίου χορεύοντα παραπλησίως μιμούμενος· ὁδὲν καὶ κατ' αὐτὸν τὸν μελωδὸν τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ λύραν καὶ θεόπνευστον ἁρμολογίαν μελωδίαις δύο τοὺς μάρτυρας ἤνεσεν, τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ δημοσιεύων τερπνότητα, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν εἰκὼν καὶ ὑπόδειγμα τοῖς ἐπὶ τοῖς ἁγίοις εὐφροσύνης γινόμενος· ὡς καὶ οἱ νῦν ἐν-τυγχάνοντες, καὶ τὸν ἐκείνου πόθον γινώσκου-σιν, καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ διάθεσιν μεταβάλλουσιν· χαίρουσιν γὰρ εὐθύς καὶ σκιρτῶσιν ὡς Κύριλλος, καὶ τὸν Χριστὸν τοῖς ὕμνοις γεραί-ρουσιν, καὶ ταῖς εὐφημίαις στεφανοῦσιν τοὺς μάρτυρας.

κη. Θαυμάσαι γὰρ ὁμῶς ἐστὶν τοῦ σωτῆρος

tripudians pariter, et exultans, beatique David morem imitans, ante arcam Domini chorum ducentis: unde et secundum eundem modulatorem, cum spiritalem lyram suam et divinitus inspiratam coaptasset, duobus martyres laudavit modulaminibus, iocunditatem quae sibi inerat publicans, et piis imago et exemplum in sanctorum laetitia factus; quae et hii qui nunc sunt relegendes, et illius amorem cognoscunt, et ad ipsius affectum pertranseunt: gaudent enim continuo et exultant more Cyrilli, Christumque hymnis concelebrant, et coronant laudibus martyres.

28. Miranda enim re vera est Salvatoris po-

τὸ πάνταλκις καὶ τὸ τῆς αὐτοῦ προνοίας πανεύ-
 πορον, ὡς οὐ θεῖον ἐξ οὐρανοῦ βρέξας καὶ
 πῦρ, τὸν ἀλιτῆριον ἐκεῖνον ἐκεραύνωσεν δαίμο-
 να, ὡς πάλαι Σόδομά τε καὶ Γόμορρά τῇ φύ-
 σει μεμφόμενα, καὶ τὸν ποιητὴν ὡς οὐκ εὖ τὰ
 καθ' ἡμᾶς διαθόμενον ἐνυβρίζοντα· οὔτε γῆν
 ἀνοιχθῆναι καὶ καταπιεῖν τὸν ἀκάθαρτον ἔκρι-
 νεν, ὡς ποτὲ Δαθὰν καὶ Ἀβιρὼν συναγωγὴν
 ὑπερήφανον· οὔτε λίθους ὀμβρήσας τὸν ἀνόσιον
 ἐχαλάζωσεν, ὡς ἔθνος ποτὲ τῷ Ἰσραὴλ ἀνδι-
 στάμενον· οὔτε πεσεῖν τὸ τοῦ μισαροῦ βδελλυ-
 ρώτατον ἄγαλμα, καὶ εἰς λεπτὰ συντριβῆναι
 προσέταξεν, ὡς πάλαι τὸν Βῆλ καὶ τὸν Δαλῶν
 κατελέπτυνεν, ἀλλὰ σώμασι νεκροῖς καὶ κοιμη-

tentia, et providentiae divitiae, quomodo non sul-
 phur de caelo pluens et ignis, noxium illum daemo-
 nem fulguraverit, quemadmodum Sodoma quon-
 dam atque Gomorra, naturae detrahentia, et fa-
 ctorem quasi non bene quae circa nos sunt dispo-
 suerit, iniuriis impotentia! neque terram aperiri
 et absorbere immundum iudicaverit, ut aliquan-
 do superba Dathan et Abiro conventicula: neque
 lapidibus instar imbrium dimissis grandinaverit
 non sanctum, sicuti gentem quondam quae resti-
 tit Israël: neque cadere illius polluti abhomina-
 bile simulacrum et in pulverem conteri iusserit,
 sicut olim Bel et Dago comminuerat; sed per cor-

μῆνοις ἐν μνήματι τὸ τούτου θράσος κατεύνα-
 σεν, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῷ καυχωμένων τὴν ἀλα-
 ζονείαν ἀτήσχυεν· δεῖξαι θέλων ὡς οἶμαι τοῖς
 συνετοῖς καὶ ἀρτίφροσιν, πόση μὲν ἡ τῶν αὐ-
 τοῦ μαρτύρων καὶ μετὰ θάνατον δύναμις, πό-
 ση δὲ τῶν παρ' ἑλλησι θεῶν ἡ ἀσθένεια, καὶ
 ὅσον ἡττῶνται οἱ θεοὶ χρηματίζειν αὐχήσαντες,
 ἀκινήτοις ἀγίῳ καὶ νεκροῖς καὶ μὴ πορεύουσιν
 σώμασιν.

κθ. Ἐνταῦθα γὰρ ἐλθόντες οἱ ἅγιοι, καὶ
 τοῖς εὐαγγελισταῖς γενόμενοι σύσκηνοι, πρῶ-
 τον μὲν ἐξ αὐτῆς εὐθὺς τῆς εἰς τὸν ἱερὸν τοῦ-
 τον σηκὸν ἐπιβάσεως εἰς φυγὴν τὸ δαιμόνιον
 ἔτρεψαν εἰς τάρταρον ἐκ γῆς ἐκδιώξαντες, καὶ

p^ora mortua et iacentia in monumento, huius te-
 meritatem deposuit, et compescuit insaniam, et
 * ita cod. in se gloriantium confusit * iactantiam; ostendere
 volens ut reor sapientibus et sensus sanos haben-
 tibus, quanta eorumdem ipsorum martyrum etiam
 post mortem fuerit virtus, quanta vero gentilium
 deorum infirmitas, et quanto facilius hi qui Deos
 vocatos se gloriantur, per immobilia sanctorum
 et mortua et non spirantia corpora superentur.

29. Huc cum sancti venissent et evangelista-
 rum cohabitatores effecti, primum quidem ipsa
 locatione, quae in hoc sacro templo effecta est,
 protinus in fugam daemonium converterunt, et

τρόπαιον ἐπὶ τῇ τούτου φυγῇ θριαμβεύσαντες, ἔρημον τὴν οἰκίαν τοῦ οἰκήτορος ἔδειξαν· δεύτερον δὲ τούτοις ἔργον ἐπράττετο ἡ τῶν ὑπαρχόντων τῷ δαίμονι σκύλευσις ἡγουν ἡ πόρθησις· ἄνθρωποι ἦσαν αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα καὶ γύναια τῷ βωμῷ προσκαθήμενα, ἐλπίσι κεναῖς ἀπατῶμενοι καὶ φαντασίᾳ δεινῇ χλευαζόμενοι· οὕπερ οἱ μάρτυρες ψυχὰς νεκρωθέντας καὶ σώματα, τὸν ἰσχυρὸν τῇ φυγῇ κατὰ τὴν θείαν φωνὴν πρότερον δῆσαντες, ὡς νεκρὸν ἐσκύλευσαν· δεύτερον καὶ ζῶν αὐτοῖς φιλανθρώπως χαρίζονται τῇ πηγῇ τῆς ζωῆς αὐτοὺς προσενέγκαντες· καὶ γινῶναι θεὸν δωρησάμενοι, ὃν ἀγνοοῦντες νεκρώσαντο· καὶ φῶς ἀληθινὸν χαρισάμενοι,

atrum illum in tartara persequentes, et trophaeo in huius fuga triumphantes, desertam exhibuerunt habitatoris domum. Secundum vero ab his opus agebatur patrimoniorum, quae inerant daemoni, expoliatio idest devastatio: viri enim erant patrimonia eius, cum mulierculis, qui ad aram sedebant, et spe vana decepti, et acriori phantasia delusi; quos martyres animabus et corporibus mortuos veluti quaedam spolia depraedati sunt: prius forte fuga secundum divinam vocem veluti mortuo alligato; postmodum eis et vitam misericorditer donant, ad fontem illos vitae adducen-
tes, et cognoscere Deum dantes, quem ignoran-

ἔπερ ἐσκοτοῦντο μὴ βλέποντες· οὕτω γὰρ σώ-
 ζουσιν τὲ καὶ ζωῆς οὐσίαν τὰ πρὸς ἐχθρῶν αὐ-
 τοῖς ἀρπαζόμενα, ὡς ὁ δεσπότης αὐτῶν καὶ δι-
 δάσκαλος τὴν οἰκουμένην ἀρπάσας ἐζώγρησεν·
 τρίτον οἱ μάρτυρες τῶν φθασάντων ἔδρων τότε
 οὐκ ἔλασσον· καὶ τὸ βδελυρὸν ἐκεῖνο τοῦ δαί-
 μονος ἐτέμενος ἐν ᾧ τὰς ψευδεῖς φαντασίας ὁ
 δραπέτης εἰργάζετο, ἐν ᾧ βωμὸς ἦν αἰεὶ τοῖς
 αἵμασι διαινόμενος· καὶ τὸ ἑναικόμορφον ἴστα-
 το ξόανον παραλίᾳ ψάμμῳ κατέχωσαν, καὶ κα-
 τὰ τὸν πατριάρχην Ἰακώβ ὑπὸ χθόνα κατέκρυ-
 ψαν· ὡς καὶ λήθην ἐμποιῆσαι τοῖς ἔπειτα, καὶ
 ὀφέλιμον ἄγνοιαν τῆς μυσταῖς αὐτοῦ καὶ ψυ-

tes mortui erant, lumenque verum donantes, quod
 non videntes obtenebrabantur. Sic enim salvant,
 et captant ea quae sibi ab inimicis diripiuntur;
 sicut Dominus et magister eorum cum orbem ter-
 rae rapuisset captavit. Tertium martyres his, quae
 iam diximus, nil minus gerebant; abhominabile
 quippe illud daemonis templum, in quo phanta-
 sias mendaces tergiversator operabatur, et in quo
 erat ara semper sanguinibus madefacta, et ille
 stabat femineae formae statunculus, maritimo sa-
 bulo obruerunt; et secundum patriarcham Iacob
 subter terram occultaverunt, ita ut oblivionem
 et utilem ignorantiam execrabilis et animas cor-
 rumpentis dedicationis illius posteris faceret. Quar-

χοφθόρου δομήσεως· τέταρτον τοῖς προλαβοῦ-
σιν συνήπτετο ὁ τοῦ δυσαιούς αὐτοῦ κτήματος
ὄλεθρος, ὁ τῆς δαίμονος ὑπῆρχεν ἐπάνυμον, καὶ
τῶν μυσαρῶν αὐτῆς τελετῶν μιὰρὸν ἐνδιαίτημα·
τοῦτο γὰρ ψάμμος καὶ θάλαττα μαρτύρων ἐμε-
ρίσαντο νεύματι· καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ ψαμμαίοις
ἔστιν ὑποβρύχιον, τὸ δὲ θαλαττίοις περικλύ-
ζεται ρεύμασιν· πέμτον ἐτελεῖτο τοῖς μάρτυσιν,
τὸ καὶ νῦν παραδόξως τελούμενον, καὶ πρὸ τῆς
τοῦ παντὸς συντελείας οὐ συντελούμενον, ὃ καὶ
πάντες ἴσασιν οἱ καὶ τοὺς μάρτυρας ἐπιστάμε-
νοι, καὶ τῆς αὐτῶν ἀπολαύοντες χάριτος, ὅσοι
καὶ τὸ τέμενος ἐθεάσαντο, καὶ τὴν σορὸν αὐ-
τῶν ἡσπάσαντο τὴν πολύευκτον· ἔστιν δὲ καὶ τὸ

tum praecedentibus iungebatur, profanae con-
structionis ipsius exitium, quae daemonis erat ae-
quivoca, ac detestabilem eius immolationum exe-
crabilis habitatio: hanc enim harena et mare mar-
tyrum partiti sunt nutu, et quiddam eius hare-
na est obrutum, quiddam vero inter marina reu-
mata fluctuat. Quintum a martyribus gerebatur,
quod et nunc gloriosissime geritur, Deique gratia
perenniter est gerendum, et ante universitatis con-
summationem minime consummandum; quod et
omnes norunt quotquot martyres norunt, ipso-
rumque gratia perfruuntur; quotquot etiam tem-
plum viderunt, et tumultum eorum honorabilem

τεράστιον, τῶν ἁγίων τὸ τέμενος παραδόξως
 ἰστάμενον καὶ πάντας ἐκπλήττον τῷ θαύματι·
 ἐπ' ἡϊόνος γὰρ οὐχ ὑψηλῆς οὐδὲ σταθερᾶς ὠκο-
 δόμηται, καὶ μεσίττει ψάμμῳ καὶ κύμασι, τὰς
 ἐκείρων ὀρμὰς προσδεχόμενον, καὶ κατευνάζον
 ὡς μεσίτης τὸν πόλεμον· πρὸς ἑω μὲν γὰρ ἔχει
 βρυχωμένην τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ψάμμον
 πορθεῖν ἐπαίτουσαν· πρὸς δὲ δυόμενον ἥλιον, τῆς
 ψάμμου τὸν σκόπελον, πολεμίως ἐφορῶντα τοῖς
 κύμασιν, καὶ χερσοῦν τὴν ὑγρὰν ἐπείσέρχοντα·
 ἀλλ' οὔτε τὸ ὕδωρ ἔᾶ τῇ ψάμμῳ συμπλέκεσθαι,
 οὔτε τὴν ἄμμον τοῖς ὕδασι μίγεσθαι τὴν μεθ-
 όριον, ὡς παρ' ἐκείρων φανέν, καὶ χαῦνον αὐ-
 τοῖς τὸν οἰκεῖον προτεῖνον θεμέλιον· εἰς ὕψος

salutaverunt ; est autem prodigium , sanctorum
 templum mirabiliter stans , et omnes prae admi-
 ratione percellens : supra ripam enim non altam
 nec firmam aedificatum est , et medium est inter
 harenam et fluctus , impetum utriusque suscipiens :
 ad orientem quidem habet saeviens mare , et ha-
 renam vexantem et supervenientem ; ad occiden-
 tem vero solem , harenae scopulum hostiliter con-
 tra fluctus insilientem , et terram humidam perur-
 gentem. Sed neque aquam dimittit cum harena
 copulari , neque harenam cum aquis misceri , in-
 terpositus quodammodo terminus utriusque appa-
 rens , et frenum eis proprium fundamentum pro-

δὲ πολλὸν ἐπαιρόμενον καὶ τῷ αἰθέρι συνάπτον
τὸν ὄροφον, ποθεινὸν ὑπάρχει τοῖς πλείουσιν· ἐκ
πολλῶν γὰρ στάδιων φαινόμενον, τοὺς μὲν Ἀλε-
ξάνδρειαν πλέοντας τοῦ πειλάγου φανέντας
προσδέχεται, καὶ τέρψιν αὐτοῖς οὐ τὴν τυχοῦ-
σαν χαρίζειται, προμηνύον ὡς ἐγγὺς τὸ ποθοῦ-
μενον· τοὺς δὲ ταύτην ἐκπλέοντας μέχρι πωλ-
λοῦ προπέμπει βλέπόμενον, καὶ σωτηρίοις ἐφο-
διάζει δωρήμασιν.

λ. Τὰ δὲ τοῖς ἀγίοις ἐντεῦθεν τερατουργού-
μενα τίς ἰκανὸς ἀριθμήσασθαι, ἢ γλώττῃ πολ-
μυρᾷ διηγῆσασθαι, ἢ πολυρήμονι φθέγγεσθαι
στόματι; ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς, οὐδὲ εἰ δέκα
μὲν εἶεν γλῶτται τινὶ, δέκα δὲ στόματτα, ψυ-

tendens. In altitudinem autem multam erigitur,
et aetheri tectum conectit; unde et desiderabile
est navigantibus; a multis enim stadiis apparens,
eos qui ad Alexandriam navigant, cum de pelago
visi fuerint suscipit, et delectationem illis non mo-
dicam donat, praenuncians quod prope sit quod
desideratur: eos vero qui ab hac. navigant, usque
ad multa spatia praemittit dum cernitur, et sa-
lutaribus farsum * muneribus viaticum praebet. * ita cod.

30. Porro prodigia quae hinc a sanctis effecta
sunt, quis enumerare, vel audaci lingua narra-
re, aut ore multiloquo effari sufficiat? hominum
quidem nullus, nec si cuiquam decem sint lin-

χῆν τε χαλκείαν καὶ φωνὴν ὁ τοιοῦτος ἄρρηκτον κτήσαιο· μόνος δὲ Θεὸς ὁ καὶ τοσαύτην αὐτοῖς ἰσχὺν δωρησάμενος, δι' οὗ προεθέσπισαν τὰ δι' αὐτῶν εἰς δόξαν αὐτοῦ πραχθήσμενα· ὁ ἀριθμῶν πλήθη ἄστρων καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν, ὁ χειρὶ μὲν τὸ ὕδωρ μετρῶν, καὶ τῇ σπιθαμῇ τὸν οὐρανὸν, δρακὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν, ᾧ καὶ ὑέτοῦ στατόνες ἡρίθμηνται, καὶ βόλοι δρόσου μεμέτρηνται, καὶ ψάμμου προέγνωται ψήματα· δι' οὗ λεπρούς καθαρίζουσιν, χωλοὺς ποιοῦσιν ἀρτίποδας, ἀσθενεῖς θεραπεύουσιν, τυφλοῖς τὸ βλέπειν χαρίζονται, δαιμόνια τε ἐκβάλλουσιν, καὶ νεκροὺς ἐγείρουσι, καὶ μάλιστα τοὺς ψυχῆς πεπονθό-

guae, et totidem ora, aeneamque animam et vocem qui talis est fortissimam habeat; sed solus Deus, qui et tantam eis fortitudinem contulit et ex aeternitate praedestinavit, quae per eos ad gloriam suam erant agenda; qui numerat multitudinem stellarum et omnibus eis nomina vocat; qui manu quidem aquam metitur, et palmo caelum, pugillo autem omnem terram, cuiusque pluviae guttae dinumeratae sunt et roris iacula mensurata, et micae praesciuntur harenae: per quem leprosos emundant, claudos faciunt pedibus sanis, infirmos curant, caecis visum donant, et daemonia eiciunt, et mortuos suscitant, maximeque

τὰς τὴν νέκρωσιν· καὶ δωρεὰν πᾶσιν ἀνθρώποις
 παρέχουσιν, τὰ δωρεὰν αὐτοῖς δοθέντα χαρί-
 σμαῖα· ἅπληστὰ τε ὄντα καὶ ἄσπειρα, καὶ ἡμέ-
 ρας ἐκάστης καὶ ὥρας αὐξούμενα, καὶ ζυγὸν
 ἀριθμοῦ μὴ δεχόμενα, λείπειν ἀδύνατον· αἰεὶ γὰρ
 τοῖς δευτέροις τὰ φθάσαντα σκέπεται, καὶ ταῦ-
 τα τοῖς ἐπιούσιν κατακαλύπτεται, λήδη κατα-
 χωννύμενα καὶ σιγῇ σκιαζόμενα, θαλάττιόν τι
 καὶ φθονερὸν ὑπομένοντα· ὥσπερ γὰρ ἐνταῦθα
 κύμαα κορυφούμενά τε καὶ αὐξούμενα ὁράται
 καὶ βλέπεται, καὶ τέρπει τοὺς ὁρῶντας καὶ βλέ-
 ποντας, εἴτα προχωρήσαντα καὶ δευτέροις ὑπεί-
 ξαντα εὐθὺς τῷ τῆς λήθης ἐκδίδοται ῥεύματι,

illos qui mortificationem animae patiuntur; et
 gratis hominibus tribuunt quae sibi data sunt gra-
 tis charismata: quae cum sint plurima et infini-
 ta, et per singulos dies et horas crescentia, nu-
 merique trutinam non recipientia, dici non pos-
 sunt; semper enim succedentibus praecedentia con-
 teguntur, et subsequentibus ista velantur, obli-
 teratione obruta, silentio obumbrata, atque ma-
 rinum et invidiosum quid perferentia. Sicut enim
 hic fluctus cum elewantur et crescunt, videntur
 et aspiciuntur, delectarique faciunt videntes et
 aspicientes: deindeque praecedentes succedentibus
 subillatis, mox reumati oblivionis traduntur; et
 decidunt oblivione, priusquam defluant aquis; et

καὶ ῥεῖ τῇ λήθῃ πρὶν ἢ ῥεύσει τοῖς ὕδασιν, καὶ σιγῇ κατακρύπτεται πρὶν ἢ κρυβῇ τοῖς ἔπειτα κύμασιν· οὕτω καὶ τῶν ἁγίων Κύρου τε καὶ Ἰωάννου τὰ θαύματα ἐπαλλήλως πηγάζοντα καὶ πλουσίως ἐκβλύζοντα, σιγῇ καλύπτει τὰ παρόντα τὰ πρότερα, καὶ ἀληθεία καὶ αὐτὰ τῇ τῶν ἐπιόντων ἐφόδῳ καλύπτεται.

λα. Ἄλλ' εἰ καὶ οὕτω ταῦτα καὶ τσαῦτα καθεστήκειν, ὀλίγα λίαν αὐτῶν εἰπεῖν πειρασώμεθα· συντελέσει γὰρ καὶ αὐτὰ τοῖς ἰσχυμίσις τὸν ἔρανον, προλάμπουσιν ἔχοντα τὴν ἀλήθειαν· ὀλίγα γὰρ ὄντως εἰσὶ τὰ λέγεσθαι μέλλοντα τὸν ἀριθμὸν ἐβδομήκοντα, πρὸς πληθὺν ἄμετρῆτον παραβαλλόμενα, ὥσπερ καὶ ῥανίδες ὀλί-

absconduntur, priusquam abscondantur posterioribus fluctibus; ita et cum sanctorum martyrum Cyri et Iohannis miracula vicissim et inseparabiliter effluent, et divitius emanent, silentio et obliuatione praesentia quae prius acta sunt contegunt, et ipsa quoque imminentium supervenienti visione velantur.

31. Sed quamvis haec et tot ita consistent, pauca tamen ipsorum effari temptemus: consummabunt enim et ipsa laudibus censum, praefulgidam habentia veritatem. Pauca enim re vera sunt quae dicenda sunt, idest numero septuaginta, ad multitudinem immensam collata; quemadmodum

γαι καὶ εὐμετροὶ πρὸς πέλαγος ἀκατάληπτον
 συμβαλλόμεναι· οὐ τούτοις τῶν ἁγίων χάριν,
 μὴ γένοιτο, περιγράφοντες, οὔτε τὰς εἰς ἡμᾶς
 αὐτῶν εὐεργεσίας συστέλλοντες· μὴ οὕτω τοῦ
 πρέποντος ἐκμανήμεν, ἀλλ' ἀποδείξιν αὐτὰ
 τῶν ἐγκωμίων ποιούμενοι, καὶ τῆς αὐτῶν εὐ-
 φυΐας ἀσάλευτον σύσῃσιν· διὸ καὶ μέρος αὐτὰ
 τῶν ἐπαίνων τιθέμεθα, ὅροφον ὥσπερ τῷ λόγῳ
 στέγανον προμηθεύμενοι, ὥς ἂν μὴ ταῖς τῶν
 ἀπίστων ἀδυροστόμοις βολαῖς καταστάζοιτο,
 καὶ δι' αὐτῶν ἐμφράττοντες τῶν τοῖς εἰδώλοις
 προστετηκότων τὰ στόματ'· διὰ τοῦτο γὰρ οὔ-
 τε θαυμάτων παλαιῶν μνημονεύσωμεν, οὔτε τῶν
 πρὸ πολλοῦ γεγενομένων καιροῦ ποιησώμεθα τὴν

et guttae paucae ac numerabiles ad incomprehen-
 sibile pelagus. Non hic sanctorum gratiam cir-
 cumscribentes, absit; neque illa quae in nobis
 ipsis patrata sunt beneficia breviantes, ne sic ab
 eo quod decorum est in insaniam convertamur,
 sed illa praeconiorum probationem, et laudibus
 eorum commendationem, immobilem facientes;
 propter quod et partem ea laudationum ponimus,
 quasi tectum sermone stabile providentes, quo in-
 fidelium iaculis, quae veluti ora sine ostio sunt,
 minime stillare cogantur, ac per ipsa idolis fa-
 ventium ora oppilantes. Ideo ergo nec veterum
 miraculorum memoriam faciamus, nec eorum re-

διήλθουσιν, ἵνα μὴ τὴν συμμαχίαν τοῦ χρόνου ἐνφράξωμεν, καὶ δυνηθεῖεν οἱ Θεοστυγεῖς αὐτὰ παραγράψασθαι· ἀλλὰ τὰ ἐν τοῖς ἡμετέροις καιροῖς γεγόμενα γράψωμεν, ὧν τινὰ μὲν ἡμεῖς τεθεάμεθα, τινὰ δὲ παρ' ἐτέρων θεασαμένων ἠκούσαμεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ πλείους τῶν πεπονθότων μᾶλλον δὲ θεραπευθέντων ἔτι τῷ βίῳ τοῦτω τῷ καθ' ἡμᾶς περιλείπονται, καὶ τοῦτον τὸν ἥλιον βλέπουσιν, καὶ τοῖς παροῦσιν κέχρηται πράγμασιν, καὶ μαρτυροῦσιν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν, αὐτοὶ ταῦτα πρὸς δόξαν μὲν Θεοῦ, τιμὴν δὲ τῶν ἀγίων οἰκείοις διηγούμενοι στόμασιν· τινὲς δὲ καὶ πρὸς κύριον ἐξεδήμησαν, καὶ τῶν τῇδε πραγμάτων ἐλύθησαν, πολλοῖς καὶ

lationem, quae ante multum tempus gesta sunt prosequamur, ne prolixo temporis auxilio praemuniti, possint Deo inuisi ea respuere; sed quae temporibus nostris facta sunt conscribamus: quorum alia quidem nos vidimus, quaedam vero ab aliis qui viderunt audivimus: sed et plurimi eorum qui passi sunt, immo et de infirmitatibus suis convaluerunt, et vitae huic hactenus supersunt, solemque istum intuentur, et praesentibus rebus utuntur, nec non et testimonium nobis perhibent veritatis, haec ad gloriam Dei, et honorem sanctorum ore proprio retulerunt; quidam autem et ad Dominum sunt profecti, et praesen-

αὐτοὶ τὰ καθ' αὐτοὺς ἀπαγγέλλαντες, καὶ μάστιγας ἡμῖν τῶν λεχθησομένων ἀψευδεῖς τοὺς ἰδόντας τὲ καὶ ἀκούσαντας καταλείψαντες.

λβ. Ἄλλ' εἰ καὶ τῶν παλαιῶν εἰς ἔρευναν ἑαυτοὺς ἐμβαλεῖν ἠβουλόμεθα, καὶ κἀκείνων τινὰ τῷ γράμματι διηγήσασθαι, οὐκ ἂν ἡμᾶς ἔλληνες ψευδοεπωῶντας ἐλέγχειν ἠδύναντο· τοῦτοις αὐτοὶ καὶ τοῖς εἰς αἰὲ πρὸ τῶν ἀγίων γιγνομένοις σαφῶς ἐλεγχόμενοι· ἡ γὰρ τῶν εἰς αἰὲ πρᾶττομένων θεία, καὶ τῶν ἑναγχος γεγονότων διήγησις, καὶ τοῖς παλαιοῖς τὴν πίστιν παρεῖχον ἀνάτρωτον· καὶ ἡμῖν ἐπιτείχιζον τὴν ἀλήθειαν, καὶ τοῖς βδελυροῖς εἰδωλολάτραις

tribus rebus exempti, cum multis et ipsi quae circa se gesta fuerant annunciassent, et testes nobis dictorum veraces, eos scilicet qui viderant et audierant, dereliquissent.

32. Verum etsi in veterum scrutinium nosmet immittere, et illorum etiam quaedam litteris enarrare voluissemus, non utique pagani nos falsi criminis arguere potuissent, his ipsis et quae iugiter a sanctis fiunt manifeste redarguti; eorum quippe quae perpetuo geruntur visio, et eorum quae nuper acta sunt enarratio, et veteribus utique fidem praestabant, et in nobis muniunt veritatem, atque abhominandis idolorum cultoribus, eorum dissidentiam excludunt. Veteribus er-

τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις ἀπέκλειον τοῖς παλαιοῖς οὖν παλαιὰ σεμνολοεῖν καταλείψαντες, ἀ τοῖς αὐτῶν καιροῖς ἀναλάμψαντα, καὶ τοὺς τότε παρόντας εὐφραίνοντά τε καὶ σεμνύοντα, αὐτοὶ τὰ νεωστὶ γεγονότα καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις καιροῖς ἐπομβρήσαντα λέξωμεν καὶ τοῖς ἰδίους ἡμῶν καλλοπισώμεθα αἰδία καὶ τὰ χρόνῳ πρεσβύτερα ὅτι Χριστὸς οὐ μεμέρισται, ὁ ταῦτά τε καὶ κεῖνα διὰ τῶν ἁγίων τευξάμενος καὶ τὰ μέλλοντα πάλιν ἡμῖν δι' αὐτῶν παρεχόμενος ἴδιοι δ' αὖ καὶ ἡμέτεροι καὶ οἱ δράσαντες αὐτὰ θεσπέσιοι μάρτυρες, καὶ οἱ τοῖς τῶν μαρτύρων θαύμασιν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ πιστοῖς σεμνυόμενοι, ἵνα μὴ πάλιν ἡμᾶς οἱ ἐπ' ἀράτοι ἀπο-

go vetera compte loqui deserentes, utpote temporibus eorum refulgentia, et eos qui tunc praesentes erant laetificantia et ornantia, ipsi quae noviter facta sunt, nostrisque temporibus desuper effusa, imbrium more consistunt, dicamus, et verbis propriis venustemus. Propria quippe sunt et quae antiquiora sunt tempore, quia Christus non est divisus, qui haec et illa per sanctos fabricans, et futura quoque nobis est iterum praestaturus: proprii verò rursus et nostri sunt qui operati sunt ea egregii scilicet martyres, atque fideles qui martyrum miraculis per illud tempus nobilitabantur; ne nos iterum maledici novorum

ρία νέων θαυμάτων τὰ παλαιὰ διεξέρχασθαι λέγωσιν· δεινοὶ γὰρ οἱ ἀνόσιοι καὶ ἀναίσχυνοι καθεστήκασιν, συσχιάζειν μὲν τὴν ἀλήθειαν, ἀντ' αὐτῆς δὲ τὸ ψεῦδος προβάλλεσθαι, καὶ τὸ ψεῦδος ἀληθεύειν παρὰ τοῖς ἀνοήτοις ἐργάζεσθαι, καὶ τὸ μὴ πάλιν ψεύδεσθαι τὴν ἀλήθειαν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταῖς τῶν αἰὶ γιγνομένων θαυμάτων νιφάσι ψευδηγοροῦντες ἀλίσκοιντο· ἀνθρώπων μὲν γὰρ ἄγνωστος οὐδεὶς ὥς οἶμαι κατέστηκεν τῆς ἱερᾶς Κύρου καὶ Ἰωάννου δυνάμεως, ἣν αὐτοῖς ὁ τῶν ὅλων Θεὸς καὶ σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ πάντων ἀπλῶς τῶν παθῶν ἐχαρίσατο, πρὸς καύχημα πιστῶν καὶ ἀσφάλειαν, ἐκκλησίας (καθολικῆς) οἰκοδομὴν καὶ βεβαίωσιν.

inopia miraculorum vetera prosequi dicant; acres enim et inverecundi atque scelesti consistunt ad umbram veritatem, et huic praefendum mendacium, veritatem prosequi apud insensatos videri, et e contrario mentiri veritatem putari, quamvis miraculorum quae semper fiunt nimis falso loqui capiantur vel consumantur. Hominum plane nescius nullus ut opinor sacrae Cyri atque Iohannis virtutis existit, quam eis omnium Deus et salvator Iesus Christus (adversus cunctos omnino morbos) donavit, ad gloriam fidelium atque catholicae ecclesiae aedificationem et stabilitatem.

λγ. Ἀλλὰ πάντες οἱ μὴ παρόντες τῷ σώματι, ὡς παρόντες καὶ βλέποντες ἴσασιν, χώρον ὅσοι τουτονὶ τὸν ἐπίγειον ναίουσιν· εἰς πᾶσαν γὰρ ὄντως τὴν γῆν ὁ φθόγγος ὁ περὶ αὐτῶν ἐξεληλύθεν, καὶ εἰς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, τὰ περὶ τούτων ἀφίκετο ῥήματα· οὐ γὰρ περὶ μόνων τῶν ἀποστόλων τοῦτο βοᾷ τὸν ψαλμῶδὸν ἐκδιζόμεθα, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τῶν ζηλωσάντων αὐτῶν τὴν ἀθάνατον μίμησιν· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀκροαταὶ μόνον πρὸ τούτου τῆς αὐτῶν ἐτυγχάνομεν χάριτος, ὡς καὶ πάντες οἱ μακροῖς ἀφεστῶτες τοῦ τεμένους αὐτῶν διασήμεσιν· νῦν δὲ καὶ θεαταὶ τῆς τῶν ἀκουσμάτων ἀληθείας γεγόναμεν, ὁφθαλμικοῦ νοσήματος

33. Sed omnes qui non corpore fuere praesentes, tanquam praesentes atque videntes noverunt quotquot hanc terrenam habitant regionem; in omnem quippe re vera terram sonus eorum de illis exivit, et in ipsos orbis terrae fines, de his verba venerunt: non enim de solis apostolis hoc psalmista clamare accipiendus est, sed de hominibus qui aemulati sunt immortalem imitationem ipsorum. Unde et nos ante hoc, sicut etiam omnes qui longioribus a templo eorum spatiis distant, gratiae ipsorum auditores tantum eramus, nunc autem inspectores auditionum veritatis effecti sumus, ob oculorum languorem accedentes ad

ἔνεκα προσελθόντες αὐτοῖς, ὡς προεῖρηται· καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν ὑδατὶν δεξάμενοι, καὶ τρυλῶντας ἄλλους τὰς ἰάσεις θεώμενοι· ἄλλ' ὁ μὲν προφήτης τὴν λύραν τὴν ἱερὰν ἁρμολογῶν, καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως καὶ ἴδομεν, πρὸς τὴν παλαιὰν Ἱερουσαλὴμ βοάτω τοῖς ἄσμασιν· ἡμεῖς δὲ πρὸς τοὺς μάρτυρας φήσωμεν· βραχυτέρα πάνυ περὶ ὑμῶν τοῖς ὡσὶν ἐπαυδόμεθα, ὢν τοῖς ὄμμασιν ἴδομεν, καὶ σταγόσι μικραῖς ἐδροσιζόμεθα πρότερον, αἷς αἱ γλῶτται νεφέλαις μιμούμεναι τοῦ μαρτυρικοῦ τῶν ἰάσεων ἀνιοῦσαι πελάγους ὑπέτιζον· τούτου δὲ ἡμεῖς αὐτόπται τοῦ πελάγους γενάμενοι καὶν τοῖς αὐτοῦ νηξάμενοι νόμασιν, μετὰ τοῦ Ἰὼβ πρὸς ὑμᾶς τὰς τούτου πηγὰς ἀνακράζομεν· ἀκοὴν μὲν ὥτως

eos, ut praedictum est; qui et ipsi sanitatem carpsimus, et alios sanitates vindemiare conspeximus. Sanctus propheta quidem sacram lyram coaptans, sicut audivimus ita et vidimus, ad veterem Hierusalem cantibus clamet; nos autem ad martyres asseramus: pauca de vobis auribus audiebamus, quos oculis vidimus: et modicis prius roris guttis perfundebamur, quibus linguae nubes imitantes, martyrico sanitatum vestrarum assumptae pelago compluebant. Huius autem et nos inspectores pelagi facti, et in ipsius natantes fluentis, cum Iob ad vos, qui huius estis pelagi fon-

ἤκούομεν ὑμῶν μόνον τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμᾶς ἐωράκαμεν· ἅπερ οὖν παρόν-
τες τοῖς ὄμμασιν ἴδομεν, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκηκόα-
μεν, ταῦτα καὶ ἱσχύομεν καὶ τοῖς μακρὰν διε-
στώσιν τοῖς σώμασιν, καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς γίνε-
σθαι μέλλουσιν παραπέμψομεν· δεῦτε καὶ ἴδε-
τε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς
γῆς, τῷ προφῆτῃ Δαβὶδ συνφθεγγόμενοι, καὶ
πιστὸν λεῶν διεγείροντες, συναθροίσωμεν πρὸς
τὴν τῶν Θεόθεν διὰ Κύρου καὶ Ἰωάννου γιγνο-
μένων τεράτων ἀκρόασιν· φέρε δὴ οὖν φέρε πάλιν
τὰς τῶν ἀγίων εὐχὰς ἀρωγῇ ἐνδυσάμενοι,
τῶν θαυμάτων ἐγχειρίσωμεν τὴν διήγησιν, ἐν
ᾧ πᾶσιν σύμμαχον τὴν ἀλήθειαν καὶ μάρτυρα
τῶν λεγομένων ποιούμενοι.

tes, exclamabimus: auditu quidem auris audieba-
mus vos primitus, nunc autem oculis vos vidi-
mus. Quae itaque oculis vidimus, et auribus au-
diebamus, haec et scribemus, et his qui corpori-
bus degunt, et his qui post nos futuri sunt trans-
mittemus: venite et videte opera Domini, quae
posuit prodigia super terram, cum propheta Da-
vid affati; fidelēque populum erigentes congre-
genus ad auditionem prodigiorum per Cyrum et
Iohannem divinitus patratorum. Eia ergo nunc,
eia iterum sanctorum orationes in auxilium in-
duentes, relationem miraculorum ipsorum aggre-

diamur, auxiliatricem et testem eorum quae dicuntur veritatem in omnibus facientes. /

EXPLICIT LAUS SANCTORUM MARTYRUM CYRI ET IOHANNIS ;

ET POST LAUDEM PRINCIPIIUM MIRACULORUM.

ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΟΝΤΟΣ.

Τίς τάδ' ἔγραψεν ; Σωφρόνιος. Πόθεν ; ἐκ Φοινίκης.

Φοινίκης ποίης ; τῆς Λιβανοστεφάνου.

Ἄστου δὲ ποῖον ; ἐν αἷς Δαμασκός· Ζῶσι τρεῖς ;

Οὐ· Σάνον ἀμφοτέραι· σύννομα δ' εἰπὲ δύο.

Μήτηρ μὲν τε Μυρῶ, γενέτης κικλίσκετο Πλύνθας.

Εἶχε γάμον γλυκερὸν, καὶ τρεῶν ἀγέλην ;

Οὐ γάμον οὐ παῖδας σκέδε πόποτε, ἄζυγος ἦεν.

Πῇ γῆς μενάσας, καὶ τίνος ἐν μελάθρῳ ;

Ἐν χθονὶ Θεοδοχῶ, καὶ ἐν οὔρεσι Ἱεροσολύμων,

Ἐν μάνδρῃ μεγάλῃ Θεοδοσίῳ μεγάλῳ.

AUCTORIS.

Condidit haec quis? Sophronius. Dic unde creatus?

Phoenice. At quanam? De Libanostephano.

Urbs quanam? Damascus. Adhuc vivuntne parentes?

Mors rapuit. Nomen fac ut utrumque sciam.

Dicta Myro mater, Plynthas pater audiit Anne

Sortitus carum coniugium ac sobolem?

Et thalamo et natis expers cum coelibe vita.

Ast ubi, quove fuit coenobio monachus?

In nutrice Dei terra, Solymae tumultisque,

Amplifico in septo Theodosii exinii.

Καὶ τίσι τόνδ' ἐτέλεσσαν καὶ ἔνθετο θέσκελον ὕμνον ;
 Κύρῳ Ἰωάννῃ μάρτυσι θειανοῖς.
 Τίπτε δὲ τόσσον ἔτευξε νόου πόνον ; ἐνέκα καὶ τοῖ
 Ὀμμασι νουσαλῆαις δῶκαν ἀκεστορίην.

Iam quibus hunc dium componens obtulit hymnum ?
 Cyro ac Iohanni martyribus nimis.
 Cur vero tantum suscepit mente laborem ?
 Hi fuerant aegris quippe medela oculis.

SENEKA ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ.

Κύρῳ ἀκεστορίης παννύερατα μέτρα λαχόντι
 Καὶ τῷ Ἰωάννῃ μάρτυσι θεσπεσίαις
 Σωφρόνιος βλεφάρων ψυχάλγέα νοῦσον ἀλύξας
 Βαδὸν ἀμειβόμενος τήνδ' ἀνέθηκε βίβλον.

SENECAE ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΑΕ.

Cyro qui medica prae cunctis pollet ab arte,
 Nec non Iohanni, martyribus superis,
 Sophronius laetans, oculorum luce recepta,
 Haec gratus libri munera parva dabat.

Ab Anastasii interpretis latino codice absunt haec epigrammata Sophronii ac Senecae iatrosophistae; quae tamen in graeco exemplari conservata sunt; eaque nos totidem versibus latina fecimus.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

ΚΥΡΟΥ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΩΝ ΣΟΦΩΝ ΑΝΑΓΥΡΩΝ.

α. ΠΕΡΙ ΑΜΜΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΟΚΤΑΒΑΡΙΟΥ ΧΟΙΡΑΔΑΣ
ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΤΡΑΧΗΛΟΝ.

Δίκαιον οἶμαι τῆς τῶν θαυμάτων ἀρχόμενος
διηγήσεως, πρῶτα τὰ οἰκεῖα φράσαι τῆς πό-
λεως, ἐν ᾗ καὶ τῶν μαρτύρων ἡ θαυμαστὴ γέ-
γονεν ἄθλησις, καὶ τερπνὸν ὠκοδόμηται τέμει-

SOPHRONII MONACHI SOPHISTAE

NARRATIO MIRACULORUM

SS. CYRI ET IOHANNIS

SAPIENTIUM ANARGYRORUM.

PRIMUM MIRACULUM.

1. DE AMMONIO OCTAVARIO SCROFAS
HABENTE IN GUTTURE.

Iustum arbitror miraculorum narrationem ag-
gressus, prima quae domestica sunt civitatis ex-
ponere, in qua martyrum admirabile certamen
exactum est, et venerabilis basilica eorum con-

νος· ἵνα μήτε τοὺς ἀλεξανδρέας λυπήσωμεν, ἑτέρους αὐτῶν ἐν τοῖς ἰδίοις προτάττοντες, μήτε τὴν πόλιν αὐτὴν ἀτιμάσωμεν, μεγίστην οὖσαν καὶ καλὴν καὶ ἐράσμιον, καὶ ἀξίαν διὰ τοῦτο προτάττεσθαι, ἵνα τὴν ἀρχὴν τῆς διηγήσεως κληρωσάμενα θαύματα, καὶ τοιαύτης ὑπὸ πόλεως ἀληθῆ μαρτυρούμενα, καὶ τοῖς ἑπείτα λέγεσθαι μέλλουσι παραπέμφοι τὸ εὐπίστον οὐκοῦν ἀρχέτω τῶν θαυμάτων ἡμῖν ὁ Ἀμμώνιος, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς τῶν πρώτων ὑπῆρχε τῆς πόλεως, πλούτῳ τε διαπρέπων καὶ ἀγαθῷ πατρὶ σεμνυνόμενος· ὁ μὲν γὰρ χρόνους οὐ μικροὺς τὴν ἀλεξανδρέων ἐκκλησίαν διώκησεν, πατὴρ Εὐλογίου τοῦ πᾶντι τὸν θρόνον ἰθύναντος· ὁ δὲ τὴν τῆς

structa est ; quatenus nec Alexandrinos constristemus, alios eis praeponentes in propriis, neque 1
urbi eidem iniuriam inferamus, quae maxima 2
optimaque est, ac delectabilis, et ob hoc praeferenda ; ut miracula, quae narrationis tenent 3
exordium, tanta plebe, talique civitate, vera haec 4
fuisse testificante, etiam his praebeant fidem, 5
quae in subsequenti dicenda sunt. Ammonius ergo 6
miracula nobis initiet, idcirco quod hic de 7
proceribus extitit civitatis, opulentia praeclarus, 8
et benigno patre gloriosus. Ille quippe non pauco 9
tempore alexandrinorum dispensavit ecclesiam, 10
pater Eulogii, qui sedem ipsam optime dispen- 11
12
13

οκτάβης ἀρχὴν τέλος τοῦτο κατ' ὀγδοάδα, καθ-
έστηκεν (1), ἀδίκως μὲν συναγόμενον, εὐσεβῶς
δὲ διοικούμενον· οὗς πρὸ τέλους (2) διήνυσεν.

Οὗτος γοῦν ὁ Ἀμμώνιος νέος ἔτι τυγχάνων,
καὶ κάλλει σώματος τῶν ἐφήβων κοσμῶν τὰ συ-
στήματα, πάθος ἔσχεν χαλεπὸν εἰς τὸν τράχη-
λον, ὅπερ ἰατροὶ χοιράδας καλῶς ὀνομάζουσιν,
διὰ τὸ ζώοις ἐοικέναι τοιούτοις, τὰ τοῦτο δη-
μιουργοῦντα τὸ νόσημα, καὶ κενούς σφαιῶνας
τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων τοὺς τραχήλους ποιοῦ-
μενα· ταῦτα τὸν τοῦ νέου περιστοιχίσαντα τρά-

savit; hic vero principatum tenuit octavarum; et
est vectigal per octavam, quae iniuste quidem col-
ligitur, pie vero disponitur, quae ante exitum
exigebat.

Hic ergo Ammonius dum adhuc iuvenis esset,
et pulchritudine corporis adolescentiae aetatem 6
ornasset, in gutture passionem pessimam habuit,
quod medici merito scrofas appellant, eo quod
huiusmodi sint animalibus similes, quae hanc ae-
gritudinem procreant, novum porcinarium in cer-10
vicibus hominum facientia. Hae ergo adolescentis

(1) Octavarium, inquit Cangius gloss. lat., vectigal quod
ex rebus venalibus fisco praestabatur, de quo est lex 7. et 8.
cod. de vectigal. et l. 7. cod. de locato. Citatque ex Bolland
hunc ipsum Sophronii (sed Bolland Cangioque anonymi)
locum.

(2) Bolland. ὁ ὁ υἱὸς Προτέλους. Bonifatius tamen legebat,
ut est in codice nostro gr.

χηλον, καὶ ὥσπερ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐκτρέφόμενα, καὶ ταῖς κατ' ὀλίγων αὐξήσεσι τὸν αὐχένα συντείνοντα, καὶ συναύξειν αὐτοῖς ἀναγκάζοντα, ἐν μεγάλῳ κακῷ τὸν νεανίαν διέθηκαν, συνέχοντά τε καὶ συμπνίγοντα τῇ περιστάσει τοῦ δέρματος.

Ἄλλο δὲ παῖτερ τοὺς σοβαροὺς τῶν ἱατρῶν προσκαλούμενος, τοῦ νέου τὸ πάθος ἐδείκνυεν, καὶ βοηθεῖν ἠντιβόλει τῷ παιδί κινδυνεύοντι, καὶ μισθοὺς τῆς θεραπειᾶς προσέφερεν· οἱ δὲ τὸν Ἰουλιανὸν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ πατρί, διὰ τιμῆς πλείονος ἄγοντες, καὶ τὸν παῖδα στέργειν ὑπὲρ αὐτὸν ἐπομνύμενοι, καὶ ἄλλως πῶς τὴν ὅλκην τῶν μισθῶν ἐφηδόμενοι, τῆς τε νό-

huius vallaverant collum, et tanquam matris al-
bantur in utero, paulatimque crescentia, guttur
eius constrinxerant, adque ad magnam miseriam
puerum eundem adduxerant abstringendo, et cu-
tis extensione suffocando.

Qua de re pater eius elegantiores advocans me-
dicorum, adolescentis aegritudinem demonstra-
bat; et ut adiutorium ferrent periclitanti puero
supplicabat, mercedesque curae condignas, prius-
quam curam facerent, proponebat. Illi vero Iulia-
num, quod erat nomen patris eius, in multo ho-
nore se gerere, puerumque diligere super eum
iurabant; alioquin et onere mercedum illecti, ac-

σου τὴν ἄκισιν χρέος εἶναι διώμνυτο, καὶ ταύ-
την αἰδῶ καὶ τιμῇ τοῦ πατρὸς, καὶ πόθῳ καὶ
στοργῇ τοῦ παιδὸς παρασχεῖν ἐπηγγέλλοντο·
καὶ δὴ πάντα τὰ τῆς τέχνης κινήσαντες, καὶ
τοῖς ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ ἔστιν εἰπεῖν, ἐγχωρή-
σαντες, ὤνησαν οὐδέν· ἐπεὶ τοῖς μάρτυσιν τὰ
τοῦ παιδὸς ἐτρεῖτο σωτηρία· τοῦτον γὰρ ὁ πα-
τὴρ, τῶν ἰατρῶν ἀφελόμενος, τοῖς ὄντως ἰατροῖς
Κύρῳ καὶ Ἰωάννῃ προσήνεγκε, ὧν τὴν τιμίαν
σορὸν καταβρέχων τοῖς δάκρυσιν, ἀρωγούς γεν-
έσθαι τοῦ παιδὸς ἐλιτάνευεν, καὶ μὴ παριδεῖν
αὐτοῦ τὸν υἱὸν τηλικούτῳ κλύδωνι συνεχόμενον·
οἱ δὲ τοῦ γέροντος ἐπακούσαντες, καὶ τὰ τῆς
εὐχῆς οὐκ ἀτιμάσαντες δάκρυα, καὶ τὸν νέον

gritudinis curam ut debitam propter reverentiam
et honorem patris, amoremque adolescentis et
affectum, exhibere promittebant. Verum ubi om-
nia quae artis fuerant peregerunt, et quae su-
per artem sunt, si dicendum est, nihil pro-
fuerunt, idcirco quod martyribus pueri huius
servabatur salvatio, hunc pater a medicis aufe-
rens, ad veros medicos Cyrum et Iohannem ad-
duxit; quorum venerabilem confessionem lacry-
mis irrigans, auxilium ferre adolescenti posce-
bat; nec contempnerent filium eius tanta com-
pressum fluctuatione. Hii vero senis orationem
exaudiunt, eius fletus non aspernati, et puerum

ιάσαντο, καὶ αἰνέου τοῦ δεινοῦ περιδεῖν τοῦ λαμ-
πρῶς ἡλευθέρωσαν.

Ἄδικεῖν δὲ νομίζω, εἰ μὴ καὶ τῆς θεραπείας
μνήμην ποιήσωμαι· ἐπεὶ γὰρ τὸν νεανίαν ἀνέω-
ρων ὑπέροφρον, καὶ τῷ τοῦ πλούτου φύσῃ μα-
τὸς ἀλαζονίαν αἰρόμενον, οὐ πρότερον τοῦ σω-
ματικοῦ τένοντος τὰς οἰδήσεις κατέπαυσαν, εἰ
μὴ τῆς ψυχῆς τὴν φλεγμονὴν ἐθεράπευσαν· πλείω
γὰρ τῆς τῶν ψυχῶν ἰάσεως καὶ ἀπαθείας φρον-
τίζουσιν· τὸν οὖν Ἀμμώνιον ψυχῇ νοσοῦντα καὶ
σώματι βλέποντες, καὶ τοὺς ἐκείνων αὐχένα
κακῶς διακείμενον, οὕτω τῆς θεραπείας ἡξίω-
σαν· πρῶτον μὲν τὰ πρὸ τῆς σεβασμίου αὐτῶν
σοροῦ σπυρτὸν ἐπιτάττουσιν, ὅπως μάθῃ μὴ ὑπερ-

curaverunt, et ex illa collaris cutis perniciē cla-
rius eruerunt.

Iniustum autem existimo, nisi et curationis me-
moriā faciamus. Etenim videntes eundem adu-
lescentem supercilio elevari, et opulentiae fastu
ad elevationem extolli, non prius corporalis cer-
vicis tumores sedaverunt, quam animae iactan-
tiam curavissent. Plus enim salute corporis anima-
rum integritatem desiderant. Ammonium ergo et
anima aegrotantem videntes et corpore, et utra-
que cervice pessime constitutum, hoc modo eum
curare dignati sunt: primum quidem venerabilem
eorum confessionem mundificare mandantes, qua-

φρονεῖν, ἵνα διὰ τῆς εἰς τὰ κάτω καὶ εἰς γῆν κατανεύσεως ᾔδεν τε ἐλήφθη διδάσκειτο, καὶ ὁ που φησὶν ὁ Θεὸς τῷ πρωτοπλάστῃ Ἀδὰμ, ἐν ἰδρότῃ τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως οὗ ἀποστρέψω σε εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης, ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· καὶ πρὸς Θεὸν Δαβὶδ ὁ Θεσπέσιος· ἀνταγελεῖ τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσιν, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.

Ἄλλ' οὖν τῆς ψυχῆς τοῦ νέου τὸν ὄγκον μαράναντες, καὶ ὅστις εἶη μαθεῖν ἀναγκάσαντες, ἐπὶ τὸ τοῦ σωματικῆς τραχύλου τὰς χοιράδας τὸ φάρμακον ἐπεμψον· τοῦτο δὲ ἦν τῆς αὐτῶν κηρωτῆς ἡ παναλκῆς ἐμπλαστῆρος, ἣν ἄρῳ μιχ-

tenus disceret non super sapere quam oportet sapere, sed deorsum inclinatus in terram, unde sumptus est, et ubi post modicum reversurus est, addisceret sicut ait Dominus ad Adam: quia terra es, et in terram ibis, donec convertaris in terram de qua sumptus es. Et ad Deum David divinitus dicit: auferes spiritum eorum et deficiant, et in pulverem suum convertentur.

Ita ergo tumorem animae adolescentis macerantes, et quis esset addiscere coartantes, ad scrofarum passionem, quae in corporeo guttore fuerat, medicinam mandaverunt. Hoc autem ceratis eorum omnipotens emplastrum fuit, quod cum

θεῖσαν περιθῆναι τῷ τραχήλῳ προσέταξαν· καὶ τῆς τῶν ἁγίων γινομένης κελεύσεως τοῦ πάθους ὁ παῖς ἀπηλλάττετο· οὐ πολλαῖς γὰρ ταῖς ἡμέραις ἀντισχεῖν αἱ χοιράδες πρὸς τὸ φάρμακον ἴσχυσαν· ὅθεν ἐπιτεθέντος αὐταῖς τοῦ βοηθήματος, οὕτως ὁξείως ὥσπερ τινος μαστίζοντος αὐτάς ἢ διώκοντος ἔφυγον· καὶ ἄφνω διαρρήξασαι τὸ περιέχον αὐτάς τοῦ αὐχένος δερμάτιον πρὸ τοῦ τῶν ἁγίων ἔπασσαν μνήματος· ἐξήκοντα δὲ ἦσαν καὶ ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν, ὡς ἔλεγον αὐτάς οἱ μετρήσαντες· ἅς οἱ τότε τῷ νεῷ διακονούμενοι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὸ τοῦ τῶν ἁγίων ἠώρησαν μνήματος, τὴν τῶν μαρτύρων ἰσχὺν ἐνδείκνυμενοι, καὶ πάντας κινοῦντες

pane commixtum gutturi eius imponi praeceperunt : sanctorumque iussione peracta , de aegritudine puer ereptus est : nec enim multis diebus contra eorum medicinam scrofae resistere valuerunt ; adiutorio quippe eis superposito , velociter tanquam aliquo flagellante eas et persequente , fugatae sunt , et acre * aperientes cervicis cutem , et qua continebantur rumpentes , ante sanctorum memoriam ceciderunt : sexaginta et septem V6 vero fuerunt numero , sicut a numerantibus eas dicebantur : quas qui tunc in basilica ministrabant , per multos dies ante sanctorum memoriam suspenderunt , virtutem martyrum demonstrantes

* ita cod.

πρὸς θεάρεστον αἶνεσιν· καὶ Ἀμμώνιος μὲν ἐπὶ διπλῷ τῷ νοσήματι διπλὴν λαβὼν καὶ τὴν ἰασιν, ὑγιὲς ἀποδίδεται.

Μετὰ χρόνον δέ τινα πάλιν ἐπαρθεὶς τῷ νοσήματι, καὶ λήθην τῆς προλαβούσης παιδείας κτησάμενος, σωματικῇ πάλιν ἀσθενείᾳ παιδεύεται· καὶ τὰ κρείττω φρονεῖν μαρτύρων ἐπιτιμίοις παιδεύεται· ἀσθενήσας γὰρ οὐ μετρίως τὸν στόμαχον ἐκινδύνευεν· κολικευμὸν δὲ μᾶλλον ἀσκληπιάδαι τὸ πάθος ἐκάλεσαν καὶ στομάχου διάθεισιν τὸ διάφορον τῶν ἀλγυδόνων συγκρίναντες· καὶ μείζους ταύτας ἢ κατὰ στόμαχον βλέποντες· οὔτε γὰρ ἦν αὐτῶν τινὸς μεταλαβεῖν, ὃ μὴ πάλιν ἀνήγαγεν εὐθὺς διὰ στόμα-

cunctosque Dei excitantes ad laudem. Et Ammonius quidem pro duplici aegritudine duplicem et medelam accipiens, sanus restitutus est genitori.

Post aliquod vero tempus iterum elatus est sensu, oblivionemque praecedentis castigationis incurrens, corporali rursus infirmitate corrumpitur, et meliora sapere martyrum castigationibus docetur. Etenim non mediocriter infirmatus, periclitabatur de stomacho, immo colicueumon asclepiadae hanc aegritudinem vocaverunt; et conferentes quod non qualitas stomachi differentiam dolorum faceret, et ampliores hos quam qui sunt stomachi; considerantes enim, quod non erat

τος, μὴ δυναμένης αὐτοῦ τῆς γαστρὸς τὸ παρὰ τοῦ στομάχου πεμπόμενον δέξασθαι, ἢ τις τοῖς σπρόφοις πιεζομένη, καὶ δριμυτέραις ταῖς ἀνίαις δουλεύουσα, μένειν ἐν αὐτῇ τὴν τροφὴν οὐκ ἠνίσχετο, ἀλλὰ θάττον αὐτὴν κατιοῦσαν ἀνέπεμπεν, καὶ διὰ στόματος ἔρριπτεν, δίοδον δι' ἐαυτῆς οὐ παρέχουσα· ἀλλ' εἰ τὸ πάθος οἱ ἱατροὶ καὶ τούτων οἱ φοροῦντες τοὺς τρίβωνας, καὶ τῇ κομφίᾳ τῶν λόφων ἐπερειδόμενοι, ἅπαντες γὰρ εἰσέτρεχον, μαθεῖν ἠδυνήθησαν, οὐκέτι καὶ τὴν ἱασιν παρέχειν εὐπόρησαν, καὶ τοὶ λίαν αὐτὴν ἀνιχνεύοντες καὶ δωρεῖσθαι γλιχόμενοι, ἵνα καὶ τὸν μὲν μισθὸν κομφὸν τὸ ἀργύριον, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεως κομψοτέραν τὴν δόξαν πορῇσονται.

eum aliquid victus accipere, quod per os non confestim evomeret; non valente alvo eius quod per stomachum mittebatur recipere, eo quod tortionibus constipata, cibum in se retinere non poterat; sed dum descenderet, statim repulsum per os remittebat, non sinens per se transitum facere; quamvis ergo hanc aegritudinem medici, et quique eorum induti sunt tribones; sermonumque dicacitate confidunt, omnes enim introibant, et potuerunt quidem addiscere, non tamen idonei fuerant accurare; quandoquidem valde hunc investigaverunt, et munerari cupierint, ut et mer-

Διὸ καὶ πάντων αὐτῶν καταγνοὺς ὁ Ἀμμόνιος, καὶ μηδεμίαν πρὸς αὐτῶν παθὼν τὴν ὀφείλειαν, εἰ μὴ μόνον τὸ μαθεῖν αὐτῶν τὴν πρὸς τὸ πάθος ἀσθένειαν, καὶ ὅτι λόγοις μὲν εἰσιν ἱκανώτατοι, ἔργοις δὲ θεραπεύειν ἀνίκανοι, πρὸς Κῦρον καὶ Ἰωάννην ἐξέρχεται, μόνους αὐτοὺς ἰατροὺς μετὰ Θεὸν πιστεύσας γενήσεσθαι· ὅθεν καὶ τάχος τὴν ἴασιν εἵληφεν, μισθὸν εὐωρεπῇ τῆς εἰς αὐτοὺς κομισάμενος πίστει· καὶ τοῦ μὲν στομόχου ἔλαιον ἦν καὶ κηρωτὴ τὸ καθάρσιον, ἅπερ αὐτῶν τὴν σορὸν πυρὸς μαρμαρυγῇ κατὰλαμπουσι· τῆς δὲ ψυχῆς τὸ κενόδοξον κατὰ ἀλλήλῳ φαρμάκῳ περιστροβοῦσιν οἱ μάρτυρες·

cedum pompam argento, et de felicitate curandi praestantiorē gloriam conquisissent.

Idcirco his omnibus refutatis Ammonius, nullumque ex eis inveniēns iuvamentum, nisi tantum ut eorum super hac aegritudine impossibilitatem addisceret, et quod verbis quidem sint nimis idonei, operibus autem curare nullatenus strenui; ad Cyrum iterum et Iohannem egressus est, solos hos post Deum credens adiutores existere; unde et celerem curam accepit, mercedem congruam fidei, quam in eos habuerat, consecutus. Et stomachi quidem oleum et cera fuit curatio, quae confessionem eorum radianti fulgore splendent. Ita et vanam gloriam mentis eius

ἐλθόντες γὰρ νυκτὸς πρὸς Ἀμμώνιον, τὴν μα-
 λακὴν ἐσθῆτα καὶ ῥέουσιν περιστῆλαι κελεύου-
 σιν, περιθέσθαι δὲ τραχυτέραν ἀμφίᾳσιν τὴν
 ἐκ στρωπίων μὲν ἔχουσιν ὕφασμα, σάκκον δὲ
 καλουμένην, διὰ τὴν πρὸς σάκκον ἐγγυτάτην
 τραχύτητα, ἣν οἱ πάντες πτωχοὶ διὰ τὸ λίαν
 εὐώνον καὶ εὐτελεῖς περιβάλλονται ταύτην ἀντὶ
 τῆς πολυτελοῦς καὶ χλιδῶσης ἐσθῆτος εἰπόντες
 ἐνδύσασθαι, τοῖς ἀσθενούσιν ἀδελφοῖς τὸ πό-
 τιμον ὕδωρ ἐπὶ τῶν ὤμων ἄγειν προστάττουσι·
 οὐ κέραμον ἕνα βαστάζοντα, ἀλλὰ δύο ἐπ' ἀμ-
 φοτέρων τῶν ὤμων θεσπίσαντες· καὶ οὐ^α πρότε-
 ρον αὐτὸς ἀνύσει τὸ πρόσταγμα· ὁ δὲ πληρώσας
 τῶν ἀγίων τὴν κέλευσιν, καὶ τὸ νάμα μετὰ τοῦ

* deest ali-
 quid.

competenti medicamine martyres correxerunt; ete-
 nim nocte ad Ammonium venientes, mollem ve-
 stem et fluidam deponere praecipiunt, et indu-
 mento asperiore circumtegi, de stuppā quidem
 intexto, sacco vero vocato, quod ad instar sacci sit
 asperum, quo nimis pauperes ob pauci pretii vi-
 litatem amicti sunt, hanc pro pretiosa et prae-
 clara veste induere decernentes: aquam vero ad
 bibendum (fratribus aegrotis) in humeris porta-
 re praecipiunt, non unum urceum, sed duos in 16
 utrisque humeris baiulantem; nec se prius eum
 curaturos inquiunt, nisi prius ipse peregisset quod
 iussum est. Ille autem sanctorum iussionem perfi-

λεχθέντος ἐνδύματος ὑδρευσάμενος ἐπιγικέστατα, τὴν ἐπηγγελμένην τῇ τοιάδῃ πράξει ῥῶσιν ἐδέξατο· οὕτω δὲ καὶ ταύτην ἐκφυλὼν ὁ Ἀμμώνιος τὴν ἀσθενείαν, τοὺς ταύτης ἰατροὺς καὶ τῆς προλαβούσης διώκτας εὐφημήσας ἀπώχετο· καὶ ἡμεῖς δὲ τοὺς ἁγίους ὑμνήσαντες, αὐτοὶ γὰρ μετὰ Θεὸν τῶν λεχθέντων ἰατροὶ καθεστήκασιν, ἐπ' ἄλλας ἀξιαγάστους θαυματουργίας αὐτῶν διεξίωμεν.

β. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΥΟ
ΟΦΘΑΛΜΟΙΣ ΤΑ ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ.

Θεόδωρος δὲ μετὰ Ἀμμώνιον ἡμῖν εἰς διή-

ciens, et undam cum praefato indumento obsequenter exhauriens, promissam huic ministerio consecutus est sanitatem. Ita quippe Ammonius etiam hanc effugiens aegritudinem, et hunc languorem medicos praecedentem, eos curasse conlaudans (1), exinde profectus est. Et nos igitur sanctis laudis hymnum dicentes, isti enim sunt qui post Deum harum passionum sunt sanatores, ad alias eorum medicinas admirabiles accedamus.

2. DE THEODORO QUI ALBORES IN UTRISQUE
OCULIS HABUIT.

Sed et Theodorus post Ammonium narrandus

(1) *Immo dicerem*: et huius praecedentisque languoris (sanctos) medicos depulsores collaudans abiit.

γησιν πρόεισι, πόλιν μὲν ἔχων καὶ αὐτὸς τὴν Ἀλεξανδρείαν, πλοῦτον δὲ σύμμετρον καὶ ἀμέριμον, τὴν καλλίστην αὐτάρκειαν νόσον δὲ τῶν τοῦ σώματος ὀφθαλμῶν τὴν ἀπώλειαν τούτους γὰρ παθὼν ὁ Θεόδωρος, καὶ τὴν δέουσιν οὐχ εὐρῶν ἐπιμέλειαν, ἐν ἀμφοτέροις ἔσχεν τὰ τοῦς ὀφθαλμοὺς ἀμαυροῦντα λευκώματα ἅπερ ἐσχηκὼς καὶ πρὸς τῶν ἰατρῶν μαθὼν αὐτῶν τὸ ἀνίατον, τὸν τῶν μαρτύρων σηκὸν κατελάμβανεν, ἐλπίδα μίαν ἑαυτῷ περιθήμενος ἀκαταίσχυντον, πίστιν εἰς αὐτοὺς ἀνυπόκριτον, καὶ τὴν παρ' αὐτῶν τοῖς οὕτω πιστεύουσιν γιγνομένην ἐπίσκεψιν ἐλθὼν οὖν εἰς τὸ τῶν μαρτύρων σεβά-

accedat, civitatem habens et ipse eandem Alexandriam, sed divitias mediocres, non a se optime rerum indigentiam pellens (1). Aegrotabat igitur oculorum corporis orbitate; hos quippe dolens Theodorus, et non inveniens diligentiam competentem, in utrisque oculis induit tenebrosos albore; quos dum habuisset, et a medicis esse insanabiles didicisset, ad sanctorum confessionem occurrit, unam sibi spem, qua non confundetur, proponens fidem in eos indubiam, et eorum visitationem ita credentibus affuturam. Veniens itaque ad venerabilem basilicam martyrum, fidei

(1) *Immo vero*: sed opes mediocres et curarum expertes, quodque optimum est, sorte sua contentus.

σμιον τέμενος, τῆς εἰς αὐτοὺς ὀλοφύχου πίστεως τὸν καρπὸν ἀπεφέρειτο· χρόνον γὰρ ἐν αὐτῷ διατρίψας βραχύτατον, καρπὸν ἐκομίζετο· τὸν οὐ χρόνοις πολλοῖς γεωργούμενον, ἀλλ' ἀπλότῃ πίστειως τιθηνούμενον· ὃν ἀντιμετροῦντες οἱ ἄγιοι, εἰς τὴν αὐτῶν πηγὴν ἐξιέναι προσέταττον, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ χρῆσασθαι νάμασιν πρὸς τὴν τῶν ὀμμάτων ἀνάβλεψιν· ὃ δὲ τὸ κελευσθὲν ποιῶν ἐτοιμώτατα, χειραγωγούμενος ἐπὶ τὸ ρεῖθρον ἀπέρχεται, καὶ τὰς ὄψεις ἐν τούτῳ νιψάμενος, καὶ ταύτας εἰς τι φακιόλιον ἐκμαζάμενος ἐβλεψεν, σὺν τῇ τῶν ὕδατων ὑρότητι, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποβαλὼν τὰ λευκώματα· ἄπερ τῶν ὀμμάτων ἐκ θείας τινὸς ἀποπτωθέντα δυνάμειος καὶ τῷ φακιολίῳ τυγχά-

quam in ipsos medullitus habuit, fructum adeptus est. Tempus enim ibidem moratus brevissimum, fructum adeptus est, qui nec temporibus multis acquiritur, sed simplicitate fidei coalescit; cuius sancti vicissitudinem compensantes, ad fontem suum egredi, et eius fluentis ablui ad oculorum illustrationem praecipiunt. Ille vero quod iussum est paratus efficere, mox ut ductus ad haec fluenta profectus est, ibidemque abluens lumina, et faciali quodam extergens aspexit, et cum aquarum humore etiam oculorum albores abiecit, qui de oculis divina quadam sunt expulsi virtute; at-

νοντα, πᾶσιν εἰσδραμὼν τοῖς ἀνὰ τὸν νεὼν εὐρεθεῖσιν ὑπέδειξεν ὑπόδειγμα πίστεως ἑαυτὸν παρεχόμενος, καὶ τῆς ἐκ πίστεως ἐγγινομένης ἰάσεως κηρύττων τὸ μέγεθος.

γ. ΠΕΡΙ ΚΑΛΟΥ ΤΟΝ ΙΑΙΟΝ ΠΟΔΑ ΚΑΤΕΛΞΑΝΤΟΣ.

Καλὸς δέ τις ἀξίως λεγόμενος, γνώμην γὰρ τοιαύτης προσηγορίας ἀκόλουθον διεκέχτητο, ἐκ τῆς τοῦ μισοκάλου σπουδῆς, καὶ τῆς πρὸς τὰ καλὰ δεινῆς ἀντιδράσεως, ἀπὸ κλίμακος κατιῶν συμποδίζεται, καὶ συμποδιασθεὶς ἀφ' ὧν βιαίως εἰς γῆν καταφέρεται πτώματι· ὅθεν τὸν πόδα συντριβεὶς ἐκινδύνευε, αὐτὸν τοῦ ποδοῶς εἰς μυρία κατέαξας τὸν κάλαμον· ἀλλ' ὅτε τὴν

que ad basilicam currens in eodem faciali omnibus qui affuerant demonstravit; exemplum se fidei aliis exhibens; et salubritatis, quam fides assequitur, praedicans magnitudinem.

3. DE CALO QUI PEDEM ERUPERAT.

Calus quidam, qui condigne bonus vocatus est, voluntatem enim habuit tali dignam vocabulo, actusque voluntati et vocabulo consequentes, ex insidiis inimici, qui callide bonis obluctatur studiis, per scalam descendens compeditus est; et desuper in terram violento lapsu deductus est, pedeque contrito periclitabatur, cannula ipsa et

τῶν ἱατρῶν ἴδεν πρὸς τὸ πάθος ἰνότητεν ἔλευ-
σιν, ἐπιλειψάντων σχεδὸν τῶν τοῦ ποδὸς ὀστέων
ταῖς κατὰ μέρος ἀποβολαῖς τε καὶ ρεύσεσιν, καὶ
τῶν σαρκῶν τε συναναλωθεῖσῶν ταῖς τῶν ἰχώ-
ρων ἐκβλύσεσιν, ἐπὶ τὴν τῶν ἁγίων Κύρου καὶ
Ἰωάννου καταφεύγει βοήθειαν, ἑαυτῷ πλεῖστα
μεμφάμενος, ὅτι τῶν ἁγίων τοὺς ἱατροὺς προε-
τίμησεν, καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ συγνώμης πολλὰ
τυχεῖν ἐλπίστανευσεν· καὶ μετὰ τῆς συγνώμης καὶ
τὴν ἴασιν αὐτοὺς ὀρέσκειν ἰκέτευσεν· ἦν ἀδιστάκτω
τῇ πίστει πρεσβεύων κομίζεται, ἐλαίῳ τῷ τῆς
κανδήλας ἐκ προστάγματος ἀλειφόμενος, καὶ
τούτῳ πληρῶν τῶν ἐκπεσόντων ὀστέων τὴν ἔν-
δειαν καὶ τοῦτο μὲν τοῦ Καλοῦ καθέσθηκεν τὲ

pedis tibia in mille partibus diminuta. Qui dum
medicorum praesidia conspexisset ad succurren-
dum invalida, dumque fere iam ipsius pedis ossa
paulatim cadendo defluerent, carnibus cum af-
fluenti sanie liquefactis, ad sanctorum martyrum
Cyri et Iohannis confugit praesidium, nimis se-
metipsum accusans, quod medicos praeposuerit
sanctis, et de hoc valde indulgentiam supplicans
invenire, et cum indulgentia medicinam eos con-
cedere: quam, cum fide indubia precaretur, ade- 10
ptus est, candelae oleo eis praecipientibus deli-
butus, et ex eo reintegrans dampna ossium dila-
psorum. Talis quidem eiusdem Cali existit nar-

τὸ διήγημα, καὶ τοῦ γεγονότος ἐπ' αὐτῷ θαύματος τὸ μνημόσυνον.

δ. ΠΕΡΙ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΟΝ ΠΝΕΥΜΟΝΑ
ΑΣΘΕΝΗΣΑΝΤΟΣ.

Ἰσιδώρου δὲ τὴν ἀσθένειαν ἀφηγήσομαι, καὶ τῆς ἀσθενείας τὴν παράδοξον ἴασιν· μαΐουμήτης ἦν ὁ Ἰσίδωρος, καὶ οὐ τοῦ Μαΐουμᾶ τῆς γαζαίων ὀρμώμενος, ἀλλὰ τοῦ τῆς ἀλεξανδρέων Μαΐουμᾶ γνωριζόμενος, ὅστις ἐν Φάρῳ τῇ ποτὲ νήσῳ κατέστηκεν, νῦν δὲ μέρος Ἀλεξανδρείας, ἐνωθείσης τῇ πόλει τῆς νήσου, λογίζεται, εἰ καὶ τὴν παλαιὰν ἔχων ὁ τόπος τοῦ Μαΐουμᾶ προσηγορίαν ἐπέμεινεν· οὗτος οὖν ὁ Ἰσίδωρος χαλεπῶς πάνυ διέκειτο, τοῦ πνεύμονος

ratio, et miraculi quod in eo peractum est, recordatio.

4. DE ISIDORO QUI PULMONE INFIRMABATUR,

Isidori quoque aegritudinem narrabo, et eiusdem aegritudinis admirabilem curam. Maiumitis erat Isidorus, non de Maiuma gazacorum exortus sed de Maiuma alexandrinorum progenitus, qui in Pharo, quae olim insula fuerat, insitus est; nunc vero pars Alexandriae adunata, et eadem insula reputatur, licet antiquum habens idem locus persistat vocabulum. Hic namque Isidorus

αὐτὸν χαλεπῶς κατατρύχοντος, καὶ θάνατον αὐτῷ τῆς ἀσθενείας ἐπαγγελλόμενος τὸ φάρμακον τοῦτον γὰρ σηπόμενον κατ' ὀλίγον ἀνέπτειν εἰς αἷμα καὶ φλέγμα λυόμενον, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τελευτὴν προσεδέχετο, ἥτις ἀκολουθεῖν πάντη τε καὶ πάντως τῇ τοιαύτῃ διαθέσει τοῦ πνεύματος (εἶωθεν.)

Ἄλλ' ἐν τούτοις ἐαυτὸν θεασάμενος, καὶ μαθὼν ὡς οὐδεμιᾶς σωτηρίας ἐλπίς παρὰ ἀνθρώποις αὐτῷ κατὰλείπειται, πίστιν ἔχων εἰς τοὺς ἁγίους Κύρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας τὴν ὄρην μεθιστῶσαν εἰς θάλασσαν, νεκροὺς δὲ ἐκ τάφων ἐγείρουσαν, τοιαύτην γὰρ αὐτοῖς ὁ σωτὴρ παρέσχεν τὴν δύναμιν, τὴν εἰς αὐτὸν στορ-

de pulmone graviter fuerat cruciatus, et mors infirmitatis erat remedium; hunc enim putrefactum paulatim expuebat in flegma atque in sanguinem resolutum. Et finem vitae ex hoc expectabat, quae prorsus assequi huiusmodi pulmonis aegritudinem solet.

Sed in hoc Isidorus se ipsum conspiciens, et cognoscens quod nulla salutis spes ab hominibus remansisset, habens in sanctos Cyrum et Iohannem martyres fidem, quae montes quidem trans-^oponit in mare, mortuos autem erigit de sepulchris, talem namque eis Salvator virtutem adtribuit, affectum eorum quem in se habent oppor-

γὴν προσφυῶς ἀμειβόμενος, ἐπ' αὐτοὺς τουτουοὶ τοὺς πανσθενεῖς ἰατροὺς ἐκ τῆς πόλεως ἔρχεται· οὐ τὴν πίστιν οἱ μάρτυρες ἀγασάμενοι, οὐκ ὄναρ ἀλλ' ὕψαρ αὐτῷ παραφαίνονται· οὐ τόδε ποιεῖν ἢ τόδε προστάττοντες, ἀλλ' ἀπὸ κίτρου μέρος ὀρέγοντες καὶ ἐσθίειν προστάττοντες· ὁ δὲ τῶν τῷ νεῷ παρόντων τινὰς ὑπολαβὼν εἶναι τοὺς μάρτυρας, τὸ δοθὲν ἀσμένως εἰδέξατο, καὶ ἡδέως δεξάμενος ἤσθιεν· ἀλλ' ἔτι τοῦ καταποθέντος κίτρου τὸ τελευταῖον μασόμενος, ἐκινήθη πρὸς ἑμετον· καὶ τοῦτο παθὼν, συναναφέρει τῷ βρώματι καὶ τὸν πνεῦμονα κατεσθίοντα σκώληκα· ὃν ἀποβαλὼν, συναποβάλλει τούτῳ τὸ νόσημα, καὶ τὴν ῥῶσιν εὐθέως εἰσδέχεται.

tunc remunerans, ad eosdem omnipotentes medicos de civitate progreditur: cuius fidem martyres admirati, non in noctis somnio, sed in visione, sese manifestantes, non hoc aut illud facere, sed citri portionem porrigentes, prompte comedere mandaverunt. Ille autem aliquem esse existimans, de his qui praesentes in basilica fuerant, quod datum fuerat grate suscipiens, et libenter comedens, dum adhuc extremam partem citri quem comedebat manderet, in vomitum motus est; ex hocque turbatus, una cum cibo et vermem, qui pulmonem eius comedebat, abie-

ε. ΠΕΡΙ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΠΟΝΟΥ ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ
ΤΗΝ ΕΜΦΡΑΣΙΝ.

Ἦρα δὲ ἡμᾶς μετ' Ἰσίδωρον καὶ τὴν κατ' αὐ-
τὸν Θαυμασίαν λέξαι διήγησιν, Μηνᾶν εἰς μέ-
σον ἀλαλεῖν τὸν φιλόπονον, ὃς φιλοπονείου προΐ-
στατο τοῦ κατὰ τὸν Ἀνδρέου τοῦ Θείου τοῦ εἰς
τὴν Περώνην ὑπάρχοντος· ἠρρώστησεν δεινῶς ὁ
φιλόπονος, πυρετὸς δὲ ἦν σφοδρὸς τὸ ἀρρώστη-
μα, ὃς ἐπιτεταμένως αὐτῷ καὶ διακαῶς ἐμβα-
λὼν, καὶ πᾶσαν σχεδὸν ἐξαμβλώσας αὐτοῦ τῆς
Γαστρὸς τὴν ὑγρότητα, εἰς ἔμφραξιν αὐτὸν ὑπερ-
βολῇ ξηρότητος ἤγαγεν· καὶ ταύτην παῖδες ἰα-
τρῶν τῆς κοιλίας τὴν ἔμφραξιν τῶν πυρετῶν ὡς

cit ; quod eiciens pariter et aegritudinem abicit,
et firmitatem continuo recipit.

5. DE MENNA PHILOPONO QUI ENPHRAXIN HABUIT.

Hora est nos post admirabilem narrationem
Isidori, Mennam philoponum in medium duce-
re, qui philoponio praeerat, quod est ad Pe-
ronam circa beatum Andream. Hic philoponus
infirmatus est graviter, febris autem erat vehe-
mens eius infirmitas ; quae instanter eum atque
flagranter * aggressa, et fere omnem corporis hu-
morem extinguens, ad enphraxin eum inmensi-
tate desiccationis perduxit. Quam ventris distri-

* *alii*
fragl.

ἀκινδυνότερον ἀμελήσαντες, διαλύειν ὑπήγοντο, πλείσταις ἐμβροχαῖς καὶ διαφόροις ἀλείμμασι χρώμενοι, καὶ τὰς τῶν ἀντιδότων λυτικὰς διὰ στόματος πέμποντες, καὶ βρώματα τὸν στόμαχον φθείροντα παρεχόμενοι· ἀλλὰ τούτοις ἅπανσιν ἀγωνισάμενοι, τέλος ἐπαύσαντο· μὴ μόνον αὐτὸν μηδὲν ἐκ τῶν διδομένων ὠνήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα βλάψαντες· τῶν γὰρ τῇ γαστρὶ παραπεμπομένων ἔνδον μενόντων καὶ παραιτούμενων τὴν ἔκρυσιν, μειζόνως ὁ ἀνὴρ ἐκινδύνευεν, κατὰ μικρὸν ἐξοικούμενος, καὶ τὴν Γαστέρα λίαν ὑφούμενος, καὶ μηδεμίαν εὐρίσκων τῆς στενοχωρούσης αὐτὸν καὶ πηγούσης ἀνάγκης ἀνάφυξιν.

Τοῦτον οὖν ἡμέρας δις ἐπὶ τὰ βαστάσας τὸν

ctionem discipuli medicorum, de febris quasi non periculis exortam neglegentes, dissolvere conabantur, pannos plurimos et diversas unctiones adhibentes, et in eis mittentes antidota, et cibos qui ventrem solverent porrigentes: et haec omnia exercentes, non solum nihil ei ex his quae dederant profuerunt, nam quae in ventrem miserant intrinsecus remanentibus et non valentibus excreari, multo amplius vir ipse periclitabatur, paulatim tumore ventris extento, nullum inveniens de constringente se et suffocante necessitate remedium.

κίνδυνον, καὶ μηκέτι φέρειν δυνάμενος, ἐπὶ Κῦ-
 ρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ὤρμησεν, τού-
 τοις τὸ ζῆν καὶ τὸ θανεῖν ἀναθέμενος· ἦλθεν δὲ
 οὐ ποσὶ χρώμενος, οὐκ ἀλόγοις ζώοις ὀχούμε-
 νος, οὐ φορίῳ καθήμενος, θρόνος οὗτος καθ-
 ἔστηκεν ἐν ᾧ βαστάζειν οἱ νοσηλεύοντες τοὺς
 ἀσθενοῦντας εἰώθασιν· οὔτε γὰρ ἡδύνατο καθ-
 ἦσθαι οὕτως ὀγκωθεὶς τὰ ἐντόσθια καὶ ξένον
 γενόμενος θέαμα, ἀλλ' εἰς κράβατον κείμενος,
 ἀνθρώπων ἕξ καὶ δέκα τῇ διαδοχῇ βασταζόμε-
 νος· ἐλθόντα δὲ αὐτὸν οἱ μάρτυρες ἐποικτεῖραν-
 τες φιλανθρώπῳ σπουδῇ κατὰ τὴν νύκτα τὴν αὐ-
 τὴν ἐπισκέπτονται, ἰσχάδα * μίαν παρέχοντες,
 ἣν καὶ τρώγειν ἐκέλευον, ὥς δυναμένην αὐτὸν

* cod. σχ.
 heic et in-
 fra.

Hoc igitur per bis septem dies perpressus pe-
 riculum, et ultra ferre non valens, ad Cyrum et
 Iohannem martyres confugit, eis vitam mortem-
 que committens. Venit autem non pedibus, non
 iumento vectatus, non in phorii pilento consi-
 dens, quae sedes est in qua deportari aegroti a
 non aegrescentibus assolent; nec enim sedere po-
 terat, tam magno tumore interioribus eius exten-
 sis, ut nova visio cerneretur; sed in lectulo re-
 iacens a sedecim hominibus per vices portatus
 est. Venientem autem martyres miserati, clemen-
 tiori celeritate nocte eadem visitantes, unam ca-
 ricam porrexerunt, quam et comedere praecepe-

τῆς νόσου μᾶλλον δὲ τοῦ ἄδου λυτρώσασθαι· ὁ δὲ διυπνισθεὶς, ὅναρ γὰρ ἦν τὸ φαινόμενον, τὴν ἰσχάδα κρατεῖν ὑπελάμβανεν· ἦν οὐχ εὐρὼν, ὡς τῆς ζωῆς ἐκπεσὼν ἐδυσχέraitεν· ὅμως καλέσας αὐτοῦ τὴν ἐμόζυτον, τὰ τῆς ὀφείως διηγήσατο, καὶ ἰσχάδα φέρειν αὐτῷ διετάττετο· ἡ δὲ τὸν λόγον ἀκούσασα, καὶ τῇ στρωμνῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀτεινίζουσα, ἰσχάδα κειμένην ἐν αὐτῇ κατενόησεν· καὶ ταύτην εὐθέως ἀρπάσασα, ἔτι λέγοντι τῷ ἀνδρὶ καὶ διηγούμενῳ τὴν ὄρασιν ὑπεδείκνυσεν· ὁ δὲ τὴν ἰσχάδα δεξάμενος, ταύτην εἶναι τὴν κατ' ὕπνους αὐτῷ δοθεῖσαν ἀπήγγελλεν, καὶ τὴν προτέραν χαρὰν εὐθύς ἀνελάμβανεν.

runt, quae posset cum ab aegritudine vel potius ab inferno reducere. Qui expergefactus, visio (1) enim erat quam viderat, eandem caricam se tenere putabat; et hanc non inveniens, tanquam et vitam amitteret, desperabat. Verum ad se suam coniugem vocans, quaeque viderat enarravit, et caricam sibi asferre mandabat; illa vero sermones eius suscipiens, et stratum eius conspiciens, caricam in eo iacentem considerat, quam confestim arripiciens, adhuc loquenti viro et somnium enarranti monstravit; quam ille suscipiens, hanc esse, quae in somnio ei data est, astruebat; et

(1) Ergo Bonifatius interpretes legebat heic ὕπαρ, non ὄναρ. Confer p. 116.

νεὺν φαγὼν δὲ τὸ σῦκον ὅπερ αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν οἱ μάρτυρες ἔδωκαν, τῆς σωτηρίας ἐτύγχανεν· ἔτι γὰρ τοῦτο διαμασασμένου καὶ τρώγοντος, τὰ τῆς ἐμφράξεως πέρας ἐλάμβανεν καὶ θάπτον αὐτοῦ λυθέντος τὸ τὴν γαστέρα δεσμεύον, εἰς ἀφεδρῶνας ἐλθεῖν κατεπέλτετο· εἰς οὗσπερ ἐλθὼν καὶ πᾶσαν ἀποκρίνας τὴν ὕλην ἣν ἔνδον ἐμφραχθεὶς ἐδησαύρισεν, εἰς τοσοῦτον κατέστη λεπτότητος εἰς ἥνπερ ἦν πρὶν ἢ πάσῃ τὴν ἐμφραξιν· καὶ τελείας τυχὼν τῆς ἰάσεως, κήρυξ εὐγνώμων τῆς τῶν ἀγίων ἐγένετο χάριτος· ἐπ' ὧμων γὰρ ἄρας τὸ κράβατον, ἐφ' οὗ περ ἦλθεν φερόμενος, ἐρρώμενος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἔτρεχεν, ἔργῳ ζηλώσας τὸν ἐν τῇ προ-

prius gaudium confestim recipiens, dum ficum ipsam comedit, quam ei ad salutem martyres dederant, sanitatem adeptus est. Dumque adhuc eam manderet atque comederet, enphraxis illa ad transitum venerat. Statim quippe resoluta ventris vinculo ad recessum compellebat adduci, ad quem pertransiens, omnemque illuviem excrans, quam passus conclusionem reconderat *, ad tantam subtilitatem reductus est, quantam et prius quam concluderetur, habuerat; perfectaue salute potitus, fidelis praece gratiae martyrum factus est. Atque in humeris lectulum sumens, in quo ad veniendum subvectus est, discurrit in Ale-

* ita cod.

βατικῇ κατακείμενον ἄρρωστον, ὃν ὁ Χριστὸς μετὰ ἔτη θεραπεύσας ὀκτὼ καὶ τριάκοντα, τὴν κλίνην αἶρειν ἐκέλευσεν, πᾶσιν βοῶν τῶν ἀγίων τὴν ἄφραστον δύναμιν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ παραδόξως προελθοῦσαν ἐνέργειαν.

5. PERI ΓΕΓΔΑΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΥΛΟΜΑΧΟΥ
ΤΟΥ ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ ΤΗΝ ΣΥΡΙΤΑ.

Ἐκ τοῦδε ἡμᾶς τοῦ θεάματος, ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ θεωρίαν ὁ ναυλομάχος ἐφέλκεται, ὃ Γεδδαῖος μὲν ἦν ὄνομα, πάθος δὲ τὸ τῆς σύριγγος νόσημα, ὅπερ ἐπὶ τοῦ βούβωνος ἐσχηκῶς, ὥς οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ἰδαμάζετο, αἰεὶ δι' αὐτοῦ μαστιζόμενος, καὶ κρουνηδὸν ἀπορρέων τὴν ἐκ

xandriam, illum opere aemulatus, qui in probatica piscina languens iacuerat, quem Christus post triginta et octo annos salvificans, tollere grabatum ipsum iusserat; ineffabilem sanctorum virtutem vociferans omnibus, et opus admirabile quod in eo pertulerant.

6. DE GEGDAEO NAULOMACHO QUI FISTULAM HABUIT.

Ex hoc spectaculo, ad sui considerationem nos naulomachus adtrahit, cui Gegdaeus quidem fuerat nomen, passio vero, fistulae languor, quem habens in inguine sicut dici non est afflictus est, ex eo iugiter flagella perpetiens humoris effluen-

παντός τοῦ σώματος ἐν αὐτῷ συναγομένην ὑγρότητα· ἀλλὰ ταύτης ὁ Γεδδαῖος ἀπαλλαγῆναι τῆς μάστιγος ὡς γλιχόμενος παντοίως τὰ τῶν ἰατρῶν κατέτριβεν πρόθυρα· πρὸς ἐκείνους θειάζων καὶ συχνὰ προερχόμενος, οἱ τῶν πλειόνων διαφέρειν ἐλέγοντο· ὡς δὲ πάντων πειραθεὶς, τῆς ὑγείας οὐκ ἔτυχεν, καὶ πάντα δαπανήσας οὐκ ἠλευθερώθη τῆς σύριγγος, ἐπὶ τὸ τῶν ἀγίων ἔρχεται τέμενος, οὐκ ἔχων ἰατρὸν ᾧ σχολάσει δι' αἰεσιν, καὶ οὐκ ἔχων ἀργύριον ᾧ χρῆσαιτο πρὸς ἐπίδοσιν, ἀλλὰ τούτους ἡγούμενος ἰατροὺς μισθωμάτων ἀποροῦντας ὑπάρχοντας· ἀξιωθεὶς δὲ τῆς τῶν μαρτύρων ἀγαθῆς ἐπισκέψεως, ἤκουσεν δι' ὁράματος τὸ τῆς σύριγγος φάρμακον·

tibus guttis ibidem ex toto corpore recollecti. Sed Gegdaeus de hoc supplicio eximi penitus cupiens, medicorum adterebat vestibula, frequentans et iugiter procedens ad eos, qui multis praeferendi dicebantur. Dum omnium vero experientiam acceperisset, et salutem non percepisset, omniaque impendens non fuisset liberatus a fistula, ad sanctorum venit basilicam, non habens medicum ad quem continuasset ob curam, nec argentum habens quod praerogaret in usibus; sed eos hos aestimans medicos qui non egent mercedibus et inopes nutriunt (1), benignam martyrum visitationem

(1) Ergo in graeco textu deest aliquod vocabulum.

τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἐκ σισάμου καὶ μέλιτος σύνθημα, ἄρτω παξαμήτῃ μιχθὲν διὰ τρίψεως, καὶ ἐν ἑξ ἁμφοῖν χρηματίσαν κατάπλασμα, ὃ καὶ χρίσασθαι προσετέτακτο, εἰς τε τὴν τῆς σύριγγος ἀπορίζωσιν, καὶ εἰς τὴν τοῦ τραύματος ἀναπλήρωσιν· ὃ δὲ τὸν ὕπνον ἀποσεισάμενος, θαῦτον τὸ λεχθὲν διεπράττετο, καὶ τῇ πράξει σύνδρομον ἐκαρπούτο τὴν ἴασιν· βληθέντος γὰρ αὐτῷ τοῦ κραταιοῦ βοηθήματος, ἥ τε σύριγξ εὐθὺς ἀνεπήδησεν τὸ τῶν ἀγίων γνωρίσασα πρόσταγμα, καὶ ὃ τῆς σύριγγος βόθυνος ἐγεμίζετο τῶν μαρτύρων μαθὼν τὸ παράγγελμα.

promeritus, audit per visionem huius fistulae medicinam. Hoc autem erat de sisamo et melle cum paxematio pane commixto atque contrito compositum, et unum ex utrisque confectum cataplasma; quo uti praecipitur, tam ad eradicandam fistulam, quam etiam ad complendum vulnus. Qui somnium excutiens, cito quod dictum est peragit. Et cum fecisset, medelam facto concurrentem adeptus est. Mittens quippe illud fortissimum adiutorium, et fistula confestim exiliit praecepto sanctorum recognito, et fistulae cavitas statim repleta est martyrum mandatis obediens.

ζ. ΠΕΡΙ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΙΜΑΝΤΟΠΟΔΟΣ.

Ἡμεῖς δὲ τῶν θεσπεσίων τούτων ἰατρῶν τὴν ἐπιστήμην θαυμάσαντες, καὶ τὴν ἐκ Θεοῦ χαρισθεῖσαν αὐτοῖς ἀνυμνήσαντες δύναμιν, ἐπὶ Μηνᾶν μετέλθωμεν τὸν λουρόποδα, καὶ τοῦτον ὑπόθεσιν τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ᾠδῆς ποιησώμεθα ὡκύπους ἦν ὁ Μηνᾶς ὥσπερ μία δορκὰς ἐν ἀγρῷ, κατὰ τὸ θεόπνευστον λόγιον, τὸν Ἀσαήλ ἐκείγον μιμούμενος, τὸν ἐπὶ τάχει ποδῶν παρὰ τῇ γραφῇ θαυμαζόμενον, καὶ δρόμοις ὀξυτάτοις ἐνέχρητο· νόσῳ δὲ προσομιλήσας μακρᾷ,

7. DE MENNA LORDO. (1)

Nos autem divinatorum horum medicorum disciplinam admirantes, et virtutis gratiam quae eis adeo concessa est collaudantes, ad Mennam lordum transibimus, hunc canendis martyrribus materiem facientes. Velox pedibus erat Mennas, tamquam si una caprea in agro, iuxta divinum eloquium Asahel illum aequiperans, qui pro velocitate pedum in scripturis est admirabilis. Qui dum velocissimis cursibus uteretur, in longam aegritudinem irruens, in loripedem conversus est

(1) Codex hic mendose *lardo*, sed infra *lordum*. Est autem ex graeco *λορδός curvus*. Hinc verbum *lordicare*, *dorso curvato incedere*, apud Cangium. Mihi omnino placeret *loripes*, ut scribit paulo infra ipsemet interpres.

εἰς λουρόποδα μετέπεσεν ἐξ ὠκύποδος· καὶ τῆς
 μὲν νόσου μόλις ποτε τῆς μακρᾶς ἐπελήλατο,
 τοῦ δὲ ταύτης οὐκ ἐλυτροῦτο γεννήματος· καὶ
 λυτρωθεὶς τοῦ νοσήματος, τῶν ἰατρῶν μὲν πρὸς
 μὲν τὸ μακρὸν ἀνδρῖσαμένων ἀρρώστημα, ἀπει-
 παμένων δὲ πρὸς τὴν ἐκ τῆς νόσου τεχθεῖσαν
 ἀσθένειαν, εἰς μνήμην ὁ Μηνᾶς τῆς τῶν ἀγίων
 ἔρχεται χάριτος· καὶ πίστιν ἔχων τῆς σωτηρίας
 ἐφόδιον, ἐτέρων ποσὶ βασταζόμενος, τὸν τού-
 των οἶκον κατέλαβεν· ἐν ᾧ γεγονώς, καὶ σωτη-
 ρίους λιτὰς προσενέγκας τοῖς μάρτυσιν, ἐλαίῳ
 τοὺς πόδας ἀλείφειν προστάττεται, τῷ φωτὶ
 τῶν νυκτερινῶν τὴν σορὸν αὐτῶν καταυγάζοντι·

de aeripede (1). Et de longa quidem vix tandem est
 exiliit aegritudine : non tamen evasit (huius) pro-
 geniem ; sed immobilis permansit in lectulo , etiam
 ereptus de aegrimonio. Medicis vero longam qui-
 dem infirmitatem vincentibus , desperantibus au-
 tem aegritudinem , quae ex morbo illo progenita
 fuerat , Mennas ad recordationem gratiae sancto-
 rum conversus est ; et fidem habens salutis sti-
 pendium , aliorum pedibus deportatus ad confes-
 sionem eorum pervenit. In qua positus , et salu-
 tares preces martyribus offerens , oleo ungere pe-

(1) *Aeripede*m explicat noster interpres ὠκύποδα, id est
velocem. Videntur ergo corruiere quae scholiastae sibi con-
 fingunt de cerva *aeripede*, quasi *pedibus aereis praedita*
 apud Virgilium aen. VI. 804.

καὶ τοῦτο Μηνᾶς πεποιθότως ποιούμενος, τῶν ποδῶν τὴν ἀρδίαν ἀπὲρρίπτειν, καὶ τὴν παλαιὰν ὠκύτητα προσελάμβανεν· καὶ τοῖς ἀγίοις ἄσας ὠδὴν χαριστήριον, οἰκείοις ποσὶ τὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν τρίβον διήνυσεν.

η. ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΕΝ ΠΛΗΕΙ ΤΙΝΙ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΚΙΝΑΥΝΕΥΣΑΝΤΟΣ, ΚΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΠΛΟΥ ΑΗΔΙΑΣ ΕΚΒΡΑΣΑΝΤΟΣ.

Τί δὲ καὶ τίνος ἄχρι καταλείψομεν τὸν Χριστόδωρον, ὃς ὠκονόμει τῶν ἀγίων τὸ τέμενος; ἀξιομνημόνευτος γὰρ ὁ ἀνὴρ, οὐ δι' ἀρετὴν μόνην ἣν κέκτηται, λίαν γὰρ ἐστὶν φιλάρετος καὶ

des praecipitur, quod in nocturno lumine confessionem eorum splendificat; quod Mennas confidenter efficiens, pedum inertiam abicit, et velocitatem pristinam recipit: sanctisque canens canticum gratiae, propriis pedibus Alexandriae iter profectus est.

8. DE CHRISTODORO OECONOMO QUI PER STAGNUM NAVIGANS PERICLITATUS EST, ET DUM DE NAVIGATIONIS MOLESTIA AEGROTASSET, IN MORBUM INCIDIT.

Quoadusque relinquimus Christodorum, qui dispensavit sanctorum basilicam? Dignus quippe memoria vir iste est, non solum propter virtutem quam possidet, nimis quippe est probus et

φιλόλογος, καὶ ἦν πρὸς τοὺς ἁγίους ἔχει σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῶν μαρτύρων εὐμήνειαν, ἀλλ' ἵνα καὶ Γινώσκειν ἔχοιεν, οἱ Κύρου καὶ Ἰωάννου τοῖς θαύμασιν ἐντυγχάνοντες, καθ' ὃν ταῦτα καιρὸν ἀνεγράφησαν, θεοῦ τοῦτο κελεύοντος, καὶ συνεργούντων τῶν δεδρακότων καὶ δρώντων τὰ θαύματα. Εὐλόγιος μὲν γὰρ ὁ αἰδίδιμος τῆς ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ὁ ἡγούμενος, τῆς ἐκκλησίας οἰκονομεῖν τῶν ἁγίων τὰ πράγματα προβάλλεται τὸν Χριστόδωρον, τὴν εἰρημένην πρὸ τούτου κατὰ τὸν οἶκον Ἰωάννου τοῦ προδρόμου βραβεύοντα· καὶ Θεόδωρος δὲ ὁ μακάριος ὁ μετ' Εὐλόγιον τὰ τῆς καθέδρας διαδεξάμενος, τοῦτον ἐπὶ τὴν ποιμνὴν εἶναι ἐκέλευσεν· οἷς καὶ Ἰωάννης ὁ κατ' ἐξοχὴν χρημα-

eloquens, sed et propter studium quod circa sanctos habet ac diligentiam, et martyrum erga eum clementiam, sed etiam ut cognoscere valeant, qui Cyri et Iohannis miracula perlegunt, quali conscripta sint tempore, Deo hoc iubente, et cooperantibus his, qui haec et operati sunt et operantur miracula. Eulogius quidem memorabilis alexandrinae praesul ecclesiae ad dispensandas res sanctorum promovit Christodorum, qui ante hoc

* ita cod. basilicam iremen *, quae est Iohannis praecursoris, dispensaverat. Sed et beatus Theodorus, qui post Eulogium sedis habenas suscepit; cum qui-

τίζων φιλόπτωχος (1) τὴν αὐτῶν ἀρχὴν σὺν θεῷ κληρωσάμενος, καὶ νέμων αὐτῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ πρόβατα, σύνψηφος γέγονεν, καὶ διοικεῖν αὐτὸν τὸ τῶν ἁγίων ἐθέσπισε τέμενος· ἐφ' οὗ καὶ τὰ τοῖς μάρτυσι δρώμενα γράφεται τέρατα, καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραπέμπεται, εὐφημίας τῆς εἰς τοὺς δράσαντας ἕνεκα, καὶ χριστιανικοῦ χάριν φρουράγματος.

Μαρεῖαν τὴν λίμνην ἴστε φιλόχριστοι ἀλεξανδρεῖς μὲν πάντως ἅπαντες, αἰγυπτίων δὲ οὐκ

bus et Iohannes, qui per praelationem amator pauperum appellari promeruit, qui et pontificatum eorum a Deo sortitus est, et usque ad praesens oves eorum regit, pari sententia hunc dispensatorem sanctorum sanxit basilicae; sub quo haec quae a martyribus gesta sunt, describuntur prodigia, et posteris commendantur, ad laudem eorum qui haec operati sunt, et propter gratiam potentiae christianae.

Marciam stagnum nostis, qui Christum diligentis, Alexandrini quidem omnes omnino, Aegy-

(1) Loquitur Sophronius de Iohanne eleemosynario coaetaneo familiarique suo, cuius etiam vitam conscripsit, desideratam hactenus; sed eius in locum successit illa notissima et passim obvia a Leontio cyprio composita. Quoniam vero ait Sophronius se haec scripsisse, episcopatum Alexandriae gerente Iohanne, sequitur ut scripserit intra decennium, ab anno Christi 610 ad 620, quo spatio episcopatum Iohannis conclusum fuisse scimus.

ὀλίγοι, καὶ λιβύων οἱ πλείονες, καὶ ὅσοι τὴν Ἀλεξάνδρειαν φιλομαθῶς ἱστορήσατε· ταύτην ὁ Χριστόδωρος ἔπλεεν, εἰς Μαριώτην ἐλθεῖν προαιρούμενος, καὶ τὰ τῶν ἁγίων ἐπισκέψασθαι κτήματα· χειμῶνος δὲ τὸν ἀέρα συγχύσαντος, τούτου γὰρ ὁ καιρὸς ἐπιφαίνετο, καὶ τὸ τῆς λίμνης κυκλοῦντος ὑδάτιον, καὶ κύματα σκληρὰ διεγείραντος, τό τε σκάφος τῇδε κἀκεῖσε τῶ κλύδωνι περιήγετο, ὀρθοπλοεῖν οὐ δυνάμενον, ἀλλ' ἐκ κυμάτων εἰς κύματα σφαιριζόμενον, ὁ Χριστόδωρος ἐκινδύνευε, καὶ θανεῖν κλαίων ἐλεινῶς ὑπελάμβανεν, καὶ ἰχθύων τροφὴν προσεδόκησεν γίνεσθαι, ἐναποψύξας τοῖς ὕδασι, ὅτε καὶ κροκοδείλων διαφύγοι τὰ στόματα· ἀλλὰ

ptiorum vero non pauci, et Libyci plurimi, et quique Alexandriam curiose describitis. Hoc stagnum Christodorus navigans, in Mareotem ire delegerat; tempestatem vero aërem confundente, quia et tempus hiemis videbatur, et stagni aquas turbaverat, atrocesque concitaverat fluctus, navis quidem huc illucque deducebatur a fluctibus, rectum navigare non praevalens; sed in fluctus circumferebatur protinus ex fluctibus, submergi-que credebatur. Periclitatus autem Christodorus, temori se miserabiliter existimabat, cibumque se fieri piscium expirantem in fluctibus; quando et dentes crocodilorum effugeret. Sed priusquam ali-

πρὶν ἢ τί τῶν τοιούτων ὑποσῆ, πρὸς τοὺς αἰῶνες
 ταῖς ἱκεσίαις ἐτρέπετο· τοῦτο σαφῶς ἐπιστάμε-
 νος, ὡς καὶ θανάτου ῥύεσθαι οὓς ἂν ἐθέλοιεν
 δύνανται, καὶ σώζειν αὐτὸν ἐλιτάνευεν, αὐτῶν
 ἕνεκα κινδυνεύοντα· οἱ δὲ τῆς ἱκετείας ἀκούσαν-
 τες, θᾶττον ἐπέστησαν· εἵργει γὰρ αὐτῶν τὴν
 ἀρωγὴν καὶ τὴν ἀνεξίκακον ἄφιξιν τόπως οὐ-
 δεῖς, οὐ χερσαῖος οὐ λιμναῖος οὐδὲ πάλιν θα-
 λάττιος, οὐ πλῆσιον συγχέιμενος, οὐ μακρὰν
 ἀφειστώς διαστήμασιν, ἀλλ' εἰς ὅπου περ ἂν
 αὐτοὺς τίς πρὸς συμμαχίαν καλέσειεν, εὐθέως
 ἐφίστανται· καὶ βοηθοῦσιν αὐτῷ καὶ σώζουσιν
 καὶ φυλάττουσιν καὶ καὶ ἐχθρῶν ἢ νοητῶν ἢ
 ἐπέλευσις, συνπολεμοῦσιν αὐτῷ καὶ τὸν πρὸς

quid huiusmodi sustineret, ad sanctorum invoca-
 tionem conversus est; manifeste cognoscens quod
 et a morte liberare quos voluerint valeant, et sal-
 vari se supplicabat, propter eos sustinentem peri-
 culum. Cuius illi deprecatione suscepta, adsistunt
 celeriter; nullus quippe locus adventum eorum et
 salutare praesidium prohibet, non terra, non sta-
 gnium, neque mare, non in propinquo positus
 locus, non longe distentus spatiis, sed ubicum-
 que eos quisquam ad auxilium invocaverit, con-
 festim adsistunt et adiuvant et salvificant et custo-
 diunt. Sive enim intelligibilium inimicorum in-
 cursus sit, simul pugnant cum eo, et conflictum

τούτοις αὐτοῦ νικήσαντες πόλεμον, ἐκρίνους μὲν
 μετ' αἰσχύνης διώκουσιν, νικηφόρον δὲ διεκνύου-
 σι τὸν καλέσαντα· καὶ ἀνθρώπων ἢ κακοπρα-
 γῶν ἢ ἐπήρεια, εὐμαρῶς αὐτὴν διαλύουσιν· καὶ
 θηρίων ἢ κακοτρόπων ἢ ἔφοδος, τὴν σωτηρίαν
 βραβεύουσιν· καὶ παθῶν ἢ δριμεῖα καὶ ἄστε-
 κτος βάσανος, κατευνάζουσιν καὶ ὡς προσηνεῖς
 ἰατροὶ θεραπεύουσιν· ἢ ἂν ἐν ὕδασι ἢ λιμναίοις
 ἢ θαλαττίοις ὁ κίνδυνος, γαλήνην χαρίζονται
 καὶ λυτροῦνται· οὐδὲ βροντᾶς ὡς καὶ τότε Χρι-
 στοδώρ φανέντις καλέσαντι, ὁ μὲν ἡρεμεῖν τοῖς
 ἀνέμοις ἐκέλευσεν, ὁ δὲ ἡσυχάζειν ἐπετίμα τοῖς
 ὕδασι, καὶ γὰρ δὲ τὴν εὐδίαν τοῦ αἵρος ἀπλώ-

* ita cod. eius victricem * efficiunt; illos quidem confun-
 dentes ac persequentes, victorem autem qui in-
 vocaverit demonstrantes: seu hominum maligno-
 rum tentatio fuerit, hanc facile dissipant; sive
 etiam bestiarum pessimarum contingat incursus,
 salutem impertiunt. Ita quoque etiam languorum
 acerrimos et intolerabiles cruciatus mitigant, et
 tamquam benigni medici sanando subveniunt. Vel
 si in aquis tam stagnalibus quam marinis discrimen
 immineat, serenitatem impertiunt et se ve-
 nerantes eripiunt. Sicut tunc apparentes invo-
 canti Christodoro, hic quidem ventis recedere,
 ille praecepit aquis quiescere; communiterque se-
 renitatem aëris, et fluctuum substernentes, ra-

σαντες, καὶ τοῦ ρεύματος τὸ σκάφος ἐν γαλήνῃ πλεῖν κατιθύναντες, τὸν σοφὸν αὐτῶν λειτουργὸν διεσώσαντο, δείξαντες ἐναργῶς ὅσον ὀφειλοῦσιν πρὸς συμμαχίαν καλούμενοι καὶ τοῦτο διδάσκειν τοὺς οὐ γινώσκοντας πιστοὺς ὑποθέμενοι, ἵνα ἐν ἀνάγκαις αὐτοὺς καὶ κινδύνοις ἀρωγούς προσκαλούμενοι, εὖροιεν αὐτῶν τὴν ποδουμένην ἀντίληψιν, καὶ τῶν παρόντων δεινῶν τὴν βλαπτικωτάτην ὀργὴν διαφύγοιεν.

Καὶ τοῦτον μὲν οὕτω τὸν ἀμείλικτον θάνατον ὁ Χριστόδωρος ἀπεισέσαστο, σύνδρομον τῆς ἰκετείας εὐρῶν τὴν πανσθενῆ τῶν ἁγίων βοήθειαν ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ πλοῦ δυσκινήσεως τῆς τε τῶν ἀέρων ἀνυποίστου συγχύσεως, καὶ τῆς

tem dirigunt navigatione tranquilla, ut ministrum proprium salvassent; opere demonstrantes quantum prosint ad auxilium invocati; et hoc fideles scire, qui necdum cognoverant suadentes, ut in necessitatibus eos atque ex periculis ad auxilium invocantes, optabile eorum adipiscantur praesidium, imminetiumque discriminum noxium incursum effugiant.

Et de hac quidem inimiti morte creptus Christodorus, concurrrens precibus suis promeruit omnipotens sanctorum praesidium. De quassatione vero turbulenti navigii et intolerabili aëris confusione, atque undarum illisionibus validis ad

τῶν κυμάτων ἀγρίας προσκρούσεως, ἀνομαλίας ἀκρώτατα, καὶ δύσκρατος ἐκ τούτου γενόμενος, εἰς ἀρρώστιαν ἐνέπεισεν ἄσπεκτον δι' ὅλου γὰρ ἐκβράσας τοῦ σώματος, τῆς ἐγκειμένης ὕλης συνκινήσεως καὶ εἰσβλυσάσης τροπον τινὰ ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος ἐπιφάνειαν, χαλεπῶς ἐκινδύνευε, εἰ καὶ μὴ οὕτως ἐλεεινῶς ὥς τὸ πρότερον· τεθνάναι μὲν γὰρ πάντως ἅπαντες ἔχομεν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν οὐκ ὀδεύσειεν· τίς γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς ζήσεται, φησὶν, καὶ οὐχ ὄψεται θάνατον; μία γὰρ πάντων εἰσοδὸς εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση· εἰρηναίως τε πῶς τοῦτο παθεῖν ἰκετεύομεν, ἐπεὶ πάσης δ. θάνατος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔστιν

magnam deductus molestiam, et ex hoc inaequalis effectus; gravem acgritudinem incidit; toto quippe fervescens in corpore, dum internus humor in eo commoveretur et efflueret quodammodo per totius corporis superficiem, graviter periclitabatur; et si non ita miserabiliter, ut antea mori, quippe omnibus prorsus incumbit, et non est quisquam qui hoc iter non transeat; quis enim est homo qui vivat, inquit, et non videat mortem? Unus est enim omnium introitus ad vitam et exitus idem est; in pace tamen hoc nos perpeti deprecamur. Namque mors totius est humanæ naturæ sententia; cum quocumque vero terrore et

ἀπόφασις· ἀπειυχόμεθα δὲ τὴν μετὰ δέους ἐν-
θίνδε τινὸς καὶ ταραχῆς ἀναχώρησιν, καὶ μά-
λιστα τὴν συμβαίνουσαν ἐν ὕδασιν ἔξοδον· ὃ καὶ
Δαβὶδ ᾗτήσατο προσευχαῖς ὁ Θαυμασίος, μὴ
με καταποντισάτω βοῶν καταιγὶς ὕδατος, μη-
δὲ καταπιέτω με βυθὸς, μὴ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ
φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ· καὶ Ἀμβακούμ δὲ τὰ
παραπλήσια προσευχόμενος φαίνεται· μὴ ἐν πο-
ταμοῖς ὀργισθῆς κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυ-
μός σου, ἢ ἐν θαλάσῃ τὸ ὄρημά σου; τὸ μὲν
γὰρ δοκεῖ τὴν ἐκεῖσε θείαν ἡμῖν προμηνύειν εὐ-
μένειαν· τὸ δὲ τὴν τοῦ προκρίναντος ὀργὴν ἀκα-
τάσβεστον, εἰ καὶ πολλοὶ μὲν ἐσθλοὶ δυσθα-
νεῖς ἐν βίῳ γειγόνασιν, πολλοὶ δὲ κακοὶ τέλος
ἰσχήκακιν ἡδιστὸν ἔπερ θεῷ μὲν ἐστὶν φανερόν

perturbatione hinc nos abscedere, maximeque vio-
lentum illum in fluctibus obitum execramur. Quod
et David admirabilis in orationibus obsecrat; non
me demergat, exclamans, tempestas aquae, neque
urgeat super me puteus os suum. Et Abba cum
similia deprecatus ostenditur: numquid in flumi-
nibus furor tuus? aut in mari impetus tuus? Il-
lud quidem putatur divinam nobis exinde pro-
nunciare clementiam, hoc autem iudicis inextin-
guibilem iram; licet multi bonae vitae male sunt ¹⁰
mortui, multique mali tranquillam mortem ha-
buerunt. Quod Deo quidem manifestum est, qui

τῷ τὰ καθ' ἡμᾶς σοφῶς πρυτανεύοντι, ἡμῖν δὲ παντελῶς ἀκατάληπτον καὶ πρὸς εἵδησιν ἄγνωστον· οὐδείς γὰρ ἔγνω νοῦν ἢ βουλὴν κυρίου, οὐδὲ σύμβουλος αὐτοῦ τῶν κτισμάτων ἐγένετο· ἐν θαλάττῃ γὰρ τὰς ὁδοὺς τῆς τοῦ παντὸς διοικήσεως ἔθετο, καὶ τὰς τρίβους ἐν ὕδασι πλείουσιν· ὅθεν ἀκολούθως καὶ τὰ ἴχνη σου φησὶν οὐ γνωσθήσονται.

Ἐκινδύνευεν μὲν οὖν, ὡς ἔφθην εἰπὼν ὁ Χριστόδωρος τῇ τῶν ἐκβρασμάτων φορᾷ κυμαινόμενος καὶ τῇ τῆς ὕλης ἐκροῇ συνπυλόμενος· ὅτε καὶ τῶν ἀσκληπιάδων συνδραμόντες οἱ ἄριστοι, πλείον τι δρᾶν ἢ λείπειν οὐκ ἴσχυον, ἢ ὡς πάντῃ τε καὶ πάντως τεθνήξεται, καὶ ὡς αὖριον

sapienter dispensat quae nostra sunt, nobis autem incomprehensibile nimis est, et ad sciendum incognitum. Nemo enim scit sensum Domini, nec consiliarius eius in creaturis effectus est. In mari quippe vias totius dispensationis constituit, et semitas in aquis multis. Consequentur ergo ait: et vestigia eius non cognoscentur.

* Interpres
legebat ὡς-
θην.

Periclitabatur itaque sicut visus * sum dicere Christodorus, effero papellarum impetu fluctuans; quandoquidem et asclepiadae, qui praecipue fuerant concurrentes, amplius quid agere vel dicere nequaquam valebant, nisi quod esset modis omnibus moriturus, et quod crastino orientem

ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον οὐ θεάσεται· ἀλλὰ ταύτης ὡς ἤκουσεν τῆς οἰκτρᾶς ἀποφάσεως, τῆς ἑναγχος αὐτῷ πρὸς τῶν ἀγίων γενομένης ἀρωγῆς ἐμνημόνευσεν, καὶ μνημονεύσας ἐδέετο πάλιν τυχεῖν ἐπισκέψεως· ἐκάλει δὲ πρὸς ἐπίσκεψιν σὺν Ἰωάννῃ καὶ Κύρῳ τοῖς μάρτυσιν, καὶ τὸν ἐν μάρτυσι στρατοπεδάρχην Θεόδωρον· φιλοθεόδωρος γὰρ ἦν ὁ Χριστόδωρος, καὶ ἐκ φίλτρου πολλοῦ συχνότερον αὐτὸν προσεκαλεῖτο πρὸς ἄμυναν· ὁ δὲ τὰς ἐπικλήσεις ὡς παρὰ φίλου δεξάμενος, καὶ ἐπικαμφθεὶς πρὸς μεγίστην συμπάθειαν, καθ' ὕπνους αὐτῷ παραγίνεται ἐκ πολλοῦ διαστήματος, πρὸς τὴν αὐτοῦ ποθουμένην βοήθειαν· εἶχεν δὲ καὶ σημεῖον τῇ δεξιᾷ

solem non cerneret. Quam miserabilem sententiam audiens, praesidiorum quae a sanctis nuper concessa sunt, recordatus est. Et iterum precabatur visitationis auxilium: invocabat autem ad sui visitationem cum Iohanne et Cyro martyribus Theodorum, qui est magister militiae, amator quippe Theodori fuit Christodorus, eumque ex multo frequenter invocabat affectu succurrere. Cuius ille invocationem ut ab amico suscipiens, et magna eius compassione inflexus, per somnium ei festinus equester * apparuit, tamquam ex mul- * ita cod. to veniens spatio, ad eius quod desiderabat auxilium; deportabat autem signum in dextera, in

χειρὶ βαστάζόμενον, ἔχων καὶ σῆαυρόν ὑπερκείμενον, φανεράν ἐκποιῶν αὐτῷ τὴν λυσίπονον. ἄφιν' οἶδας φησὶν, ὦ Χριστόδωρε, τίνος ἔνεκα παραγέστονα; καὶ κείνου τὴν ἄγνοιαν ἀπαγγείλαντος, τοῖς ἐνθάδε προσέδραμον, εἶρηκεν, παρακαλέσαι Κύρον ὑπὲρ σοῦ τὸν ἡγούμενον· καὶ ταῦτα, φησὶν, Θεοδώρου τοῦ μάρτυρος φήσαντος, Κύρος εὐθύς ἀναφαίνεται, Ἰωάννην σὺν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν ἐπαγόμενος· καὶ τῇ κλίνῃ κοινῇ τῇ σπουδῇ πλησιάσαντες, τὸν ἐπ' αὐτῇ κατεκείμενον ἐπισκέπτοντο, ταῖς χερσὶν ἐπαφῶντες τὰ τραύματα, καὶ οἷον νίτρῳ τὸν τῶν ἐκβρασμάτων θυμὸν κατευνάζοντες· καὶ τοῦτο προσηνῶς ἐκτελείσαντες, πάλιν οἱ τρεῖς ἀνεχώρησαν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν καθ' ὕπνους ἐπράττειτο ὕπαρ

quo erat et crux superposita. Et ut manifestam faceret salutiferam sui praesentiam, scis, inquit; Christodore quid advenerim? Et illo ignorantiam praetendente, tui gratia inquit huc accurri rogare pro te Cyrum abbatem. Et haec agente Theodoro martyre, Cyrus statim apparuit una secum fratrem Iohannem adducens: atque ad lectulum pari festinatione propinquantes, iacentem visitant, vere eius vulnera manibus contractantes, et tamquam (nitro) furiam ebullientium vulnorum mitigantes; haecque leniter peragentes, pater idem tres recesserunt.

δὲ ἡ νόσος ἔδειξεν τοῦ ἡλίου ἐκλάμψαντος· τοῦτου γὰρ ὑπερβείως αὐγάσαντος, καὶ τὴν ἡμέραν ἐν κόσμῳ φαιδρύναντος, ὥσεί λεπίδες ἰχθύων πᾶσιν ὑπέφαινον, οὓς ὅψε δύνων κατέλειπεν ἀνθρακᾶς· ταύταις γὰρ εἰοίκεισαν πῶς κατεσκληρότα τὰ φύμαῖα καὶ τοῦ σώματος λεπτιζόμενα καὶ χαμαὶ καταπίπτοντα· ἀλλ' ὅτε πάντα τοῦ σώματος ἐκπεπλώκασιν, καὶ τοῦτο τῆς αὐτῶν ἀπειλῆς ἐλεύθερον εἴασαν, ἐπιφανέντες πάλιν οἱ μάρτυρες, πέμπτη δὲ ἦν μετὰ τὴν πρώτην ἡμέραν, κελεύουσιν λούσασθαι τὸν παρ' ἐλπίδας φυγόντα τὸν θάνατον· καὶ καλῶς ἐψηθέντι πισσαρίῳ, εἶδος ὀσπρίου τοῦτο παρὰ πᾶσιν οὕτω καλούμενον, ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα χρῖσαι κελεύουσιν,

Et haec quidem fiebant in somnio, visio autem erat, ut sol exoricens demonstravit; et proinde super terram radiante, et in tenebris * diem illustrante, tamquam squamae piscium omnibus visae sunt, quas occidens vespere carbunculos reliquerat: his namque similes videbantur illae durissimae papulae, dum desquamatae in humum de corpore cecidissent. Dumque omni delaberentur ex corpore, et hunc de tali afflictione liberum reliquissent, apparentes iterum martyres, quarta iamque dies erat post primam, lavari eum iubent, qui propter spem mortem effugerat, et piso bene cocto, hoc autem est genus leguminis

* *graecus*
in orbe.

ὡς πᾶσαν κηλίδα καὶ λείψανα τῆς τῶν φυμάτων
 ἐκλύσεως εὐθὺς ἀποσμήχοντι, ὃ καὶ γέγνηται·
 εἰσιόντι μὲν γὰρ τῷ λουτρῷ τὰ τῶν ἀνθρώπων
 συνεισῆρχετο στίγματα· ἐξιόντι δὲ, τούτων οὐ-
 δὲν συνεξήρχετο γνώρισμα, ἀλλ' ὁρᾷ τὸ λοι-
 πὸν ὡς γεγένητο τῶν τε σπίλων τῶν ἐκ φυμά-
 των ἐλεύθερος, καὶ τῶν ἐκ νόσου τοσαύτης ἐπὶ
 πολὺ φαινομένων οἰδημάτων ἀμέτοχος· τοσαύτη
 γάρ ἐστιν τῶν ἀγίων ἡ δύναμις, ὡς μόνον φα-
 νεῖσα, ἅπαν ἐξαφανίσαι νόσου μνημόσυνον, καὶ
 μόνον θελήσασα πᾶν ἀρρώστιας ἐξαλείφει τεκ-
 μήριον· καὶ Χριστόδωρος μὲν οὕτω τὸ διπλοῦν
 διέφυγεν νόσημα· καὶ σωθεὶς δουλεύει καὶ γε-

ab omnibus sic appellatum, totum eius corpus
 perungere, qui omnem maculam et reliquias ef-
 fluentium papellarum confestim abstergeret, quod
 et factum est: dum enim lavacrum intrasset, cum
 vulnerum signis ingressus est: dum vero egrede-
 retur, nullum horum indicium simul egressum
 est, sed tamquam noviter genitus videbatur, tam
 a maculis papellarum liber, quam ab aegritu-
 dinis tantac nimium parentibus indiciis alienus.
 Tanta quippe est sanctorum potentia, ut si tan-
 tum appareant, omnem aegritudinis abstergant
 memoriam; et dum voluerint, omne perimant in-
 firmitatis indicium. Et Christodorus quidem ita
 duplicem aegritudinem evasit, et salvatus vene-

ραίρει τοὺς μάρτυρας· ἡμεῖς δὲ ἐνταῦθα τὰ κατ'
αὐτὸν συμπεράναντες, καὶ τῆς εἰς τοὺς ἀγίους
ὑμνωδίας αὐτῷ κοινωνήσαντες, ἐπὶ τὰ παραπλη-
σίως εἰς τὴν αὐτοῦ σύμβιον δραθέντα τοῖς μάρ-
τυσι θαύματα τὸν λόγον μετάγωμεν.

2. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΚΑΚΩΣ ΟΦΘΑΛΜΗΣΑΣΗΣ.

Ἐπειδὴ Χριστοδώρου τὰς νόσους καὶ τὰς ἰά-
σεις εἰρήκαμεν, καλὸν καὶ Θεοδώρας μνήμην
ποιήσασθαι, τοῦτο γὰρ τῆς Χριστοδώρου συμ-
βίου τὸ ὄνομα, καὶ τῶν εἰς αὐτὴν πραχθέντων
θαυμάτων τοῖς μάρτυσιν· πρῶτον οὖν τοῦ κατ'

ratur, ac deservit martyribus. Nos autem his,
quae de eo dicta sunt, terminum apponentes, et
in sanctorum laudibus ei communicantes, ad si-
milis miracula, quae in eius coniuge martyres
operati sunt, sermonis ordinem transferamus.

9. DE THEODORA UXORE EIUSDEM OECONOMI
OCULOS GRAVITER DOLENTE.

Quoniam quidem Christodori aegritudines et
curas iam diximus, congruit ut et Theodorae fa-
ciamus memoriam, hoc etenim erat nomen ux-
oris Christodori, et quae in ipsa martyres gesso-
runt miracula. Primum ergo quod in ea primum
operati sunt memoremus miraculum, quia et me-

αὐτὴν πρῶτου μνημονεύσωμεν θαύματος μνήμης ἀξίου τυγχάνοντος, καὶ παριστάντος ἡμῖν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀπώντας τῶν ἀγίων προτροπὴν καὶ ἐπίσκεψιν, οἱ εἰς τοὺς πόρρω νοσοῦντας, πρὸς τὴν αὐτῶν ἐλθεῖν θεραπείαν προτρέπουσιν, καὶ ταύτην ἑαυτοῖς ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου τοὺς θησαυροὺς καὶ λίθων τιμίων φαιδρότητα· καὶ μετὰ τοῦτο τὸ γεγόμενον παραθώμεθα. Ὡφθαλμία τὸ γύναιον, κατὰ τὴν πόλιν δὲ διατρίβουσα τὴν νόσον ὑπέμεινεν, ἔγθα καὶ πλῆθος ἰατρῶν εὐδοκίμων αὐτὴν ἐπισκέπτοντο, καὶ τοῦ πάθους ἠτῶσθαι πάντες ὕφ' ἐν ἐκινδύνεον· οὕτω δεινὸν ἦν τὸ ἀρρώστημα; καὶ πάντων ἀσκληπιάδων πολέμιον· ἀλλὰ

moriam dignum est, quo ostendatur sanctorum etiam in absentes visitatio: et quomodo longe quoque aegrotantes accedere ad eorum medelam hortentur, hoc sibi (potius), quam argenti et auri lapidumque pretiosorum fulgores, thesaurizare negotium. Et prius hoc quod postmodum factum est apponemus. Haec mulier in gravem oculorum dolorem inciderat, et in civitate degens, aegritudinem sustinebat; et dum multitudo eam medicorum probabiliū visitaret, omnibus erat periculum infirmiores a cura huius passionis ostendi: sic pessima erat infirmitas et discipulis asclepiadum adversa! quorum contentionem sancti ap-

ταύτην αὐτῶν τὴν μάχην διέλυσαν προφανέντες οἱ ἅγιοι , καὶ τὴν νίκην ποικητικῶς εἰπεῖν ἑτε-
ραλκία ποιήσαντες· μᾶλλον δὲ τὸ δίκαιον ἑκα-
τέροις βραβεύσαντες, τῇ αὐτῶν ἀρωγῇ τὸ πά-
θος ἀκέσαντο , καὶ μήτε τὴν νόσον, μήτε τοὺς
αὐτὴν θεραπεύειν ἐθέλοντας, ὡς ὑπ' ἀλλήλων
ἡττωμένους λυπήσαντες.

Λέξωμεν δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς τῶν μαρτύ-
ρων ὀρθῆς διαίτησεως· εἰκονίζει γὰρ ἰδιοτάτην
πρὸς πάντας αὐτῶν συγκατάβασιν· κατ' ἐκείνον
δὲ τὸν καιρὸν , καθ' ὃν τὸ γύναιον ἐνόσει τὴν
ὄρασιν , καὶ τοῖς ἰατροῖς πρὸς τὸ πάθος ὑπῆρ-
χεν ὁ πόλεμος, οἰκονομεῖν Ἰωάννου καὶ Κύρου
τὸ τέμενος προσεβλήθη Χριστόδωρος , Εὐλογίου

parentes solverunt; et ut poëta dixit, alterna vir-
tute facientes victoriam , magis autem utriusque
iustitiam perpendentes , virtute propria aegritu-
dinem curaverunt. Et neque passionem , neque
qui hanc mederi voluerant , quasi vel victores vel
ab alterutro victos contristavere.

Dicemus ergo et modum quo recte martyres
iudicaverunt , quo erga omnes eorum condescen-
sio possit describi. Tempore quo haec mulier ocu-
lis aegrotabat , et inter medicos contra hanc pas-
sionem certamen agebatur, tunc Christodorus pro-
motus est Iohannis et Cyri basilicam dispensare ,
Eulogio hunc promovente , sicut iam sumus ef-

τοῦτον ὡς ἔφημεν τοῦ μεγάλου προτρέφαντος· ὁ Θεοδώρα μαθοῦσα ἡ σύνευνος, θᾶττον τῷ ἀνδρὶ διεμάχετο, καὶ τὴν διακονίαν ἐκάκιζεν, ὅτι περ φησὶν τῆς πόλεως πόρρῳ διέσθηκεν, καὶ τὴν ἐστίαν ἰόντες καταλιμπάνομεν ἔρημον· καὶ παντοίως παρηγεῖτο τὴν ἔξοδον· καὶ ὅσα γυναιξὶν ἔτοιμα πρὸς ἀφορμὰς παραφέρουσα· καὶ τὸ δὴ πάντων στερρότατον καὶ δυσανάτρεπτον λογιζόμενον, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀσθένειαν· καὶ τάχα ἂν ἔπεισε τὸν ὁμόζυγον παραιτήσασθαι τὴν ἐγχείρησιν· δεινὰ γὰρ πρὸς τὸ πείθειν τοὺς ἄνδρας τὰ γυναῖα, καὶ πρὸς ἅπερ ἂν ἀθελήσειεν, εἰ καὶ λίαν εἴη φαυλότατα, τὴν φύσιν ἔχοντα σύμμαχον· καὶ ὡς ἀσθενέστερα σκεύη

fati : quod Theodora coniux eius cito cognoscens, contende-
bat cum viro, et ministerium refutabat in-
quiens, quod porro a civitate seiunctum est,
et pergentes illuc domum desertam relinquimus;
et prorsus egredi recusabat, et ut solent mulie-
res ad excusationem praeparatae eadem retexebat.
Quodque erat praeterea fortius et esse inrefragabile putabatur, oculorum aegritudinem obtende-
bat; et fortassis comparem persuaderet ad mini-
sterium recusandum, callidae quippe sunt, natu-
ra eis suffragante, ad persuadendum mulieres in
quocumque voluerint, quamvis nimis sint hebe-
tes, et tamquam infirmiori vasi concederetur mu-

παρεχομένην τῷ γυναικίῳ φίλῳ τὸ δύνασθαι· εἰ μὴ τοῦτο μαθόντες οἱ ἅγιοι, ὡς καὶ τῇ προβολῇ Χριστοδώρου τερπόμενοι, κατὰ τοὺς ὕπνους τῷ γυναικίῳ παρέσθῃσαν, καὶ συνδραμεῖν τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὸ τίμιον αὐτῶν παρεσκεύασαν τέμενος· τίνος γὰρ ἕνεκεν, εἶπον πρὸς αὐτὴν ἀφικόμενοι, εἴργεις σου τὸν ὁμόζυγον λειτουργῆσαι ἡμῖν ὡς προβέβληται; ἡ δὲ· τίνες γὰρ ὑμεῖς, τοῦ Χριστοῦ τοὺς μάρτυρας ἤρετο; Κύρου δὲ φήσαντος, ὡς ἐγὼ μὲν Κῦρος, Ἰωάννης δὲ οὗτος ὁ σὺν ἐμοὶ τὸ τῆς εὐσεβείας ἄθλον ἀράμενος· τὸ Γύναιον ἀπεκρίνατο· μόνου χάριν τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν ἀρρώστηματος· ὅτι φησὶν ἐκεῖσε γιγνωσκομένη * τῆς τῶν ἱατρῶν ἀρωγῆς ἀπολείπο- * γινωκίμη?

lieri posse quod volebat. Nisi hoc sancti scientes, et promotione Christodori delectati, mulieri per somnium astitissent, atque ad comitandum cum viro in venerabilem eorum basilicam praeparassent. Ad eam quippe venientes, quamobrem asserunt tuum comparem prohibes nobis sicut promotus est ministrare? At illa, qui enim estis, Christi martyres inquirebat? Cyro vero asserente quod ego sum Cyrus, Iohannes autem hic, qui mecum pietatis certamen adeptus est; mulier responderebat: sola infirmitatis oculorum causa; quia si illuc inquit abiero, medicorum frustrabor subsidio. Hos sermones dum martyres accepissent,

μαὶ τούτων οἱ μάρτυρες τῶν ῥημάτων ἀκούσαν-
τες, εὐθὺς αὐτῇ τὸν ἱερὸν σηκὸν ὑποφαίνουσιν,
καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατακειμένων ἀσθενῶν τὸ πλη-
θος ἐδείκνυσεν, καὶ τὴν ἐκάστου νόσον οἷά τις
ὑπῆρχεν ἀπήγγελλον· εἶτα σὺν τούτοις ἅπασι
φασί, καὶ τοὺς σοὺς θεραπεύειν ὀφθαλμοὺς οὐκ
ἰσχύομεν; καὶ ταῦτα λέξαντες, ἔπεισαν ἔργοις
τὴν πειθῶ καὶ οὐ λόγοις φιλοῖς ἐργασάμενοι·
ἐξελθοῦσα δὲ καὶ θρασυμένη μόνον τὸ σεπτὸν
αὐτῶν τέμενος, τὴν νόσον εὐθέως ἀπέβαλεν,
ὁδύνης μηκέτι τοιαύτης ὀφθαλμῶν πεῖραν ἀθρή-
σασα, οὐ τὸ καὶ τὸ πρὸς θεραπείαν ποιήσασα,
ἀλλὰ μόνῃ τῇ θείᾳ τοῦ τῶν μαρτύρων νεοῦ δρε-
ψαμένη τὴν ἀμάραντον ἴασιν· ἴσχυσεν γὰρ ἡ τοῦ
σηκοῦ γλυκυτάτη μορφή πάθος θεραπεῦσαι πι-

confestim ei sacrum eorum ovile describunt, et
ibidem periacentium infirmorum multitudinem
monstrant, atque uniuscuiusque aegritudinem,
qualis quisque esset, edisserunt. Cum his omni-
bus inquit etiam tuos curare non valebimus
oculos? Et haec dicentes, non solis sermonibus,
sed operibus persuadent. Egressa vero conspiciens
ad venerandam eorum basilicam, statim abicit ae-
gritudinem, oculorum dolorem ultra non sen-
tiens; nec hoc aut illud ad curam accipiens, sed
sola templi martyrum visione immarcessibili sa-
lute potita est. Valuit nempe ovilis eorum forma

κρώτατον, καὶ παραστήσαι τῶν ἐνοικούντων ἁγίων
τὴν ἀμέτρητον δύναμιν.

Λέξω δὲ καὶ τὸ ἕτερον, ὅπερ εἰς αὐτὴν ἐπράχ-
θη θαῦμα τοῖς μάρτυσιν, ἐπειδὴ τὸ προλαβὼν
ἀπηγγείλαμεν, καὶ οὐ κρύψω σιγῇ τοὺς ἀκούον-
τας· οὐ γὰρ σιγῇ ἄξια τὰ ἡμέτερα ὡς τὰ τῶν
δαιμόνων φαυλώτατα φάσματα· τούτοις γὰρ πρέ-
πει σιγὴ καὶ λήθη καὶ τάφος καὶ σκότος ἐξώ-
τερον, τόπος ἀπόκρυφος τῆς αὐτῶν βδελλυρίας
γιγνόμενα· ἀλλὰ καὶ βαρυφώνου σάλπιγγος,
καὶ μεγαλορήμονος κήρυκος καὶ δόματος ἀρχη-
νέφους τοῖς ὑψώμασιν, ἐφ' οὓς στήσονται καὶ
βοήσονται οἱ κηρύσσοντες· τὰ γὰρ ἐν φανερώ καὶ

conspecta pestem amarissimam curare, et inhabi-
tantium sanctorum virtutem innumerabilem com-
probare.

Dicam autem et alterum quod in ea gestum est
a sanctis miraculum. Quia igitur quod praeces-
sit narravimus, nequaquam silentio etiam hoc ab
audientibus occultamus: nec enim nostra silentio
digna sunt, sicut daemonum vanissima phantas-
mata; illos enim competit silentium et oblivio et
sepulchrum exterioresque tenebrae, locus qui ab-
hominations eorum abscondat; sed tuba fortiter
personans, et praeconium magnanimiter vocife-
rans, et tectum sublime nubibus appropinquans,
in quibus consistentes praedicatores exclament,

οὐκ ἐν παραβύστῳ τοῖς μάρτυσιν δρώμενα θαύματα, θαύματος γέμοντα καὶ οὐκ αἰσχύνης ἀνάπλεα, πᾶσιν γνωρίζεσθαι πέφυκεν ἄξια, καὶ κατὰ πάσαν τὴν γῆν διαβρῆδην κηρύττεσθαι· οὐκοῦν λέξωμεν καὶ οὐ κρύψωμεν καὶ σκιρτήσωμεν λέγοντες, καὶ χορεύσωμεν τῶν ἁγίων τὰς πράξεις κηρύττοντες, πάντων ὄντα πιστῶν ἀΓΓΛΐσμα τέ καὶ καύχημα.

Μετὰ πολὺν αὕτη καιρὸν ἡ Θεοδώρα τῆς ὀφθαλμίας μᾶλλον δὲ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἰλουεῖται ῥώσεως· τὸ δὲ λουτρόν τῶν ἁγίων ἐτύγχανεν· ἐκεῖσε γὰρ τότε διέτριβεν, καὶ λουομένη πίπτει δεινῶς, εἰς τοῦπίσω γὰρ καταφέρει ῥήγματι,

haec quae in manifesto et non abscondito martyribus gesta sunt, miraculoque referta, et non confusione repleta sunt, ab omnibus cognosci naturaliter digna, et per omnem terram manifestius praedicanda. Ergo dicemus et non occultabimus, et dicentes exultabimus atque tripudiabimus, actus praedicantes sanctorum ad fidelium omnium exultationem et gaudium.

Post multum itaque tempus quo dolor immo restauratio oculorum concessa est, lavata est eadem Theodora in balneo sanctorum, ibique tunc morabatur. Dumque lavaretur, post tergum graviter cecidit, et conlapsa deiecta est in lubricam quandam oleaginem quae femineis fricamentis defluxit.

γλυῶδεσι τισὶν ὀλισθήσασα, τοῖς ἐκτριμμάτων τάχα γυναικείων ἐκρέουσιν· ἦν δὲ καὶ τὸ πτώμα δεινὸν· μετὰ γὰρ τὸ λούσασθαι τοῦτο συμβέβηκεν, ἐξιούσης τῶν ἐμπύρων ἐπὶ τοὺς ψυχροὺς ἀέρας καὶ νάματα, ὅτε καὶ τῶν λουομένων τὰ σώματα εὐπαθῇ τέ ἐστιν καὶ χαυνώτερα, τῇ διαχύσει τοῦ χαυνοῦντος τὲ καὶ ἐκλύοντος αἵματος· τοῦτο γὰρ τὸ θερμὸν ἕως ἐν ἀέρι ψυχροτέρῳ τυγχάνωμεν, ἐπὶ καρδίαν ἔσω φεύγει καὶ κρύπτεται, τῇ ἐπαφῇ τοῦ ψυχροῦ συστελλόμενον· ἐπειδὴν δὲ ἀέρι θερμῷ προσομιλήσωμεν, ἀναχωρούσης τῆς ἔξω θερμότητος, εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἔξεισιν, ἐλευθερωθέντος τοῦ διεύρογόντος ψυχροῦ καὶ συστέλλοντος, καὶ τὸ συγγενὲς γνωρίσαν τῆς ἔξω θερμότητος.

rat. Fuit autem lapsus gravis : post enim quam lota est , hoc ei contigerat dum egreditur de caloribus ad aquarum fluentia et frigidos aëres, quando et lavantium corpora mollia sunt et fragilia per diffusionem sanguinis calore relaxato atque disperso. Nam quamdiu frigido sumus in aëre, ad corda interiora refugit in conditis, frigido quippe tactu contrahitur corpus : dum vero aëri propinquaverit, exteriore frigore recedente, ad superficiem statim calor egreditur, ilico quod exemptum et a prohibente se et contrahente frigore fuerit liberatum, extrinsecus positi caloris cognitionem sentiens.

Ἐν τοιαύτῃ γοῦν διαθέσει καὶ Θεοδώρα τότε τυγχάνουσα σώματος, πίπτει μὲν ἐπὶ νῶτον καὶ τένοντα, ἐπλήρη δὲ τὸν αἰκῶνα βαθύτατα, μέγαλου καὶ κατ' αὐτῷ ἀνοιχθέντος τῷ κρούσματι τραύματος, καὶ πολλοῦ ἐκ τούτου κατενεχθέντος τὲ καὶ ῥύσαντος αἵματος· ἀλλὰ τὴν τοσαύτην πληγὴν ἐπικύνδυνον, καὶ τὸ τοσοῦτο τραῦμα δυσίατον, εὐθέως οἱ μάρτυρες ἐπιφανέντες ἰάσαντο· μηδὲ τριταῖον αὐτὸ συλχωρήσαντες ἐπὶ τῆς χειρὸς καὶ τοῦ παθόντος αἰκῶνος ἰνωρίζεσθαι ἀκούσαι δὲ πάντως ἐπείγεσθε καὶ τῆς ὑγείας τὸ φάρμακον, ὃ μάρτυρες οἱ θεσπέσιοι ἐν χρόνου ῥοπῇ πάθος τηλικούτον ἰάσαντο· λέξω δὲ καὶ τοῦτο συντόμως καὶ φανερόν ποιήσομαι τοῖς ἀκούουσιν.

Theodora itaque in aequalitate corporis constituta, cecidit quidem post tergum et iugulum, et in profundo cubiti vulnerata est; magnum namque ibidem ex tali collisione reseratum est vulnus, multusque sanguis effluxit. Sed tantam plagam plenam periculo et vulnus insanabile confestim apparentes martyres sanaverunt; nec triduum permittentes in manu eius et cubito, quod vulneratum erat, agnoscere. Audire autem profecto estis intenti etiam salutis remedium, quomodo venerabiles martyres in momento temporis tantam plagam sanaverint. Quod et breviter astruam, et auditoribus manifestum efficiam.

Νυκτὸς γὰρ ἐπιλαβομένης καὶ τὴν ἡλιακὴν
 τῆς ἡμέρας ἐκείνης διαδεξαμένης λαμπρότητα,
 μικρὸν οἱ ἄγιοι καθευδήσαντι τῷ γυναιῷ παρί-
 στανταί· τάχα γὰρ τούτου χάριν τὸν ὕπνον ἐν
 τοσαύταις ὀδύναϊς ἐδέξατο, ἵνα καὶ τῶν ἀγίων
 τὴν ταχίστην ἐπίσκεψιν δέξοιτο· ἐπιστάντες οὖν
 οἱ φιλάνθρωποι μάρτυρες οἶνω τῷ ἐκ Μαρειω-
 τοῦ τὴν χεῖρα σπογγῆσαι προσέταξαν, καὶ σάρ-
 κας ἐπιθεῖναι τῷ τραύματι λάβρακος· θαλατ-
 τῖος οὗτος ἰχθὺς λάβραξ οὕτω καλούμενος· καὶ
 λουτρῷ δὲ προσφόρως κελεύουσι χρῆσασθαι,
 ἐκ δαιμόνων εἶναι τὴν βλάβην νοήσαντες, ἵνα
 καθ' ὃν τρόπον ἡ τούτων ἐπήρεια γέγονεν, καὶ
 τοῦτο αὐτοὶ τὸ τῆς θεραπείας στήσωσι τρόπον.

Nocte namque subsequente, quae luci eiusdem
 diei successerat, iidem sancti dum haec mulier
 paululum requiesceret, astiterunt. Profecto enim
 huius rei gratia in tantis doloribus tale somnium
 acceperat, ut sanctorum celerem visitationem per-
 ciperet. Assistentes ergo hominum amatores, vi-
 no mareotico manus eius spungiolari praecipunt,
 superque vulnus imponi carnes lupelli: marinus
 hic piscis est, lupellus vocitatus; sed et lavacro
 competente uti praecipunt; ex daemonibus esse
 noxam hanc sentientes; quatenus in loco in quo
 eorum insidiae factae sunt, in eodem et isti sa-
 lutis tropaeum sisterent. Peracto autem, quod san-

γενομένου δὲ τοῦ τῶν ἁγίων προστάγματος, ἡ Θεοδώρα μὲν εὐθὺς ἰατρεύετο· οἱ δὲ δαίμονες ὡς μάτην ἐπιβουλευσάντες κατησχύνοντο, εἰ δὲ μάρτυρες ἐδοξάζοντο, καὶ Χριστὸς ὁ θεὸς ὁ δι' αὐτῶν ἐνεργῶν τὰ παράδοξα.

Ι. ΠΕΡΙ ΜΑΡΟΥΣ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΠΑΘΟΥΣΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΟΑΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΩΤΩΝ ΤΗΝ ΚΩΦΗΣΙΝ.

Τούτοις τὴν Μαροῦν προσποιήσωμεν, καὶ τοῖς τεκοῦσιν προσθήσωμεν τὸ θυγάτριον· ἐκ Χριστοδώρου γὰρ αὕτη καὶ Θεοδώρας ἐβλάστησεν· μὴ οὖν αὐτὴν παραδράμωμεν, εἰ καὶ τὸν καὶ ἡμᾶς αὕτῃ βίον ἀρτίως παρέδραμεν, ἐν ἀκμῇ νεότητος ἐκδημήσασα, καὶ ἐν ἡλικίας ἀν-

cti praeceperant, mox Theodora medelam adepta est; daemones autem tamquam vane insidias facientes, confusi sunt; glorificati vero sunt martyres, et Christus dominus noster qui per eos operatur miracula in laudem Dei.

10. DE MARU FILIA OECONOMI QUAE PER DENTES
ETIAM ET AURES DOLUERAT.

Eis etiam Marum annectamus, gignentibus copulantes et filiam: de Christodoro quippe haec et
*prognata? Theodora pronata * est; non itaque eam transcurramus; et si illam vitam qua vivimus nuper transiit, in ipso iuventutis momento praeteriens,

Θει τοὺς ἐπὶ γῆς κατὰλείψασα, γάμου μὲν ὥραν ἀρμόδιον ἔχουσα, ἀνδρὸς δὲ κοίτην παντελῶς ἀγνοήσασα· συνάψωμεν οὖν καὶ αὐτὴν τοῖς γεννήσασιν τὰ τῶν ἀγίων διηγούμενοι θαύματα· καὶ μὴ θάνατον μιμήσωμεθα τὸν ἀπάνθρωπον, τὸν τῶν φυσάντων αὐτὴν διασθήσαντα, ἀμνημόνευτον καὶ ἡμεῖς κατὰλείψαντες· μαρτύρων γὰρ καὶ Μαροῦ συμμαχίαν ἐτύχησεν ἔτι κατὰ τὸν βίον διάγουσα· ἦν ἐκθησώμεθα μνημονεύοντες ὡς γεγίνηται.

Νέον ὑπῆρχε πᾶν τοὺς κόρριον καὶ μαζὸν ἐτρύγα, τὸν τὴν τοιαύτην ἡλικίαν ἐκτρέφοντα, μὴ πω τῶν ὁδόντων τοὺς τοίχους ἐκφύσασα· οὐ

et in aetatis flore quae in mundo sunt derelinquens : nuptiarum quidem horam iam maturam habuerat, viri vero concubitum nequaquam agnoverat. Coniungamus ergo suis etiam hanc genitoribus, sanctorum miracula, et non mortis inclementiam imitati, quae hanc a progenitoribus separavit. Sed nos relinquamus inmemorabilem mortem *. Martyrum itaque etiam Marus est adepta praesidium, dum adhuc in hac vita degeret. Quare vero fuerit memorantes, explanemus ut factum est.

* aliter
graceus.

Haec puella invenior nimis extiterat, et fructu mamillarum vescebatur, qui ad huiusmodi aetatem eam aluerat; nec dum dentium protulerat

χερσὶν τὸ γάλα, τοῦτο γὰρ τῶν μαζῶν ὁ καρπὸς, ἀλλὰ χεῖλεσιν ἐπιδρεπομένη καὶ στόματι· ἐπειδὴ δὲ τούτοις ὁ χρόνος ἀφίκετο καθ' ὃν τοῖς ἀρτιγενέσιν οἱ ὀδόντες ἐκφύουσιν, χάριν αὐτῷ μαργαροειδῇ παρεχόμενοι, καὶ τὴν δι' αὐτοῦ φερομένην ἄσημον φωνὴν διορθούμενοι, καὶ τροφὴν τὴν στερεωτέραν λεαίνοντες, σὺν πόνῳ δέ τιμι αἱ τούτων φύσεις εἰώθασι γίγνεσθαι, ὀδύνας πολλὰς τοῖς ἀνάγουσι παισὶ τοὺς ὀδόντας παρέχοντι, καὶ πυρετοὺς προξενοῦντι δεινούς τοὺς τὸ σῶμα χαλεπῶς καταφρύλλοντας· ἐν τούτοις καὶ Μαροῦ νηπιάζουσα φαίνεται, καὶ τοὺς ὀδόντας τὴν ἀνάσχην ταύτην τὴν τρίμορφον ἔβλυσεν, ὥς μηδενὸς ἀνέχισθαι φραγμοῦ καὶ κω-

* Est ali-
quid am-
plius in lat.

aciem : non lac manibus qui uberum fructus est, sed ore et de labiis capiebat. Postquam autem ei tempus accessit, quo noviter nati dentes exiliunt, et exorti os exornant, gratiam ei ad specimen marmorum annectentes, ut per eos articuletur et vox quae procedit incondita, et cibum solidiorem comminuant; cum tormento vero quodam solent erumpere, dolores plurimos parvulis dentes proferentibus infligentes, et febres excitantes acerrimas, quibus corpus graviter concrematur. In his et Marus parvula posita, dum dentes emittit, tormentum sustinebat, quod hos solet praecedere; praecurrunt quippe dolores ad instar satellitum,

λύματος τὴν φερομένην ἐκείνην ῥοὴν ἀναστέλλοντα· ἅπερ ἡ τὴν παῖδα γεννήσασα βλέπουσα, καὶ φέρειν ἐπὶ πολὺ μὴ ἰσχύσασα, εἰς Ἀλεξανδρείαν ἐλθεῖν ἐβουλεύσατο, καὶ τὸ παιδίον ἰατροῖς προσενέγκασθαι, ἰαθησόμενόν τε καὶ πρὸς αὐτῶν θεραπευθησόμενον· εἰς τὸ τῶν ἀγίων γὰρ τότε διέτριβεν τέμενος.

Καὶ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα καθ' ἣν εἰσελθεῖν *vias dentium apparantes, gingivas punientes, et omnia corporis membra. Ita et Marum graviter puniebant febres exaggerantes, aures affligentes, et caput inundantes, et totam eam pessime cruciantes, et in his puellula fuerat donec dentes apparerent. Postquam autem affluerunt de gingivis, et eorum gratiam assecuta est, dolores quidem requiem habuerunt; ad extremum humoris inundationem non capientes, tamquam de petra quae aquarum mater est eruperunt, cuius fons putor et vermes effectus est. Sic vero pertinaciter hanc triformem necessitatem influxerat, quatenus nihil admitteret, quo posset refrenare vel coercere ex eo descendens humoris illuviem. Quae mater puellae conspiciens, et diu sustinere non praevalens, ad Alexandriam venire delegerat, et parvulam medicis tradere, ut ab eis curaretur, et medelam perciperet: eo quod tunc in sanctorum commorabatur basilica.*

In ipsa igitur nocte, qua praeparata fuerat in-

παρεσκεύαστο, ἔρημον ὄρᾳ καθευδήσασα ἰατροῦ
 τὸ δομάτιον εὗρισκεν καὶ μοναστὴν ἐν αὐτῷ καθ-
 εζόμενον. Κῦρος ἦν οὗτος ὁ φανείς καθεζόμενος·
 μοναστῆς γὰρ ἐγένετο καὶ μοναστῶν αἰεὶ ὀφεί-
 λεται φαίνεσθαι σχήματι· πυργίσκος δὲ ἔμπρο-
 σθεν ἰστήκει τοῦ μάρτυρος ἵνα τὸ τῶν ἰατρῶν
 φησὶν σχῆμα καὶ ἐκ διασώζοιτο, ὡς ἰατρεῖον τοῦ-
 το καθέστηκεν· ἐκφυοῦσα γὰρ τὰς τούτων προη-
 γουμένας ὁδύνας ὑπέμενεν· ἐν δορυφόρων γὰρ
 αὐταὶ προτρέχουσιν σχήματι, τὰς τῶν ὁδόντων
 ὁδοὺς εὐτρεπίζουσαι, καὶ τὰ οὖλα μαστίζουσιν,
 καὶ πᾶν δι' αὐτῶν μέλος τοῦ σώματος, εἰ καὶ
 πρὸς παρασκευὴν ἰδοῖεν μέλλοντα αἰ τὴν Μα-
 ροῦν οὕτω ποτὲ δεινῶς κατέλιτρωσκον, πυρετοὺς
 ἐκपुरσεύουσαι, καὶ στόμα δριμύττουςαι, καὶ
 ὦτα πιέζουσαι, καὶ κεφαλὴν ρευματίζουσαι, καὶ
 οὕτω μὲν διετίθοῦσαν τὸ κόρρηον, ἕως οἱ ὁδόν-

gredi, per desertum se conspicit pergere, per quod
 diu iter faciens, medici domicilium repperit, et
 sedentem inibi monachum, Cyrus autem hic erat
 qui videbatur consedere. Monachus namque fue-
 rat, et monachorum apparet in habitu. Arma-
 rium vero coram martyre positum stabat, ut et-
 iam in hoc medicorum figuram ostenderet. In-
 gressa vero, apud semetipsam cogitabat utrum haec
 statio esset medici. Ad quam sanctus qui quasi
 super solium sedebat affatus est: quam ob rem o

τες ἐφάνησαν· ἐπεὶ δὲ τὰ οὖλα τούτοις ἀπέ-
στραπτεν, καὶ τὴν ἰδίαν τὸ στόμα χάριν ἐδέ-
ξατο, αἱ μὲν ὀδύνες παῦλαν ἐσχήκασιν, τὰ ὤτα
δὲ τοῦ συναχθέντος ἐπλήρωτο ρεύματος· τέλος
δὲ τὴν τούτου συρρόην μὴ καταστάντα, κατὰ
τὰς τῶν ὑδάτων μητέρας πέτρας ἐκρέγνυνται·
καὶ τούτου πηλαὶ καὶ δυσωδίαὶ σκολήκων ἐσμὸς
προσεγένετο σύντονος· πρὸς ἣν ὁ ἅγιος ὁ δῆθεν
ἐπὶ θρόνου καθημένος ἔλεξεν· ἐνθάδε ὦ γυναί
τί παραγέγονας; ἡ δὲ ἰατρεῖον ζητοῦσα, πρὸς
αὐτὸν ἀπεκρίνατο· καὶ τοιοῦτον μὲν ἐγὼ τόνδε
τὸν οἰκίσκον νερόμικα· ἐν αὐτῷ δὲ οὐδὲν τῶν ἐν
τοῖς ἰατροῖς πρὸς περιοδείαν ὄντων, ὅρῳ παρα-
κείμενον· ἀλλ' οὐδὲ ἕνδον τι τῶν τοιούτων ἔχει
σου τὸ ἀρμάριον· ὁ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀκριβῶς ἀπε-
κρίνατο· ἐρεύνησον, καὶ ὅπερ ἂν εὗροis, ὡς

mulier huc advenisti? illa vero respondit: stationem medici quaerens, huiusmodi ego arbitrata sum habitaculum. Sed nil in eo esse, quae in stationibus ad curandum praeparantur, conspicio, neque intus horum aliquid tuum habet armarium. Ad quam ille, accurate ait inquire, et quicquid inveneris, in auribus dolentis immitte, et filiola tua curabitur. Illa autem totam domum circumiens, fenestram modicam conspicit, in qua erat mellis positum poculum; arbitror quippe quod armarium, medicamentorum est repositio propter

τοῖς πάσχουσιν ἔμβαλε, καὶ ἰαθήσεται σου τὸ
 θυγάτριον· ἡ δὲ τὸν οἶκον ἅπαντα περινοστήσα-
 σα, θυρίδα μικράν ἐθεάσατο, καὶ μέλιτος ἐν
 αὐτῇ πότῃριον κείμενον· ὥς οἶμαι γὰρ τὸ ἀρμά-
 ριον φαρμακοθήκη μειζόνων νοσημάτων ἐτύχα-
 γεν· ἀναστάσα δὲ θᾶπτον τοῦ σκίμωδος, τὸ
 λεχθὲν αὐτῇ διεπαράξατο, καὶ βραχὺ τοῦ μέ-
 λιτος τοῖς ὡσὶ τοῦ βρέφους ἐνχέασα, σκωληκό-
 μεστον ἀνήγαγεν θύλακα· δακτύλων τὸ μῆκος
 τεττάρων, καὶ πλάτος ἀνάλογον ἔχοντα· καὶ
 τούτου λυτρωθεῖσα παραχρῆμα τὸ κόρριον οὐ-
 περ αὐτῇ τῶν ἀλγηδόνων ταμεῖον ἐγένετο· καὶ
 τῶν ἀπλέστων τικτομένων δεινῶν ἐλυτροῦτο κο-
 λάσεων.

Καὶ Μαροῦν μὲν οὕτως οἱ μάρτυρες μέλιτι
 ψιλῶ θεραπεύουσιν· ἄλλο δὲ γύναιον εὐσεβὲς
 καὶ φιλόχριστον, Μαρίαν μὲν ὁμωνύμως ἀκούου-

magnas aegritudines. Quae de lectulo velociter sur-
 gens quod ei dictum fuerat peragit: modicumque
 mellis parvulae fundens in auribus, follem ple-
 num vermibus eiecit, habentem digitorum qua-
 tuor longitudinem et latitudinem similem. Ex hoc
 ergo confestim est liberata puellula, eo quod do-
 lorum ei promptuarium fuerat, et ita ab acer-
 rimis suppliciis quae ex eo gignebantur erepta est.

Et Marum quidem sic solo melle martyres cu-
 raverunt; alteram namque mulierem piam atque

σαν, Μαροῦν γὰρ τὸ κόρριον ἔλεγον τὸ τῆς
 Μαρίας ὑποκορρίζοντες ὄνομα, ἀλλ' οὐ σύγ-
 χρονον οὐδὲ ὁμήλικα· καὶ πάθος μὲν ὅμοιον
 ἔχουσαν, ἀπ' ἄλλου δὲ τοῦτο συμπτώματος,
 μετὰ πολλῶν ἰατρῶν πειῖραν ἀνώνητον, εἰς τὸ
 σιπτὸν αὐτῶν ἐλθοῦσαν μαρτύριον, κηρωτῇ καὶ
 συκαμινοῖς ἐξιάσαντο, ταῦτα καθ' ὕπνους ἐνῶ-
 δαι ταῖς τρίψεσιν, καὶ τοῖς ὤσιν ἐμβαλεῖν ἐν-
 τειλάμενοι· ἡμεῖς δὲ πάλιν ὑμνήσαντες σὺν τοῖς
 ἰαθεῖσιν γυναίοις τοὺς μάρτυρας, πρὸς ἄλλας
 αὐτῶν τερατουργίας ὁρμήσωμεν, καὶ ταῦτα
 τὰ πράγματα * τοῖς εὐσεβῶς ἀκούουσιν παρα-
 δώμεθα.

* interpre-
 lat. legebat
 γράμματα.

christianam Mariam univoce nominatam; nam Ma-
 rum illam parvulam vocitabant, Mariae derivan-
 tes vocabulum, quae nec coactaneam tot anno-
 rum nec passionem similem habuit; ex altero au-
 tem eventu post experimentum inutile medicorum
 multorum, dum ad venerabilem eorum confes-
 sionem occurreret, cerote et celsis * hanc sanave-
 runt, per somnium confricare, et auribus haec
 infundere demandantes. Nos denique conlaudan-
 tes una cum curatis mulieribus martyres, ad alia
 eorum prodigia decurramus, et has litteras pie
 audientibus proponamus.

* ita cod.

α. ΠΕΡΙ ΜΑΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΚΑΙ ΜΗΔΕΝ ΒΛΑΒΕΙΣΗΣ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟΝ
ΑΦ' ΥΨΟΥΣ ΠΕΣΟΥΣΗΣ.

Ἐτέρας παιδὸς μνημονεύσωμεν, ὁμωνύμου τὲ καὶ ὁμήλικος, ἐτέρου δηλονότι θαύματος μνημονεύοντες, εἰ καὶ τοῦτο μεῖζον τοῦ προλαβόντος ἐστὶν καὶ ἀσύγκριτον· ἐκεῖνο μὲν γὰρ καὶ ἰατρὸς ἴσως ἂν ἔπραξεν ἄριστος, εἰ καὶ μὴ οὕτω ταχέως μηδὲ τοιούτῳ φαρμάκῳ χρησάμενος· τοῦτο δὲ οὔτε τίς ἰατρῶν ποιήσειεν, ἀλλ' οὐδὲ πάντες ἄνθρωποι πρὸς τὴν αὐτοῦ ποίησιν ἀθροίζόμενοι, ἕως ἂν καὶ νεκροὺς ἐκ τάφων ἐγείρῳσιν, καὶ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους ἀθανάτους ἐργάσαιντο· εἰ δὲ καὶ τὸ κόρρηιον ἕτερον καὶ πά-

11. DE MARIA FILIA DIACONI QUAE PER FENESTRAM
ALTAM CECIDERAT, ET CADENS IN NIHILO
LAESA EST.

Alterius parvulae memoremus eiusdem aetatis et nominis, alterum dumtaxat miraculum recordantes, licet hoc praecedente incomparabiliter maius sit. Illud quidem forsitan et elegans medicus ageret, et si non sic, et sic cito, neque tali uteretur medicamine: hoc autem neque quisquam medicorum facturum est, neque omnes medici, vel omnes homines, si ad eius effectum congregarentur et facerent, quoadusque obeuntes de sepulchris erigerent, et mortuos homines facerent im-

λιν ἕτερον θαῦμα κατέστηκεν , ἀλλ' οἱ τοῦτο κακῶς ποιεῖσαντες οἱ αὐτοὶ καὶ οὐχ ἕτεροι , Κῦρος οὗτος ὁ θειότατος καὶ Ἰωάννης ὁ Κύρου συνόμιλος , οἱ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μέγιστα πρὸς τὰς νόσους ποιοῦμενοι τέρατα , καὶ παντοίως εὐεργετοῦντες τοὺς πάσχοντας , καὶ σώζοντες τοὺς ἀρωγῆς εἶτε μικρᾶς εἶτε μείζονος χρήζοντας .

Μαρία μὲν ἐκαλεῖτο τὸ κόρριον , Ἰωάννου μὲν τοῦ διακόνου τοῦ τῶν ἀγίων τεμένους ὑπῆρχε θυγάτριον· τὸ δὲ θαῦμα ὡς ἂν οἷός τε ᾧ , διηγήσομαι . Ἀθύρον ἦν παρὰ θυρίδι τινὶ τοῦ δοματίου τὸ κόρριον , ἐν ᾗ καθεζομένη συχνότερον ἢ γεννήσασα , λήνους πλήρη νήματος ἐχα-

mortales. Et siquidem alia puella , et alterum existit miraculum ; sed hi qui hoc et illud et alia operati sunt , iidem sunt et non alteri , Cyrus hic venerabilis , et Iohannes Cyri socius : qui et nimia et magna secundum morbos operantes prodigia , et universis modis praestant aegrotantibus beneficia , et salvificant qui eorum praesidium vel minimum vel magnum poposcerunt.

Maria ergo vocabatur puellula , Iohannis vero diaconi basilicae sanctorum fuerat filia ; miraculum vero ut valuerō referam. In quadam domi fenestra iocabatur haec parvula , in qua frequentius genitrix eius considens , fusum tunc lineo fi-

λα τὸν ἄτρακτον· καὶ ῥέμψιως γενομένης τινὸς οἷα φιλεῖ πολλάκις συμβαίνειν καὶ γίνεσθαι, καὶ τινος τάχα τῶν ἀναγκαίων ἀπασχολήσαντος, καὶ τὸ παιδίον ἐπὶ τῆς θυρίδος ἔαν ἀναγκάσαντος, ἐκείνη μὲν ἦν ἐφ' ὅτε καὶ ἔδραμιν· τὸ βρέφος δὲ μητρικῆς προνοίας στερούμενον ἔρημον χηρεύον τὲ φυσικῶς τῆς καλοῦ καὶ κακοῦ διακρίσεως, ἄνωθεν ἀφ' ὑψηλῆς πάνυ θυρίδος εἰς τὸ ἔδαφος ἔπεσεν· κτύπῳ δὲ κάτωθεν τῷ τιναγμῷ γεγονότος τοῦ σώματος, ἡ μήτηρ ἰδεῖν τοῦ κτύπου παρακύπτει τὸ αἶτιον, παντελῶς ἀμνημονήσασα, ὡς ἐπὶ τῆς θυρίδος καθήμενον κατέλιπεν αὐτῆς τὸ θυγάτριον· ὁ παρακύψασα, ἐρρήμιμένον ἴδεν ἐπὶ τὸ ἔδαφος, καὶ εἰς μνήμην

latu repletum reliquerat. Errore autem ei nescio quo contingente, sicut evenire ac fieri multotiens solet, aliquibus necessariis utilitatibus occupata, parvulam in fenestra reliquerat. Et illa quidem occupabatur ad ea quae curabat, infans autem matris providentia destituta, ignara vero boni ac mali naturaliter discernendi, de alta nimis fenestra in pavimento delapsa est. Strepitu autem inferius facto de illusione corporis, mater ad videndum id quod strepuerat per fenestram inpexit, penitus quippe erat oblita quod filiam in fenestra reliquerat: inspiciens vero, videt in pavimento proiectam, et confestim rediens ad casus eius me-

εὐθέως ἐλθοῦσα τοῦ πτώματος, ἀλάζουσά τε καὶ κοκκυοῦσα τὸν χῶρον ὅλον ἐκεῖνον ἐδόνισεν καὶ τὸ τῶν μαρτύρων οὐράνιον τέμενος, παρέκειτο γὰρ αὐτὸ τὸ δομάτιον, καὶ διὰ τοῦ νεῶ τὴν εἰς οἶκον εἴσοδον ἐποιεῖτο καὶ ἔξοδον· καὶ δραμοῦσα δάκρυσι πολλοῖς τὰς παρειὰς καταβρέχουσα, καὶ σὺν αὐτῇ πάντες οἱ βλέποντες κλαίουσαν καὶ μακρόθεν βοῶσαν ἀκούοντες, πρὸς τὸ νεκρὸν ἀνελῆσθαι τὸ κόρρηιον καὶ ταφῇ παραδοῦναι τῷ μνήματι, τοῦτο σῶον καὶ ἀβλαβές τε καὶ ἀπήμαντον εἰς γῆν εὖρον καθήμενον, καὶ χοίροις κατὰ τὸν τόπον εὐρημένοις προσπαῖζον ἀδρανέσι καὶ ἀχαρίεσι τοῖς ῥαπίσμασιν· καὶ τοῦτο θάπτον ἀρπάσαντες, πρὸ τοῦ τῶν ἀγίων

moriam, lugens et eiulans totam illam regionem concussit, sed et sanctorum martyrum caelestem basilicam, cui cohaerebat id domicilium, et per aedes templi ingressum atque egressum habuerat. Quae accurrens et genas multis lacrimis abluens, cumque ea omnes qui flentem conspexerant et cminus clamantem audierant, ut quasi parvulam mortuam tollerent, et sepulchro mandarent, hanc salvam illaesam, atque immunem in terra sedentem inveniunt, et cum porcis qui in loco tunc inventi sunt ludentem, et se transtollentem * atque infantilibus et infirmis alapis eos quatientem inveniunt. Quam ilico rapientes, ante sanctorum

* ita cod.
Hinc ital.
trastullar-
si.

ἔρριψαν μνήματος, ὡς σωτῆρας αὐτοὺς τοῦ βρέ-
φους γεραίροντες, καὶ πάντων τῶν ἐπ' αὐτοῖς
πειποθότων ἐν Χριστῷ, ὡς ἀρωγούς ὑμνοῦντες
καὶ φύλακας.

Οὐ περιττὸν δὲ οἶμαι, καὶ ὁ τίς κατ' ἐκεί-
νην τὴν νύκτα περὶ τούτου καθεύδων τεθείεται
προσθεῖναι τῷ διηγήματι· Ἰωάννης οὗτός ἐστιν
ὁ διάκονος, οὐχ ὁ τοῦ παιδίου πατὴρ, ἀλλ' ὁ ἐκ
Βυζαντίου διὰ πάθος ποδῶν προσπελάσας μαρ-
τυσιν· ψύξις δὲ τῶν γονάτων τὸ πάθος ἐλέγε-
το, ὅπερ οὐδὲ βασιλέως ἰατρὸς, οὔτε γὰρ τῶν
ἄλλων ὅσοι βουλόμενοι θεραπεῦσαι δεδύνηται·
καὶ ἰαθεῖς καὶ ῥυσθεῖς τοῦ νοσήματος, χάριτος
ἕνεκα διὰ βίου δουλεύειν τοῖς ἁγίοις ὑπέσχετο·

memoriam proiecerunt, ut salvatores eos vene-
rantes (parvulae, et) omnium quicumque de eis
in Christo confidunt, ut auxiliatores conlaudantes
atque custodes.

Nequaquam autem superfluum esse arbitror
quid eadem nocte quiescentibus super hoc appa-
ruerit ad narrationem adicere. Iohannes hic est
diaconus non illius parvulae genitor, sed qui de
Byzantio propter aegritudinem pedum ad mar-
tyres venerat; et passio eius fuerat ariditas ge-
nuum, quam nec ipsi imperiales medici, qui prae
ceteris sunt nominabiles, curare valuerunt. Sana-
tus autem et de aegritudine liberatus, ob gratiam

ὁ κληρωθεὶς μετὰ ταῦτα διάκονος, ἐκ λαϊκοῦ μὲν καταστήματος, σπουδαίου δὲ καὶ μοναδικοῦ πολιτεύματος, μαρτυρικῷ ψηφίσματι καὶ κελεύσματι, χειροθεσία δὲ πατριαρχικῇ Ἰωάννου τοῦ νῦν τὴν ἀλεξανδρέων ἐκκλησίαν ποιμαίνοντος· οὕτως ἔφη τότε κοιμώμενος, ὅτε τῇ αὔριον τὸ θαῦμα τὸ λεχθὲν ἔμελλε γίνεσθαι, Κύρον ὄρᾱν καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας, καὶ σὺν αὐτοῖς πολλὴν λευσχημονοῦσαν ἀγίων ὁμήγυριν, οἱ ταῦτα πρὸς τὸν θεώμενον ἔλεγον· ἔλθε σὺν ἡμῖν, καὶ τῆς ἐσομένης εὐφροσύνης ἀπόλαυσον· Ἰωάννης τε ποῦ πορεύεσθαι καὶ πρὸς ποίαν εὐωχίαν τοὺς ἀγίους ἠρώτησεν· οἱ δὲ· Ἰωάννης, φασὶν, ὁ διακόνος εἰς δεῖπνον ἡμᾶς ἐκάλεσεν

toto vitae tempore martyribus servire devoverat. Qui post ex laici habitu, religiose vero et monachice conversantis, martyrum iussu atque sententia, manu Iohannis patriarchae, qui nunc Alexandriae regit ecclesiam, diaconatum sortitus est. Hic, ut effatus sum, tunc dormiens, dum in crastinum futurum esset, ut fieret quod dixi miraculum, Cyrum et Iohannem martyres conspicit, cumque eis multorum stolas albas vestientium coetum. Illique ad conspicientem aiebant: veni nobiscum, et esto futurae exultationis particeps. Iohannes autem quo se et ad quam laetitiam sanctorum inquirebat hortari? Illi vero Iohannes, in-

σήμερον, καὶ παρ' αὐτῶ πάντες ἡμεῖς ἐσθιώμεθα· καὶ ταῦτα φήσαντος, τοῦ λαμπροῦ τῶν ἁγίων ἤγουν τοῦ συντάγματός ἐπεσθαι καὶ αὐτὸν μετὰ τούτους κελεύσαντος· ὡς δὲ πάντες φησὶν εἰς τὴν ἐστίαν ἀπῆλθον οἱ ἅγιοι, ἀνῆλθον καὶ γὰρ τῶν κελευσάντων πληρῶν τὸ ἐπίταγμα· καὶ συνδειπνήσας αὐτοῖς, πάλιν μετ' αὐτῶν ἀνεχώρησα πρὸς τὰ τῶν δαιτυμόνων τεθνηπῶς ἀξιώματα καὶ στολίσματ'· καὶ θαυμάσας τοῦ δείπνου τὴν σεμνὴν πολιτέλειαν, καὶ τοῦ φανέντος τότε λυδέντος ὁράματος, Ἰωάννη πάντα τῷ διακόνῳ διήγειλεν, ἁγνοῶν μὲν τὸ τοῦ διηγήματος σύμβολον· εὐδαίμονα δὲ τοῦτον καλῶν καὶ μακάριον, εἰ πρὸς τοιαύτην ἀξίαν ἀφίκοιτο, ὡς τοιού-

quiunt, diaconus ad caenam nos hodie convocavit, et apud eum omnes epulabimur; et haec inquierentes candidam illam sanctorum catervam praeibant, et sequi secum eis praecipiebant. Postquam autem omnes, inquit, sancti domum ingressi sunt, ascendi etiam ego mandatum complens iubentium, convivatusque cum eis simul egressus sum; convivarum stupefactus dignitate et habitu, etiam miratus huiusmodi venerabilis caenae divitias: haecque omnia, dum solveretur quod tunc visum est somnium, Iohannes diacono retulit; ignorans quidem quid significaret narratio, felicem vero pronuntians et beatum qui ad tantam dignitatem

τους ἁγίους καὶ τοσούτους ἐσθίῃν τε καὶ καθ' οἶκον εἰσδέχεσθαι· καὶ τοῦτο μὲν ἄγνωστον ἦν παντελῶς τὸ ἐνύπνιον, ἕως τὸ θαῦμα πραχθὲν διηρμήνευσε.

Ἐγὼ δὲ τῶν ἁγίων μετὰ πάντων καὶ τοῦτο τεθαύμακα, ὅτι περ καλῶς ἐν ᾧ πᾶσι Χριστῷ διδασκάλῳ καὶ θεῷ τῶν ὅλων ἐπόμενοι δειπνῶ κἀνταῦθα τὸ θαῦμα παρείκασαν· ὥσπερ γὰρ ὁ σωτὴρ ἐπὶ τῇ πηγῇ τῆς Σαμαρείας καθήμενος, καὶ πρὸς τῶν μαθητῶν φαγεῖν προτρεπόμενος, οὕτω πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο, ἐγὼ βρωσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, βρωσιν εἰπὼν τὴν τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων σωτηρίαν καὶ τερπνὴν ἀπολύτρωσιν· ἐμὸν γὰρ βρῶμα φησὶν ἐστὶν ἵνα ποιῶ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς

accesserat, ut tales sanctos ac tantos in convivium atque hospitium suscepisset. Et hoc quidem quod per somnium viderat penitus erat incognitum, donec de peracti miraculi explanaretur effectu.

Ego autem sanctorum laudo cum omnibus et hoc miraculum, et quod bene in omnibus Christum doctorem et Deum omnium assequentes, nec ipsum miraculum simulaverint. Dum a discipulis ut comederet hortaretur, ad eos respondit: ego cibum habeo comedere, quem vos nescitis; cibum dicens in se credentium salutem, et redemptionem optatam; meus enim cibus inquit est,

(τὸ θέλημα) καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον· ἔργον δὲ καὶ θέλημα τοῦ πατρὸς ἕτερον οὐδὲν ἢ τούτων ἢ σωτηρία καθέστικεν· οὕτω καὶ νῦν Ἰωάννης καὶ Κύρος οἱ μάρτυρες βρωσιν εἰκότως καὶ δεῖπνον ἐκάλεσαν τὴν σωτηρίαν τῆς παιδὸς, προμηνύοντες καὶ τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτῇ θαῦμα παράδοξον, ὡς τρέφον αὐτῶν πεινῶν ἀγαθὴν καὶ φιλόανθρωπον, καὶ τέρπον αὐτῶν τὴν ἀγνὴν καὶ φιλόσοφον πρόδεσιν· ἡμεῖς δὲ τὸ περὶ τῆς παιδὸς ἐνταῦθα διήγημα περαιώσαντες, καὶ τοῖς σεσωκόσι μάρτυσι τὰς εὐφήμους βοὰς ἀναπέμψαντες, ἀλλὰ αὐτῶν διήγημα ἀναγράψωμεν.

ut faciam voluntatem eius qui me misit patris, et opus eius perficiam. Opus autem et voluntas patris nihil est aliud quam salus eorum qui sunt super terram. Ita etiam nunc Iohannes et Cyrus amabiles Christi martyres opportune cibum et caenam dicentes salutem parvulae, praedixerunt et quod ultra spem in ea factum est miraculum, utpote nutriens benignam eorum et humanam esuriem, delectabile quoque et venerabile gratumque propositum. Nos vero parvulae narrationem explentes, et qui eam salvaverunt martyribus voces laudiferas emittentes, alterius eorum admirandae operationis describemus assertum, ad laudem et gloriam domini nostri Iesu Christi.

§. ΠΕΡΙ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΩΣ ΕΚ ΠΕΡΙΕΡΓΙΑΣ
ΠΑΡΕΙΘΕΝΤΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΑΠΑΝΤΑ.

Ἰουλιανὸς ὁ μᾶλλον νῦν ἢ πρῶην θαυμάσιος ,
ὁ χρημάτων εὐπορία βρουθόμενος , καὶ κτημά-
των ἀρετῆς μὴ λειπόμενος , ὁ γένος ἄγων ἐπί-
σημον , καὶ πᾶσιν ὡς σεμνὸς γνωρίζομενος , διτ-
τὴν ἐσχηκὼς τὴν ἀσθένειαν , καὶ διττὴν ἐπὶ ταύ-
την κομισάμενος ἴασιν , εἰς διήγησιν πρόεισιν ,
ἔτι μὲν τῷ βίῳ περιλειπόμενος , καὶ πᾶσι τὰ
κατ' αὐτὸν διηγούμενος· θέλων δὲ ὅμως ἐμφέ-
ρεσθαι τῷδε ἡμῶν τῷ βραχυτάτῳ συντάγματι ,
καὶ ὥσπερ αἰεὶ περιῶν τὸ κατ' αὐτὸν διαγγέλ-
λειν θαῦμα τοῖς ἔπειτα· οὗ τὴν στοργὴν ἀγα-

12. DE IULIANO COMITE QUI EX MALEFICIO
DISSOLUTUS EST MEMBRIS.

Julianus , qui magis nunc est quam prius mi-
rabilis , qui copia pecuniarum habundat , et pos-
sessionibus virtutis non deficit , qui genus ducit
insigne , et omnibus tamquam gloriosus innotuit ,
duplicem habens infirmitatem , et duplicem super
hac percipiens sanitatem , ad narrationem proce-
dit , adhuc quidem vitae superstes , et sua om-
nibus referens , vult tamen et hoc nostro brevis-
simo stilo referri , et tamquam qui supersit sem-
per , suum posteris praedicare miraculum ; cuius
affectum admirantes , et erga hos sanctos martyres

σάμενος, καὶ τὴν πρὸς τούτους τοὺς ἀγίους ἀποδεξάμενος πρόθεσιν; τὰ κατ' αὐτὸν συγγράφειν ὀρμήσωμεν.

Ἡκμαζεν Ἰουλιανὸς ἐν νεότητι, καὶ πλοῦτον εἶχεν ταύτης συνήλικα, ὃς ἀκολασίας ἔστιν πατήρ καὶ πάσης ἀσελγίας διδάσκαλος· καὶ ἡ μὲν τὰς ἡδονὰς ἔτιχεν καὶ προὔβαλλετο, ὁ δὲ ταύτας ἐτιθίνει τε καὶ ὑπέτρεφεν· καὶ πόλεμος ἦν τῇ ψυχῇ πρὸς πλοῦτον ὁμοῦ καὶ νεότητα σώματος· ἀλλὰ ταύτην κατὰ κράτος νικήσαντες εἶλον αἰχμάλωτον, καὶ δοῦλον ἤγον, καὶ τὰ αὐτοῖς δοκοῦντα ποιεῖν κατήναλκαζον, μὴ τολμῶσαν ἀντίπειν πρὸς τὰ σκληρῶς αὐτῇ πρὸς αὐτῶν προσασσόμενα· ὥσπερ οὐδ' ὁ παλαιὸς Ἰσραὴλ

propositum approbantes, quae circa eum gesta sunt, conscribere visi * sumus.

* ita cod.
non nisi.

Pollebat Iulianus in iuventute, et coetaneam cum hac habebat opulentiam, quae luxuriae genitrix est et omnis magistra libidinis. Et illa quidem voluptates pariebat et proferebat, haec vero istas alebat tunc et nutrieat; et bellum erat animae adversus divitias pariter et corporis iuventutem. Sed hanc fortissime vincentes tulerunt captivam, et ancillam duxerunt; et quae sibi videbantur, facere cogeant. Non audebat enim contradicere ad ea quae dure sibi ab illis imperabantur, quemadmodum nec vetus Israhel serviens in

πάλαι θητεύων κατ' Αἴγυπτον· καὶ ἦν ἰδεῖν ὥσπερ ἡνίοχον ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον γαυριῶσιν ἱπποῖς ὀχοῦμενον, καὶ τὰς τούτων ὁρμὰς ἐπισχεῖν οὐ δυνάμενον, ἀλλ' ἀκουσίως ἀγόμενον καὶ βιαίως πρὸς αὐτῶν ἀρπαζόμενον, καὶ τέλος τὰς ἡνίας ἐάσαντα καὶ σὺν αὐτοῖς κρημνιζόμενον· οὕτως ἡ τοῦ νέου ψυχὴ πλούτῳ τυραννουμένη, τρυφῇ τε καὶ ἀκμῇ δεσποζομένη τοῦ σώματος, πρὸς αἰσχροῦς ἡδονὰς ἀπεφέρετο, καὶ πάθεισιν ἀτόποις δουλοπαρεπῶς ὑπεκκλίνετο· ἐν τούτῳ δὲ γεφινῶς Ἰουλιανὸς καταστάσεως, πρὸ γάμου νομίμου γάμοις ἀνόμοις συνήπτετο· καὶ πρὸ τῶν ἰδίων ἀγχαλῶν, ἀγκάλαις ἀλλοτρίαις συνείχετο· καὶ πρὶν ἢ πηγὴν οἰκείαν προσκτήσῃ

Aegyptio; et videbatur sicut auriga infirmus et impotens, qui equis exultantibus vehitur, et horum impetum retinere non valet, sed invitus actus ac violenter ab eis arreptus, postremum retinaculis dimissis, cum illis praecipitatur. Sic et iuvenis anima tyrannidem a divitiis passa, deliciarumque ac corporis vigoris dominio oppressa, ad turpes voluptates efferebatur, et more servili passionibus pravis inclinabatur. Cumque Iulianus in hoc devenisset, ante constitutionem legalium nuptiarum, ¹⁹ nuptiis copulabatur iniquis; et ante ulnarum amplexus suarum, ulnis alterius artabatur; et priusquam fontem proprium acquisisset, ex fonte sine

XX

ται, ἐξ ἀδισπότου πηγῆς πίνειν ὕδωρ ὑδρεύετο· καὶ πρὸ πώλου χάριτων, ῥεμβασμοῦ πώλῳ ὠμίλησεν· γυναίου γὰρ ἦλθεν εἰς ἔρωτα, καὶ τούτῳ δι' ἡδονὴν συνεπλέκετο.

Τιμίῳ δὲ γάμῳ συναφθεὶς καὶ ἀμιάντῳ κοίτῃ εἰς ὕστερον, καὶ τοῦ παρανόμου γάμου τῆς βλάβης αἰσθόμενος, τῆς πρὸς ἐκεῖνο τὸ γύναιον κοινωνίας ἐπαύετο· ἡ δὲ τὸν χωρισμὸν μὴ βαστάσασα, καὶ ζῆλον ἐκ τούτου λαβοῦσα παμμίαρον, φαρμακίᾳ τὸν νέον ἡμύνατο, θάνατον αὐτῷ διὰ τὸν χωρισμὸν συσκευάσασα· καὶ τοῦ μὲν φόνου τοῦ παιδὸς ἀπετύγχανεν, ἐποίει δὲ νεκροῦ μηδὲν διαφέροντα, χεῖρας καὶ πόδας τῷ φαρμάκῳ συνδῆσασα, καὶ πᾶν αὐτοῦ μέλας τοῦ

auctore aquam hibernere gestiebat; et ante pullum gratiarum, cum pullo convenit gratias non habente; in amorem namque mulierculae venit, et huic ob voluptatem commiscebatur.

Porro honorabilibus nuptiis et toro immaculato convinctus, iniquarumque nuptiarum sentiens laesionem, ab illius mulierculae communione cessavit: quae separationem non ferens, et zelum ex hoc scelestum accipiens, veneficio iuvenem impetit, et mortem ei ob separationem conficiens. Verum quidem occisione pueri frustrata est, fecit tamen eum a mortuo nihil distantem, manus et pedes potione convinciens, et omne ip-

σώματος καταργήσασα· Θεοῦ μᾶλλον τὸν νέον φυλάξαντος, τοῦ δι' ἀγαθότητα μὴ νεότητος ἀμαρτιῶν μνημονεύοντος, καὶ παρορῶντος βροτῶν ἀμαρτήματα, καὶ ὁρίην αὐθήμερον οὐκ ἐπάγοντος, ἀλλὰ μακροθυμοῦντος αἰεὶ καὶ τὴν ἡμῶν ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν ἀναμένοντος· ἐλεεινὸς οὖν ὑπῆρχεν βλεπόμενος· καὶ γονεῦσι μὲν προύκειτο συμφορὰ, γυναικὶ δὲ νέᾳ καὶ γένει πένθος ἀντὶ χαρᾶς ἀπροσδόκητον, καὶ πᾶσι τοῖς ὁρῶσιν οἴκτιστον θέαμα· ποσὶ μὲν γὰρ ἄλλων ἐφέρετο, καὶ χερσὶν ἐτέρων ἐκέχρητο, καὶ πάντα δι' ἄλλων ἐνήργει καὶ ἔπραττεν ὅσα Θεὸς ἀνθρώποις δι' ἑαυτῶν ποιεῖν ἐδωρήσατο· ἰατρῶν δὲ οὐδεὶς τοῦ πάθους αὐτὸν ἠδύνατο ρύσασθαι,

suis membrum corporis destruens; immo Deo potius iuvenem conservante, qui propter bonitatem suam delictorum iuventutis non reminiscitur, et peccata hominum despicit, et iram citam non infert, sed magnanimiter semper agit, et conversionem paenitentiamque nostram expectat. Miser ergo erat dum conspiceretur; et parentibus quidem calamitas inerat, uxori autem novae ac generi inopinatus pro gaudio luctus, cunctisque videntibus miserandum spectaculum; nam pedibus et manibus aliorum utebatur, efferebatur, et omnia per alios operatus agebat, quaecumque Deus hominibus per se ipsos facienda donavit: medi-

οὐ διαίταις, οὐκ ἀντιδότοις, οὐκ ἐπαλλήλοις
ἀλείμμασιν, οὐ παντοδαποῖς βοηθήμασιν, ἀλλ'
ὅλων τούτων ὑπῆρχεν ὁ πάθος ἀνώτερον, ἀν-
θρώπειά χειρὶ χεῖρα παρασχεῖν μὴ βουλόμενον.

Ὅπερ οἱ γονεῖς θεατάμενοι, ἐπὶ θεὸν καὶ
τοὺς μάρτυρας κατὰφεύγουσιν, χαίρειν μὲν ἰα-
τρικοῖς βοηθήμασιν, καὶ θείαν ἀρωγὴν ἀνθελό-
μενοι· οἱ δὲ θεϊότατοι μάρτυρες τὸν νέον οἰκτεί-
ραντες, τῶν μὲν ἀλγηδόνων αὐτῷ τὰς ἀκίδας
ἀπήμβλυναν, χεῖρας δὲ κινεῖν καὶ πόδας ἐκτεί-
νειν μερικῶς ἐχαρίσαντο· τελείαν γὰρ αὐτοῖς δόψ-
ματος αἰτία τίς παρασχεῖν ἐνεπόδιζεν. Ἰουλιανὸς
γὰρ οὗτος ὁ νέος, Ἰουλιανοῦ τοῦ παλαιοῦ

* *cod. da-
tis die'is
pro ant.*

corum autem nullus cum a passione poterat libe-
rare, non diaetis, non antidotis *, aut aliis aliis-
que unguentis, vel diversis adiuvamentis. Sed his
omnibus passio potior erat, humanae manui ma-
num praeberere non volens.

Quod parentes intuentes, ad Deum et ad mar-
tyres fugiunt, havete quidem medicis praenun-
tiantes, havete autem et medicinalibus auxiliis as-
serentes, divinum potius auxilium exoptantes. At
vero sacratissimi martyres super iuvenem miseri-
cordia moti, dolorum quidem stimulos reddide-
runt optusos, manus autem movere, ac pedes par-
tim extendere donaverunt, perfectam enim illis
praeberere sanitatem, quaedam causa dogmatis im-

μαθητῆς ἐστὶν Ἀπολιναρίου ἁλικαρνασέος ὑπάρχοντος, καὶ ὁμόφρων αὐτοῦ καὶ ὁμόδοξος· ταῦτα φέρων κατὰ ψυχὴν Ἰουλιανὸς ὁ νέος τὰ δόγματα, οὐ δι' αὐτὰ τοῖς ἁγίοις, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ σώματος προσεπέλασεν νόσημα· οἱ δὲ μακάριοι μάρτυρες πολλάκις αὐτῷ νύκτωρ ἐπιφερόμενοι, τοῦ τοιοῦτου δόγματος παρῆνουν ἀπέχεσθαι, καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τὴν κοινωνίαν ἀσπάσασθαι· πολλάκις δὲ καὶ τὸ ποτήριον ἐβάσταζον ἁγίου σώματος δεσποτικοῦ πεπληρωμένον καὶ αἵματος, καὶ προσελθεῖν αὐτῷ προετρέποντο, αὐτοῖς τὸ δοκεῖν μεταλαμβάνοντες, καὶ συμμεταλαβεῖν αὐτοῖς τὸν Ἰουλιανὸν προσκαλούμενοι· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ δογματικῶς

pedivit. Iulianus quippe hic iunior, cum Iuliani (apollinaristae) veteris halicarnassensis haeresim sequi vovisset, consentaneus erat etiam opinionis eiusdem. Haec ferens in animo Iulianus iunior dogmata, non propter illa sanctis, sed ob corporis approximabat languorem. Porro beati martyres frequenter et noctu apparentes, ab huiusmodi dogmate monebant abscedere, et ecclesiae catholicae communionem amplecti. Multotiens vero etiam calicem portabant sanctum, corpore dominico plenum et sanguine, et accedere illum exhortabantur; ipsi, ut putabantur, sumentes, et Iulianum secum sumere advocantes: nonnumquam

αὐτῶ διελέγοντο διασαφοῦντες τὴν ἐν ἐκκλησίᾳ
κηρυττομένην ἀλήθειαν, καὶ οὕτως ἔχειν τὸ περὶ
τῆς σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐνώ-
σεως ὥμνουον κήρυγμα.

Ἄλλ' ὥς ταῦτα πάντα καὶ τούτων παλείονα
διεπράξαντο, καὶ τὸν Ἰουλιανὸν οὐκ ἔπεισαν,
πεισθῆναι μὴ θέλοντα, πάλιν αὐτῶ τῆς προτέ-
ρας ὁδύνης ἀνέμνησαν, καὶ τὰ κέντρα τῶν ἀλ-
γηδόνων αὐτῶ μετὰ προσθήκης τάχά τινας ἐπα-
νέστησαν, χεῖρας ὥς τὸ πρὶν καὶ πόδας συνδή-
σαντες, καὶ μειζόνως τὰς ἀλγηδόνας αὐξήσαν-
τες· τάχά που τὸ τῆς μελεωδίας ἔρσοις αὐτοὶ ἐν-
δεικνύμενοι, ἐν κημῶ καὶ χαλινῶ τὰς σιαγόνας
τῶν μὴ πρὸς θεὸν ἐγγιζόντων διὰ πίστεως ἄγ-

vero etiam cum eo dogmatice disputabant, edis-
serentes veritatem quae in ecclesia praedicatur,
et sic se habere praedicationem quae est de salu-
tifera Christi Dei nostri unitate iurabant.

Sed cum haec omnia et his plura egissent, Iu-
lianumque nullo modo inflexissent obedire nolen-
tem, iterum cum prioris doloris reminisci com-
pellunt, et aculeos dolorum ei cum additamento
forte quodam erexerunt, manus sicut prius et pe-
des colligantes, et magis doloribus incrementum
dantes, et in camo et freno maxillas eorum qui
ad Deum per fidem non approximant, constrin-
gentes. Ille enim fortis adolescens, qui tot admo-

χοῖτες· ἐκεῖνος γὰρ ὁ γενναῖος νεανίας ὁ τοσαύ-
 τας μὲν παραινέσεις, τοσαύτας δὲ μαρτυρίας καὶ
 τηνικαύτας ὀπτασίας, καὶ πρὸς τὰς τούτων ἀπάν-
 των τὸ ἐπ' αὐτῷ γεγονὸς θαῦμα παραγραφά-
 μενος, τὰς μικρὰς ἐκείνας οὐκ ἴσχυσεν παρα-
 γράφασθαι μάλιστα, ἀλλ' ἔκραζεν ἐβόα ἐλι-
 τάνευεν ἐκάλει ἠντιβόλει ἰκετείας ἀπέπειμωεν
 τοὺς μάρτυρας ἀποκαλούμενος· καὶ ἦν οὐδεὶς ὁ
 λυτρούμενος ἢ ὁ ρυόμενος ἢ τῶν δεινῶν ἑξαι-
 ρούμενος ἢ βοηθῆσαι δυνάμενος, ἐπεὶ τῶν ἁγίων
 ἦν ὄργη τὸ γινόμενον.

Ἄλλ' ὅτε αὐτοῦ τὸ ἀντίθασσον τοιαύταις βα-
 σάνοις ἡμέρωσαν, καὶ πειθύνιον τὸν πρὶν ἀνή-
 κοον ἀπειργάσαντο, τότε φαίνονται μειδιῶντες
 καὶ προσπαίζοντες, καὶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτω βοᾷ

nitiones, tot testimonia, et tantas visiones, et su-
 per haec omnia quod in se factum fuerat mira-
 culum parvipendit, modica illa parvipendere fla-
 gella non valuit, sed clamabat, vociferabatur, vo-
 cabat, deprecabatur, rogabat, supplicationes mit-
 tebat, martyres invocans. Et erat nullus qui re-
 dimeret, qui erueret, qui a cruciatibus eriperet,
 vel qui auxiliari potuisset; nam ira sanctorum
 erat, quod fuerat factum.

Sed quando eius obstinationem talibus manus
 suae affecerunt tormentis, et persuasibilem eum
 qui prius fuerat inpersuasibilis operatae sunt, tunc

τε καὶ κράζει διεπυνθάνοντο· ὁ δὲ ὡς ἀλγοῦσιν αὐτοῖς τὸ τοῦ πάθους διήγγειλεν, καὶ βοηθῆσαι προσετρίπετο κινδυνεύοντι· οἱ δὲ θεσπέσιοι μάρτυρες πάλιν αὐτὸν τῆς ὁραθείσης ἀνεμίμνησκον πίστεως, καὶ ὡς ταύτης χάριν αἱ ἀλγηδόνες αὐτῷ παρενοχλοῦσιν ἐσήμαινον, καὶ ὡς οὐκ ἂν ποτε τῶν δεινῶν αὐτὸν ἀπαλλάξειεν, εἰ μὴ πρῶτος αὐτὸς ἐαυτὸν τῆς ἐχούσης αἱρέσεως ἀπαλλάξειεν, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τὴν κοινωνίαν ἀσπάσοιτο· ὅπερ Ἰουλιανὸς ἰδεῖν ἐπόθει, καὶ πύθεσθαι προσηύχετο· ὡς δὲ προῖεμενον αὐτοῖς τὸν νέον ἴδον οἱ μάρτυρες, καὶ ταῦτα οἱ πρὸς μείζονα πληροφορίαν ἀπήγγελλον· χειρὰς γὰρ εἰς οὐρανὸν ἀνατείναντες μεγί-

apparent subridentes et alludentes, et quamobrem ita clamaret sciscitabantur. At ille quasi ignorantibus eis, quae erant passionis, enuntiavit, et adiuuare cohortabatur periclitantem. Egregii vero martyres eum super fide recta denuo commonebant, et quod huius causa dolores illi essent molesti significabant, et quod numquam aliquando a cruciatibus eum essent liberaturi, nisi prius ipse se ipsum ab haeresi qua tenebatur eripuisset, atque apostolicae ecclesiae communionem foret amplexus, quod Iulianus videre desiderabat et consulere semper optabat. Cumque illum accedentem ad se martyres aspexissent, etiam haec ei ad ma-

στοις ὅρκους καὶ φρικώδεις διώμνυντο , ὡς οὐ
γαϊανίτας , οὐ θεοδοσιανοὺς , ἐν μέτρῳ πιστῶν
ἢ εὐσεβῶν ἀριθμῷ ἔχει Χριστὸς ἢ λογίζεται
τούτων Ἰουλιανὸς ἐνομότως πρὸς τῶν ἀγίων πυ-
δόμενος , καὶ πλεγαῖς καὶ ὅρκοις παιδιευθεὶς
τὴν ἀλήθειαν , ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπηλλάττετο ,
ὕγιαν ψυχῆς καὶ ῥῶσιν σώματος προσλαβὼν
διὰ πίστεως.

Βλάψει δ' οἶμαι τὸ διήγημα , εἰ σιγήσω τὸ
τῶν ἀγίων ἀνθερόν καὶ ἐπίχαρι , ὃ περὶ τὴν
Ἰουλιανοῦ μετέαληψιν ἐπεδείξαντο· ἔστιν δὲ οὐ-
το· ἐπειδὴ μὲν γὰρ αὐτὸν τῆς προτέρας αἰρέσεως
ἀπιστάμενον ἔβλεπον , τὴν ἀληθῆ δὲ τοῦ σωτῆ-

iorem satisfactionem denuntiaverunt: manus enim
in caelum extendentes, maxima iuramenta et hor-
renda iurabant, quod non Gaianitas, non Theo-
dosianos in numero fidelium vel piorum habeat
Christus vel reputet. Haec Iulianus cum iuramen-
to a sanctis audiens, et plagis et iuramentis ve-
ritatem ediscens, ab utroque liber effectus est,
sanitate animae et incolumitate corporis per fi-
dem resumpta.

Laedere autem puto narrationem, si tacuero
sanctorum agilitatem, et gratulationem, quam
circa Iuliani communionis perceptionem demon-
straverunt; est autem haec. Quia enim cum a prio-
ri quidem haeresi distantem, et veram Salvatoris

ρος ὁμολογίαν ἀσπάσαντα, περὶ δὲ τὴν μετ' ἄλ-
ψιν τῶν ἀγίων μυστηρίων αἰδούμενον καὶ αἰ-
σχύνην ἡγούμενον ἐφ' οἷς ἔδει λαμπρύνεσθαι,
θαυμαστόν τι καὶ θυμηδίας ἄξιον διαπράττον-
ται· φανέντες γὰρ καθ' ὕπνους αὐτῷ ὥσπερ εἰώ-
θασιν, ἰδοὺ φασὶν ἐγγύς ἐστιν τὸ τοῦ σωτῆρος
γενέθλιον, ὅτε τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ὁ μονογε-
νὴς υἱὸς σαρκωθεὶς ἐνηνθρώπησεν· ταύτην ἁλε-
ξανδρεῖς τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν πανήγυριν,
οἱ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας υἱοὶ τε καὶ τρόφι-
μοι ἐν τῇ ἱπωνύμῳ Θεωνᾷ τῆς ἀγίας παρθένου
Μαρίας καὶ θεομήτορος ἄλουσιν· εἰς ταύτην οὖν
καὶ αὐτὸς ἀφικνούμενος, καὶ εἰς τῶν τὴν γενέ-
θλιον ἑορτὴν εὐσεβῶς γεραιρόντων γενόμενος,

confessionem arripientem intuebantur, circa per-
ceptionem vero sanctorum mysteriorum verecun-
dantem, et confusionem arbitrantem, in quibus
oportebat clarum existere; miraculi quiddam et
delectamento dignum peragunt. Apparentes au-
tem in somnis ei, quemadmodum consueverant,
ecce inquirunt prope est Salvatoris nativitas, quan-
do Dei patris unigenitus filius incarnatus homo
factus est. Hanc alexandrini sacram et celeberrimam
festivitatem catholicae ecclesiae filii et alum-
ni, in basilica sanctae virginis Mariae ac Dei ma-
tris agunt, quae cognominatur Theona. Ad hanc
ergo et ipse profectus, et unus eorum, qui nati-

καὶ τῇ τῶν πιστῶν ἐκκλησίᾳ συναριθμούμενος, τῇ ψαλμῳδίᾳ κοινώνησον, καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἀναγνωσμάτων ἀκρόασαι, καὶ τῆς τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων ἄκουσον σάλπιγξ· μέχρι γὰρ τῆς τούτων ἀκροάσεως παραμένουσιν· καὶ μετὰ τὴν τῶν εὐαγγελικῶν ἀκουσμάτων ἀπόλυσιν, κατὰ τὴν παλαιάν σου συνήθειαν ἔξιθι, τὸ ἀνύποπτον σαυτῷ προμηθεύμενος· καὶ τοῦ τεμένους ἐξιὼν, ἐν τῷ δρόμῳ παρόμεινον· τόπος οὗτος ἐπίσημος τῆς ἀλεξανδρέων καθεύεσθαι πόλεως, ἐκ λεοφόρου σχήματος κείμενος, ἐμβόλοις μὲν δυσὶν μεσόμενος, καὶ κίοσι καὶ μαρμαροῖς κοσμούμενος, λεῶν τε στενοχωρούμενος πλείονι, καὶ τοῖς ἐν ἀγοραῖς παντοδαποῖς πρατηρίοις βριθόμενος·

vitatis dominicae pie celebrant sollemnitatem, effectus, et cum ecclesia fidelium connumeratus, psalmodiae communica, et apostolicam lectionem absulta, et sanctorum tubam evangeliorum audiet enim usque ad horum abscultationem, hii qui haereseos tuae sunt, perseverant; et post evangelicarum auditionum absolutionem, secundum priscam consuetudinem exi, ut absque suspitione remanere videaris, procurrens, et a templo egressus in dromo expecta, qui locus insignis in alexandrina urbe consistit, in plateae figuram coniacens, porticibus quidem duabus mediatum, et columnis ac marmoribus adornatus, populoque plu-

ἐν τούτῳ, φασὶν, τοὺς περιπάτους ποιούμενος, ἐπιτήρει τῆς συνάξεως τὴν ἀπόλυσιν· καὶ ὅτε πάντας ἴδῃς ἀναχωρήσαντας οἴκαδε, τότε καθ' ἡσυχίαν μηδενὸς λοιπὸν καθοπεύοντος, εἰς τὸ τέμνος εἰσελθὼν, τῶν σεπτῶν μνηστηρίων μετάλαβε, καὶ οὕτω εἰς οἶκον ἐλάσας ἡσύχαζε τὸν ἡμέτερον· οὗ γεγονότος, καὶ τὸν τῆς ἐπιγνωσθείσης αἰρέσεως ἅμα τὸ λεχθῆναι μῶμον ἐκ φύγειας, καὶ τὴν τῆς αἰσχύνης ὑπόνοιαν παύσεις· τῆς δὲ σωτηρίας ἀκατάληκτον ἔξεις τὸν ἔπαινον· καὶ ταῦτα μὲν οἱ ἅγιοι συνεβούλευον.

Ἰουλιανὸς δὲ τὴν συμβουλίαν ὡς ἐξ ἁγίων δεξάμενος, καὶ τῷ οἰκείῳ σκοπῷ δοῦς ἀκόλουθον ἐντολαῖς ἄγειν συνέθετο· ὃ δὲ οὐκ ἦν ὡς

rimo angustatus, atque diversis forensibus mercimoniis honoratus. In hunc ait cum ieris, observa synaxeos absolutionem; cumque omnes videris domum reversos, tunc silentio, nemine contemplante, in templum ingressus, vinceranda suscipe sacramenta, et taliter in domum nostram vadens quiesce. Quo facto atque comperto, his qui haerescos tuae sunt, mox ut dictum fuerit, silentio contegetur, et vrecundiae quiescet suspicio, et salutis indesinentem habebit laudem; et hoc quidem sancti dabant consilium.

Iulianus autem consilio tamquam a sanctis accepto, quod proprio videbatur concordare con-

ἐνόμιζεν, οὐδὲ ὡς ἐπόθει τὲ καὶ ἐγλίχετο, εἰ καὶ ταῦτα ἔχειν ἐνόμιζεν τὴν παραίνεσιν· ἀλλ' ὡς τοῖς ἁγίοις ἐδόκει τε καὶ τεθέσπιστο, καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος διηγόρευσε λόγιον· οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὁ γὰρ οἱ μάρτυρες ἐπὶ τῶν δομάτων κηρύττειν ἐβούλετο, τοῦτο ἐκεῖνος ἐν ἀφανεί κρύπτειν ἐβούλετο· ἐπιστάσης οὖν τῆς τῶν γενεθλίων ἱεράς πανηγύρεως, τῆς τῶν ἁγίων Ἰουλιανὸς μνημονεύσας κελεύσεως, ἐπὶ τὸ Θεωνᾶ καλούμενον φησὶν τέμμενος ἔρχεται· καὶ ἀκροατὴς γενόμενος τῶν εὐαγγελικῶν ἅμα τε καὶ ἀποστολικῶν ἀναγνώσεων,

silio, in finem reducere repromisit; quod tamen non erat ut extimabat, neque ut desiderabat et anhelabat; quamquam sic se habere commonitionem putaret: sed ut a sanctis visum atque decretum est, et Salvatoris concionatur eloquium, luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum qui in caelis est. Quod enim martyres supra tecta praedicari volebant, hoc ille in obscuro abscondere satagebat. Instante itaque nativitatis dominicae sacra sollemnitate, sanctorum iussionis recordatus Iulianus, ad templum venit quod Theona vocitatur, et auditor evangelicarum et aposto-

ἐπὶ τὸν δρόμον μετὰ τὴν τούτων ἐξῆλθεν ἀνάγνωσιν· καὶ κεῖσε μείνας τὸν καιρὸν τῆς συνάξεως, μετὰ τὴν ταύτης ἀπόλυσιν καὶ τῶν πιστῶν ἀναχώρησιν, πάλιν τῷ νεῷ προσπελάσας ἐκέκρυπτο καὶ ὡς ἐδόκει τὴν τῶν μυστηρίων ἐποιεῖτο μετὰ ληψιν.

Ἄλλ' ἐν ὅσῳ κάτω νεύων καὶ κεκυφώς, ὡς προσῆκον ἦν, τοῦ δεσποτικοῦ μετέλαβεν σώματος, κληρικοὶ τῆς τῶν γαϊανιτῶν λεγομένης αἱρέσεως ἑκατὸν περὶ που τάχα τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὸν νεὸν εἰσῆλθον τοῦ εὕξασθαι, ἐκ συνηθείας τοῦτο τινὲς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ποιοῦμενοι, τοῦ τόπου τὸ σέβας φυλάττοντες, καὶ τῇ θεοτόκῳ τὴν συνήθη προσκύνησιν νέμοντες· οἱ

licarum lectionum effectus, ad dromum post horum recitationem exivit. Et cum ibi mansisset tempore synaxeos, post huius absolutionem et recessum fidelium, iterum ad templum accessit, et occulte ut putabat mysteriorum faciebat communionem.

Sed dum inclinis et submissus, ut conveniebat, dominicum sumeret corpus, clerici haere-seos quae dicitur Gaianitarum, centum forte circiter numero, in templum ingressi sunt oraturi, ex more hoc quodam post absolutionem quae ab eis agebatur facientes, locique venerationem custodientes, ac Dei genitrici ad orationem solitam

τὸν Ἰουλιανὸν μεταλαμβάνοντα θεασάμενοι, τῇ μεταβολῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐξεπλάγησαν, καὶ ἀλλήλοις ἐνένευσον, τοῖς εὐκ ἑωρακόσιν αὐτὸν ἐνδεικνύμενοι· ὁ δὲ ἀνανεύσας τὴν ζωοποιὸν τροφὴν ἐν σπλάγχκοις κατέθετο· κἀκείνους εὐθὺς θεασάμενος, ἐπλήσθη τοῦ τῆς αἰδοῦς ἐρυδήματος· καὶ τῶν ἁγίων αὐτῷ γεγονέναι τὸν θρίαμβον ἔγνων· καὶ πάντα αὐτοῖς διερωτῶσιν ἀπήγγειλεν, ὅσα τε κατέχοντες αὐτὸν οἱ μάρτυρες διεπράξαντο· καὶ ὡς ἐρυθριῶντα αὐτὸν περὶ τὴν μετάληψιν ἐθριάμβευσαν· καὶ τούτῳ μὲν αὐτῷ τῷ τρόπῳ πρὸς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν συνάφεια γέγονεν, θαύματος καὶ ἐκπλήξεως καὶ τῆς τῶν ἁγίων ἡμερότητας πεπληρωμένη καὶ χάρι-

impendentes; qui Iulianum communicare videntes, de commutatione viri stupefacti sunt, et invicem innuebant, maxime his qui non viderant hoc monstrantes. At ille cum vivificam escam in visceribus recondidisset, eos mox intuitus, et verecundia repletus erubuit, et a sanctis factam sibi publicationem fuisse cognovit, et omnia illis percontantibus significavit, quanta videlicet instruente eum martyres egerint, et qualiter erubescen-
tem illum circa communionis perceptionem publicaverint. Et hoc quidem modo ad catholicam ecclesiam copulatio facta est, miraculo et stupore referta et sanctorum mansuetudine repleta et gra-

τος ἢ δὲ ῥῶσις τοῦ σώματος τῇ τῆς ψυχῆς μετα-
θέσει συνέτρεχεν· ἡμεῖς δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ διή-
γησιν ἐκπληρώσαντες, καὶ τοὺς ἁγίους ὑμνή-
σαντες, ἐφ' ἑτέραν αὐτῶν θαυματουργίαν μέλει-
δωμεν, καὶ ταύτης ποιησώμεθα τὴν διήγησιν.

17. ΠΕΡΙ ΗΛΙΟΥ ΤΟΥ ΛΕΠΡΟΥ.

Τὸ εἰς Ἡλίαν δὲ τὸν λεπρὸν πραχθὲν τοῖς
ἁγίοις τεράτιον, τίς ἀκούσας οὐ θαυμάσει τοὺς
δράσαντας, καὶ πλεῖστα δύνασθαι μαρτυρήσει
τῷ θάύματι; λεπρὸς ὁ Ἡλίας ἐτύγχανεν, καὶ
χρόνον πολὺν ἔσχε τοῦτο τὸ σύμπτωμα, οὐχ
ἐνὶ μέλει λεπρὸς γνωρίζομενος, ἀλλ' ἐν ὄλῳ
τῷ σώματι τῆς ἀσθενείας φέρων τὰ στίγματα,

tia. Porro incolumitas corporis cum animi mu-
tatione concurrat. Nos autem narrationem de ipso
complentes, sanctosque laudantes, ad aliud eo-
rum mirabile opus (transeamus) et hanc quoque
faciamus narrationem.

13. DE HELIA LEPROSO.

Quod autem in Helia leproso patratum est a
sanctis prodigium, quis audiens non eos qui pa-
travere mirabitur; et plura posse quam istud mi-
raculum fuerit attestabitur? Helias itaque hic le-
prosus erat, et hanc concisionem multo tempore
habuit, non in uno membro leprosus agnitus,

οὐχ ἅπερ ἔχων ὁ Παῦλος ἐπ' αὐτοῖς ἰσεμνύνε-
το· ἀρεταὶ γὰρ ἐκεῖναι καὶ πράξεις οὐράνιοι ,
ἐν Παύλῳ τὸν Χριστὸν εἰκονίζουσαι , καὶ ἀκτι-
νες οἷόν τινες τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου τυγ-
χάνουσαι , καὶ τέκνα φωτὸς καὶ υἱοὺς ἡμέρας
ποιοῦσαι τοὺς ἔχοντας· ἀλλ' ἐκεῖνα ἃ κατὰ νό-
μον μωσαικὸν βδελλυρά τε ἦν καὶ ἀκάθαρτα ,
καὶ τὸν γεννώμενον ἄνθρωπον ἔξω παρεμβολῆς
καὶ πόλεως ἤλαυνεν , βδελλυρὸν καὶ ἀκάθαρ-
τον τῶν λοιπῶν ὁμοφύλων ἀπείργοντα.

Ταῦτα φέρων Ἡλίας τὰ στίγματα , τῆς ἀμαρ-
τίας ὑπάρχοντα σύμβολα , ἅπερ ὁ λόγος θεὸς ὢν
καὶ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώποις γενόμενος , καὶ κα-

sed in toto corpore infirmitatis stigmata ferens ;
non tamen ea , quae cum haberet Paulus , in ipsis
gloriabatur : virtutes enim erant illa , et actiones
caelestes in Paulo Christum imaginantes , et ra-
dii quidam solem iustitiae demonstrantes , et fi-
lios lucis atque diei eos qui has habuerunt fa-
cientes : sed illa quae secundum legem mosaycam
abominanda erant , atque immunda , et a qui-
bus alieni factus coloris homo extra castra et ci-
vitatem pulsus , tamquam abhominabilis et im-
mundus a reliquis contribulibus arcebat.

Haec Helias stigmata ferens , quae peccata sunt
singula , quaeque verbum Deus existens , et homo
inter homines factus , et secundum spiritum et

τὰ πνεῦμα καὶ κατὰ Γράμμα τῶν ἀνθρώπων ἀπῆ-
 λασεν· καὶ τὸν τότε θεραπευθέντα κατὰ τὸ Γράμ-
 μα, λεπρὸν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως προσενέ-
 και τὸ δῶρον ἐθέσπισεν· καὶ μηδὲν πρὸς μηδενὸς
 ὀφελούμενος, ἄπρακτοι γὰρ κἀνταῦθα πεφύκασιν
 Ἱπποκράτης τὲ καὶ Γαληνὸς καὶ Δημόκριτος ὁ
 ἀδελφὸς ὁ νόθος τῆς φύσεως, καὶ σὺν αὐτοῖς
 οἱ τοῖς λόγοις αὐτῶν βρενδυνόμενοι, καὶ τὰς
 τούτων ἡμῖν προσηγορίας ἀντὶ μεγάλων φαρμά-
 κων προσφέροντες, πρὸς Κυρον καὶ Ἰωάννην τοὺς
 μάρτυρας ἔρχεται, τοῦ πάθους τὴν ἴασιν Δέ-
 λων πορίσασθαι, καὶ πιστεύων ὡς πάντως πο-
 ρίσηται· οὐκ ὀλίγου δὲ παρεκταθέντος χρονικοῦ
 διαστήματος, μηδὲν ὀνήσας ἠθύμησεν, τῶν ἀγίων

iuxta litteram ab hominibus pepulit. Sed et tunc
 secundum litteram curatum leprosum, secundum
 legem Moysi, munus offerre decrevit, et nihil a
 quoquam adeptus utilitatis. Inefficaces enim etiam
 huic apparuerunt Hippocrates et Galenus, ac De-
 mocritus frater eius nothus natura, atque cum
 illis hi qui ex verbis eorum efferuntur, nobisque
 horum appellationes pro magnis remediis afferunt;
 ad Cyrum et Iohannem martyres venit, sanita-
 tem volens passionis acquirere, et credens quod
 acquisiturus penitus esset. Praeterea non modico
 prolongato temporis intervallo, nihil proficiens
 maerore affectus est, sanctis, dispensationibus qui-

οἰκονομίαις τισιν ταμειευομένων τὴν ἴασιν· καὶ τοῦτο παθὼν ἐκ διαβολικοῦ δηλονότι φρονήματος, τοῦ καὶ αὐτὸν κωλύσαι τῆς θεραπείας θελήσαντος, καὶ τὴν τῶν ἁγίων ἐκκοῦσαι συμπάθειαν, μένειν ἔτι κατὰ τὸ τέμενος οὐκ ἡδύνατο· βαρὺ γὰρ τῆς ἀκηδείας τὸ πάθος, καὶ πᾶν ψυχαῖς φιλοθέοις πολέμιον, καὶ μεγάλα ταύτας ἀδικῆσαι δυνάμενον, εἰ μὴ θᾶπτον αὐτὸ ὡς δαιμονίου φάσμα μεσημβρινοῦ νεανικῶς ἀποσβέσωσιν· ὅπερ ὁ λεωρὸς ποιεῖν ὑπερθέμενος, καὶ μὴ ἰσχύσας ἔτι φέρειν αὐτοῦ τὴν ἐκύρωσιν, ἀπάρας ὥχετο, κατὰλιπὼν τὸ τέμενος, καὶ τὰ τῶν μαρτύρων θεῖα χάρισματά, καὶ ὅσον ἐπ' αὐτῷ τῆς οἰκείας ἀσθενείας τὴν ἴασιν.

busdam, differentibus sanitatem : et hoc passus ex diabolico procul dubio sensu, qui et ipsum inhibere sanitate voluit, et sanctorum recidere compassionem ; manere ultra in templo non potuit ; grave namque est acediae vitium, et vehementer animabus diligentibus Deum adversum, et magnopere has laedit ; nisi dum recens est, maturius id tamquam daemonii meridiani flammam extinguant. Quod leprosus facere differens, et non valens ultra ferre ipsius incendium, profectus recessit, relictis templo ac divinis martyrum charismatibus, et quantum in se erat infirmitatis propriae sanitate.

Ἄλλ' οἱ ἄγιοι κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῷ φο-
νηθέντα τῆς ῥώσεως θεασάμενοι, οἰκτείранτες
ἐπήλεσαν, φροντίσαντες οὐδὲν τῆς εἰς αὐτοὺς
ἀλογίας καὶ ὕβρεως· ἀναχωροῦντι δὲ κατὰ τὸ
Μητρᾷ τοῦ ἁγίου μαρτύριον μεσοῦσης ἡμέρας
ἐν μοναχῶν ὑπαντήσαντες σχήματι, καὶ ἄλγοιαν
συμπαθεῖ προσποισάμενοι, πόθεν ἔρχοιτο καὶ
ποῦ πορεύοιτο προσηρώτησαν· ὁ δὲ ὡς ἀληθῶς
ἀγνοοῦσιν ἐπαγγελίαν ποιοῦμενος, καὶ τοὺς
ἁγίους ὠνόμασεν καὶ τοὺς μῆνας ἔφρασεν· ἀλλ'
οἱ μάρτυρες καὶ τὴν αἰτίαν λέγειν δι' ἣν ἐκεῖ
παρεγένετο διεκέλευον· ὁ δὲ τὴν αἰτίαν, ἔφησεν,
βλέπετε, προφανὴς γὰρ αὕτη καὶ οὐ χρήζει τι-
νὸς τοῦ μηνύοντος· οἱ δὲ θεσπέσιοι πάλιν ἐπύ-

* *dic quo-
minus con-
valesceret.*

Sed sancti per idem tempus eum invidiam pas-
sum quia convalescerat * contemplantes, miserati
misericordiam praestiterunt, nihil curantes in se
ab eo factam stultam iniuriam. Cumque recederet,
iuxta sancti Metrae martyrium, mediante die in
monachorum ei schematibus obviantes, ignoran-
tiamque compassionis fingentes, unde veniret, et
quo pergeret, percontati sunt. At ille quasi ve-
raciter ignorantibus confessionem faciens, et sanc-
tos nominavit, et templum asseruit. Sed mar-
tyres et causam iterum, propter quam illuc ve-
nerat, dicere praeceperunt. Ille vero dixit: cau-
sam videtis, manifesta enim haec est, et non eget

θούτο, καὶ τινος λέγοντες ἕνεκα πρὸ τῆς τοῦ πά-
 θους ἀπαλλαγῆς ἀνεχώρησας; παραμονῆς τὸν
 χρόνον ἐσόμεναι, καὶ ὡς οὐδὲν ὠφελεῖτο παρα-
 μέιναις ἐμῆνυν, μάρτυρας τὰς εἰδεχθεῖς ἐκεί-
 νας λευκάδας ποιοῦμενος· οὐ τοὺς ἀγίους ἐν τού-
 τῳ μεμφόμενος μὴ δυνηθέντας ἢ μὴ θελήσαντας,
 ἀλλ' ἐαυτὸν ἀνάξιον σὺν εὐλαβείᾳ καὶ δάκρυ-
 σιν εἰπὼν τοῦ δωρήματος· οἱ δὲ συμπαθέστατοι
 μάρτυρες ἔτι μᾶλλον αὐτὸν ἐλεήσαντες, πείθου
 καὶ νῦν ἡμῖν καὶ δρομέως ὑπόστρεφε λέγουσιν,
 καὶ ὅφει θεοῦ τὰ θαυμάσια, καὶ τὴν ἐπὶ σοὶ
 τῶν ἀγίων ἐπίσκεψιν· πρὸς τὸ αὐτῶν οὖν ἀφι-
 κόμενος τέμενος, καμήλους εὐρήσεις ἐπὶ τὴν πη-
 γὴν παριούσας ὡς τέτταρας, καὶ τῆς τετάρτης

cuiuspiam nuntio. Ast egregii sancti denuo sci-
 scitabantur, dicentes: et quam ob causam ante
 passionis libertatem discessisti? Et perseverantiae
 tempus significavit, et quod nihil proficeret per-
 severans enuntiavit, testes ipsos turpes albores
 ostendens; non sanctos in hoc incusans, sed se
 indignum cum reverentia et lacrimis tanto mune-
 re asserens. Porro compatientissimi martyres ma-
 gis super eo miserti, acquiesce nobis etiam nunc,
 et citius revertere inquirunt, et videbis mirabi-
 lia, et super te visitationem sanctorum. Ad eo-
 rum itaque templum profectus camelos invenies
 supra fontem adesse quatuor, et quarti stercus

ἐπιμελῶς τὴν κόπρον δεξάμενος τῷ τῆς πηγῆς ἀνάλυσον ὕδατι, καὶ τούτῳ τῷ χρίσματι ἅπαν σου τὸ σῶμα κατὰχρισον, μηδὲν ὅλως παρέρχόμενος ἄχριστον, ἵνα μὴ τὸ τούτου μὴ χριώμενον μείνῃ πάλιν κατάστικτον καὶ ταύτῃ τῇ νόσῳ διηνεκῶς κατέχόμενον· καὶ ταῦτα κατὰ πρόσωπον λέξαντες, ἀφανεῖς ἀθρόως ἐγένοντο.

Ὁ δὲ θεῖον εἶναι τὴν ὄψιν εὐθύς λογισάμενος, καὶ ὡς αὐτοὶ εἰσιν οἱ φαινόμενοι καὶ ταῦτα προστάξαντες μάρτυρες, σπουδαίως πρὸς τὸ σεπτὸν αὐτῶν ἔρχεται τέμενος, καὶ πρὸς τῆς πηγῆς τὰς λεχθείσας αὐτῷ καμήλους εὐράμενος, τὴν τῆς τελευταίας ὀνθὸν, ὡς εἶπον, ἐπέλαβεν, καὶ ταύτην τῆς αὐτῶν πηγῆς ἀποβρέξας

diligenter acceptum aqua fontis dissolve, et hac unctione totum corpus tuum inunge, nihil omnino praetermittens minus inunctum, ne hoc quod inunctum non fuerit, maneat rursus distinctionibus variatum, et ab hoc languore continuatim possessum. Et his in faciem illius edictis, repente disparuerunt.

At ille divinam fuisse visionem, et quod ipsi fuerint, qui apparuerant, et ista praeceperant, martyres mox intelligens, festinanter ad venerabile templum ipsorum venit, et ante fontem iam dictis camelis inventis, novissimi stercus sicut dixerant sumpsit, et id fontis eorum rigans fluen-

τοῖς νάμασιν, ὅλον ἑαυτὸν περιέχρισεν· ἔσχεν δὲ κἀνταῦθα φθονοῦντα τὸν δαίμονα· τὰς γὰρ ὄψεις οὐκ ἔχρισεν τὸ χρίσμα φησὶν τὸ καθαῖρον αὐτὸν μυστατούμενος· ὅθεν ἀκολούθως κατὰ τὴν τῶν ἀγίων θεόφραστον κέλευσιν, ὅλον μὲν αὐτοῦ τὸ σῶμα καθαρὸν τῶν στιγμάτων εὐθέως ἐγένετο, τὸ δὲ πρόσωπον ἔμεινεν διὰ βίου κατάστικτον· τῆς μὲν αὐτοῦ παρακοῆς οὐ κρυπτόμενος ἔλεγχος, τῆς δὲ τῶν μαρτύρων δυνάμεως καὶ παραλογιζομένης κελεύσεως κήρυξ ἀσίγητος καὶ μάρτυς ἀληθῶς ἀξιόπιστος· καὶ πολλὰ μὲν ἑαυτὸν τῆς παρακοῆς Ἥλίας ἐμέμψατο, ὤνησεν δὲ τὸ παράπαν οὐδὲν, ὥσπερ οὐδὲ Ἡσαῦ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτοῦ τὰ πρωτότοκα.

tis, totum sese peruncxit. Habuit autem et hic iterum invidentem sibi diabolum; nam faciem non inuncxit, quasi unctionem purgantem abhominans; unde consequenter, iuxta sanctorum deilorum quam iussionem, totum quidem corpus eius mundum a stigmatibus continuo factum est; porro facies permansit, tota vita sua, varietate distincta; inobedientiae quidem eius non occultanda correptio, virtutis autem martyrum et non contemnendae iussionis praeco non tacens, et testis revera fide dignissimus; et multum quidem semet Heliās propter inobedientiam incusabat, sed nihil

ιδ. ΠΕΡΙ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ ΤΟΥ ΔΑΙΜΟΝΙΖΑΝΤΟΣ.

Παρείτω μετ' Ἡλίαν εἰς μέσον ἡμῖν ὁ Θεό-
 πεμπτος ἀκολουθίαν εὐραμένος εὐκαιρον, τῆς
 τῶν ἡγουμένων στοιχείων τῆς ἐκατέρων προσηγο-
 ρίας φύλαξ συνδέσεως· καὶ σύντομον τῆς κατ'
 αὐτὸν θαυματουργίας ποιήσομαι τὴν διήγησιν,
 τέρπουσαν μὲν εὐσεβῶν τοὺς ἀκούοντας, ἀναγ-
 γέλλουσαν δὲ τὰ τῶν ἀγίων κατὰ δαιμόνων φο-
 βερώτατα τρόπαια· ἐδαιμονία δεινῶς ὁ Θεόπεμ-
 πτος, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπῆρχεν οὐδεὶς, ὅστις
 αὐτὸν θεωρῶν οὐκ ἐδάκρυσεν· φιλοῦσι γὰρ ὡς
 ἐπίπαν οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς τοιοῦτω μᾶλλον

omnino profecit, quemadmodum nec Esau, qui
 etiam cum lacrimis requisivit primogenita sua.

14. DE THEOPOMPO DAEMONIZANTE.

Accedat post Heliam nobis in medium Theo-
 pompus, congruentiam opportunam primorum
 clementorum in amborum nominis positione custo-
 diens, et brevem faciat in se patrati miraculi nar-
 rationem, quae pie delectari faciat audientes, et
 sanctorum contra daemones trophaea denunciet
 metuenda. Daemonizabat acriter Theopompus, et
 hominum erat nullus qui eum videns non lacri-
 maretur. Amant enim ex more homines incurva-
 ri, maximeque ad eos qui huiusmodi passione pre-

κατεχομένους νοσήματι κατακάμπτεσθαι, ὅτι τάχα μὴ πάθος καθίστηκεν σώματος· τοῦτο γὰρ ἐξ ἀρχῆς τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς εἶσω παραδείσου γευσάμενός φυσικῶς ὑπνέχθαι τοῖς πάθεσιν, καὶ δουλεύει φθορᾷ καὶ τοῖς τῆς φθορᾶς ὀλισθήμασιν καὶ μήπω θανὼν ιδιώμασιν μέχρι τῆς πάντων κοινῆς ἀναστάσεως, ἔνθα φθορά τε καὶ τὰ τὴν φθορὰν συνεισάγοντα θανάτω, παντέλως καταλύεται· ἀλλὰ ψυχῆς ἀθανάτου παρὰ φύσιν τὸ νόσημα, καὶ φύσεως ἀφθάρτου χάριτι θεοῦ τοῦ ποιήσαντος ἀλλοίωσίς τις καὶ πάθος φθορᾶς παραπλήσιον δαιμόνων ἐπήρεϊα τικτόμενον· εἰ καὶ θεοῦ ὑπερβολῇ φιλάνθρωπίας δεικνύμενον πρὸς ὀφέλειαν γίνεσθαι τῶν πασχόντων αὐτὸς συνεχώρησεν.

muntur, quia fortasse non vitium corporis extat; hoc enim ab initio cum de ligno inobedientiae in paradiso gustatum fuisset, naturaliter subiectum est passionibus et servit corruptionis etiam nondum moriens proprietatibus, usque ad communem omnium resurrectionem; ubi corruptio, et quae corruptionem inferunt mortes, modis omnibus destruentur; sed animae immortalis praeter naturam est languor, et naturae incorruptibilis gratia Dei qui fecit eam, commutatio quaedam, et corruptioni passio est similis, daemoniorum suggestionem nata, et odio nostri statuta; quamvis

Τούτῳ Θεόπεμτος τῷ νοσήματι ὀκτῶ καὶ δέκα δουλεύσας τοῖς ἔτεσιν , καὶ μηκέτι φέρειν τοῦ δαίμονος τὴν λύτταν δυνάμενος , τοῖς ταύτην καταργοῦσιν τε καὶ διώκουσιν Κύρῳ καὶ Ἰωάννῃ προσέρχεται μάρτυσιν· καμᾶτῳ δὲ πολλῶν διανύσας τὸ συχρὸν τῆς πορείας διάστημα , ποσὶν γὰρ τοῦτο διὰ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν πεποίητο , καὶ κατὰ λαβὼν μετὰ δύσιν ἡλίου μόλις ποτε τὸ μαρτύριον , καὶ κόπῳ πλείονι δαπανήσας ἤδη τὴν δύναμιν , κατὰ τὸν ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἀνεκλίθη περὶ βολὸν· μὴ δυνηθεὶς ἔτι ἀρκεῖν τὸ βραχὺ βαδίσαι διάστημα , ἀλλὰ τὴν εἰς τὸ τέμενος εἴσοδον , ὡς μέγα τι καὶ δυσέρ-

Deus supereminentiam miserationis ostendens non id nisi ad patientium fieri utilitatem indulserit.

Huic Theopompus cum languori annis decem et octo servisset , et ultra ferre daemonis rabiem minime valuisset , ad martyres qui hanc destruunt et persequuntur , Cyrum scilicet et Iohannem , accedit : labore vero multo vastum itineris spatium transigens , pedibus enim hoc propter pecuniarum fecit inopiam ; et cum post occasum solis tandem aliquando ad martyrium pervenisset , fatigationeque plurima virtutem iam propriam consumpsisset , in exteriori ecclesiae recubuit porticu , non valens ultra saltem illud breve consumere spatium ; sed ingressum templi , ac si

γαστον ταμειουσάμενος εἰς τὴν αὔριον· ἐκεῖ δὲ
 πᾶσαν τὴν νύκτα αὐτῷ καθευδήσαντι, κατ' ὄναρ
 ταῖς οἰκείαις μορφαῖς καὶ οὐ ξέναις χρησάμενοι
 οἱ φιλάνθρωποι παρίστανται μάρτυρες· καὶ κα-
 λέσαντες αὐτὸν ἐξ ὀνόματος, ἀδελφεὶ Θεόπεμπτε
 λέγουσιν, ἰδοὺ τὸ παρενοχλοῦν σοι καὶ θλίβον
 σε πνεῦμα πονηρὸν ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
 τοῦ δι' ἡμᾶς σταυρὸν ὑπομείναντος ἀπηλάσα-
 μεν· ἀλλὰ ἀναστὰς εὐχαριστῶν τῷ θεῷ πρὸς τὸ
 σὸν ἀναχώρει δομάτιον· ὁ δὲ φανῆναι μὴ περι-
 μέINAS ὑπὸ ἀνθρώπων τὸν ἥλιον, σὺν τῷ δαι-
 μονίῳ καὶ τὸν ἐξ ὀδυπορείας ἀποθέμενος καμά-
 τον, ἀνίσταται ταχέως ὅθεν ἦν ἀνακείμενος,
 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τέμενος, καὶ τὴν χάριν τῆς

magnum quiddam et operosum, reservavit in crastinum. Illic autem ei tota nocte dormienti assistunt in somnis, propriis formis et non extraneis utentes, clementissimi martyres; et vocantes eum ex nomine, frater aiunt Theopompe, ecce qui tibi molestus erat, et tribulabat, malignum spiritum, in nomine Iesu Christi qui propter nos crucem toleravit, expulimus. Sed surgens gratiarum Deo actionibus persolutis, ad tuam recede domunculam. Qui videri ab hominibus solem non sustinens, una cum daemonio etiam labore quem ex itinere habebat deposito, surgit celeriter illinc ubi erat recubans, et ingressus templum et gratiarum

μεγίστης ἰάσεως ἄσας θεῶ καὶ τοῖς μάρτυσιν, χαίρων ὁμοῦ καὶ σκιρτῶν, καὶ τὴν μεγαλουργίαν κηρύττων τοῦ θαύματος, ἀπελήλυθεν.

α. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΛΕΛΩΒΗΜΕΝΟΥ.

Καλῶς δὲ καὶ Ἰωάννης μιμούμενος τὸν Θεό-
πεμπτον, τὸν παρόντα καιρὸν ἐπιτήρησεν, ἄγαν
ἀσύγχυτον καὶ αὐτὸς τῶν στοιχείων φυλάττων
τὴν σύνθεσιν, καὶ πρὸς ἄλλους ἵεναι τὸν κάλα-
μον θύλοντα, μὴ συγχωρῶν παρελθεῖν αὐτὸν
ἀδιήγητον οὐκοῦν καὶ τὰ κατ' αὐτὸν εὐκαίρως
συγγράφωμεν, θαυμάσαντες αὐτοῦ τὸ ὄξυ καὶ
νηφάλιον πάθος Ἰωάννης ἔσχεν ἀπάνθρωπον,
ὃ πάντων εἰπεῖν τῶν σωματικῶν παθῶν μιῶν

actione super maxima sanitate decantata Deo, at-
que martyribus qui se in Deo curaverant, gau-
dens pariter et exultans, atque magni praedicans
opus miraculi abiit.

15. DE IOHANNE ULCEROSO.

Bene autem et Iohannes imitatus Theopompum
praesens tempus observavit, inconfusam et ipse
compositionem elementorum custodiens *, et ad
alios volentem pergere calamum, se pertransire
non enarratum minime perferens. Ergo et quae
circa eum gesta sunt, opportune scribamus, mi-
rantes ipsius sobrietatem pariter et acumen. Pas-

* doit ordi-
nem litte-
rarum gr.

ἐστιν καὶ πικρότερον, καὶ διὰ τοῦτο τάχα πρὸς τῶν ἱατρῶν τὴν τοῦ ἐλέφαντος ὁμωνυμίαν σημαίνεται· ὥσπερ γὰρ ἐκείνο τὸ ζῶον τῶν ἄλλων τετραπόδων ἀλκῇ διαφέρει καὶ μεγέθει τοῦ σώματος, φασὶ δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς τοὺς λυποῦντας μνησίκακον, καὶ μετὰ πολλὰς ἐτῶν περιόδους ἀμείβεσθαι πικρῶς εἰ δυνήθῃ τὸν λυπήσαντα, οὕτω καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων παθῶν πολὺ μείζον ἱατροὶ κακία σκοπήσαντες, τῷ τοῦ ἐλέφαντος ὀνόματι προσηγόρευσαν· Μωϋσῆς δὲ καὶ τὸν ἐλεφαντιάσεως νόσῳ κρατούμενον, ἔξω παρεμβολῆς τε καὶ πόλεως μετὰ τοῦ λεπροῦ διωρίσατο· διὰ μὲν τοῦ λεπροῦ τοῦ τῆς ἀμαρτίας ἐξο-

sionem Iohannes habuit inhumanam, quae omnibus, ut ita dicamus, corporalibus passionibus maior est et amarior, ideoque fortassis a medicis elephantis designatur equivocata. Sicut enim illud animal ab aliis quadrupedibus fortitudine differt et magnitudine corporis, aiunt autem illud recordari mali adversus eos qui se contristaverint, et post multa si potuerit annorum curricula ulcisci amare in eum qui se contristasse dinoscitur, ita et hanc aliis passionibus maiorem esse malitiam medici perspicientes, elephantis nomine nuncuparunt. Moyses vero et eum, qui elephantino morbo premebatur, extra castra et civitatem, cum leproso sequestrat, per leprosum quidem peccati exilio

ρίσας παμποίκιλον , διὰ δὲ τοῦ ἐλεφαντιῶντος
τάχα τὸ τῶν παθῶν ἐκδιώξας ἄγριον.

Λέγουσιν δὲ αὐτὸν καὶ οἱ θεῖοι τῆς ἐκκλη-
σίας διδάσκαλοι , πλείστην τῶν ἐλεφαντιῶντων
ποιούμενοι πρόνοιαν εἶργειν ἀρρένων τὴν πρὸς
τὰ γύναια σύνοδον , μέχρι τελείας τοῦ θήλεως
ἐκ τῶν μηνιαίων καθάρσεως , ἥ τις δι' ἡμερῶν
ἐπὶ παραγίνεσθαι πέφυκεν ὥς ἔνθεν τοῖς ἐλε-
φαντιῶσιν τὰ σώματα γίνεται , συντικτομένου
καὶ συναύξοντος τοῦ νοσήματος , αἰτίαν τοὺς
φύσαντας ἔχοντος , καὶ τὸ τούτων περὶ τὰς συν-
όδους ἀκρατές τε καὶ ἄωρον καὶ τῇ κτηνώδει
φύσει προσεῖναι τῶν Ἰὼβ τοῦ δικαίου φίλων τίς
ἐμαρτύρησεν , ὥραν βοῶν ἔθετο κτήνεσιν , οἷδα-

relegans varietatem , per eum vero qui elephantini-
um morbum incidit , morum forsitan feritatem.

Dicunt autem eum et sacratissimi ecclesiae do-
ctores multam elephantinum morbum habentium
fecisse providentiam , arcereque marium cum fe-
minis coitum , usque ad perfectam femineam men-
strui purgationem , quam per dies septem venire
constat ; ita ut hinc languor , qui ex elephantini
morbo corporibus connascitur et conerescit ,
causam parentes habeat , et horum circa coitus
maturi certique temporis incontinentiam et exces-
sum ; quod etiam bestiali naturae inesse , Iob ius-
ti amicorum quidam testatus est ; tempus , cla-

σιν δὲ κοίτης τάξιν· καὶ ταύτης τοὺς ἀνθρώπους
εἰκότως μεμφόμενός, ὡς ὤραν μίξεως οὐ γινώ-
σκοντας, ἦν καὶ τιμᾷ καὶ φυλάττει τὰ ἄλογα·
τούτῳ δὲ τινες πάθει τῆς ἐλεφαντῖάσεως καὶ τὸν
Ἰῶβ ὡς δεινῷ καὶ μεγάλῳ πεπαικέναι· τὸν διά-
βολον λέγουσιν· ἐξῆλθεν δὲ φησὶν ὁ διάβολος
ἀπὸ τοῦ κυρίου καὶ ἔπαισε τὸν Ἰῶβ ἔλκει πονή-
ρῳ, ἀπὸ ποδῶν μέχρι κεφαλῆς, τῷ μεγέθει τοῦ
τραύματος αἰχμάλωτον αἶρειν ἐλπίσας τὸν δι-
καιον· εἰ καὶ μηδὲν ὧν ἥλπισεν ἔδρασεν, ἐπὶ πί-
τραν τοῦ δικαίου καὶ οὐ ψάμμον ἐρηρυσμένον
ἔχοντος τὸν θεμέλιον· καὶ κεῖνος μὲν ὑπομονῇ νική-
σας τὸν παῖσάντα, τὸν τῆς νίκης ἥρατο στέφανον.

mat, posuit pecoribus, sciunt autem cubilis or-
dinem; et hoc modo convenienter homines re-
prehendens, tamquam commixtionis tempus igno-
rantes, quod videlicet honorent et observent ra-
tionabilia animantia. Hac vero passione elephan-
tini morbi quidam tamquam dira et magna Iob
percutsum a diabolo dicunt: exivit autem diabo-
lus, inquit, a Domino, et percussit Iob ulce-
re pessimo a pedibus usque ad caput; magni-
tudine vulneris, captivum tollere sperans iustum;
licet nil eorum gesserit quae speravit, cum su-
pra petram iustus et non super harenam funda-
mentum haberet innixum. At ille patientia vin-
cens percutientem, victoriae tulit coronam.

Ἰωάννης δὲ τούτῳ κρατούμενος τῷ νοσήματι, καὶ κατὰ μικρὸν ὑπ' αὐτοῦ δαπανώμενος, παρὰ ἰατρῶν οὐχ εὐρών τὸ γλυκὺ τῆς ἰάσεως, ἐπὶ Κῦρον ἔρχεται τὸν παυσίκακον καὶ Ἰωάννην τὸν Κύρου συμμάρτυρα, πιστεύων Χριστοῦ τοῖς θεραπεύουσιν, ὥσπερ μόνον εἰ θέλοιεν, εὐθὺς αὐτὸν ἰαθῆσεσθαι· οἱ δὲ τὸν πρόσφυγα θεασάμενοι, καὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ τῆς εἰς αὐτοὺς ἀγασάμενοι, βραχύτατον αὐτὸν πᾶν καιρὸν παρὰ τὸν αὐτῶν σηκὸν φιλοφρονησάμενοι, καὶ τῆς εἰς αὐτοὺς πίστεως ἄξιον διδωκότες ἀντάλλαγμα τὴν ῥῶσιν, ἀπέλυσαν.

Γράψω δὲ καὶ τὸ φάρμακον, δι' οὗ τοιοῦτον ἀρρώστημα οἱ μάρτυρες εὐμαρῶς ἐθεράπευσαν, μήπως ἰατρῶν οἱ περίεργοι, ἱπποκράτειόν

Iohannes autem cum hoc languore premeretur, et paulatim ab eo consumeretur, a medicis non inventa dulcedine sanitatis, ad Cyrum venit malum conpescentem, et Iohannem Cyri conmartirem, credens Christi famulis, quod si tantum vellent, ipse continuo sanaretur. At illi videntes profugum, et fidem eius admirantes, brevi hunc valde tempore, in templo suo benigne tractatum, fidei ipsius in commutationem digna incolumitate data, dimiserunt.

Scribam interea et ipsum quoque remedium, per quod talem martyres infirmitatem facile cu-

τι προσενέγκαι τοὺς ἁγίους νομίσωσιν, καὶ ταύτη τὴν ἄρρητον αὐτῶν σκορακίσωσιν δύναμιν, Ἱπποκράτην αἵτιον καὶ Γαληνὸν τῆς ἰάσεως, καὶ οὐ τοὺς μάρτυρας τοὺς διδρακότας κηρύττοντες ὕαλος ἦν τὸ βοήθημα, πρὸς ὃ παλαιὸν αὐτῆς εἶδος τὴν ψάμμον μετενέχθησαν μετὰ τὴν λείωσιν· τοῦτο γὰρ οἱ ἅγιοι δι' ἐνυπνίων τὸ βοήθημα παντὶ προσενέγκαι τῷ σώματι τῷ τὴν ἱεράν ἔχοντι νόσον προσέταξαν· ὃ δὲ σπουδαίως τὸ κελευσθὲν ἐρτασάμενος, σπουδαιότερον τὴν νόσον ἀπέθειτο· ὥσπερ γὰρ ἐκείνῳ τῷ νάματι τῆς ρευστικῆς ὑπάρχοντι φύσεως, στάσις οὐκ ἦν προσφερομένῳ τῷ σώματι, ἀλλ' ἅμα τοῦ προσενεχθῆ-

raverunt; ne medicorum curiosi hippocraticum quiddam attulisse sanctos extiment, et taliter infabilem ipsorum virtutem irrideant, Hippocratem auctorem vel etiam Galenum sanitatis, et non martyres qui patravere, praedicantes. Vitrum erat auxilium, ad veterem speciem suam, in harenam scilicet spissa contritione transductum « et solis » aquis postquam tritum fuit immixtum * »; hoc enim per somnia sancti illi adiuvamentum toto afferrī corpori, ei qui sacrum habebat morbum, iusserunt; qui festinanter, quod iussum fuerat operatus, festinantius languorem eiecit. Sicut enim illi fluento, qui est naturae fluidae, status non erat, dum corpori afferretur, sed mox ut allatum

* deest in gr.

ναι πρὸς τοῦδαφος ἔρρειεν, καὶ τοι μεμιγμένην ἔχον τὴν ὕαλον· οὕτως οὐδὲ τὸ τῆς ἐλεφαντιάσεως νόσημα μένειν ἡδύνατο, τούτου προσενεχθέντος αὐτῷ τοῦ καταρρέοντος ὕδατος· ἀλλὰ τούτοις συνέρρειεν δεδοικῶς τοὺς θεσπίζοντας, καὶ τάχα δι' αὐτοὺς καὶ μιχθεῖσαν τοῖς ὕδασιν ὕαλον· ἡμεῖς δὲ καὶ τοῦτο πρὸς αἶνον τῶν δεδρακότων τὸ θαῦμα συγγράψαντες, ἑτέρου γραφὴν ποιησάμεθα θαύματος, σὺν πᾶσιν ὑμνοῦντες τοῖς ἰαθεῖσιν τοὺς μάρτυρας.

15. PERI ZACHARIOY TOY TOYS DIAVMOYS
ΠΑΣΧΗΣΑΝΤΟΣ.

Μικροῦ καὶ Ζαχαρίας ἡμᾶς ὁ βραδύτατος

esset, in pavimentum fluebat, quamquam mixtum vitrum haberet, ita nec elephantini morbi languor manere poterat, cum allata sibi aqua deflueret, sed cum his fluebat, eos qui praeceperant metuens, et propter eos quoque forsitan vitrum illud aquis immixtum. Nos autem et hoc ad laudem patrantium conscripto miraculo, alterius faciamus scripturam miraculi, cum omnibus laudantes, qui sanati sunt, martyras.

16. DE ZACHARIA QUI LANGUOREM TESTICULORUM
PATIEBATUR.

Propemodum et Zacharias nos ille tardissimus

ἔλαθεν, οὐ πάθει ποδῶν τὴν βραδύτητα κτη-
σάμενος, ἀλλ' ἐτέρᾳ νόσῳ τοῦ τάχους στερού-
μενος ταῖς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων οἰδήσεσι κω-
λυόμενος· ταῦτα γὰρ ἤλγει τὲ καὶ ἐξογκοῦτο
δι' ὧν τῶν εὐνούχων ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώ-
πους διάκρισις γίνεται· οὐ μόνον δὲ τὸ ἐκ τοῦ-
του δυσκινήτῳ βαδίσματι χρώμενος, ἐαυτὸν ἡμῖν
ὡς ἐν χειμῶνι μέλισσαν ἔδειξεν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
τοιούτῳ νοσήματι τάχα καὶ αὐτὸς αἰσχυρόμε-
νος, καὶ κρύπτειν ἐθέλων ἑαυτοῦ τὴν ἀσθένειαν,
καὶ τοὶ ψυχικοῖς οὐ γὰρ σωματικοῖς ἐπαισχύ-
νισθαι προσετάχθημεν πάθουσιν· αἰσχυνθείησαν
γὰρ φησὶν οἱ ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν εἰς
ᾄδου· καὶ πάλιν· αἰσχύνητι Σιδῶν εἶπεν ἡ θά-

latuit, non passione pedum tarditatem habens,
sed alio languore velocitate carens, neque pedum
virtutis ut reor minus quid possidens, sed ge-
nitalium tumoribus organorum prohibitus. Haec
enim dolebat simul et gravabatur, per quae in-
ter eunuchos et alios homines discretio fit, non
solum pacne immobili gressu ex hoc usus, vix sese
nobis tamquam apem in hieme demonstravit; sed
super huiusmodi languore fortassis et ipse confu-
sus, et suam ipsius volens occultare infirmitatem;
quamquam super animae iussi simus erubescere,
non super corporis passionibus; erubescant enim
impii et deducantur, inquit, in infernum. Et ite-

λασσα· τὴν εἰδωλολατρείαν τῷ τῆς Σιδῶνος δηλώσας ὀνόματι· καὶ αὖθις· αἰσχυρῆσάν τε καὶ ἀποστραφῆσάν τε πάντες οἱ μισοῦντες Σιών· καὶ ὁ κύριος δὲ τοὺς εἰς αἰσχύνην ἐκπεμπομένους αἰώνιον, οὐ τοῖς σωματικοῖς βρύθοντας πάθεισιν, αὐτοὺς γὰρ καὶ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν, ἀλλὰ τοὺς ψυχικῶς ἀσθενήσαντας καὶ φαύλων ἐργάτας γενομένους πράξειον εἴρηκεν.

Τὰ μὲν γάρ ἐστιν τῶν νοσημάτων ἀκούσια, ὅσα σώματος καὶ περὶ σῶμα γνωρίζεται· τὰ δὲ ἐκούσια καὶ γνώμης ἡμετέρας κυήματα, ὅσα ψυχῆς αὐτεξουσίου καὶ νοεράς κάλλος λυμαίνεται· καὶ διὰ τοῦτο περὶ μὲν τῶν προτέρων οὐδεὶς

rum : erubescere Sidon , ait mare ; idololatricum Sidonis nomine indicans. Et rursus : confundantur , et revereantur omnes qui oderunt Sion. Dominus quoque in confusionem mittendos aeternam , non eos qui corporalibus passionibus praegravantur ; ipse enim infirmitates nostras et languores portavit ; sed eos qui secundum animam infirmantur , et malorum operarios actuum , dixit.

Alii quippe languorum sunt non voluntarii , quotquot scilicet corporis et circa corpus esse noscuntur. Alii vero voluntarii , et qui ex nostro gignuntur consilio , quotquot videlicet animae intellectualis et liberum habentis arbitrium , pulchri-

ἡμῖν τῶν ἁγίων ἐγκαλέσας φαίνεται ποτε, οὐ νόμος οὐ προφήτης οὐ δίκαιος οὐκ ἀπόστολος οὐ διδάσκαλος· τούτοις γὰρ καὶ αὐτοὶ πάντες ὑπέκειντο, ὡς σῶμα ἡμῖν παραπλησίως φορέσαντες· οὐ καὶ αὐτὸς ὁ κύριος γενόμενος ἄνθρωπος καὶ χρηματίσας ἡμῖν ὁμοιοπαθὴς, καὶ διὰ σῶμα καὶ ψυχὴν λογικὴν ὁμοούσιος· περὶ δὲ τῶν τῆς ψυχῆς προαιρείτικῶν καὶ οὐκ ἀναγκαίων παθῶν ἐνεκάλεσαν ἅπαντες, νόμος μὲν τιμωρούμενος, καὶ κατάλληλον ὀρίζων τῷ πάθει τὴν κόλασιν, τροφῆς τε τούτων ἀπέχεσθαι, καὶ τὰ κρείττω μεταποιεῖσθαι κελεύοντος· δίκαιοι παραινούντες αὐτῶν τὴν ἀπόλειψιν, ἀπόστολοι χειραγογούντες πρὸς τὴν ἀπ' αὐτῶν μετανάσταςιν, διδάσκα-

tudinem dissipant; et ideo super his qui primo dicti sunt, nullus nos sanctorum accusasse unquam apparet, non lex, non propheta, non iustus, non apostolus, non magister (his enim et ipsi omnes subiecti sunt, tamquam hii qui simile nostro corpus portaverunt) non ipse Dominus factus homo, et existens similis nobis passibilis, et per corpus et rationabilem animam unius nobiscum substantiae. Super animae vero voluntariis et non necessariis passionibus questi sunt universi, lex videlicet puniens congruentem vitio poenam definiens, prophetae ab his abstinendum iubentes, et meliora providendum hortantes, iusti eas de-

λοι τούτων ἡμῖν τὴν φυγὴν ὑποφαίνοντες· ὁ δὲ κύριος πρῶτος ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης ὁδὸν ἐνδείξάμενος, καὶ τρίβον τῆς ἀπὸ τῶν ψυχικῶν παθῶν τελείας ἀναχωρήσεως πρῶτος εὐράμενος, πᾶσιν τὸ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ φιλανθρώπως ἐφθέγγατο· ὑπὲρ τούτων γὰρ τὰς εὐθύνας ὡς ἐν ἡμῖν οὔσης αὐτῶν δηλονότι τῆς ὑπάρξεως ἀπαιτούμεθα· καὶ ὑφέξομεν καὶ κρινόμενοι καὶ βήματι Χριστοῦ παριστάμεθα, ὅταν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κριτὴς παραγίνεται ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐ κατὰ τὰ πάθη τοῦ σώματος· πάντες γάρ φησιν παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος πρὸς ἃ ἔπραξεν διὰ τοῦ σώματος εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.

serere commonentes, apostoli transmigratione earum manu ducentes, et magistri harum fugam insinuantes. At vero Dominus primus nobis iustitiae viam ostendens, et semitam ab animae passionibus perfecte recedendi primus inveniens, omnibus discite a me, misericorditer est affatus. Pro his enim poenas, pro eo quod in nobis profecto earum existentia sit, luemus et sustinebimus: propter has et iudicabimur, et tribunali Christi assistemus, cum de caelo iudex advenerit reddere unicuique secundum opera sua, et non secundum vitia corporis. Omnes enim nos, inquit, manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat

Οὐκοῦν μάτην ἐπὶ πάθει σωματικῷ καὶ Ζαχαρίας αἰσχύνεται καὶ ὅσοι κατ' αὐτὸν ἐπὶ σωματικοῖς αἰσχύνονται πάθεισιν, τῆς αἰσχύνης ἀγνοοῦντες τὰ αἷτια, καὶ ταύτης τὴν τάξιν οὐ καλῶς ἀντιστρέφοντες· ἀλλ' εἰ καὶ μόλις ἐφάνη ὅψε ποτε, πλὴν ὅμως ἀφίκετο καὶ τὸ τῶν ἁγίων κατέλαβεν τέμενος· καὶ τούτοις ἐδέετο, καὶ πάλιν ἰκέτευεν ἀπαλλαγῆναι τοῦ τῶν διδύμων βαρήματος· οἱ δὲ νυκτὸς πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες καδεύοντα, Ζαχαρία τί φασιν πρὸς ἡμᾶς παραγέγονας; ὁ δὲ τὴν αἰτίαν ὑπερυθριῶν πῶς αἰδοῦμενος ὑπεδείκνυσεν· οἱ δὲ μάρτυρες παιδεύοντες αὐτὸν ἐπὶ σωματικοῖς παθήμασιν μὴ

unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum.

Ergo incassum super vitio corporali Zacharias reverebatur, et quotquot super corporis passionibus confunduntur, causas confusionis ignorantes, et huius non bene ordinem reversantes. Licet hic vix apparuerit, et sero, aliquando verumtamen profectus ad sanctorum venit basilicam, quos deprecabatur, et iterum supplicabat, quo se a gravedine liberarent. At illi ad eum noctu venientes conveniunt asserentes: Zacharia, quid ad nos venisti? Qui erubescens atque reveritus, causam eis dixit. Porro martyres corripientes eum ne super corporis passionibus erubesceret, ostendere

αἰσχύνεσθαι, δεῖξαι αὐτοῖς τὸ πάθος ἡνάγκα-
ζον εἰς τὰ παιδοποιὰ προσέταττον μόρια· ὁ δὲ
τὸ κελευσθὲν αἰσχύνῃς ἀνάπλεος ἔπραττεν ἄν-
τιστῆναι· γὰρ δι' αἰδῶ τοῖς κελεύουσιν οὐκ ἠδύ-
νατο· οἱ τὰ λεχθέντα μόρια ἡρέμα πῶς ταῖς

• ita cod. χερσὶ καταψήχεσιν φυλαδεύσαντες*, οἵκοι χω-
ρεῖν ἐπιτρέπουσιν· ἰδοὺ φησὶν κακὸν ἔχεις οὐ-
δὲν, ἀλλ' ἀναστὰς εἰρηνοποιοῦ τὴν εἰς οἶκον
ἐπάνοδον· ὁ δὲ στραφεὶς μετ' ἐκεῖνον τὸν ληξί-
πωνον ὄνειρον, συναποπατάσας αὐτῷ τῶν διδύ-
μων τὰς οἰδήσεις ἐπεγίγνωσκεν, καὶ πόνου λυ-
τρωθεὶς καὶ κακίστου βαρήματος· καὶ ταῖς εὐ-
φημίαις στεφανώσας τοὺς τούτων αὐτὸν ἐλευθε-
ρώσαντας μάρτυρας, καὶ Χριστὸν τὸν δι' αὐτῶν

sibi partes praecipiebant quae filios procreant,
quaeque passionem cernebantur habere: at ille
quod iussum est licet plenus verecundia gessit,
resistere quippe ob pudorem iubentibus non va-
lebat. Qui praedictas corporis partes leniter ma-
nibus confricantes, et tumoris pondus confrica-
tionibus effricantes, domum repedare praecipiunt:
ecce inquit mali nihil habes, sed surge, in pa-
ce ad domum fac reditum. Ille autem conversus
post illam visionem quae dolorem compresserat,
cum ea simul avolassee testiculorum tumores cog-
novit, et dolore pessimaque gravedine liberatus,
laudibusque redimitis martyribus qui se tali libe-

τὴν ἐλευθερίαν αὐτῷ ὀρέξαντα τοῦ νοσήματος,
ἀπελήλυθεν.

15. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΟΥ ΤΟΥ ΣΕΣΗΜΜΕΝΟΥΣ
ΤΟΥΣ ΜΗΡΟΥΣ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Καὶ Ἰωάννου δὲ μνημονεύσωμεν, οὐκ ἐπειδὴ
τῶν εὐπατρίδων ἦν, καὶ τῶν ἐπὶ χρυσῷ βρεν-
θυνομένων ἐτύγχανεν, ἔνθεν γὰρ καὶ χρυσώ-
νης ἐλέετο, τοῦ τε κτήματος καὶ τῆς ἐγχειρή-
σεως πρὸς τοῦτο αὐτὸν συνωθούντων τὸ ὄνομα·
οὐκ ἂν γὰρ χρυσώνης καὶ χρυσίου χηρεύων ἐλέ-
γγοτο, εἰ μὴ κτῆμα χρυσίου λαμπρότερον πρὸς
τῶν ἀγίων τὴν ῥῶσιν ἐδέξατο· ὃ καὶ πᾶσιν ἀφ-

raverant a languore, Christum qui per eos sibi
hanc libertatem porrexerat passionis glorificavit,
atque recessit.

17. DE IOHANNE CHRYSONE QUI PUTREFACTA
FEMORA HABUIT.

Et Iohannis quoque memoriam faciemus, non
quia nobilis erat ex his qui super auro se iactant,
hinc enim et chrysones diceretur, pecunia et of-
ficio ad hoc eum compellentibus nomen: neque
enim chrysones et auro non destitutus diceretur,
nisi sanitatem rem videlicet auro fulgentiorem a
sanctis per fidem utique percepisset, quam om-
nibus ad se accedentibus copiose largiuntur, ne-

αἰσχύνησθαι, δεῖξαι αὐτοῖς τὸ πάθος ἡνάγκα-
ζον εἰς τὰ παιδοποιὰ προσέταττον μόρια· ὁ δὲ
τὸ κελευσθὲν αἰσχύνης ἀνάπλεος ἔπραττεν· ἀν-
τιστῆναι γὰρ δι' αἰδῶ τοῖς κελεύουσιν οὐκ ἡδύ-
νατο· οἱ τὰ λεχθέντα μόρια ἡρέμα πῶς ταῖς

* ita cod. χερσὶ καταψήχεσιν φυλαδεύσαντες^a, οἴκοι χω-
ρεῖν ἐπιτρέπουσιν· ἰδοὺ φησὶν κακὸν ἔχεις οὐ-
δὲν, ἀλλ' ἀναστὰς εἰρηνοποιουῖ τὴν εἰς οἶκον
ἐπάνοδον· ὁ δὲ στραφεὶς μετ' ἐκείνον τὸν ληξι-
πνον ὄνειρον, συναποπτάσας αὐτῷ τῶν διδύ-
μων τὰς οἰδήσεις ἐπεγίγνωσκεν, καὶ πόνου λυ-
τρωθεὶς καὶ κακίστου βαρῆματος· καὶ ταῖς εὐ-
φημίαις στεφανώσας τοὺς τούτων αὐτὸν ἐλευθε-
ρώσαντας μάρτυρας, καὶ Χριστὸν τὸν δι' αὐτῶν

sibi partes praecipiebant quae filios procreant,
quaeque passionem cernebantur habere: at ille
quod iussum est licet plenus verecundia gessit,
resistere quippe ob pudorem iubentibus non va-
lebat. Qui praedictas corporis partes leniter ma-
nibus confricantes, et tumoris pondus confrica-
tionibus effricantes, domum repedare praecipiunt:
ecce inquit mali nihil habes, sed surge, in pa-
ce ad domum fac reditum. Ille autem conversus
post illam visionem quae dolorem compresserat,
cum ea simul avolasse testiculorum tumores cog-
novit, et dolore pessimaque gravedine liberatus,
laudibusque redimitis martyribus qui se tali libe-

τὴν ἐλευθερίαν αὐτῷ ὀρέζαντα τοῦ νοσήματος,
ἀπελήλυθεν.

15. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΩΝΟΥ ΤΟΥ ΣΕΣΗΜΜΕΝΟΥΣ
ΤΟΥΣ ΜΗΡΟΥΣ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Καὶ Ἰωάννου δὲ μνημονεύσωμεν, οὐκ ἐπειδὴ
τῶν εὐπατρίδων ἦν, καὶ τῶν ἐπὶ χρυσῷ βρεν-
θυνομένων ἐτύγχανεν, ἔνθεν γὰρ καὶ χρυσώ-
νης ἐλέετο, τοῦ τε κτήματος καὶ τῆς ἐγχειρή-
σεως πρὸς τοῦτο αὐτὸν συνωθούντων τὸ ὄνομα·
οὐκ ἂν γὰρ χρυσώνης καὶ χρυσίου χηρεύων ἐλί-
γετο, εἰ μὴ κτῆμα χρυσίου λαμπρότερον πρὸς
τῶν ἀγίων τὴν ῥῶσιν ἐδέξατο· ὃ καὶ πᾶσιν ἀφ-

raverant a languore, Christum qui per eos sibi
hanc libertatem porrexerat passionis glorificavit,
atque recessit.

17. DE IOHANNE CHRYSONE QUI PUTREFACTA
FEMORA HABUIT.

Et Iohannis quoque memoriam faciemus, non
quia nobilis erat ex his qui super auro se iactant,
hinc enim et chrysones diceretur, pecunia et of-
ficio ad hoc cum compellentibus nomen: neque
enim chrysones et auro non destitutus diceretur,
nisi sanitatem rem videlicet auro fulgentiorem a
sanctis per fidem utique percepisset, quam om-
nibus ad se accedentibus copiose largiuntur, ne-

θόνως τοῖς προσιούσιν χαρίζονται, μηδένα τῆς αὐτῶν δωρεᾶς ἀποστρέφοντες, εἰ μὴ λίαν τις ἢ βδελυρὸς καὶ τῆς αὐτῶν εὐεργεσίας ἀνάξιος, ἢ δι' ἀπιστίαν κληρωσάμενος τὸ ἀνάξιον, ἢ δι' ἔργων μοχθηρῶν ἀνεπίστρεφον βούλησιν· ἐγὼ δὲ καὶ ἐνὸς ἢ δευτέρου προϊόντος τοῦ λόγου τοιοῦτου μνησθήσομαι, μηδεμίαν πρὸς τῶν ἀγίων καρπωσάμενος τὴν ὀφέλειαν· ἵνα τούτων τὸν περὶ πίστεως ζῆλον καὶ τὴν πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων εἰδότες ἀπέχθειαν, ἀρέσκειν αὐτοῖς περὶ βίον καὶ πίστει σπουδάζοιεν.

Ἰωάννης οὖν οὗτος ὁ τῇ τοῦ χρυσοῦ κτήσει τε καὶ προσηγορίᾳ γαυρούμενος, νόσῳ δεινῇ περιπέπτωκεν οὔτε λόγῳ φατῇ, οὔτε παισὶν ἰα-

minem a suo munere avertentes, nisi quis nimis sit abhominandus, et beneficio eorum prorsus indignus, vel ob incredulitatem sentiatur, ut indignus existat, aut per opera mala inconvertibilem habeat voluntatem. Ergo aut unius vel duorum, procedente sermone, huiusmodi memoriam faciemus, qui nullius utilitatis consecuti sunt fructum, ad cautelam eorum qui erunt postmodum accessuri, ut horum pro fide zelum, et contra prava opera inimicitiam non ignorantes, vita illis et fide placere festinent.

Itaque Iohannes iste, qui auri possessione atque appellatione gloriabatur, languorem incurrit

τρῶν εὐχερεῖ πρὸς τὴν ἴασιν· τοὺς γὰρ μηροὺς
ὁ ἀνὴρ ὡς ἔκ τινος Θείας ὀργῆς κατεδάπτετο·
καὶ σαπέντος αὐτοῦ τοῦ τοὺς μηροὺς περιέχον-
τος δέρματος, καὶ πάντοθεν δι' ὑπερβολὴν διερ-
ράλῳτος τῆς σήφews, αἱ σάρκες αἱ τούτῳ καλυ-
πτόμεναι προτίερον τοῦ οἰκείου ὑμνωθεῖσαι πάμ-
παν ἐνδύματος, καὶ ἔνδυμα ὁ πρὸς*τῆς φύσεως
ἔλαχον ἀπολέσασαι, χωριζόμεναι τῶν ὁστέων
ἀπέπιπτον, τῷ περιστέλλοντι κατὰ βραχὺ συν-
σηπομένοι· δέρματι καὶ πρὸς γῆν καταρρέουσαι.
Ὡς δὲ χρόνον συχρὸν ἐν τῇ νόσῳ διέτριψεν
ψυχρολογίαις ἰατρῶν ἀπατώμενος καὶ μηδὲν ἐξ
αὐτῶν ὀφελούμενος εἰ μὴ λόγον εἰς αἴρα λυό-

acerrimum, qui scilicet nec ad sandum verbo pos-
sibilis, nec erat medicorum discipulis facilis; fe-
mur quippe huius viri quaedam quasi divina ira
mandebat, et cum pellis quae femur circumda-
bat tabefacta, et undique nimietate putredinum
dirupta fuisset, carnes quae hac velabantur, pri-
mitus proprio denudatae penitus indumento, et
molis tumore quem a natura sortitae fuerant per-
dito, separatae ab ossibus decidebant, cum te-
gente se pelle paulatim in putredinem versae, et
ad terram dilapsae.

◈ Cumque tempore multo in languore deguisset,
frigidis et inutilibus dictis medicorum deceptus,
et nihil ab eis nisi sola verba quae non vulnus

μενον, καὶ τοῦ τραύματος οὐχ ἀπτόμενον· οὐ μὴ ἀλλὰ καὶ τὸ χρόνιον τοῦ νοσήματος, καὶ τὸ ταῖς ἀλγηδόσιν ἐλεεινῶς ἐγκατάχεισθαι, μόλις ποτε καὶ τὸ πρὸς τὴν νόσον ἀδύνατον ἐξ Ἰωποκράτους ἐκέρδαιεν, καὶ μακρὰν χαίρειν αὐτοῖς προσφθεγξόμενος, τὸ Κύρου καὶ Ἰωάννου θεωρητὸν ἰατρεῖον κατέλαβεν· οἱ δὲ ὄντως ἰατροὶ χρηματίζοντες μάρτυρες τῆς θείας αὐτῶν δεῖξαι δυνάμεως καὶ τῆς ἰατρῶν ἀσθενείας θέλοντες τὸ διάφορον, οἰκτρῶ τοῦτον τινὶ βοηθήματι, ὄναρ ὠφθέντες ἰάσαντο, ἅλας σὺν κυμίνῳ μιχθὲν ἐν τῷ τρίβεισθαι πλάττειν τοὺς μηρούς ἐπιτρέπουσιν· ἔπειρ ὁ νοσῶν μετὰ τὸν ὕπνον εὐθὺς ἐργασάμενος, πόνων ἑαυτὸν χαλε-

tangunt, sed dissolvuntur in aëre, percepisset; quin potius et e diverso morositatem languoris ac dolorum miserabilem tabem diutius pertulisset, vix tandem languoris impossibilitatem ab Hippocrate lucri se fecisse tantummodo sensit, unde illi valere longe profatus, ad Cyri Iohannisque divinitus datam venit percepturus medelam. At illi sancti martyres, qui vere medici vocitantur, divinae suae virtutis et medicorum infirmitatis volentes diversitatem ostendere, quodam hunc per visum apparentes auxilio sanaverunt; sale scilicet et cymino mixtis, quae terere et super femora conspergere praeceperunt. Quod cum languens

πάν καὶ συμφορῶν οὐ μικρῶν ἐλυτρώσατο· καὶ ὁ πρὶν κατὰ βραχὺ καταρρεῖν νομιζόμενος, καὶ οὕτω τὸν πάντων κοινὸν ὑποδέχεται θάνατον, εὐθέως τότε κυμίνου βόλαις, καὶ ἄλῶν συνεσφίγγετο· καὶ βουλεύσει μαρτύρων ἐρρώννυτο, καὶ θείῳ θεισίσματι τὸν προσδοκώμενον ἀπέπεμπε θάνατον· μεθ' οὗ θεὸν καὶ τοὺς ζῶντας ἁγίους ἡμεῖς ἀνυμνήσαντες, ἐφ' ἑτέραν αὐτῶν θαυματουργίαν βαδίσωμεν.

iv. ΠΕΡΙ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΗΝ ΣΚΛΗΡΩΝ
ΓΕΜΟΥΣΑΝ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Παῦλος δέ τις πένης ἡμῖν πτωχός τε λίαν
καὶ ἄχρυσος μετ' Ἰωάννην τὸν χρυσώνην καὶ

mox post somnium fecisset, saevis se ipsum doloribus et aerumpna non modica liberavit; et qui prius paulatim diffluere videbatur, sicque omnium communem recipere mortem, subito tunc cymini granis et salis, martyrum iussione astrictus convaluit, et divina sanctione mortem quam expectabat evasit. Cum quo Deum salvificantesque martyres collaudantes, ad aliud ipsorum mirabile opus proficiscamur.

18. DE PAULO CAPUT VERMIBUS PLENUM HABENTE.

Paulus autem quidam pauper et nimis egenus, aurique penitus inops, post Iohannem chryso-

πλούσιον, εἰς διήγησιν ἔρχεται, λογιζόμενος εἰ
τὴν πρὸς αὐτὸν σχοίη συνάφειαν, ὥσπερ ἐν ταῖς
ἀγοραῖς ποιῶντας ὁρῶμεν τοὺς πένητας, προσ-
ιόντάς τε καὶ τῶν χρυσορεύστων ὁπισθεν βαί-
νοντας, σταθόσιν εἴ ποτέ τισιν αὐτῶν, διὰ φι-
λόχριστον ἀπορρέουσας συμπάθειαν, περιτύ-
χοιεν τοῦτο καὶ νῦν ὁ Παῦλος ποιούμενος πρόει-
σι, καὶ τάχα τυγχάνει τῆς τοιαύτης ἐφέσεως·
οὐ πόρρω γὰρ φιλοπτωχείας Ἰωάννης ἠύλιζε-
το· πάθος δὲ καὶ νόσον ἔχων ἀνίατον πρόεισι,
κὰν τοῖς μάρτυσιν ὑγίαν καρποῦσθαι βουλό-
μενος, καὶ ῥῶσιν τὴν ἀπ' αὐτῶν κομιεῖσθαι γλι-
χόμενος· καὶ μὲν τῆς πενείας τὸ φάρμακον

nem et divitem, ad narrationem accedit, qui huic
sociari festinans, lucri se facere quicquam fortas-
se credebat, si ei iungi quoquomodo potuisset :
sicut etiam in foro videmus agere pauperes ; sic
accedunt, et post illos qui auro affluunt gradiun-
tur, si quoquomodo guttas quasdam ex defluen-
tibus illis, amatricis Christi compassionis causa,
valeant impetrare. Hoc agens et nunc Paulus ac-
cedit, et forte compos efficitur huiusmodi desi-
derii; non enim procul ab amore paupertatis ma-
nebat. Passionem autem Paulus et languorem in-
sanabilem habens accedit, et a martyribus sani-
tatem carpere volens, et incolumitatem quae ab
ipsis est percipere gestiens. Et illic quidem pau-

ἴσως ἰδρέψατο, ἐνταῦθα δὲ πάντως τῆς ἀσθενείας λαμβάνει τὴν ἴασιν· τοιοῦτο δὲ ἦν αὐτοῦ τὸ ἀρρώστημα, καὶ οὕτω τῆς θεραπείας ἐπέτυχεν· ἤλθει τὴν κεφαλὴν ὡς λέγειν οὐκ ἔνεστιν, καὶ τὸ μὲν ἄλγος αἶ τε βοαί, αἶ τε ἀγρυπνίαι, καὶ μετὰ τούτων ὁ ὄγκος ἐδείκνυεν τοῦ ὄγκου δὲ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μηνυτῆς οὐχ εὐρίσκετο· ὅθεν οἱ μὲν τῶν ἱατρῶν αἶμα τὸ αἶτιον ἔλεγον, οἱ δὲ ποιοῦ τινὸς ὑπέρογκον ἄθροισιν, καὶ ἄλλης ἄλλος συνδρομὴν ὕλης ἐφθέγγετο, τῆς ἀληθείας οὐδὲν ἐχόμενον λέγοντες, ἀλλὰ τὸ δρᾶσθαι αὐτοῖς μαντευόμενοι, καὶ τὰς ἀλλήλων βουλάς ταῖς ἑαυτῶν ἀναλύοντες ἀποφάσσειν.

pertatis medelam fortassis adeptus est, hic vero infirmitatis accepit procul dubio sanitatem; cui talis inerat aegrotatio, sicque curationem adeptus est. Dolebat adeo caput, ut dici non posset, et dolorem quidem tam clamores, quam in somnis vigiliae, atque cum his tumoris pondus monstrabat. Porro tumoris, et eorum quae secum inerant, laboranti index non inveniebatur; unde et quidam medicorum sanguinem huius vitii causam dicebant, quidam vero pus cuiusdam collectionis immensae, et alterius alii concursum faecis asserebant, omnes autem communiter frustrabantur, nil veritati proximum perhibentes; quod videbatur sibi, divinabant, suis sententiis sensus destruentes alternos.

Ἄλλ' οἱ ἅγιοι τὸ πάθος ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, καὶ τὴν τῶν ἀληθόνων αἰτίαν γινώσκοντες, χαριεντῶς πῶς θεραπεύουσιν, τὸ φανὲν ἐκείνοις ἀδύνατον, ἑαυτοῖς εὐμαρὲς δεικνύοντες καὶ ὡς παίγνιον λέξωμεν δὲ καὶ τὸ τῆς θεραπείας ἡδὺ καὶ ἐπίχαρι, τὴν τῶν ἁγίων ὑπεμφαίνοντες δύναμιν, καὶ τέρψιν πνευματικὴν σαρκικῇ μιμιγμένην ἡδύτητι, δημιουργοῦντες τῷ θαύματι, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀκροαταῖς λεγομένοις τοῦ θαύματος. Ὑπνῶσαι τὸν Παῦλον παρ' ἐλπίδα ποιήσαντες, σχεδὸν γὰρ εἰς ἄλκοιαν ὕπνου μετέπεισεν, τὴν κεφαλὴν ἀφανῶς βιβρωσκόμενος, καὶ ταῖς ὀδύναις ἀνενδότως κρατούμενος, ἐπίστανται νύκτωρ καθεύδοντι τὴν ῥῶσιν δωρούμε-

Sed sancti aegrotationem accurate scientes, dolorumque causam non ignorantes, gratulanter curant; quod illis impossibile visum est, facile sibi hoc, et lusum fore monstrantes. Dicemus autem et curationis suavitatem, et gratulationem sanctorum declarantes, potentiam et delectationem quandam, carnali mixtam suavitati, facientes miraculum, immo his qui auditores fuerint effecti miraculi. Dormire Paulum praeter spem facientes, in ignorantiam enim paene somni cecidit, dum in capite invisibiliter comederetur, et doloribus incessanter deprimeretur, assistunt noctu dormienti sospitatem donantes, et modum sospi-

νοι , καὶ τῆς ῥώσεως τὸν τρόπον μηνύοντες· ὑπερ-
 ορθρον φασὶν τῆς στρωμνῆς ἀνιστάμενος ἐπὶ πύ-
 λην τὴν πρὸς θάλασσαν ἔξι·δι , ἥτις τὸν ἔξω
 τοῦ νεῶ περικλείει περίβολον· καὶ κατὰ τῆς σια-
 γόνος τὸν ὑπαντῶντα εὐτενέστερα ῥάπισον· καὶ
 τοῦτο ποιήσας , τοῦ προσόντος σοὶ πάθους τὴν
 ῥῶσιν εὖροις ταχύτατα· ὃ δὲ φαντασίαν εἶναι τὸ
 φανὲν ἠγησάμενος οὐδὲν τῶν πρὸς τῶν ἀγίων
 λεχθέντων αὐτῷ διεπράξατο· καὶ δις δὲ τοῦτο
 ποιεῖν κελευσθεὶς δι' ὀράματος , οὐ πεποίηκεν.

Τὸ τρίτον δὲ τῶν μαρτύρων εἰπόντων , πυθό-
 μενος ὡς εἰ μὴ τοῦτο ποιήσειεν , τῆς φίλης οὐ
 τεύξεται ῥώσεως , ἐλθθεὶς τῆς στρωμνῆς ὀρθρινό-
 τερον , τὸν δειχθέντα πυλῶνα κατείληφεν· στρα-

tatis denunciantes. Diluculo , inquit , a strato
 consurgens , ad portam quae ad mare ducit egre-
 dere , quae templi exterius claudit vestibulum ;
 et eum , qui tibi obvius fuerit , in maxilla forti-
 ter alapa percute ; quo facto , aegrotatione , quam
 habes , continuo liberaberis. At ille phantasiam
 esse , quod apparuerat cogitans , nihil eorum quae
 iussa sibi a sanctis fuerant , egit : et bis hoc fa-
 cere iussus per visum , non fecit.

Tertio autem ad ipsum sanctis dicentibus , et
 comperto ille quod nisi hoc faceret , sanitatem non
 esset impetraturus amatam , valde mane surrexit
 e lectulo , et ad ostensam sibi portam pervenit ;

τιώτην δέ τινα κατὰ τὴν πύλην αὐτῷ συναντήσαντα, καὶ τῇ μὲν παλάμῃ ῥάβδον βαστάζοντα, τῇ δὲ καρδίᾳ τὸν θυμὸν ὡσαύτως κατέχοντα, ῥαπίζει σφόδρα κατὰ τῆς σιατόνος τὴν πληγὴν ποιοῦσάμενος· ὁ δὲ στρατιώτης μελλήσας οὐδὲν, ἀλλὰ σύνδρομον τῷ ῥαπίσματι τὴν ἑαυτοῦ ποιοῦμενος ἄμυναν, τὴν βακτηρίαν εὐθύς ἀνατείνεται καὶ τὸν ῥαπίσαντα ταύτῃ κατὰ τοῦ κράνους ἀντέπληξεν στερεωτέραν πάνυ πληγὴν ὥς χρὴ ῥαπίζειν ἥς ἔλαβεν. Παῦλος δὲ τὴν πληγὴν κατὰ τῆς κεφαλῆς τοσαύτην δεξάμενος πίπτει χαμαὶ τραυματίας γενόμενος, καὶ βρύων αἷματί τε καὶ σκώληξι, καὶ πάντας ἀποβαλὼν τοὺς ἔνδον ὑπάρχοντας, σκώληκας πολλοὺς τε

militem vero quendam iuxta portam obviam sibi venientem, qui virgam quidem in manu tenebat, sed furorem in corde minime continebat, valida cecidit alapa, plagam in maxilla vehementissimam faciens. Miles autem nihil omnino neglegens, sed sui cursim pro alapa retribuens ultionem, baculum confestim extendit, et cum qui se percuterat, hoc in capite reperiussit, fortio-rem plagam ea quam manu acceperat infligere baculo satagens. Paulus sane huiusmodi plaga recepta in capite, cadit in terram vulneratus effectus, et sanguinem ac vermes effundens; nam omnibus, quos habuerat introrsum, eiectis, licet multi fue-

λίαν ὑπάρχοντας καὶ ἀφειδῶς αὐτὸν κατεσθίον-
 τας, ἀπηλλάττετο τοῦ νοσήματος, ἀπαλλαγὴν
 εὐρὼν ἀπροσδόκητον, πλὴν χαρισθεῖσαν καὶ
 τραύματι· καὶ τὸ τραῦμα δὲ θάττον ἰάθη· οὐ
 γὰρ τραῦμα τοῦτο ἂν εἴποιμεν, ἀλλὰ τραύμα-
 τος φάρμακον, καὶ νόσου βοήθημα, καὶ παθή-
 ματος ἔμπλαστρον, καὶ κακώσεως ἱασιν· καὶ τε-
 λείαν τὴν ῥῶσιν δρεψάμενος, ὕμνον εἰπὼν εἰς
 τοὺς μάρτυρας, καὶ θεὸν ἀνυμνήσας, ὡς ἔπρε-
 πεν, τὸν δι' αὐτῶν δεδρακότα τὴν ἱασιν, ὥχε-
 το· ἀφορμὴ καὶ ἡμῖν χρηματίσας καὶ πρόφασις
 τῆς εἰς Χριστὸν ὥδῆς καὶ τοὺς μάρτυρας.

rint, et non parcentes se devoraverint, redimi-
 tur a languore, redemptionem insperatam repe-
 riens, plagam sibi donatam e vulnere. Porro ma-
 turius sanitatem vulneris consecutus est. Non au-
 tem hoc vulnus merito dixerim, sed remedium
 vulneris, et languoris auxilium, et passionis em-
 plastrum ad sanitatem afflictionis. Et perfecta só-
 spitate recepta, hymnum dixit in martyres; Deum-
 que, qui per eos sanitatem patraverat, decentis-
 sime laudans, profectus est; fomes nobis efflictus
 atque occasio in Christum canendi cantici et in
 martyres.

13. ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΣ ΤΗΣ ΕΧΟΥΣΗΣ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟΝ.

Ἐν τῶν θαυμάτων γινέσθω καὶ τῆς Στεφανίδος ἡ παράδοξος ἱασις, καὶ μηδεὶς ἀπιστεῖτω τῷ θαύματι, τῶν ἀγίων τὸ σθένος σταθμώμενος, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς ἐπιστάμενος, οἱ νόσημα πᾶν θεραπεύουσιν καὶ ῥῶσιν δι' οἶκτον χαρίζονται πᾶσιν τοῖς πιστῶς αὐτοῖς προσπελάζουσιν. Στεφανὶς οὖν τὸ προτεθὲν ἡμῖν εἰς ἐξήγησιν γύναιον, πάθος ἔσχε δεινὸν καὶ ἀνίατον· κάρκινος τὸ πᾶθος ἐλέγετο, οὐκ ἀπαλὸν ἔχων τῆς φύσεως ὄνομα, καρκίνῳ γὰρ ῥοικῶς, εἰκότως αὐτῷ καὶ τὴν προσηγορίαν κοινὸν προσεδέξατο· καὶ τοῦτο μὴν ὑπῆρχεν τῆς

19. DE STEPHANIDE QUAE CANCRUM HABUIT.

Unum miraculorum fiat etiam Stephanidis admirabilis sanitas, cuius nemo incredulus erit miraculi, si sanctorum potentiam ponderet, et datam illis divinitus gratiam aperte comperit, quam omnem languorem curant, et cunctis qui ad se fideliter accedunt sanitatem miserationis intuitu donant. Stephanis ergo mulier, quae ad relationem nobis proposita est, passionem habuit crudelem et insanabilem, quae cancer appellatur, non dissonum habens a natura nomen; cancro enim similis facta, consequenter ab eo etiam communio-nem accepit vocabuli. Et hic quidem languor erat

Στεφανίδος τὸ νόσημα, οὗ μόναι τὰς ἀλγυδόνας ἐπίστανται γυναικῶν ὅσαι πεπείρανται· ἰατροὶ δὲ, καὶ τούτων οἱ γενάρχαι Γαληνὸς καὶ Ἱπποκράτης, τὸ τῆς τέχνης κομψὸν σεμνολόγημα, τὴν ἥτταν βοᾶν οὐκ αἰσχύνονται, τὸν πρὸς κάρκινον τὸ πάθος παραιτούμενοι πόλεμον, καὶ τοῖς νικητῆρσι αὐτὸ καταστέφοντες· ταύτῃ δεικνύντες αὐτοῦ τὴν φυσικὴν σχολιότητα, ἣν οὐ φάρμακον εὐτριβές, οὐ δραστήριον, οὐκ ἐμπλαστρος ἢ γαλβιανή τε καὶ πάγχρηστος, οὐχ ἢ Φίλωνος καλουμένη ἀντίδοτος, οὐκ ἄλλό τι φυσικόν τε καὶ ἄκρατον ἢ ἐκ συναφείας εἴδους ἐτέρου βοήθημα κατευνάζειν ταῦτα μέχρι τῆς σή-

Stephanidis, cuius solae dolores hae feminae norunt, quae expertae sunt; medici autem horumque praeceptores Galenus et Hippocrates, qui medicinae artis compta videbantur esse laudatio et gloriatio, superationem sui clamare non confunduntur, non modo adversus canceri passionem mire proelium recusantes, sed et hanc victoriis coronantes: hoc modo monstrantes naturalem ipsius pravitatem, quam non medicamen bene tritum et efficax, non emplastrum galbianaе, seu panchristos, non antidotum quod vocatur Philonis, non aliud quid naturale vel simplex, aut ex opitulatione alterius commixtae speciei factum remedium, sedare hucusque praevaluit. Sic enim

μέρον ἴσχυσεν· οὕτω τὸ πάθος ἀνήμερον προσ-
λαχὸν ἀγριότητα, καὶ πᾶν τοῦναντίον φοβοῦν
τὸ τιθασσεύειν αὐτὸ ἢ διώκειν γλιχόμενον.

Τούτου δὲ μαθοῦσα καὶ Στέφανις τὸ τυραν-
νικὸν καὶ ἀνήμερον, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ τῆς ἰα-
τρικῆς τέχνης ἀδράνειαν, ἣν οἱ ταύτην μετιῶν-
τες ἔργοις καὶ λόγοις ἐκήρυττον, καὶ ὡς μόνῳ
Θεῷ τὲ καὶ μάρτυσιν τὸ πάθος αὐτῆς ὑποκλί-
νεται, καὶ κελεύουσι πείθεται, πρὸς Θεὸν εὐ-
θὺς καὶ πρὸς Κῦρον καὶ Ἰωάννην τοὺς Χριστοῦ
καὶ Θεοῦ τῶν ὅλων θεράποντας ἡτομόλησεν· καὶ
ταύτην ἰδότες, ἀξίως τῆς εἰς αὐτοὺς ἐτίμησαν
πίστω· ἡ δὲ τιμὴ τῆς ταχείας ἰάσεως τὸ δῶρον
ἐτύγχανεν, καὶ πάθους τοῦ κρυφίως κατέχον-

*passio erat immitis, sortita insitam feritatem, et
omne e contrario deterrens quod se mitigare vel
pellere appetisset.*

Cum autem huius Stephanis cognovisset invi-
ctam tyrannidem, et adversus eam, medicinae ar-
tis ignaviam, quam qui hanc sectabantur operi-
bus et sermonibus praedicabant, et quod non ni-
si soli Deo ac martyribus, languor suus incline-
tur, et iubentibus pareat, ad Deum se confestim
et Cyrum atque Iohannem Christi omnium Dei
famulos, contulit; quam sancti martyres con-
dignam fidem eius in se habitam honoraverunt.
Honor autem erat celeris sanitatis donum, et pas-

τος ἀπαλλαγὴ τε καὶ λύτρωσις ἰῶνται τοίνυν τὸ γύναιον οὐ φαρμάκοις ἀοράτοις ὡς ἔθος αὐτοῖς ἰᾶσθαι τοὺς κάμνοντας, ἀλλὰ δρατοῖς χειρσὶ τοῦ πάθους ἀψάμενοι· ἐν μιᾷ γὰρ ὡς πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ τῶν ἁγίων ἴσταιτο μνήματός, καὶ θεραπειᾶς τυγχάνειν ἐλιτάνευεν δακρύουσά τε καὶ στένουσα, καὶ πίστει θερμῇ τὰς ἰκετείας προσφέρουσα, καὶ τὸν κάρκινον εὐθέως ἀπέβαλεν, καὶ πᾶσαν σὺν αὐτῇ βλάβην, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ τικτομένην ἀσθένειαν, ἐμπεσόντα καὶ σκαίροντα· καὶ πολλοὶ μὲν εὐθύς αὐτὸν ἐθεάσαντο· ὁ καιρὸς γὰρ ἡμέρας ἐτύγχανεν, οἱ παρῆσαν εὐχόμενοι, καὶ τυχεῖν βοηθείας εἶδόντο· πολλοὶ

sionis qua occulte tenebatur creptio atque redemptio. Sanant igitur mulierem non medicaminibus haud visibilibus, sicut eis moris erat laborantes sanare, sed visibilibus tangentes manibus passionem. Quadam namque die cum ante martyricum sanctorum monumentum astaret, et curationem adipisci deprecaretur lacrimans et suspirans, et ferventi fide supplicationes offerens, cancerum repente, omnemque cum eo laesionem, et quae fuerat ex ipso generata, infirmitatem deposuit; quem cadentem et palpitantem, multi quidem tunc viderunt, diei quippe tempus erat, ex his qui orantes aderant opem consequi deprecantes. Multi autem ex his, qui ad orationem accesserunt, et mar-

δέ καὶ μετὰ ταῦτα κρεμάμενον καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ
τὴν τῶν ἁγίων διαγγέλλοντα δύναμιν, εἰς εὐ-
χὴν ἀφικνούμενοι καὶ τοὺς μάρτυρας· ἀφ' ὧν
ἡμεῖς ἀκηκοότες ἐγράψαμεν, καὶ μαθόντες ἐν
ἀληθείᾳ κηρύττομεν, τοὺς ἀδίκους ἐπὶ τούτῳ δο-
ξάζοντες· τοὺς νοσοῦντας δὲ κεκρατῆμένους ἀνιά-
τοις παθήμασιν, ἐπὶ τὴν αὐτῶν ἐλθεῖν θερα-
πείαν προτρέπονται· τὴν τοῦ παρόντος δὲ θαύ-
ματος διήγησιν ποιησάμενοι, ἐφ' ἑτέρας θαυ-
ματουργίας βαδιοῦμεν διήγημα.

κ. ΠΕΡΙ ΜΑΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΧΟΥΣΗΣ ΤΟΝ ΥΔΡΗΝΑ.

Πολλὴ πάνυ τῆς τῶν θαυμάτων ἐπαγγελίας
ἐστὶν ὀφέλεια· ἴσως γὰρ πάντας εὐερίτεϊ τοὺς

tyres honoribus placaturi venerunt, etiam post
haec pendentem, et ex alto sanctorum virtutem
annuntiantem viderunt et audierunt. A quibus
haec cum audissemus, scripsimus, et in veritate
cognoscentes praedicamus; sanctos quidem super
hoc glorificantes; languentes autem, et eos qui
insanabilibus passionibus deprimuntur, ad eorum
venire curationem orantes. Porro hic finem nar-
rationis praesentis miraculi facientes, ad alterius
mirabilis operationis pergamus relationem.

20. DE MARIA HYDROPICA.

Multa valde miraculorum est relationis utili-

ἀκούοντας, ψυχὰς αὐτῶν ῥωννύουσα σὺν τοῖς σώμασιν· καὶ ταῖς μὲν πίστιν περισσοῦτέραν χαρίζεται, τοῖς δὲ σωματικῶν παθῶν ἀλλοτρίωσιν, κοινὴν δὲ ἀμφοτέροις ψυχᾷς τε καὶ σώμασιν εὐφροσύνην ἀγνὴν καὶ τριπόδητον, καὶ τέρψιν πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως γέμουσαν, ἣν λόφος ἀναγγέλλειν τοῖς ἀκροωμένοις οὐ δύναται· ταύτην οὖν ἐκ τοῦ προλαβόντος τρυγήσαντες θαύματος, καὶ ἐκ τοῦ παρόντος τρυγήσωμεν, κοινωνοὶ τῆς χαρᾶς τοῖς ἰωμένοις γινόμενοι, καὶ τῆς ἐπὶ μάρτυσιν εὐσεβεστάτης αὐχέσεως· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἡ Στεφανὶς τὸ τῆς εὐφροσύνης γέγονεν ἴαμα, ἐνταῦθα δὲ Μαρία γενήσεται, πάθος ἐσχηκυῖα δυσίατον καὶ παρ' ἐλπίδα λαβοῦ-

tas : fortassis enim universis praestat qui audiunt beneficia, animas ipsas una cum corporibus salvans, et aliis quidem fidem abundantiorē donat, aliis vero alienationem corporalium passionum; communiter autem utriusque animabus, atque corporibus laeticiam castam et gratissimam, et delectamentum speciali exultatione repletum, quem sermo auditoribus pronunciare non potest. Hoc ergo praecedenti carpentes miraculo, et praesenti quoque carpemus, communicatores gaudii sanctorum effecti, et piam sanctorum gloriationem sortiti. Sed ibi quidem Stephanis nobis laeticiae facta est causa; hic vero Maria efficitur, quae cum

σα τὴν ἴατιν· καὶ τὸ μὲν πάθος οἱ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ὕδερὸν λέγουσιν· ὀνῆσαι δέ τι τὸν εἰς τοιαύτην ἐλθόντα διάθεσιν οὐκ ἰσχύουσιν, οὐ μικρὸν οὐ μέγιστον οὐ παραμυθίαν τινὰ πρὸς τῆς τέχνης χαρίσασθαι, ὅπερ ἐν ἅπασιν σχεδὸν τοῖς λοιποῖς ποιοῦσι νοσήμασιν, τὰ μὲν τέλειον θεραπεύοντες, τὰ δὲ ψυχαγωγοῦντες τοὺς ἔχοντας, καὶ μειοῦντες τρόπον τινα βοηθήμασιν.

Τοῦτο καὶ Μαρία παθοῦσα τὸ νόσημα, καὶ πρὸς ἔσχατον κίνδυνον φθάσασα, οἰδήσασά τε ἰξλαΐσιον καὶ φρικτὸν ὑπάρχουσα θέαμα· μετὰ τὴν τῶν ἰατρευόντων ἀπόγνωσιν, καὶ τὴν τοῦ θανάτου βεβαίωσιν, σὺν κινδύνῳ πολλῷ τὸν

passionem haberet insanabilem, propter spem consecuta est sanitatem. Et quidem passionem ipsam hydropem vocant medicinalis disciplinae periti, sed prodesse his qui in talem dispositionem devenerint, nec in magno nec in medico valent, sed nec quodlibet ex arte conferre solamen, quod in omnibus paene reliquis aegritudinibus faciunt, quasdam perfecte curantes, quasdam autem modo quodam opitulationibus minorantes, et qui has habuerint animantes.

Hunc et Maria passa languorem, et ad extremum discrimen perveniens tumoreque turgida, ingens et horribile spectaculum facta est. Post desperationem vero medicantium, ac certitudinem mor-

ναὸν τῶν ἁγίων κατέλαβεν· καὶ τεθεῖσα μόλις εἰς τοῦδαφος ἔκειτ' ὀδύνην οἰμώζουσα, καὶ λέγειν τῆς οἰμωγῆς μὴ πλέον ἰσχύουσα· ἀλλ' οὕτω τοῦ πάθους αὐτὴν ἐκπιέζοντος καὶ στενοχωροῦντος ὑπερλόγον ὄγκωσιν, οἱ ἐλέω βρύοντες μάρτυρες καὶ ὕπνους ὀφθέντες, τὴν τε ζῶν ἐχαρίζοντο, ἣν ἔχειν οὐκ ἔλπιζεν, καὶ νόσου τὸ φάρμακον ἔφραζον, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἐν τάχει προσέτατον· ἄρτος δ' ἦν παξαμήτης τὸ φάρμακον, οὐ μακρόθεν ἐρχόμενος, ἀλλ' ἐν Ἡρακλείᾳ γείτονι κώμῃ περιττόμενος, ὃν, εἰπούσης μετὰ τὸν ὄνειρον, ἤγαγον οἱ ἐγίζοντες, καὶ τῷ τῆς

tis, cum dispendio multo eorum qui ferebant *, ^{* aliter in gr.} ad sanctos pervenit; et vix supra pavementum posita, iacebat cum dolore gemens, et dicere nihil prae gemitu valens, sed ita eam passione deprimente et angustante ac suffocante, tumoribus qui ultra quam dici possent excreverant, miserentes martyres, qui affluentia miserationis habundant, et in somnis apparentes, et vitam donant, quam habituram se non sperabat, et languoris medelam asseruerunt. Et hoc celeriter facere praeceperunt. Panis enim erat medicina illa, paxamates, non a longe delatus, sed in vicino castello, Heraclio vocabulo, tesellatus; quem cum dixisset post somnium, qui aderant detulerant: quo fontis aqua rigato, tota illam a capite, tenuis

πηγῆς βρέξαντες ὕδατι, πᾶσαν αὐτὴν ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καταπάττουσιν, ὥς ἡ τῶν ἁγίων ἐθέσπισε κέλευσις· ξηραινομένου δὲ τοῦ λεχθέντος ἐκ παξαμήτου καὶ ὕδατος χρίσματος, καὶ τῆς ἔνδον σμυχούσης ὑγρότητος πληθὺς ἐξηραίνεται, πᾶσαν αὐτὴν ὥς ἐπὶ σπόγγου ἢ σίφωνος ἀνιομένου τοῦ χρίσματος, καὶ πρὸς τοῦμφανὲς ἀνοδύνως ἐκκαίοντος· οὐ μόνον δὲ τὴν ὑγρὰν ἐκείνην πληθωρίαν τὸ λεχθὲν ἀνερρόφησεν φάρμακον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς νόσου τικτόμενον θάνατον· καὶ Μαρία μὲν οὕτω χαλεπῶς κινδυνεύσασα ῥαδίως διαφεύγει τὸν κίνδυνον, μαρτυρικῆς ἐπίτυχοῦσα δυνάμεως, καὶ τοῦ νοσήματος κρείττονος καὶ αἰτίας γνωριζομένης τῆς

pedibus asperserunt, quemadmodum sanctorum iussio sanxerat; exsiccatoque unguento, quod ex paxamatico pane confectum et aqua fuerat, multitudo quoque humoris delitescens interius exsiccata est, totam hanc unguento instar spongiae vel siphonis hauriente, et sine dolore ad superficiem effundente. Non autem solam illam tantum humoris illuviem praedictum medicamentum absorbit, sed et mortem, quae ex ipso erat nascitura languore. Et Maria quidem cum in tam saevum periculum incidisset, facile periculum effugit, martyrica virtute percepta, et languoris melioratione, causaque sanitatis comperta. Nos au-

ρώσεως· ἡμεῖς δὲ πάλιν τοὺς μάρτυρας εὐφημή-
σαίτες, καὶ ὡς τηλικούτων ἔργων ἐργάτας ὑμ-
νήσαντες, ἔργον ἕτερον μέγιστον καὶ τηλικαύ-
της εὐφημίας ἐπάζιον τῆς αὐτῶν συγγράψωμεν
χάριτος.

κα. ΠΕΡΙ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚ ΠΕΡΙΕΡΓΙΑΣ
ΤΑ ΣΗΛΑΓΧΝΗ ΠΑΣΧΟΥΣΗΣ.

Μαρτυρίας τὸ πάθος ἀκούσωμεν, καὶ τὴν τοῦ
πάθους μὴ παρέλθωμεν ἴασι, ἵνα μὴ μόνον
ἐπὶ τὸ πάθος στυγνάζωμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥῶ-
σιν μανθάνοντες χαίρωμεν· δεινὸν ἦν αὐτῆς τὸ
ἄρρώστημα, καὶ λόγου καὶ γλώττης ἐπέκεινα·
οὐ γὰρ φυσικὸν ἦν, ὥς τὰ πολλὰ πάθη συμ-

tem martyres iterum collaudantes, et utpote tan-
torum operum operarios hymnis canentes, aliud
maximum opus, et tanta laude condignum gratiae
conscribamus ipsorum.

21. DE MARTYRIA QUAE EX MALEFICIO
VISCERA LAESA PATIEBATUR.

Martyriae passionem audiamus, et sanitatem
passionis non transeamus, ut non tantummodo de
passione maerorem efficiamus, sed et de incolu-
mitate condigne gaudeamus. Severa eius erat in-
firmitas, et verbis et lingua superior: non enim
naturalis erat, sicuti multae passioncs contingunt

βαίνουσιν ἐκ χυμῶν πλειόνων γινόμενα, ἢ συμπτωμάτων ἀπ' ἄλλων τικτόμενα, οἷς μετὰ τὴν ἐν παραδείσῳ παράβασιν δουλεύειν ἀνάγκη τὸ σῶμα κεκλήρωται· ἀλλ' ἐκ περιεργίας καὶ τινῶν μοχθηρίας, καὶ ἄθεον κεκτημένων προαίρεσιν, καὶ φιλοτιμουμένων κακῶς, πρὸς τὸ οὕτως ἀφειδῶς λυμαίνεσθαι τὸ ὁμόφυλον· εἴτε οὖν δηλητηρίοις χρώμενοι, εἴτε βλαπτικαῖς δαιμόνων ὁρμαῖς τε καὶ μάστιξιν ἐκάκουν τὸ ἥναιον, ἀγνοοῦμεν ὡς ἄνθρωποι· Θεὸς δὲ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπίσταται ὁ πάντων ἔχων τὴν εἴδησιν, παρὸ τῆς αὐτῶν εἰς τὸ εἶναι ἐνώσεως· τὰ σπλάγχνα δὲ πάσχειν ἐβόα τὸ ἥναιον, καὶ ταῦτα δάπτεσθαι τε καὶ σπαράττεισθαι διωλόλυξεν· ἕτερον δὲ τι τοῖς τὴν αἰτίαν πυθομένοις οὐκ ἔλεγεν.

ex amplioribus humoribus factae, vel casibus ab aliis generatae, quibus post factam in paradiso transgressionem, servire corpus necessitate sortitum est; sed maleficio quorundam malignam et sine Deo voluntatem habentium, atque ad sic dolendos proximos male et sine parcitate operam dantium. Itaque sive beneficiis utentes, sive non innoxiiis daemonum motibus atque flagellis mulierem afflixerint, ignoramus, ut homines; Deus autem hoc novit, una cum aliis universis, qui cunctorum habet scientiam, ante ipsorum ad exi-

Ἐχεῖσε δὲ τῶν ἱατρῶν οἱ προστάται συρρέοντες, οὔτε τὸ πάθος ἐγίνωσκον, οὔτε τὴν αἰτίαν ἀπήγγελλον, οὔτε προσφέρειν ἠνίσχοντο φάρμακον, ἀλλ' ὀφειλοῦντες οὐδὲ ὡς μὴ φανέντες ὑπέστρεφον· ὁ μαθόντες οἱ τῷ γυναίῳ προσήκοντες, θαῤῥον αὐτὴν πρὸς Κῦρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ἄλουσιν, οὐκ ἀλνοῦνται τῆς θείας αὐτῶν ὄντες δυνάμειος δι' ἧς τὰς ἰάσεις τοῖς προσιούσιν ὀρέγουσιν καὶ δρῶσιν ἔργα θαυμάσια, ἃ μὴδὲ λόγος δύναται διηγήσασθαι μὴδὲ νοῆσαι σαφῶς ἀνθρώπων ἰσχύει διάνοια, πάντας εὐεργετοῦντες καὶ σώζοντες, καὶ κινδύνων

stendum effectus. Porro viscera se pati clamabat, haecque comedi, ac lacerari plorabat, et aliud quid causam sciscitantibus non dicebat.

Illuc autem medicorum proceres confluentes, neque passionem cognoscebant, neque causam denunciabant, neque aliquid patiebantur offerre remedium, sed nil prodesse valentes, quasi non apparuissent, revertebantur. Quo comperto, qui mulieri pertinebant, maturius eam ad Cyrum et Iohannem martyres ducunt, haud divinae virtutis eorum ignari, per quam sanitatem accedentibus porrigunt, et opera peragunt admiranda, quae nec sermo potest enarrare, nec plane sensus valet hominum intelligere; omnes beneficiis persequentes, atque salvantes, et a continuis pe-

ἀλλεπαλλήλων λυτρούμενοι· ὡς διὰ τοῦτο δωρηθέντες τοῖς ἀνθρώποις οἱ ἅγιοι, καὶ δόσις ἀγαθὴ καὶ δῶρημα τέλειον θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου πρὸς ἀνθρώπους ὑπάρχοντες, καὶ μιμούμενοι τὸ τοῦ δωρησαμένου φιλάνθρωπον, καὶ σπεύδοντες ἄξιον μᾶλλον τοῦ δεδωκότος χαρίζεσθαι, ἥπερ ποιεῖν αὐτοῦ τὸ δῶρον ἀνόνητον.

Οἱ καὶ τότε τὴν Μαρτυρίαν οἰκτείραντες οὕτως σπαρτῶμένην ὡς ἔφημεν, καὶ φωναῖς διαπρυσίοις οἰμώζουσιν πρὸς ὕπνον κατήλαγον· καὶ ἐνύπνιον καὶ ὄναρ ὄρα̃ν παρεσκεύασαν· αὐτοὶ δὲ ἦσαν οἱ δεδωκότες ὄρα̃ν καὶ φαινόμενοι· ἄνδρας γὰρ ἔβλεπεν ἐκ μόνων τῶν ἱματίων ἀστράπτοντας, καὶ προσηνές τε βλέποντας καὶ μιλίχιον·

riculis eruentes ; qui nimirum propterea donati sunt hominibus sancti , datum Dei benigni optimi , et donum perfectum , erga homines donatoris clementiam imitantes , atque ut digni potius datore cognosci valerent , quam munus eius facere non proficuum , festinantes.

· Qui et tunc Martyriae miserti taliter dilaceratae , ut diximus , et vocibus arduis eiulantis , ad somnum deduxerunt , et ut somnium aspiceret praeparaverunt. Ipsi autem erant qui et videre dabant , et qui apparebant : viros enim videbat in monachorum vestibulis coruscantes , et lenius ac placidius intuentes , et cum reverentia venientes ,

καὶ πρὸς αὐτὴν μετ' εὐλαβείας ἐρχομένους καὶ λέγοντας, τίνος ἕνεκεν οὕτω βοᾷς, καὶ καθεύδειν οὐκ ἔῃς τοὺς ἐν νόσοις ἐνθάδε προσμένοντας; ἡ δὲ τὰ σπλάγχνα πονεῖν ἀπεκρίνατο· καὶ οἱ μάρτυρες πάλιν αὐτὴν ἀμειβόμενοι ῥήμασιν, εἶτα φασίν, καὶ μόνη ὕπνον ἐκ τούτων ἀπάντων ἔχεις ἀφόρητον; καὶ τοῦτο φήσαντες, τὴν κεφαλὴν τοῦ θυναίου κρατοῦσιν ἀμφοτέροι· καὶ τὸ στόμα διανοίξαντες ὁ τῶν δύο πρεσβύτερος, Κύρος οὗτος ἦν ὁ θεσπέσις, τούτῳ τρὶς ἐνεφύσησεν· καὶ τοῦτο ποιήσαντες, αὐτοὶ μὲν φησὶν ἀνέχωρησαν, ἐκείνη δὲ τοῦ τε ὕπνου καὶ τοῦ ὁράματος ἀπελύετο· καὶ τῆς μὲν ὁδύνης μετρίως ἐπέπαυτο, ἐλθεῖν δὲ πρὸς ἀφεδρῶνας ὑπήγετο, ἔν-

atque dicentes : qua pro causa taliter clamas , et dormire non sinis eos qui hic in laboribus perseverant ? At illa , viscera se dolere respondit . Et martyres rursus eam verbis reciprocis convenientes , ita inquirunt : et sola tu dolorem * habes ex his omnibus importabilem ? et hoc dicto , caput mulieris tenet uterque , et cum os eius manibus adaperuissent , duorum senior Cyrus videlicet ille mirabilis in eam ter insufflavit : et hoc facto , ipsi quidem quasi recesserunt , illa vero tam a somnio , quam a somno dimissa , doloris quidem mediocrem requiem sentiebat , urgebatur autem ad latrinas venire , quo perveniens sedet , et palma-

* gr. somnum.

θα γενομένη κατέζεται, καὶ παλαιστὴν διὰ γαστροῦς κατήγαγεν σκώληκα, τὸν τὰ σπλάγχνα κρυφίως κατεσθίοντα, ὃν ὡς κόπρον κατιέναι κελεύουσιν· τούτου δὲ τοῦ πάθους ἀπαλλαγῆσαι καὶ Μαρτυρία ἐλέους ἐπέτυχεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπία Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῶν σιπτῶν ἀναργύρων δωρήμασι.

αβ. ΠΕΡΙ ΣΑΡΑΠΑΜΜΩΝΟΣ, ΣΚΗΡΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΠΟΔΑ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Τί δὲ τὸν λαμπρὸν Σαραπάμμωνα μέλλω-
μεν; εἴπερ αὐτὸν παρελθεῖν οὐ βουλόμεθα, οὐ-
τε καταλιπεῖν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδιήγητον· ὦν
τὴν πληθὺν οἶδε μὲν ἀνθρώπων οὐδεὶς οὐδὲ σῶ-

rem per ventrem vermem deposuit, qui eius oc-
culte viscera comedebat. Quem velut stercus ex-
creans, ad sanctorum spiritum pulsum, penitus
a doloribus e lacerationibus liberata est; hym-
nisque martyribus cumulatis, sana et illaesa re-
cessit. Cum qua * et nos eadem illis hymnodia al-
lata, alterius hymnodiae faciamus optentum, al-
terius relationem miraculi facientes.

* aliter in
graeco.

22. DE SARAPAMMONE SCIRON HABENTE IN PEDE.

Quid autem illustrem Sarapammonem negle-
gimus? si eum praetergredi, et cum reliquis non
enarratum deserere nolumus, quorum multitu-

χάζεσθαι δύναται· οἶδεν δὲ ὁ μόνος θεὸς, καὶ οἱ μετὰ θεὸν ἀκισσάμενοι μάρτυρες· οὐκοῦν λέξωμεν αὐτοῦ τὴν ἀσθένειαν, καὶ μετ' αὐτῆς τὴν φιλάνθρωπον ἴασιν, ἣν οἱ θεσπέσιοι πρὸς πάντας σαφῶς ἐπιδείκνυνται, θεοῦ φιλανθρωπίαν μιμούμενοι, καὶ τὸ συγγενὲς εὐμαρῶς ἐποικτερίζαντες· τοῖν ποδοῖν δὲ Σαραπάμμων τὸν ἕτερον ἐπασχεν, καὶ τὸ πάθος εἰς τέρας τὸν ἄνθρωπον ἤμβειν· οὐ τραῦμα γὰρ ἦν, ἢ φυμάτιον, ἢ ἕτερον σύμπτωμα ῥαδίαν ἔχον τὴν ἴασιν, ἀλλ' ὁ παρ' ἱατροῖς σκῆρος λεγόμενος, ὅπερ ἐπαχθέστατον νόσημα ὅλον αὐτοῦ τὸν πόδα μέχρι βουβῶνος περιλαβὸν ὡς ἀσκὸν ἀπετέλεσεν, πολυ-

linem scit hominum quidem nullus, sed nec concicere potest, scit autem solus Deus, et post Deum martyres qui sanabant. Ergo dicemus eius infirmitatem, et cum hac misericordissimam sanitatem, quam ad omnes egregii illi evidenter ostendunt, divinam clementiam imitantes, et benigne proximis miserationem praestantes. Pedum Sarapammo in altero patiebatur, passioque ad prodigium hominem transducebat: non enim vulnus erat, aut papula, aut casus alius qui sanari facile possit, sed quod a medicis sciros dicitur, languor videlicet pessimus, qui totum pedem ipsius usque ad inguinem * circumplexus, sicut utrem * ita cod. patravit, multiplicans hunc incompassibili mole,

πλασιάσαν τῷ ὄγκῳ πρὸς τὸν ὑγείᾳ καταλειπό-
μενον· οὕτω γὰρ τοῦτο τὸ τερατῶδες ἀρρώστη-
μα τέως τὸν ἔχοντα τίθησιν ἐναλλαγείας ἀφαι-
ρέσει καὶ προσθήκῃ τοῦ πλείονος, ἕως ἂν τὸ
ὑπέρογκον αὐξήσῃσι περάσῃ τῶν βουβώνων τὸν
σύνδεσμον, καὶ ὅλον ἀπολέσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Ἄλλ' ἔτι τοῦ πάθους νεάζοντος, καὶ ἀρχὴν
γενήματος ἄγοντος, ὁ πατὴρ Ἰουλιανὸς, οὕτως
ἐλέγετο, τοὺς τῶν ἰατρῶν ἐξέχοντας φέρων ἰκέ-
τευεν, ἐρρώμενον αὐτῷ τὸν παῖδα χαρίσασθαι,
μισθοὺς ἀξίους δώρου χαρίσασθαι· οἱ δὲ τὸν
Γαληνὸν περιστρέφοντες, καὶ τὸν Ἱπποκράτην
ἐαυτοῖς ἀνελείττοντες, καὶ πολλὰ μὲν τῷ νο-

multo amplius quam alter erat qui sanus esse vi-
debatur. Sic enim haec prodigiosa infirmitas in-
terim sui exhibet possessorem, commutari faciens
eius formam et habitum, tam aequalitatis suble-
vatione quam pluris additione, donec ingentibus
incrementis connexionem inguinum transeat, et to-
tum hominem perdat.

Sed cum languor adhuc recens esset, nasce-
ndique principium ageret, pater eius, Iulianus no-
mine, praecellentes in medicis adduxit, et ut in-
columem sibi donarent filium, condignasque dono
mercedes acciperent, supplicavit. At illi Galenum
vertentes, et Hippocratem frequenter in se re-
volventes, cum multa quidem languenti attulis-

σούντι προσφέροντες , εἰς κενὸν δὲ πυκτεύοντες
καὶ ἀνόνῃα κάμνοντες , καὶ μηδὲν ὀφελῆσαι δυ-
νάμενοι , τέλος ἐπαύσαντο , τῇ παύλῃ τὴν ἤτταν
κοιμήσαντες * , καὶ τὴν τοῦ πάθους ἀπόρρητον * ita cod.
δύναμιν ἐντεῦθεν ἐπὶ Κυρον ὁ νέος καὶ Ἰωάν-
νην ἐφέρειτο· τούτους γὰρ οἱ γονεῖς μεμαθήκασιν
ἅπαν νόσημα καὶ πᾶσαν ἀσθενείαν θεραπεύον-
τας , καὶ νόμοις ἰατρῶν καὶ στοχαστικαῖς ἀπο-
φάσεσι μὴ δουλεύοντας· οἱ γὰρ ἄνωθεν τὰς ἰά-
σεις δωρούμενοι , ἐπάνω πάντων εἰσὶ , καὶ κε-
ναῖς διδαχαῖς οὐχ ὑπόκεινται , ὥς ἐν πᾶσιν αὐ-
τῶν τοῖς σημείοις γινώσκοντες , ἱατρικὸν μηδὲν
ἐπιτάττοντες , ἀλλὰ καὶ ἐναντία προστάττοντες·
οἷα γὰρ κοινωνία πρὸς σκότος φωτὶ ; κἀνταῦθα
λέγοιμ' ἀκόλουθον· εἴπερ ἐκ Θεοῦ μὲν οἱ μα-

sent , in vacuumque pugnassent , cessatione supe-
rationem sui , passionemque inexpugnabilem vir-
tutem vocibus praedicantes. Hinc ad Cyrum et
Iohannem iuvenis ferebatur : didicerant enim pa-
rentes , quod hii omnem languorem , et omnem
infirmi-
tatem curarent ; qui enim de sursum sa-
nitates donant , super omnes sunt , et terrenis do-
ctrinis non subiacent , sicut in omnibus signis suis
egisse liquidius agnoscuntur , cum nihil medici-
nale imperaverint , sed et contraria nonnunquam
praeceperint. Quae enim communicatio luci ad te-
nebras ? etiam dicere hic consequens est , si ex

κάριοι μάρτυρες, ἐξ ἀνθρώπων δὲ καὶ ἐκ γῆς οἱ ἐπὶ γῆς ἰατροὶ θεραπεύουσιν.

Πρὸς τούτων οὖν ἀπογνωσθέντα τὸν Σαραπάμωνα λαβόντες οἱ ἅγιοι, ἐλαίῳ καὶ κηρωτῇ τοῖς τὸν πυρσὸν τὸν τὴν ἁγίαν αὐτῶν σορὸν φωτίζοντα τρέφουσιν, τὸν πόδα τὸν πάσχοντα λιπαίνειν κελεύουσιν· τοῦτο κατ' ὄναρ εἰρηκότες τοῖς φύσασιν· ὁ δὲ ποῦς λιπαινόμενος ἐλεπύνετο, καὶ κηρωτῇ τρεφούσῃ τρεφόμενος κατετήκετο, καὶ ποτίζόμενος ἔλαιον, τὸ πρόσωπον ἰλαρύνον ποτίζοντος, ἐξηραίνετο· καὶ τὴν προτέραν ἀπελάμβανεν μόρφωσιν, ἣν ὁ κλίσας κατ' ἰσόρροπον τρυτάνην ἀμφοτέροις ἀπένειμεν· καὶ οὐ τοῦτο μόνον ὑπῆρχε θαύματος ἄξιον, ἀλλ' ὅτι τὸ μέγεθος καὶ τὴν αὔξησιν, ἣν ἐν μακρῶ

Deo quidem beati martyres, ex hominibus autem et de terra terreni medici curant.

Ab his ergo sancti desperato Sarapammone accepto; oleo, et cerote, quibus candelam nutriunt, quae sanctum eorum illuminat tumulum, pedem qui patiebatur inungere iubent, hoc parentibus in visu dicentes. Porro pes dum inungeretur tenuis reddebatur, et cerote fatus qui nutrit tabescebat, et potatus oleo quod faciem potantis exhilarat, exsiccabatur; et priorem recipiebat formositatem, quam qui creavit aqua lance utrique restituit. Et non solum hoc erat ad-

τῷ χρόνῳ προσέλαβεν, ἐν ἡμέραις ὀλίγαις ἀπέβαλεν· τοιαύτη γὰρ τῶν ἁγίων ἡ χάρις καθίστηκεν, ὥς τὰ χρόνια καὶ μεγάλα νοσήματα βραχυτάτῳ καιρῷ καὶ σμικροτάτῳ θεραπεύειν κελεύσματι· Σαραπάμμων οὖν ἰαθεὶς ὡς αὐτὸς ἐπίστευεν καὶ οἱ φύσαντες, καὶ τὸ τῶν μαρτύρων ἐθέσπισεν βούλημα, ὕψις σὺν αὐτοῖς ἀπελήλυθεν τὰ χαριστῆρια τοῖς εὐεργέταις φθελγζάμενος· ἡμεῖς δὲ πάλιν ὡς ταύτην πεπονθότες τὴν ἴασιν, οὐχ ἥττον τῶν πεπονθότων τοὺς δεδρακότας ὑμνήσαντες, ἐπ' ἄλλην εὐεργεσίαν βαδίσωμεν.

κγ. ΠΕΡΙ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΗΝ ΜΥΙΩΝ
ΓΕΜΟΥΣΑΝ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Γενναδίου τὸ πάθος τίς οὐ θαυμάσειεν, καὶ

miratione dignum, sed quia molem et incrementum quod per longum tempus assumpsit, in diebus paucis abiecit; talis enim sanctorum est gratia, ut prolixos et magnos languores brevissimo tempore et iussione parvissima curent. Sarapammo itaque sanus effectus, sicut ipse credidit et parentes, sanctorumque sanxit propositum, sincerus cum ipsis abiit; his, qui beneficia sibi praestiterant, gratiarum pronuncians actiones.

23. DE GENNADIO QUI CAPUT PLENUM
MUSCIS HABUIT.

Gennadii passionem passionisque admirabilem

τὴν τοῦ πάθους παράδοξον ἴασιν; ξένα γὰρ ὄντως ἀμφοτέρω, καὶ παθῶν ἀνθρωπίνων ἀλλότρια, καὶ Γαληνοῦ φαρμάκων ἀνόμοια· ἀκούσωμεν οὖν καὶ θαυμάσωμεν οὐ τοσοῦτον τὸ νόσημα ὅσον τοὺς ἰατροὺς τοῦ νοσήματος· ἤλθει τὴν κεφαλὴν ὁ Γεννάδιος, οὐχ ὡς πάσχειν ἔθος τοὺς πάσχοντας, ἀλλ' ὡς οὐδεὶς ἐν ἀνθρώποις ἐνόησεν· μετ' ἤχους γάρ τινος καὶ βομβώδους κινήματος τὰς ἀλγυδόνας ὑπέμεινεν, ὃ πᾶσιν μὲν ἰατροῖς, πᾶσι δὲ τοῖς ἀκούουσιν ξένον ὑπῆρχε λεγόμενον· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι μόνον τὸ πάθος ἐθαύμαζον, ἰατροὶ δὲ πολλοῖς μὲν ἀλείμμασι, διαφοροῖς δὲ σμήξεσι, φλεβοτόμοις δὲ καὶ καθαρσίοις καὶ λοιποῖς χρώμενοι βοηθήμασι ὠφέ-

sanitatem quis non miretur? Etenim revera sunt utraque miranda, et humanis passionibus aliena, Galeni eiusque medicaminum dissimilia. Audiamus ergo, et admiremur non tantum languorem, quantum languoris curatores. Dolebat caput Genadius non sicut pati, qui patiuntur, assolent, sed sicut in hominibus nullus elanguit: cum sonitu quippe quodam, et bombum faciente motu sustinebat dolores, quod omnibus quidem medicis, sed et omnibus erat audientibus dum dicerent extraneum. Et alii quidem passionem mirabantur; medici autem multis quidem nunc unguentis, nunc diversis mixturis, nunc autem flebo-

λουν οὐδὲν τὸν Γεννάδιον· οὕτω δεινὸν ἦν τὸ νόσημα καὶ ἀλλόκοτον· εἴτε δὲ περιεργίας τοῦτο τεκούσης, εἴτε καὶ φυσικοῦ τινος ἄλλου συμπτώματος, οὐ γινώσκομεν· μόνον γὰρ τὸ πάθος καὶ τὴν τούτου θεραπείαν μαθεῖν ἠδυνήθημεν.

Μεθ' οὗ προσελθὼν ὁ πάσχων τοῖς μάρτυσιν, ταχείαν αὐτοῦ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκομίσατο, μαρτυρικῆς γέμουσαν χάριτος, καὶ Ἰωάννου καὶ Κυρίου ἀστείας τὴν συγκατάβασιν ὑπογράφουσαν· ἥτις τρόπῳ τοιῷδε γεγένηται· οὐ σιγήσω γὰρ αὐτὴν οὐδὲ κρύψαιμι, οὐδὲ τοιοῦτου καλοῦ ζημιώσαιμι τοὺς ἀκούοντας· ὅκνου γὰρ ἔργον ἢ φθόνου σαφῶς τὸ τοιοῦτο κατέστηκεν·

tomis purgatoriisque ac reliquis adiumentis utentes, nullum Gennadio conferebant auxilium. Sic enim languor erat dirus ac desperatus; nescimus utrum ex maleficio, an ex alio quodam naturali casu generatus; solam namque passionem et hominis curationem discere quivimus.

Cum quo accedens is qui patiebatur ad martyres, citam liberationem suam promeruit, quae martyrica est gratia plena, et urbanam Iohannis seu Cyri condescensionem subscribit; quaeque taliter est effecta. Sane non hanc tacebo, sed nec occultaverim, nec huiusmodi boni auditoribus dispendium fecerim; pigritiae plane opus, vel invidiae tale quid evidentius est? sed invidia qui-

ἀλλ' ὁ μὲν φθόνος ἀπέστω πάντα τῆς ἡμῶν με-
τριότητος καὶ παντὸς χριστιανοῦ καὶ θεόφρο-
νος· ὁκνος δὲ πάλιν ὁ πένης καὶ τοὺς φίλους
πένητας ἐρταζόμενος, κατὰ τὴν παροιμοιώδη Σο-
λομῶντος παραίνεσιν· ἐλαυνέσθω μὲν αἰεὶ πρὸ
τῆς ἡμῶν ταπεινώσεως, μάλιστα δὲ νῦν ὅτε ψυ-
χῇ καὶ βουλῇ φιλομάρτυρι, Κύρου καὶ Ἰωάν-
νου τὰ φιλάνθρωπα γράφομεν θαύματα.

Ἐκάθευδεν μὲν οὖν ὁ Γεννάδιος, ἡγρύπνου
δὲ μάρτυρες οἱ θεσπέσιαι, καὶ τοῦ καθεύδον-
τος διηρεῦναι τὴν ἴασιν, καὶ τὴν θεραπείαν ἐσκέ-
πτοντο· εἴτα πρὸς αὐτὸν παραγίνονται, καὶ τοῖς
τοῦ κυρίου λόγοις ἐχρήσαντο, οὓς πρὸς τὸν ἐν
τῇ προβατικῇ κατακείμενον ἔλεξεν· θέλεις γάρ

dem tam a mediocritate nostra, quam ab omni
christiano, qui quae Dei sunt sapit, penitus ab-
sit; pigritiae vero torpor ille pauper, et qui ami-
cos pauperes secundum proverbialē Salomonis
doctrinam efficit, semper quidem ab humilitate
nostra pellatur, quam maxime nunc, quoniam
amatrice martyrum anima et voluntate, Cyri at-
que Iohannis amica hominum miracula scribimus.

Gennadius equidem dormiebat, sed egregii mar-
tyres vigilabant, et sanitatem dormientis investi-
gabant, curationemque praestabant. Denique ad
eum veniunt, et Domini nostri verbis utuntur,
quae ad eum qui penes probaticam iacebat pi-

ἔφασαν ἰυγίης γενέσθαι; ὁ δὲ τὸ ναὶ πρὸς αὐ-
 τοὺς ἀπεκρίνατο· τί γὰρ οὐκ ἔμελλε τοιαύτη νό-
 σῳ σφόδρα τιμωρούμενος; τότε πάλιν πρὸς αὐ-
 τὸν εἶπον οἱ ἄγιοι, εἰ θέλεις οὖν ὑγίης γενέσθαι,
 ἔξελθε πρῶτως τὸ τέμενος ἀπὸ τῆς στρωμνῆς
 ἀνιστάμενος, καὶ καμήλοις συναντήσας τρισὶ,
 σὺν ἀνδρὶ τῷ ταύτας ἐφέλκοντι, τούτων τῆς
 ἐσχάτης λαβόμενος, οὐ μὴ πρότερον ἐάσης πο-
 ρεύεσθαι, ἕως ἂν ἀφοδεύσεις τὸ ταύτης γὰρ
 ἐκκρινόμενον σκύβαλον ὕδατι εὐθέως δευόμενον,
 τῆς σῆς ἀρρώστειας ἔσται βοήθημα, καὶ κακοῦ
 σε τηλικούτου λυτρώσεται, τῇ σῇ κεφαλῇ προσ-
 φερόμενον ταῦτα φήσαντες ἀπῆλθον οἱ μάρτυρες.
 Ὁ δὲ νοσῶν τῆς στρωμνῆς ἀναστὰς ὡς κεκέ-

scinam dixit: vis enim sanus, inquit, fieri?
 Ille vero ad eos, etiam respondit: quid enim non
 agere procuraret, cum tali languore valide puni-
 retur? Tunc iterum ad eum sancti dixerunt: er-
 go si vis sanus fieri, egredere mane basilicam cum
 a strato surrexeris, et camelis tribus una cum vi-
 ro, qui hos trahit, occurre. Horum novissimum
 apprehensum, ne abire dimittas, donec cacet:
 stercus enim quod ex hoc fuerit excreatum, cum
 aquis rigaveris, infirmitatis tuae erit praesidium,
 et tanto te malo liberum reddet, cum tuo alla-
 tum capiti fuerit. Et his dictis martyres abierunt.

At vero cum languens, uti iussus fuerat, sur-

λειυστο, πληρώσων ἐξήκει τὸ θέσπισμα· καὶ καμήλους τρεῖς εὐρών ὡς ἐπύθειτο, τῆς τελευταίας τῆς φορβείας ἐδράξατο· καὶ ταύτης δραξάμενος, τῶν λοιπῶν τὴν πορείαν ἐκώλυεν· ὁ δὲ τούτων ἔχων τὴν πρόνοιαν, λόγοις μὲν ἀπολῦσαι τὸ πρότερον πείθειν ἐπειράκτο τὸν ἄρρωστον· ὡς δ' εἶδεν αὐτὸν μὴ πειθόμενον, ἀνατείνας αὐτοῦ τὸ καμηλόκεντρον, τὴν πάσχουσαν αὐτοῦ κεφαλὴν ἐμαστίγωσιν, καὶ ταῖς ἐν αὐτῇ φρουρούμεναις μυταῖς ποδομένην ἀνοίγει ἕξοδον, αἱ θύραν εὐρουῖσαι φυγῆς τε καὶ πτήσεως, εἵργεσθαι λοιπὸν οὐκ ἠνείχοντο, ἀλλὰ τούτου γεγονότος ἀνέπτησαν, καὶ ῥαδέντως τοῦ περιφράγματος ὤχοντο, καὶ τοῦ δεισμοτηρίου διορυγέ-

rexit a strato, exivit completurus quod fuerat imperatum; et camelis, ut edoctus fuerat, tribus inventis, novissimum per capistrum comprehendit, quo comprehenso, reliquorum iter inhibuit. Porro vero qui horum commissam provisionem habebat, verbis primitus infirmo, ut eos dimitteret, suadere temptavit: at ubi eum non acquiescentem vidit, extenso suo camelorum aculeo, caput eius quod patiebatur, verberibus sauciavit, et muscis, quae in ipso erant retrusae, desideratum aperuit exitum. Quae ostio fugae atque volatus invento, arceri de cetero non patiebantur. Sed hoc facto, avolaverunt, et sepe disrupta pro-

τος ἀπέδρασαν , καὶ τὸν φωλαῖον ἐκεῖνον τὸν καινὸν διωχθεῖσαι κατέλιπον ὁδύνης ἔρημον καὶ τῆς αὐτῶν ἀκοιμήτου βλάβης τὸν ἄνθρωπον , καὶ τὸν παρόντα τόπον ἐπλήρωσαν , θάμα καινὸν τοῖς ὁρῶσιν ἐκθέουσai καὶ τῶν μὲν μυιῶν οὕτως ἐλευθερώθη Γεννάδιος , μαρτυρικῇ χειρὶ καὶ οὐ ῥάβδῳ καμηλίτου τὴν ἐλευθερίαν εὐράμενος.

Ἔτι δὲ ταῖς μυταῖς τοῦ τραύματος βρύοντος καὶ στενουμένου ταῖς φοβεραῖς αὐτῶν ἀναπτήσεσιν , ἡ λεχθεῖσα κάμηλος , ὡς ἀπὸ τινος ἀνενδότου προστάγματος τὴν ὀνθὸν ὑπεξέκρινε· καὶ ταύτην ἐνθάως οἱ προειστώτες ἀρπάσαντες , καὶ θάπτον ὕδατι δέσαντες τὸ μυοφόρον ἐκεῖνο τραυ-

fectae sunt , et effosso carcere fugerunt , et lustrum illud novum pulsae reliquerunt a dolore desertum , et a sua non laedenti laesione hominem liberum demonstratum : et praesentem tunc locum repleverunt nova miracula , cum viderentur discurrere. Et quidem a muscis taliter Gennadius est liber effectus , martyrica manu , et non virga camelarii , liberatione reperta.

Cum autem adhuc muscis vulnus afflueret , et vir terribili earum volatu coarctaretur , iam dictus camelus quasi ex quodam iugi praecepto ster-
cus emisit , et hoc protinus qui adstabant arrepto , et maturius aquis intincto , musciferum illud vulnus facto cataplasmateo resperserunt , op-

μα κατέπλασαν, τὴν εἴσοδον αὐταῖς ἀναφράττοντες, μὴ πάλιν εἰσελθῶσιν ἀναστρέψασαι, καὶ κατὰ τὰ ἑσπὰ πονηρώτατα πνεύματα μένοινεν, καὶ χείρονα τὰ ἑσχατὰ τῶν προτέρων ἐργάσονται· ἐπιτεθέντος δὲ τῷ τραύματι τὸ ἐκ βολιτῶν γεγόμενον, φροῦδον αὐτὸ παραχρῆμα πεποίηκεν, καὶ πᾶσιν σχεδὸν εἰπεῖν ἄγνωστον τοῖς ὀρᾶν βουλομένοις τῶν μυιῶν τὴν ἐπαύλην, μόνοις δὲ τῆς ἐξόδου τοὺς τύπους ἐφύλαξε, τῆς Κύρου καὶ Ἰωάννου φιλανθρωπίας μνημόσυνον, καὶ τῆς αὐτῶν μαρτυρικῆς δυνάμεως μάρτυρας· ἡμεῖς δὲ καὶ νῦν ὡς ἐπὶ πᾶσι ποιοῦμεν τοῖς θαύμασι, τοὺς ἀγίους ὑμνήσωμεν, τῆς ὑμνωδίας κοινωνὸν καὶ ἡγούμενον ἔχοντες τὸν ἰαθέντα Γεν-

pilantes illis introitum, ne iterum reversae introissent, et secundum septem illos spiritus nequam in ipso manentes operarentur novissima peiora prioribus. Impositum autem vulneri factum ex stercoribus medicamentum, invisibile id confestim et incognitum fecit paene cunctis, ut ita fateatur illud muscarum videre volentibus habitaculum, solas exitus figuras reservans, Cyri atque Iohannis misericordiae monumentum, et ipsorum martyricae potentiae testes. Nos autem sicut in omnibus miraculis facimus, hymnis sanctos laudemus, hymnodiae communicatorem et ducem qui sanatus est habentes Gennadium, et

νάδιον· καὶ οὕτω τὸν λόγον πρὸς ἑτέρου θαύματος ἐπαγγελίαν ῥυθμίσωμεν.

24. ΠΕΡΙ ΙΟΥΛΙΑΝΗΣ ΤΗΣ ΤΥΦΛΗΣ, ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑΝΗΣ
ΤΗΣ ΚΑΤΑΦΟΡΤΙΚΗΣ.

Θαύματι διττῷ καὶ ἐξέχοντι θαῦμα διττὸν προσαπτήσωμεν, οὐκ ἔφ' ἐνὶ προσώπῳ γενόμενον, ἀλλ' ἐπὶ δύο φύσεως μιᾶς καὶ ἑνὸς τυχοῦσιν ὀνόματος· καὶ φύσιν μὲν ἦν αὐτοῖς ἡ τοῦ θήλειας, Ἰουλιανῆς δὲ τῆς μάρτυρος ὑπῆρχε τὸ ὄνομα· γυναῖων γὰρ δυὰς προσηγορίαν μίαν κομίζουσα, δύο δὲ κρατουμένη νοσήματι, τοῖς ἁγίοις προσέρχεται· ἀμφοτέραι μὲν Ἰουλιανὰ καλούμεναι, οὐ κοινὸν δὲ τὸ νόσημα, οὐδὲ τὸ

ita sermonem ad redditionem alterius miraculi moderemur.

24. DE IULIANA CAECA, ET IULIANA CATAPHORICA.

Miraculo duplici et eminenti miraculum duplex addamus, non in una persona factum, sed in duabus, quae unius erant naturae, unius et nominis; et natura quidem erat eis feminea, nomen vero martyris Iulianae. Mulierum quippe dualitas unum ferens vocabulum, et duobus detenta nominibus ad sanctos accedit, utraque Iuliana vocata, et commune nomen adepta, sed non communi languore depressa, nec ad saeculum di-

κατὰ κόσμον ἀξίωμα· ἐν πλούτῳ γὰρ ἡ μὲν ἐγνωρίζετο, ἡ δὲ πενίαν ἔσχε συνέστιον· καὶ ἡ μὲν δεινῶς ἡσθάνει τὸν θώρακα καταφορητικῇ διαθείσει δουλεύουσα, ἡ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπεκλείετο τύφλωσιν ἀπαρηγόρητον ἔχουσα· καὶ ἡ μὲν ἰατροὺς ἐκάλει πρὸς ἴασιν, ἡ δὲ καὶ τῆς τούτων ψυχαγωγίας καὶ τοῖς νοσοῦσιν ποθινῆς ἐπισκέψεως διὰ πτωχείαν ἐστέρητο· ἔσχον δὲ κοινὸν τῶν παθῶν τὸ ἀνίατον, εἰ καὶ τὴν Μαρκελλίνου μὲν ἰατροὶ, οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο τῆς κατὰφορητικῆς καὶ πλουσίας ὁ σύμβιος· τὴν πτωχοτέραν δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπολέσασαν τῶν ἀσκληπιάδων οὐδεὶς ἐπισκέπτετο· ἐπ' ἀλη-

gnitate potita. In divitiis enim harum altera degere noscebatur, altera vero paupertatem cohabitatricem habebat. Et altera quidem crudeliter infirmabatur in pectore, cataphoricae affectioni deserviens, altera vero claudabatur oculis, caecitatem sine solatio possidens; et illa quidem ad conferendam sanitatem medicos evocabat, haec autem ob paupertatem etiam animatione horum, et quae desiderabilis est languentibus visitatione carebat. Habebant sane passionibus communiter insanabiles, licet medici ei quae Marcellini erat, sic enim maritus cataphoricae ac divitis vocabatur, adessent; eam vero quae pauperior erat, oculosque amiserat, nullus visitaret asclepiadarum. In

θείας γὰρ κατὰ Σολομῶντα τὸν ἐν σοφίᾳ πολὺν καὶ ἀμέτρητον καὶ χύμα καρδίας θαλάττιον ἔχοντα, φίλοι πλουσίων πολλοὶ, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὄντος αὐτῷ λείπεται καὶ ταῦτα μὲν ὁ Σολομὼν ὡς ἔχει τὰ πράγματα γέγραπεν.

Τὰ δύο δὲ ταῦτα γυναῖκα, ἡ μὲν οὐκ ἔχουσα χρήματα δι' ὧν ἰατροὺς προσκαλέσεται· ἡ δὲ πολλὰ δαπανήσασα χρήματα καὶ μηδὲν ἑαυτὴν ὀφελήσασα, ἐπὶ Ἰωάννην καὶ Κύρον τοὺς πανσθενεῖς ἰατροὺς καὶ χρημάτων οὐ χρήζοντας, οὐδ' ἐπὶ χρυσῷ τοὺς ἀσθενεῖς θεραπεύοντας ἔρχονται· ὧν λέξω τὴν ἱασιν, ἐπειδὴ τὴν ἀσθενειαν εἵπομεν· αὕτη γὰρ λείπεται μετὰ τὴν πρὸς τὸ τέμενος ἄφικιν· πρὸ γὰρ τῆς αὐτοῦ θείας

veritate quippe secundum Salomonem copiosum in sapientia et immensum, qui marinam habuit cordis effusionem; amici divitum multi, a paupere vero, et quem habebat, recessit. Et haec quidem Salomon, ut se res habent, descripsit.

Porro hae duae mulieres, quarum altera pecunias non habebat per quas medicos advocaret, altera vero quae multis pecuniis erogatis, nil sibi profecerat, ad Iohannem et Cyrum potentissimos medicos, qui pecuniarum non egent, nec auro mercedis curant infirmos, adveniunt. Quarum mulierum, quia illarum infirmitatem diximus, restat ut sanitatem dicamus, quam postquam ad basilicam

καὶ τῆς εἰς τοὺς ἀγίους ἀφίξέως, ἀσθενοῦμεν οἱ ἄνθρωποι, καὶ δεινοῖς πολλάκις κατεχόμεθα πάθεισιν· τοῦτο δὲ βλέποντες, καὶ τοῖς οἰκοῦσι προσπίπτοντες μάρτυσι, πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ἀσθένειαν εὐθὺς ἀπορρίπτομεν· ἐλθοῦσαι γοῦν περὶ ὧν ἐλέγομεν εἰς τὸ τέμενος, τὴν ῥῶσιν ἥτουν τοῦ νεῶ τοῖς οἰκείοις ἀξιώμασι χρώμεναι· ἡ μὲν γὰρ τὸν ὄγκον οὐκ ἀποβαλοῦσα τὸν μάταιον, οὔτε τὸ ἐκ πλουσίου θεομίσσητον φύσημα, ἐπὶ κλίνης πρὸ τοῦ μνήματος ἔκειτο· ἡ δὲ ἔξω πρὸ τοῦ πυλῶνος ἐκβέβλητο, κατὰ τὸν πένητα καὶ πτωχὸν καὶ τοῦ ἀβραμιαίου κόλπου σύγκληρον Λάζαρον.

venerunt adeptae sunt. Nam ante huius visionem et ad eos adventum, nos homines infirmamur, et crudelibus passionibus detinemur; hanc autem videntes, et habitantibus in ea martyribus pro-cidentibus, omnem languorem, et omnem infirmitatem confestim abicimus. Cum ergo venissent, de quibus dicebamus, ad templum, incolumitatem a templi habitatoribus expectabant; etiam illic dignitatibus suis utentes, altera quidem minime (tumore vana seu Deo odibili ex divitiis elata) inflatione deposita, ante monumentum in lecto iacebat; altera vero alicubi ante portam videbatur eiecta, secundum illum pauperem et egenum Lazarum qui Abrahæ sinus consors effectus est.

Οἱ δὲ μάρτυρες ἴσως ἀμφοτέραις ἐφαίνοντο , τῆς μὲν τὸν τύφον παιδεύοντες , τῆς δὲ τὴν ψυχικὴν παρηγοροῦντες ταπείνων , ἑκατέραις δὲ τὰς ἰάσεις δωροῦμενοι· τῇ μὲν γὰρ καταφορητικῇ καὶ ἀλαζωνικὸν ἐχούσῃ τὸ φρόνημα , τί κατ'εἰληφας ἔλεγον τὸν σηκὸν τὸν ἡμέτερον ; ἀποκριθείσης δὲ ὡς ὑγείας τυχεῖν ἐπιθυμοῦσα καὶ ῥώσεως , εἰ θέλεις φασὶν ταῦτα πρὸς ἡμῶν ἄπερ εἶπας κομίσασθαι , ἀποβαλοῦ σου τὸν κράβατον καὶ εἰς τοῦδαφος ἀνακλίθητι· καὶ τοῦτό σοι ψυχικοῦ πάθους καὶ σωματικοῦ γενήσεται φάρμακον. Ἰουλιανῇ δὲ τῇ πενιχροῇ καὶ χερνίτιδι ταῦτα φανέντες εἰρήκασιν· κροκοδείλου κρέας ἐνέγκασα πρὸς ἀνδραξιν ἔπτησον , καὶ τοῦτο

Porro martyres utrique forsitan * apparebant , ^{* Dic æque.} alterius typhum corripientes , alterius vero humilitatem animae consolantes , sanitates tamen utrique donantes. Nam ei quae cataphorica erat , et sensum arrogantiae possidebat , cur ad confessionem nostram dicebant venisti ? cumque illa respondisset , desiderio impetrandae sanitatis et sospitatis. Si vis , inquiunt , haec a nobis percipere quae dixisti , eice grabatum tuum et in pavimento recumbe , et hoc tibi animae et corporis fiet passionis remedium. Iulianae vero pauperculae , quae proprii laboris manu vivebat , haec apparentes dixere ; crocodilli carnes allatas , ignis carbonibus

πολύ ἐν θυτᾷ λεάνασα καὶ ξηρίον ποιήσασα, τοὺς ὀφθαλμοὺς σου τοὺς πεπονθότας ἐπύχρισον· καὶ ταῦτα μὲν ἀμφοτέραις οἱ ἅγιοι κατ' ὄναρ φανέντες ἐκέλευσαν· αἱ δὲ τῶν ὕπνων ἀφέναι, τὰ διεσπισθέντα θᾶττον ἐπλήρωσαν, καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς προστάγμασιν ἐπαγγελλθείσας ἰάσεις ἐδρέψαντο· καὶ τῇ μὲν ἤρεσεν ἡ χαμαικοιλία πρὸς ἄκυσιν, τῇ δὲ τὸ ἐκ κροκοδείλου κεκαυμένον βοήθημα· ἅμα γὰρ ἡ τὸν θώρακα πάσχουσα ἐπὶ γῆς ἀνεκλίθη λιποῦσα τὸν κράβατον, τοῦ πάθους ἀπήλλακτο· ἅμα δὲ καὶ ἡ τυφλὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιβαλοῦσα τὸ ξηρίον ἀνέβλεψεν· ἡμεῖς δὲ σὺν ἄμφω τοὺς ἰατροὺς εὐφημήσαντες, τῆς τῶν λοιπῶν θαυμάτων ἀπαγγελίας φροντίσωμεν.

* ita cod. assas et in mortario bastritas *, in pulveremque redactas, super oculos tuos qui patiuntur asperge. Et haec quidem sancti utrique per somnium apparentes iusserunt. Illae vero expergefactae quae sibi sancita fuerant ocus compleverunt, et repromissas in praeceptis sanitates obtinuerunt. Et alteri quidem terrenum cubile suffecit ad sanitatem; alteri vero ex crocodillo concrematum et confectum subsidium; mox enim ut ea quae thoracem patiebatur super terram recubuit grabato relicto, a passione libera facta est; mox autem ut caeca pulverem super oculos posuit, visum recepit. Por-

XI. ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΙΑΣ ΤΗΣ ΕΧΟΥΣΗΣ ΑΙΜΟΡΡΟΪΑΝ.

Μόλις τὴν Ἑλπίδιαν εὗρήκαμεν ἐν τῇ πλη-
θύνει γὰρ αὕτη τῶν ἰαθέντων ἐκρύπτετο, τὴν θε-
ραπείαν μὲν τοὺς ἀγίους συλήσασα, δεδοικυῖα
δὲ καὶ διὰ τοῦτο καὶ τρέμουσα καὶ κατ' ἐκεί-
νην τάχα τὴν ἐπὶ τοῦ σωτῆρος αἰμορροοῦσαν
λανθάνουσα· ἐδεδίδει γὰρ καὶ αὕτη σαφῶς, μή-
πως οἱ συληθέντες τὴν ἴασιν νοήσωσι μάρτυ-
ρες, καὶ φανερὰν αὐτὴν τοῖς πᾶσι ποιήσωσιν,
ὥσπερ καὶ ἐκείνην ὁ κύριος, αὐτόν τε λανθάνειν
καὶ πάντας νομίσασαν ἐφανερώσεν· ἀλλ' οὐκ ἔλα-
θεν οὐδ' αὕτη νῦν τοὺς ἀκέσαντας, ὡς οὐδ' ἐκεί-

ro nos cum utraque medicis collaudatis, reliquo-
rum relationem miraculorum sollicite faciamus.

25. DE HELPIDIA HAEMORRHOYSSA.

Vix Helpidiam invenimus; in hac enim mul-
titudine qui sanati sunt occultabatur: denique a
martyribus quidem curationem furata est, sed ti-
mens ob hoc et tremens, atque secundum illam
fortassis haemorrhoyssam, quae a Salvatore sanata
est latitans; formidabat enim et haec apte, ne-
quando martyres, a quibus furto sanitatem ab-
stulerat, intelligerent, et manifestam eam omni-
bus facerent, sicut et illam Dominus publicavit,
quae et illum et omnes latere putabat. Sed nec

νη τότε τὸν κύριον· οἱ γὰρ ἄλαιοι ἐν μέσοις τοῖς ὄχλοις κρυπτομένην αὐτὴν θεωρήσαντες, πάντων εἰς μέσον καὶ μὴ θέλουσιν ἄγουσιν, καὶ πάντων ἐν ὅψει θριαμβεύουσιν· οὐχ ὥς τι τῶν ἀτόπων ποιήσασαν, ἀλλ' ὥς πίστει τὴν σωτηρίαν κερδάνασαν, καὶ πρὸς αὐτῶν εἰκότως ἀκούουσαν, θάρσει θύγαῖτερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

Ἐλπιδία γὰρ τοῦτ' ἐπὶ πιστότατον γύναιον, τὸ τῆς αἰμορρύας ἔσχεν ἀρρώστημα, ὅφ' οὐ δεινῶς κατέληκετο καὶ μᾶλλον ἀφειδῶς ἀνηλίσκετο, πηγὴν στέλλομένην τοῦ πάθους οὐκ ἔχουσα, οὐκ ἀεννάου νάματος, ἀλλὰ βρύοντος αἵματος· καὶ κρουνὸς αἰεὶ διαινόμενος, οὐκ ἀργυ-

ista latuit nunc eos qui se sanam fecerant ; quemadmodum nec illa tunc Dominum ; sancti enim in medio turbarum etiam volentem adducunt , et coram omnibus manifestant ; non quasi quid pravam fecerit , sed tamquam eam quae fide salutem lucrata sit , et ab eis convenienter audierit , confide filia , fides tua te salvam fecit , vade in pace.

Helpidia enim haec fidelissima mulier sanguinis fluxus habuit aegritudinem , a qua tabescebat atrociter , et sine ulla paritate consumebatur , fontem habens passionis qui non deficiebat , non tamen laticibus perennibus fluentem , sed sanguinis rivulis emanantem , neque argenti specie aquas

ροειδέσι τοῖς ὕδασιν ἀλλὰ φοινικόχρῳσι στάζουσιν αἷμασιν· ἐντεῦθεν νεκρὰ μὲν ἐν ζῶσιν ἐφαινετο, τοῦ ἐρυθραίνοντος ἐπιλείποντος αἵματος· ἐν νεκροῖς δὲ πάλιν οὐκ ἐλογίζετο, ἔτι τοῦ ζωτικοῦ ψυχούντος αὐτὴν καὶ συνέχοντος πνεύματος· ἐκ τούτου φυγεῖν θέλουσα τοῦ νοσήματος, τοὺς φυλαδεύειν αὐτὸ ἐπαγγελλομένους ἱατροὺς ἐπιδίωκεν, ἐκείνους αἰεὶ μετὰ πλείστης σπουδῆς ἀνιχνεύουσα, τοὺς δι' ἐξοχὴν ἐνδεδυμένους τοὺς τρίβωνας, καὶ πάντα τὰ τῆς τέχνης αὐχοῦντας ἐπίστασθαι, καὶ τοὺς μαρθάνειν ἐθέλοντας, ἐν ὀφρῦει τὸν λόγον ὡς ἐν εἰδήσει τῶν ἔργων διδάσκοντας· οὕς εὐθηνοῦντας μὲν ἀνὰ τὴν πόλιν ὡς ἡθέλειν εὕρισκεν, σπανίζοντας δὲ πρὸς ἰα-

habentem, sed phoenicei coloris sanguinem distillantem. Ac per hoc mortua quidem inter viventes apparebat, deficiente sanguine, qui ruborem vultus praestat: et rursus in mortuis esse non acstimabatur, eo quod hanc vividus adhuc spiritus animaret, et contineret. A quo languore fugere volens, medicos qui fugare hunc repromitterent, persecuta est, illos semper multo studio investigans, qui propter eminentiam tribonibus induebantur, et omnia quae sunt artis se nosse gloriabantur, et eos qui discere vellent, in supercilio verborum aequae ut in scientia operum edocebant; quos habundare per civitatem, ut vole-

σιν οὐχ' εὗρισκεν ὡς ἠβούλετο· ἐκάστου γὰρ αὐτῶν πειρὰν λαμβάνουσα, ὡς οὐ πειραθεῖσα πρὸς ἄλλον μετήρχετο, καὶ καθ' ἓνα τοὺς πάντας ἀμείψασα, τὸ κατέχον αὐτὴν οὐκ ἥλαττε νόσημα.

Ὅτε δὲ πάντα τὸν βίον αὐτῆς καὶ τὴν ὑπαρξιν εἰς ἰατροὺς ἐδαπάνησε, καὶ τὸ πάθος φυγεῖν οὐκ εὐπόρησε, οὔτε παραμυθίαν τινα ταῖς ἀλγηδόσι πορίσασθαι, εἰ καὶ τὴν ἀπορίαν πάντων ἀναλωθέντων εἰς αὐτοὺς ἐπορίσατο, ἐπὶ Κῦρον καὶ Ἰωάννην ἡρέμα πῶς ἔρχεται, κλέψαι μελετῶσα τῇ πίστει τὴν ἴασιν· εὐκαιρον δὲ καιρὸν πρὸς τὴν κλοπὴν ἀγαμένουσα, καὶ τὴν ὥραν φυλάττουσα καθ' ἣν σκυλῆσαι τὴν θεραπείαν

bat inveniebat, sed raras ad sanitatem idoneos inveniebat; uniuscuiusque enim illorum experimento accepto, quasi non experto, transibat ad alium, et per singulos, omnes remunerabat; sed languorem, qui se habebat, non minorabat.

Cum autem omnem victum suum atque substantiam in medicis consumpsisset, et passionem effugere minime valuisset, sed nec requiem doloribus mercari quamlibet potuisset, licet solam egestatem omnibus in eos expensis acquisierit, ad Cyrum et Iohannem pedetemptim accedit, fide furari meditans sanitatem. Verum dum tempus opportunum ad faciendum furtum expectat, dum

ἡδύνατο, νυσταγμῷ βαθεῖ κατὰφέρεται καὶ ὕπνῳ συλᾶται, πρὶν ἢ συλήσει τοὺς μάρτυρας· καὶ κλέψαι τὴν ἱασιν θέλουσα, αὐτὴ τοῦναντίον ἐκλέπτετο· καὶ κλαπεῖσα πάλιν περὶ τῆς κλοπῆς ἐβουλεύετο· ἀλλ' ἰδοῦσα τούτους, ὡς ἀκουσίως ἐκάθευδε, τὴν κλωπὴν ἐφοβήθη ποιήσασθαι· διορύξαι γὰρ τὸν θησαυρὸν οὐκ ἐθάρσησε, ἀλλήλους βλέπουσα τοὺς ἀγίους φυλάττοντας, καὶ μὴ δυναμένους ὑπό τινος εἰ μὴ θέλοιεν κλέπτεσθαι.

Αὐτοὶ δὲ τὸν σκοπὸν τοῦ Γυναίου νοήσαντες, καὶ τὴν πίστιν ἀποδεξάμενοι, καὶ τὴν φανερωθεῖσαν εὐλάβειαν, πρὸς αὐτὴν παραγίνονται, καὶ τῆς ῥώσεως τὸ δῶρον χαρίζονται, καὶ τοῦ

horam qua curationem praedari posset observat, dormitatione profunda deprimitur; et a somno dispoliatur, priusquam dispoliet martyres; et furari sanitatem volens, ipsa enim e contrario furtim adimitur, furtoque adempta, de furto rursus iniebat consilium. Sed his visis, cum sine voluntate dormiret, furtum facere timuit, suffodere namque thesaurum non praesumpsit, sanctos videns invicem observantes, et non posse furtim a quoquam, nisi voluissent, auferri.

Ipsi autem cum mulieris intencionem intellexissent et fidem, ac manifestam sibi et notam eius religionem admisissent, ad eam veniunt, et in-

πάθους τὴν τριπόθητον ἴασιν· οὐχ ὡς ἀγνοοῦν-
τες συλούμενοι, ὡς λείπειν τινὲς ἐπὶ τοῦ σωτῆ-
ρος ἐτόλμησαν, εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα τιθέμε-
μενοι, καὶ ἀδικίαν εἰς ὕψος φθεγγόμενοι, καὶ
τῇ γλώττῃ τὴν γῆν διερχόμενοι, καὶ χάριστα
λέγοντες· πῶς ἔγνω ὁ θεὸς; καὶ εἰ ἔστιν γνῶ-
σις ἐν τῷ ὑψίστῳ; οἱ τοῖς εἰποῦσιν αὐτῷ, διὰ
τί σὺ ἄνθρωπος ὦν, ποιεῖς ἐαυτὸν θεὸν συνταχ-
θήσονται καὶ τὴν κληρουχίαν αὐτοῖς τοῦ ἄφρο-
νος συμμερίζονται· ἀλλ' ἐν γνώσει φιλανθρω-
πῶ τὰς ἰάσεις παρέχοντες, ὡς ἐκ πάντων αὐ-
τῶν τῶν θαυμάτων μανθάνομεν.

Ἐπιστάντες οὖν, ὡς ἐλέγμεν, μυρσίην ἐν οἶ-
νῳ βαλεῖν, καὶ τοῦτον πιεῖν ἐπιτάττουσιν· ἡ δὲ

columitatis munus condonant, et passionis ter de-
siderabilem sanitatem, non quasi ignorantes fur-
tim expoliati; sicuti quidam super Salvatore di-
cere praesumpserunt, in caelum os ponentes et
iniquitatem in excelsum loquentes, et lingua ter-
ram transeuntes, et pessime perhibentes, quomo-
do scivit Deus? et si est scientia in excelso? Qui
cum his, qui dixerunt: quare tu homo cum sis,
facis te ipsum Deum? connumerabuntur, et sor-
tem sibi insipientis dispertientur. Sed in scien-
tia misericordiae sanitates praestantes, sicut ex om-
nibus eorum miraculis diximus.

Astantes ergo, ut dicebamus, myrtum in vinum

μετὰ τὸν ὕπνον τοῦτο ποιήσασα, εὐθέως ἰᾶτο
 τῆς μάστιγος· τὸ γὰρ αἷμα τὸ ἀπ' αὐτῆς ἀστά-
 τως ῥέον τῆς τοῦ φαρμάκου παρουσίας αἰσδό-
 μενον ἴστατο· καὶ τούτου διὰ στόματος καταρ-
 ρέοντος, αὐτὸ καταρρέειν ἐκωλύετο, στάσιν ἀν-
 τὶ ῥεύσειως παιδευόμενον, καὶ φύσιν ἐκλυτὸν τε
 καὶ ἄστατον, εἰς σταθερὰν καὶ στερέμνιον ἀλ-
 λαττόμενον, μᾶλλον δὲ παντὶ ῥέει συσσελλόμε-
 νον, καὶ τὸ εἶναι καὶ ῥεῖν καθόλου παυόμενον.
 Ἐλπίδια μὲν οὕτω τῆς ῥώσεως ἔτυχε, καὶ τὴν
 ὑπὲρ ταύτης χάριν τοῖς δεδωκόσιν προσάξασα,
 εἰς εἰρήνην πορεύεσθαι πρὸς αὐτῶν ἀπελύετο·
 ἡμεῖς δὲ τὴν εἰρήνην εὐξάμενοι, καὶ διπλῆν τὴν
 χάριν ὑπὲρ εἰρήνης καὶ θαύματος θεῶ τε καὶ

mittere, et id praecipiant bibere. At illa hoc post
 somnium facto, statim a flagello sanata est: san-
 guis enim, qui instanter ab ea fluebat, cum me-
 dicinas sensisset, stetit, quibus dum per os dif-
 flueret prohibebatur effluere; statu pro fluore cor-
 reptus, et a natura liquida et instabili, in robu-
 stam et stabilem commutatus, immo penitus sub-
 ductus existendi et disfluendi omnino quietem ade-
 ptus. Igitur Helpidia quidem huiuscemodi sani-
 tatem consecuta, cum pro hac gratias dantibus
 optulisset, ad pergendum in pace ab eis dimitti-
 tur. Nos autem pacem optantes, et duplices gra-
 tias pro pace scilicet et miraculis Deo ac marty-

μάρτυσιν ἄσαντες, τὴν γλωτταν ἰθύνωμεν πρὸς
ἐτέραν θασμάτων διήγησιν.·

κς. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΙΟΥΣΗΣ ΤΟΝ ΒΑΤΡΑΧΟΝ.

Τὸ πρόλαβόν ἀνιχνεύοντες γύναιον, καὶ τὸ
τῶν ῥωσθέντων πέλαγος διαπλέοντες, καὶ τὰς
πῶταμνδὸν αἰούσας ὁδοὺς διατρίχοντες, γύναιον
εὕρομεν ἕτερον, πρὸ τῆς θέας τοῦ βατράχου ἐν
αὐτῷ κελαδοῦντος ἀκούσαντες· καὶ ταύτην ὑμῖν
σὺν τῷ βατράχῳ φέρομεν μεγαλοφώνως κηρύτ-
τουσαν τὴν ἐπ' αὐτῆς γενομένην τερατουργίαν
τοῖς μάρτυσιν. Θεόδωρα πρὸς τῶν γονέων ἐλέγε-
το· καὶ ὕδωρ πίνουσα, μικρὸν κατέπιεν βάτρα-
χον, ὃς ἐν τῇ ταύτης γαστρὶ ὡς ἐν λίμνῃ τινὶ

ribus decantantes, linguam ad aliorum narratio-
nem miraculorum dirigimus.

26. DE THEODORA QUAE ABSORBUERAT RANAM.

Praecedentem investigantes mulierem, sanato-
rumque pelagus navigantes, et vias quae more
fluminis agunt decurrentes, mulierem invenimus
aliam; cuius ante quam vidissemus aspectum, ra-
nunculum in ea sonantem audivimus, quam cum
ipsa iam rana vobis adducimus magna voce prae-
dicantem quod in se factum est prodigium marty-
rum. Theodora dicebatur a parentibus, quae cum
aquam biberet, pusillum ranunculum ehibit, qui

διαϊώμενος, τὰ μὲν πρῶτα μικρὸς ἔτι τυγχάνων, οὐχ οὕτω πικρῶς αὐτὴν ἐλυμαίνετο, στρόφους δὲ τινὰς ἐποίει κινούμενος, ἀναλοῖτο αὐτοῦ τῇ βραχύτητι· καὶ τούτους ἡ γυνὴ ἀπ' ἄλλης πάσχειν αἰτίας ἐνόμιζεν, ἀγνοοῦσα τὴν τοῦ βατράχου κατὰ ποσιν· ἐπειδὴ δὲ μέγας αὐξανόμενος γέγονεν, καὶ ἐν κοιλίᾳ τρεφόμενος ἤϋξανεν, καὶ τῇ κυοφορῇ τὸ καινὸν τοῦτο καὶ κακόμορφον ἔμβρυον τὰς ὀδύνας συνῆϋξανεν, ἃς οὐκέτι φέρειν ἰσχύουσα, εἰς τοῦδαφος ἐκυλίετο, ὥραν ἀναπαύλης οὐκ ἔχουσα, καὶ ἡσυχίας καιρὸν οὐ γινώσκουσα, ὥς πάσχειν ὑπὸ πνεύματος ὑποπτεῦσθαι, ἢ πάθος ἔχειν νομίζεσθαι σώματος.

in huius ventre quasi in quodam stagno moratus, primitus quidem cum esset adhuc parvulus, non tam amare illam demolebatur, tortiones autem quasdam faciebat cum moveretur, parvitatem suam aequiperantes, quas mulier ab alia se pati causa putabat, ignorans quod ranunculum absorbuisset. Quia vero crescens magnus effectus est, et in ventre dum aleretur excrevit mulieri, quae hoc erat novo et deformi gravida foetu, simul concrescens dolores multiplicavit, quos ultra ferre non valens, in pavementum volutabatur, horam cessationis non habens, et quietis tempus ignorans, ita ut pati ab spiritu potius quam passionem corporis habere putaretur.

Ταύτης δὲ τῆς δόξης καὶ ἱατρῶν ὑπῆρχον οἱ δόκιμοι, παντελῶς ἀπορήσαντες πρὸς τὸ νόσημα, καὶ μηδεμίαν αὐτοῦ λαβεῖν δυνηθέντες διὰ γνωσιν· ὅθεν λοιπὸν ὡς δαιμόνιον ἔχουσα, πρὸς τοὺς μάρτυρας ἤγετο· καὶ αὐτῆς μολούσης εἰς τὸν ναὸν αὐτῶν τὸν πανσέβαστον, ἡ νόσος μὲν εὐθέως ἠλέγχετο· φανερά δὲ τοῖς πᾶσιν ἐγίνετο καὶ τῶν ἱατρῶν ἡ ἀμάθεια· καθ' ὅπνους γὰρ αὐτῇ παραστάντες οἱ μάρτυρες, ὕδωρ πιεῖν πρὸ βρωμάτων ἐκέλευον, τῇ πόσει τοῦ νάματος τὴν φυγὴν ἐπαγχειλάμενοι τοῦ νοσήματος· ἡ δὲ μετ' ἐκείνον φησὶν τὸν παυσόδυον ὄνειρον, τὸ νάμα πέπωκεν ὡς τεθέσπιστο πρὸ τροφῆς παντοίας καὶ βρώματος· καὶ τοῦτο ποιοῦσα κινεῖται πρὸς ἑμε-

Praeterea huius opinionis etiam medici erant, qui probabiliores existere inter ceteros videbantur, quique circa languorem deficientes, nullam eius capere notitiam, unde iam quasi daemonium habens ducebatur ad martyres. Cum autem ad honorabile templum eorum venisset, et languor protinus indicatus est, et manifesta cunctis medicorum inscientia facta est; in somnis enim ei astantes sancti aquam bibere antequam escamsumeret praeceperunt, per haustum poculum, passionis fugam denunciantes; quae post illud saluiferum somnium, de aqua fecit quod iussa est ante omne alimentum vel escam. Et hoc facto,

τον, καὶ τὸν πικρὸν ἐκείνον ἀνήγαγεν βάρταχον, ὃν ἀγνοοῦσα κατέπιεν· καὶ δι' ὕδατος εὐροῦσα τὸν ὀλεθρον, δι' ὕδατος καὶ φεύγει τὸν θάνατον· τοῦτο γὰρ ἀγχιστῖρον οἱ φιλόανθρωποι πρὸς τὴν τοῦ θανατηφόρου βατράχου θήραν ἐχάλκευσαν καὶ τοῦ γυναιίου σῴτηριαν ἀνέκφραστον, ὃ καὶ διάβολος ὁ μισάνθρωπος πρὸς ἀπώλειαν τῆς Θεοδώρας ἐχρήσατο, ἥτις παρ' ἐλπίδα φυγοῦσα τὸν ὀλεθρον, καὶ τοῖς ζῶσιν αἰσιν μάρτυσι σῴτηρίους φωνὰς προσενέγκουσα, τοῦ νῶ αὐτῶν ἀνεχώρησεν· ἡμεῖς δὲ καὶ ταῦτα βοὰς εὐφήμες αὐτοῖς μελωδήσαντες, μελωδίας ἄλλης ἀφορμὴν ποιησώμεθα, ἄλλο τεράστιον τῶ παρόντι συντάττοντες.

movetur ad vomitum, et amaram illam ranam eicit, quam nesciens absorbuerat; factumque est, ut quae per aquam perniciem repperit, per aquam etiam mortem effugeret: hoc enim ad invicem illi hominum amatores ad mortiferae illius ranae captationem, ad mulierisque salutem conflagrunt, quo etiam osor hominum diabolus, ad perditionem usus est Theodorae. Quae cum praeter spem exitium evasisset, salutareque voces captatoribus (1) martyribus obtulisset, a templo eorum recessit. Porro nos etiam hinc eis bonas laudes vocibus

(1) Immo die pro data salute praeconia victoribus. Est haec Anastasii interpretatio rudis admodum et invenusta.

κς. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΕΛΕΥΣΘΕΝΤΟΣ ΕΚ ΤΩΝ
ΑΓΙΩΝ ΑΣΠΙΔΑ ΦΑΓΕΙΝ.

Θεόδωρον τὸν τῷ προλαβόντι γυναίῳ συνώ-
νυμον, καλῶς ἡ τῶν θαυμάτων ἀκολουθία μετ'
ἐκείνου εἰς διήγησιν ἤνεγκε, καὶ τοῖς τρυφῶσιν
ἐν τοῖς τῶν ἀγίων ἔργοις καὶ πράξεσιν εἰς ἐστίαν
ἀξιάσαστον προὔθηκε, οὐ μόνον ὅτι κοινὸν πρὸς
αὐτὴν ἔλαβεν ὄνομα, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ κατ' αὐ-
τὸν ἐκ μέρους ἀρρώστημα, καὶ τοῦ πάθους ἡ
ἄφραστος ἴασις ἔχουσί τινα τῶν ἐπ' ἐκείνης ἐμ-
φέρειαν· εἰ καὶ πολλή τις ἄταν ἀμφοτέρων ἐστὶν
ἡ διάκρισις, ὡς δείξει προῖδὸν τὸ διήγημα.

modulantes, alterius modulaminis materiam fa-
ciamus, aliud praesenti prodigium annectentes.

27. DE THEODORO QUI A SANCTIS IUSSUS EST
COMEDERE ASPIDEM.

Theodorum praecedentis aequivocum feminae,
bene miraculorum ordo, post illud ad narratio-
nem deduxit, et ante hos qui in sanctorum epu-
lari operibus et actibus delectantur, in delicias
admiratione dignas proposuit, non solum quia
commune cum ea sortitus est nomen, sed et quia
tam similis infirmitas quam passionis ineffabilis
sanitas, habent quandam eorum quae super illa
facta sunt ex parte similitudinem, licet multa val-

Τὰ σπλάγχνα μὲν γὰρ ἔπασχεν ὁ Θεόδωρος , οὐ βαῖράχου τινος εἰς αὐτὸν ὀλισθήσαντος , καὶ τούτου νήξει κυκῶντος τὲ καὶ ταραττοντος , καὶ δεινὰς ἀλγιδόνας ἐντίκτονος , ἀλλὰ περιεργίας ἐκ βρώματος , ἀνδρῶν οὐ καλῶν ἐγχειρήσειν , ὀδύνην αὐτῷ γεννώσης ἀφόρητον φιλοῦμεν γὰρ οἱ τρισάθλιοι μὴ μόνον αἰκισμοῖς καὶ φονικοῖς ὀργάνοις καὶ ξίφεσιν ἀμύνεσθαι τὸ ὁμόφυλον , εἰ τί τῶν λυπούντων εἰργάσατο , ἢ καὶ φθόνῳμισαδέλφῳ κρατοῦμενοι , καὶ εἰ μηδὲν εἰς ἡμᾶς ἐπλημμέλησεν , ἀλλὰ καὶ φαρμακείαις αὐτὸν κατέργάζεσθαι , τὴν πρὸς τὸν πέλας φυσικὴν στοργὴν ἀπωλέσαντες· εἴπερ κατὰ Μωσεία τὸν νομο-

de sit utrorumque discretio , ut demonstrabit subsequens enarratio.

Viscera quippe patiebatur Theodorus , non rana in eum quavis illapsa , et haec mutationibus quatiente atque turbante , dirosque dolores parturiente , sed maleficio non honorum virorum conatibus ex cibo confecto , dolorem importabilem generante ; amamus enim miserrimi non solum verberibus et homicidalibus organis seu gladiis , contri- bulibus ultionem inferre , si triste quid operentur , vel etiam si nihil in nos delinquant , invidia odii fraterni detenti ; verum etiam incantationibus eos inficere , et maleficiis aliquotiens insectari , naturali circa proximum amissa dilectione. Cum secun-

Γράφον, τὸν τῆς φιλαλληλίας εἰσηγῆτὴν καὶ διδάσκαλον, πᾶν ζῶον ἁπᾶ τὸ ὅμοιον, καὶ πᾶς ἄνθρωπος τὸ πλησίον αὐτοῦ· καὶ τῆς ὑπὲρ πάντων τῶν δρωμένων ἡμῖν ἀπολογίας παντελῶς ἐκλαθόμενοι· εἴπερ κατὰ Παῦλον τὸν νομομαθῆ, τὸν πάσης ἀρετῆς ἐργάτην καὶ κήρυκα, πάντες τῷ τοῦ Χριστοῦ παρασῆσόμεθα βήματι, δίκας δικαίας τινύοντες, καὶ κατ' ἀξίαν τῶν πράξεων ἀγαθῶν τε καὶ φαύλων λαμβάνοντες· καὶ ταῦτα μὲν ὡς λέλεκται καὶ πεπίστευται, πάντως ὅτι καὶ γενήσεται, καὶ ἡμεῖς οὐ βουλόμεθα κακῶ συνειδότει πληττόμενοι.

Θεόδωρος δὲ δεινῶς τιμωρούμενος, καὶ τῇ βρώσει τοῦ καυστικοῦ φαρμάκου τὰ σπλάγχνα

dum Moysen legis scriptorem, mutuique amoris institutorem et praeceptorem, omne animal diligat simile, et omnis homo proximum suum: et reddendae rationis pro omnibus quae geruntur a nobis obliti, cum iuxta Paulum legis doctorem, omnisque virtutis operatorem et praedicatorem, omnes Christi exhibendi simus ante tribunal, poenas exsolventes, et secundum actuum merita, sive bona sive mala recipientes. Et quidem haec ut dicta et credita sunt, procul dubio fient; licet nos forte nolumus, conscientia non bona perculsi.

Theodorus autem cum puniretur, et eius viscera incensorii maleficii comestione inflammaren-

φλεγόμενος, τὰ τῶν ἱατρῶν κατεπάτει συνέδρια· ἀλλ' ὡς ἀπίει πάλιν ὑπέστρεφε, μηδὲν πρὸς αὐτῶν ὀφελούμενος, ἐν δὲ μόνον ἐκέρδαιεν ἀπιῶν καὶ ἐρχόμενος, τῆς αὐτῶν ἀπορίας τὴν εἴδησιν· Ἰνούς δὲ πάντας ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ πάθος ἰσχύουσιν, καὶ ἀπογνοὺς τὸ ὑπ' αὐτῶν λυτροῦσθαι καὶ σώζεσθαι, πρὸς Ἰωάννην καὶ Κυρον τοὺς μάρτυρας, τοὺς ὄντως ἀρωγούς καὶ σώζειν ἰσχύοντας ἔρχεται, καὶ τῷ τούτων σηκῷ κατακλίνεται, τὴν αὐτῶν ῥοσὴν ἐκδεχόμενος· οἱ δὲ μὴ βραδύναντες τὴν ἐπίσκεψιν, ἐώρων γὰρ τὴν νόσον ἀφόρητον, κοιμωμένῳ Θεοδώρῳ παρίστανται, καὶ φανέντες ἀσπίδα φαγεῖν ἐπιτρέπουσιν, καὶ ταύτης τῷ βρώματι φυγεῖν τὸν ἀμείλικτον

tur, ad medicorum pergebat concilia. Sed sicut pergebat, sic iterum rediebat * in nullo ab eis adiutus; unum tum solummodo abiens et veniens lucrabatur, eorum videlicet impossibilitatis notitiam. Cognoscens autem quod omnes illi nihil contra passionem valuissent, et desperans ab eis erui et salvari, ad Iohannem et Cyrum martyres, qui vere adiutores sunt et salvare queunt, occurrit, et in horum confessione recubuit, auxilium praestolaturus eorum, At illi nil visitationis * tardantes, videbant enim languorem esse * ita cod. vehementem, dormienti Theodoro assistunt, et apparentes aspidem manducare praecipiunt, et

κίνδυνον· ὁ δὲ στραφεὶς, τῇ χειρὶ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐπὶ τὸ μέτωπον ἔγραφε, καὶ πονηρὰν εἶναι φαντασίαν νομίσας τὸ ὄραμα, τῶν λεχθέντων οὐδὲν διεπράξατο.

Ἰκετεύοντι δὲ καὶ κλαίοντι, πάλιν ἐν ὕπνοις ὀφθέντες οἱ ἄγιοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖν διετάξαντο· ὁ δὲ καὶ τοῦτον αὐτῶν τὸν θεσμόν παρεκρούσατο, μηδὲν τῶν ῥηθέντων δρᾶν ἀνεχόμενος, ἀλλ' ἀγρίου τινὸς δαίμονος ἐφόδιον, ἀνελεῖν αὐτὸν καὶ φονεύειν σπουδάζοντος ὑπονοῶν τῶν ἁγίων τὸ πρόσταγμα· ὥς δὲ καὶ τρίτον φανέντες οἱ μάρτυρες τὴν ἐαυτῶν ποιεῖν οὐκ ἔπεισαν κέλευσιν, καίτοι τῷ τρισσῷ πεισθέντι τῆς ὁψέως, αὐτῶν εἶναι τὸ θέσπισμα, ἐλθόντες τὸ τέταρ-

huius esca fugere immite periculum. Qui conversus, manu crucis signum in fronte pingebat, et malignam phantasiam existimans esse visionem, nil eorum quae dicta sunt egit.

Supplici vero et flenti sancti rursus in somnis apparentes, haec facere praeceperunt. At ille etiam hanc eandem legem parvipendit, nihil dictorum gerere passus, sed e contra efferi cuiusdam daemonis impetum, perdere se ac occidere festinantis, suspicabatur sanctorum imperium. Cum vero etiam tertio martyres apparentes, suam facere iussionem illi minime persuasisset, quamvis tertio visis credidisset vultibus, eorum illud

τον δι' οἶκτον ἀμέτρητον καὶ θείαν συμπάθειαν, ἐφ' ὅσον φασὶ τὸ λεχθέν σοι πολλάκις ποιεῖν οὐκ ἠθέλησας, εἰς τὴν ἡμετέραν πηγὴν πρῶτ' ἀνιστάμενος ἔξιθι, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ βρωτὸν εὐρισκόμενον ἀδιστάκτως μετάλαβε· καὶ τοῦτό σοι πρὸς πᾶσαν ἀρκέσει θεραπείας ἀπόλαυσιν.

Ὁ δὲ πρῶτας εἰς τὴν αὐτῶν πηγὴν ἐξελθὼν ὡς ἐκέλευσαν τῆς θύρας ὀπισθεν εὗρεν σύκιον κεῖμενον, καὶ λαβὼν αὐτὸ μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ ἐφέσεως ἥσθιεν· ἐπὶ τὸ τέλος δὲ τοῦ συκίου γενόμενος, καὶ πάνυ αὐτοῦ τὴν μετέληψιν γλυκεῖαν ποιούμενος, ἀσπίδος ἀθρῶον ὄρᾳ τὸ λειπόμενον, καὶ τοῦτο θαῖπτον ἀπολύσας εἰς ἔδα-

fuisse decretum ; quarta vice propter immensam miserationem et compassionem venientes, quoniam quidem, aiunt, quod tibi multotiens dictum est, facere noluisti, ad fontem nostrum mane consurgens egredere, et quod in eo ad manducandum inveneris habile, inambigue sume, et hoc tibi sufficiet ad omnem curationem fruendum.

Qui cum mane sicut iusserant ad eorum fontem exisset, post ostium iacentem cucumerem reperit, quem acceptum cum studio ac desiderio manducabat. Cumque ad finem cucumeris iam iamque venisset, et valde dulcem perceptionem ipsius fecisset, aspidis videt extemplo residuum, quo velocius in pavimento proiecto, timuit ni-

φορ, ἐδειλίασε λίαν ὡς πάντως τεθνήξεται· τὸ δὲ οὐκ ἦν ἀληθές, οὐδ' ἀληθεῖ παραπλήσιον· σώζεται δὲ μᾶλλον τῷ βρώματι, καὶ ζῇ, καὶ διαφεύγει τὸν θάνατον· ὃν οὐκ ἂν διαπέφυεν, εἰ μὴ βρώμα θανάσιμον βέβρωκεν· εὐθέως γὰρ ἔκ τε τοῦ φόβου, ἔκ τε τῆς ἀηδίας πρὸς ἔμμετον ἔρχεται, καὶ τῆς ἀσπίδος ὅσον ἔφαγεν ἀποβέβληκε· σιτιανένεγκας αὐτῷ καὶ ὅπερ ὀλέθριον πρότερον βέβρωκε φάρμακον· τῶν ἀγίων οὐ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων κατὰ τοὺς ἀπὸ γῆς ἱατροὺς ποιουμένων ἰάματα, ἀλλ' ἰωμένων τοῖς ὁμοίοις τὰ ὅμοια· οὐ γὰρ νόμοις ἱατρῶν ὑποκείμενοι, τούτοις τοὺς προσιόντας αὐτοῖς θεραπεύουσιν, ἀλλ' οὐρανίῳ κράτουσιν θεσπίσματι, παραδό-

mis, quasi foret hinc penitus moriturus. Quod tamen non erat verum, nec veritati consimile; potius autem salvatur esca et vivit, et effugit mortem quam profecto non effugisset, nisi escam mortiferam comedisset. Mox enim tam ex timore quam ex fastidio prorumpit in vomitum, et quantum aspidis manducavit, abiecit; cum eo simul educens et exitiale quod prius comederat veneficium; sanctis non contraria contrariorum secundum terrenos medicos remedia facientibus, sed similibus similia medelis sanantibus. Non enim medicorum legibus subditi, his accedentes ad se sanant, sed caelesti sanctione retenti, inopinatas atque divi-

ξους καὶ θείας τὰς ἰάσεις χαρίζονται· οὕτω μὲν οὖν ὁ Θεόδωρος λυτρωθεὶς τοῦ νοσήματος, καὶ τελείαν τὴν ῥῶσιν δρεψάμενος, εὐχαριστῶν ἀπελήλυθεν· ἡμεῖς δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ διήγησιν ἐνθάδε σὺν εὐφημίᾳ περάναντες, ἐτέρας γραφὴν καὶ διήγησιν εὐφήμου πράξεως ποιησώμεθα.

XX. ΠΕΡΙ ΝΕΜΕΣΙΩΝΟΣ ΑΠΟ ΕΠΑΡΧΩΝ,
ΚΑΙ ΦΩΤΕΙΝΟΥ ΑΠΟ ΟΜΜΑΤΩΝ.

Εἰς μέσον καὶ νῦν ὁ Νεμεσίων τῶν ἰαθέντων ἐλήλυθε, Φωτεινοῦ μὲν ἀπαγγέλλων τὴν ἴασιν, ἑαυτοῦ δὲ δηλῶν τὸ ἀνιάτον καὶ τῶν μὲν ἀγίων κηρύσσων τὴν δύναμιν, ἑαυτοῦ δὲ μηνύων τὴν ἄνοιαν καὶ ταύτην τάχα μεμφόμενος ὡς τῆς

nas sanitates donant. Itaque sic Theodorus a languore liberatus, perfectamque sospitatem adeptus, persolutis gratiarum actionibus abiit. Nos autem narratione hic de eo cum laude finita, alterius scripturam et relationem actionis faciamus laudandae.

28. DE NEMESIONE EX PRAEFECTO
ET PHOTINO CAECO.

In medium etiam nunc eorum qui sanati sunt Nemesio venit, Photini quidem pronuncians sanitatem, suam vero significans insanabilem passionem, sanctorumque virtutem praedicans, et

μαρτυρικῆς αὐτῶ γενομένην ἀρωγῆς παρεμπόδι-
σμα. Δέξωμεν δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ὡς ἐμάθο-
μεν· ἔστιν γὰρ οὐκ ἀνοφελὴς ἡ διήγησις, καὶ
αὐτῷ γέγονεν ἀνοφελὴς ἡ πρὸς τοὺς μάρτυρας
ἐλευσις. Εἴς καὶ οὗτος τῶν ἐν τέλει λαμπρῶν
ἐγνωρίζετο, οὐκ ἄξιός μόνον κοσμούμενος, ἀλλὰ
καὶ πλούτῳ γαυρούμενος, καὶ τῇ περὶ πλοῦτον
ῥεομένην φαιδρότητι· ἐπλεονέχτει δὲ τῶν μόνοις
πλουτουύντων τοῖς χρήμασι, σοφία λόγων ἐλ-
ληνικῶν, καὶ τοῖς ἐκ τούτων σπουδαζομένοις
στομούμασιν.

Ὡν ἐνεγχεῖν οὐ δυνηθεῖς τὴν ἀπόνοιαν, καὶ
τὰ τὴν φρένα κολποῦντας φουσήματα, κατὰ τοῦ

amentiam suam insinuans, qua forte querebatur
quasi martyrici sibi fuerit factum iuvaminis of-
fendiculum. Dicamus autem et quae circa eum
gesta sunt, sicut didicimus. Est enim non inutilis
enarratio, licet ei suus ad martyres factus sit ad-
ventus inutilis. Unus et iste ex his qui inter prin-
cipes clari habebantur, existere probabatur, non
sola dignitate ornatus, sed et divitiis et decore qui
circa divitias affluit elevatus; superabat autem eos
qui soli locupletes sunt, pecuniis sapientiaque
sermonum gentilium, et quae ex his studentur,
versutiis.

Quorum iactantiam et elevantes sensum infla-
tiones, ferre non valens, adversus universonum

τῶν ὅλων θεοῦ γραφικῶς εἰπεῖν ἐτραχηλίασεν· καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν γενητῶν ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ συλῆσας τὴν πρόνοιαν, ἀσπρώα κινήσει ταύτην προσέφερεν, καὶ τοῖς ἐκ ταύτης ἄλλ' ἐπ' ἄλλοις συμβαίνουσι σχήμασι τὰ καθ' ἡμᾶς ἀνῆπτεν ὁ ἄθλιος· δούλους ἡμᾶς τοὺς ψυχῆς καὶ λόγου μετέχοντας καὶ κατ' εἰκόνα κτισθέντας τοῦ κτίσαντος· καὶ ταύτῃ τιμηθέντας ἐλευθερίᾳ γνώμης καὶ βουλῆς αὐτηξουσιότητι· ἀψύχων ὁμοῦ καὶ λόγου χηρευόντων ἀστέρων, καὶ πάσης ἀμοιρούνην αἰσθήσεως καὶ βουλήσεως, τῶν δουλεύειν ταχθέντων τούναντίον τοῖς ἐπὶ γῆς καὶ θείοις, ἧ ὧν αἰδοῦντο προστάγμασι· καὶ

Deum, ut secundum scripturam fateamur, elevatus est, et omuium creaturarum eius quantum in se erat subtrahens providentiam, stellari hanc motui offerebat; et accedentibus habitudinibus quæ ex ipso nonnumquam istis, nonnumquam aliis proveniunt, nostra quæque miserrimus applicabat, servos nos faciens qui animæ sumus elatioris participes, ad imaginemque creati creantis, et per hanc honorati libertate voluntatis, et proprietate arbitrii, stellis inanimalibus existentibus rationeque carentibus, atque omni sensu et motu voluntario destitutis; quæ potius e contra servire iussæ sunt his qui sunt super terram, et per divina nobis illucescere et apparere praecepta, et signi-

σημαινόντων μόνον καὶ χρόνου τὰ τμήματα, ἀέ-
ρων τροπὰς ὡς ὁ δι' ἡμᾶς κτίσας αὐτὰ θεὸς διε-
τάξατο· φησὶν γὰρ ὁ τῆς τῶν ὅλων γενέσεως
συγγραφεὺς καὶ διδάσκαλος τὴν τούτων ποίη-
σιν ἐξηγούμενος· καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς· γενηθήτω-
σαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς
φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον
τῆς νυκτὸς, καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς
καιροὺς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτοὺς· καὶ
ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι, τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐγένετο
οὕτως· καὶ οὕτω τοσοῦτον τοῦτον δεινὸν, ἀλλὰ
καὶ τὸ τούτου πολὺ χαλεπώτερον· ἀστέρων γὰρ
σχηματισμοῖς καὶ κινήσεσι τὸν πάντων ἔχων κτί-

ficare tantum eorum mutationes, ac temporum
participationes, quemadmodum Deus disposuit,
qui eas propter nos condidit. Ait enim omnium
nativitatis descriptor atque magister, horum fa-
cturam enarrans: et dixit Deus, fiant luminaria
in firmamento caeli, ut luceant super terram, et
dividant inter diem et noctem, et sint in signa et
tempora et dies et annos, et sint in lucem in fir-
mamento caeli, et illuminent terram; et factum
est ita. Et adhuc non solum hoc tantum malum,
sed quod est et multo saevius et crudelius, stel-
larum habitudinibus ac motibus omnium creato-
rem servire credebat, et perducere nos (ad gene-

στην δουλεύοντα παράγειν ἡμᾶς ἐφρόνει πρὸς γένεσιν· τοσαύτην γὰρ ἡμᾶς οἱ ἀστρομανεῖς παρασχεῖν τὴν ἰσχὺν ἐπειράθησαν, ὡς μὴ μόνον ἀνθρώπων καὶ πάντων κρατεῖν τῶν ἐπὶ γῆς, οἱ καὶ τῶν ἀστέρων ὄντες ἀναισθητότεροι· ἀλλὰ καὶ θεοῦ τοῦ τὸ πᾶν σχεδιάσαντος, καὶ μόνῳ κελεύσματος πρὸς τὸ εἶναι τὸ μὴ ὄν παρενέγκαντος.

Ἄλλ' οἱ μὲν τῆς μανίας ταύτης εὐρέται καὶ προστάται γενόμενοι, οὐκ εἰς μακρὰν τῆς οἰκείας ἀθετίας τὴν δίκην εὐρήσουσιν, καὶ τοσοῦτον δριμυτέραν καὶ μείζονα, ὅσον καὶ τῶν ἐπομένων αὐτοῖς τὸ πλῆθος ἐκτείνεται· τούτων γὰρ αἱ ἀμαρτίαι ὑπάρχουσι πρόδηλοι, καὶ τούτοις ἐπακολουθεῖν κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον εἰκότως

sim) sapiebat. Tantam quippe illis hii, qui in stellis insaniunt, fortitudinem praeberere conati sunt, ut non solos homines et omnia quae sunt supra terram ab eis imperari, hii qui etiam stellis ipsis vere insensibiliores existunt, sed ut Deum teneri crederent qui universitatem compendio fecit, et sola iussione ut esset quod non erat eduxit.

Verum qui huius inventores et auctores vesaniae facti sunt, non longius impietatis suae poenam invenient, et tanto acriorem atque maiorem, quanto etiam sequentium illos extenditur multitudo. Horum namque peccata manifesta sunt, et haec nimirum subsequi secundum divinum aposto-

ἂν λέγοιντο, διὰ τὴν προφανῆ τῶν ἐπομένων
 ἀπώλειαν· οὐ μόνον γὰρ ἀθεΐας καθηγῆται τοῖς
 ἀθλοῖς γεγόνασιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλημμελεῖν
 καταδυμῖως διδάσκαλοι· μήτε θεὸν ἐφεστῶτα
 τοῖς πράγμασιν λέγοντες, μήτε δίκην εἶναι τῶν
 πραττομένων παρέχοντες, μήτε μὴν οἴκοθεν δρᾶν
 τὰ κατὰ γνώμην ἡμετέραν γινόμενα, ἀλλὰ κατ'
 ἀσπράων βούλησιν τε καὶ κίνησιν φράζοντες, καὶ
 ὡς ὁ ταύτης σχηματισμὸς ἀναγκάσειεν· καὶ πυρὶ
 μὴ σβεννυμένῳ μηδὲ τελευτῶντι τὸ σύνολον σκώ-
 ληκι, τὸν ἑαυτὸν ποιητὴν καὶ τοῦδε τοῦ παντός
 γενεσιουργὸν παιδευθήσονται· ἐπειδὴ τοῦτον ἐν-
 ταῦθα ἐκ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων,

lum congrue dicta sunt, propter evidentem per-
 ditionem sequacium. Non enim tantum impietatis
 miseris illis effecti sunt praeceptores, verum etiam
 ad inhianter delinquendum sunt monstrati docto-
 res, neque Deum adesse rebus dicentes, neque iu-
 dicium fore actuum concedentes, sed neque spon-
 te nostra fieri quae per voluntatem nostram ef-
 ficiuntur, sed per stellarem voluntatem et motum
 asseverantes, et sicut huius insubstantiva coëgerat
 habitudo. Qui quandoque igne qui non extingui-
 tur, et qui non moritur penitus vermes, factorem
 suum et huius universitatis geneseos operatorem
 erudiente cognoscent; quoniam hic eum ex magni-
 tudine ac pulchritudine creaturarum secundum

ἀναλόγως θεωρεῖν οὐκ ἠθέλησαν· οὔτε τὸν ὀφθαλμοῖς ἀνθρώπων ἀόρατον τὸν ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς οἰκήμασι καθορώμενον καὶ νοούμενον καθορᾶν καὶ νοεῖν ἐπεθύμησαν· ἀλλ' ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα.

Νεμεσίων δ' ὁ ταύτης ἡμῖν τῆς διηγήσεως αἴτιος, ἐπ' αὐτὸν γὰρ πάλιν τρέψω τὸν κάλαμον, ἐν χριστιανοῖς φησὶν ἀριθμούμενος, καὶ τοῖς τὴν εἰμαρμένην εἰσάγουσιν ἀλογίστως ἐπόμενος, ἐντεῦθεν τῆς αὐτοῖς ἐτοιμασθείσης ἐπειρᾶτο κολάσεως· καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰκότως ἀφαιρεῖται τοῦ σώματος, δι' ὧν κακῶς τὰ κατ' οὐρανὸν ἀπεσκόπευσε, καὶ περιέργως ἑώρα τοῦ

rationem conspiciere noluerunt, neque oculis hominum invisibilem, qui a creatione mundi per ea quae facta sunt, videtur et intelligitur, videre et intelligere cupiverunt. Sed et obscuratum est insipiens cor eorum; dicentes se enim esse sapientes, stulti facti sunt, et servierunt creaturae potius quam creatori.

Nemesio autem, qui huius nobis narrationis est auctor, ad ipsum enim convertam denuo calamum, inter christianos quasi connumeratus, sed hos qui fatum introducunt sine ratione sectatus, abhinc supplicio quod eis praeparatum est temtabatur:

χοροῦ τῶν ἀστέρων τὴν κίνησιν, λήθην λαβὼν τοῦ βαπτίσματος, καὶ πάντων ὧν ἐκεῖ τῷ Χριστῷ συνετέτακτο· παθὼν δὲ τῶν ὀμμάτων τὴν πύρωσιν, ἐμαρτύρησεν εὐθὺς τῇ γραφῇ τὴν ἀλήθειαν, δι' αὐτῶν ὧν ἡμάρτανε κολαζόμενος· ἀγνοήσας δὲ τῆς ἀβλεψίας τὸ αἴτιον, καὶ ὡς μάστιξ ἦν καὶ δεσμὸς ἀδίκου θεωρίας αὐτὸν τιμωρουμένη καὶ εἴρλουσα, ἱατρῶν ἐπιλογὴν ἐπεδείκνυτο, τοὺς τούτων ἀγαθοὺς ἐπαγγελία μισθῶν ἀγαθῶν ἀφελκόμενος· ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τῆς περὶ τούτους αὐτῷ σπουδῆς περιγέρονε τυφλὸς γὰρ οὐχ ἥττον διέμεινε, καὶ τούτων συχνούς τοὺς ὀρμαδοὺς προσδεχόμενος.

* haec desunt in cod. lat.

(atque oculis merito privatus est, quibus caelum perverse observabat, curioseque siderei chori motum inspiciebat *;) in oblivionem baptismate sumpto, et omnibus quae ibidem Christo sponderat. Oculorum autem orbationem perpeussus, testimonium veritatis mox scripturae perhibuit, dum per eos, per quos peccaverat, puniretur. Ignorans autem caecitatis causam, et quod flagellum esset iniusti visus, et vinculum se puniens et impediens, medicorum elegantissimos adhibebat, et horum optimos optimarum repromissione mercedum attrahit; sed et nihil ex studio quod sibi circa hos inerat prorsus optinuit; caecus enim nihilominus permanebat, etiam horum frequentibus seriebus admissis.

Καὶ τοι τούτων οὐδὲν ἔδει ποιεῖν τὸν εἰμαρμένην ἀναιδῶς δογματίζοντα, καὶ πάντων αὐτὴν ἀναγκαστικὴν καὶ προάγγελον τῶν γινομένων δοξάζοντα· εἰ μὲν γὰρ ἀκριβῶς ἐκ τῆς περὶ ταύτην ἐπιστήμης ἠπίστατο ὡς πάντως ῥωσθήσεται, καὶ ταύτην πάλιν θεάσοιτο, καὶ τὴν ἀστρῶν αὖθις ὄψοιτο κίνησιν, οὐκ ἐχρὴν ἰατροὺς προσλαμβάνεσθαι, καὶ τὴν ῥῶσιν αὐτῷ δημιουργῆσαι ὀφειλοντάς, ἀλλ' ἀναμένειν ταύτης τὸ θέσπισμα καὶ χωρὶς ἰατρῶν ἀφικνούμενον· ἀπαράβατα γὰρ αὐτοῖς τὰ τῆς εἰμαρμένης βροντᾷ τὰ κομψεύματα, καὶ βουλομένων πάντως ἐκβαίνοντα· εἰ δὲ τὴν ῥῶσιν αὐτῷ μηδαμῶς προσηγόρευσεν, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀπεφῆνα-

Quamquam nihil horum facere oporteret eum qui fatum sine pudore dogmatum dogmatizabat, et cunctorum quae fierent coactitium illud et praesagium praedicabat. Denique si certissime per hanc disciplinam quae circa fatum est credebat se omnino sanandum, et hoc rursus visurum, stellarumque iterum motum conspecturum, non oportebat medicos admittere qui sibi deberent sanitatem concedere, sed huius expectare decretum etiam medicis exceptis venturum. Sine praevaricatione quippe ab eis intonant sati persuadibilia verba, si nobis et volentibus et nolentibus accidunt. At vero si sanitatem sibi non contulit, sed et pe-

το, τί τοὺς ἀσκληπιάδας συνήθροιζε, καὶ δι' αὐτῶν ἐπολέμει τὴν γένεσιν; εἰδὼς ὡς πρὸς αὐτῆς νικηθήσεται, καὶ τὸν Ἀσκληπίον αὐτὸν ἐπιφέρειτο σύμμαχον· ἀλλὰ πρόδηλος ἦν ἐλπίδα ῥώσεως ἐκ τῶν ἱατρῶν * εἰσδεξάμενος, εἰ καὶ περὶ τὴν κλῆσιν τῶν ἱατρῶν ἀπεσφάλλειτο, ταχύτερον τάχα ἢ προτεθέσπιστο τὰς ὀφείας ἀναλαβεῖν ὀρεγόμενος.

* Anastasius legēbat ἀσπί-ρων.

Ὡς δὲ πολὺν εἰς αὐτοὺς καιρὸν καὶ μισθὸν ἰδαπάνησεν, καὶ οὔτε πρὸς αὐτῶν ὀφείλειαν τὴν οἰανοῦν ἐκομίζετο, οὔτε τῆς εἰμαρμένης ἐπληροῦτο τὸ πρόσταγμα, πρὸς Κῦρον ἐλθεῖν καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ἔκρινε, δι' αὐτῶν ἴσως οἰηθεὶς ταύτης τελεῖσθαι τὸ θέσπισμα· ἀλλ'

nitus abstulit, ut quid asclepiadas congregabat (ac per eos genesim oppugnabat *)? sciens quod ab ipsa vinceretur, si ipsum etiam Asclepium adiutorem ascisceret. Verum perspicuum erat, quod spem sanitatis a sideribus sumpserit, licet circa vocationem medicorum deciperetur, citius forte quam praedestinatus esset, visus recipere cupiens.

* haec desunt in lat.

Cum autem multum in eos tempus et mercedis stipendium consumpsisset, et neque ab eis profectum quemlibet percepisset, neque fati praecipitum completum fuisset, ad Cyrum et Iohannem venire martyras iudicavit, per hos fortassis opinatus huius forte decretum perficiendum. Sed ap-

ᾧφθη καὶ ταῦθα πλανώμενος, καὶ σὺν αὐτῷ πλανώμενα τὰ τῶν μοιρῶν ἄκλοστα νήματα· γεγρονὼς γὰρ κατὰ τὸ τέμενος, τοὺς ἀγίους ἴσως ἰκέτευε, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῷ χαρίσασθαι βλέποντας, καὶ τῆς εἰμαρμένης πληρῶσαι τὸ θέσπισμα, ἵνα ταύτῃ τὴν ῥῶσιν τῶν ὀμμάτων ἀνάθῃται, ἀγνωμονήσας τοὺς ταύτην ἐνεργήσαντας μάρτυρας· ὅπερ ἂν διεπράξατο, εἰ τὴν αἴτησιν ἦν κομισάμενος· οἱ δὲ μάρτυρες τοιοῦτο μὲν οὐδὲν ὧν ὁ Νεμεσίων ἤθελεν ἔδρασαν· πληῆξαι δὲ θέλοντες τὸν ἀνόητον καὶ δεῖξαι τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς πίστεως τὸ διάφορον, τοιοῦτό τι διαπράττονται.

Φωτεινός τις τῶν λίαν εὐτελῶν ὃς τὰς ὁπώρας πρὸς τοῦ νεῶ τῶν ἀγίων τριῶν παίδων ἐπί-

paruit etiam hic errasse fatorum habens filamina torta. Cum enim ad templum venisset, sanctos forsitan precabatur oculos sibi donare videntes, et fati adimplere decretum, ut huic sanitatem luminum ascriberet, ingratitude circa martyras qui hanc essent operaturi demonstrans; quod plane gessisset, si petitionis percepisset effectum. At vero martyres ex his, quae Nemesio voluit, nihil tale gesserunt; verum percellere insensatum volentes, et infidelitatis ac fidei ostendere differentiam, tale quid operantur.

Photinus ex valde vilibus quidam poma ante

πρασκε, τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν ἀπωλέσας
 τὴν ὄρασιν κατ' ἐκεινοκαιροῦ Κύρω καὶ Ἰωάννῃ
 τοῖς ἁγίοις προσήδρευε, ταύτην ἀναλαβεῖν διὰ
 τῆς αὐτῶν ὀρεζόμενος χάριτος· τούτῳ καθ' ὕ-
 πνους ὠφθέντες οἱ μάρτυρες, ἅπιθι φασὶ πρὸς
 Νεμεσίωνα, καὶ μένον σου τὰς χεῖρας ἐπιδή-
 σει τοῖς ὄμμασιν, καὶ τὴν ῥῶσιν εὐθέως κομί-
 σει, καὶ τὸ φῶς θεάσει τοῦ πάλαι λαμπρότε-
 ρον· ὁ δὲ τοῦτο πρὸς τῶν ἁγίων πυθόμενος, εἰς
 προὔπτον εἰπεῖν ἐδεδίει τὸν ἄνθρωπον, τῆς ἀξίας
 ἐννοῶν τὸ ὑπέρογκον, καὶ τοῦ πλούτου τὴν ὑπερ-
 οψίαν σταθμώμενος· ὡς δὲ καὶ δις καὶ τρις τοῦ-
 το δρᾶν τοὺς ἁγίους ἴδε κελεύοντας, τισὶ τῶν
 ἀνὰ τὸν νεῶν τὸ φανέν εἰπεῖν ἀπετόλμησε· οἱ δὲ

basilicam sanctorum trium puerorum vendebat,
 corporalium visu oculorum amisso, per idem tem-
 pus Cyro et Iohanni sanctis haerebat, hunc re-
 cipere per eorum desiderans gratiam. Huic in
 somnis martyres apparentes, vade inquirunt ad
 Nemesionem, qui cum tantum manus super ocu-
 los tuos posuerit, et sanitatem confestim recipies,
 et lumen priori clarius contemplaberis. Qui hoc
 a sanctis audito, palam dixit se metuere homi-
 nem, dignitatis molem considerans, et divitiarum
 superbiam pensans. Cum autem bis et ter hoc ge-
 rendum, qui sibi apparuerant sanctos iubentes vi-
 disset, quibusdam dicere qui erant in templo prae-

πρὸς Κύρον τὸν δικολόγον γενόμενοι , τὸν σοφὸν ὁμοῦ καὶ φιλόχριστον , τότε τῷ τῶν ἁγίων σηκῷ διατρίβοντα , τὸν καὶ ταῦτα ἡμῖν ἀπαγγέλλαντα , τὸ τῷ Φωτεινῷ φανέν ἀπαγγέλλουσιν· ὃς πρὸς τὸν ἄνδρα σπουδαίως γενόμενος , τὴν τῶν ἁγίων ἐμήνυσε κέλευσιν καὶ ταύτην πληροῦν πολλοῖς χρησάμενος πέπεικε ῥήμασιν , ἑαυτὸν ἁμαρτωλὸν ὀνομάζων , καὶ πρὸς τοιαύτης πράξεως ἐγχείρησιν δυσχεραίνοντα.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Νεμεσίων καὶ τῶν ἁγίων τὰς πρὸ τοῦ μνήματος , καὶ πολλὰ μετὰ δακρύων εὐξάμενος , τῆς τε σοροῦ τῶν λειψάνων , καὶ τῆς μήλης τῶν ἁγίων ἀψάμενος , οὕτω τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Φωτεινοῦ παρόντος ἐπέθη-

sumpsit. At illi ad Cyrum causidicum , virum sapientem pariter et philochristum , qui tunc in sanctorum degebat basilica , qui etiam ista nobis recensuit , venientes , quod Photino fuerat visum annuntiant ; qui ad virum celeriter veniens sanctorum iussionem innotuit , et hanc adimplere multis usus fuit sermonibus ; cui se ille peccatorem nominabat , et ad tantae actionis conatum , invalidum.

Veniens ergo Nemesio , et sanctorum ante monumentum assistens , et multum cum lacrimis orans , cum tam sepulchrum cadaverum quam melen sanctorum tetigisset , manus super oculos Photini

κεν· ὁ δὲ τῆς ἀφ᾽ ἑκείνου χειρῶν μόνον ὡς ἤσθετο, εὐθέως ἀνέβλεψεν, καὶ πάντας μὲν πρὸς αἶνον ἐκίνησεν, Νεμεσίωνα δὲ καὶ πρὸς πλείονα δάκρυα μηδὲν ὀφειλοῦντα τὸν κλαίοντα, ἐπειδὴ μὴ καὶ τὴν γνώμην μετέβαλεν· ὅθεν Νεμεσίων μὲν εἰκότως Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς αὐτὸν ὀνειδιστικώτερον ἤκουε λέγοντος· στήτωσαν δὴ καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ, οἱ ὀρῶντες τοὺς ἀστέρας ἀναγγειλάτωσάν σοι τί μέλλει ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ. Φωτεινὸς δὲ τοῦ σωτῆρος βοῶντος καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπυνθάνετο, πορεύου εἰς εἰρήνην, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Φωτεινὸς μὲν οὖν τὰς εὐχαριστίας θεῷ προσενείμας καὶ μάρτυσι, χαίρων ἀπώχετο. Νεμεσίων δὲ

praesentis imposuit. At ille cum manuum tantum eius tactum sensisset, protinus vidit, et omnes quidem ad laudem commovit, Nemesionem vero etiam ad lacrimas multas nihil adiuvantes plorantem, quia forte nec mentem mutaverat. Unde Nemesio quidem convenienter Isaiam ad se affectu exprobrantis audiebat dicentem: stent nunc et salvam te faciant astrologi caeli; qui vident stellas, annuntient tibi quid venturum sit super te. Photinus vero Salvatorem etiam ad se clamantem audiebat: vade in pace, fides tua te salvum facit. Itaque Photinus quidem gratiarum Deo actionibus impensis, gaudens recessit. Nemesio autem

τάχα μὴ βλαβεῖς ἐκ τοῦ θαύματος, μέρος τί τοῦ τοίχου πωλησίον τοῦ μνήματος μαρμάρους ἐδόσμησεν, Χριστὸν ἐν ταύταις καὶ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν τε καὶ πρόδρομον καὶ Κῦρον τυπώσας τὸν μάρτυρα, καὶ ἑαυτὸν τὴν ἐπὶ τούτῳ χάριν κηρύττοντα ἡμεῖς δὲ τὰ κατ' αὐτοὺς ἀφηγησάμενοι, καὶ τῶν ἀγίων τὸ δυνατόν ὁμοῦ καὶ χαρίεν μνηύσαντες, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν αὐτοὺς ἀνυμνήσαντες, ἐπ' ἄλλας αὐτῶν θαυμασιωτάτας διηγήσεις προΐωμεν.

28. ΠΕΡΙ ΑΘΑΝΑΣΙΑΣ ΑΠΙΣΤΟΥΣΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ

ΚΥΡΟΝ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ.

Εἰρηκότες ἐν τοῖς προλαβοῦσι μεμνήμεθα ὡς

forte de miraculo nihil laesionis incurrens, partem aliquam parietis iuxta monumentum marmoreis adornavit, Christum in his et Iohannem baptistam ac praecursorem, Cyrumque martyrem, sed et se factam super hoc gratiam praedicantem depingens. Nos autem, quae circa illos gesta sunt referentes, et sanctorum potentatum simul et gratulationem denuntiantes, et hac pro causa eos de novo collaudantes, ad alias eorum mirabiles valde narrationes procedimus.

29. DE ATHANASIA QUAE NON CREDIDIT SANCTIS

CYRO ET IOHANNI MARTYRIBUS.

Dixisse nos in praecedentibus recordamur, quod

δύο ἢ καὶ τρία διηγήματα γράψωμεν, δι' ὧν καὶ τὸ σύντονον καὶ சுτυπτικὸν τῶν ἁγίων γνωσθήσεται, πρὸς τὴν τῶν ῥαθυμοτέρων ὀφέλειαν, καὶ τὴν τῶν σπουδαιοτέρων ἀσφάλειαν, ὅπως ἑκάτεροι μάθοιεν, ὡς οὐ μόνον εὐεργετεῖν τοὺς ἀρίστους ἐπιστάμενοι, ἀλλὰ καὶ κολάζειν τοὺς χείρονας, καὶ τούτῳ Χριστὸν τὸν ἑαυτῶν δεσπότην μιμούμενοι, τὸν παῶσι μὲν τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀπλώσαντα, οὐ παῶσι δὲ ταύτην ἀπλῶς παρεχόμενον ἀλλὰ ταύτην μὲν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτοῦ τῷ κηρύγματι, καὶ τὴν πίστιν ἔργῳ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ διανύουσι· τοῖς δὲ μὴ τοιοῦτοις, ἀκοίμητον σκώληκα καὶ γέενναν αἰώνιον, καὶ σκότος ἐξώτερον καὶ πρὸς μὲν τοὺς

duas vel tres relationes essemus scripturi, per quas et instantia et severitas sanctorum agnosceretur, tam ad desidiorum utilitatem, quam ad studiosorum securitatem; quatinus utrique discant quod non solum bene facere bonis, sed et poenas inferre noverint malis; in hoc quoque Christum dominum suum imitantes, qui omnibus quidem regnum suum expandit, non tamen omnibus id absolute concedit, sed quidem hoc his qui obaudiunt praedicationem suam, et fidem operibus custodiunt, ac mandata eius omni virtute perficiunt; his vero, qui tales non sunt, non dormientem vermem, et gehennam aeternam, et te-

δεξιούς, δεῦτε κληρονομήσατε λέγοντα· πρὸς δὲ τοὺς ἀριστεροὺς, ἀπέλθετε ἀπ' ἐμοῦ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον κράζοντα· καὶ διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου πρὸς πάντας ὁμοίως φθεγγάμενον, εἰὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· εἰὰν δὲ μὴ θέλητε μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα φησὶν κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησεν ταῦτα· μηδεὶς οὖν ὡς αὐστηροὺς τοὺς ἀγίους μωμῆσθαι, μηδ' ἀπηνεῖς καὶ σκληροὺς ὑποπτέυσειν, οἱ τοῦ δεσπόζοντος ἀκολουθοῦντες τοῖς ἰχνεσιν εὐεργετοῦσι μὲν τοὺς ἐχέφρονας, τιμωροῦνται δὲ τοὺς ἀλάστορας· καὶ τοῦτο γὰρ πρὸς ὠφέλειαν, ὡς ὁ κοινὸς πάντων διδάσκαλος, πρᾶτ-

nebras exteriores. Et ad eos quidem, qui a dextris sunt, venite, hereditatem possidete, dicitur; ad eos vero, qui a sinistris sunt, discedite a me in ignem aeternum, clamat. Et per Isaiam quondam prophetam ad omnes simili modo affatus; si volueritis, et audieritis me, ait, (terrae bona manducabitis; quod si nolueritis, neque audieritis me *) gladius devorabit vos. Os enim Domini omnipotentis, inquit, locutum est ista. Nemo ergo quasi severos sanctos denotet, sed neque crudeles et duros existere suspicetur, si dominantis sequentes vestigia, bene quidem faciunt prudentibus, et puniunt sceleratos; verum et hoc ad utilita-

* haec desunt in cod. lat.

τουςιν , εἰ συνειδῆϊν δυνηθεῖεν καὶ μετάνοιαν ἀγαθὴν ἐπιδείξασθαι οἱ τὰς αὐτῶν ὑπομένοντες μάστιγας· ὡς δείξουσι σὺν θεῷ τὰ λεγόμενα , ὅτι τοὺς μὲν μεταγρόντας ἡλῆσαν , τοὺς δὲ μὴ μεταγρόντας ἀπώλεσαν· οὐ γὰρ ἦσαν ἀπανθρωπείας μαθηταὶ καὶ γεννήματα , ὡς τοὺς μετανοοῦντας μὴ δέχεσθαι , ἀλλὰ φιλανθρωπίας υἱοὶ καὶ βλαστήματα γνήσια.

Ἐκέτω τοίνυν εἰς μέσον Ἀθανασία τὸ γύναιον , καὶ μαρτυρεῖτω πρώτῃ τῶν μαρτύρων τὸ κολαστικὸν πρὸς τοὺς πταίοντας , καὶ τὸ πρὸς τοὺς μετανοοῦντας εὐεργετικὸν καὶ φιλάνθρωπον· αὕτη τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαφανῶν εὐφη-

tem , sicut ille quoque communis agit magister , efficiunt ; si considerare possunt et paenitentiam bonam ostendere , hii qui eorum flagella tolerant , ut ostensura sunt quae Deo iuvante dicuntur. Quoniam eorum , qui paenitentiam egerunt , miserti sunt ; eos vero qui non egerunt paenitentiam , perdidierunt. Non enim sunt inhumanitatis discipuli vel genimina , ut paenitentes minus recipiant , sed humanitatis filii simul et germina.

Veniat igitur in medium Athanasia muliercula , et testimonium prima perhibeat super sanctorum poenis in peccantes exhibitis , nec non et beneficio ac misericordia erga paenitentiam agentes ostensis. Haec fama celebris habebatur inter illustres

μίζετο· Μαρκελλίνου γυνὴ γὰρ ἐτύγχανεν, οὗ
 παρὸ βραχέως ἐμνήσθημεν, ὅτε τῆς Ἰουλιανῆς
 τὴν ῥῶσιν ἐγράφομεν καὶ πλούτῳ γηίνῳ διέ-
 ωρεπεν, καὶ γονέων ἐστεφανοῦτὸ λαμπρότητι·
 ἐν τούτοις δὲ πᾶσι τοῖς κοσμικοῖς σεμνυνομένη
 χαρίσμασιν, κατὰ ψυχὴν χαλεπῶς ἐσκολίζετο,
 τὴν εἰς Κῦρον καὶ Ἰωάννην πίστιν οὐκ ἔχουσα·
 ὅθεν αὐτοὺς ἐκωμῶδει συχνότερον, καὶ μὴ εἶ-
 ναι μάρτυρας ἔλεγεν, μηδὲ διὰ Χριστὸν ἠθλη-
 κέναι ἢ παθεῖν ἀπεφύνατο, ὃ τῆς ἐσχάτης ἐστὶν
 ἀθλιότητος.

Εἴτε δὲ πλάνη τινὶ κρατουμένη καὶ φάσμα-
 σιν ἐλληνικοῖς ὑπόκλινουσα, οὕτω τοὺς ἀγίους

Alexandriae feminas, Marcellini enim uxor erat,
 cuius paulo ante memoriam fecimus, cum Iulia-
 nae sanitatem describeremus; divitiis terrenis de-
 corata, parentumque claritate coronata. Verum
 cum his omnibus mundi charismatibus esset ve-
nusta, secundum animam tamen saevius manebat
obscura, erga Cyrum atque Iohannem fidem non
 habens, unde illos crebrius deridebat, et non es-
 se martyres asserebat, neque propter Christum
decertasse vel passos fuisse pronuntiabat, quod
 est extremae miseriae.

Sive autem errore quodam detenta, sive gen-
 tilibus praestigiis perturbata, sanctis taliter de-
 traheret; sive sensus et cordis simplicitate, eo

διέσυρεν, εἴτε δὲ φρενὸς καὶ καρδίας ἀπλότητι, διὰ τὸ μὴ φέρεσθαι γραφὴν τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῖν ἀπαγγέλλουσαν, μόνῃ δὲ τοῦτο βοᾷν τοῦ Κυρίλλου τοῦ, θείου θεόπνευστον σάλπιγγα (1) λέγειν οὐ δύναμαι· πλὴν ἑκάτερον ἀσεβὲς καὶ ἀπαιδέυτον· εἰ μὲν γὰρ κατὰ τρόπον τὸν πρότερον ἐδυσφήμει τοὺς μάρτυρας, πρόδηλον ὡς δυσσεβείας τοῦτο καὶ πλάνης ἐπίμεσθον· εἰ δὲ κατὰ τὸν δεύτερον, ὃν ὑποπτεύομεν, τιμωρίας ἀξία καὶ μέμψει· εἰ γὰρ μόνους σχοίημεν μάρτυρας οὓς ἐν ὑπομνήμασιν ἔχομεν, ἄρα Χριστὸς δωριὰν ἀπέθανεν, ὀλίγους αὐτοῦ τῶν παθῶν κοινωνοὺς ποιησά-

quod non ferebatur scriptura quae hoc indicaret, nec certamen nobis eorum pro Christo sumptum et testimonium referret, nisi sola divinitus inspirata Cyrilli acclamatio, sacratissima salpinx, dicere nequeo. Verumtamen utrumque impiū simul est et indisciplinatione refertum. Denique si secundum priorem quidem modum martyribus derogabat, manifestum est quod impietate sit hoc et errore plenum; si vero secundum posteriorem, quem et conicimus, et sic est poena et reprehensione dignissima. Si enim solos illos martyres habuerimus, quos in monumentis habemus, ergo Christus mortuus gratis est, paucos communicato-

(1) Intellige Cyrilli sermunculos, de quibus non alibi.

μενος· ὀλίγοι γὰρ οὗτοι πάνυ τυγχάνουσιν· ἐν κινδύνοις δὲ καὶ ἡμεῖς γενησόμεθα, μὴ μυριάσι μαρτύρων φρουρούμενοι, καὶ ταῖς οἰκείαν αἰμάτων προσχύσει, ὑπὲρ ἡμῶν τὸν Χριστὸν πρεσβεύοντας ἔχοντες· εἰ γὰρ καὶ μηδόλως εἰσὶν ὑπομνήματα, ἵνα καὶ τὴν Κυρίλλου παρήσω διάλεξιν τὸ πᾶν ἀρκοῦσαν πιστώσασθαι τὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀγίων κηρύττοντα, καὶ τὴν κλῆσιν αὐτῶν ὑποφαίνοντα, τὸ πλῆθος ἐχρῆν τῶν δυνάμεων τῶν δι' αὐτῶν ἀδιαλείπτως γινόμενον, παρασχεῖν αὐτοῖς μαρτύρων ὑπόληψιν· εἰ γὰρ ἔρτα μαρτύρων οὐ πράττουσιν, καὶ χαρίσματα δυνάμεων οὐκ εἰλήφασιν, δι' ὧν τοὺς ἀσθενοῦντας ῥωννύουσιν, εἰ καὶ ἡμῖν οὐ δοκεῖ,

res suarum faciens passionum; pauci enim valde sunt isti. Sed et nos periclitabimur, nisi milibus martyrum muniamur, qui sanguinis proprii fusionibus apud Christum intercedant pro nobis. Quippe cum, et si omnino monumenta minus consisterent, ut Cyrilli quoque disputationem omit-
tam quae universitatem certam reddere sufficit, quae sanctorum agones praedicarent, certamenque declararent; multitudinem oporteret virtutum quae per eos indesinenter efficiuntur, prae-
bere illis martyrum existimationem. Si enim opera martyrum non operantur, et charismata vir-
tutum non perceperunt, per quae infirmos ro-

οὔτε γὰρ ταύτης τῆς δόξης ὑπάρχομεν· πλὴν παρ' αὐτοῖς μὴ λείσθωσαν μάρτυρες· εἰ δὲ καὶ μαρτύρων πλεῖον ἐνεργῶσι τεράδια, τίνι λόγῳ μὴ λέγονται μάρτυρες;

Καὶ μάλιστα τοῦ σωτῆρος εἰπόντος πρὸς ἰουδαίους τοὺς εἰς αὐτὸν μὴ πιστεύοντας· εἰ μὴ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ τὰ ἔργα, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις μου πιστεύετε· καὶ δεδωκότος ἡμῖν ἀπλανῆ καὶ βεβαίαν διάνοιαν καὶ μηδέποτε ψευδομένην διάκρισιν, ἀπὸ τῶν ἔργων τοὺς ἐνεργούστας στοχάζεσθαι· ἀπὸ γὰρ τῶν ἔργων αὐτῶν φησιν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς· καὶ ἀπὸ τοῦ καρποῦ

* *cod.*
gloriae.

borent, licet nobis non sic videatur, neque enim huius opinionis * sumus; attamen apud eos martyres non dicantur. Quod si plusquam martyres operantur miracula, qua ratione martyres non sunt dicendi?

- Praesertim cum Salvator ad Iudaeos qui non credebant in eum edixerit: si non facio opera patris mei, nolite credere mihi; si autem facio opera, et si mihi non creditis, operibus meis credite: et dederit nobis non errantem sed stabilem mentem, numquamque fallentem discretionem ab operibus operatores considerandi: ab operibus enim eorum cognoscetis inquit eos, et a fructu arbor cognoscitur. Stultum autem vere consistit,

τὸ δένδρον γινώσκειται· εὐηθες δὲ τοῦτο καθέστηκεν· εἰ δὲ τυφλὸς μὲν ἰαθεὶς τούτων οὐκ ἀκούσας ἐπέγνω τὸν κύριον, καὶ θεοῦ τὴν ἐνέργειαν ἤκουσεν· εἰ μὴ γὰρ ἦν οὗτος φησὶν ἀπὸ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν· ἡμεῖς δὲ τούτων κατ' ὥραν ἀκούοντες τοὺς τυφλοὺς ἡμᾶς ἔσισθαι μέλλοντας θεραπεύσαντας, καὶ τοσαύτας ἡμῖν εὐεργεσίας δωρουμένου μὴ γνοίημεν; τί γὰρ ἔστιν ὃ δρῶσι μὲν καὶ πράττουσι μάρτυρες, ἀδυνατοῦσι δὲ τοῦτο Κύριος καὶ Ἰωάννης ἐργάσασθαι; οὐδέν· εἰ δέ τις δειξάτω προσελθὼν, καὶ τὴν ἀπολογίαν ὑφέξομεν· πλεῖον γὰρ τι λέγειν οὐκ ἔχομεν, ὥς δρῶσιν οὗτοι τινὰ ἢ μὴ δρῶσιν ἑτέροι μάρτυρες· ὁμοίως γὰρ ἅπαντας τοὺς μάρτυρας

si caecus quidem sanus effectus, his non auditis cognovit Dominum, Deique operationem edixit: si non esset inquiring hic a Deo, non potuisset facere quicquam; et nos qui caeci fuerimus, hos per singulas horas audientes curare, et tot beneficia nobis praestare, non cognoscemus? Quid enim sit quod gerant, agantque martyres, et hoc Cyrus et Iohannes nequeant operari? Nos quidem nihil conicimus; si autem quis opinatus fuerit, accedat et ostendat, nosque rationem reddemus. Amplius enim quicquam dicere nolumus, qualiter agant isti quaedam quae non agant alii martyres. Simili quippe modo universos martyres colimus, tam vi-

σέβομεν, καὶ τοὺς θαύματα πράττοντας, καὶ τοὺς οὐ πράττοντας θαύματα· καὶ λέγειν ὑπὲρ ἁγίων οὐ καταλέγειν ἁγίων σπουδάζομεν· ἡμεῖς μὲν οὖν οὕτω περὶ Κυρίου καὶ Ἰωάννου τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν ἁγίων μαρτύρων στρατεύματος ἔχοιμεν τὲ καὶ ἔξομεν, καὶ πάντας οὕτω τοὺς ἐν πίστει προλάμποντας, φρονεῖν περὶ αὐτῶν καὶ πιστεύειν προτρέπομεν.

Ἀθανασία δὲ περὶ ἧς ὁ λόγος γεγένηται, οὕχ οὕτως τοὺς μάρτυρας σέβουσα, πρὸς δυσφημίας δεινὰς ἐξεῖρρέπετο, πυκνότερον αὐτοὺς θεατρίζουσα, καὶ ἐν συντυχίαις αἰεὶ διαβάλλουσα· καὶ μὴ μόνον αὐτὴ μὴ λέγουσα μάρτυρας, ἀλλὰ καὶ τοὺς λέγειν ἐθέλοντας εἴργουσα· ἐπεὶ

delicet eos qui miracula operantur, quam qui non operantur miracula; et pro sanctis, non contra sanctos, loqui satagimus. Itaque nos quidem de sanctis Cyro et Iohanne martyribus et reliquo sanctorum martyrum exercitu, sic et causam habere tenemus, atque tenebimus; omnesque, qui taliter in fide praefulgent., sic sapere de illis et credere cohortamur.

Athanasia vero, de qua sermo se intulit, non sic martyres colens, ad blasphemias quasdam convertebatur, saepius super eis spectaculum faciens, et semper in confabulationibus detrahens; et non solum ipsa martyres eos non dicebat, sed et il-

οὖν ταύτης ἦν Ἀθανασία τῆς ὑπολήψεως, καὶ
 δόξαν τοιαύτην εἰς Κύρον καὶ Ἰωάννην τοὺς
 ἁγίους ἐκέκτητο, καὶ παῖραν ἔδει λαβεῖν τῆς
 τούτων δριμυτέρας παιδείσεως, ἵνα μὴ μέντοι
 διηνεκῶς ἀμαρτάνουσα, ἀλλὰ μαθοῦσα σαφῶς
 τὴν ἀλήθειαν, τηλικαύτης μανίας ἐκφύγοι τὸν
 θάνατον· οὕτω φιλάνθρωπία μαρτύρων τῶν πρὸς
 αὐτὴν δυσφημουμένων παιδεύεται· ἐν μιᾷ τῶν
 ἡμέρῶν ἐν ὅσῳ τοιαῦτα τίσι κατὰ τὸν οἶκον αὐ-
 τῆς διελέγετο, καὶ τοὺς ἁγίους ἀσέμνως γελῶ-
 σα διέπαιζε, ψύλλα μία χανῶδειν πηδήσασα,
 ὡς τῶν ἁγίων ὑπερμαχοῦσα, δάκνει σφοδρῶς
 αὐτῆς τὸν ἀστράγαλον· ἢ ἡ γυνὴ κατὰσχέειν κα-
 ταγεύσασα, ἔμεινεν εὐθὺς ἐπὶ σχήματος, ἄνω

los qui volebant dicere prohibebat. Quia ergo
 huius erat existimationis, talemque opinionem in
 Cyrum et Iohannem sanctos habebat, et experien-
 tiam oportebat eam accipere acrioris horum cor-
 reptionis, ut non remaneret iugiter peccans, sed
 cognita liquido veritate, tantae insaniae exiliret
exitium; sic misericordia martyrum, qui ab ea
 blasphemabantur, corripitur. Quadam die cum ta-
 lia quibusdam in domo sua disputaret; sanctisque
inhoneste deridendo illuderet, pulex unus errans
 et saliens quasi pro sanctis pugnaturus mordet ve-
 hementer talum eius: quem mulier comprehendere
 volens, cum deorsum incurvata flecteretur, man-

νεῦσαι τὸ λοιπὸν οὐκ ἰσχύουσα, οὔτε τὴν ὀρθιον δύναμιν ἢ διάπλασιν ἢ τις μόνων ἀνθρώπων ἰδία κατέστηκεν ἐπιδείξασθαι· ἀλόγως γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας ἀμαρτάνουσα, ἀλόγων αὐτῆς διὰ τῆς εἰς τὰ κάτω νεύσεως σὺφρονίζουσι σχήματι· ἐγένετο δὲ οὐκ ἀναλγήτως ἡ βάσανος, ἀλλ' ἔσχεν ὀδύνην τηλικαύτης τιμωρίας ἀκόλουθον· ὑφ' ἧς μαστίζομένη σφοδρώτατα πολυκλαύστοις φωναῖς τὰς κεκρυμμένας ἀλγηδόνας ὑπέφαινε· ὣν ἀγοοῦσα τὸ αἶτιον, καὶ τοῦτο γὰρ τῷ πλήθει τῆς δυσφημίας ἐκέρδαινε, καὶ διαδράναι ποθοῦσα τὸν κίνδυνον, ὄρμαθους ἱατρῶν μετεστέλλετο· οἱ δὲ προθύμως συνέρρουν, ἀδρότέρων μισθῶν προσδοκίαις τρυφούμενοι· ἀλ-

sit continuo in eadem inflexionis figura, sursum aspicere de cetero minime valens: neque enim erectam poterat, quod solum proprium est hominum, monstrare formationem; irrationabiliter enim peccantem in martyres, irrationabilium animantium per nutum deorsum facto corrigunt habitu. Fiebat autem non sine dolore tormentum, quod nimirum habuit tanto supplicio consequens; a quo valide verberata, multorum fletuum vocibus absconditos manifestabat dolores; quorum causam ignorans, et hoc enim multitudine blasphemiae lucrabatur; et effugere periculum cupiens, acies medicorum accersiebat*, qui alacri-

* ita cod.

λα ταύτης ἀπέπιπτον , ἀγνοοῦντες τοῦ πάθους τὸ αἷτιον , καὶ τί ποιεῖν οὐ γινώσκοντες.

“Ὅτε δὲ δεόντως αὐτὴν μᾶλλον δὲ φιλανθρωπῶς οἱ μάρτυρες ἔτυψαν , καὶ γινῶναι αὐτῶν ταῖς κολάσεσι τὴν ἀλκὴν παρειαύασαν , φαίνονται καθ’ ὕπνον αὐτῇ παριστάμενοι , καὶ πραότεροις ῥήμασι λέγοντες· ἐλθὲ πρὸς ἡμᾶς , εἰς οἶκον· γὰρ ὑπῆρχε τὸν ἴδιον , καὶ τὴν ῥῶσιν ἡμεῖς σοι δωρούμεθα· ἢ δέ· τίνες γὰρ ὑμεῖς , πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο , ὅτι τοσούτων ἰατρῶν πλεῖον ἰσχύετε ; οἱ δέ· ἡμεῖς φησὶν ὃ γύναι τυγχάνομεν Κῦρος καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυρες , οἱ ἀεὶ παρὰ σου κωμωδούμενοι· ἀλλ’ εἰ μετὰ πίστεως εἰς οἶκον ἔλθοις ἡμέτερον , ἡμετέρου θᾶπτον πει-

ter confluebant, grandium spe mercedum gloriantes; sed hac frustrabantur, passionis causam ignorantes, et quid facerent nescientes.

Cum autem hanc decenter immo misericorditer martyres severius arguissent, et ut eorum per illatas poenas virtutem cognosceret, peregissent, patenter in somnis astantes ei, mitioribusque verbis dicentes: veni ad nos, in domo enim sua erat, et sanitatem nos tibi donabimus; illa, et qui estis vos, respondebat ad eos, ut plus quam tot medicis valeatis? Illi autem nos inquirunt, o mulier, Cyrus et Iohannes martyres sumus, qui semper a te deridebamur. Et si cum fide in domum vene-

ραθήσει δωρήματος, ὥσπερ ἐπειράθης καὶ μάρτυρος· καὶ ταῦτα μὲν οἱ μάρτυρες εἰπόντες ἀπώχοντο· ἡ δὲ τὸν ὕπνον εὐθέως ἔασασα, Κυρον ἐπεβόα τὸν ἅγιον καὶ Ἰωάννην τὸν Κύρου συμμάρτυρα, οὓς πρὸ βραχείως ἐτώθαζεν, καὶ πρὸς τούτους ἐλθεῖν κατεπέμπετο, ἡ πρὸ μικροῦ τοὺς πρὸς αὐτοὺς ἐρχομένους ὑβρίζουσα.

Ἄλλ' ἄρα πρὸς αὐτοὺς ἐλθοῦσα τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτεν; οὐδαμῶς· πῶς γὰρ οἷόν τε ἦν τοὺς μάρτυρας ψεύσασθαι, μιμητὰς τοῦ σωτῆρος τυγχάνοντας; οἱ δεῖξαι τῷ γυναιῷ θελήσαντες τὴν ἀνυπέρβλητον αὐτῶν καὶ ἀνέφικτον δύναμιν, καὶ τὸ τῶν μαρτυρικῶν χαρισμάτων ὑπέρογκον, ὁξυτέραν τῆς μάλιστα τὴν ῥῶσιν

ris nostram, nostrum experieris donum, sicut experta es et flagellum. Et his martyres dictis, discesserunt. Illa vero somno dimisso, Cyrum invocabat sanctum, et Iohannem Cyri conmartirem, quos ante paululum deridebat, et ad istos venire festinabat, quae ante modicum venientes ad illos, convitiis impetebat.

Sed putas cum eos advenisset, et spe frustrata est? nequaquam. Quomodo enim esse poterat ut martyres mentirentur, cum Salvatoris essent imitatores? Qui ostendere volentes mulieri incomparabilem et incomprehensibilem virtutem suam, et martyricorum charismatum magnitudinem, ve-

εἰργάσαντο· ταμειυσάμενοι γὰρ ἕως οὗ πρὸς αὐτοὺς παρεγένετο, ἅμα δὲ τὸν ἱερὸν ἐκείνον αὐτῇ βατῆρα τοῦ τεμένους ἐπάτησεν, τῆς συνεχούσης εὐθύς ἀπηλλάττετο μᾶστις· καὶ τὸ κάτω νεύειν ἐκεῖσε προσρίψασα, ὀρθίῳ τῷ σχήματι τὸ μαρτύριον ὥθειεν· καὶ κατὰ φύσιν βαδίζουσα; χαριστηρίου φωνὰς τῆς τε παιδείας τῆς τε θεραπείας τοῖς ἀγίοις προσέφερεν· ὅθεν τῆς ἐφ' ἑκάτερα τούτων πειραθεῖσα δυνάμει, θεραπείας λέγω καὶ μᾶστις, τῶν οὐ πειραθέντων πλέον αὐτοὺς ἐτίμα καὶ ἔσεβεν· καὶ οὐ μόνον μάρτυρας τούτους ἐκήρυττεν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρῶτα φέρειν ἐν μάρτυσιν ἔλεγεν· ἐντεῦθεν πολλοῖς αὐτοὺς δάκρυσιν ἐμειλίζατο, καὶ πολλαῖς καὶ

lociorem sanitatem, quam flagellum fuerit, operati sunt. Verumtamen distulerunt hoc, donec ipsa veniret ad eos. Cum autem sacrum limen templi calcasset, a flagello quo tenebatur continuo liberata est, et illic proclivi curvatione proiecta, directo schemate per oratorium ambulabat, et naturaliter incedens, gratiarum voces tam pro castigatione quam pro curatione sanctis obtulit: unde in utroque horum experta virtutem, curatione scilicet et flagello, plus his qui experti non fuerant colebat eos et honorabat; et non solum martyres hos praedicabat, sed et primatum gerere inter martyres asserebat. Hinc multis eos lacrimis pla-

χε σοφώτατος, οὐ λόγους ῥητορικοὺς ἐξηγούμενος, καὶ διὰ τοῦτο φορῶν τὸ τριβώνιον, ἀλλὰ τέχνης ἱατρικῆς προΐστάμενος, καὶ ταύτης σὺν ἀκριβείᾳ διδάσκαλος τοῖς μανθάνουσι κατ' ἐκεῖνο καιροῦ γνωρίζόμενος· οὗτος ὁ σοφὸς ἐν λόγοις αἰρόμενος, καὶ καλλίστοις ἱατροῖς ἰατρὸς φημιζόμενος, ἐλληνικῆς οὐκ ἦν ὁ τρισάθλιος δυσιδαιμονίας ἐλεύθερος, ὡς ἔλεγον οἱ σαφῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἐπιστάμενοι, καὶ τὸ ἀκούσιον αὐτῶν ἐθριάμβευε βάπτισμα, ὅπερ ἀπειλὴν φοβηθεὶς βασιλικὴν ἐβαπτίσατο· καὶ τοῦ θεοῦ λουτῆρος ἀνιών, τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο δυσσεβῶς ἀπεφθέγγετο “ Αἴας δ' ἐξαπόλωλεν, „ ἐπεὶ πῖεν ἀλμυρὸν ὕδωρ „.

litteris, velit. Sophista erat Gesius sapientissimus, non quod sermones rhetoricos enarraret, et tribonem idcirco portaret, sed quod artis * medicinae praecisset, et huius cum diligentia magister per illud tempus discentibus cerneretur. Hic sapiens, qui verbis cantabatur, gentilis miserrimus superstitionis liber non erat, sicut hii dicebant qui quae illius sunt liquido noverant, et invitum suum publicabat baptismum, quo imperatorias metuens minas fuerit baptizatus, et cum a sacro lutere ascendisset, mox homericum illud carmen impie cecinit: Ajax autem disperiit, nam salsam bibit aquam.

* ita cod.

Ταύτην οὖν καὶ μυθεῖς τὰ θειότατα, κρύπτων παρ' ἑαυτῷ τὴν δυσσέβειαν, ἐκωμῶδει μὲν αἰεὶ χριστιανούς, ὡς τὸν Χριστὸν ἀλογώτατα σέβοντας, καὶ τοῖς ἐνθέοις αὐτοῦ νόμοις δουλεύοντας, ἄλλα τε πολλὰ βδελλυρῶς ἐρευγόμενος, καὶ τοῦ πονηροῦ τῆς καρδίας θησαυροῦ τὰ πονηρὰ προφερόμενος ῥήματα· “ ἀπὸ γὰρ τοῦ „ τῆς καρδίας ἀληθῶς περισσεύματος, τὸ στό „, μα λαλεῖ τε καὶ φθέγγεται „, ἐκωμῶδει δὲ καὶ Κύρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ὡς ἐκ τέχνης ἱατρικῆς θεραπεύοντας τὰ τῶν ἀνθρώπων νοσήματα, καὶ οὐκ ἐκ θείας τινὸς καὶ ὑπερτάτης δυνάμεως· πυνθανόμενος γὰρ τὰ τοῖς ἀσθενούσι πρὸς αὐτῶν προσταττόμενα φάρμακα, ἃ καὶ ἡμεῖς μερικῶς ἀνεγράψαμεν, ἱατρῶν εἶναι

Hanc ergo sacramentis initiatus/apud se impietatem occultans, christianos deridebat, quasi Christum irrationabiliter valde colentes, et divinis eius legibus servientes, aliaque multa detestanter eructans, et de malo cordis sui thesauro verba non bona depromens, ex cordis enim veraciter abundantia, os loquitur et effatur. Deridebat autem et Cyrum atque Iohannem martyras, quasi ex arte medicinali hominum languores curantes, et non ex divina quadam et superna virtute. Cum enim audiret infirmis ab eis medicamina praecipi, quae partim et nos quoque

σέβομεν , καὶ τοὺς θαύματα πράττοντας , καὶ τοὺς οὐ πράττοντας θαύματα· καὶ λέγειν ὑπὲρ ἁγίων οὐ καταλέγειν ἁγίων σπουδαζομεν· ἡμεῖς μὲν οὖν οὕτω περὶ Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν ἁγίων μαρτύρων στρατεύματος ἔχοιμεν τὲ καὶ ἔξομεν , καὶ πάντας οὕτω τοὺς ἐν πίστει προλάμποντας , φρονεῖν περὶ αὐτῶν καὶ πιστεῦειν προτρέπομεν.

Ἡ Ἀθανασία δὲ περὶ ἧς ὁ λόγος γεγένηται , οὐχ οὕτως τοὺς μάρτυρας σέβουσα , πρὸς δυσφημίας δεινὰς ἐξετρίεπετο , πυκνότερον αὐτοὺς θιατρίζουσα , καὶ ἐν συντυχίαις αἰεὶ διαβάλλουσα· καὶ μὴ μόνον αὐτὴ μὴ λέγουσα μάρτυρας , ἀλλὰ καὶ τοὺς λέγειν ἐθέλοντας εἰργουσα· ἐπεὶ

delicet eos qui miracula operantur, quam qui non operantur miracula ; et pro sanctis , non contra sanctos , loqui satagimus. Itaque nos quidem de sanctis Cyro et Iohanne martyribus et reliquo sanctorum martyrum exercitu , sic et causam habere tenemus, atque tenebimus ; omnesque , qui taliter in fide praefulgent , sic sapere de illis et credere cohortamur.

Athanasia vero , de qua sermo se intulit , non sic martyres colens , ad blasphemias quasdam convertebatur , saepius super eis spectaculum faciens , et semper in confabulationibus detrahens ; et non solum ipsa martyres eos non dicebat , sed et il-

οὖν ταύτης ἦν Ἀθανασία τῆς ὑπολήψεως, καὶ
 δόξαν τοιαύτην εἰς Κύρον καὶ Ἰωάννην τοὺς
 ἁγίους ἐκέκτητο, καὶ πείραν ἔδει λαβεῖν τῆς
 τούτων δριμυτέρας παιδεύσεως, ἵνα μὴ μέντοι
 διηνεκῶς ἀμαρτάνουσα, ἀλλὰ μαθοῦσα σαφῶς
 τὴν ἀλήθειαν, τηλικαύτης μανίας ἐκφύγοι τὸν
 θάνατον· οὕτω φιλάνθρωπία μαρτύρων τῶν πρὸς
 αὐτὴν δυσφημουμένων παιδεύεται· ἐν μιᾷ τῶν
 ἡμερῶν ἐν ὅσῳ τοιαῦτα τισὶ κατὰ τὸν οἶκον αὐ-
 τῆς διελέγετο, καὶ τοὺς ἁγίους ἀσέμνως γελῶ-
 σα διέπαιζε, ψύλλα μία χανῶσθαι πηδήσασα,
 ὡς τῶν ἁγίων ὑπερμαχοῦσα, δάκνει σφοδρῶς
 αὐτῆς τὸν ἀσπράγγον· ἦν ἡ γυνὴ κατὰσχεῖν κα-
 ταγεύσασα, ἔμεινεν εὐθὺς ἐπὶ σχήματος, ἄνω

los qui volebant dicere prohibebat. Quia ergo
 huius erat existimationis, talemque opinionem in
 Cyrum et Iohannem sanctos habebat, et experien-
 tiam oportebat eam accipere acrioris horum cor-
 reptionis, ut non remaneret iugiter peccans, sed
 cognita liquido veritate, tantae insaniae exiliret
exitium; sic misericordia martyrum, qui ab ea
 blasphemabantur, corripitur. Quadam die cum ta-
 lia quibusdam in domo sua disputaret, sanctisque
 inhoneste deridendo illuderet, pulex unus errans
 et saliens quasi pro sanctis pugnaturus mordet ve-
 hementer talum eius: quem mulier comprehendere
 volens, cum deorsum incurvata flecteretur, man-

νεῦσαι τὸ λοιπὸν οὐκ ἰσχύουσα, οὔτε τὴν ὀρ-
 θιον δύναμιν ἢ διάπλασιν ἢ τις μόνων ἀνθρώ-
 πων ἰδία καθέστηκεν ἐπιδείξασθαι· ἀλόγως γὰρ
 εἰς τοὺς μάρτυρας ἀμαρτάνουσα, ἀλόγων αὐ-
 τῆς διὰ τῆς εἰς τὰ κάτω νεύσεως σῶφρονίζουσι
 σχήματι· ἐγένετο δὲ οὐκ ἀναλγήτως ἡ βάσανος,
 ἀλλ' ἔσχεν ὀδύνην τηλικαύτης τιμωρίας ἀκό-
 λουθον· ὅφ' ἥς μαστίζομένη σφοδρώτατα πολυ-
 κλαύστοις φωναῖς τὰς κεκρυμμένας ἀλγηδόνας
 ὑπέφαιεν· ὧν ἀγνοοῦσα τὸ αἴτιον, καὶ τοῦτο
 γὰρ τῷ πλήθει τῆς δυσφημίας ἐκέρδαιεν, καὶ
 διαδράναι ποθοῦσα τὸν κίνδυνον, ὁρμαθοὺς ἱα-
 τρῶν μετεστέλλετο· οἱ δὲ προθύμως συνέρρεον,
 ἀδροτέρων μισθῶν προσδοκίαις Γαυρούμενοι· ἀλ-

sit continuo in eadem inflexionis figura, sursum
 aspicere de cetero minime valens: neque enim
 erectam poterat, quod solum proprium est ho-
 minum, monstrare formationem; irrationabiliter
 enim peccantem in martyres, irrationabilium ani-
 mantium per nutum deorsum facto corrigunt ha-
 bitu. Fiebat autem non sine dolore tormentum,
 quod nimirum habuit tanto supplicio consequens;
 a quo valide verberata, multorum fletuum voci-
 bus absconditos manifestabat dolores; quorum
 causam ignorans, et hoc enim multitudine blas-
 phemiae lucrabatur; et effugere periculum cu-
 piens, acies medicorum accersiebat *, qui alacri-

* ita cod.

λὰ ταύτης ἀπέπιπτον , ἀγνοοῦντες τοῦ πάθους τὸ αἴτιον , καὶ τί ποιεῖν οὐ γινώσκοντες.

Ὅτε δὲ δεόντως αὐτὴν μᾶλλον δὲ φιλανθρωπῶς οἱ μάρτυρες ἔτυψαν , καὶ γυναι αὐτῶν ταῖς κολάσεσι τὴν ἀλκὴν παρεσκεύασαν , φαίνονται καθ' ὕπνον αὐτῇ παριστάμενοι , καὶ πραότεροις ῥήμασι λέγοντες· ἔλθε πρὸς ἡμᾶς , εἰς οἶκον γὰρ ὑπῆρχε τὸν ἴδιον , καὶ τὴν ῥῶσιν ἡμεῖς σοι δωρούμεθα· ἡ δὲ· τίνες γὰρ ὑμεῖς , πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο , ὅτι τοσούτων ἱατρῶν πλεῖον ἰσχύετε ; οἱ δὲ· ἡμεῖς φησὶν ὃ γύναι τυγχάνομεν Κῦρος καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυρες , οἱ αἰ παρὰ σου κωμωδούμενοι· ἀλλ' εἰ μετὰ πίστεως εἰς οἶκον ἔλθοις ἡμέτερον , ἡμετέρου θᾶπτον πει-

ter confluebant, grandium spe mercedum gloriantes; sed hac frustrabantur, passionis causam ignorantes, et quid facerent nescientes.

Cum autem hanc decenter immo misericorditer martyres severius arguissent, et ut eorum per illatas poenas virtutem cognosceret, peregissent, patenter in somnis astantes ei, mitioribusque verbis dicentes: veni ad nos, in domo enim sua erat, et sanitatem nos tibi donabimus; illa, et qui estis vos, respondebat ad eos, ut plus quam tot medici valeatis? Illi autem nos inquirunt, o mulier, Cyrus et Iohannes martyres sumus, qui semper a te deridebamur. Et si cum fide in domum vene-

ραθήσει δωρήματος, ὥσπερ ἐπειράθης καὶ μάστιγος· καὶ ταῦτα μὲν οἱ μάρτυρες εἰπὼντες ἀπώχοντο· ἡ δὲ τὸν ὕπνον εὐθέως ἐάσασα, Κυρον ἐπεβόα τὸν ἅγιον καὶ Ἰωάννην τὸν Κύρου συμμάρτυρα, οὓς πρὸ βραχέως ἐτόθαζεν, καὶ πρὸς τούτους ἐλθεῖν κατεπέμπετο, ἡ πρὸ μικροῦ τοὺς πρὸς αὐτοὺς ἐρχομένους ὑβρίζουσα.

Ἄλλ' ἄρα πρὸς αὐτοὺς ἐλθοῦσα τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτεν; οὐδαμῶς· πῶς γὰρ οἷόν τε ἦν τοὺς μάρτυρας ψεύσασθαι, μιμητὰς τοῦ σωτῆρος τυγχάνοντας; οἱ δεῖξαι τῷ γυναιῷ θελήσαντες τὴν ἀνυπέρβλητον αὐτῶν καὶ ἀνέφικτον δύναμιν, καὶ τὸ τῶν μαρτυρικῶν χαρισμάτων ὑπέρογκον, ὁξυτέραν τῆς μάστιγος τὴν ῥῶσιν

ris nostram, nostrum experieris donum, sicut experta es et flagellum. Et his martyres dictis, discesserunt. Illa vero somno dimisso, Cyrum invocabat sanctum, et Iohannem Cyri comartyrem, quos ante paululum deridebat, et ad istos venire festinabat, quae ante modicum venientes ad illos, convitiis impetebat.

Sed putas cum eos advenisset, et spe frustrata est? nequaquam. Quomodo enim esse poterat ut martyres mentirentur, cum Salvatoris essent imitatores? Qui ostendere volentes mulieri incomparabilem et incomprehensibilem virtutem suam, et martyricorum charismatum magnitudinem, ve-

εἰρλάσαντο· ταμειυσάμενοι γὰρ ἕως οὗ πρὸς αὐ-
 τοὺς παρεγένετο, ἅμα δὲ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον αὐτῇ
 βατῆρα τοῦ τεμένους ἐπάτησεν, τῆς συνεχούσης
 εὐθύς ἀπηλλάττετο μάστις· καὶ τὸ κάτω νεῦειν
 ἐκεῖσε προσρίψασα, ὀρθίῳ τῷ σχήματι τὸ μαρ-
 τύριον ὥδευεν· καὶ κατὰ φύσιν βαδίζουσα; χα-
 ριστηρίους φωνάς τῆς τε παιδείας τῆς τε θερα-
 πείας τοῖς ἀγίοις προσέφερεν· ὅθεν τῆς ἐφ' ἐκά-
 τερα τούτων πειραθεῖσα δυνάμειως, Θεραπείας
 λέγω καὶ μάστις, τῶν οὐ πειραθέντων πλέον
 αὐτοὺς ἐτίμα καὶ ἔσεβεν· καὶ οὐ μόνον μάρτυ-
 ρας τούτους ἐκήρυττεν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρῶτα φέ-
 ρειν ἐν μάρτυσιν ἔλεγεν· ἐντεῦθεν πολλοῖς αὐ-
 τοὺς δάκρυσιν ἐμειλίζετο, καὶ πολλαῖς καὶ

lociorem sanitatem, quam flagellum fuerit, operati
 sunt. Verumtamen distulerunt hoc, donec ipsa
 veniret ad eos. Cum autem sacrum limen templi
 calcasset, a flagello quo tenebatur continuo libe-
 rata est, et illic proclivi curvatione proiecta, di-
 recto schemate per oratorium ambulabat, et na-
 turaliter incedens, gratiarum voces tam pro casti-
gatione quam pro curatione sanctis obtulit: unde
 in utroque horum experta virtutem, curatione sci-
 licet et flagello, plus his qui experti non fuerant
 colebat eos et honorabat; et non solum martyres
 hos praedicabat, sed et primatum gerere inter
 martyres asserebat. Hinc multis eos lacrimis pla-

πλουσίαις προσφοραῖς ἐθεράπευε, τῆς προτέρας ὕβρεως ἕνεκα, καὶ τῆς ὑστέρας πρὸς αὐτοὺς ἀγαπήσεως· καὶ οὕτω μὲν Ἀθανασία τῆς παιδείας ἀπάνατο, καὶ τὴν προτέραν ἀπέληφε τῇ μεταγνώσει παράνοian, τὰ πρέποντα περὶ τῶν ἀγίων φρονήσασα· ἡμεῖς δὲ τούτους ἀεὶ τιμῶντες καὶ σέβοντες, καὶ ὡς ἀγίους γεραίροντες μάρτυρας, καὶ τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ πεπονθόσι συντάττοντες, ἀξίως καὶ νῦν εὐφημήσαντες, ἅλλην διήγησιν γράψωμεν, δι' ἧς αὐτῶν καὶ τὸ στυγρικὸν καὶ τὸ εὐσπλαχρον παραπλησίως γνωσθήσεται, ὃ πάντας εὐεργετῇ γιγνωσκόμενον τοὺς μὴ παρέρῃς τῶν λεγομένων ἀκούοντας.

cans, multis ac ditibus oblationibus laetificabat, tam prioris iniuriae quam posterioris dilectionis erga eos habitae causa. Et quidem sic Athanasia disciplina profecit, et priorem resipiscens amenitiam diluit, decentia super sanctis de cetero sentiens. Nos autem his semper honore et cultu celebri habitis, et ut sanctis martyribus collaudatis, cumque his qui pro Christo passi sunt connumeratis, condigne hos etiam nunc laudemus, aliam relationem scribentes, per quam eorum et austeritas et misericordia pariter cognoscetur, quae omnibus beneficia praestare dinoscitur, qui non perfunctorie quae dicuntur audierint.

λ. ΠΕΡΙ ΓΕΣΙΟΥ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ.

Πάρεστί νῦν καὶ ὁ Γέσιος οὐ τεχνολογῶν τῶν ἀγίων τὰ φάρμακα, καὶ θεραπεύειν τοὺς πάσχοντας κατὰ θεσμόν αὐτοὺς ἱατρικὸν βρενδυόμενος, ἀλλὰ νοσῶν καὶ σφοδρῶς ὀδυνώμενος, καὶ τῆς θείας μετασχεῖν δωρεᾶς ὀρεγόμενος, ἥς ἀπολαύσας ἀδρότερον καὶ θεόθεν ἰᾶσθαι μαρτυρήσας τοὺς μάρτυρας, μηδὲν εἶναι τῶν ἱατρῶν τὰ κομψεύματα πρὸς τὴν τῶν ἀγίων ἀλκὴν ἀπεφάνετο· λέξωμεν τοίνυν αὐτοῦ τὴν ἀσθενείαν, καὶ τῆς ἀσθενείας τὸ αἶτιον, καὶ τὸ ταύτης χαριέστατον φάρμακον, καὶ εἰ αὐτὸς εἰς ἔτι καὶ νῦν ἐπαισχύνεται, καὶ φανεροῦσθαι πᾶσιν οὐ βούλεται γράμμασιν· σοφιστὴς ὁ Γέσιος ὑπῆρ-

30. DE GESIO IATROSOPHISTA.

Adest nunc etiam Gesius, non artificiose de sanctorum remediis disputans, nec eos curare patientes secundum iura medicinalia iactitans, sed languens et oppido dolens, divinaeque ipsorum donationis participari desiderans, qua magnifice fretus, et divinitus sanare martyres attestatus, nihil esse medicorum ambages ad comparationem illorum virtutis asserebat. Dicemus igitur infirmitatem eius, et infirmitatis materiam, huiusque gratum valde remedium, licet ipse hactenus et nunc erubescat, et manifestari omnibus minime

χε σοφώτατος, οὐ λόγους ῥητορικοὺς ἐξηγοῦ-
μενος, καὶ διὰ τοῦτο φορῶν τὸ τριβώνιον, ἀλ-
λὰ τέχνης ἱατρικῆς προΐστάμενος, καὶ ταύτης
σὺν ἀκριβείᾳ διδάσκαλος τοῖς μανθάνουσι κατ'
ἐκεῖνο καιροῦ γνωριζόμενος· οὗτος ὁ σοφὸς ἐν
λόγοις αἰρόμενος, καὶ καλλίστοις ἱατροῖς ἱα-
τρὸς φημιζόμενος, ἑλληνικῆς οὐκ ἦν ὁ τρισά-
θλιος δυσιδαιμονίας ἐλεύθερος, ὥς ἔλεγον οἱ
σαφῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἐπιστάμενοι, καὶ τὸ ἀκού-
σιον αὐτῶν ἐδριάμβευε βάπτισμα, ὅπερ ἀπει-
λὴν φοβηθεὶς βασιλικὴν ἐβαπτίσατο· καὶ τοῦ
θεοῦ λουτῆρος ἀνιῶν, τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο δυσ-
σεβῶς ἀπεφθέγγετο “ Αἴας δ' ἐξαπώλωλεν,
,, ἐπεὶ πίνει ἄλμυρόν ὕδωρ ,,,

litteris, velit. Sophista erat Gesius sapientissimus, non quod sermones rhetoricos enarraret, et tribo-
** ita cod.* *nem idcirco portaret, sed quod artis * medicinae*
praeesset, et huius cum diligentia magister per
illud tempus discipulis cerneretur. Hic sapiens,
qui verbis cantabatur, gentilis miserrimus super-
stitutionis liber non erat, sicut hii dicebant qui quae
illius sunt liquido noverant, et invitum suum pu-
blicabat baptismum, quo imperatorias metuens
minas fuerit baptizatus, et cum a sacro lutere
ascendisset, mox homericum illud carmen impie
cecinit: Ajax autem disperiit, nam salsam bibit
aquam.

Ταύτην οὖν καὶ μυθεῖς τὰ Θειότατα, κρύπτων παρ' ἑαυτῷ τὴν δυσσέβειαν, ἐκωμῶδει μὲν αἰεὶ χριστιανούς, ὡς τὸν Χριστὸν ἀλογώτατα σέβοντας, καὶ τοῖς ἐνθέοις αὐτοῦ νόμοις δουλεύοντας, ἄλλα τε πολλὰ βδελλυρῶς ἐρευγόμενος, καὶ τοῦ πονηροῦ τῆς καρδίας θησαυροῦ τὰ πονηρὰ προφερόμενος ῥήματ'· “ ἀπὸ γὰρ τοῦ „ τῆς καρδίας ἀληθῶς περισσεύματος, τὸ στόμα λαλεῖ τε καὶ φθέγγεται „ ἐκωμῶδει δὲ καὶ Κυρὸν καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ὡς ἐκ τέχνης ἱατρικῆς θεραπεύοντας τὰ τῶν ἀνθρώπων νοσήματα, καὶ οὐκ ἐκ θείας τινὸς καὶ ὑπερτάτης δυνάμεως· πυνθανόμενος γὰρ τὰ τοῖς ἀσθενοῦσι πρὸς αὐτῶν προσταττόμενα φάρμακα, ἃ καὶ ἡμεῖς μερικῶς ἀνεγράψαμεν, ἱατρῶν εἶναι

Hanc ergo sacramentis initiatus/apud se impietatem occultans, christianos deridebat, quasi Christum irrationabiliter valde colentes, et divinis eius legibus servientes, aliaque multa detestanter eructans, et de malo cordis sui thesaurο verba non bona depromens, ex cordis enim veraciter abundantia, os loquitur et effatur. Deridebat autem et Cyrum atque Iohannem martyras, quasi ex arte medicinali hominum languores curantes, et non ex divina quadam et superna virtute. Cum enim audiret infirmis ab eis medicamina praecepi, quae partim et nos quoque

ταῦτα διδάγματα διετείνετο· καὶ τοῦτο μὲν ἰπποκράτειον ἔλεγε τὸ βοήθημα· τάδε γὰρ ἐν τῷδε φησὶ τῷ συγγραμμάτι· τοῦτο δὲ γαλκνείον· ἐβόα φάρμακον· κἂν τῷδε κεῖσθαι τῷ λόγῳ διηγέλλετο· ἄλλο δὲ δημοκρίτειον εἶναι, διηγεῖτο σαφῶς τὸ ἐπίθεμα, καὶ τὸν τόπον ἔνθα τοῦτο φησὶν ἐμνημόνευε· καὶ ἐτέρου Θᾶττον ἱατροῦ τὴν ἐτέραν ἀκούσας ἐκόμπαζεν ἔμπλαστρον· καὶ πάντως τὰ πρὸς τῶν ἀγίων λεγόμενα, τινῶν ὑπάρχειν ἱατρῶν διεβεβαιούτο κατ'ἰύματα· φυσιολογῶν αἰεὶ τὰ νοσήματα, καὶ τὰς τῶν διαδεδομένων ποιότητας, καὶ κατὰ λόγον αὐτὰ τὸν ἱατρικὸν ἐπιτάττεσθαι, καὶ τῶν παθημάτων ἐνεργεῖν τὴν καθ'αίρεσιν.

supra descripsimus, medicorum haec fore magisteria praedicabat; et hoc quidem hippocraticum dicebat auxilium, haec enim inquit in hoc dicuntur conscripta; hoc vero galenicum vocabat medicamentum, et in hoc iacere sermone pronuntiabat; aliud autem democriticum esse referebat evidenter epithema, et locum ubi hoc diceret commemorabat: et cum hoc vel illud eorum medicamentum audiret, alterius esse medici iactabat emplastrum: et omnia quae a sanctis dicerentur, quorundam esse medicorum confectiones asseverabat; naturali ratione semper de languoribus, ac medicaminum, quae dabantur, qualitati-

Ἀλλὰ τούτων αὐτοῦ τῶν φληνάφων, οὐκ ἄλ-
 λόν τινα παριστῶσιν οἱ μάρτυρες ἔλεγχον, εἰ
 καὶ σαφῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐλέγχον-
 ται, ἀλλ' αὐτὸν τὸν παράφρονα Γέσιον, τὸν
 τούτων ποιητὴν καὶ γεννήτορα· τὰ νῶτα γὰρ
 ἀσθενήσας ὁ δαίλαιος, καὶ σὺν ταῖς ὠμοπλάταις
 τοὺς ὄμους αὐτοὺς καὶ τὸν τράχηλον, ὥς ἔκ-
 τινος θείας ὁρμῆς αὐανθέντας ἐσχηκῶς καὶ πά-
 σης ἀμοιροῦντα κινήσεως· ταῦτα γὰρ τὰ τῶν ζύ-
 λων ξηρά τε καὶ ἄναιμα ἐν τῷ ζῶντι τυγχά-
 νοντα σώματι, ἐλάλει τότε καὶ ὑπέγραφε· καὶ
 τὴν ὀδύνην ἐποιεῖτο τῇ τοιαύτῃ κολάσει κατάλ-
 ληλον· καὶ τοῦ πάθους ἀγνοήσας τὸ αἴτιον,

bus disputans, et secundum medicinalem ea praeci-
 pi rationem, ac passionum fieri destructionem
 affirmans.

Sed horum ei stultiloquiorum, non aliud qui-
 equam martyres exhibent argumentum, licet evi-
 dentius a rebus ipsis redarguantur, nisi eundem
 amentem Gesium qui horum erat factor et geni-
 tor: dorso namque infirmatus infelix cum armis,
humeros ipsos cum collo veluti ex quadam divi-
 na ira arefactos et omni motu carentes habebat;
 haec enim lignorum sicca quaeque et humorem
 non habentia in viventi corpore posita imitaban-
 tur et depingebant; doloremque sentiebat tali sup-
 plicio consequentem; et passionis causam igno-

ἰατρεύειν ἑαυτὸν ὁ τοὺς ἄλλους ἰώμενος ἠγωνίζετο· ἐχρῆτο γοῦν διαφόροις ἀλείμμασιν καὶ καθαρσίοις τῶν ἀλειμμάτων οὐχ ἥττοσιν, διαίτας τε πολυτρόπους διήμειβε, καὶ θερμότερων τροφῶν μετελάμβανε, ψύξιν εἶναι καὶ φλέγμα τὴν ἐν ἐκείνοις οὔσαν τοῖς τόποις οἰόμενος, καὶ ταύτῃ διαφορεῖσθαι δοκῶν τὸ τῆς ἀσθενείας παραίτιον.

Ὡς δὲ πάντα τὰ τῆς τε τέχνης πεποίηκεν, καὶ Γαληνὸς αὐτὸν καὶ Ἰαποκράτης καὶ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ὁ ἑσμὸς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸ πάθος οὐδὲν ἀπεμείωσε, οὔτέ τινα τριπόθητον κίνησιν τοῖς ἀκινήτοις μέλεσιν ἠδυνήθη χάρισασθαι, τοὺς κομψοὺς τῶν ἰατρῶν μεταστέλλει-

rans, "mederi sibi certabat, qui sanare alios procurabat: ungebatur enim diversis unguentis et catharsis non minoribus quam ipsa essent unguenta; diactasque multimodas alterna vice transigebat, et calidiorum participabatur escarum siccitatem, esse haec flegma quae illis inerant locis existimans, et hoc modo differentiam accipere putans infirmitatis causa. x

Cum autem omnia quae artis erant fecisset, quaeque se Galenus et Hippocrates aliorumque medicorum examen edocuerat peregisset, et passio in nullo minorata videretur, neque aliquem tam desiderandum motum immobilibus membris

ται, καὶ προσελθόντας, εἰπὼν τὴν ἀσθένειαν, ταύτης αὐτοὺς ἀπῆτει φάρμακον· ὥς ἕκαστος δὲ τὸ δόξαν ἀπήγγελλον, τελευταῖον αὐτὸς ἅπαντα διεδρακέναι τὰ λεχθέντα πρὸς αὐτῶν διηγήσατο· οἱ δὲ τούτων ἀκούσαντες, ἀφασία κατείχοντο· καὶ μόνον εὐθὺς τοῦ πάθους ἱατρὸν τὸν τῶν ὅλων θεὸν ἀνηγόρευον, τὸν πλεόν τί παρὰ ἀνθρώποις δυνάμενον, καὶ δρῶντα τὰ πᾶσιν ἀνθρώποις οὐ δρώμενα· εἰς τοὺς ἀγίους οὖν Κυρὸν καὶ Ἰωάννην ἐξίέναι προσέταττον, καὶ τὴν αὐτῶν ἀναμένειν ἐπίσκεψιν, καὶ τὴν ἐκ ταύτης θεραπείαν προσδέχεσθαι, ἐπειδὴ θείας αὐτοὶ μετέχουσι χάριτος, καὶ θεία δυνάμει δημιουργ-

dare potuisset, illustres medicorum accersit, quibus accedentibus cum infirmitatem dixisset, huius ab illis exigebat remedium. Cum autem quod sibi visum fuerat unusquisque pronunciasset, novissime omnia quae ab eis dicta fuerant ipse se iam gessisse narravit. Quibus illi auditis, silentio tenebantur, et solum continuo medicum passionis cunctorum Deum pronuntiabant, qui plus aliquid in omnibus super homines posset, et gereret quae ab omnibus hominibus non geruntur. Ad sanctos praeterea Cyrum et Iohannem exire praecipiebant, et ipsorum expectare visitationem et ex hac curationem accipere, eo quod ipsi divinae gratiae forent participes, et divina virtute patrarent mi-

χοῦσι τὰ θαύματα πρὸς οὓς εὐθέως ὁ Γέσιος καὶ τοὺς ἀγίους ἱατρικῶς ἐνεργεῖν τὰς ἰάσεις ἐφθέγγετο, καὶ θεῖον οὐδὲν ἢ θαυμαστὸν ἐπιδείκνυσθαι, ὃ μὴ τοῖς παλαιοῖς ἱατροῖς διηγόρευται· οἱ δὲ πρὸς τοῦτο σοφῶς ἀνδιστάμενοι, καὶ πολλὰς αὐτῶν θεραπειὰς προσφέροντες, καὶ μυρία φάρμακα λέγοντες, καὶ τὰ τούτοις ἰαθέντα νοσήματα, τοὺς λόγους εἰπεῖν ἀπῆλθον τὸν ἄρρώστον· ὁ δὲ καὶ λέγειν ἐθέλων οὐχ εὗρισκε, καὶ λέγων εὐθὺς πρὸς αὐτῶν ἀντρέπετο· καὶ σιγᾶν ἡζήλου πρὸς αὐτὸν καλῶς ἀντιλέγοντας, καὶ σιγῶν ἀκουσίως ἐπείθετο· καὶ πεισθεὶς πρὸς τοὺς μάρτυρας ἤρχετο οὐ τοσοῦτον πειθοῖ, ὅσον ἀληθόσι δειναῖς ἐλαυνόμενος.

racula. Ad quos statim Gesius et sanctos medicinaliter operari sanitates perhibebat, et divinum nihil vel mirandum ostendere, quod a veteribus medicis non fuerit divulgatum. At illi sapienter adversus hoc resistentes, et multas suas curationes afferentes et remedia mille fatentes, istisque sanatos languores dicentes, rationes persequi petebant infirmum. At ille quid diceret non inveniebat, et dicens protinus ab eis confutabatur, et silere poscebat eos qui sibi optime resistebant, et tacens invitis acquiescebat, et acquiescens ad martyres veniebat, non tantum suadela, quantum doloribus diris impulsus.

Ἐλθόντι δ' οὖν ὁμῶς αὐτῶ, καὶ ῥάσειως τυχεῖν ἱκετεύοντι, καὶ κατὰ δύναμιν λιπαροῦντι τοὺς μάρτυρας, νύκτωρ καθεύδοντι φαίνονται, καὶ τὸ τοῦ πάθους μηνύουσι φάρμακον, ἀκόλουθον τιμωρίαν τοῦ πάσχοντος· φάσκων γὰρ εἶναι σοφός, μᾶλλον μωρός ἢ σοφός ἀπεδείκνυτο· φέρε γὰρ ὄνου σάγμα φησὶν καὶ τοῦτο φόρησον, τοῖς ὅμοις αὐτὸ περιδέμενος καὶ τραχήλῳ καὶ νώτῳ τοῖς πάσχουσιν· καὶ μεσοῦσης ἡμέρας ὅλον ἡμῶν περινόσκει τὸ τέμενος, μεγαλοφώνως βοῶν ὡς μωρός εἰμι καὶ ἀνούστατος· καὶ τοῦτο πεπραχώς, ὡς εἰρήκαμεν, εὐθύς εὐρήσεις τὴν τοῦ σώματος ἴασιν· καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν οἱ ἄγιοι φήσαντες ὥχοντο· ὁ δὲ στρα-

Venienti tamen ei et sanitatem assequi supplicanti, ac martyras secundum vires poscenti; noctuque dormienti apparent, et passionis indicant medicamentum, congruum stultitiae patientis, dicens enim esse sapientem, stultus potius quam sapiens demonstratus est: fer enim asini sagma inquirunt, et hoc porta positum super humeros, collum, et dorsum, quae dolores perpeti comprobantur, et meridiantis diei tempore, totum nostrum circita templum voce magna exclamans, stultus sum et amentissimus; et hoc sicut diximus acto, corporis continuo invenies sanitatem. Et quidem sancti, his ad eum dictis, abierunt. At ille con-

φείς φαντασίαν ἐκάλει τὸ ὄραμα, καὶ οὐ χριστοφόρων ἀγίων ἐπίταγμα καὶ διασπύσας ὡς φάσμα τὸ θέσπισμα, τῶν λεχθέντων οὐδὲν διεπράττετο.

Πάλιν δὲ λιτανεύων τοὺς μάρτυρας, ταῦτα ποιεῖν μετὰ προσθήκης ἐπύθετο· ἐλθόντες γὰρ πάλιν πρὸς αὐτὸν ὡς ἐκάθευδεν, καὶ κώδωνα σὺν τῷ σάγματι μέγαν ἐκ τοῦ τραχήλου κρεμάσαι προστάττουσι καὶ σὺν τοῖς αὐτῶν τὸν νεὼν διαθέειν τὸ μωρός εἰμι κράζοντα· ἀλλ' ὡς καὶ ταύτην τὴν διάνοιαν ἡδέτεi, τὴν κέλευσιν φάσμα καλῶν ἀνακόλουθον, τὸ σᾶγμα τεχνολῶν καὶ τὸν κώδωνα μὴ δυνάμενος, μηδὲ ποίας ταῦτα τυγχάνουσι κράσεως, καὶ φυσικῆς καὶ οὐ-

versus, phantasiam vocabat somnum et non christiferorum praeceptum sanctorum; et respiciens illud quasi phantasiae decretum, nil agebat dictorum.

Iterum autem martyras deprecans, eadem facere cum additamento audiebat. Venientes enim rursus cum dormiret ad eum, tintinnabulum cum sagmate magnum in collo suspendere, et cum his ad templum suum currere, et, stultus sum, clamare praecipunt. Sed cum etiam hanc ob amenitiam iussionem sprevisset, inconveniens hoc monstrum appellans, cum scilicet sagma deprehendere vel tintinnabulum non valeret, et cuius haec essent iudicii * seu naturalis ac substantivae quali-

* Anastasius legebat κρίσεως.

σιώδους ποιότητος ἰσχύων ποιήσασθαι τὴν κατάληψιν, αὐθις ἐδέετο καὶ ἰκετείας τῷ δεσπότη προσέφερειν, θεραπεῦσαι μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ἀσθενείαν, καὶ μὴ παριδεῖν αὐτὸν φάσμασιν βουκολούμενον· οἱ δὲ θειότατοι ὄντως καὶ φιλάνθρωποι μάρτυρες πάλιν ἐφάνησαν καὶ πάλιν ποιεῖν τὰ πρῶτα προσέταξαν, προσθέντες καὶ τὸν χαλινὸν φορεῖν ὡς τὰ ἄλογα, καὶ ὑπὸ τινος τῶν οἰκετῶν προβαδίζοντος ἔλκεσθαι κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν τῷ σάγματι καὶ τῷ κώδωνι σεμνυνόμενον, καὶ τὸ μωρὸς εἶμι μάλα σαφῶς ἐπιλέγοντα οὐχ ἑαυτοὺς ταῖς προσθήκαις τοῦ τε χαλινοῦ καὶ τοῦ κώδωνος διορθούμενοι, ἀλλὰ τοῦ σοφωτάτου Γεσίου ταύταις ἐκδηλωτέραν

tatis non posset advertere, iterum obsecrabat, et sanctis supplicationes offerebat, ut curarent potius infirmitatem suam, et non despicerent se fabulis non bonis deceptum. Ast sacratissimi revera et misericordissimi martyres rursus apparuerunt, et iterum priora facere praeceperunt, addentes ut frenum sicut inrationabilia portaret animalia, et a quovis traheretur praecedente servorum, et sequeretur secundum morem ipse, sagmate ac tintinnabulo adornatus, et, stultus sum, valde frequenter affatus, non se ipsos ab additamenti freni et tintinnabuli corrigentes, sed sapientissimi Gesii manifestiorem per haec amen-

ποιοῦντες τὴν ἄνοιαν, καὶ αἰσχύνῃ δριμυτέρα καὶ μείζονι μαστίζοντες αὐτοῦ τὸ ἀσύνητον· αὐτοὶ μὲν οὖν οἱ θεσπέσιοι εἰπόντες ταῦτα πρὸς αὐτὸν, ἀνεχώρησαν.

Ὁ δὲ γενόμενος ἔξυπνος φᾶσμα πάλιν εἰπεῖν ἐδειλία τὸν ὄνειρον, τῷ τρισσῷ βεβαιωθέντα τῆς ὀψείως, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἠναγκάζετο τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ νοσήματος ἕνεκα· καὶ ἵνα μὴ πρὸς ὀργὴν ἀσυγχώρητον καθ' ἑαυτὸν κινήσῃ τοὺς μάρτυρας· τὸ σᾶγμα γοῦν ἐπ' ὤμους καὶ νῶτον ἀράμενος, καὶ τῷ τραχήλῳ φορέσας τὸν κώδωνα, καὶ τὸν χαλινὸν ἐνδεῖς τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ στόματι, τοῦ παιδὸς ὀπισθεν εἶπετο ἀνὰ τὸ πέμενος ἄγοντος, καὶ τούτῳ τοὺς διαύλους ἀνύοντος, δέκα δὲ ἦσαν ὡς φασὶν οἱ με-

tiam facientes, eiusque acriori ac maiori confusione insipientiam flagellantes. Itaque ipsi quidem egregii martyres his ad eum dictis, discesserunt.

Ille vero expergefactus, phantasma iterum dicere somnium formidabat, quod se certum tertia reddiderat visione; verum et hoc facere cogebatur amittendi causa languoris, et ne ad iram sine indulgentia contra se martyres commoveret. Igitur sagmate super humeros elevato, frenoque capiti et ori imposito, tintinnabulum in collo portabat, tergaque se per templum trahentis et in huius atriiis incedentis pueri sequebatur, quae de-

τρήσαντες, τὸ μωρὸς εἰμι κράζων συχνότατα· πληρώσας οὖν τῶν ἀγίων τὴν κέλευσιν, σὺν τῷ σάγματι καὶ τῷ χαλινῷ καὶ τῷ κώδωνι, καὶ τὴν ἐπινώτειον ῥόσον ἀπέθετο, καὶ τὴν ῥῶσιν ἀνέιληφεν, τὴν φίλην αὐτῶν τοῖς προστάγμασιν καὶ σύνδρομον τοῖς θεσπίσμασιν.

Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτός, καὶ τὴν τῆς ἑω δεξαμένης φαιδρότητα, πάλιν Γεσίῳ καθεύδοντι οἱ θεῖοι παρίστανται μάρτυρες, καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς ἀμαρτίαν χαριεντῶς πῶς αὐτὸν ἀνεμίμνησκον· ἔπειδὴ γὰρ λέγουσι πάντα τὰ πρὸς ἡμῶν τοῖς νοσοῦσι διδόμενα φάρμακα, τῶν πάλαι φθειρομένων ἱατρῶν εἶναι θέλεις εὐρήματα, λέγε ποῦ τὰ τοῦ πάθους τοῦ σοῦ βροχθήματα

cem erant ut aiunt qui hæc dinumeraverunt, stultus sum, saepissime clamans. Cum ergo sanctorum iussionem compleret, cum sagmate, freno, et tintinnabulo, etiam dorsi languorem deposuit, et sanitatem resumpsit, quæ facta est præceptis sanctorum amabilis, eorumque sanctionibus comes.

Accedente vero nocte, et orientis succedente claritate, iterum dormienti Gesio divini assistunt martyres, et perpetratum in se peccatum ad ipsius reducebant gratulanter memoriam, asserentes, quia si omnia quæ a nobis remedia languentibus tribuuntur, priscorum qui consumpti sunt

Ἰπποκράτης ὁ σὸς ἀνεγράφατο, ἡ Γαληνὸς ὁ παρὰ σοὶ θαυμαζόμενος εἶρηκεν; ποῦ δὲ ταῦτα Δημόκριτος εἶφεν; ἡ τῶν ἄλλων τίς ἀδομένων ἱατρῶν ἐμνημόνευσεν; καὶ εἰ ταῦτα παρ' αὐτοῖς εὖροις λεγόμενα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀληθεύσεις φθεγγόμενος· εἰ δὲ τοιοῦτον οὐδὲν ἐκείνους λέγοντας ἀποδείξειας, γίγνωσκε σαυτὸν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ψευδόμενον· οἱ μὲν οὖν ἄγιοι οὕτω τὸν Γέσιον στηλιτεύσαντες καὶ συκοφάντην ἐμφανῶς διελέγξαντες, ἔλυσαν τὸ ἐνύπνιον.

Ὁ δὲ καὶ ὑπνῶν ὑπεφάνηατο ἀντιλέγειν οὐδὲν ἔχων τοῖς μάρτυσιν, καὶ διυπνισθεὶς ἐξε-

medicorum vis esse inventiones, dic ubi passionis tuae Hippocrates tuus adiuvamenta descripserit? vel Galenus, qui apud te mirabilis perhibetur, dixerit? ubi etiam haec Democritus effatus fuerit? aut alius quisquam ex famosis medicis horum memoriam fecerit? Et si haec apud eos inveneris dicta, et de aliis quoque veritatem dices affatus. Quod si tale nihil illos dixisse probaveris, cognosce temet etiam de aliis extitisse mentitum. Itaque sancti cum taliter Gesium publicassent, et calumpniatorem esse liquido convicissent, somnium dissolverunt.

Ille vero etiam soporatus obmutuit, nihil habens in quo martyribus contradiceret: et cum evi-

πλήττετο, τεθηπὼς τὸν σοφώτατον ἔλεγχον ὑμνήσας δ' οὖν ὁμῶς τῶν ἁγίων τὴν δύναμιν, καὶ θεόθεν αὐτοὺς ὁμολογήσας ἰᾶσθαι τοὺς πάσχοντας, τοῦ τεμένουσιν αὐτῶν ἀνεχώρησεν· φασὶ δὲ καὶ Κοσμάν καὶ Δαμιανὸν τοὺς ἁγίους συνιατροὺς καὶ συμμάρτυρας τοιοῦτόν τι διαπράξασθαι, ὥσπερ καὶ τοῦ παραιτοῦ καὶ τῆς ἀλάλου γυναικός· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἑβραίας τῆς ἐχούσης τὸν κάρκινον ἔσω κρυπτόμενον, Κῦρος καὶ Ἰωάννης πεπράχασιν· ἅπερ πολλοὶ ὡς χθὲς γεγονότα μέμνηνται καὶ κηρύττουσιν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς καὶ τοῖς ἐκείνων ἐγγεγραμμένα θαύμασιν παρεδράμομεν· τὸ παρὸν δὲ τεράστιον ὡς μὴ γραφὴν ἐν αὐτοῖς ἡμεῖς ἀνε-

gilasset, stupefiebat, sapientissimam redargutionem admirans. Hymnis ergo virtutem sanctorum praedicans, et divinitus eos sanare qui patiuntur confitens, ab eorum recessit basilica. Aiunt autem sanctos Cosmam et Damianum, horum conmedicos et con martyres, tale quid peregissee, sicut etiam illud paralytici et mutae mulieris signum, nec non et hebraeae quae cancrum habuerat intrinsecus occultatum, Cyrus et Iohannes egerunt; quae multi tamquam heri facta commemorant et praeconiis efferunt. Sed haec quidem, quae inter illorum scripta sunt miracula, transcurrimus; praesens vero prodigium quoniam scriptum

γράφωμεν· καὶ θαυμάζω μὴδεὶς εἰ ἀλλήλοις οἱ ἅγιοι τὰ αὐτὰ διαπραττοντες θαύματα· ἐκ μιᾶς γὰρ πηγῆς Κυρὸς τε καὶ Ἰωάννης, Κοσμάς τε καὶ Δαμιανὸς, Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀρύονται τὰ ἰσμάτια, καὶ ἓνα δεσπότην ἔχουσί τε καὶ τιμῶσιν ἑκάτεροι, τὸν δι' αὐτῶν ἡμῖν τὰς θεραπείας δωρούμενον, καὶ δρῶντα τὰ πολύτροπα τέρατα· ὃν ὡς τῶν ὅλων θεὸν ὄντα ὑμνήσαντες, καὶ τοὺς μάρτυρας ὡς πιστοὺς αὐτοῦ γεγονότας θεραπεύοντας, ἐτέρων θαυμάτων τὰς παραδείσεις ποιοῦμεθα.

* ita cod.
pro vicis-
sim.

in eis non est, nos merito scripsimus. Et nemo miretur si sancti vicenter * eadem patrent miracula: ex uno enim fonte Cyrus atque Iohannes, Cosmas et Damianus, Christi Dei nostri hauriunt, et unum Dominum habent, et honorant utrique, qui per eos nobis curationes donat, et multimoda gerit prodigia; quem hymnis, tamquam eum qui est omnium Deus, laudantes, et martyras veluti eius fideles famulos, aliorum miraculorum interpositiones faciamus.

1α. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΗΣΑΙ
ΡΙΝΟΚΤΥΠΗΣΑΝΤΟΣ, ΚΑΙ ΠΑΡΑΧΡΗΜΑ
ΤΥΦΛΩΘΕΝΤΟΣ.

Ὁ νεανίας Θεόδωρος ὁ τῆς παρούσης ἡμῖν
διηγήσεως αἷτιος, μεγάλης ὀφειλείας γίνεται
πρόξενος τοῖς οὐ παρέρβως τῶν λεγομένων ἀκού-
ουσι· οὗτος γὰρ εἰς τὸ τῶν ἁγίων γενόμενος τέμε-
νος, μετὰ τὴν τῶν ζωοποιῶν Χριστοῦ μυστηρίων
μετ' ἁληψιν, ὅθεν οὐκ ἴσμεν κινούμενος, εἴ τέ τι-
νος αὐτὸν πρὸς θυμὸν παροτρύνοντος, μανίᾳ με-
γίστῃ φλεγόμενος, καὶ ζέων τῇ κινήσει τοῦ πε-
ρὶ καρδίαν κοχλάζοντος αἵματος, οὐ λόγοις μό-
νοις τὸ θεῖον ὁ δειλαιοὺς ὕβρισε δυσφημῶν ὁ
τρισάθλιος, καὶ ὡς κατὰ συνδούλου τινὸς τὰς

31. DE THEODORO, QUI CUM COMMUNICASSET NASO
SONITUM REDDIDIT, ET STATIM CAECUS
EFFECTUS EST.

Adulescens Theodorus, qui praesentis nobis
narrationis est auctor, magnae utilitatis efficitur
causa his qui non transitorie quae dicuntur au-
dierint. Hic enim in basilicam sanctorum veniens
post vivificorum Christi sacramentorum perceptio-
nem, unde motus nescimus, sive hunc quisquam
ad furorem incitaverit, sive nemo exacerbaverit,
insania maxima inflammatus est, et ardens motu
sanguinis, qui circa cor ebullit, non solis infelix
verbis divinitati blasphemans iniuriam intulit, et

λοιδωρίας ποιούμενος, ἀλλὰ καὶ τῇ διὰ ῥινῶν ἀναρρώφησει τοῦ πνεύματος κτύπον ἀποτελῶν βροντῇ φοβερᾷ παραπλήσιον, τὸν φρίττειν εὐθὺς ἀναγκάζοντα, πάντας τοὺς παρόντας καὶ βλέποντας, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκουσίως ἀκούοντάς· πολλοὶ δὲ τοῦτο χριστιανῶν διαπράττονται, βλασφημεῖν ὡς οἶμαι νομίζοντες, ἄλνοοῦντες δὲ παντελῶς τὸ πραττόμενον, ὅπερ ἀκριβῶς εἰ ἐγίνωσκον, οὐκ ἂν αὐτὸ μετὰ μυρίας βασάνους εἰργάσαντο.

Καὶ τάχα διασαφεῖν τὸ κακὸν οὐκ ἀνόνητον· ἴσως γάρ τινες μαθάνοντες αὐτοῦ τὴν ποιότητα, καὶ ὡς ἐλληνικῆς ἔστί δυσεβείας ἐπάξιον εὕρημα, τῆς τοιαύτης ἑαυτοὺς φρενοβλαβείας

quasi adversus conservum quemquam maledictiones intorsit, sed et spiritu per nares sursum absorto, ex se sonitum reddidit, tonitruo terribili similem; qui horrere statim omnes coëgit, praesentes scilicet et intuentes, et invitis auribus audientes. Multi autem hoc christianorum gerunt, blasphemare quidem ut reor existimantes, quod autem agitur ignorantes; quod si certius novissent non utique id post tot milia tormentorum egissent.

Et forte hoc explanare malum, non est ineptum; fortassis enim eius nonnulli cognita qualitate, et quod gentili condigna impietate sit adin-

φυλάξαι τοὺς Ἕλληνας φησὶν ὁ Πορφύριος τὰς ἱεραγεῖς θυσίας τοῖς εἰδώλοις προσφέροντας ῥινοκτυπεῖν ἐντονώτατα, ὁλκῇ βιαίᾳ καὶ δυνάμει τοῦ πνεύματος τὸν τοίονδε κτύπον προφέροντας, ὕμνον ποιεῖσθαι σεβάσμιον, ὡς ἐντεῦθεν πολλὴν ἔχειν τοὺς θύοντας ἄδειαν, καὶ τὴν ἄμιλλαν ζηλοῦν ἱκανώτατα, τίς ῥινοκτυπία νικήσει τὸν ἕτερον, ἔν' ὁ βέλτιστος πρῶτος ἀκούοιτο, καὶ δαίμοσιν ὑπάρχοντι γλυκύτατος αὐτῇ τῶν τοίωνδε κτύπων ἡ ποιότης καθέστηκεν πρὸς θεραπείαν δαιμόνων ὑπάρξασα καὶ δαίμονας ἀκαθάρτους ὑμνεῖν λεληθότως τοὺς προεμένους αὐτὴν ἀναγκάζουσα ὅθεν τοὺς ταύτην χρωμένους προτρέπομεν, μαθόντας αὐτῆς τὸ

ventio, a tali semetipsos sensuum laesione custodient. Gentiles immunda sacrificia idolis offerentes, vehementissime sonitum facere naso dicit Porphyrius, virtute valida spiritus et ingenti, et huiuscemodi sonitum proferentes, hymnum facere celeberrimum; ita ut hinc multam habeant hii qui sacrificant concertationem, quasi narium sonitu superet alterum, ut optimus primus audiat, et daemonibus sit dulcissimus. Haec est horum sonorum qualitas, quae ad placationem daemoniorum inventa est, quaeque daemones immundos sensim laudare cogit eos qui hanc sectantur. Unde qui hac utimini, cohortamur ut

βλαπτικὸν καὶ ὀλέθριον, ὡς ψυχοφθόρου λύτης ἀφίστασθαι· τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; καὶ τὰ ἐξῆς.

Τούτῳ τῷ κτύπῳ Θεόδωρος τῷ βδελλυρῷ καὶ φιλειδώλῳ μετὰ τὴν τῆς ἀχράντου κοινωνίας βρῶσιν χρησάμενος, εὐθὺς ἰσπερεῖτα τῶν ὄψων καὶ τῶν ὀμμάτων ἐχέρει, σύνδρομον τῇ δυσφημίᾳ τὴν τιμωρίαν εὐράμενος· καὶ τούτου συμβάντος ὡς ἔφημεν, τρόμος ἅπαντας τοὺς παρόντας ἐλάβανεν, καὶ φόβος οὐχ ὁ τυχῶν ἐπεμένετο, μὴ καὶ αὐτοὶ τοῖς ὁμοίοις ἐμπέσωσι τοιαῦτα συχνῶς ἁμαρτάνοντες· καὶ δι' ἔθος τὴν πρᾶξιν οὐχ ἁμαρτίαν ἡσυχάζοντες· πολλά τε τῶν παρόντων ἕκαστος ἐξέχει δάκρυα Χριστοῦν

cum eius laesionem perniciemque didiceritis, ab ea tamquam ab animarum corruptrice rabie recedatis, ne per hanc idololatrae constituamini. Quae enim communicatio luci ad tenebras? et cetera.

Hoc abhominando et idolis grato sono, post interemeratae communionis cibum Theodorus usus, mox privatus obtutibus, oculis destitutus est, concurrente cum blasphemia poena reperta; quo ut diximus accidente, tremor universos qui aderant comprehendit, et timor non qualiscumque depaustus est, ne et ipsi laberentur in talia taliter crebro peccantes, et propter consuetudinem peccatum minime quod ageretur existimantes; multas-

ὕπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τοὺς μάρτυρας ἰλασκέμενοι,
καὶ τοῦ πεπονθότος χάριν δεόμενοι; ὅπως ὡς
θεὸς οἰκτεῖρας τὸν ἄθλιον μετανοοῦντα προσδέ-
ξεται, καὶ διὰ τῶν ἀγίων πάλιν τὸ βλέπειν
χαρίσεται.

Ἐπιφανέντες οὖν καθ' ὕπνου οἱ μάρτυρες
τῷ τὴν ὄρασιν ἀπωλέσαντι, τίς σε φασὶν ἐργά-
την ὃ ἄθλιε τοσαύτης μυσαρῶς εἰργάσατο πρά-
ξεις; ἥς ἔδει παρὰ πάντα μὲν ἅπαντας τὸν βίον
ἀπέχεσθαι, ὡς ἑλληνικῆς καὶ φίλης τοῖς δαί-
μοσιν καὶ εἰ ἐν ἀγνοίᾳ παροῦνται ταύτην οἱ
πλείονες, μάλιστα δὲ ταύτης τὴν ποίησιν ἔδει
μυσάττεσθαι ὅτε Χριστοῦ τῶν μυστηρίων ἐφά-
πτονται καὶ νῦν εἰ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ παριόντος

que singuli praesentes lacrimas effundebant, Chri-
stum pro se ac martyres placatos facere procuran-
tes, et ei qui passus fuerat gratiam imprecantes,
quo tamquam Deus super misero misericordia mō-
tus, hunc paenitentem reciperet, et per sanctos
iterum videre tribueret.

Apparentes ergo martyres in somnis ei qui vi-
sum amiserat, quis te inquit o miser operato-
rem tam execrandae operatus est actionis? a qua
universos oportebat omnibus abstinere diebus, ut
ut plures per ignorantiam faciant; praesertim cum
huius opus tunc maxime oporteat abhominari,
quando Christi sacramenta tanguntur. Et nunc si

τοῦ οἰκονόμου, καὶ μετὰ χειῖρας τὸ θυμιατήριον ἔχοντος καὶ θυμιῶντος τὸ τέμενος, ἰδοὺς τοῦ θυμιατηρίου τοὺς ἀνδρακας, καὶ τοῦ θυμιάματος καπνὸν ἀναθρώσκοντα, λυτρωθήσει τελείως τῆς μάστιγος, καὶ τὰς ὀφείας ἕξεις ἐρρώμενας ὡς πρότερον· εἰ δὲ μηδὲν ὧν ἔφημεν τριταῖος ἰδοὺς τοῖς ὄμμασιν, ἴσθι διηνεκῇ κερδάνας τὴν τύφλωσιν, καὶ μηκέτι τῶν ὁρατῶν τι θεώμενος· καὶ ταῦτα μὲν ὅναρ αὐτῷ προσεφθέγγοντο.

Ὁ δὲ στραφεὶς μετὰ τὴν ὄρασιν, μειζόνως ἑαυτὸν ἀπειδύετο, τὸ τῆς προθεσμίας στενὸν λογιζόμενος· ὅθεν συντονίᾳ πολλῇ τὰς δεήσεις ἀνέ-

tertia die praesente oeconomo et prae manibus turribulum retinente, incensique odoribus templum replente, turribuli videris prunas, et incensi fumum ad superiora salientem, a flagello perfecte liberaberis, ast si nil eorum quae diximus tertianus oculis videris, scito quod perpetuam lucrifacias caecitatem, et aliquid eorum quae videntur non sis ultra visurus. Et haec quidem in somnis ei profati sunt.

At ille post visionem conversus multo amplius se dementabat, praestituti temporis (1) secum an-

(1) Anastasius non praestituti temporis, sed alacritatis scribit in codice: quia loco προδισμίας perperam legebat προθυμίας.

πέμπε , καὶ δακρύων ὀχαιτοὺς οὐ στελλομένους κατέφερε , θεὸν ἀντιβολῶν καὶ τοὺς μάρτυρας μέχρι τῆς τοῦ λεχθέντος καιροῦ συμπληρώσεως· εἶχε δὲ καὶ πάντας αὐτῷ τοὺς ἐν τῷ νεῷ συμπρεσβεύοντας , καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ λιτὰς ποιούμενους σὺν δάκρυσιν , καὶ πληροῦντας φιλάδελφον πρόσταξιν , τὸ εὐχέσθαι ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῇ τε , καὶ δεχθείσης τῆς πάντων δειήσεως , ὁ Θεόδωρος τὸ βλέπειν ἀπειλήφει , καὶ τὸ δέος ἀπέβαλε τῆς τυφλώσεως.

Χριστοδώρου γὰρ θυμιῶντος τῇ τρίτῃ τὸ τῶν ἁγίων μαρτύριον , οἰκονόμος γὰρ οὗτος ἐτύχαιεν , καὶ παριόντος ἐνθα τυφλὸς ὁ Θεόδωρος ἐκαθέζετο , ὡς μόνον αὐτοῦ τὸν τόπον τὸ φωτιστή-

gustiam reputans ; unde instantia multa preces mittebat , et lacrimarum rivulos indesinentes fundebat , Deum rogans et martyras , usque ad praedicti temporis consummationem ; habebat autem et omnes qui in templo erant secum intercedentes , et pro se litanias facientes cum lacrimis , atque fraterni amoris praeceptum perficientes , quod dicitur : orate pro invicem ut salvemini . Cumque deprecatio cunctorum accepta fuisset , Theodorus visum recepit , et timorem caecitatis abiecit .

Christodoro quippe tertia die incensum in sanctorum martyrio ponente ; hic enim oeconomus erat ; et transeunte ubi Theodorus caecus reside-

ριαν ἔνθα ἦν κατέλαβε, τοὺς ἀνθρακας ἀθρόως ἰσκόπισε, καὶ τὸν εὐώδη καπνὸν ἀναβαλόντα· καὶ φωνὴν ἀφείξ διαπρύσιον δοξολογοῦσαν Χριστὸν καὶ τοὺς μάρτυρας, αὐτοῖς ἅπαντας πρὸς φόβον καὶ χαρὰν διανέστησε· χαρὰν μὲν ὅτι παραδόξως ἀνέβλεψε, φόβον δὲ ὅτι παρόντας ἐδόκουν τοὺς μάρτυρας, καὶ πᾶν ἐκδικοῦντας παράπτωμα· καὶ πάντων ἀθροισζομένων ἰδεῖν τὸν Θεόδωρον, καὶ βοῆς γενομένης βαρείας καὶ μείζονος, ὃ Χριστόδωρος ἐξεπλήττετο· ἠγνὸς γὰρ παντελῶς τὸ γινόμενον· καὶ γνοὺς τῆς τότε θαυματουργίας τὸ μέγεθος, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ Θεοδώρῳ τῷ τυφλωθέντι καὶ βλέψαντι, τὸν Χριστὸν μεγαλοφώνως ἐδόξαζεν,

bat, cum tantum ad locum in quo baptisterium erat pervenit, carbones et illum repente suavis odoris fumum ascendentem aspexit. Cumque vocem glorificantem Deum et martyres emisisset, omnes rursus ad timorem et gaudium erexit, gaudium quidem quoniam visum inopinate recepit; timorem autem, quoniam praesentes esse putabant martyras; et omnis ultores fore delicti. Cunctisque congregatis, videre Theodorum; et gravi maioriqve vociferatione facta, Christodorus stupefiebat, ignorabat enim penitus quod factum fuerat: qui cum cognovisset tunc facti miraculi magnitudinem, et cum aliis omnibus quin et Theodoro,

καὶ τοὺς ἁγίους τοὺς Χριστὸν τοῖς θαύμασι με-
γαλύνοντας· ἡμεῖς δὲ νῦν ὡς τότε παρόντες καὶ
τὸ θαῦμα θεώμενοι, τοῖς διδραχόσι τὰς ὑμνω-
δίας προσάξαντες ἐπ' ἄλλο τέρας ἐμβριθέστε-
ρον ἀπειμεν.

λβ. ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ.

Πολλοὶ τὸν ἀργυροπράκτην Ἀγάπιον ἴσασιν,
οὐ πρᾶσιν ἀργύρου μόνον ποιούμενον, ἀλλὰ καὶ
προφανῶς ἐλληνίζοντα, καὶ ξόανα σέβοντα, καὶ
λατρεύοντα τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, δι'
ἣν βδελυρωτάτην δυσσέβειαν ἐλεγχόμενος, ἐν
τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων συσχεθεὶς ἐκολάζετο·

qui cum caecus fuisset visum receperat, Christum
magna voce glorificavit et sanctos qui Christum
magnificant per miracula. Nos autem tanquam hii
qui illic tunc praesentes affuimus, et miraculum
ipsum conspeximus, eis qui hoc patnaverunt hym-
nodias offerentes, firmiori et puriori animo ad
aliud prodigium vadimus.

32. DE AGAPIO GENTILI.

Multi venditorem argenti noverunt Agapium,
non tantum argentum vendentem, sed et mani-
feste gentiliter conversantem, et simulacra colen-
tem, et servientem creaturae potius quam crea-
tore; propter quam abhominandam impietatem

φεύγει δὲ παρ' ἐλπίδα τῆς δίκης τὴν μάχαιραν, οὐ μεταθέσει γνώμης, οὐδεὶς γὰρ ἂν ἐπιεμέψατο, ἀλλὰ χρυσίου πολλαῖς μετὰδόσεσι ὅπερ ἔστιν ἀθεώτατον· οὔτε φιλανθρωπία νόμων, ποῦ γὰρ τὸ πρὸς τοὺς οὐ μετανοοῦντας φιλανθρωπον; ἐπεὶ μὴ τότε φιλανθρωπεύονται, ὅτ' ἂν οἱ πταίοντες τοῖς οἰκείοις ἐναπομείνωσι πταίσμασιν· ἀλλὰ φιλαργυρία τῶν ἐκδικούντων τὰ νόμιμα· πάντα γὰρ οὕτως ὑπακούεται τῷ χρυσίῳ, ὡς Σολομῶν ὁ σοφὸς ἀπεγράψατο· πλὴν εἰ καὶ δώσει χρημάτων τὴν ζωὴν ὁ τάλας ὠνήσατο, καὶ θάνατον τὸν τότε διέφυγεν, ἀλλὰ τὸ θεῖον φυγεῖν οὐ δεδύνηται, οὐδὲ δίκης ὄμμα παντίφορον.

in regia urbe convictus, et comprehensus, et poenis affectus est : fugit autem insperate iudicii gladium, non mutatione mentis, qua hunc nemo procul dubio reprehenderet, sed multis auri distributionibus, quod est penitus impium : neque misericordia legum ; ubi enim est misericordia circa eos, qui non egerunt paenitentiam ? Nam non tunc misericordiam consequuntur cum peccantes quique in propriis culpis permanserunt, sed avaritia eorum quibus commissa sunt defendenda legitima. Omnia enim obediunt auro, ut Salomon descripsit ille sapientissimus. Verumtamen licet dato * ita cod. * pecuniarum vitam infelix redemerit, et mortem quae tunc imminebat evaserit, divinitatem

Ἀποδράσας οὖν τὸ Βυζάντιον μετὰ τὴν ἐκ τῶν φρουρίων ἀπόλυσιν, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἔρχεται, λανθάνειν ἐνθάδε νομίσας καὶ κρύπτεσθαι· ἡγνοεῖ γὰρ ὁ βδελλυρὸς καὶ θεήλατός ἐκ τῆς περὶ τοὺς οἰκείους θεοὺς ὑπολήψεως, ὡς ἡ θεία πανταχοῦ κατέσθηκε δύναμις, καὶ τὰ πάντα πληροῖ, τὴν οὐσίαν ἀπερίγραφον ἔχουσα, καὶ τὰ πάντα συνέχει, καὶ πάντων ἐστὶν ἐπίκεινα, ὡς αὐτὴ διὰ Ἡσαίου φησὶν πρὸς τοὺς οἰομένους αὐτὴν ἐν τόπῳ βραχεῖ περιεῖργεσθαι ποῖον οἶκον οἰκοδομήσεται μοι, λέξει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ; πρὸς ἣν ἅπαντα διὰ πολ-

tamen effugere non potuit, nec iudicii oculum qui omnia conspicit.

Byzantium ergo post absolutionem carcerum fugiens, Alexandriam venit, latere hic existimans et abscondi. Ignorabat enim abhominabilis et a Deo eiectus, ex opinione qua erga proprios tenebatur deos, quod divina ubique sit virtus, et omnia impleat, incircumscriptam habens substantiam, cunctaque contineat, et sit universorum superior; sicut ipsa per Isaiam dicit, adversus eos qui hanc in loco brevi opinabantur arceri *: quam domum * ita cod. aedificabitis mihi dicit Dominus? aut quis est locus requietionis meae? nonne caelum et terram ego impleo? Ad quam universa propter multam

λὴν συγκατάβασιν συγκρινόμεμα, οὐρανὸς καὶ τὰ κατ' οὐρανὸν ἀγγέλων ἀναρίθμητα τάγματα, γῆ καὶ τὰ κατὰ γῆν ζῶα καὶ ἄνθρωποι, αἶρ καὶ ὄρνεα τὰ κατὰ τὸν αἶρα πετόμενα, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν ἅπαντα τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα, ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ καθιεσθήκασιν, καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἀπὸ κάδου τυγχάνουσι, καὶ ὡς σιᾶλὸς ἐλογίσθησαν στόματός τοῦτο Ἰὰρ καὶ Δαβὶδ ἀκριβῶς ἐπιστάμενος ἔψαλλεν ἑθαυμαστώθῃ ἡ γυνῶσις σου ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθῃ, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν· ἥς τὸ μέγεθος ἐνδεικνύμενος, ἐπάγει καὶ φησὶν· ποῦ πορεύσῃ ἀπὸ τοῦ πνεύματος σου; καὶ ἀπὸ προσώπου σου ποῦ φύγῃ; ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανὸν, σὺ ἐκεῖ εἶ· καὶ ἐὰν

condescensionem comparata, caelum videlicet, et qui in caelo sunt innumerabiles ordines, terra et quae in terra sunt animalia simul et homines, aër et aves quae per aërem volitant, mare et quae inhabitant in aquis, et ut breviter asseramus, visibilia et invisibilia, sicut momentum trutinæ sunt, et veluti fluens a situla gutta consistunt, et ut saliva reputata sunt oris, et reputabuntur. Et hoc enim etiam David certissime sciens psallabat: mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est, non potero ad eam. Cuius magnitudinem ostendens subinfert, et dicit; quo ibo ab spiritu tuo? et a facie tua quo fugiam? Si ascen-

στρώσω εἰς τὸν ἄδην , πᾶραι· ἐὰν ἀναλάβωμι
τὰς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον , καὶ κατασκη-
νώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης· καὶ γὰρ ἐκεῖ
ἡ χεὶρ σου ὁδηγήσει με , καὶ καθίξει με ἡ δε-
ξιά σου.

Ὅθεν φυγὰς ὁ Ἀγάπιος , καὶ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ
γενόμενος , τὴν τῆς δίκης δεξιὰν οὐ διέφυγεν ,
ἀλλ' ὑπὸ ταύτης κατὰσχέθεις ἐκολάζετο· οὐ νό-
μοις παραδοθεὶς ὡς τὸ πρότερον· πάλιν γὰρ ἂν
τὴν τιμωρίαν διὰ χρημάτων ἐξέφυγεν· πάντες
γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν , οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ,
κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον· ἀλλ' ἀοράτως πλη-
γὴς πληγὴν χαλεπὴν τε καὶ ἄφυκτον νόσος δὲ
ἦν ἡ πληγὴ κατὰ παντὸς εὐρυνομένη τοῦ σώμα-

dero in caelum , tu illic es ; si descendero in in-
fernum , ades ; si sumpsero pennas meas ante lu-
cem , et habitavero in postremis maris , etenim
illuc manus tua deducet me , et tenebit me dex-
tera tua.

Unde fugax Agapius Alexandriam veniens , con-
gruum iudicium non evasit , sed ad hoc detentus
poenis cruciabatur , non ut prius legibus tradi-
tus ; alioquin poenam iterum per pecunias effu-
gisset. Omnes enim quae sua sunt quaerunt , non
quae Iesu Christi , secundum divinum apostolum.
Sed invisibiliter plagatus plaga saeva et inevita-
bili ; languor enim erat plaga illa per totum cor-

τος, ἣν ἀσκληπιάδαι προσαγορεύουσι πάραισιν καὶ τοῦτο δὲ φεύγειν ἡλικιῶς τὸ ἀρρώστημα, οὐ γὰρ δίκης ἔργον τὸ πάθος ἐνόμιζεν, ἀλλὰ σύμπτωμα σώματος, συγχῶς τοὺς ἰατροὺς μετέστέλλετο· οἱ δὲ παραγενόμενοι τὰ τῆς τέχνης ἐπ' αὐτῷ διεπράττοντο, εἰδότες μὲν ὡς οὐ ζήσεται οὐδὲ τοῦτο φύγοι τὸ νόσημα, ἀλλ' ἐλπιδι μισθῶν ἀπατῶντες τὸν ἄθλιον.

Ὡς δὲ χρόνος προέβαινεν, καὶ τὸ πάθος προέκοπτε, ὥστε καὶ τῆς γλώττης τὴν πάραισιν ἄπτεσθαι ἥτις λοιπὸν τῇ μάστιγι διελέλυτο, φωνὴν ἔτι διαρθροῦν οὐκ ἰσχύουσα· καὶ τὸν βίον αὐτοῦ οὐκ ἐξήρχετο, ἀλλ' οὕτω δεινῶς ἐκολάζετο· συμβουλευέται πρὸς τινων πρὸς Κῦρον ἐλ-

pus extensa, quam asclepiadae paralysin nuncupant. Et hunc quoque languorem fugere sperans, crebros medicos advocabat, non enim adversio-
 * ita cod. nis * opus passionem esse putabat, sed corporalem eventum. Qui venientes, quae artis erant in eo gerebant; quod quidem non victurus esset, nec languorem effugiturus scientes, sed miserum in mercedum spe decipientes.

Cumque annus processisset, et passio profecisset, ita ut et linguam quoque paralysis tangeret, quae iam tanto solvebatur flagello, vocem non valens articulatam depromere, licet ipse non vita excederet, sed atrociter puniretur, consilium a qui-

θεῖν καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας, ὡς δυναμί-
 νους αὐτὸν τοῦ πάθους λυτρώσασθαι, εἰ μετὰ
 πίστεως αὐτοὺς καὶ δακρύων ἀφίκοιτο· ὁ δὲ δει-
 λαίνων μήπως αὐτὸν ὡς ἔλληνα κρίνωσιν, εἰς
 τοὺς ἀγίους ἐλθεῖν μὴ βουλόμενον, ὑπεκρίνετο
 γὰρ τὸν χριστιανὸν ὁ ἐπάρατος, καὶ τὸ τοῦ
 προβάτου περιεβάλλετο κώδιον, εἰ καὶ λύκος
 ἀληθῶς ὁ δυσσεβὴς ἐγνωρίζετο, τὴν βουλὴν εἰς-
 ἐδέξατο, καὶ τὴν ἔξοδον ἐπένευσε γίνεσθαι, λαν-
 θάνειν μὲν διὰ τούτου τοὺς ἀνθρώπους οἰόμε-
 νος, ἀπαῖψαν δὲ νομίζων τοὺς μάρτυρας, ὡς γινώ-
 σιν τῶν καθ' ἡμᾶς οὐκ ἔχοντας ἔνδειον· ἀλλὰ
 τούτους κατὰ τοὺς ἑαυτοῦ θεοὺς λογισάμενος,
 τοὺς μὴ μόνον τὰ πόρρωθεν ἢ τῶν ἀνθρώπων
 τὰ κρύφια, ἀλλ' οὔτε τὰ κείμενα παρὰ πόδας

Busdam accepit ad Cyrum Iohannemque marty-
 ras properandi, tamquam qui possent a passio-
 ne se liberare, si cum fide ad eos et lacrimis ac-
 cessisset. At ille maledictus timens nequando eum
 tamquam paganum iudicarent, ad sanctos venire
 nolentem, simulabat enim se esse christianum, et
 pelle tegebatur ovina, licet lupus veraciter impius
 nosceretur, consilium admisit, et exitum fieri an-
 nuit, latere per hoc homines opinatus, et sedu-
 cere martyras arbitratus, tamquam deificam no-
 stri scientiam non habentes, sed hos similes diis
 suis existimans, qui non solum quae procul sunt

γινώσκοντας· “ τὰ γὰρ εἰδωλα τῶν ἔθνων ἀρ-
 ,, γύριον καὶ χρυσίον, ἔρτα χειρῶν ἀνθρώπων
 ,, στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσι· ὀφθαλμοὺς
 ,, ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται· ὦτα ἔχουσι, καὶ
 ,, οὐκ ἐνωτιθήσονται· χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψη-
 ,, λαφήσουσιν· πόδας ἔχουσι, καὶ οὐ περιπα-
 ,, τήσουσιν· οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐ-
 ,, τῶν· οἷς ἐπενεγκεῖν ἐστὶν ἀκόλουθον καὶ τὸ
 ,, ὁμοιον αὐτῶν γένοιτο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, καὶ
 ,, πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ’ αὐτοῖς ,,”

Ἦλω τοίνυν ὁ δειλαῖος ἑαυτὸν οὐ τοὺς μάρ-
 τυρας, καὶ λανθάνων ἑαυτὸν οὐ τοὺς ταύτην
 ἔχοντας περὶ αὐτοῦ τὴν ὑπόληψιν γενόμενος
 γὰρ εἰς τὸ Κύρου καὶ Ἰωάννου θειότατον τέ-

vel abdita hominum, sed nec ea quae in prae-
 sentiarum sunt norunt. Simulacra quippe gentium
 argentum et aurum opera manuum hominum, os
 habent et non loquentur, oculos habent et non
 audient, nares habent et non odorabunt, manus
 habent et non palpabunt, pedes habent et non
 ambulabunt, non clamabunt in gutture suo. Qui-
 bus est subinferre conveniens etiam illud: simi-
 les illis fiant qui faciunt ea, et omnes qui con-
 fidunt in eis.

Deprehendebatur igitur miser se ipsum sedu-
 cens non martyras, seque latere faciens et non
 eos qui hanc opinionem habebant de ipso. Cum

μενος ἔβλεπεν ἐν σχήματι Χριστοδώρου τοῦ τὴν διοίκησιν ἔχοντος τὸν νεὼν περιάγοντας καὶ θυμιῶντας θεῷ θυμιάμασι· παρ' αὐτῷ δὲ γεγονότας, ἀπειληϊκότερόν πως αὐτῷ διαλέξασθαι· τί πρὸς ἡμᾶς ὁ πάσης εὐσεβείας ἀλλότριε, καὶ πάσης βδελλυρίας ἀνάπλει παρατίτοντας; χλευάζειν καὶ ἡμᾶς εἰσελήλυθας; μὰ τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν καὶ οἰκήτορα καὶ τὴν ἐνθάδὲ καὶ πανταχοῦ τῆς αὐτοῦ θεότητος δύναμιν, οὐ μὴ φύγοις ἡμᾶς ὡς ὑπέλαβες, ἀλλ' ἐπὶ νῶτόν σε δημοσίως μαστίζομεν, ἵνα γνοίης σαφέστερον τίσιν ἐμπαίξαι τέτολμηκας· καὶ ταῦτα προσάπειλῃσαντες ἀπῆλθον οἱ ἅγιοι.

enim ad Cyri et Iohannis sacratissimam venisset basilicam, hos dormiens intuebatur in habitu Christodori dispensationem habentis ecclesiae, per templum incedentes et Deo adolentes incensa, ad se vero accedentes, et minis acrioribus quodammodo sibi loquentes atque dicentes: quid ad nos o totius pietatis aliene, omnique abhominacione plene venisti? Deridere etiam nos advenisti? Per caeli et terrae creatorem et habitatorem, et deitatis eius quae hic est et ubique virtutem; non nos fugies, ut aestimasti, sed super dorsum te publice flagellabimus, ut cognoscas liquidius quibus fueris ausus illudere. Et cum haec adversus eum sancti intimassent, abierunt.

Ὁ δὲ στραφεὶς ἔμβορος ἔτι καὶ ἔντρομος, νεύμασιν ἅπαντα καὶ ψελλίσμασιν τοῖς διακονουμένοις αὐτῷ διεσάφησεν· καὶ τοῦ οἰκονόμου κατὰ τὸν καιρὸν παριόντος τοῦ θυμιάματος, καὶ τὸ θυμιατήριον ἔχοντος, ἔχων τῆς ἀπειλῆς τὸ δέος ἐγκάρδιον, στρέφειν αὐτὸν τῷ ὑπηρέτῃ διέταξε· καὶ στραφεὶς ὡς διένευσε τοῖν Χριστόδωρου ποδοῖν παρ' αὐτῷ γεγονότος ἐδόξατο, καὶ μὴ μαστίζειν ἰκέτευε· αὐτὸς γὰρ ὤφετο τοὺς κατ' ὄναρ αὐτὸν μαστίζουῖν ἀπειλήσαντας ἀγνωῶν δὲ ὁ Χριστόδωρος, πάντα γὰρ πρὸς τοῦ παιδὸς ἔμαθεν ὕστερον, ἐθαύμαζε μὲν τὸ λεγόμενον, μὴ τύπτειν δὲ αὐτὸν ὡς ἰκέτευεν ὤμοσεν.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῖς ἀσθενέσιν ὅστις ὑπῆρ-

At ille cum timore quin et tremore conversus, innuendo et balbutiendo cuncta obsequentibus sibi disseruit; et cum dispensator hora incensi transiret, et turibulum retineret, habito in praecordiis pavore minarum, vertere illum ministro praeccepit; et versus cum respexisset, Christodori pedes qui ad eum venerat apprehendit, et ne flagellaret se supplicabat, ipsum enim opinabatur esse qui se in somnis flagellaturus comminabatur. Ignorans autem Christodorus, omnia enim a puero didicit, mirabatur quidem quod dicebatur, non autem percutere illum, ut supplicaverat, iureiurando spondidit.

χεν γινώσκεται· καὶ γὰρ τὴν τῶν ζωοποιῶν ἀπηρνείτο μυστηρίων ὡς ἐν αἰρέσειως σχήματι ποιεῖσθαι μετάληψιν· καὶ παρὰ τῶν ἐν τῷ νεῷ θόρυβος κατ' αὐτοῦ πολὺς διηγείρετο· ὃς τοῦτο μαθὼν, καὶ θέλων ἀποτρίψασθαι τὴν ὑπόνοιαν, τῶν ἁγίων Χριστοῦ μυστηρίων μετέλαβε· καὶ θᾶπτον μετὰ τὴν τούτων μετάληψιν, δαίμων ἄγριος εἰς αὐτὸν εἰσεπήδησεν, ὥσπερ καὶ εἰς τὸν προδότην Ἰουδαν ὁ σατανᾶς μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν τὸ ψάμιον ὅπερ ὁ σωτὴρ ἐπέδωκεν ἐμβάψας εἰσῆλατο· καὶ χαμαὶ κεείμενος ἐσπαράττετο, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς διεστρέφετο, καὶ τὰ μέλη χαλεπῶς ἐλυγίζετο, καὶ τοὺς ἀφροὺς ἐκ τοῦ στόματος ἔπιμψε κῦμα θαλάττιον ἐλεει-

Post non multum vero temporis infirmus quis esset innotuit : recusabat enim in haereseos quasi schismate positus vivificorum participari mysteriorum ; et susurrum adversus eum multum excitabatur ; quo ille comperto , suspicionem volens detergere , sancta Christi suscepit mysteria. Postque horum perceptionem , statim in eum agrestis daemon insiliit , quemadmodum satanas in Iudam proditorem , cum accepisset buccellam quam Salvator tradidit cum intinxisset , introiit ; et in terra iacens discerpebatur , et oculos reversabat , et membra saevius contorquebat , et spumas ex ore dimittebat , fluctum marinum miserabiliter imi-

νῶς ἐκμιμούμενος· καὶ νήφων μὲν ἐξ ὀλίγου ,
εἴπερ ἄρα καὶ ἔνηφε , λαλεῖν δὲ παντελῶς ἢ
τὴν γλῶτταν ὅλως κινεῖν οὐκ ἠδύνατο· ὑπὸ τοῦ
δαίμονος δὲ στρεβλούμενος , καὶ συνεχῶς ἐνεργ-
γούμενος , οὐ μὴν ἀλλὰ κοιμώμενος , εἴπερ ἐκά-
θευδε , μὴ πρίσται προσελθὼν ἀλλ' ὑποκρίσει
τοῖς μυστηρίοις ἡλέγχετο.

Τρεῖς γοῦν οὕτω διανύσας ἡμέρας ὁ ἄθλιος ,
καὶ πολλάκις τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς , μᾶλ-
λον πανημέριον καὶ παννύχιον σπαρattόμενος ,
καὶ πάντα πάσχων ὅσα πάσχουσιν οἱ δαίμοσι
στυγερῶς πιεζόμενοι , θανάτου πίστιν τοῖς ὁρῶ-
σι παρείχετο· ὅθεν οἱ τούτῳ προσήκοντες ἐγνω-
κότες ὡς θαῆττον ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἀναιρεθήσε-

tatus ; et cum vigilaret paululum , si tamen vera-
citer vigilabat , loqui modis omnibus vel linguam
movere prorsus non poterat ; a daemonio vero con-
tortus , et iugiter passus , quin etiam et dormiens ,
si tamen dormiebat , non fide accessisse ad sancta
mysteria , sed simulatione arguebatur.

Tres ergo cum infaustus ita dies transisset , et
saepe tam interdiu , quam noctu , immo tota die
totaque nocte discerneretur , cunctaque pateretur ,
quotquot pati consueverunt hii qui a perosis dae-
monibus deprimuntur , mortis fidem videntibus
praestitit : unde hii , quorum intererat , agnoscentes
quod citius a daemone foret interimendus , re-

ται, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦγον εἰς Ἀλεξάνδρειαν εἰς οἶκον τὸν ἑαυτοῦ τεθνηζόμενον· ἐξελθὼν δὲ τῶν ἀγίων τὸ τέμενος, καὶ βραχὺ λίαν ὀδεύσας διάσῃμα, σὺν ὀδύνῃ πολλῇ τὸ πνεῦμα παρέδωκεν, τῆς δυσσεβείας ἄξιον εὐράμενος θάνατον, τοῦ δαίμονος αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδὸν ἀποπνίξαντος· καὶ τὸν μὲν νεῶν καταλέλοιπεν ὡς μυαρός τε καὶ βέβηλος ἐλαυνόμενος, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν οὐχ ἑώρακεν, ὡς ταύτης ὑπάρχων ἀνάξιος· καὶ οὕτω μὲν Ἀγάπιος εἰς θεὸν δυσσεβήσας καὶ μάστιγας, τὸν βίον κατέστρεψε· καταστροφή γὰρ ὄντως ἀσεβοῦς τοιαύτη κατὰ τὸ λόγιον, καὶ ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἀπολεῖται, καὶ οὐκ ἔσται αὐτοῦ τὸ παράπαν ἡ διαίτα.

ceptum cum deportabant in Alexandriam, in domo propria moriturum. Cum autem sanctorum templum exisset, et brevi valde intervallo profectus esset, cum dolore multo spiritum tradidit, condignam impietate mortem inveniens, suffocante hunc in via daemonio. Et certe templum quidem ut scelestus et profanus pulsus dimisit, et civitatem ipsam ut hac indignus non vidit. Et sic quidem Agapius in Deum et in martyras impie peccans, vitam dissolvit. Talis enim veraciter est impii eversio, secundum divinum eloquium; et spes eius peribit, et non erit eius penitus habitaculum.

Ἡμεῖς δὲ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ
τὴν μαρτυρικὴν τὴν ἐπὶ τοῖς μετανοοῦσιν καὶ
τοῖς οὐκ ἐπιστρέφουσιν ὑπογράφαντες, καὶ πρὸς
ᾠησιν τῶν εὐσεβούντων κηρύξαντες· ἵνα μὴ μό-
νας τὰς ἰάσεις θεώμενοι ἀργώτερους πρὸς ἄμυ-
ναν τοὺς μάρτυρας οἴοιντο, καὶ ταύτῃ βλαβῶ-
σι διάνοϊαν, πρὸς καταφρόνησιν καὶ ῥαθυμίαν
ἐκκλίναντες· καὶ ὕμνους ὑπὲρ τῆς ἐντεῦθεν ὀφε-
λείας αὐτοῖς προσκομίσαντες ἕτερα δύο ἢ τρία
θαύματα τερπνότερα γράψαντες, τέλος τῶν ἐπ'
ἀλεξανδρεῦσι γραφέντων τεράτων οὐ γεγονότων
μόνον αὐτὰ ποιησώμεθα· ἵνα πέρασι ταῦτα τερ-
ποῖς ὀριζόμενα, ἅπαντα τερπνὰ τοῖς ἐντυγχά-
νουσι φαίνονται· τέρποντα μὲν τοῖς ἔμπροσθεν,

Nos autem et in isto et in his qui praecesserunt, id est tam in his qui egerunt, quam qui non egerunt paenitentiam, martyricam describentes virtutem, et ad profectum pie agentium praedicantes, ut non solas sanitates videntes, tardiores ad vindictam martyras opinentur, et hoc modo propter ignorantiam laedantur, ad contemptum et desidium inclinati; et hymnos pro utilitate hinc facta eis offerentes, alia duo vel tria miracula iocundiora scribentes, finem eorum quae in Alexandrinis facta sunt prodigiorum efficiemus. Non tamen ibidem sola facta sunt quae scribentur, quo terminis haec delectabilibus definita,

τοῖς παροῦσι δὲ μικρὸν ὑποστυφοντα· καὶ πάλιν τοῖς μὲν ἡδέσι τὰ τῶν ἀκουόντων ψυχὰς θεραπεύοντα, τοῖς δὲ στυπτικωτέροις ταῦτα ἀνεπαισθήτως καθαίροντα· ὥς καὶ τῶν ἀσκληπιάδων οἱ δόκιμοι πράττουσιν· μέλιτι γὰρ τὰ δεκτικά καὶ ὀφέλιμα τῶν φαρμάκων συνδήσαντες ἦτοι προσμίξαντες, τοὺς δεομένους καθάρσεως ἐκκαθαίρουσιν· τούτους οὖν καὶ ἡμεῖς ἐνθάδε μιμούμενοι, τοῖς προλαβοῦσιν ἡδέσι τὰ παρόντα δεκτικά προσποιήσαντες, ἑτέροις ταῦτα τερπνοῖς συγκαλύψωμεν· τέλος τὰ τερπνὰ τῆς εἰς ἀλεξάνδreas θαυμάτων συγγραφῆς, οὐ θαυμάτων ἐνεργείας ποιούμενοι.

omnia delectabilia his qui legerint videantur; delectabilia quidem prioribus, praesentibus autem modicum non sine causa severa, et iterum posteros iocundari facientia; cum suavis quidem audientium animas curent, et a severioribus sensum expurgent; sicut etiam asclepiadae probabiliter agunt: cum melle namque mordacia et profutura remedia commiscentes, eos qui purgatione egent emundant. Nos ergo et hos hic imitantes, et praecedentibus suavis praesentia mordacia commiscentes, aliis haec iocundioribus contegamus, finem facientes delectabilem, non omnium conscriptionis miraculorum, eorum sed miraculorum tantum apud Alexandrinos gestorum.

17. ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΙΑΝΗΣ ΑΠΙΟΥΣΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ
ΤΟΥ ΕΥΞΕΑΣΘΑΙ ΚΑΙ ΠΕΣΟΥΣΗΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΛΟΓΟΥ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΙΒΕΙΣΗΣ ΤΟ ΣΩΜΑ.

Ἦδὺ καὶ τὸ παρὸν ἡμῖν θαῦμα καθέστηκεν,
ὅπερ ἐπὶ γυναίῳ τινὶ Κοσμιατῇ τοῦτομα τοῖς
μάρτυσι γέγονε· καὶ τάχα καλῶς μετὰ τὴν τῶν
αὐστηροτέρων ἀγγελίαν ἀπήντησεν, ἵνα τὴν ἐκεῖ-
θεν δοκοῦσαν ἔσεσθαι λύπην ἡμῖν, ὥσπερ ἐπὶ
σπόγγου τινὸς παρελθὼν ἀναμάσσεται· καὶ οὐ
τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἵνα ὥσπερ ἀπὸ γυναιῶν τῶν
ἀνιώντων ἢ διήγησις ἤρξατο, οὕτω καὶ τῶν ἡδόν-
των ἢ γραφὴ ἀρχὴν ἔχει πάλιν τὰ γυναῖα· οὕ-
τω γὰρ καὶ ὁ κύριος μετὰ τὴν ἀνάστασιν φαί-
νεται πρῶταις γυναιξὶ τὸ χαῖρε δωρούμενος,
ἐπειδὴ καὶ πρῶταις αὐταῖς μετὰ τὴν ἐν παρα-

33. DE COSMIANA, QUAE AD SANCTOS ORATUM ABIT,
ET DE IUMENTO CECIDIT, CORPUSQUE CONTRIVIT.

Suave nobis etiam praesens extitit miraculum,
quod a sanctis in muliere quadam Cosmiana no-
mine factum est, et fortassis austeriorum reci-
tationi occurrit, ut tristitiam quae illinc nobis
fore putabatur, cuiusdam spongiae more deter-
geret; et non tantum hoc, sed ut sicut a tristi-
bus mulierum narratio coepta est, ita etiam lac-
torum scriptura inceptionem feminas habeat. Sic
enim et Dominus post resurrectionem apparens,
primo avete mulieribus donat, quoniam primo eis

δείσω παράβασιν, τὰ τῆς λύπης ἐφθέγγατο ῥήματ' αὐτοῦ κρίνας αὐτὸς δικαιοτάτον, ἵνα πρῶται τὸ λυπεῖσθαι δεξάμεναι; αὐταὶ πρῶται καὶ τὸ χαίρειν κομίσωνται, καὶ μὴ ἢ σχίσμα ἐν τῷ σώματι κατὰ τὸν Θεῖον ἀπόστολον, τὸν κεφαλὴν μὲν γυναικὸς τὸν ἄνδρα καλέσαντα, ἄνδρὸς δὲ σῶμα τὴν γυναῖκα θεσπίσαντα· καὶ μήτε γυναῖκα χωρὶς ἄνδρὸς, μηδ' ἄνδρα χωρὶς γυναικὸς τὸ πᾶν εἶναι σῶμα βουλούμενον· ἢ τὸ μὲν τοῦ σώματος τὸ χαίρειν, τὸ δὲ τὸ λυπεῖσθαι πρῶτον ἐδέξατο.

Οὐκοῦν παρῆτο τὸ γύναιον· καὶ ὥσπερ Ἀθανασία πρώτη τῶν λυπεῖν δοκούντων θαυμάτων γεγένηται, οὕτω καὶ Κοσμιανὴ πρώτη τῶν ἐχόν-

post factam in paradiso transgressionem tristitiae verba pronunciavit. Hoc iudicans ipse iustissimum, ut quae primae tristari susceperant, ipsae quoque primae gaudere perciperent, et nec esset schisma in corpore, secundum divinum apostolum, qui caput mulieris virum vocavit, et viri corpus mulierem sanxit; et neque mulierem sine viro, neque virum sine muliere, corpus fore vult universum, cum alterum quidem corporis gaudium, alterum vero tristitiam prius suscepit.

Ergo assit mulier, et sicut Athanasia miraculorum prima, quae tristare videntur, effecta est, ita et Cosmiana prima eorum quae magnanimi-

των τὸ εὐθυμον γίγνοιτο· ἔρρωτο τοίνυν αὕτη
 τῷ σώματι, καὶ πάθος οὐδὲν ἔσχεν ἢ νόσημα·
 κατ' οἶκον δὲ διατρίβουσα, πόθον ἔσχεν ἐλ-
 θεῖν εἰς τοὺς μάρτυρας, καὶ προσκυῖναι τού-
 των τὰ λείψανα, καὶ τὴν βρύουσαν ἀπ' αὐτῶν
 εὐλογίαν καρπώσασθαι, καὶ πληρῶσαι τὸν πό-
 θον ἐθέλουσα, ἐπ' ὄνῳ μικρὸν ἀτάκτῳ καθίσα-
 σα, πρὸς τὸ τέμενος ὠδευε· ταύτην ὁ τοῦ φθό-
 νου πατὴρ θεασάμενος, σὺν πόθῳ πλείονι πρὸς
 τοὺς ἀγίους ὀρμήσασαν, μετ' αὐτὸς τὴν ζη-
 μίαν ὑφέξειν ἐνόμιζεν, εἰ μετὰ τοσαύτης σπου-
 δῆς καὶ θερμότητος εἰς τὸν ναὸν τὸν θεῖον ἀφί-
 κοιτο, καὶ μὴ καθ' ὁδὸν ταῖς πονηραῖς αὐτοῦ
 παγίσιν προσκόψασα, ποιήσαιτο τὴν ἐπάνοδον,
 μήτε τὸν σκλὸν ἰδοῦσα τὸν ἔνθεον, μήτε τὸ σέ-

tatem habent, efficiatur. Itaque incolumis erat haec
 corpore, et passionis nil habebat. Porro domi de-
 gens, desiderium habebat venire ad martyras, et
 adorare horum reliquias, ac emanante ab illis be-
 nedictione potiri. Et adimplere desiderium volens,
 cum pauxillum supra inquietum sedisset asinum,
 ad templum iter agebat. Hanc invidiae pater cum
 multo ad sanctos ancre properare videns, mag-
 nam se putabat sustinere iacturam, si cum tanto
 studio et calore ad divinum templum ipsa per-
 tingere potuisset, et non in itinere in magnos la-
 queos eius offendens reditum faceret, neque dei-

βας δοῦσα τὸ πρόσφορον , μήτε τὸ δῶρον λαβούσα τὸ τίμιον λυποῦσι γὰρ αὐτὸν καὶ δάκνουσιν ἅπαντα τὰ τὸν θεὸν ὡς ἀγαθὸν θεραπεύοντα , καὶ τοὺς φιλοθέους ἀνθρώπους εὐεργετοῦντα καὶ σώζοντα.

"Ὁθεν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς ὁδοῦ τὸ γύναιον ὡς ἶδε γενόμενον , ῥίψας ἀθρῶν τὸ φέρον αὐτὴν ὑποζύγιον ἐπ' ἑδαφος ἤνεγκεν εἰς τοῦπίσω πεσεῖν , καὶ τὸν νῶτον ἡτέϊσθαι ποιήσας τοῦ πτώματος , ὃ φορᾷ σφοδρότερα φερόμενον τῇ γῇ προσραβῆν , ὅλον εὐθὺς συνετρίβετο , καὶ νεκράν ἐπὶ πολὺ τὸ γύναιον ἔδειξεν· τάχα δ' ἂν καὶ πρὸς τάφον παρέπεμψεν , εἰ μὴ τοὺς μάρτυρας ἀναψύχοντας εὗρισκε· καὶ θανοῦσαν σχεδὸν ἀνε-

fica confessione visa , neque cultura data , neque munere pretioso impenso. Tristem quippe hunc reddunt , et mordent omnia quae Deum tamquam benignum placant , hominibusque Dei amicis beneficia praestant , et salutis argumenta.

Unde cum ad medium itineris mulierem venisse vidisset , iactato repente subiugali , quod portabat eam , ut in terram retrorsum caderet impulit , et ut dorsum ante alias partes corporis illi sum rueret , fecit. Quod cum impetu validiori deferretur in terram , illisum est , et totum confestim contritum , mortuamque diutius mulierem demonstravit ; fortassis et ad sepulchrum mississet ,

γείροντας καὶ ζῶν πάλιν ταύτην παρέχοντας· μετὰ πολὺν γοῦν αὐτὴν ἀνανήψασαν, ἐτέθνηκει γὰρ τῷ ροιζῶ τότε τοῦ πτώματος, καὶ πάντα αὐτῇ τὰ ὀστά διελέλυτο, εἰς πόλιν ἀποστρέφειν οἱ συνόντες ἠβούλοντο, ἵνα θερμὰ φησὶν ἔχουσιν ἔτι τὰ τραύματα, πρὸς ἰατροὺς ἀπενέγκωσιν, καὶ μὴ μετὰ ψύξιν καὶ νέκρωσιν δοκοῦσιν· Ἰὰρ τὰ τῶν τραυμάτων θερμότερα, καὶ πρὸς ἴασιν ἐτοιμότερα, καὶ μήτε τοσοῦτον ἰατροῖς παρέχειν τὸν κάματον, μήτε μὴν ἄλγος ἐμποιεῖν τοσοῦτον τοῖς πάσχουσιν, ὅσον τὰ μετὰ πληξίν ψυχούμενα καὶ βραδύνοῦτα δέξασθαι φάρμακον· ἡ δὲ τὴν ἐκκοπὴν τῆς εἰς τοὺς ἄγιους

nisi refrigerantes martyras invenisset, et paene mortuam erigentes, et vitam iterum concedentes. Post multum ergo, cum illa recreata paululum respirasset, mortua enim erat prae magno impetu casus, et omnia ossa eius fuerant dissoluta, in civitate qui simul aderant repedare volebant, ut dum calida inquirunt habet adhuc vulnera, ad medicos referatur, et non post congelationem et mortificationem; videntur enim calidiora vulnera, et ad sanandum magis esse facilia, et medicis tam magnum non praestare laborem, neque tantum his qui patiuntur inferre dolorem, quantum quae post percussionem frigescent, et admittunt tarde remedia. Quae impedimentum profectionis ad san-

ἀφίξιως, δαίμονος ἔργον εἶναι νοήσασα, πάλιν νοοτεῖν οὐκ ἠνέσχετο, πρὸ τῆς τοῦ πόθου πληρώσεως· πάλιν οὖν ἐπὶ τὸ κτῆνος αὐτὴν μετὰ δυσχερείας πολλῆς ἀνενέγκαντες, ἔμπροσθί τε καὶ ὀπίσθι, μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας κατέχοντες, διὰ τὸ παντὶ ὡς αὐτὴν κατέχειν ἑαυτὴν ἐπ' ἀλόγῳ μὴ δύνασθαι, σὺν κινδύνῳ πολλῷ πρὸς τοὺς μάρτυρας ἤγαγον· καὶ προσευξαμένην αὐτὴν, καὶ τὴν αὐτῶν σορὸν προσκυνήσασαν, ἐπὶ τὸ ἄστυ πάλιν εἰσήνεγκαν, παραμένειν τῷ νεῷ μέχρι ρώσεως οὐ θελήσασαν· ἀλλὰ τοῦτο πρὸς τοὺς ἁγίους ἀστειώτατα λέξασαν.

Πολλοὶ μὲν, ὃ Χριστοῦ μιμηταὶ καὶ θεράπωντες μάτυρες, νοσοῦντες πρὸς ὑμᾶς ἀφι-

ctos agenda, daemonis esse opus intelligens, redire nullatenus patiebatur ante desiderium adimpletum. Rursus ergo eam supra iumentum cum multa difficultate imponentes, antequam ac retro cum ingenti cautela retinentes, eo quod continere se ipsam supra iumentum nullo modo posset, cum multo periculo ad martyras adduxerunt. Et cum orasset, eorumque tumulum adorasset, in urbem hanc iterum introducunt, permanere in templo usque ad incolumitatem nolentem, sed hoc ad sanctos urbane dicentem.

Multi quidem, o Christi aemulatores et famuli sancti martyres, aegroti ad vos venientes, cum

κνούμενοι , μετὰ ῥώσεως καὶ χαρᾶς ὑποστρέφουσιν , ἐγὼ δὲ μετὰ ῥώσεως ἐξεληθοῦσα τῆς πόλεως , πρὸς ὑμᾶς ἐλθοῦσα , ταύτης ποιήσασθαι φύλακας , μετὰ πόσου κινδύνου καὶ νοσήματος ἐπανέρχομαι· καὶ νῦν εἰ μὲν ἀσθενοῦσα τῆς ἐστίας ἐλήλυθα , παρέμενον ἂν μέχρις οὗ τελείαν ἐκομισάμην τὴν ἴασιν· ἐπειδὴ δὲ πρὸς ὑμᾶς οὐ πάθους ἕνεκα καὶ παραμονῆς παραγέγονα , ἀλλ' εὐχῆς καὶ προσκυνήσεως , ἣν ὁ μισόκαλος κωλύσαι τεθέληκεν , ἀλλ' οὐκ ἴσχυσεν , τὴν ὑμῶν εὐρὼν συζυγίαν ἀντίπαλον ταύτην ὡς ἡβουλόμην τελέσασα , πάλιν οἴκαδε πορεύομαι , οὐκ ἄλλους ἰατροὺς τοῦ ἐμοῦ ποιησαμένη νοσήματος , ἀλλ' ὑμᾶς ἐλθεῖν ἐκεῖσε προτρέπουσα , καὶ τὴν ὑμῶν ἀρωγὴν ἀναμένουσα· ἵν' ὥσπερ ἐρ-

sospitatis gaudio revertuntur ; ego autem quae de civitate cum incolumitate egressa sum , et ad vos veni , huius vos factura custodes , cum quanto periculo et languore revertor ! Et nunc si infirma quidem a domo profecta fuisset , perseverarem utique quo usque perfectam reciperem sanitatem ; quia vero ad vos non passionis et perseverantiae causa veni , sed orationis et adorationis , quam osor bonorum inhibere voluit , sed non valuit , vestram inveniens combinationem adversam , hanc sicut volui consummavi , domum regrediar , non alios medicos mei factura languoris , sed vos ex-

ῥωμένην με τῆς ἐστίας εἰλήφατε, οὕτως ἐκείσε
 γιγνομένην ἰάσησθε· ταῦτα πρὸς Κῦρον καὶ Ἰω-
 ἀννην τοὺς μάρτυρας φήσασα, τὸν τούτων νεὼν
 καταλέλοιπε, καὶ σὺν πολλῷ τὴν πόλιν κινδύ-
 νῳ κατέβληφεν, ἀδιδάκτως πιστεύουσα, ὡς πάν-
 τως ἐλθόντες οἱ ἅγιοι, κατ' οἶκον αὐτὴν θε-
 ραπεύσωσιν· ὁ καὶ γεγένηται.

Κυροῦν γὰρ τὴν πίστιν τῶν εἰς αὐτοὺς πι-
 στευόντων σπουδάζουσιν, ἔργῳ δρῶντες ἅπτερ
 ἐκεῖνοι πιστεύουσιν, καὶ πιστοτέρους αὐτοὺς τῆς
 τῶν πιστευθέντων δωρεᾶς ἐρᾶζόμενοι· κατ' αὐ-
 τὴν γὰρ τὴν νύκτα σχήμασιν ἱατρῶν ἀφικόμε-
 νοι, τί ἂν ἔχοι τὴν Κοσμιανὴν καθεύδουσαν
 ἤροντο· ἡ δὲ τὸ πάθος ἀπήγγελλε, καὶ τοῖς

hortans venire, et vestrum praestolans adiuto-
 rium, quatinus sicut me a domo accepistis inco-
 lumem, ita illuc remanentem sanetis. His ad Cy-
 rum et Iohannem martyres dictis, basilicam ho-
 rum deseruit, et cum multo ad civitatem discrimi-
 mine venit, indubitanter credens quod sancti do-
 mum venturi, se forent procul dubio curaturi,
 quod et factum est.

Stabilire quippe fidem in se credentium sata-
 gunt, opere gerentes quae illi credunt, et fide-
 liores eos his qui crediderant collatis muneribus
 operantes. Eadem igitur nocte in habitu mona-
 chorum venientes, quidnam haberet Cosmianam

ἀγίοις φησὶν ἐπιμέμεφετο, ὡς τοῖς μὲν ἄλλοις ἀσθενέσει τὴν ῥῶσιν παρέχουσιν, αὐτὴν δὲ μό-
την ἑρρώμενην συνῆρίψασιν· μειδιάσας δὲ ὁ τὴν
τοῦ καθηγουμένου τάξιν, καὶ τὸ διδασκαλικὸν
φανεὶς ἐπέχων ἀξίωμα, τῷ μαθητιῶντι προσ-
έταξε· πάρελθε, φησὶν, καὶ θάττον αὐτὴν τῆς
πληγῆς ἐλευθέρωσον· ὁ δὲ πληρῶν τὸ ἐπίταγ-
μα, δρομαῖος ἐλθὼν τὴν σιαγόνα πλήττει ῥα-
πίσματι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῇ νοσοῦσῃ χαρί-
ζεται· ἡ δὲ τῇ πληγῇ στρέφεται τοῦ ῥαπίσμα-
τος, ὕπαρ τινὰ ῥαπίσαι νομίσασα· ἀλλ' οὐδέ-
να στραφεῖσα τεθέεται, οὐ τὸν ἱατρὸν φησὶν
τὸν προστάξαντα, οὐ τὸν μαθητὴν τὸν διδωκό-
τα τὸ ῥάπισμα, οὐκ ἐπὶ τῆς σιαγόνος τὸ ῥά-

dormientem interrogaverunt. At illa passionem
referebat, et super sanctis caeli queritabat, quod
aliis quidem infirmis sanitatem praestiterint, se
vero solam sanam contriverint. Subridens autem
is qui praeceptoris ordinem et didascalicam nosce-
batur dignitatem habere, ei qui discipulus vide-
batur esse, praecepit: adesto, inquit, et ocus
eam a contritionibus libera. Qui cum praeceptum
impleret, et currens venisset, maxillam percutit
alapa, et languenti tribuit libertatem. At illa ictu
vertitur alapae, in veritate quemquam feruisse ar-
bitrata: sed neminem conversa conspexit, non
medicum qui quasi praeceperat, non discipulum

πισμα, οὐ τὰ ἐκ τοῦ πτώματος τραύματα, οὐ
 τὸ τοῦ γάτου δύσοιστον νόσημα, ὅπερ ἡ τῶν
 ἁγίων λυσίπονος ἄφιξις, καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν δο-
 θὲν σωτήριον ῥάπισμα, φρουῖδα συντόμως πε-
 ποίηκε, καὶ τὰς τούτων ἀλγῆδόνας ἠφάνισε· αὐ-
 τη μὲν οὖν οὕτω λαβοῦσα τὴν ἴασιν, καὶ τῆς
 ῥώσεως εὐθὺς ἐλθοῦσα πρὸς αἴσθησιν, ἀναστά-
 σα τοὺς ἁγίους εὐφήμισεν, τὴν χάριν ἄδουσα
 καὶ τὸ τάχος τῆς ῥώσεως· ἡμεῖς δὲ τὴν κατ' αὐ-
 τὴν διήγησιν συντελέσαντες, καὶ πάλιν τοὺς
 ἁγίους ὑμνήσαντες, τέρας ἐν ἑτερον ἢ καὶ δεύ-
 τερον γράψαντες, καὶ τέλος αὐτὰ τῶν ἐπ' ἀλε-
 ξανδρεῦσι λεχθέντων θαυμάτων τευξάμενοι,
 τῶν εἰς αἰγυπτίους καὶ Λίβυας, Θεοῦ συνερ-

qui dederat alapam, non in maxilla indicium ala-
 pae, non quae ex casu prodierant vulnera, non
 insanabilem dorsi languorem, quae sanctorum do-
 lores dissolvens adventus, et salutaris quae ab eis
 data est alapa, invisibilia compendio fecit, ho-
 rumque dolores exterminavit. Haec itaque taliter
 sanitatis incolumitate percepta, protinus ad se re-
 diit, et surgens sanctos laudibus extulit, gratiam
 et sospitalis celeritatem decantans. Nos autem nar-
 ratione de ipsa consummata, sanctisque hymno
 dicto, prodigium unum vel duo scribentes, et fi-
 nem eorum miraculorum quae in Alexandrinos
 dicta sunt fabricantes, quae in Aegyptios et Afros

χοῦντος καὶ τῆς τῶν μαρτύρων συμμαχίας, ἀρξώμεθα.

λδ. ΠΕΡΙ ΔΩΡΟΘΕΑΣ, ΗΣ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΕΙΣ
ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΑΠΩΝ ΩΟΝ ΚΑΤΕΠΗΕΝ ΟΦΕΩΣ.

Εἰς καιρὸν ἡμῖν γύναιον ἕτερον παραγέγονε κατὰ τὴν ὁδὸν καὶ αὐτὸ τὴν εἰς μάρτυρας φέρουσαν, ἐπὶ παιδὶ μικρῷ παθὸν τὴν ἐπήρειαν, καὶ τῆς τῶν ἀγίων φανεραῖς καὶ ταχείας τυχὸν ἀντιλήψεως, καὶ τῷ προλαβόντι θέλει συνάπτεσθαι, ἵνα μὴ μόνῳ τῷ στόματι, ἀλλὰ καὶ γραφῇ κηρύττη τῶν σεσωκότων τὸ Τρόπαιον ἧς ἡμεῖς τὸ εὐγνώμον θαυμάσαντες, καὶ τὸν πόθον πλη-

gesta sunt, cooperatione Dei et auxilio martyrum, inchoemus.

34. DE DOROTHEA, CUIUS FILIUS CALLINICUS NOMINE
CUM AD SANCTOS PERGERET, OVUM
DEGLUTTIVERAT SERPENTIS.

Ad tempus nobis etiam mulier alia venit, quae et ipsa in via, quae ducit ad martyras, super puerulo temptationem perpessa, sanctorumque manifestum et citum consecuta praesidium, cum praecedente vult colligi, ut non solum ore, sed et scriptura, trophaeum praedicet Salvatorum. Cuius nos opportunitatem et devotionem mirantes, etiam votum adimpleamus, linguam ei et manum

ρώσωμεν , γλῶτταν αὐτῇ κιχρῶντες καὶ κάλαμον ἵνα καὶ τὸν τῆς εὐγνωμοσύνης μισθὸν κεύσει θεοῦ σὺν αὐτῇ κομισώμεθα. Δωροθέα μὲν ἐκαλεῖτο τὸ γύναιον , τὰ δὲ ταύτης μεिरάκια δύο ἦν , Καλλίνικος καὶ Ἐπίμαχος· Καλλίνικος μὲν ὁ μείζων ἐτῶν ὑπῆρχε ὡς δώδεκα· Ἐπίμαχος δὲ χρόνον ἤνυεν ἑννατὸν μεθ' ὧν ἡ γεννήσασα πρὸς τὸ τῶν ἀγίων ἤρχετο τέμενος , προσεύξασθαι τε καὶ προσκυνῆσαι αὐτῶν τὰ σεβάσματα λείψανα· τὸ πλεῖστον δὲ τῆς ὁδοῦ διοδεύσαντες , ὑπὸ τι δένδρον καθέζονται , τὸν ἐξ ὁδοιπορείας ἀναλύοντες κάματον· ποσὶ γὰρ ἀπίεσαν , ἐπεὶ τῶν χρημάτων ἡ ἔνδεια , ζώοις αὐτοὺς ἐπιβαίνειν ἐκάλυεν.

mutuantes et calamum , ut et devotionis quoque mercedem iubente Deo cum ipsa percipiamus. Dorothea quidem vocabatur mulier; huius autem duo pueri Callinicus et Epimachus vocabantur , quorum maior Callinicus scilicet erat annorum quasi duodecim , Epimachus autem nonum agebat annum ; cum quibus genitrix ad sanctorum veniebat basilicam , orare atque salutare colendas eorum reliquias. Cumque maiorem partem itineris transegissent sub quadam arbore sedent , itineris fatigationem solventes ; pedibus enim profecti fuerant ; nam pecuniarum egestas iumenta illos ascendere prohibebat.

Οὗς ὑπὸ Τὸ δένδρον ὄρων ὁ ἀρχέκακος, εὐ-
 θὺς τῆς καθ' ἡμῶν ἀρχαίας ὑπὸ Τὸ δένδρον ἐπι-
 βουλῆς ἐμνημόνευσε, δι' ἧς ἐν Ἀδάμ τε καὶ Εὐᾶ
 γένος ἅπαν ἀνθρώπειον βασκανίας ἀπέκτεινε βέ-
 λεσιν, καὶ θανάτῳ δουλεύειν ἐτάχθησαν· ὅθεν
 ὠδὸν οὖριον ὄφεις δι' οὗ κακείνην ἡμῖν ἐτύρρευε
 τὴν ἀπώλειαν, τοῖς μείραξι παρὰ Τὸ πρέμνον
 τοῦ δένδρου κείμενον ἔδειξεν, ὅπερ οὔτε καλὸν
 ἦν εἰς βρώσιν, οὐδὲ ὠραῖον εἰς ὄρασιν. εἰ καὶ
 οὕτω τοῖς παισὶν ὡς καὶ τῇ Εὐᾶ διὰ τὸ ἀτελὲς
 τῆς ἡλικίας ἐφαίνετο, μήπω λαχούσης γεγυμ-
 νασμένα τὰ τῆς ψυχῆς ἀσκητήρια πρὸς καλῶν
 καὶ μὴ τοιούτων διάκρισιν· ὧν ὡς ἔφην χηρεύ-

Quos antiquus sub arbore intuens inimicus, sta-
 tim contra hos insidiarum recordatus est quas an-
 tiquitus sub arbore texuit, per quas etiam in Adam
 et Eva genus universum humanum livoris iaculis
 interfecit, et morti servire coëgit. Unde concale-
 factum et virulentum serpentis ovum, per quod
 et illam commoveret perditionem, pueris iuxta
 truncum arboris iacens ostendit, quod neque bo-
 num erat ad escam, neque pulchrum ad visum,
 licet sic pueris, sicut etiam Evae, propter im-
 perfectionem aetatis videretur, cum nondum es-
 sent exercitatos animae sensus sortiti, ad bono-
 rum et horum contrariorum discretionem. Qui-
 bus ut dixi carentes, ad ovum quod visum fue-

οντες, ἐπὶ τὸ φανέν ὡδὴν ἀνεξετάστως ἐσπούδασαν, πῆνοῦ τινὸς τῶν ἀνὰ τὸν αἶρα χωρευόντων εἶναι νομίσαντες γέννημα· ἀρπάσας δὲ τοῦτο καὶ λαβὼν ὁ Καλλίνικος, ἔφθασε γὰρ Ἐπιμάχον τὸν ἐλάττονα, ὡς μέγα τί τῇ χειρὶ διεβάσταζε· καὶ ἐπειδὴ περ ὁ ἀδελφὸς ἀποτυχὼν τοῦ θηράματος ἔκλαιεν, καὶ τούτῳ τὸ εὖρημα παρέχειν ἢ μήτηρ ἐκέλευσεν, ἵνα τοῦ μικροτέρου παιδὸς ἀναστείλῃ τὸ δάκρυον, θάπτον τὴν χεῖρα προσενέγκας τῷ στόματι, τὸ ὡδὴν εὐθὺς καταπίνει τοῦ ὄψεως, μεμορφωμένον ἤδη καὶ τέλειον ἔχον ἔνδον τὸ τῆς τεκούσης ὁμοίωμα· καὶ μητρικοῦ παρακούσας προστάγματος, θάνατον παρακοῆς ἐτρύγα τὸ βλάστημα· εἰ μὴ Κύρος αὐτὸν καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυρες τὸ θανατηφόρον

rat indiscusse festinaverunt, volatilis cuiusdam ex his quae choros per aëra ducunt genimen esse putantes. Quo arrepto Callinicus et elevato, praevenit enim Epimachum minorem fratrem, quasi quiddam magnum manu portabat. Et quoniam frater captione frustratus plorabat, et huic inventionem praestare mater iubebat, ut minoris filii lacrimas removeret; citius manum applicans ori, ovum statim absorbet serpentis, formatam iam et perfectam habens intus parientis similitudinem. Et maternum praetergressus praeceptum, mortem inobedientiae per foetum captasset, nisi

ἐκδῦναι πεποίηκαν δίκτυον· εἶτα τὸ λοιπὸν τῆς πορείας ἀνύσαντες, εἰς τὸ τέμενος γίνονται.

Ὡς δὲ τοῦτο κατέλαβον, καὶ τὰς προσευχὰς θεῷ τε προσήνεγκαν, καὶ τὸν τῶν Ἀλίων τάφον ἡσπάσαντο, μετ' οὐ πολὺ τῆς προσκυνήσεως, τὰ σπλάγχνα πονεῖν ὁ Καλλίνικος ἤρξατο, ἀνοιχθέντος ἐν τῇ τούτου γαστρὶ τοῦ ὤου, καὶ τὸν κάκιστον ἐκείνον θησαυρὸν ἐξεμέσαντος· καὶ στρόφοις μὲν αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀλγηδόνων ἐφείσαν· ταῖς δὲ κατὰ μέρος αὐξήσεσιν τῶν μὲν στρόφων παραιτούντων τὸ Γνώρισμα, τοῖς δὲ δαιμόνων ὁμοιοῦντο στρεβλώσει· ἄρτι γὰρ τοῦ περιέχοντος ὀστρακοειδοῦς ὑμένος ἐκκύψαν τὸ πανχάλεπον γέννημα, καὶ μὴ παροῦσαν εὕρισκον τὴν φύσα-

Cyrus cum atque Iohannes martyres mortiferum evadere rete fecissent. Deinde residuo viae peracto, ad basilicam veniunt.

Cumque ad hanc pervenissent, Deoque orationes obtulissent, non multum post orationem viscera dolere Callinicus coepit, cum iam ovum in huius ventre apertum esset, et thesaurum illum pessimum evomisset. Et quidem initia dolorum tortionibus erant paria, quae in incrementis partim earumdem tortionum denegabant notitiam, partim vero daemonum tortionibus erant similia. Cum enim testaceae formae membrana circumdaretur prorupit saevissimum genimen, et prae-

σαν, πρὸς τὴν ταύτης εἶρπε κακὴν ἀναζήτησιν, καὶ τῇδε κἀκεῖσε τοῦ παιδὸς τὰ σπλάγχνα διέθεε· τάχα δὲ καὶ διέδακνεν, εὐρεῖν ἐν αὐτοῖς τὴν τροφὸν οὐ δυνάμενον· ὅθεν τὰ πρῶτα μὲν ἔκλαιε, προβαῖνον δὲ μείζοσι κραυγαῖς ἤϋξε τὸ δάκρυον· ὡς δὲ βαστάζειν πλέον τοῦ ὀφειῶς τὰς ἀνίας οὐκ ἴσχυσε, πεσὼν εἰς γῆν ἐκυλίετο, ἐσπαράττετο, πολυειδῶς τοῖς μέλεσιν ἐτυλίσσετο, ὡς μηδὲ φωνὴν αὐτὸν ἐκπέμπειν εἰς ὕστερον δύνασθαι, ἀλλὰ θνήσκειν εὐθύς τοῖς ὀρώσιν νομίζεσθαι.

Δωροθέα δὲ ἡ τοῦτον καὶ τὸν ἀδελφὸν ὡς ἔφην ὠδύνασα, Καλλινίκου τὰ σπλάγχνα πλέον ἐδάπτετο, οὕτως ἐλεινῶς τὸν υἱὸν ἀπολλύμε-

sentem non inveniens matrem, ad huius malam repedabat inquisitionem, et hac illacque viscera pueri peragrabat forsitan et mordebat, invenire in illis nutricem non valens; unde puer dolore pressus, in primordiis quidem flebat, procedente vero tempore maioribus lacrimas augebat clamoribus. Porro cum portare amplius serpentis cruciatus non posset, cadens in terram volutabatur, discerpebatur, multiformiter membris involvebatur, ita ut postmodum nec vocem emittere posset, moribundus continuo a videntibus aestimatus.

Dorothea vero quae hunc et fratrem sicut dixi pépererat; plus membris quam Callinicus mordebatur, tam miserabiliter filium perditum intuens.

νον βλέπουσα· καὶ προσελθοῦσα θᾶττον τοῖς μάρτυσιν μετὰ κραυγῶν καὶ δακρύων τὰς ἱκετείας προσέφερεν· βαβαὶ γὰρ, ἔλεγεν, ἄγιοι, πῶς μου τὴν θυσίαν ἐδέξασθε; βαβαὶ ποίων με δαρεῶν ἡξιώσατε; βαβαὶ ποίας μοι δεξιώσεως μετεδώκατε; ἄλλαι γυναῖκες τέκνα μὴ ἔχουσαι πρὸς ὑμᾶς καταφεύγουσαι τίκτουσιν, ἐγὼ δὲ δύο δορυφρουμένη τὰνθάδε κατέλαβον, καὶ μεθ' ἐνὸς, εἰ μὴ σπεύσοιτε, τῶν ἐνθὲνδε ἀπέρχομαι· ἄλλοι θανάτου πνέοντες ἔρχονται, καὶ τούτου καταγελῶντες ἀπέρχονται· ἐμοῦ δὲ τῆς ἀθλίας τὸ νήπιον παῖζον ἤκεν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὀρχούμενον, καὶ πάντως τεθνήξεται, ἐὰν ὑμεῖς οὐ λυτρώσεσθε· καὶ τὴν ὁδὸν ἣν ἐλήλυθε, πάλιν ζῶν οὐ πορεύσεται· ἤρατέ μου τοῦ γήρους τὸ στή-

Et accedens cito ad martyras, supplicationes cum clamoribus et lacrimis offerebat. Dicebat enim: heu heu, sancti, quomodo sacrificium meum admisistis? heu heu qualibus me dignam muneribus reddidistis? heu heu quam mihi susceptionem tribuistis? Aliae mulieres natos non habentes cum ad vos confugerint pariunt, ego autem duos oblatura huc veni, et cum uno hinc nisi acceleraveritis regrediar. Alii necis spirantes accedunt, sed hanc deridentes, abscedunt; meus autem infelix puerulus qui ludens venit et saltans, procul dubio morietur, nisi vos liberaveritis, et via qua

ριγμα, τῆς ἀσθενείας τὴν βακτηρίαν ἐλάβετε, τὴν ἐλπίδα τοῖς ἐν ἐσχάτοις ἀναπαύλης ἡρπάσατε· τὸν τρέφειν με μετὰ θεὸν προσδοκώμενον ἔχετε· εἰ ἐγὼ, μάρτυρες, ἔπταισα, τί μου τὸ παιδίον κολάζετε; εἰ ἐγὼ ἥμαρτον, ἐμὲ τιμωρήσαθε· τί μητρὸς ἀμαρτίας ἀγνοοῦσι τέκνοις ἐπάγετε; διὰ τί κατάρας νομικῆς καὶ μωσαϊκῆς γίγνεσθε κατακρίσεως ἔκδικοι; ἀμαρτίας γάρ φησιν πατέρων ἐπὶ τέκνα· ἀλλ' ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν, ὡπὲρ ἡμῶν κατάρα γενόμενος· καὶ ταύτην διὰ τοῦ προφήτου τὴν κατάρκρυσιν ἔλυσεν διαρρήδην εἰπὼν, ὥς οὐκέτι λεχθήσεται ἡ παραβολὴ αὕτη· οἱ πατέρες ἔφαθον ὁμφακα, καὶ οἱ ὁδόντες τῶν τέκνων ἐμω-

venit non vivus abibit. Tulistis senectutis meae firmamentum, infirmitatis baculum accepistis, spem quietis extremam rapuistis, et eum quem post Deum nutrire me praestolabar habētis. Si ego martyres culpavi, ut quid puerum meum cruciatis? Si ego peccavi, me punite. Quare peccata matris ignorantibus natis infertis? quare condemnationis legalis atque mosaicae maledictionis ef-
 cimini defensores? peccatum enim inquit patrum in filios. Sed ex maledicto legis Christus nos redemit, pro nobis adveniens, et per prophetam condemnationem dissolvit, manifeste dicens, quod ultra non esset dicenda parabola haec, patres co-

διάσαν· καὶ λοιπὸν οὐκ ἄλλον ὑπὲρ ἄλλου ,
 ἀλλ' ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ·
 καὶ ψυχὴ ἢ ἁμαρτάνουσα, αὐτὴ ἀποθανέεται ,
 καὶ οὐκ ἄλλός τις ὑπὲρ αὐτῆς ὑφέξει δίκην καὶ
 κόλασιν· ἄλλοι εἰσὶν οἱ τῇ κατάρρα τοῦ νόμου
 δουλεύοντες , οἱ τὸν ἐλευθερωτὴν Χριστὸν τὸν
 τοῦ Θεοῦ υἱὸν οὐ δεξάμενοι· ἡμεῖς δὲ τὴν δι'
 αὐτοῦ υἱοθεσίαν κερδάναντες , οὐ πνεῦμα δου-
 λίας εἰς φόβον ἐλάβομεν , ἀλλὰ πνεῦμα υἱοθε-
 σίας , ἐν ᾧ κράζομεν ἁββᾶ ὁ πατήρ· καὶ τὸ λοι-
 πὸν ἐλεύθεροι ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν· ἡ
 οὖν ἐμὲ ἐκολάσατε , καὶ τὸ τέκνον ἐάσατε , ἡ σὺν
 αὐτῷ καὶ ἐμὲ τιμωρήσατ'δε , ἵνα μὴ ζῶσα βλέπω
 τοῦ ἐμοῦ παιδὸς τὴν ἀπώλειαν· εἰ δὲ τούτων

mederunt ivas acerbas , et dentes filiorum obstu-
puerunt. Ergo non alius pro alio , sed unusquis-
 que pro se rationem reddet Deo ; et anima quae
 peccaverit , ipsa morietur , et non alius quisquam
 pro ea sustinebit iudicium vel tormentum. Alii
 sunt qui maledicto legis deserviunt , hi videlicet ,
 qui liberatorem Christum Dei filium non suscep-
 erunt. Nos autem filiorum adoptionem per ipsum
lucrantes , non spiritum servitutis in timore acce-
 pimus , sed spiritum adoptionis filiorum in quo
 clamamus abba pater ; sicque de cetero liberi con-
 stituti sumus libertate qua Christus nos liberavit.
 Ergo aut me cruciate , filiumque dimittite , aut

οὐδὲν ἀνέχεσθε διαπράξασθαι, πάλιν μου τὸν παῖδα χαρίσασθε, τὸν φύλοικτον Θεὸν καὶ δεσπότην ὑμῶν ἐκμιμούμενοι.

Ταῦτα καὶ τούτων πλείονα πρὸς τοὺς μάρτυρας λέγουσα, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς φέρουσα δάκρυα, μικρὸν περὶ τὸν ὄρθρον ἀφύπνωσε, οὐκ ἀθυμίας καὶ κόπου νικηθεῖσα τοῖς βέλεσιν, ἀλλ' ἵνα τῶν ἀγίων θεάσοι τὴν ἐπίσκεψιν· οἱ παραστάντες ὡς πᾶσιν εἰώθασιν, ὡς περὶ ὥραν τρίτην τῆς ἡμέρας τὸν υἱὸν ἐξοῖσαι τοῦ τεμένους ἐκέλευσαν, καὶ θεῖσθαι μέσον εἰς τὸ ἐξώτερον ὑπαιθρον προσέταττον, μηδενὸς αὐτῷ προσεγγίζοντος, μηδὲ τῆς τεκούσης αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ μικροῦ διαστήματος παρακάθεσθαι, καὶ θεωρεῖν

cum ipso etiam me punite, ne vivens mei videam perditionem filii. Si vero nihil horum patimini agere, donate mihi iterum puerum amatorem miserationis Deum nostrum et dominum imitantes.

Cum autem haec et his plura dixisset ad martyras, et per totam noctem lacrimas obtulisset, modicum circa diluculum obdormivit, non animi defectionis, et laboris victa sagittis, sed ut sanctorum visitationem aspiceret, qui assistentes, sicut omnibus facere consuevere, circa horam ferme tertiam diei filium educere a templo iusserunt, et ponere sub divo medium in exteriori atrio praeceperunt, nemine illi, nec ipsa matre

τὸ γινόμενον ἐπ' αὐτῷ θεόθεν τεράστιον· καὶ ταῦτα μὲν εἶπον οἱ μάρτυρες, καὶ εἰπόντες ἀπέπησαν. Δωροθέα δὲ κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὥραν ἔδρα τὸ θέσπισμα, καὶ τὸν παῖδα λαβοῦσα, τοῦ τεμένους ἐξήγαγεν, καὶ ἐν τῷ ῥηθέντι τόπῳ κατέκλινεν ἔνθα καὶ ἔνθα συνεχῶς κυλινδούμενον, καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς θανεῖν προσδοκώμενον, τῇ δὲ μητρὶ ζῆν πιστευόμενον.

Ὡς ἡμιωρίου δὲ μικροῦ διοδεύσαντος, μετὰ τὴν γενομένην ἐκείσε τούτου κατάκλισιν, πλήθους πολλοῦ παρεστῶτος, καὶ περιμένοντος ἰδεῖν τὴν ἀπόβασιν, ἰδοὺ ἡ τὸ ὡδὸν ἐκείνο γεννήσασα δράκαινα τούτου ποιούμενη τὴν ζήτησιν, ἔρπου-

appropinquante, sed obsidente; modico interposito spatio visura prodigium quod erat in eo divinitus faciendum. Et haec quidem dixerunt martyres, et dicentes avolaverunt, Dorothea vero per iam dictam horam sanctionem agebat, puerumque susceptum eduxit e templo, et in praedicto loco recumbere fecit, hac illacque creberrime volutatum, quia multis quidem mori expectabatur, sed a matre vivere credebatur.

Porro cum media quasi hora praeterisset, postquam puer ibidem recubuit, multitudine copiosa praesto adsistente, atque permanente visura proventum, ecce dracona, quae ovum illud generaverat, huius faciens inquisitionem, repens et

σά τε καὶ συρίττουσα παραλίνεται , ἀνακαλοῦσα
καθὰ καὶ γυνὴ νήπιον ἀπολλύμενον σὺν ὄλου-
γῇ καὶ κοκυτῶ ποιεῖσθαι φιλεῖ τοῦ ποθομένου
τὴν ἔρειναν· καὶ τῆς ἕξω θύρας προφανῶς ἐλά-
σασα , καὶ τὸν ἐφεστῶτα λεὼν διαστήσασα , καὶ
πρὸς φυγὴν παρὰ τὰ προοίμια τρέψασα , πρὸς
τὸν παῖδα τρέχει τὸν ἄρρωστον , καὶ τοῦτον συχ-
νῶς περιθέουσα , ποτὲ μὲν πρὸς τὸ οὖς ἐψιδύρι-
ζε , ποτὲ δὲ τῷ στόματι προσεπέλαζεν , καὶ τὸν
υἱὸν ἡσυχίως ἀνέκραξε κάτω ποῦ κείμενον , καὶ
τῇ γαστρὶ τοῦ παιδὸς ἐντρεφόμενον· ὃς παρού-
σης τῆς μητρὸς ἐπαισθόμενος , καὶ τὰ ταύτης
γνωρίσας συρίσματα , δρομαῖος ἀνέρχεται , καὶ
πρὸς αὐτὴν διὰ τοῦ στόματος ἔξεισιν , ὡς ἅπαξ
τεχθεὶς καὶ κυοφορεῖν μῆκέτι βουλόμενος μᾶλ-

sibilans venit , revocans id more mulieris , quae
amisso parvulo cum eiulatu et cocyto facere af-
fectat desiderati scrutinium. Et exteriorem ianuam
evidenter ingressa astantem populum separavit ,
et in fugam mox ut visa est vertit , ad puerum-
que cucurrit infirmum , et hunc frequenter cir-
cumiens , modo quidem ad aurem susurrabat , mo-
do autem ori appropinquabat , et filium quiete
vocabat , alicubi deorsum iacentem , et in ventre
pueri conversantem. Qui praesentem sentiens ma-
trem , et huius sibilos recognoscens , cursim ascen-
dit , et ad ipsam per os exit , tamquam semel na-

λον δὲ τῶν ἁγίων γνοὺς τὸ ἐπίταγμα· Τοῦτο γὰρ εἰπεῖν εὐσεβέστερον· ὧ καὶ ἡ Τεκοῦσα δουλεύουσα, πρὸς τὴν αὐτοῦ συντόμως ἀφίκετο ζήτησιν· καὶ λοιπὸν μένειν ἐγγάστριος, καὶ εἰ βούλοιτο μὴ δυνάμενος· ἐκπηδήσαντα δὲ τοῦ στόματος ὡς ἴδεν αὐτὸν ἡ γεννήσασα, καὶ ὡς αὐτὸ τυγχάνον γνωρίσασα τὸ οἰκεῖον καὶ παρ' αὐτῆς ζητούμενον γέννημα, ἀνελομένη τε θᾶπτον αὐτὸ σὺν τῇ θείᾳ τῷ στόματι, σκιρτῶσα καὶ χαίρουσα πρὸς τὸν αὐτῆς φωλαῖδὸν ἀνεχώρησεν κατὰ τοῦτον τὸν Τρόπον καὶ Δωροθέα τὸ γύναιον τὸν ἑαυτῆς υἱὸν παραχρῆμα ῥωσθέντα Καλλίνικον, μετὰ τὴν τοῦ δρακοντίου Γεννήματος ἔξοδον ἀνελομένη, καὶ σὺν αὐτῷ τὴν χάριν τοῖς σεσωκόσιν ἄσασα μάρτυσιν, ἀγαλλομένη καὶ χαίρουσα τὴν εἰς πόλιν

tus et ultra in ventre iure teneri nolens ; immo sanctorum praeceptum agnoscens, hoc enim dicere magis pium ; cui et parens famulata, ad ipsius inquisitionem compendio properaverat, et genimen iam manere in visceribus, etiam si vellet, non poterat. Cum autem genitrix eum vidisset ab ore pueri exilientem, et ipsum esse genimen proprium, quod a se inquirebatur, agnoscens, sumpto eo, mox ut vidit in ore, exultans et gaudens ad latebras suas recessit. Hoc modo et Dorothea mulier Callinico filio suo post draconalis geniminis exitum, sospite mox recepto, cum eo gratias sa-

ὁδὸν ἐποιήσατο· ἡ δὲ τότε παροῦσα πληθὺς, θεω-
ρὸς γεναμένη τοῦ θαύματος, τὴν ἐν εὐαγγελίοις
φωνὴν ἐκελάδησεν, ὄντως λέγοντες οἶδαμεν πα-
ράδοξα σήμερον· ὑφ' οἷς θεόν τε καὶ μάρτυρας
ὡς οἶά τε ἦν ἀνευφήμησε· μεθ' ἧς καὶ ἡμεῖς τὰς
πρεπῶδεις εὐφημίας Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν καὶ
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ προσοίσαντες μάρτυσιν, πρὸς
τὴν τοῦ προτεθέντος σκοποῦ βαδιοῦμεν ἐκπλή-
ρωσιν.

Λ. ΠΕΡΙ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟ ΜΑΓΙΑΣ ΣΥΝΔΕΘΕΝΤΟΣ
ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ.

Θαυμαστὸς ὁ Θεόφιλος ἀληθῶς, καὶ θαυ-
μαστὸν καὶ τὸ κατ' αὐτὸν ἔστι διήγημα· καὶ τά-

nantibus hunc martyribus concinens et exultans,
domum cum gaudio remeavit. Porro multitudo,
quae praesens aderat, inspectrix effecta miracu-
li, evangelica voce continuo cecinit, vere dicentes
vidimus mirabilia hodie. Ob quae, Deum et mar-
tyras, ut erat possibile collaudavit. Cum qua et
nos, decentibus Christo Deo nostro laudibus san-
ctisque ipsius oblati martyribus, ad propositae
intentionis properabimus supplementum.

35. DE THEOPHILO QUI A MAGIA MANIBUS
ET PEDIBUS VINCTUS EST.

Mirabilis vere Theophilus, mirabilis est et de

χα διὰ τοῦτο τελευταῖον ἡμῖν ἑαυτὸν διетήρη-
 σεν, μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτὸς ἑαυτὸν ὕστερον ἤγα-
 γεν, ἀλλ' οἱ θαυμαῖοι μάρτυρες· τελευταῖον
 δὲ μόνων τῶν ἐπ' ἀλεξανδρεῦσι γραφέντων εἰρή-
 καμεν, ἵνα καὶ τὰ προλαβόντα θαύματα καλ-
 λοπίσειεν, καὶ πλουσίως εὐφραίνῃ καὶ λαμπρῶς
 τοὺς ἀκούοντας, καὶ πρὸς αὐτὸν αἰεὶ πᾶν ὁ ἐμ-
 πεφόρευτο ἐτέρου γραφῇ μὴ σκεπτόμενος· ἀγα-
 σάμενοι τοίνυν καὶ ἡμεῖς αὐτὸν τῆς συνείσεως, τὰ
 κατ' αὐτὸν διηγούμεθα, στέφανον αὐτὸν θαυ-
 μαστὸν τοῖς προγραφείοις ἐπάγοντες· ὁ τῆς μι-
 σανθρωπίας πατὴρ καὶ τῆς μιπαδελφίας διδά-
 σκαλός, ὁ ἐξ ἀρχῆς πλανήσας τὸν ἄνθρωπον,
 καὶ γυμνὸν αὐτὸν τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ θείας ἐρ-

ipso narratio. Et forte idcirco novissimum nobis
 sese servavit, inumo non ipse se ipsum postmo-
 dum intulit, sed mirabiles sancti. Novissimum au-
 tem illum eorum dumtaxat esse perhibuimus, qui
 inter Alexandrinos descripti sunt, ut et praece-
 dentia venustet miracula, et clarius ac locuple-
 tius lactificet audientes, et ab eis * semper in me-
 moria sit, alterius scriptura minime tectus. Mi-
 rantes igitur et nos sapientiam eius, quae circa
 eum gesta sunt enarrabimus, coronam illum mi-
 rabilem his quae praescripta sunt conferentes. Is
 qui est humanitatis odii pater, et inimicitiae fra-
 ternitatis magister, qui ab initio decepti homi-

* ita cod.

γασάμενος χάριτος, τῇ πρὸς ἀνθρώπους οἰκείᾳ
μανίᾳ καὶ θυμῷ μὴ ἀρκούμενος, καὶ ὅσαις αὐ-
τοὺς ἀπαύσῃως περιβάλλει συμφοραῖς καὶ συμ-
πτώμασιν, ὡς Ἰωβ φησὶν ὁ Θεωπέσιος· ἀλλὰ
καὶ αὐτοὺς ἐπ' ἀλλήλους ἐγείρει· συχνότερον,
ἐμβαλὼν αὐτοῖς τῆς αὐτοῦ μισανθρωπίας τὰ
σπέρματ' α, ὡς καὶ εἰς τοσοῦτον αὐτοὺς ἐκκαίει
πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀπέχθειαν, ὡς καὶ αὐτὸν
αἰρεῖσθαι τῆς οἰκείας μῆνιδος σύμμαχον, καὶ
πρώτους ἑαυτοὺς βλάπτειν τὰ μέγιστα· (Ψυχῆς
γὰρ ὁ Θάνατος τίκεται τῆς πρὸς ἐκείνον συμ-
βάσεως) καὶ οὕτω τοὺς ἀδελφοὺς οὕς ἀγαπᾷν
ὡς ἑαυτοὺς προσετάχθημεν.

Τοῦτον τινὲς ἀδικοῦσιν Θεόφιλον θέλοντες,

nem, qui cum quantum in se fuit divina gratia
exiit, propria et furibunda in homines detentus
insania, non solum magnis incessanter eos afflicti
casibus et calamitatibus, quemadmodum Iob ait
egregius, sed et illos adversus se invicem crebrius
erigit, immittens inter eos sua homines odientia
semina; qui etiam eos adeo succendit ad mutuam
inimicitiam, ut et ipse quoque multotiens eliga-
tur proprii furoris auxiliator ab his qui primo se
ipsos maxime laedunt (animae quippe mors na-
scitur, et conventione quae cum ipso conficitur)
et sic fratres, quos diligere sicut nos ipsos sumus
praecepti *.

* ita cod.

ὧ οἰκειώσαντο μετὰ τῆς αὐτοῦ πονηραῖς προαιρέσεως· ἦν ἐκτελέσαι σπουδάζοντες βοηθὸν αὐτὸν πρὸς τὴν ἐπιβουλήν ἐπεσύροντο· ὁ δὲ πεισθεὶς ταῖς μυαραῖς αὐτῶν ἐπικλήσεσιν, οὐ μετρίως ἐκάκουεν τὸν ἄνθρωπον, χεῖρας καὶ πόδας συνδήσας τοῦ σώματος, καὶ δειναῖς ἀλγηδόσι βαστάζων ὡς ἤθελεν, καὶ τάχα οὐχ ὅσον ἤθελεν καὶ ἡβούλετο· ἀνεῖλε γὰρ αὐτὸν εἰ ἡδύνατο, ἀλλ' ὅσον ἀνιᾶν πρὸς Θεοῦ συνεχώρητο· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τὴν αἰτίαν ἀγνοῶν τοῦ νοσήματος, τοὺς ἰατροὺς μείπεμπετο, καὶ βόηθεϊν ὡς σθένος ἰκέτευε, καὶ σώζειν ὡς τάχος εἰδέετο, ἀργὸν καὶ ἀκίνητον κείμενον, καὶ ταῖς ὁδύ-

Hunc quidam, opprimere Theophilum iniuste volentes, ut patronum proprium asciscere curaverunt, cum ipsius iniquo proposito, quod consummare satagentes, adiutorem illum ad insidias attraxerunt. At ille foedis advocationibus parens, non mediocriter hominem affligebat, manus et pedes corporis vinciens, dirisque doloribus verberans, ut volebat; et forte non quantum volebat, vel appetebat, nam perimeret illum si posset, sed quantum cruciare a Deo permittebatur. Verum Theophilus causam languoris ignorans, medicos accersiebat, et adiuvari quantum vires suppetere supplicabat, et salvare quantocius obsecrabat, se inertem immobilemque iacentem, et mi-

ναις ἐλεεινῶς ἀπολλύμενον· οἱ δὲ συναγνοήσαν-
 τες αὐτῷ τῆς βλάβης τὸ αἷτιον, οὐ τὰ τῆς τέχ-
 νης εἰργάζοντο, οὐδὲν γὰρ αὕτη τοὺς πάθος
 ἀγνοοῦντας ποιεῖν διατάττεται, ἀλλὰ τὰ ἐξ οἰ-
 κείου νοῦ καὶ φιλοπόνου φρονήματος· πολλὰς
 γοῦν ἀντιδότους ῥέξαντες καὶ καθάρσια πλείο-
 να, ἐκ χυμῶν γὰρ πληθωρίας τὸ πάθος ἐνόμι-
 ζον, καὶ ἕτερα αὐτῶν δι' ἀλειμμάτων καὶ δια-
 φόρου διαίτης ποιήσαντες, ὥς οὐδὲν ὠφέλουν,
 ἐπαύσαντο· μόλις ποτε τοῦ νοσήματος εἰρηκότες
 τὴν ἄγνοιαν καὶ μετὰ τῆς ἀγνοίας τὸ ἀναλκὲς
 κομίζειν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀγίους ἐκέλευε, τοὺς
 θεόθεν εἰδότας βροτῶν τὰ νοσήματα, καὶ κεῖθεν

serabiliter prae doloribus pereuntem; quique ut il-
 le laesionis causam ignorantes, non ea quae ar-
 tis erant operabantur, nihil enim haec eos qui
 passionem non cognoscunt facere iubent; sed quae
 ex proprio sensu, et studiosa reperiunt sapientia.
 Multis itaque antidotis, multisque purgamentis
 impensis, ex alicuius enim alimentorum super-
 fluitate putabant esse passionem, et aliis quibus-
 dam per unguenta diactamque patrat, cum nil
 profecissent quieverunt, vix tandem se ignorare
 passionem asseverantes. Quorum non modo igno-
 rantiam sed et cum hac impotentiam cum cogno-
 visset infirmus, portari se ad sanctos iubebat, qui
 divinitus scirent mortalium passiones, et illinc eis

αὐτοῖς τὰς ἰάσεις ὀρέγοντας· εἰς τὸ Κύρου γοῦν καὶ Ἰωάννου γενόμενος τέμενος, καὶ λῦσαι τὸ κακὸν ἐκέλεύσας τοὺς μάρτυρας, μετὰ χρόνον οὐ πολὺν εἰσακούεται, καὶ τῆς ῥώσεως ἔτυχεν· συμπαθεῖς γάρ εἰσι πρὸς τοὺς πάσχοντας, καὶ συντόμους αὐτοῖς τὰς ἰάσεις χαρίζονται, εἰ μὴ πάνι τούτων εἶεν ἀνάξιοι, ἢ παιδείας μακροτέρας διόμενοι, δι' ἀλόγους τινὰς καὶ κρύφια πταίσματα, οὓς μόνος ἐπίσταται τῶν ὅλων ὁ πρύτανης, καὶ οἷς ἂν αὐτὸς ὡς ἀξίοις γνωρίσειεν.

Ἐπειδὴ δὲ τὴν νόσον εἰρήκαμεν, καὶ τὸν τρόπον λέξομεν τῆς ἰάσεως· μεγάλου γάρ ἐστιν θαύματος ἄξιος, καὶ τούτου χάριν καὶ τὴν ἀσθένειαν ἔφημεν· ἐπιστάντες αὐτῷ καθ' ὕπνους

sanitates porrigerent. Ad Cyri ergo ac Iohannis cum venisset basilicam, et solvere se a malo martyras supplicasset, post non multum temporis exauditus et incolumitate potitus; compatiētes quippe sunt erga hos qui diversis passionibus deprimuntur, et celeres illis conferunt sanitates, nisi his oppido sint indigni, vel disciplinae prolixiores egentes, ob rationes quasdam et occulta iudicia, quae solus novit moderator universorum, et hi quibus ipse tamquam dignis haec innotuerit.

Quia vero languorem diximus, et sanitatis quoque dicemus modum; magno enim est miraculo dignus, et huius rei gratia etiam infirmitatem edi-

οἱ ἅγιοι, τάδε ποιεῖν διετάξαντο· ἔξιθι φασὶ
 πρώτας πρὸς θάλασσαν τοὺς φιλοπόνους σε βα-
 στάσαι καὶ λαβεῖν προῖρεψάμενος, καὶ τινι τῶν
 ἀλιέων περιτυχὼν εἰς θάλασσαν ἀμφίβληστρον
 βάλλοντι, μισθὸν αὐτῷ τόδε τίς σύνταξαι, ἴν'
 ὑπὲρ σοῦ τὸ δίκτυον ἐφαπλώσῃ τοῖς ὕδασι· καὶ
 ὃ δ' ἂν ζωγρήσειεν, τοῦτό σοι πρὸς θεραπείαν
 γενήσεται· τοῦτο γάρ σε γυμνωθὲν τῶν δεινῶν
 ἀπαλλάξει· καὶ ταῦτα μὲν κατ' ὄναρ εἰπόντες
 οἱ μάρτυρες ἔπησαν· ὁ δὲ τοὺς φιλοπόνους, ἐξ
 αὐτῶν δέ εἰσι τῶν ἀσθενῶν οἱ δυνάμενοι, πρῶτ'
 προσκαλεσάμενος, τῶν ἀγίων αὐτοῖς εἶπε τὸ
 πρόσταγμα· καὶ θᾶπτον αὐτὸν αἶρειν ἰκέτευε·
 οἱ δὲ τὸ ματυρικὸν πυθόμενοι θέσπισμα, θᾶτ-

ximus. Astantes ei per somnium sancti haec fa-
 cere iubent; egredere fatentes ad mare diluculo,
 philoponos te levare atque portare cohortans, et
 cum quemquam ex piscatoribus inveneris retiacu-
lum in mare mittentem, mercedem illi tale quid
repromitte, ut pro te rete super aquas expandat,
 nam quodcumque ceperit, hoc tibi ad curandum
 proficiet, et te denudatum a malis omnibus de-
 liberabit. Et his quidem martyres dictis, avola-
 verunt. At ille philoponis, qui ex his sunt qui
 de infirmitatibus convalescunt, mane vocatis, san-
 ctorum praeceptum edixit, et celeriter se tollere
 supplicabat. Illi vero martyrico audito decreto,

τοῦ αὐτὸν ἀνελόμενοι, τοῦ τεμένους ἐξέειπαν καὶ τῆς θαλάττης πλεῖστον γενόμενοι, ἀλιεῖα τινα μετὰ δικτύων εὐρίσκουσι, τὰς γονὰς τῶν ὑδάτων θηρεύοντα· καὶ παρ' αὐτὸν ἀφικόμενοι, τὸν ἄρρωστον ἐπὶ τῆς ψάμμου τιθέασιν. Ὁ δὲ τὸν ἀσπαλιευτὴν προσφθεγξάμενος, τί βούλει φησὶν ὑπὲρ βολῆς μιᾶς καὶ μόνης κομίσασθαι, καὶ παρασχεῖν μοι ὅπερ ἂν ἀγρεύσοι τὸ δίκτυον; καὶ εἴτε τι ἀνενέγκοι, εἴτε καὶ μηδὲν ἀνιμήσοιτο, καὶ εἴτε μικρὸν εἴτε μέγα, καὶ εἴτε πλείονα εἴτε ἐλάττωνα, ἐμὸν εἶναι καθάπερ ἐπίτευγμα τὸ τῷ δικτύῳ ζωγρούμενον· ὁ δὲ κεράτιον ἐν, ἀπεκρίνατο· ἀπλώσας οὖν ἐκεῖνος τὸ δίκτυον εἰς τὴν θάλατταν ἔρριψε, μικρὸν ἴσως ἰχθύ-

maturius cum tollentes eduxerunt e templo, et cum iuxta mare venissent, piscatorem quemdam cum reti reperiunt, foetus aquarum captantem, ad quem cum accederent, infirmum super arenam ponunt. Qui piscatorem allocutus, quid vis, ait, pro uno et solo summisso iactu percipere, praebiturus mihi quodcumque rete captaverit? sive quid attulerit, sive nihil attulerit, et sive parvum vel magnum, sive plus vel minus exhibeat, ut meum modis omnibus sit quod fuerit reti captum. At ille siliquam unam respondit, quam infirmus alacriter dare promisit. Expansum itaque ille rete proiecit in mare, pusillum forte piscicu-

διον, ἢ τι τῶν ἐν ὕδασι ἀγρεύειν οἰόμενος· τὰ αὐτὰ δὲ προδήλως ἐνόμιζεν καὶ ὁ τὴν βολὴν μισθωσάμενος ἄρρωστος· ἐλκύσας δὲ μετὰ βραχυτὸ ἀμφίβληστρον θίβην τινὰ βραχυτάτην ἀνήγαγεν· καὶ οὐχ ὅπερ ἐκότερος ἤλπισεν, ἥτις οὐ τὸν Μωϋσέα κάτω κρυπτόμενον ἔφερε, ἀλλὰ τὸ κατ' Ἰαννὴν καὶ Μαμβρὴν κακούργημα· οὗτε νομοθέτην ἀστεῖον καὶ παρὰ πάντας πρῶτον ἀνθρώπους ὡς δέδεικται, ἀλλ' ἄνομόν τι καὶ δαιμονικῆς ἀγριότητος κύημα· ὅπερ ὁ ἀλειύσας ἀγνοῶν, καὶ σὺν αὐτῷ πάλιν ὁ ἄρρωστος, περὶ τῆς θήκης ἐμάχοντο, ὁ μὲν ὡς οὐ θίβην λέγων, ἀλλ' ἰχθὺν ἀνερχόμενον πέπρακα· ὁ δὲ

lum, vel quid eorum quae in aquis sunt capere ratus, eademque manifeste putabat infirmus, qui bolidis iactum mercede conduxerat. Tracto autem paulo post retiaculo, fiscellam quandam brevissimam sursum eduxit, non quod uterque sperabat, quae non deorsum Moysen absconditum defererebat, sed maleficium quod erat simillimum Iaanis et Mambris, neque legis latorem elegantissimum, et super omnes homines mansuetissimum, sed iniquum quid et daemonicae feritatis genimen. Quod piscator et cum eo rursus infirmus ignorantes, super fiscellam mutuo rixabantur; alter quidem quod non fiscellam sed piscem qui esset ascensurus vendiderit dicens; alter vero, id est

νοσῶν, ὡς οὐ μόνον ἰχθύν, ἀλλὰ καὶ ὁ δ' ἂν ἀνέλθοι φάσκων ὠγήσασθαι· ἔτικτε γὰρ αὐτοῖς οὐ μόνον ἡ θίβη τὸν πόλεμον ἔχειν τί τῶν ἀναγκαιῶν ἔνδον ἐμφαίρουσα, ἀλλὰ καὶ ἡ περιέργος ταύτης ἀσφάλεια· οὐ μόνον γὰρ κλειδώσει περιέσφικτο, ἀλλὰ καὶ σφραγίσαι μολιβδίναις ἐστόμωτο.

Ὡς δ' ἐπὶ πολὺ φιλομαχησάμενοι πείθειν ἀλλήλους οὐκ ἴσχυόν, οὐδὲ πάλιν παραχωρεῖν ἀλλήλοις ἡνείχοντο, πρὸς τὸν οἰκονομοῦντα τὸ τέμενος ἔρχονται, κρίτην αὐτὸν τῆς δίκης ληψόμενοι· ὁ δὲ τοῖν ἀμφοτέρωιν λόλοις πυθόμενος, οὐ πρότερον τὴν ψῆφον ἡνείχετο, εἰ μὴ τὴν χεῖλέον ἀνοίξω φησὶν, καὶ ταύτης ἔνδον θειάσμαι·

languidus, quod non solum piscem sed et quicquid ascensurum foret emerit asseverans: pariebat enim eis litem non solum fiscella, quae habere se quid necessariorum intrinsecus ostendebat, sed et curiosissimum huius munimen, non solum quippe clavis circum stringebatur sed et signaculis plumbeis obstruebatur.

* *cod. ob-
iurgati.*

Cumque diutius iurgati * acquiescere mutuo minime valuissent, sed nec cedere iterum invicem pertulissent, ad dispensatorem templi venerunt, hunc iudicem controversiae accepturi. At ille amhorum verbis compertis, non prius dare sententiam patiebatur, nisi operculum aperuero, inquit,

ἀνοίξας οὖν πάντων ἐν ὄψεσιν σὺν κόπῳ πολλῷ
τὸ κιβώτιον, θέαμα δεινὸν καὶ παγγάλεπον εὖ-
ρισκιν, οὐδὲν ὧν οἱ εὐρίσκοντες ἐνόμιζον, ἢ πάν-
τες οἱ παρειστώτες καὶ βλέποντες, ἀλλ' ὥσπερ
οἱ ἅγιοι φιλανθρωπείας πελάγει νηρόμενον ἐκ
κόλπων βυθίων ἀνήγαγον· ἑόρῃον ἦν ἀνδρείκε-
λον, ἐκ χαλκοῦ λαχὸν τὴν ὑπόστασιν, εἰκονί-
ζον μορφῇ τὸν Θεόφιλον, καὶ ἥλους ποσὶ καὶ
χερσὶ καθηλωθέντας ἔφερε τέτταρας, ἥλου ἐνὸς
καθ' ἐκάστου μέλους ὑπάρχοντος· ὥπερ οἱ παρ-
όντες θεώμενοι, πολυτρόπως ἐξίσταντο, τί δ'
ἦν τὸ φαινόμενον οὐκ ἐγίνωσκον· ὅθεν καὶ αὐτῶν
μαχομένων ὁ πόλεμος πέπαυται, φανερωθέντος
αὐτοῖς τοῦ εὐρήματος.

et quae introrsus sunt eius aspexero. Aperta ergo
cum labore multo sub omnium oculis arcula, vi-
sionem atrocem et saevissimam repperiebat, et nil
eorum quae hi qui reppererant autumabant, nisi
quod omnes qui astabant intuiti sunt, quodque
sancti miserationis pelago natans, e profundis si-
nibus eduxerunt, simulacrum videlicet, viri ex-
primens formam, et sortitum ex aeramento sub-
stantiam, et imaginans figura Theophilum, et
quatuor ferens pedibus ac manibus clavos infixos,
singuli enim singulis erant membris infixi. Quod
qui aderant contemplantes, multifarie stupefie-
bant, quid autem esset quod apparuerat ignora-

Καὶ μικροῦ ἂν αὐτὸ ἐνθαλαττεύειν ἐνέβαλον, καὶ κύμασι τὸ δυσσεβὲς ἔκρυψαν θέαμα, Θεοφίλου μηδεμίαν εὐρόντος ὀφέλειαν, εἰ μὴ πάλιν οἱ μάρτυρες τὸν οἰκονόμον κινήσαντες, τὸ τί ἂν εἶεν οἱ ἥλοι ζητῆσαι οἱ προσπεποιηότες τέτρασιν ἀνδριάντος τοῖς μέλεσιν· ὅθεν τῶν παρεστώτων τινὲ ἀποσπαῶν εἰ δύναιτο τοὺς ἥλους ἐκέλευσεν· ὡς δὲ τὸν ἀνδριάντα δεξάμενος ἥλου τε τοῦ τῇ δεξιᾷ χειρὶ πεπηγότος δρεξάμενος, σὺν δυνάμει πολλῇ βιαίως ἐλκύσας ἀφήλωσεν· οὐπὲρ ἀποσπασθέντος, ἡ δεξιὰ Θεοφίλου χεὶρ εὐθύς ἀπελύετο, καὶ τῆς ὀδύνης τὸν ὄσκον ἀπέβαλλε, καὶ τὸ μετὰ τῆς ὀδύνης ἀκίνητον· τότε

bant; unde et litigantium pugna, cum inventio sibi apparuisset, soluta est.

Et propemodum eam rursus in mare demersam summitterent, et fluctibus foedam illam speciem occultassent, Theophilo nullum reperiente profectum, nisi denuo martyres commoventes dispensatorem, ut quinam essent clavi quaereret excitasent, qui infixi quatuor statunculi membris existerent; unde cuidam assistantium iussit extrahere clavos, si posset. Qui cum statunculum accepisset, clavumque qui in dextera manu infixus erat apprehendisset, cum virtute multa violenter abstractum procul excussit; qui dum abstraheretur, Theophili manus dextra continuo solvebatur, sicque do-

παῖσιν ἐγνώσθη τοῖς βλέπουσιν ἢ εἰς αὐτὸν μυσὰ περιεργία, ἣν οἱ γόητες ἐκεῖνοι σὺν μυσροῖς καὶ κακίστοις δαίμοσιν πράξαντες, θαλαττίῳ βυθῷ ὥς οὐκ ἀναλυθησομένην ἐνέβαλον· ἀλλ' ἀσθενεῖς καὶ μανιώδεις ἠλέγχθησαν, Κύρου σαφῶς αὐτοὺς διελέγξαντος, καὶ Ἰωάννου τοῦ Κύρου συμμάρτυρος· καὶ δειξάντες ἐναργῶς, ὥς οὐδὲν αὐτῶν τῶν ἐν κτίσμασιν ἄβατον, οὐκ οὐρανός, οὐ γῆ, οὐκ ἀήρ, οὐ πῦρ, οὐχ ὕδωρ, οὐ θάλαττα, ἀλλὰ πάντα διέρχονται τοὺς εὐσεβεῖς καὶ πιστοὺς διασώζοντες· καὶ ταῦτα μὲν φανερὰ τοῖς πᾶσι καθίστηκε, καὶ ἡμεῖς μὴ κηρύξωμεν.

loris molem deposuit, et cum dolore immobilitatem. Tunc omnibus, qui hoc viderunt, innotuit infanda curiositas quae contra eum fuerat adinventata, quam scilicet illi malefici cum importunis et pessimis actam daemonibus marino profundo summiserant, quasi numquam aliquando dissolvendam. Sed ut infirmi et insani redarguti sunt, Cyro eos et Iohanne Cyri conmartyre liquido convincentibus, ostenso dilucide quod nihil sit illis in creaturis non pervium, non caelum, non terra, non aër non ignis, non aqua, non denique mare, sed omnia transeunt salvantes pios atque fideles. Et quidem haec manifesta cunctis effecta sunt, licet illa nos minime praedicemus.

Οἱ τότε δὲ περὶ τὸν οἰκονόμον τυγχάνοντες, ὡς ἴδον καὶ ἔμαθον τὸ κακούργημα, καὶ χεῖρα τὴν δεξιὰν κινοῦντα Θεόφιλον, περιχαρεῖς γενόντες τοὺς μάρτυρας ἤνεσαν, ἀφηλῶσαι τε τοὺς λοιποὺς ἥλους ἐποῦδασαν· πρὸς ὃ δὲ τοῦτους ἐξέλυον, ἐκ τῶν δεσμῶν ὁ ἄρρώστος καὶ βασάνων ἐλύετο· μέχρις οὗ πάντας ἀνέσπασαν· καὶ οὕτως ὁ νοσῶν πάσης ἐλυτρώθη διαβολικῆς περιργίας καὶ μάστιγος· τὸν γὰρ ἐπὶ τῆς λεᾶς χειρὸς τοῦ ἀνδριάντος ἐξάραντες, τὴν λεᾶν εὐθὺς ὁ πάσχων ἐξέτεινεν· καὶ πάλιν τοὺς τοῖς ποσὶ τοῦ ξοάνου προσηλωμένους ἥλους ἐκπάσαντες, τοὺς πόδας ὁ ἄρρώστος ὀδύνης χωρὶς καὶ ἀλγυηδόνος ἐκίνησεν· ὅθεν δρομαῖος ἀναστὰς, τῇ

Caeterum hi qui tunc cum dispensatore habebantur, cum maleficum vidissent, et cognovissent manum dextram movere Theophilum, et martyras laudaverunt, reliquosque clavos evellere festinaverunt. Dum autem hos exsolverent, infirmus quoque a vinculis et tormentis pariter solvebatur, quousque omnes evulsi sunt; sicque languens ab omni liberatus est diabolica operatione pariter et flagello. Cum enim clavum laevae statunculi manus abstulissent, laevam protinus is qui patiebatur extendit: et rursus cum eos qui pedibus simulacri erant affixi abstraxissent, pedes infirmus sine dolore nihilominus movit. Unde se-

σπερὶ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων προσέδραμε, καὶ τοὺς ἁγίους μεγαλοφώνως ἀνύμνησε, μετῴρους καὶ τὰς χεῖρας ποιούμενος, καὶ συνυμνοῦντας ἔχων τοὺς βλέποντας· ἡμεῖς δὲ πάλιν τοὺς μάρτυρας ὡς δυνάτῶν ἀνυμνήσαντες, καὶ τὴν παροῦσαν διήγησιν κορωνίδα τοῖς θαύμασιν τοῖς εἰς Ἀλεξανδρέας γραφεῖσιν ἡμῶν ἐπενέγκαντες τῶν εἰς Αἰγυπτίους καὶ λίβυας λοιπὸν ἀπαρξώμεθα, Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν χωρηγὸν ἡμῖν τοῦ λόγου γενέσθαι πρεσβεύσαντες, καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ δρῶντας τὰ θαύματα Κῦρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας.

stinus exsurgens ad confessionem sanctorum cucurrit, sanctosque magna voce laudavit, in altum manus extendens, et collaudantes eos qui viderant habens. Nos autem martyras tamquam potentes iterum hymnizantes, et praesentem narrationem, quasi coronam miraculis quae in Alexandrinos a nobis scripta sunt afferentes, ea quae in Aegyptios et Libyos * scripta sunt iam iamque * ita cod. incipimus, Christum dominum nostrum largitorem nobis verbi fieri deprecantes, simulque Cyrum ac Iohannem martyras miracula ex ipso patrant.

ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥΣ ΚΑΙ ΛΙΒΥΑΣ
ΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ.

λς. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΠΟΔΑΓΡΑΝ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Ἀλεξάνδρειαν Αἰγύπτου καὶ λιβύων ἀκούω
μητρόπολιν (1), καὶ ταύτης χωρίζειν οὐ δίκαιον
αἰγυπτίους ἡγοῦμαι καὶ λίβυας, ὧν κεφαλὴ τε
καὶ ῥίζα τυγχάνουσα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κρη-
πὶς καὶ θεμέλιος· τούτων ἐκτὸς οὐδ' αὐτὴ βού-
λεται γενέσθαι, οὐδὲ ταύτης Λιβύη καὶ Αἴγυ-
πτος, ἐπεὶ μὴδὲ σῶμα ζῇ τῆς κεφαλῆς χωρίζο-

INITIUM MIRACULORUM

* ita cod. QUAE IN AEGYPTIOS ET LIBYOS *
SCRIPTA SUNT.

36. DE THEODORO SUBDIACONO PODAGRAM HABENTE.

Alexandriam Aegypti atque Libyarum audio esse metropolim, et ab hac separandos non iustum Aegyptios aut Libyos duxerim, quorum cum sit caput, radix, quin etiam crepido simul et fundamentum, sine his quia nec ipsa vult apparere, nec absque hac Libya, vel Aegyptus, quoniam neque corpus vivit a capite separatum, neque rami

(1) Hunc locum sub sancti Sophronii archiepiscopi hierosolymitani nomine laudat secunda nicaena Synodus act. IV. Tom. XIII. ed. Florent. col. 57.

μενον, μηδὲ ῥίζης οἱ κλάδοι τεμνόμενοι μένου-
 σιν ἔγκαρποι, μήτε μὴν κρηπίδος ληφθείσης
 ἄπτωτον ἄγαλμα στήσεται, μήτε θεμελίου στε-
 ρούμενον μένειν οἰκοδόμημα δύναται· ὅθεν ἀκό-
 λουθον οἶμαι καὶ δίκαιον, ὡς κεφαλῇ τὸ σῶμα
 συσχεόμενον, καὶ ῥίζῃ τὸν ὄρπηκα, καὶ κρηπίδι
 τὸ ἄγαλμα, καὶ θεμελίῳ τὸ οἶκημα, λαμπρὰ
 τέ ἐστι καὶ ἀκίνδυνα· οὕτως Ἀλεξάνδρεια Λι-
 βύῃ συνταττομένη καὶ Αἰγύπτως ἐν τοῖς τῶν
 θαυμάτων Κύρου καὶ Ἰωάννου συντάγμασιν, χαί-
 ρουσί τε καὶ τέρπονται τῇ ταύτης φαιδρότητι
 λαμπρυνόμεναι, καὶ ὡς κοινωνοῖς σεμνυνόμεναι
 τοῦ τῶν ἁγίων μεγαλόφρονος κτήματος· οὐκοῦν
 ἐνούσθωσαν ἀλεξανδρεῦσιν αἰγύπτιοι, καὶ τού-

a radice recisi permanent fructuosi; quin etiam ubi
 crepido defuerit, simulacrum non sine casu sta-
 bit, quemadmodum nec fundamento carens ma-
 nere poterit aedificium; unde consequens esse reor
 et iustum, ut sicut capiti corpus, radici ramus,
 crepidini simulacrum, et fundamento aedificium,
 haerentia clara sunt et sine discrimine, ita et cum
 Alexandria, Libya vel Aegyptus in Cyri Iohan-
 nisque miraculorum serie, ordinate gaudeant et
 delectentur, huius claritate fulgentes, et tamquam
 sociae gloriantes super sanctorum liberali mira-
 bilium possessione gestorum. Ergo uniantur ale-
 xandrinis aegyptii, et ab his libyi non abscindan-

των οἱ λίβυες μὴ Τεμνέσθωσαν, ὡς γονεῦσι παῖ-
 δεις ἀγόμενοι, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπὶ τοῖς μάρτυσι
 δόξαν καρπούμενοι, καὶ κλέος ἐν ἀμέριστον
 ἔχοντες.

Προλαμπέτω τοίνυν αἰγυπτίων ὁμοῦ καὶ λι-
 βύων ἐν θαύμασιν ὁ ἐκ Θεωνήσου Θεόδωρος·
 πόλις αὕτη τῆς Αἰγύπτου κατέστηκεν ὁ τότε
 μὲν ἐν λαϊκοῖς ἀριθμούμενος καὶ τοῖς ἐκκλη-
 σίας τῆς καθολικῆς ἀποσχίζουσιν, νυνὶ δὲ θεοῦ
 χάριτι καὶ μαρτύρων φωτισμῷ καὶ προστάγμα-
 τι, καὶ ἐν τοῖς ταύτης παισὶ λογιζόμενος, καὶ
 βαθμοῦ τυχὼν ἱερατικοῦ τοῦ μετὰ τοὺς διακό-
 νους ὑπάρχοντος, καὶ λειτουργῶν ὡς ὑποδιά-
 κonos ἐν τῷ σεπτῷ τῶν ἀγίων οἰκῇματι· οὗτος

tur, veluti filii parentes sectati, et eandem in
 martyribus claritatem carpentes, et gloriam unam
 et inpartibilem possidentes.

Praefulgeat igitur in aegyptiorum et libyorum
 miraculis Theodorus, qui ab Aegypti civitate Then-
 neso nomine prodiit, qui tunc quidem cum laicis
 connumerabatur, et his qui se a catholica eccle-
 sia scindunt; nunc autem Dei gratia et marty-
 rum illuminatione atque praecepto, et cum huius
 filiis deputatus sacratum gradum, qui est post
 * ita cod. diaconos *, consecutus, et ministrat ut subdiaco-
 nus in venerabili sanctorum habitaculo. Hic ut
fertur Theodorus ab ineunte aetate pedum lan-

ὥς φασὶν ὁ Θεόδωρος ἐκ νέας ἡλικίας τῷ τῶν ποδῶν περιπίπτει νοσήματι, ὅπερ ἰατροὶ πόδα-
γραν ὡς οἶμαι καλῶς προσηγόρευσαν, διὰ τὴν τοῦ πάθους πολλὴν ἀγριότητα ὥσπερ γὰρ τῶν θηρῶν ἀγριώτερα φυσικῶς τὸ ἀνήμερον ἔχοντα τοῖς ἡμεροῦν ἐθέλουσιν εἰσὶν ἀνυπότακτα τιθασσεύοντα χαλινὸν δεχόμενα, οὕτω καὶ τοῦτο τὸ ἀνήμερον νόσημα, παισὶν ἰατρῶν ὑπάρχον ἀτί-
θασσον, ὑγείας χαλινὸν οὐκ ἀνέχεται, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς προσφερομένους αὐτῷ τοῖς βοηθή-
μασιν, ὥσπερ ἐξ ἀράχνης ὄντας περικόλῃαν ἀπέρ-
χεται, τὴν οἰκείαν ἀναλαβὼν ἀγριότητα.

Τούτῳ περιπεσὼν ὁ Θεόδωρος ἐκ βραχείας ἡλικίας, ὡς ἔφημεν, προκόπτον εἶχε τὸ πάθος

guorem incurrit, quem bene ut reor medici po-
dagram appellaverunt, ob multam scilicet aegri-
tudinis feritatem. Sicut enim ferociores bestiae na-
tura immites existentes, et his qui has mansue-
facere volunt se minime subdunt, et dum miti-
gari temptantur, frenum non recipientes resul-
tant; ita et hic immitissimus languor cum sit di-
scipulis medicorum prorsus immitis, curationis
frena non sustinet, sed cum haec sibi allata in
auxilium fuerint, quasi ex aranea contexta recidit,
et indomitus recedit, propria feritate resumpta.

Hunc cum incurrisset a parva ut innuimus acta-
te Theodorus, processum habebat intolerabilem *,

* *cod. in-*
tollebilem.

ἀφόρητον ὅπερ κατὰ τῶν ζώων γεννήματα, καὶ φυτῶν καὶ δένδρων βλαστήματα τὰ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν καὶ εὐγένειαν ἐκ προοιμίων εὐθὺς ἐνδε-
δεικνύμενα, ἣν ἔχειν εὐφυΐαν ἔπειτα μέλλουσιν, τοῖς εἰδόσιν ὄραν ἐκ μήτρας αὐτῆς καὶ φυῆς
πραστράπτοντα· καὶ αὐτὸ τὸ εἰαυτοῦ φανέν προσ-
εδείκνυνεν μέγεθος, ὡς πόρους εὐθὺς δυσειδεῖς
καὶ προκόπτοντας ἐπὶ τε ποδῶν καὶ χειρῶν τῇ
τῶν ἀλγηδόνων βλαστῆσαι σφοδρότητι καὶ τῇ
πανομβρίᾳ τοῦ συχνῶς κα-αστάζοντος ρεύμα-
τος· μετεπλάττοντο γὰρ αὐτῷ πρὸς λίθων ἀμορ-
φίαν οἱ δάκτυλοι, μήπω τελείας τυχόντες αὐ-
ξήσεως· καὶ τῶν ποδῶν οἱ ταρσοὶ ἐμιμοῦντο τὰ
τῆς γῆς ἀναστήματα· καὶ τάχα ἂν οἱ πόδες αὐ-

qui secundum animalium genimina et plantarum
et arborum germina, quae propriam virtutem et
mobilitatem mox a principiis exhibent, quam ha-
biturus indolem esset, postmodum his qui vide-
re noverant, ex ipso utero et nativitate praemon-
stravit. Ipseque apparens suam iam magnitudinem
ostendebat, ita ut meatus mox foedi rumpentes,
tam in pedibus quam in manibus ex dolorum pul-
lularent nimietate more imbrium, indefesse reu-
mate distillantes: transfigurabantur enim ei di-
giti in lapidum deformitatem, etiam nondum per-
fecto incremento sui percepto; et pedum plan-
tae, terrae cumulos imitabantur. Et fortasse pe-

τῷ καὶ σὺν τούτοις αἱ χεῖρες πρὸς ταῦτα μετέβαλον, τὴν οἰκείαν μορφήν ἀρνησάμενοι, καὶ τὸ σφῶν εἶδος παντελῶς διαλλάξαντες· εἰ μὴ Κύρον εὗρεν τῇ νόσῳ μαχόμενον, καὶ Ἰωάννην τὸν μάρτυρα τὸν τούτου συνόμιλον.

Ἰατροῖς μὲν γὰρ ἑαυτὸν τὸ πρῶτον ἐκδίδωκεν· ἀλλ' ὥς ἴδεν κρατοῦν αὐτὸν τὸ ἀρρώστημα καὶ τῆς τέχνης ἐμφανῶς περιγιγνόμενον, πρὶν ἢ καὶ αὐτοῦ περιγένηται, πρὸς τοὺς ἀγίους κατέφυγε, μόνους μετὰ θεὸν εἰ θελήσαιεν δύνασθαι κατευνάζειν τὸ πάθος πυθόμενος, χαλινὸν ὀρέγοντας ἔνθεν καὶ οὐ βροτείας ἐκ τέχνης γεγόμενον· ἐλθὼν οὖν αὐτῶν εἰς τὸ τέμενος, θεραπείας τυχεῖν μετὰ πάντων ἐδέετο· οἱ δὲ φιλ-

des ei et una cum his manus ad haec transferrentur, forma propria denegata, et specie sua penitus commutata, nisi Cyrum invenisset contra morbum pugnans, et Iohannem martyrem sacratissimi Cyri consocium.

Nam primo quidem se medicis tradidit, sed cum vidisset quod et illos superaret, et artem manifeste vinceret languor; prius quam et se quoque penitus obtineret, ad sanctos confugit solos post Deum si vellent posse passionem compescere sciens, divinum porrigentes frenum, et non humano ex artificio factum. Cum ad templum ergo venisset, curationem consequi cum omnibus pre-

άνθρωποι μάρτυρες παραστάντες αὐτῷ πολλάκις καθεύδοντι, τῇ καθολικῇ κοινωνεῖν ἐκκλησίᾳ προσέταττον, δι' ὅρκων ἐπαγγελλόμενοι, ὡς εἰ πεισθεῖν αὐτοῖς περὶ πίστεως ὁρθῆς αὐτῷ συμβουλευούσιν, καὶ τὴν ῥῶσιν χαρίσονται, καὶ δωρεὰς πρὸς ζωὴν συντελούσας τὴν παροῦσαν παρέξουσιν, καὶ κλήρων ἱερατικῶν ἀξιώσουσιν τῆς γὰρ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀλικαρνασείως ὑπῆρχεν αἵρέσεως· ὁ δὲ τούτων ἀπάντων τὰς μεθ' ὅρκων ἐπαγγελίας πυθόμενος, οὐδὲν ἤτον ἀπειθεῖν καὶ ἀμετάθετος ἔμεινεν· ὅθεν οἱ μάρτυρες ὡς λόγοις αὐτὸν οὐκ ἔπειθον χρώμενοι, ταῖς τῆς ἀσθενείας ἐπεύραζον μάστιξιν· ὡς δὲ μηδ' οὕτω τὸν ἄνθρωπον ἔπεισαν, δεῖξαι

cabatur. Ast misericordissimi martyres assistentes ei saepe dormienti catholicae communicare praecipiebant ecclesiae, iureiurando se pollicentes, si sibi obedisset de fide recta ei consilium tribuentibus, et sanitatem illi donaturos, et donationes vitae praesentis congruas praestituros, et eum clero dignum sacro facturos; Iuliani quippe halicarnaseos erat haereseos. At ille horum omnium repromissionibus cum iuramentis auditis, nihilominus incurvabilis et immutabilis mansit. Unde martyres cum nullis sermonibus inflexissent, verberibus temptabant infirmitatis. Cum autem nec sic fecissent hominem conquiescere, de-

Θεσπίζουσι τῆς οἰκείας ἀσθενείας τὸ μέγεθος, ἵνα καὶ οὕτω δειλιάσας τὰ μέλλοντα, πειθήνιον ἑαυτὸν ἀπεργάσσοιτο.

Καὶ φανέντες εἰς ὄναρ ἀμφοτέρω, εἰς τὸ τοῦ ναοῦ δομάτιον ἀναφέρουσιν, ἀκολουθεῖν αὐτοῖς διατάξαντες, καὶ πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ δόματος στήσαντες, τὴν θάλατταν γαληνιῶσαν ἐδείκνυσαν· καὶ εἰ μετρεῖν δύναιτο τὰ ταύτης ἐπυνθάνοντο κύματα· ὁ δὲ λίαν εὐμαρῶς μετρεῖν ἀπεκρίνατο· καὶ μετρεῖν οἱ μάρτυρες ἔλεγον· ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ τῆς μετρήσεως, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἀνείμεινως ὡς τὰ κύματα λέγοντος πυκνότερα ταῦτα κατ' ὀλίγον γιγνόμενα, καὶ πάλιν συχνὰ καὶ ἐπάλληλα τοῖς εἰσιῶσι * προσπίπτοντα, κατὰ * ita cod.

monstrare decernunt infirmitatis propriae magnitudinem, ut vel sic futura pavescens, semet exhiberet obedientem.

Et apparentes ambo per visum in domicilium imponunt templi, se sequi praecipientes, et iuxta summitatem domatis statuentes, mare tranquillum factum monstrabant, et si huius posset numerare fluctus, interrogabant. At ille, etiam, nimis facile respondebat; et martyres numerare praecipiebant. Cumque ille numerare coepisset, et numeros sicuti et fluctus parumper ediceret, et illi e contra frequentiores paulatim effecti, et rursus

Θεόδωρον, καὶ τὴν ἥτταν ὁμολογεῖν κατηνάγκα-
ζον· ὃς νικηθεὶς τῇ τῶν κυμάτων συχνότητι, πε-
σὼν ἐπὶ πρόσωπον καὶ λείων μὴ δύνασθαι, πρὸς
τῶν ἁγίων ἔτει συγχώρησιν· οἱ δὲ τοῦτον ἐγεί-
ραντες, ὁρᾷς λείουσι τὰ συνεχῆ ταῦτα καὶ ἀμέ-
τρητα κύματα; ὁ δὲ· ναὶ φησὶν, ἐνδοξότατοι μάρ-
τυρες· τότε πάλιν οἱ ἅγιοι λείουσιν ὥσπερ ταῦ-
τα τὰ κύματα οὐτ' ἀριθμῆσαι τις οὔτε κατα-
σχεῖν ἄνευ θεοῦ τοῦ κτίσαντος δύναται, οὕτως
οὔτε τῆς σῆς ἀσθενείας τὰ ρεύματα· εἰ οὖν πει-
σθείης ἡμῖν εἰς ὃ σοι συνεχῶς συμβουλευόμεν,
καὶ γένη περὶ τὴν πίστιν ὁμόδοξος, καὶ ἡμεῖς
σοι πειθόμεθα, καὶ Χριστὸν περὶ σοῦ τὸν θεὸν
καὶ δισπότην ἡμῶν ἱκετεύσομεν, καὶ πιστεύο-

spissi et alternati ad ripas illiderentur, Theodo-
rum qui posse se numerare dicebat, potentialiter
superabant, et se esse superatum fateri cogebant.
Qui fluctuum victus frequentia, cadens in faciem,
et non posse se perhibens, indulgentiam expete-
bat. At illi erecto eo, vides aiunt frequentes istos
et innumerabiles fluctus? Qui ait, etiam, glorio-
sissimi martyres. Tunc iterum sancti dicunt, sicut
hos fluctus neque numerare quis neque continere,
Deo qui creavit excepto, potest, sic nec infirmitatis
tuae reumata. Ergo si obaudieris nos, ad id quo
tibi crebro consilium damus, et factus fueris fide
catholicus, et nos te audiemus, et Christum pro

μεν ὡς πάντως παράσχοι τὴν ἴασιν· πῶς γὰρ αὐτὸν περὶ σοῦ λιτανεύσωμεν ἀπειθοῦς ἡμῖν διαμέγοντος; ὁ δὲ καὶ τούτων καὶ πλείονων ἄλλων πυθόμενος, οὐδαμῶς τὴν γνώμην μετέβαλεν.

Ἄλλ' ὡς καὶ ταύτην αὐτῶν ἀπερρίψε τὴν παραίνεσιν, οὐκέτι προτρέποντες ὡς φιλάνθρωποι, ἀλλ' ἀπειλοῦντες ὡς ἀπότομοι φαίνονται· μεθ' ἡμέρας γὰρ τινος τοῦ λεχθέντος ὁράματος, πάλιν ὁρᾷ ἐδόκει τὸς μάρτυρας οὐκέτι προσηnéσι λόγοις προτρέποντας, ἀλλ' ἀπειλαῖς καὶ φόβοις προστάσσοντας· ἐπὶ θώκων γὰρ φησιν ἐκαθέζοντο, καὶ στραῖται καὶ τάξεις ἀρχοντικά καὶ καθεμένους αὐτοῖς παρεστήκασιν· ὧν τινὲς ὡς ἐκ μαρτυρικοῦ πεμφθέντες Δεσπίσματος

te Deum et dominum nostrum rogabimus, et credimus quod omnino tibi praebeat sanitatem. Nam quomodo eum pro te deprecabimur, te manente circa nos inobediente? At ille his et aliis pluribus auditis, nequaquam mentem mutavit.

Verum cum et hanc eorum admonitionem sprevisset, non iam ut humani cohortantes, sed sicut inhumani minitantes apparent. Post aliquot enim dies iam dictae visionis iterum aspicere martyras videbatur, non iam lenibus verbis hortantes, sed minis atque terroribus praecipientes. Super sedes enim quasi sedebant, et exercitus et ordines principales sedentibus illis astabant; quo-

τὸν ὀνειροπωλοῦντα συνέσχον Θεόδωρον, καὶ τὰς χεῖρας εἰς τοῦπίσω συστρέψαντες, καὶ τὸν τράχηλον κλίνειν εἰς γῆν ἀναγκάσαντες, ὥσπερ τοὺς κακούργους οἱ δῆμιοι σχηματίζουσιν, εἰς μέσον αὐτὸν δεδιότα καὶ τρέμοντα ἀμφοτέρων τῶν τάξεων ἀγαγόντες παρέστησαν· ἀπειλοῦσι δὲ τοῖς ἀγίοις καὶ τάδε ποιεῖν καὶ τάδε τοῖς αὐτὸν κάτω νεύοντα καὶ κεκυφότα κατέχουσιν, εἰ μὴ πιστεύειν αὐτοῖς ἐθέλοι, προστάττουσιν, αἱ παρεστῶσαι τάξεις προσέπιπτον λῆξαι τῆς ὀργῆς ἰκτεύουσαι· καὶ πειθόμενον ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν Θεόδωρον δέξασθαι καὶ δωρήσασθαι τὴν τῆς παρελθούσης ἀπειθείας συγχώρησιν.

Οἱ δὲ μάρτυρες φησὶν τούτων τὰς αἰτήσεις

rum aliqui tamquam ex martyrico missi decreto, inspectorem somnii comprehenderunt Theodorum, et manus retrorsum vertentes, et collum inclinare in terram cogentes, in similitudinem qua nequam operarios, carnifices tractare solent, timentem eum atque tremantem ductum in medium utriusque ordinis statuerunt. Cum autem sancti minas intarent et haec et haec facere his qui eum deorsum innuentem et inclinem tenebant, si sibi credere noluisset, praeciperent, astantes ordines prodeiebant, et parcere irae, et acquiescentem ex hoc Theodorum recipere, et donare praeteritae diffidentiae indulgentiam supplicabant.

εἰσδεξάμενοί , καὶ μικρὸν τῆς ὀργῆς ὑπενδύσαν-
 τες , ἀπάγειν τοὺς κρατοῦντας ἐκέλευσαν , καὶ
 πάλιν αὐτὸν ἀπολύειν τῇ ἀγίᾳ κοινωνεῖν ἐκκλη-
 σίᾳ συνθέμενον· ἀπάγοντες γοῦν αὐτὸν οἱ κατ-
 ἔχοντες , ἡρώτων εἰ τῆς τοσαύτης ἀπειλῆς τὴν
 αἰτίαν ἐπίσταται· ὁ δὲ· ναὶ φησὶν οἶδα τὸ αἴ-
 τιον· οἱ δὲ· καὶ τί ἂν εἴη , πάλιν ἡρώτησαν· ὁ
 δὲ· τὸ μὴ θέλειν με προσελθεῖν τῇ καθολικῇ
 ἐκκλησίᾳ , καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ τελουμένοις Χρι-
 στοῦ μυστηρίοις , προσήγγελλε· τί οὖν ; προσ-
 ἔρχη , φασιν , εἰ τῆς κατὰ σοῦ μελετωμένης ὀρ-
 γῆς ἀπολύσωμεν ; καὶ συνθέμενον αὐτὸν ἀπο-
 λύουσιν· σφραγεῖς δὲ μετὰ τὸν ὄνειρον περιδεῆς
 ἔτι καὶ ἔντρομος τὰ καθ' ὅναρ φανέντα καθ'

Praeterea martyres, horum quasi susceptis pe-
 titionibus, et parum quid ira cohibita, tollere
 his qui tenebant eum iusserunt et dimittere, si
 sanctae communicare polliceretur ecclesiae. Addu-
 centes ergo eum hi qui tenebant, si causam tan-
 tarum sciret minarum interrogabant. Qui ait, et-
 iam, scio causam. Illi vero, et quanam esset,
 rursus interrogaverunt. Ast ille, pro eo quod ac-
 cedere, inquires, ad catholicam ecclesiam nolim,
 ad Christique sacramenta quae in ea celebrantur,
 denuntiavit. Ergone accedis, aiunt, si quam me-
 ditamur iram adversus te relaxamus? Et spon-
 dentem illum dimiserunt. Conversus autem post

ἀφόρητον· ὅπερ κατὰ τῶν ζώων γεννήματα, καὶ φυτῶν καὶ δένδρων βλαστήματα τὰ τὴν οἰκίαν ἀρετὴν καὶ εὐγένειαν ἐκ προοιμιῶν εὐθὺς ἐνδείκνυμενα, ἣν ἔχειν εὐφυΐαν ἔπειτα μέλλουσιν, τοῖς εἰδόσιν ὁρᾶν ἐκ μήτρας αὐτῆς καὶ φυῆς πρᾶστράπτοντα· καὶ αὐτὸ τὸ ἑαυτοῦ φανέν προσεδείκνυεν μέγεθος, ὡς πόρους εὐθὺς δυσειδεῖς καὶ προκόπτοντας ἐπὶ τε ποδῶν καὶ χειρῶν τῇ τῶν ἀλγηδόνων βλαστῆσαι σφοδρότητι καὶ τῇ πανομβρίᾳ τοῦ συχνῶς κατὰσπάζοντος ρεύματος· μετεπλάττοντο γὰρ αὐτῷ πρὸς λίθων ἀμορφίαν οἱ δάκτυλοι, μήπω τελείας τυχόντες αὐξήσεως· καὶ τῶν ποδῶν οἱ ταρσοὶ ἐμιμοῦντο τὰ τῆς γῆς ἀναστήματα· καὶ τάχα αὖ οἱ πόδες αὐ-

qui secundum animalium genimina et plantarum et arborum germina, quae propriam virtutem et mobilitatem mox a principiis exhibent, quam habiturus indolem esset, postmodum his qui videre noverant, ex ipso utero et nativitate praemonstravit. Ipseque apparens suam iam magnitudinem ostendebat, ita ut meatus mox foedi rumpentes, tam in pedibus quam in manibus ex dolorum pul-lularent nimietate more imbrium, indefesse reu-mate distillantes: transfigurabantur enim ei di-giti in lapidum deformitatem, etiam nondum per-fecto incremento sui percepto; et pedum plan-tae, terrae cumulos imitabantur. Et fortasse pe-

τῷ καὶ σὺν τούτοις αἱ χεῖρες πρὸς ταῦτα μετέβαλον, τὴν οἰκείαν μορφήν ἀρνησάμενοι, καὶ τὸ σφῶν εἶδος παντελῶς διαλλάξαντες· εἰ μὴ Κῦρον εὗρεν τῇ νόσῳ μαχόμενον, καὶ Ἰωάννην τὸν μάρτυρα τὸν τούτου συνόμιλον.

Ἰατροῖς μὲν γὰρ ἑαυτὸν τὸ πρῶτον ἐκδέδωκεν· ἀλλ' ὥς ἴδεν κρατοῦν αὐτὸν τὸ ἀρρώστημα καὶ τῆς τέχνης ἐμφανῶς περιγιγνόμενον, πρὶν ἢ καὶ αὐτοῦ περιγίνηται, πρὸς τοὺς ἀγίους κατέφυγε, μόνους μετὰ θεὸν εἰ θελήσαιεν δύνασθαι κατευνάζειν τὸ πάθος πυθόμενος, χαλινὸν ὀρέγοντας ἔνθεον καὶ οὐ βροτείας ἐκ τέχνης γερόμενον· ἐλθὼν οὖν αὐτῶν εἰς τὸ τέμενος, θεραπείας τυχεῖν μετὰ πάντων ἐδέετο· οἱ δὲ φιλ-

des ei et una cum his manus ad haec transferrentur, forma propria denegata, et specie sua penitus commutata, nisi Cyrum invenisset contra morbum pugnantem, et Iohannem martyrem sacratissimi Cyri consocium.

Nam primo quidem se medicis tradidit, sed cum vidisset quod et illos superaret, et artem manifeste vinceret languor; prius quam et se quoque penitus obtineret, ad sanctos confugit solos post Deum si vellent posse passionem compescere sciens, divinum porrigentes frenum, et non humano ex artificio factum. Cum ad templum ergo venisset, curationem consequi cum omnibus pre-

άνθρωποι μάρτυρες παρυστάντες αὐτῷ πολλάκις καθεύδοντι, τῇ καθολικῇ κοινωνεῖν ἐκκλησία προσέτατον, δι' ὅρκων ἐπαγγελλόμενοι, ὡς εἰ πεισθεῖν αὐτοῖς περὶ πίστειος ὁρθεῖς αὐτῷ συμβουλεύουσιν, καὶ τὴν ῥῶσιν χαρίσονταί, καὶ δωρεὰς πρὸς ζωὴν συντελούσας τὴν παροῦσαν παρέξουσιν, καὶ κλήρων ἱερατικῶν ἀξιῶσουσιν· τῆς γὰρ Ἰουλιανῶ τοῦ ἀλικαρνασείως ὑπῆρχεν αἰρέσεως· ὁ δὲ τούτων ἀπάντων τὰς μεθ' ὅρκων ἐπαγγελίας πυθόμενος, οὐδὲν ἤπτον ἀπειθεῖς καὶ ἀμετάθετος ἔμεινεν· ὅθεν οἱ μάρτυρες ὡς λόγοις αὐτὸν οὐκ ἔπειθον χρώμενοι, ταῖς τῆς ἀσθενείας ἐπείραζον μάστιξιν· ὡς δὲ μὴδ' οὕτω τὸν ἄνθρωπον ἔπεισαν, διέτα

cabatur. Ast misericordissimi martyres assistentes ei saepe dormienti catholicae communicare praecipiebant ecclesiae, iureiurando se pollicentes, si sibi obedisset de fide recta ei consilium tribuentibus, et sanitatem illi donaturos, et donationes vitae praesentis congruas praestituros, et eum clero dignum sacro facturos; Iuliani quippe halicarnaseos erat haereseos. At ille horum omnium repromissionibus cum iuramentis auditis, nihilominus incurvabilis et immutabilis mansit. Unde martyres cum nullis sermonibus inflexissent, verberibus temptabant infirmitatis. Cum autem nec sic fecissent hominem conquiescere, de-

θεσπίζουσι τῆς οἰκείας ἀσθενείας τὸ μέγεθος, ἵνα καὶ οὕτω δειλιάσας τὰ μέλλοντα, πειθύνον ἑαυτὸν ἀπεργάσσοιτο.

Καὶ φανέντες εἰς ὄναρ ἀμφοτέροι, εἰς τὸ τοῦ ναοῦ δομάτιον ἀναφέρουσιν, ἀκολουθεῖν αὐτοῖς διατάξαντες, καὶ πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ δόματος στήσαντες, τὴν θάλατταν γαληνῶσαν ἐδεῖνυον· καὶ εἰ μετρεῖν δύναιτο τὰ ταύτης ἐπυθθάνοντο κύματα· ὁ δὲ λίαν εὐμαρῶς μέτρεῖν ἀπεκρίνατο· καὶ μετρεῖν οἱ μάρτυρες ἔλεγον· ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ τῆς μετρήσεως, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἀνείμηνως ὡς τὰ κύματα λέγοντος πυκνότερα ταῦτα κατ' ὀλίγον γιγνόμενα, καὶ πάλιν συχνὰ καὶ ἐπάλληλα τοῖς εἰσιῶσι * προσπίπτοντα, κατὰ * ita cod. κράτος ἐνίκων τὸν δύνασθαι μετρεῖν εἰρηκότα

monstrare decernunt infirmitatis propriae magnitudinem, ut vel sic futura pavescens, semet exhiberet obedientem.

Et apparentes ambo per visum in domicilium imponunt templi, se sequi praecipientes, et iuxta summitatem domatis statuentes, mare tranquillum factum monstrabant, et si huius posset numerare fluctus, interrogabant. At ille, etiam, nimis facile respondebat; et martyres numerare praecipiebant. Cumque ille numerare coepisset, et numeros sicuti et fluctus parumper ediceret, et illi e contra frequentiores paulatim effecti, et rursus

Θεόδωρον, καὶ τὴν ἥτταν ὁμολογεῖν κατηνάγκα-
ζον· ὃς νικηθεὶς τῇ τῶν κυμάτων συχνότητι, πε-
σὼν ἐπὶ πρόσωπον καὶ λείων μὴ δύνασθαι, πρὸς
τῶν ἀγίων ᾗτει συγχώρησιν· οἱ δὲ τοῦτον ἐγγεί-
ραντες, ὁρᾷς λείουσι τὰ συνεχῇ ταῦτα καὶ ἀμέ-
τρητα κύματα; ὁ δὲ· ναὶ φησὶν, ἐνδοξότατοι μάρ-
τυρες· τότε πάλιν οἱ ἅγιοι λέγουσιν· ὥσπερ ταῦ-
τα τὰ κύματα οὐτ' ἀριθμῆσαι τις οὔτε κατα-
σχεῖν ἄνευ θεοῦ τοῦ κτίσαντος δύναται, οὕτως
οὔτε τῆς σῆς ἀσθενείας τὰ ρεύματα· εἰ οὖν πει-
σθείης ἡμῖν εἰς ὃ σοι συνεχῶς συμβουλευόμεν,
καὶ γένη περὶ τὴν πίστιν ὁμόδοξος, καὶ ἡμεῖς
σοι πειθόμεθα, καὶ Χριστὸν περὶ σοῦ τὸν θεὸν
καὶ δεσπότην ἡμῶν ἱκετεύσομεν, καὶ πιστεύο-

spissi et alternati ad ripas illiderentur, Theodo-
rum qui posse se numerare dicebat, potentialiter
superabant, et se esse superatum fateri cogebant.
Qui fluctuum victus frequentia, cadens in faciem,
et non posse se perhibens, indulgentiam expete-
bat. At illi erecto eo, vides aiunt frequentes istos
et innumerabiles fluctus? Qui ait, etiam, glorio-
sissimi martyres. Tunc iterum sancti dicunt, sicut
hos fluctus neque numerare quis neque continere,
Deo qui creavit excepto, potest, sic nec infirmitatis
tuae reumata. Ergo si obaudieris nos, ad id quo
tibi crebro consilium damus, et factus fueris fide
catholicus, et nos te audiemus, et Christum pro

μεν ὡς πάντως παράσχοι τὴν ἴασιν· πῶς γὰρ αὐτὸν περὶ σοῦ λινανεύσωμεν ἀπειθοῦς ἡμῖν διαμένοντος; ὁ δὲ καὶ τούτων καὶ πλειόνων ἄλλων πυθόμενος, οὐδαμῶς τὴν γνώμην μετέβαλεν.

Ἄλλ' ὡς καὶ ταύτην αὐτῶν ἀπέρριψε τὴν παραίνεσιν, οὐκέτι προτρέποντες ὡς φιλάνθρωποι, ἀλλ' ἀπειλοῦντες ὡς ἀπότομοι φαίνονται· μεθ' ἡμέρας γάρ τινας τοῦ λεχθέντος ὁράματος, πάλιν ὁρᾷ ἐδόκει τοὺς μάρτυρας οὐκέτι προσηνέσι λόγοις προτρέποντας, ἀλλ' ἀπειλαῖς καὶ φόβοις προστάσσοντας· ἐπὶ θώκων γάρ φησιν ἐκαθέζοντο, καὶ στραῖται καὶ τάξεις ἀρχοντικά καὶ καθημένοις αὐτοῖς παρεστήκασιν· ὧν τινὲς ὡς ἐκ μαρτυρικοῦ πεμφθέντες δεσπίσματος

te Deum et dominum nostrum rogabimus, et credimus quod omnino tibi praebeat sanitatem. Nam quomodo eum pro te deprecabimur, te manente circa nos inobediente? At ille his et aliis pluribus auditis, nequaquam mentem mutavit.

Verum cum et hanc eorum admonitionem sprevisset, non iam ut humani cohortantes, sed sicut inhumani minitantes apparent. Post aliquot enim dies iam dictae visionis iterum aspicere martyras videbatur, non iam lenibus verbis hortantes, sed minis atque terroribus praecipientes. Supra sedes enim quasi sedebant, et exercitus et ordines principales sedentibus illis astabant; quo-

τὸν ὄνειροπωλοῦντα συνέσχον Θεόδωρον, καὶ τὰς χεῖρας εἰς τοῦπίσω συστρέψαντες, καὶ τὸν τράχηλον κλίνειν εἰς γῆν ἀναγκάσαντες, ὥσπερ τοὺς κακούργους οἱ δῆμιοι σχηματίζουσιν, εἰς μέσον αὐτὸν δεδιότα καὶ τρέμοντα ἀμφοτέρων τῶν τάξεων ἀγαγόντες παρέστησαν· ἀπειλοῦσι δὲ τοῖς ἀγίοις καὶ τάδε ποιεῖν καὶ τάδε τοῖς αὐτὸν κάτω νεύοντα καὶ κεκυφότα κατέχουσιν, εἰ μὴ πιστεύειν αὐτοῖς ἐθέλοι, προστάττουσιν, αἱ παρεστῶσαι τάξεις προσέπιπτον λῆξαι τῆς ὀργῆς ἰκτεύουσαι· καὶ πειθόμενον ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν Θεόδωρον δέξασθαι καὶ δωρήσασθαι τὴν τῆς παρελθούσης ἀπειθείας συγχώρησιν.

Οἱ δὲ μάρτυρες φησὶν τούτων τὰς αἰτήσεις

rum aliqui tamquam ex martyrico missi decreto, inspectorem somnii comprehenderunt Theodorum, et manus retrorsum vertentes, et collum inclinare in terram cogentes, in similitudinem qua nequam operarios, carnifices tractare solent, timentem eum atque trementem ductum in medium utriusque ordinis statuerunt. Cum autem sancti minas intarent et haec et haec facere his qui eum deorsum innuentem et inclinem tenebant, si sibi credere noluisset, praeciperent, astantes ordines prodeiebant, et parcere irae, et acquiescentem ex hoc Theodorum recipere, et donare praeteritae diffidentiae indulgentiam supplicabant.

εἰσδεξάμενοι , καὶ μικρὸν τῆς ὀργῆς ὑπενδῶσαν-
 τες , ἀπάγειν τοὺς κρατοῦντας ἐκέλευσαν , καὶ
 πάλιν αὐτὸν ἀπολύειν τῇ ἀγίᾳ κοινωνεῖν ἐκκλη-
 σία συνθέμενον· ἀπάγοντες γοῦν αὐτὸν οἱ κατ-
 έχοντες , ἡρώτων εἰ τῆς τοσαύτης ἀπειλῆς τὴν
 αἰτίαν ἐπίσταται· ὁ δέ· ναὶ φησὶν οἶδα τὸ αἴ-
 τιον· οἱ δέ· καὶ τί ἂν εἴη , πάλιν ἡρώτησαν· ὁ
 δέ· τὸ μὴ θέλειν με προσελθεῖν τῇ καθολικῇ
 ἐκκλησίᾳ , καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ τελουμένοις Χρι-
 στοῦ μυστηρίοις , προσήγγελλε· τί οὖν ; προσ-
 έρχη , φασιν , εἰ τῆς κατὰ σοῦ μελετωμένης ὀρ-
 γῆς ἀπολύσωμεν ; καὶ συνθέμενον αὐτὸν ἀπο-
 λύουσιν· σῖραφεις δὲ μετὰ τὸν ὄνειρον περιδεῆς
 έτι καὶ έντρομος τὰ καθ' ὄναρ φανέντα καθ'.

Praeterea martyres, horum quasi susceptis pe-
 titionibus, et parum quid ira cohibita, tollere
 his qui tenebant eum iusserunt et dimittere, si
 sanctae communicare polliceretur ecclesiae. Addu-
 centes ergo eum hi qui tenebant, si causam tan-
 tarum sciret minarum interrogabant. Qui ait, et-
 iam, scio causam. Illi vero, et quanam esset,
 rursus interrogaverunt. Ast ille, pro eo quod ac-
 cedere, inquires, ad catholicam ecclesiam nolim,
 ad Christique sacramenta quae in ea celebrantur,
 denuntiavit. Ergone accedis, aiunt, si quam me-
 ditamur iram adversus te relaxamus? Et spon-
 dentem illum dimiserunt. Conversus autem post

ἐαυτὸν ἐλογίζετο· οὐπω δὲ πέπειστο, ἀλλ' ἀμφίβολον εἶχεν ἀκμὴν τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν λογισμὸν τῆσδε κἀκεῖσε φερόμενον.

Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ περὶ τούτων ἐσκέπτετο, πρὶν ἢ ταλαντεύσῃ τὸ χρήσιμον, καὶ τὸ πρακταῖον βεβαίως ψηφίσειτο, πάλιν ἀφίπνωσε καὶ πάλιν βλέπει τοὺς μάρτυρας, ἐν Ἰουλιανοῦ τοῦ διακόνου θέα καὶ σχήματι, ὅς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ λειτουργεῖν ἐν τῷ ναῷ προκεχείριτο, παρυστάσας καὶ λέγοντας· δεῦρο, πρὸς τὸ μνήμα τῶν ἁγίων ἐλθόντες εὐξώμεθα· ταῦτα δὲ πρὸς αὐτὸν διελέγοντο, δοκιμάζοντες αὐτὸν εἰ μετέθετο, καὶ πειθήμενος αὐτοῖς μετὰ τοιαύτην ὄψιν γέγενητο· ἀμέλει γοῦν ἐπὶ τὴν σορὸν αὐτῶν τὴν

somnium, pavens adhuc et tremens, quae sibi apparuerant in visu secum tractabat; nondum tamen credebat, sed dubium adhuc animum possidebat, et cogitationem huc illucque ferebat.

Porro dum de his consideraret, prius quam perpendisset quod esset utilius, et quid foret agendum decerneret, iterum obdormivit, et iterum martyras aspicit, in habitu et specie Iuliani diaconi, qui per idem tempus ad obsequendum in templo ipsorum proventus extiterat, astantes atque dicentes: heia ad memoriam sanctorum venientes oremus. Haec vero ad eum disputabant, probantes illum, si mutatus esset, et obediens sibi

τιμίαν ἔρχόμενοι, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀκολουθοῦν-
 τα τὸν Θεόδωρον ἔχοντες, πρὸ τοῦ φωτιστηρίου
 γενόμενοι, ἐνθα ζωοποιὰ Χριστοῦ κεῖται μυσ-
 τηρία, εἰσελθεῖν αὐτὸν καὶ μεταλαβεῖν προε-
 τρέποντο· εἰσελθε λέγοντες σὺν ἡμῖν καὶ τῶν
 ἁγίων Χριστοῦ μυστηρίων μετάλαβε· ὁ δὲ οὐ
 φησιν, οὐκ εἰσέρχομαι, ἑτέρας γὰρ ἐγὼ δόξης
 καθέστηκα, καὶ οὐ τοῦ τῆς ἐκκλησίας κηρύγ-
 ματος· προσδοκῶ δὲ σήμερον τὴν γεννήσασαν, τὰ
 τῆς μετὰλήψεώς μοι δῶρα κομίζουσαν· ἀλλ' ἔα-
 σόν με τέως, πρὸς τὸν αὐτὸν διάκονον ἔλεγεν,
 ἔπως ἐν ὅσῳ τὰ τοῦ μνήματος ἠνέωκται ἀνκέλ-
 λα, εἰσελθὼν τὸ τῆς κανδήλας ἔλαιον δέξωμαι·
 πολλοὶ γὰρ τοῦτο τῶν οὐ κοινωνικῶν διαπράτ-

post talem visionem existeret. Denique ad prac-
 tiosum eorum tumultum convenientes, et sequen-
 tem Theodorum secum habentes, cum ante il-
 luminatorium facti fuissent, ubi vivifica Christi
 posita sunt mysteria, introire hunc et commu-
 nicare adhortabantur; ingredi, dicentes, nobi-
 scum, et sancta Christi mysteria percipe. At ille,
 non, inquit, non prorsus ingredior; alterius enim
 ego opinionis existo, et non praedicationis eccle-
 siae; expecto autem hodie genitricem, commu-
 nionis mihi munera deferentem. Sed dimitte me
 interim, ad eundem dicebat diaconum, ut quia
 monumenti cancelli aperti sunt, ingressus olcūm

τονται, ἐν τῇ τῶν ἁγίων κανδήλᾳ καιόμενον ἔλαιον, ἀντὶ τώματος ἁγίου καὶ αἵματος Χριστοῦ τοῦ πάντων ἡμῶν θεοῦ καὶ σωτῆρος δεχόμενοι (1)· μηδ' ὁ πράττεισιν ὡς οἶμαι γινώσκοντες, μήτε τὸ τῆς βλάβης ἐπιστάμενοι μέγεθος.

Ἠγιασθῇ μὲν γὰρ, λέγω καὶ γὰρ, τῆς τῶν ἁγίων κανδήλας ἔλαιον, ἀλλὰ τί τοῦτο πρὸς τὸν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ἀγιάζοντα; καὶ δύναμιν αὐτὸ κατὰ νοσημάτων ἔχειν τιθέμεθα (2), ἀλλὰ τί πρὸς Χριστὸν τοῦ θεοῦ σοφίαν ὄντα καὶ δύν-

candelae suscipiam. Multi enim ex his qui non communicant, id agunt; oleum, quod in sanctorum ardet candela, pro corpore sancto et sanguine Christi omnium nostrum Dei et Salvatoris sumentes, neque quod agunt ut reor scientes, neque laesionis magnitudinem cognoscentes.

Etenim sanctificatum quidem esse, dico et ego, sanctorum candelae oleum; sed quid est hoc, ad comparationem eius qui ipsos sanctos sanctificat? Et virtutem id contra languores habere confiteor; sed quid ad collationem Christi, qui est Dei virtus et sapientia? qui et ipsis quoque martyribus

(1) Confer hoc egregium de corpore et sanguine Domini, in eucharistia praesentibus, testimonium Sophronii, cum alio in commentario eiusdem liturgico, quem ipsi edidimus; itemque in mirac. 38.

(2) Viden Sophronium, qui oleo ante sacras reliquias incensae virtutem medicinalem, Martyrum scilicet meritis conciliatam, pie tribuit?

αμιν, τὸν καὶ μάρτυσιν αὐτοῖς χαρίσματᾱ δυνάμεων νέμοντᾱ; λέγω δὲ τιμῆς ἄξιον ὡς ἐπάνω τῆς θήκης καιόμενον, ἀλλὰ τί πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν χερουβὶμ καθιζόμενον; καὶ τί τὸ τῆς κανδήλας ἔλαιον τῶν ἁγίων παραφερόμενον, ἢ τοὺς ἁγίους αὐτοὺς τοὺς τῆς κανδήλας ἀγιάζοντας ἔλαιον; πᾶν γὰρ ὅπερ κτίσμασι τέτακται, οὐ μόνον ἐπίγειον ἀλλὰ δὴ καὶ οὐράνιον, εἴτε θρόνοι, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι, εἴτε κυριότητες, εἴτε δυνάμεις ἀγγελικαὶ, καὶ παρὰ ταύτας ἑτεραι, εἴτε αὐτὰ χερουβὶμ καὶ τὰ σεραφὶμ τὰ πολυόμματα ζῶα καὶ ἐξαπτέρυγα, τὰ τῶν πολλῶν

virtutum charismata tribuit. Dico autem et quod est honore dignum, tamquam id quod supra loculum ardet; sed quid ad aequalitatem eius, qui sedet super cherubim? Et quid candelae sanctorum afferimus oleum, potius quam sanctos ipsos qui candelae sanctificant oleum? Omne quippe quod inter creaturas dinumeratur, non solum terrenum, sed et caeleste, sive throni, sive principatus, sive potestates, sive dominationes, sive virtutes angelicae, et praeter has aliae, sive ipsi cherubim et seraphim, multorum oculorum senarumque alarum animalia, qui cum sint pretiosiores quam multae possessiones (1), Deum idcirco vehē-

(1) Vel potius *creaturae*. Rursus enim aio, hanc Anastasii interpretationem perquam esse rudem et indisertam.

κτισμάτων πολὺ τιμιώτερα, καὶ διὰ τοῦτο θεὸν ἐποχούμενον ἔχοντα· εἴτε τίς ἐν νοητοῖς ἐτέρα κτίσις καθίστηκε, θεῷ μὲν φανερά τῷ ποιήσαντι, ἡμῖν δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἀπόκρυφος, ἀγαπητὸν ἡγεῖται καὶ εὐχεται τὸ δούλειον ἄγειν ζυγόν, καὶ δοῦλον εἶναι καὶ λέγεσθαι τοῦ δεσποτικοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν σώματος· μὴ μὴν αὐτὸ παραβάλλεσθαι, καὶ τὸ ἴσον ἢ παρὰ μικρὸν ἀποφέρεισθαι βούλεσθαι· ὅπερ οὐδέ τις ἦν ὁ παρέχων ἐτύγχανεν λαβεῖν κατεδέξατο· τοῦτο γὰρ τοῦ ἀρχεκάκου τὸ φρόνημα, δι' οὗ καὶ αὐτὸς τὴν ἰσότητά τὴν πρὸς τὸν θεὸν ἀρπαγμὸν ἡγήσάμενος, καὶ θρόνου ὁμοίωσιν ὑπὲρ νέφη φανταζόμενος τῆς οὐρανοῦ ἀψίδος, ὁ πρὶν ἑωσφόρος ἐκπέπτωκε· καὶ τοὺς ὄντας ἡμᾶς ἐν

re dinoscuntur, vel si qua in invisibilibus alia creatura est Deo manifesta qui fecit, et nobis occulta, amabile arbitratur, et obtat servile ducere iugum, et famulari, et dominici Christi Dei nostri corporis membrum vocari, non autem ei comparari, vel aequalitatem, si velut quid pene simile sit, velle aliquatenus applicare; quod neque si quis esset qui praeberet, percipere consensisset. Hic sensus est hostis antiqui, per quem et ipse rapinam arbitratus esse se aequalem Deo, et sedium similitudinem super nubes parendens, ab abside caelesti cum ante fuerit lucifer cecidit,

παραδείσῳ προπάτορας, εἰς φθορὰν δελεάσας κατέσπασεν ταῦτα δὲ λέγομεν οὐ τὰ τῶν εἰρημένων διορθούμενοι σφάλματ'· τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος; ἀλλὰ τοὺς ἡμῶν ἀδελφούς ἀσφαλιζόμενοι, μήπως αὐτοὺς τοῦτο ποιοῦντας συχνότερον βλέποντες, σὺν αὐτοῖς ἀσειβήσωσιν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ λειπόμενον ἡμῖν τῆς διηγήσεως ἔλθωμεν.

— Ἀκούσαντες γοῦν οἱ μάρτυρες οἱ ὡς Ἰουλιανὸς ὁ διάκονος τῷ νοσοῦντι φαινόμενοι, ὡς τὸ τῆς κανδήλας ἔλαιον βούλεται δεξασθαι, εἰς τὸν βατῆρα τὸν πρὸ τῶν κανκέλλων ὄντα τοῦ μνήματος ἵστανται, καὶ τὴν εἴσοδον αὐτῶν διεκώλυον εἰς ὃψιν γινόμενοι, καὶ εἰσιόντι προ-

et primos parentes nostros in paradiso seducens pellexit. Hoc autem dicimus non praedictorum errores corrigentes; quid enim mihi eos qui foris sunt iudicare, ut dicit apostolus? sed fratres nostros cautos reddentes, ne forte illos hoc saepius facere contemplantes, cum eis impie agant. Sed ad narrationis residuum veniamus.

Audientes ergo martyres, qui quasi Iulianus diaconus languenti apparuerunt, quod candelae suae oleum vellet accipere, in aditu qui est ante cancellos monumenti, assistunt, et introitum ei prohibebant, in faciem resistentes, et ingredienti velociter occurrentes; et modo quidem ad sini-

τρέχοντες, καὶ ποτὲ μὲν εἰς λεὰ, ποτὲ δὲ εἰς
 δεξιὰν μεταβαίνοντες, καὶ τὴν εἴσοδον δι' ἐαυ-
 τῶν ἀναφράττοντες· ὥς δὲ πολλὰς μεταβάσεις
 ποιήσαντες πρὸς τὸ φωτιστήριον αὐτῶν ἀπελθεῖν
 καὶ τῶν Χριστοῦ μυστηρίων μετὰ λαβεῖν οὐκ ἔπει-
 σαν, παρεχόμενοι αὐτῷ τὴν ἐπὶ τὴν οἰκίαν σο-
 ρὸν ἄγουσαν εἴσοδον· καὶ ταύτην δὲ περάσαντα
 τὸν Θεόδωρον, καὶ εἰσελθόντα τὸ πρόθυρον,
 ὧρὶν ἢ καταλάβοι τὰ κἀνκελλα καὶ τὸ ἔλαιον
 δέξεται, τῶν ὀπισθεν αὐτοῦ λαβόντες ἱμάτιον
 στραφῆναι πρὸς αὐτοὺς παρεσκέυσαν· καὶ πά-
 λιν αὐτῶν ἀκούειν προέτρεπον, καὶ πείθεσθαι
 μᾶλλον αὐτοῖς ἢ τοῖς τῆς οἰκείας προεστῶσιν
 αἰρίσεως· ὥς δὲ μὴδ' οὕτω πειθόμενον ἔβλεπον,

stram, modo vero in dexteram transeuntes, et
 per semetipsos introitum obstruentes. Cum autem
 multos transitus fecissent, ad illuminatorium ei
 pergere, et Christi sacramenta percipere minus
 persuaserunt; verum concedebant illi introitum
 qui ad proprium tumultum deducebat. Quem cum
 Theodorus pertransisset, ingressusque fores fuis-
 set, prius quam ad cancellos pervenisset, oleum-
 que sumpsisset, posterius eius vestimentum com-
 prehendentes, ut ad eos convertatur egerunt; et
 rursus se cohortabantur audire, et sibi potius
 quam his qui propriae praeessent haeresi, obedi-
 re. Cumque nec sic eum obedientem vidissent, ad

προϊέναι πρὸς τὸν τάφον ἀπέλυσεν· ὁ δὲ στραφείς ἡσφαλισμένα βλέπει τὰ τοῦ μνήματος κάγκελλα· καὶ μὴ εὐρὼν λοιπὸν τοῦ τῆς κανδήλας ἑλπίου λαβεῖν, ἀνεχώρει κατηφῆς καὶ λυπούμενος· οἱ δὲ φιλάνθρωποι μάρτυρες μηδαμῶς ῥαθυμήσαντες, ἀλλὰ πρὸ τοῦ φωτιστηρίου προσμείναντες, πάλιν αὐτὸν ἐξιόντα τοῦ μνήματος παρεκάλουν καὶ προὔτρεπον διδασκαλίᾳ χρώμενοι καὶ πολλαῖς παραινέσεσιν· ὡς δὲ ἶδον οὕτως ἀκαμπῇ καὶ πεισθῆναι μὴ θέλοντα, τοῦτο μεθ' ἔρκου φρικώδους εἰρηκότες ἀπέλυσαν· μὰ τὸν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς υἱόν, τὸν πάντων δισπότην καὶ θεόν, τὸν καὶ τῆς μαρτυρικῆς στρατιᾶς βασιλεύοντα, καὶ τὴν χάριν τῶν ἱαμάτων δω-

sepulchrum progredi dimiserunt. Qui conversus, obseratos videt monumenti cancellos, et de cetero non invento qualiter candelae sumeret oleum, recedebat maestus et tristis. Porro amatores hominum martyres nequaquam desidia pressi, sed ante illuminatorium perseverantes, iterum exeuntem a monumento rogabant et hortabantur doctrinis et monitis multis utentes. Cumque vidissent hunc tam incurvabilem et parere nolentem, dimiserunt, hoc horribili iureiurando dicentes: per Christum Dei et patris filium cunctorum dominatorem et Deum, qui in martyrica militia nostra regnat, et sanitatum nobis gratiam donat,

ρούμενον , εἰ μὴ πεισθείης ἡμῖν , καὶ μόνη τῇ καθολικῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς ἱερουργομένοις ἐν αὐτῇ μυστήρισις προσέλθης μετὰ καθαρᾶς καὶ ἀγνῆς συνειδήσεως , οὕτως ἐντεῦθεν ἀπελεύσει νοσῶν , ὥσπερ καὶ τὰνθάδε κατέλαβες , μηδὲν πρὸς ἡμῶν ὀφειλούμενος· καὶ ταῦτα μὲν κατ' ὄναρ ἐλέχθη τε καὶ γεγένηται.

Πρωῖτας δὲ προῖων εἰς τὸ μνήμα τῶν ἀγίων προσεύξασθαι , ὁρᾷ πρὸ τοῦ μνήματος τινὰ Πασχάσιον τοῦνομα , ὑπὸ πονηροῦ πνεύματος ἐνοχλούμενον· ὃς ἰδὼν τὸν Θεόδωρον , διαπρυσίῳ φωνῇ τάδε πρὸς αὐτὸν ἀπεφθέγγετο , βλοσυρὸν ἐνιδὼν καὶ τοῖς ὁδοῦσι βρυχώμενος , καὶ ὡς ἀπὸ τῶν ἀγίων τοὺς λόγους ποιούμενος· τὸ τά-

nisi nobis obedias , et nisi ad solam catholicam ipsius ecclesiam et mysteria sacra quae in ea celebrantur accedas cum munda et casta conscientia , ita hinc languens abibis sicut et huc venisti , nil a nobis utilitatis adeptus . Et haec quidem per visum dicta sunt .

Mane autem cum processisset ad monumentum oraturus , sanctorum videt ante monumentum quemdam Paschasium nomine a spiritu maligno vexatum , qui videns Theodorum , grandi voce haec ad eum affatus est , torvis oculis intuens , et dentibus frendens , et veluti a sanctis sermones faciens , et affirmans ita iuratus : vade

χος σου τὴν ψυχὴν ἀπελθε φώτισον, ἐπεὶ μὰ τὴν ἐνθάδε ναίουσαν δύναμιν, ὡς ἤλθες ὧδε τῇ τῆς ποδάγρας μανίᾳ κρατούμενος, οὕτως ἀναχωρεῖς μὴ τυγχάνων ἰάσεως· καὶ ταῦτά σοι λέγειν οἱ ἅγιοί μοι προστάττουσι μάρτυρες· ὁ δὲ τούτων πρὸς τοῦ δαιμονῶντος πυθόμενος, καὶ φόβῳ ληφθεὶς, λαβὼν δὲ καὶ τῶν κατ' ὄναρ ἀνάμνησιν, διὰ τὸ τῶν ῥημάτων καὶ τῆς ἀπειλῆς παραπλήσιον, εἰσελθὼν εὐθὺς εἰς τὸ φωστήριον τῶν Χριστοῦ μυστηρίων μετέλαβε, καὶ τὴν ψυχὴν τῇ μεταλήψει τῶν μυστηρίων ἐφώτισεν· ἐξ ἐνεργείας δὲ δαίμονος εἰς θυνὴν ῥαθυμίαν εἰσπέπτωκεν μετὰ τὴν μετάληψιν, καὶ ἐν τοῖς οἰκείοις ἑαυτὸν ἐμβαλὼν λυπούμενος σῆρώμασι, θᾶττον ἐκ τῆς λύπης ἀφύπνωσε.

velociter, animam tuam illumina; nam per virtutem, quae hic inhabitat, sicut huc venisti insaniam podagrae detentus, ita recedes sanitatem minime consecutus. Et haec dicere tibi, sancti mihi praecipunt martyres. At ille hoc ab eo qui a daemonio vexabatur audito, timore captus, et accepto etiam sermonum quos in visu audierat commonitorio, propter verborum et minarum similitudinem, ingressus est illuminatorium, et Christi mysteria sumpsit, et animam perceptione mysteriorum illuminavit. Porro ex operatione diaboli post communionem, diaram incidit animi de-

Καὶ πάλιν βλέπει τοὺς μάρτυρας εἰς Ἰουλιανὸν τὸν διάκονον ἐαυτοὺς σχηματίσαντας, καὶ τῆς ἀθυμίας τὴν αἰτίαν αὐτὸν ἐξετάζοντας· ὁ δὲ ὅτι με φησὶν οἱ ἅγιοι κοινωνῆσαι κατηνάγκασαν· οἱ δὲ καὶ τοῦτό σε φασιν ἀνιᾶν ἢ λυπῆσαι τὸ σύνολον ὥφειλε; μᾶλλον δὲ καὶ χαίρειν ἔδει σε καὶ ἀγάλλεσθαι, ἐννοοῦντα τῆς οἰκείας ψυχῆς τὴν ὀφείλειαν, καὶ τῆς ἀσθενείας τὴν ἴασιν προσδεχόμενον· πάντως δὲ ὅτι Θεοῦ τοῦτο καθέστηκε βούλευμα, οὗ χωρὶς οὐδὲν οἱ ἅγιοι διαπράττονται· καὶ τούτοις αὐτὸν τοῖς λόγοις οἱ μάρτυρες ψυχαλωγῆσαντες ὥχοντο· ὁ δὲ σῖραφεις τῆς μητρὸς ἐμερίμνα τὴν ἀφιξιν, καὶ μά-

fectionem, et cum tristis in propria se stramenta iactasset, citius ex tristitia obdormivit.

Et rursus aspicit martyras in Iulianum diaconum se se transfigurantes, et causam maeroris eum interrogantes. Qui ait, quoniam sancti communicare me coegerunt. At illi, et hoc te, inquirunt, maestum facere vel tristem omnino debuerat, cum gaudere te potius oporteret, et exultare intellecto propriae animae adiutorio, et infirmitatis expectato remedio? Certum vero est, quod haec voluntas sit Dei, sine quo nihil omnimodis operantur. Et his eo verbis martyres consolato, recesserunt. At ille conversus de matris sollicitus erat adventu, ob haecreseos propriae quas erat allatu-

λιστα διάπερ ἔμελλε τῆς οἰκείας αἰρέσεως ἐπιφέρεισθαι λείψανα, ἥτις μετ' οὐ πολὺ τῆς ὥρας ἀφίκετο, μηδὲν τοιοῦτο κομίζουσα, δι' ὧν καὶ τὴν ἄφιξιν ὑπῆρχεν ἀνύσασα, οἰκονομία μαρτύρων τὴν λήθην φανερῶς ὑπομείνας· ὁ δὲ μαθὼν ἤσθη μὲν πρότερον, εἴτα δὲ καὶ πάντα τῇ μητρὶ διηγῆσατο, ὅσα περ εἰς αὐτὸν ἐδράσθη τοῖς μάρτυσιν, καὶ ὡς τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμεῖν ἐβιάσαντο· καὶ οὕτω μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ προσέδραμεν.

Λέξωμεν (1) δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ῥῶσιν τοῦ σώματος, δι' ὀλίγου τὸν λόγον ποιούμενοι μετ' ὀλίγας τὰς ἡμέρας πάλιν ἐκάθευθε, καὶ παρ-

ra reliquias; quae non post multam veniens horam, nihil ex his propter quae iter illud transegerat attulit, martyrum dispensatione manifeste oblivionem perpressa. At ille cum cognovisset, prius quidem gavisus est, dein vero cuncta matri narravit quaecumque in se martyres gesserunt, et qualiter ecclesiae occurrere se coegerint. Et ille quidem taliter ad ecclesiam confugit.

Nos autem iam corporis sanitatem dicemus, sermonem compendio facientes. Post paucos dies iterum dormiebat, et iterum aspicit martyras astan-

(1) Sequentem narrationem referunt ex sancto nominatim Sophronio Synodus secunda nicaena act. IV. ed Florent. T. XIII. col. 57; itemque S. Iohannes damascenus in tertia oratione de imaginibus.

εστώτας βλέπει τοὺς μάρτυρας, καὶ συνοδεύειν αὐτοῖς ἐπιτάττοντας· ὥς δὲ φησὶν (a) προθυμότερον εἶπετο· ἥδει γὰρ οὐκ ἀκερδὲς τὸ τοῖς ἁγίοις συνεπεσθαι· ἐλθόντες οὖν εἰς ναόν τινα τέλειον (b) τῷ μὲν εἶδει φοβερόν καὶ ὑπέρλαμπρον, τῷ δ' ὕψει τῶν οὐρανῶν αὐτῶν ἐφαπτάμενον· καὶ εἶσω τούτου γενόμενοι, μεγίστην εἰκόνα καὶ θαυμασίαν ἐβλέπομεν· μέσον μὲν τὸν δεσπότην Χριστὸν γεγραμμένον χρώμασιν ἔχουσαν, Χριστοῦ δὲ τὴν δέσποιναν ἡμῶν τὴν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν εὐώνυμον, καὶ δεξιὸν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος καὶ πρόδρομον, τὸν ἐν κοιλίᾳ σκιρτήμασιν αὐτὸν προμηνύσαντα, ἐπεὶ

tes, et secum comitari praecipientes, qui ut ferebat alacrius sequebatur, noverat enim quod non sine lucro cum martyribus esset comitaturus. Venientes ad templum quoddam perfectum, specie quidem terribile, atque praefulgidum, altitudine vero ad caelos pertingens; et hoc penetrantes, maximam imaginem et admirabilem videbamus, quae in medio quidem sui dominum Christum coloribus habebat depictum, sinistrorsum vero matrem ipsius, dominam videlicet nostram Dei genitricem semperque virginem Mariam: porro detrorsum Iohannem eiusdem Salvatoris baptistam et praecursorem, qui ex utero exultationibus cum

(a) Dam. σφίσι. (b) Dam. mendose Ἑλλήνων.

καὶ λαλῶν ἔνδον (a) οὐκ ἤκούετο, καὶ τινες τοῦ
 τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν ἐνδόξου χοροῦ,
 καὶ τῆς μαρτυρικῆς ὁμηγύρεως· μεθ' ὧν ἐτύγ-
 χανον καὶ αὐτοὶ Κῦρος καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυ-
 ρες, οἱ πρὸ τῆς εἰκόνης ἱστάμενοι, τῷ δεσπότῃ
 προσέπιπτον (b), γόνατα κάμπτοντες, καὶ τὰς
 κεφαλὰς εἰς ἔδαφος φέροντες, καὶ περὶ τῆς τοῦ
 νέου Θεραπείας πρεσβεύοντες· ταῦτα δὲ ἦν τῆς
 πρεσβείας τὰ ῥήματα· δέσποτα φιλάνθρωπε, κε-
 λεύεις δῶμεν καὶ τούτῳ τὴν ἴασιν; ὥς δὲ πολ-
 λάκις εἰς γῆν προσκυνήσαντες, καὶ τοὺς τῆς ἰε-
 ρείας λόγους ἐκπέμφαντες, καὶ ὁ δεσπότης Χρι-
 στὸς οὐκ ἐπένευε, τοῦ πρεσβεύειν παυσάμενοι,

praenuntiavit; nam et loquens, cum intus esset,
 non audiretur; necnon et quosdam de apostolo-
 rum et prophetarum glorioso choro, martyrico-
 que collegio, cum quibus erant etiam ipsi mar-
 tyres Cyrus scilicet et Iohannes, qui ante imagi-
 nem stantes Domino procidebant, genua flecten-
tes, et capita in terram curvantes, atque pro cu-
 ratione iuvenis intercedentes. Verba praeterea in-
 tercessionis haec erant: Domine clementissime,
 iubes ut demus huic sanitatem? Cum autem mul-
 totiens supra terram adorantes supplicationis ver-
 ba misissent, Christusque dominus non annueret,
 ab intercessione cessantes, tristes ac deficientes ad

(a) Synod. et Dam. ἔνδον ὧν. (b) Synod. τὰ γόνατα.

κατηφεῖς καὶ ὀλίγωροι πρὸς ἐμὲ φησὶ παραγί-
νονται, οὐ πολὺ μακρὰν τῆς εἰκόνης ἰστάμενον
καὶ πλησίον γενόμενοι, ὁρᾷς, φασὶν ὡς ὁ δε-
σπότης οὐ βούλεται σοι δοθῆναι (a) τὴν ἴασιν;
ἀλλὰ μηδὲν ἀθυμῆσης· πάντως γὰρ καὶ πρὸς σὲ
ὡς καὶ πρὸς πάντας χρηστεύσεται· καὶ διαστάν-
τες ὥσεὶ μικρὸν ἡμιώριον, πάλιν ἀπειλθόντες
ἐδέοντο, καὶ πάλιν ἄπρακτοι φησὶν ἀνακάμ-
πτουσιν κατηφεῖς (b) ὡς καὶ πρότερον, τοῦ δε-
σπότης Χριστοῦ μὴ κελεύοντος· καὶ τὰ αὐτά (c)
μοι πάλιν ἐλθόντες εἰρήκασιν.

Τὸ τρίτον δὲ πορευόμενοι, θάρσει (d) λείψου-
σιν, νῦν γὰρ πάντως τὴν χάριν λαμβάνομεν·

me quasi adveniunt, non admodum procul ab
imagine stantem; et appropinquantes, vides in-
quiunt quomodo Dominus non vult dare tibi sa-
nitatem? sed nil anxieris; profecto enim et erga
te, sicut etiam erga omnes, benignitatem suam
ostendet. Et cum parum discessissent, idest quasi
dimidiae horae spatio, iterum abeuntes deprecab-
antur, et rursus inefficaces ut ferebant redeunt,
et tristes sicut prius Domino de sanitate tribuen-
da nihil iubente. Et eadem mihi venientes iterum
dicunt.

Tertio sane pergentes, confide dicunt, nunc

(a) Dam. δοῦναι. (b) Dam. addit καὶ ὀλίγωροι. (c) Dam.
ταῦτα. (d) Dam. θάρρει.

ἀλλὰ καὶ σὺ ὥσπερ ἡμᾶς ὁρᾷς ἰκετεύοντας, σὺν ἡμῖν ἔλθων τὸν δεσπότην ἰκέτευε· καὶ πρὸς τὴν εἰκόνα τὸ τρίτον γενόμενοι, τοῖς παρολαβοῦσι τρόποις ἐχρῶντο καὶ ῥήμασι· καὶ ὡς ὥραν πολλὰν ἰδεήθησαν, καὶ κάτω κείμενοι, τὸ, κελεύεις, δέσποτα μόνον ἀνέκραζον, τότε (a) ὁ Χριστὸς σπλαγχνισθεὶς ὡς οἰκτείρων ἐπένευσε, καὶ δότε αὐτῷ πρὸς (b) τῆς εἰκόνης ἐφθέγγετο· καὶ χαμόθεν ἀναστάντες οἱ μάρτυρες, πρῶτον μὲν εὐχαρίστουν Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὡς τῆς δεισιπείας αὐτῶν ἐπακούσαντι (c)· ἔπειτα δὲ χαίροντες καὶ γαννύμενοι (d), ἰδοὺ φασὶν πρὸς ἐμὲ ὁ Θεὸς τὴν χάριν ἐδώρησατο· εἴσελθε γοῦν εἰς

enim gratiam profecto suscipimus; sed et tu sicut nos vides supplicantes, nobiscum veniens Dominum deprecare. Et tertio ad imaginem venientes, prioribus modis utebantur et verbis. Et cum hora multa deprecarentur, et deorsum iacentes, iubes Domine, tantum clamarent? Christus visceribus motis, tamquam misericors annuit, et date illi ex iconia dicebat. Et surgentes a terra martyres, primo quidem gratias agebant Christo Deo nostro, eo quod deprecationem eorum exaudierit, deinde vero gaudentes et exultantes, enquirent ad me, gratiam Deus donavit: ingre-

(a) Cod. καί. (b) Synod. mendose πρὸς. (c) Cod. ὑπακούσαντι.
(d) Cod. ἀγαννύμενοι.

Ἀλεξάνδρειαν , καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ τετραπύλῳ νῆσῃς καθεύδῃσον , καὶ μικρὸν τοῦ τῆς κανδήλας ἐλαίου τῆς ἄνω πρὸ τῆς τοῦ σωτῆρος εἰκόνος ἀποτομένης λαβὼν εἰς ληκύθιον , πάλιν ἄψευτος τὰ ἐνθάδε κατάλαβε , καὶ τοῦτω τοὺς πόδας ἀλειψάμενος , τῆς ὑγείας ἔξεις τὸ δώρημα.

Ὁ δὲ μετὰ τὸν ὄνειρον εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἔρχεται , καὶ ἐν τῷ τετραπύλῳ κοιμώμενος , ὁρᾷ παμμεγεθέστατον δράκοντα τῶν ποδῶν ἐξερπύζοντα· καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἔξοδον πρὸς αὐτὸν ἀνακάπτοντα· ἀλλ' ἄφνω φανέντες οἱ μάρτυρες , τὴν εἴσοδον διεκώλυσαν , καὶ ῥάβδῳ τὴν κιφαλὴν μὲν τοῦ δράκοντος ἔθλασαν , αὐτῷ δὲ θαρσεῖν διετάζαντο , καὶ μηκέτι δῆσαι τοῖν ποδοῖν

dere Alexandriam , et in magno Tetrapylon dormi ieiunus , et pauxillo ex oleo candelae , quae sursum ante Salvatoris imaginem ardet , in ampulla modica sumpto , iterum nihil gustans , huc confestim regredere , et pedibus hoc inunctis , donum sanitatis habebis.

At ille post somnium Alexandriam venit , et in Tetrapylon dormiens , maximum videt draconem a pedibus exeuntem , et rursus post exitum super se redeuntem , sed subito martyres apparentes introitum prohibuerunt , et virga caput draconis conquassaverunt ; ipsique praeceperunt confidenter agere , et non iam pedum infirmitatem vel ma-

ἡ ταῖν χεροῖν τὴν ἀσθένειαν· αὐτὸς δὲ ἀναστὰς μετὰ κοίμησιν, τῆς κανδήλας λαμβάνει τὸ ἔλαιον, καὶ πρὸς τὸ τῶν ἀγίων ἔρχεται τέμενος· ἐνθα γενόμενος, ὡς ἐθεσπίσθη, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἠλείψατο, καὶ παραχρῆμα τὴν νόσον ἀπέθετο, καὶ τὴν ῥῶσιν ἀπέλαβεν (1). ἠξιώθη δὲ μετὰ τῆς καλλίστης καὶ ἡδίστης ἰάσεως, καὶ ὧν αὐτῷ πεισθέντι δωρεῶν ἐπηγγελαντο· ὑπὲρ ὧν ἀπάντων εὐχαριστῶν δουλεύει σπουδαίως τοῖς μάρτυσιν· οὓς καὶ ἡμεῖς ἀνυμνήσαντες ἐπ' ἄλλην αὐτῶν θαυματουργίαν μετέλθωμεν.

num expavescere. Ipse autem post dormitionem surgens, candelae oleum sumit, et ad sanctorum properat templum; ad quod cum venisset, manus ut iussus fuerat, et pedes inunxit, et continuo languorem deposuit, incolumitatem resumpsit. Meruit cum delectabili sanitate etiam dona, quae si sibi paruisset, illi spoponderant. Pro quibus omnibus gratias agens, servit studiose martyribus; quos et nos hymnis efferverentes, ad aliud eorum opus mirabile procedamus.

(1) Synod. ἀνίσταται. Sequitur autem in synodo dictum Tarsii patriarchae cōpolitani, qui ex dictis argumentum ac ius desumit retinendi in templis monumenta pictorum et reliquiarum artium. Subsequitur Thomae monachi testimonium quod illa adhuc imago in Tetrapylo Alexandriae conservaretur, quodque omnigenae per eam sanarentur infirmitates.

λξ. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ
ΕΝ ΑΜΦΟΤΕΡΟΙΣ ΕΣΗΚΟΤΟΣ ΤΟΙΣ ΟΜΜΑΣΙΝ.

Ἐπειδὴ Θεοδώρου τὴν νόσον γεγράφαμεν ,
καὶ τὴν εἰς ἐκκλησίαν βίαιαν καὶ ἀκούσιον εἴ-
σοδον , καὶ τὴν εἰς ὑπηρέτας Θεοῦ τρισόλβιον
πρόσοδον , φέρε καὶ Ἰωάννην αὐτῷ συνυφάνωμεν ,
τὸν ὁμοίως καὶ αὐτὸν κοινωνικὸν ἐξ ἀκουσίου
γενόμενον , καὶ τῆς κοινωνίας μισθὸν τὴν ῥῶσιν
δρεψάμενον , καὶ πάλιν ἀδελφὸν κατὰ βαθμὸν
ἱερατικὸν χρηματίζοντα· Ἰωάννης οὖν οὗτος , ἡ
τῆς παρούσης Γραφῆς ἀφορμὴ τε καὶ πρόφασις
ἐκ Κοινῷ μὲν τῆς αἰγυπτίας ὥρμητο πόλειως·
ἐν ἀμφοτέραις δὲ Ταῖς χόραις ἔσχε λευκώματα ,

37. DE IOHANNE SUBDIACONO QUI ALBUGINES
IN AMBOBUS OCVLIS HABUIT.

Quoniam Theodori sospitatem resumptam , et
violentum ac non voluntarium ad ecclesiam in-
troitum , et opimum ad ministros Dei accessum de-
scripsimus , age nunc et Iohannem cum illo te-
xere procuremus , qui et ipse similiter commu-
nicator spontaneus de non spontaneo factus est ,
communioneque mercedem sanitatem adeptus est ,
et rursus frater , per sacros gradus proventus , ap-
pellari promeruit. Hic ergo Iohannes qui prae-
sentis scripturae fomes est et ocasio , de Cyno
aegyptiaca civitate extitit oriundus ; in utrisque

καὶ τούτων τὸ φῶς ταῖς τῶν λευκωμάτων εἰσβολαῖς ὑπεχώρησεν, ὡς μὴ δυνάμενον κόρας ὀφθαλμῶν συνοικεῖν τοῖς λευκώμασιν· ποία γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ὡς καὶ Παῦλος ὁ Θεσπείσιος εἶρηκεν· οὔτε γὰρ τὸ φῶς ἐν κοινωνίᾳ μένειν τοῦ σκότους ἀνέχεται, οὔτε τὸ σκότος σύνοικον τὸ φῶς παραδέξασθαι δύναται, ἀλλ' ἐναντίαν τὴν φύσιν ἐν ἅπασιν ἔχοντα, ἐναντίαν δὲ τὴν ἐνέργειαν κέκτηται· ὥστε τοὺς ἔχοντας, ἢ τὸ σκότος μὴ βλέπειν, ἢ τὸ φῶς μὴ σκοτίζεσθαι.

Ἰωάννης οὖν ἔχων τοῦ σκότους τὰ αἴτια, τοῦ φωτὸς ἀπεύγχανεν, καὶ τούτου σκοτισθεὶς ἔχω-

autem pupillis habebat albugines, et harum lumen prae albuginum recessit immissionibus, cum profecto non possent pupillae oculorum simul cum albuginibus habitare. Quae enim est communicatio luci ad tenebras? sicut et Paulus dixit egregius. Neque enim aut lumen in communiōne manere patitur tenebrarum, aut tenebrae cohabitatricem possunt admittere lucem; sed sicut contrariam habent naturam in cunctis, sic et contrariam possident operationem; ita ut qui habet, vel tenebras non videat, vel lumen non obtenebrescat.

Iohannes ergo habens tenebrarum causas, lumine frustrabatur, et ab hoc sequestratus tene-

ρίζετο, καὶ σκοτισθεῖς τὸ παράπαν οὐκ ἔβλεπεν· ἐν νόσῳ γὰρ τῶν ὀμμάτων γενόμενος, καὶ φωτὸς στερηθεὶς ὡς προεῖρηται, ἐπὶ Κύρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ἤγετο, ἑτέρων ὀφθαλμοῖς ποδηγούμενος· ἐνιαυτοῦ δὲ ἐνὸς διῆπαιύσαντος, τῆς τῶν ἁγίων ἀρωγῆς ἡξιοῦντο καὶ χάριτος· οὕτω δὲ τῶν ἁγίων γέγονεν ἡ ἐπίσκεψις· ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ὃ Ἰωάννης ἐκάθευδεν, καὶ καθεύδων ἑαυτὸν ἐστῶτα πρὸς τούτων ἁγίων ἔβλεπε μνήματος, καὶ περὶ τῆς τῶν ὀμμάτων ἐδέετο ῥώσεως· καὶ τοῦτο ποιῶν τοὺς ἁγίους ἐδόκει θεάσασθαι ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας σοροῦ ἐν πρεσβυτέρων καθεμένους μορφαῖς τε καὶ σχήμασιν· οἱ τῶν θρόνων ἀναστάντες, καὶ τῆς χειρὸς τὸν Ἰωάννην λαβόμενοι ἐπὶ τὸ θεῖον θυ-

bras patiebatur, et obtenebratus penitus non videbat. Itaque oculorum visu privatus, et sicut dictum est luce fraudatus, ad Cyrum et Iohannem martyras ducebatur, aliorum oculis ductus. Porro cum unus praeterisset annus, sanctorum opem et gratiam meruit. Taliter autem sanctorum facta est visitatio. Supra stratum Iohannes dormiebat, et dormiens ante sanctorum se intuebatur monumentum stantem, et de sanitate visus deprecantem; et hoc faciens, putabat sanctos videre ante proprium tumulum in presbyterorum formis et habitu; qui de sedibus assurgentes et

σιαστήριον ἤγαγον· καὶ τοῦτῳ αὐτὸν παραστήσαντες, ἄρτον αὐτῷ προσένεμον ἅγιον ζῳοποιὸν Χριστοῦ σῶμα γενόμενον (1)· καὶ μετὰ τὴν τούτου μετάληψιν, ἀπὸ τῆς μυστικῆς πάλιν τροπείζης λαβόντες ποτήριον, θείου πεπληρωμένον ἐπότιζον γάλακτος· ὃν τάχα καὶ Παῦλος ὁ ἀποστολος ποτίζειν τοὺς ἐν Χριστῷ νηπιάζοντας ἔγραφε· μεθ' αὐτὸν Ἰωάννην ἀπέλυον τοιοῦσδε αὐτὸν περιφράξαντες ῥήμασιν· ἰδοὺ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς τὴν ὁδὸν ὃν νεανία κατέμαθες· τὸ λοιπὸν οὖν ἐνθάδε τῶν μυστηρίων Χριστοῦ μεταλαμβάνε· Θεοδοσίου γὰρ καὶ Σευήρου ὁ Ἰωάννης ὑπ᾿ἤρχεν ὁμόδοξος, καὶ τούτων τοῦ δόγματος ὑποδιακόνου τάξιν κεκλήρωτο.

manu Iohannem apprehendentes, ad divinum altare duxerunt, et illum huic sistentes, panem ei sanctum prae-buerunt, vivificum Christi corpus effectum: et post huius communionem, rursus a mystica mensa sumpto calice divino lacte repleto potaverunt, quemadmodum et Paulus apostolus hos, qui in Christo parvuli erant, potasse se scripsit. Post quae Iohannem dimiserunt; praeterea talibus eum circumsaepientes verbis: ecce aiunt verae vitae viam, o adolescens, didicisti. De cetero hic Christi ergo sume mysteria; Theodosii

(1) Rursus testimonium pro pane eucharistico in corpus Christi converso.

Ταῦτα καὶ ὕπνου ὁ τέως τυφλὸς θεασάμενος, τὸν μὲν ὕπνον ἀπέβαλε, τὴν δὲ καὶ ὕπνον ἐνεστήριξε μύσιν, θείαν αὐτὴν ὑπολαβὼν, καὶ τὴν τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν εἰ Τελεσθεῖν χαριουμένην ἀνάβλεψιν· ὅθεν ἀναστὰς τῶν μυστηρίων εὐθείως ἔνθα προσετάχθη μετέλαβε, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προτέραν παράδοσιν ἀποθίμενος, καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας ψυχοφιλὲς ἀσπασάμενος κήρυγμα· καὶ τοῦτο πεπραχὼς ὡς τεδείπιο, τριταῖος τὸ φῶς τοῖς ὄμμασιν ἔβλεπεν, τῷ φωτισμῷ τῆς ψυχῆς κατὰ πόδας ἐπόμενον, καὶ γέγονεν ὡς γεγέννητο, καὶ ἦν ὡς οὐ νοσήσας ποτὲ τὰ τοῦ σώματος ὅμματα.

quippe atque Severi Iohannes erat iste sectator, et horum dogmatis subdiaconi sortitus est ordinem.

Haec in somnis is qui caecus interim habebatur intuitus, somnum quidem abiecit, mysticam vero instructionem, quae per somnium facta fuerat stabilivit, divinam hanc arbitratus, et corporalium oculorum, si consummata foret, donaturam obtutum. Unde consurgens, sacramentis ubi iussus est, protinus communicavit, omni sua priore traditione deposita, et ecclesiae animabus utili praedicatione recepta. Et hoc gesto, sicut fuerat iussus, tertianus lumen visibus contemplatus est, animae illuminationem e vestigio subsequutus, et factus est sicut natus est, et erat

Ἄλλ' ἐν τούτοις ὄντι καὶ λαμπρότατα βλέποντι, ὁ τῶν καλῶν ἀνηρέτης ἐφθόνησεν, ἀποστερεῖν τε τοῦ διττοῦ τῶν ἀγίων δωρήματος ἐσπευδεν· καὶ δὴ ἐστέρησεν ὡς ἐβούλετο· ἀλλὰ πάλιν φανέντες οἱ σωτῆρες διέσωσαν, καὶ τὴν τοῦ μισοκάλου βουλὴν καΐεστρέψαντο· τοῦ γὰρ Ἰωάννου πατρὸς τελευτήσαντος, Θεόδωρος οὗτος ἐλέετο καὶ διάκονος τῆς λεχθείσης ὑπῆρχεν αἰρέσεως, ἀφικνουῦνταί τινες τῶν πρὸς γένος αὐτῷ πλησιαζόντων, καὶ ἀναστρέφειν οἴκαδε πείθουσιν, διάκονον ποιεῖν ἀντὶ τοῦ πατρὸς ὑποσχόμενοι· καὶ δὴ λαβόντες τὸν νέον ἀπέεισαν, τῆς τῶν ἀγίων ἐντολῆς παντελῶς ἐκλαθόμενον· ὡς δὲ πλησίον τῆς Κοινῶ τὸν Ἰωάννην οἱ λα-

quasi numquam aliquando languidos habuerit corporis oculos.

Verum cum in his esset ; et clare prorsus videret, ille qui bonorum est interemptor, invidit, privareque duplici sanctorum munere festinabat. Et privabat, sicut volebat ; sed rursus apparentes salvatores salvarunt, et osoris boni consilium subverterunt. Iohannis enim patre mortuo, qui Theodorus dicebatur, et diaconus eiusdem erat haereseos, veniunt quidam illius secundum genus propinqui, et domum ei reverti suadent, diaconum pro patre facere pollicentes. Et sumpto iuvene, mandatum sanctorum penitus oblivioni tra-

Ταῦτα καθ' ὕπνου ὁ τέως τυφλὸς θεασάμενος, τὸν μὲν ὕπνον ἀπέβαλε, τὴν δὲ καθ' ὕπνον ἐνεστήριξε μύησιν, θείαν αὐτὴν ὑπολαβὼν, καὶ τὴν τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν εἰ Τελεσθεῖν χαριουμένην ἀνάβλεψιν· ὅθεν ἀναστὰς τῶν μυστηρίων εὐθέως ἔνθα προσετάχθη μετέλαβε, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προτέραν παράδοσιν ἀποθέμενος, καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας ψυχοφελὲς ἀσπασάμενος κήρυγμα· καὶ τοῦτο πεπραχὼς ὡς τετέλειστο, τριταῖος τὸ φῶς τοῖς ὄμμασιν ἔβλεπεν, τῷ φωτισμῷ τῆς ψυχῆς κατὰ πόδας ἐπόμενον, καὶ γέγονεν ὡς γεγέννητο, καὶ ἦν ὡς οὐ νοήσας ποτὲ τὰ τοῦ σώματος ὅματα.

quippe atque Severi Iohannes erat iste sectator, et horum dogmatis subdiaconi sortitus est ordinem.

Haec in somnis is qui caecus interim habebatur intuitus, somnum quidem abiecit, mysticam vero instructionem, quae per somnium facta fuerat stabilivit, divinam hanc arbitratus, et corporalium oculorum, si consummata foret, donaturam obtutum. Unde consurgens, sacramentis ubi iussus est, protinus communicavit, omni sua priore traditione deposita, et ecclesiae animabus utili praedicatione recepta. Et hoc gesto, sicut fuerat iussus, tertianus lumen visibus contemplatus est, animae illuminationem e vestigio subsequutus, et factus est sicut natus est, et erat

Ἄλλ' ἐν τούτοις ὄντι καὶ λαμπρότατα βλέποντι, ὁ τῶν καλῶν ἀνηρέτης ἐφθόνησεν, ἀποστερεῖν τε τοῦ διττοῦ τῶν ἀγίων δωρήματος ἔσπευδεν· καὶ δὴ ἐστέρησεν ὡς ἐβούλετο· ἀλλὰ πάλιν φανέντες οἱ σωτῆρες διέσωσαν, καὶ τὴν τοῦ μισοκάλου βουλὴν κατῆστρέψαντο· τοῦ γὰρ Ἰωάννου πατρὸς τελευτήσαντος, Θεόδωρος οὗτος ἐλέγετο καὶ διάκονος τῆς λεχθείσης ὑπῆρχεν αἵρέσεως, ἀφικνουῦνταί τινες τῶν πρὸς γένος αὐτῷ πλησιαζόντων, καὶ ἀναστρέφειν οἴκαδε πείθουσιν, διάκονον ποιεῖν ἀντὶ τοῦ πατρὸς ὑποσχόμενοι· καὶ δὴ λαβόντες τὸν νέον ἀπέισαν, τῆς τῶν ἀγίων ἐντολῆς παντελῶς ἐκλαθόμενον ὡς δὲ πλησίον τῆς Κοινῇ τὸν Ἰωάννην οἱ λα-

quasi numquam aliquando languidós habuerit corporis oculos.

Verum cum in his esset ; et clare prorsus videret, ille qui bonorum est interemptor, invidit, privareque duplici sanctorum munere festinabat. Et privabat, sicut volebat ; sed rursus apparentes salvatores salvarunt, et osoris boni consilium subverterunt. Iohannis enim patre mortuo, qui Theodorus dicebatur, et diaconus eiusdem erat haereseos, veniunt quidam illius secundum genus propinqui, et domum ei reverti suadent, diaconum pro patre facere pollicentes. Et sumpto iuvēne, mandatum sanctorum penitus oblivioni tra-

ρόντες Γεδόνασιν, καὶ σημείον ἐν καὶ μόνον ἀπει-
χον τῆς πόλεως, καταλαβόντες οἱ μάρτυρες ὀφ-
θαλμοφανῶς Ἰωάννου τὰς ὄψεις ραπίζουσιν, καὶ
τὸ φῶς ἀφαιρουῖνται ὅπερ δεδώκασιν, καὶ τὸ σκό-
τος ἐνδύουσιν ὅπερ ἀφελόντες ἐτύχχανον· ἐν τού-
τῳ δὲ κακοῦ Ἰωάννης γενόμενος, ἔγνω τὸ αἴ-
τιον, καὶ γνοὺς μετένοήσεν, καὶ μεταλνοὺς ἔτυ-
χε συγχωρήσεως, καὶ συγγνώμης τυχὼν διωρθώ-
σατο, καὶ διορθωσάμενος πάλιν ἀνέβλεψεν, καὶ
ἀναβλέψας δουλεύει τοῖς μάρτυσι, δουλεύων
ἀποδοχῆς ἡξιώθη φιλόφρονος, καὶ ταύτης ἀξιω-
θεὶς εἰς τὸν τῆς ἐκκλησίας κληρον προέκοψε· τό-
τε δὲ λαβὼν τὸ φιλόανθρωπον ράπισμα, καὶ τυ-
φλὸς ὡς τὸ πρῶτον γενόμενος, πάλιν ὑπέστρε-

dente, pergebant. Cum autem hi qui Iohannem
tulerant, Cyno appropinquassent, et uno tantum-
modo signo a civitate ipsa distarent, veniunt mar-
tyres et palam faciem Iohannis percutiunt alapa,
et lumen adimunt quod dederant, et tenebris in-
duunt quas abstulerant. In hoc autem Iohannes
malum deveniens, cognovit causam; et cognita,
se paenituit, et repaenitens indulgentiam conse-
cutus est, et veniam consecutus correptus est, et
correptus denuo lumen recepit, et recepto lu-
mine servivit martyribus, et serviens receptione
dignus efficitur liberali, et hac dignus effectus in
clerum profecit ecclesiae. Accepta vero benigna

φε καὶ τῆς ποθομένης πόλεως ἀπηρεῖτο τὴν εἴσοδον, τῶν ἀγίων εἰδὼς τὴν συμπάθειαν, καὶ ὡς ἐπιστρέφοντα δέξονται καὶ θεραπεύσουσιν πρὸς σωτηρίαν παιδεύσαντες.

Ἀμέλει κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα κοιμώμενος ἔβλεπε, μᾶλλον δὲ ἐπεὶ μὴ ἔβλεπεν, ἤκουσεν θάττον ὑπόστρεψον, καὶ θεράπεινε τεθυμωμένους τοὺς μάρτυρας τούτους τοὺς τοῦ οἰκονομοῦντος τὸ τέμενος, Χριστόδωρος ἦν ὁ θαυμάσιος, δηλώσας ὀνόματι ἀληθὲς δὲ καὶ οὗτος ἦν τὸ ἐνύπνιον, τοῦτο τάχα τῶν ἀγίων κατὰ θεῖαν ἐρῆσασμένων διοίκησιν ὅτι χωρὶς τῆς Χριστοδώρου φησὶν ἐπιτροπῆς ἀνεχώρησεν ὁ θεὸς ἐλθὼν τὸν Ἰωάννην οὔτε ἰδεῖν οὔτε τοῖς ἀνὰ τὸν

tunc alapa, et caecus sicut prius effectus, iterum reversus est, et desideratae civitatis abnegavit introitum; sanctorum compassionem et quod conversum suscepturi et curaturi essent ad salutem corripientes, non nesciens.

Denique cum nocte illa dormiret, videt; immo quoniam non videbat, audiebat; cito revertere, et placare curato martyras indignatos, quos dispensantis templum Christodori scilicet illius mirabilis insinuabat vocabulo. Veraciter autem et sic erat somnium, hoc forte sanctis per divinam dispositionem operantibus, quia sine Christodori, ait, praeeptione recessit: unde venientem Iohannem ne-

σηκὸν ἀσθενοῦσιν τεθέληκεν, ἀλλ' ἐν τῷ σεπτῷ τοῦ Τεμένους ἱερατεῖῳ κατέκειτο, ἔνθα καὶ πάντες οἱ ξενιζόμενοι μένουσιν, τόπον ἕτερον διὰ τὸν ἐνόητα τῶν νοσοῦντων λειῶν μὴ εὐρίσκοντες ἐν τούτῳ γοῦν Ἰωάννης ἡμέρας τρεῖς κατακείμενος, καὶ τόπον ἀσθενοῦντος οὐ λαβὼν ὡς δὲ δῆλωται, τῆς τῶν μαρτύρων τοῦτο διοικουμένης χαριεστάτης δυνάμεως, μετὰ τὰς τρεῖς ὡς ἐκάθευδε, διάκονον ὄρᾳ κατὰ τόπον ἐστῶτα τοῦ ἄμβωνος, καὶ τῶν σεπτῶν εὐαγγελίων τὰς βίβλους βαστάζοντα, καὶ μεγαλοφώνως εὐαγγελιζόμενον. Τοῦτο δὲ ἦν ὅπερ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου ὁ φανεὶς ἀνεγίνωσκεν, ἡ τοῦ σωτήρος πρὸς Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν διὰ τῶν οἰ-

que videre, neque his qui in templo erant infirmis connumerare voluit, sed in venerabili templi sacrario iacebat, ubi omnes hospites iacebant; loco alio, propter languentium qui illic inerat populum, non reperto. Interea cum Iohannes in hoc tribus diebus iacisset, et locum infirmantis sicut intimatum est non accepisset, gratifica hoc martyrum dispensante virtute, post tres illos dies cum dormiret, diaconum videt in loco ambonis stantem, et sanctorum evangeliorum librum baiulantem, voceque magna evangelizantem; hoc autem erat ex evangelio secundum Matthaeum, quod is qui aperuerat recitabat, Salvatoris ad Iohannem

κείων μαθητῶν ἐρωτήσαντα, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν, ἀποκρίσεις· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε τῷ Ἰωάννῃ ὅτι ἀκούετε καὶ βλέπετε τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, χωλοὶ περιπατοῦσιν, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν.

Τούτων ἀκροατὴς τῶν ῥημάτων Ἰωάννης καθ' ὕπνου γενόμενος, εὐθέως ἀνίσταται σὺν τῷ ὕπνῳ τὴν τύφλωσιν ἀποθέμενος· ἀναβλέψας γὰρ τοῖς τοῦ σώματος ὅμμασιν, τὸ φέγγος ὁρᾷ νεοστὶ τοῦ ἡλίου γενόμενον· ὁρᾷ γὰρ ἦν καὶ τότε μετὰ τὴν τῆς νυκτὸς ἀναχώρησιν, ἡλιακαῖς ἀκτίσιν ὁ ἀνὴρ ἐλευκαίνετο, ὅτε καὶ Ἰωάννης τῆς σωτηρίου φωνῆς λεγούσης ἀκροασά-

Baptistam, per proprios discipulos interrogantem, tu es qui venturus es, an alium expectamus, responsio. Et respondens Iohannes dixit illis: euntes renunciate Iohanni quae auditis et videtis, caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, et surdi audiunt.

Horum auditor verborum Iohannes per somnium factus, mox exsurgit, cum somno caecitate deposita: receptis enim corporis visibus, splendorem videt solis noviter ortum, mane quippe erat, et tunc post noctis recessum, solaribus radiis aër albescere videbatur, quando et Iohannes dicentem salutarem vocem audiens quia caeci vi-

μενος τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, ἀθρόως ἀνέβλεψε, πίστει προφωτισθεὶς τὴν ψυχὴν καὶ φωτεινὰ προσκλήσάμενος Ταύτης τὰ ὄμματα· οὐδέπω δὲ τελείαν τὴν ῥῶσιν ὡς τὸ πρῶτον εἰδέξατο, ἀλλὰ μόνον φέρων ἐν τοῖς ὄμμασι τῆς τοιαύτης ἀγνωμοσύνης τὸν ὀφέλιμον ἔλεγχον, ἵνα τοῦτον ἄλλοι θεώμενοι, ἐαυτῶν ἀσφαλέστεροι γίγνοιτο· ἡμεῖς δὲ καὶ ταύτης τῆς παντοφελοῦς παιδεύσεως ἕνεκα τοῖς ὕμνοις ὑμνήσαντες, ἀλλης αὐτῶν παιδευτικῆς θαυματουργίας ἀψώμεθα.

30. NEPI CTEΦAHOY BECTATOC EN TOIC OΦEAAMOIC
EEXIKOTOC AEBKEMATA.

Ἦκίτω μετὰ τοῦτον τὸν Ἰωάννην ὁ Στέφα-

dent, ilico visum resumpsit antea fide illuminatus secundum animam, et prius illuminatis huius possessis optutibus. Verumtamen numquam perfectam sicut ante sanitatem recepit, sed manet in oculis portans huiusmodi ruptae fidei utilem correptionem, ut hunc alii videntes se se cautiores efficerent. Porro nos etiam propter hanc utilem per omnia correptionem, sanctos laudibus honorantes, aliam ipsorum disciplinalem miraculi operationem tangamus.

38. DE STEPHANO SIMILITER IN OCULIS
HABENTE ALBUGINES.

Veniat post hunc Stephanus, et succedat cy-

τος, καὶ διαδεχέσθω τὸν κυνοπολίτην ὁ νικιότης τῶ γράμματι, προσαύξων τῶν ἀγίων τὸν ἔπαινον, καὶ προσθήκη τῆς αὐτῶν εὐφημίας Γιγνώμενος· ἐνόσει μὲν καὶ αὐτὸς, κατὰ τοῦς ὀφθαλμοὺς ἔχων λευκώματα, καὶ τῆς τοῦ προλαβόντος ὑπῆρχεν αἰρέσεως· ὧν πολλὴν ποιούμενος πρόνοιαν ὡς φωτὸς γλυκυτάτου παθόντων τὴν στέρησιν, τῇδε κἀκεῖσε διέδεεν, εὐρεῖν ἐπιποθῶν ὁ πρῶην ἀπώλυσεν· πῶς δὲ τοῦτον οἱ θεσπέσιοι καὶ φιλόφθωποι μάρτυρες θεραπεύουσιν ἀκουσάμεθα· ἔτι δὲ τούτων τὸν ζῆλον τὸν ὑπὲρ τῆς ὁρθῆς θαυμάσωμεν πίστεως, καὶ τὴν δεδομένην αὐτοῖς τῶν ἰαμάτων ὑμνήσωμεν δύναμιν· πρῶτον μὲν γὰρ ἐπὶ μῆνας τέσσαρας ἐλ-

nopolitae in hoc scripto niciotes, sanctorum laudationem augmentans, et quaedam bonae ipsorum famae additio factus. Languabat enim et ipse, in oculis habens albugines, et illius qui praecessit erat haereseos; quorum, quia dulcissimi luminis fuerant passi privationem, multam iure fecit provisionem; et ideo hac illacque discurrebat, invenire desiderans quod ante perdiderat. Qualiter autem hunc egregii martyres et amatores hominum curent, audiamus; quin immo zelum horum miremur, quo pro fide orthodoxa flagrant, datamque illis sanitatum laudemus virtutem. Denique primo quidem per menses quatuor venientem Stephanum

Θόνητα τὸν Στήφανον ἀνεπίσκειπτον εἶασαν, διὰ τούτου τὴν δυσκατάθετον αὐτοῦ Γνώμην μαλάσσοντες, καὶ πρῶτερόν πως πρὸς πραδοχὴν τοῦ βελτίσινος ἐργαζόμενοι· εἶτα μετὰ τὸν ῥηθέντα καιρὸν ἐπισκέπτονται, καὶ ἀξιοῦσι τῆς ῥώσεως, ἐπισκέψει μὲν πρὸς τὴν τηλικαύτην νόσον ἀρκέσαντες.

Τοιοῦτῳ δὲ Τρόπῳ καθεύδοντι φαίνονται ἐν τῷ ἱερατείῳ τοῦ τεμένουσιν ἐσθήκεσαν· σχῆμα μοναστοῦ περικείμενοι, καὶ τὸν Στέφανον ἔξω τυγχάνοντα ὡς εἰς αὐτοὺς ἐλθεῖν ἐκάλουν τοῖς νεύμασιν· καὶ εἰς τὴν ἱερατικὴν αὐλὴν εἰσπηδήσαντι, εὐλογίαν αὐτῷ, ἄρτος ἦν καθαρὸς σταυρὸν ἐντετυπωμένον ἔχων, παρείχοντο· ὁ δὲ τὴν δο-

sine visitatione deseruerunt, per hoc immutabilem eius mentem mollificantes, et mitiorem quodammodo ad receptionem meliorationis operantes. Dein post praedictum tempus visitant, et dignum faciunt sanitate, una visitatione ad tantum languorem contenti.

Tali autem modo dormienti manifestantur. In sacrario templi stabant, habitu induti monastico, et Stephanum, qui foris erat, ad se venire nutibus invitabant, et in hieraticam aulam insilienti benedictionem praebebant, quae mundus panis erat crucem habens expressam. At ille datam benedictionem suscipiens, sine voluntate in pavi-

θείσαν εὐλογίαν δεξάμενος, ἄκων εἰς τοῦδαφος
 εἶασε φέρεσθαι, ἣν αὖθις Κῦρος ὁ δεδωκὼς ἀνε-
 λόμενος εἰς χεῖρας ἐδίδου τοῦ νέου, οὗ τῆς πα-
 λάμης ἐξέπεισεν· καὶ πάλιν πεσοῦσαν τὸ δεύτε-
 ρον, πάλιν ὁ Κῦρος ἐπεδίδωκεν ἀνελόμενος· ὡς
 δὲ πάλιν τὸ τρίτον παρέπεισεν, πάλιν ἐκ τρίτου
 λαβὼν ἐπιδίδωκεν, οἰμώζας τρόπὸν τινα, καὶ
 τοιαύτην φωνὴν πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα φθεγγά-
 μενος· ὄντως ἀδελφεὶ πάνυ πολὺ προσεπόθησα
 τῷ γεῶ σοῦ προσπελάσαντος, τοῦ ἀκοῦσαι σου
 τὸ ἀμὴν ἀμὴν κύριε λέγοντος· ὁ δὲ συνεῖς ὡς
 τῆς τῶν μυστήριων Χριστοῦ μετὰλήψεως ἔνεκεν
 εἶρηκεν, τότε γὰρ τοῦτο τοῖς ἱερεῦσιν τὸ ζω-
 ποιὸν καὶ σωτήριον σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ τοῦ
 Θεοῦ διανέμουσι πρόσφθεγμα λέγομεν, μαρτυ-
 ροῦντες οἰκεία φωνῇ καὶ συντιθέμενοι, ὡς ἀλη-

mentum ferri permisit, quam iterum Cyrus au-
 ferens tradidit. Cum vero iterum et tertio ceci-
 disse, receptam iterum tertio tradidit, gemens
 quodammodo et huiusmodi voce ad infirmum ef-
 fatus: vere, frater, valde multum desideravi tem-
 plo te adhaerentem, et audire amen amen Domi-
 ne dicentem. At ille intelligens quod de myste-
 riorum Christi perceptione diceret; tunc enim hanc
 sacerdotibus, dum vivificum et salutare corpus et
 sanguinem Dei distribuunt, allocutionem respon-
 dentes edicimus, testimonium voce propria perhi-

Θεὸς καὶ ἔστι τε καὶ λέγεται, τὸ πρὸς ἐκείνων εἰς τροφὴν ἡμῖν πνευματικὴν καὶ ἔφεισιν ἁμαρτιῶν παρεχόμενον, καθ' ἐκάστην κυριακὴν ταύτης μετ' αὐτὰς λαμβάνειν τῆς ἀθανάτου τροφῆς ἀπεκρίνατο· ἀλλ' ὁ ἅγιος φανερώτερον ποιῶν τῷ ἀκούοντι τὸ λεγόμενον, ὅντως φησὶν οὐδ' ἅπαξ ἐνθάδε μολῶν ἐκοινώνησας· ὅπερ εἰ μὴ δράσης, τί τῶν ἀναγκαίων ὀνῆσαι οὐ δυνάμεθα.

Ἀναστὰς δὲ τῶν ὕπνων ὁ Στέφανος, τῇ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κοινωνίᾳ προσέδραμεν, καὶ τοῖς ταύτης μυστηρίοις ἐπομένην τὴν ἀνάβλεψιν εὕρισκεν· ἐντεῦθεν καὶ ὁ τούτῳ διακονούμενος, τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοῦ σωτῆρος προβάτων εἰλίκετο, μανίαν εἶναι σαφῆ, καίτοι βάρβα-

bentes ac profitentes quod verum sit, et vere dicatur quod ab illis nobis in spiritualem escam, et in remissionem peccatorum tribuitur; per singulos dominicos dies hanc se immortalem escam summere promittebat. Sed sanctus manifestius faciens audienti, vere inquit nec semel huc veniens communicasti, quod nisi gesseris, nec nos tibi quid necessariorum conferre poterimus.

Surgens autem a somno Stephanus, ad communionem confugit ecclesiae, huiusque mysteria sequentem repperit visum. Hinc et his qui huic ministrabant de ecclesiasticis Salvatoris ovibus factus est, insaniam esse manifestam, quamquam

ρος ὧν, λοΓισάμενος, τὸ πρὸς θεὸν καὶ ἀγίους ἐκκλησίαν τε καθολικὴν καὶ πίστιν ὀρθόδοξον μάχεσθαι· ἀλλ' ὁ πᾶσιν αἰεὶ τοῖς χρηστοῖς διαφθονούμενος, καὶ τούτους σωζομένους ἐβάσκα-
νεν, καὶ τὸ δῶρον ἐξ ἡμισείας ἀφείλετο· εἰ καὶ τὸ πᾶν ἀφελείσθαι βουληθεῖς οὐ διεδύνηται, τοὺς μάρτυρας εὐρῶν ὑπασπιστὰς τοῦ δωρήμα-
τος· μετὰ γὰρ τὴν ῥῶσιν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώ-
ματος, καὶ τῶν ἐκατέρων ὀφθαλμῶν τὴν ἀνάβλε-
ψιν, ἔτι κατὰ τὸν σηκὸν διατρίβοντες, ὁ δια-
κονούμενος ἡρώτα τὸν Στέφανον· ἰδοὺ φησὶν ἐν-
θάδε, ὦ κύριε, ταῖς τῶν ἀγίων πεισθέντες κε-
λεύσεις, κοινωνικοὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας
γεγόναμεν· τὴν ἐνεγκαμένην δὲ σὺν θεῷ κατα-
λαμβάνοντες ἐμμένωμεν ἅρα ταῖς τούτων κειλεύ-

barbarus esset, cogitans, contra Deum et sanctos ecclesiamque catholicam et orthodoxam fidem pug-
nare. Sed ille qui omnibus invidet bonis, et in
hos qui salvantur livoris facibus inardescit, do-
num dimidium abstulit, licet totum auferre vo-
lens minime potuisset. Post sanitatem quippe ani-
mae ac corporis, receptumque utriusque oculi vi-
sum, cum adhuc in sanctorum basilica moraretur,
minister interrogabat Stephanum: ecce ait o do-
mine, hic sanctorum obediētes iussis, communi-
catores catholicae facti sumus ecclesiae; cum au-
tem ad civitatem nostram auxiliante Deo perve-

σεσιν ; ἢ πρὸς τὸ πρῶην πάλιν χωρήσωμεν ; ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· ὡς ἐνταῦθα μὲν ὄν-
τες τὰ δοκοῦντα δρῶμεν τοῖς μάρτυσιν , ἀπιόν-
τες δὲ τῶν ἐντεῦθεν , τῶν οἰκειῶν πάλιν δοῦμά-
των ὡς τὸ παρὶν ἀνδεξώμεθα , καὶ πίστεως ἥς
ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐνεχείρησαν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν μόναις τέως ἐλέετο ταῖς
ἐντεῦξέσιν· ἔργον δὲ τοῖς λόγοις οὕτω τοιόνδε
συνήπτετο· καὶ δίκη τῶν λόγων ὥσπερ ἔργων
ἀκούσασα , ὡς πεπραχότα τὸν εἰρηκότα μετήρ-
χετο· νύξ γὰρ μετὰ τὰς ἡλίου δυσμὰς κακείνης
τῆς ἡμέρας ἐλθοῦσα τὸ πέρας τοῖς ἐπὶ γῆς ἐβρά-
βευσε τὴν ἀνάπαυσιν ἀνθρώποις δηλονότι ὕπνον

nerimus in horum putas iussionibus permanebi-
mus? an iterum ad pristina repedabimus? Ille
vero ad eum respondit: dum sumus inquiring hic,
quae videntur martyribus peragamus; cum autem
hinc abierimus, propria dogmata sicut antea re-
tinebimus, et fidem quam nobis patres nostri tra-
diderunt.

Et haec quidem solis interim intentionibus di-
cebantur; opus autem verbis nondum tale copu-
labatur; iudiciumque * sermonibus aequae ut ope-
ribus auditis, quasi agentem, dicentem insecta-
batur. Nox enim post solis occasum et illius diei
veniens terminus, his qui supra terram erant re-
quiem concedebat, hominibus scilicet, aliis quo-

* immo ul-
tio divina.

αὐτὴ ταῖς πτέρυξι φέρουσα, καὶ βοῶσα σαφῶς
ὥς οὐ μάτην οὐδ' αὐτὴ τῷ πάντων ποιητῇ πε-
πλαστούργηται· καὶ ἦν καὶ οἱ μάρτυρες Στε-
φάνῳ ὡς ἀγνώμονι φαίνονται, καὶ τῆς ἀχαρι-
στείας αὐτὸν τὰς δίκας εἰσπράττοντα, λουτροῖς
αὐτὸν ἐπιτρέψαντες χρῆσασθαι· οἷς ὡς ἐκέλευ-
σθαι χρησάμενος, οὕτω διετέθη κακῶς, ὥς πολ-
λὰ γρηγορῆσαι νυχθήμερα, καὶ τὴν πολλὴν
αὐπνίαν σὺν ταῖς ὀδύναϊς ὀδύρεσθαι, εἰς πᾶ-
θος φρενῶν φέρειν ἰδυῖαν τοὺς πάσχοντας· ἀλλ'
αὐτὴ μὲν μαστίξασα ὡς δέον ἦν τὸν ἀγνώμονα,
φιλανθρωπία μαρτύρων ἐπαύσατο· ἡ τύφλωσις
δὲ πάλιν αὐτὸν ἡ παλαιὰ διεδείξατο, Γλώττης
ἔλισθον καὶ δυσσεβεῖς διανοίας κελάζουσα γέν-

dammodo ferens somnum, et clamore vocitans lu-
men, cum nec ipsa profecto vane ab omnium fa-
ctore sit facta: qua et Stephano tamquam ingra-
to martyres apparent, et ingratitude eum poe-
nas luere cogunt, balneis hunc uti praecipientes,
quibus sicut iussus est utens, ita male tractatus
est, ut nocte ac die plurimum vigilaret, et cum
multis doloribus, quia insomnem ducebat vitam
ploraret, quod in passione sensuum eos qui pa-
tiuntur adducere novit. Sed ipsa quidem miseri-
cordiā martyrum, quae sicut conveniens erat ver-
berabat ingratum, quievit; caecitas autem ei ve-
tus surrogata est, linguae lubricum, et impium

νημα· καὶ ταῦτα πάσχων ἀξίως ὁ ἄθλιος, ἡγ-
νείε κακῶς τῆς βασάνου τὸ αἷτιον.

Ἄλλ' οἱ χριστομίμητοι μάρτυρες ὑπερβαλ-
λόντως ὄντες φιλάνθρωποι, καὶ σωθῆναι πάν-
τας ἀνθρώπους ἐθέλοντες, καὶ ἐλθεῖν εἰς ἀλη-
θείας ἐπίγνωσιν ὡς ἂν ἐπιγνοίη, καὶ ἐπιγνοὺς
μεταλνώσει, καὶ μεταγνοὺς σωθεῖη, τούτῳ δεικ-
νύουσι δι' ὀράματος, καὶ φανέντες ἐν ἄρχοντος
εἶδει τε καὶ τάξει τοῦ τὴν Νικίου πόλιν ἰθὺ-
νοντος, τῆς πρὸς Κυρον φησὶν καὶ Ἰωάννην πε-
ρὶ κοινωνίας γενομένης αὐτῷ συγκαταθέσεως ὠνεί-
διζον τὴν παράβασιν, καὶ στέργειν αὐτὸν τὰς
πρὸς αὐτοὺς συνθήκας ἐκέλευον· καὶ τοῦτον ἠπει-
λουν εἰ πρὸς ἄλλην ἴδοι παράτρωσιν· ὁ δὲ ὡς

mentis puniens genimen. Et dum haec pateretur,
infelix, ignorabat mali causam tormenti.

Sed martyres cum excellenter sint Dei aemu-
latores, et hominum amatores, salvarique omnes
homines, et venire ad veritatis cognitionem ve-
lint, ut agnosceret, et agnoscens paeniteret, et
paenitens salvaretur, hoc ostendunt per somnium.

Apparent enim in specie ac ordine principis Ni-
ciopolim moderantis, exprobrantes quasi ad Cy-
rum et Iohannem de communione factae conven-
tionis praevaricationi *, et stabilire illum factas ad
se suspensiones iubebant, et minabantur, si ad alium
ultra declinasset errorem. At ille cum laesionis cog-

* ita cod. tionis praevaricationi *, et stabilire illum factas ad

ἔγνω τῆς βλάβης τὸ αἷτιον, ἀναστὰς ἐπωμόσατο μηκέτι μὴ λόγῳ μὴ ἔργῳ τοιοῦτο τι διαπράξασθαι, καὶ τῶν προλαβόντων συγγνώμην ἠξίωσε.

Οἱ δὲ θεσπέσιοι μάρτυρες ὡς ἶδον ἀραρότως συνθήμενον, καὶ σθένει παντὶ τὰς πρὸς αὐτοὺς περὶ πίστεως συνθήκας φυλάττειν σπουδάζοντα, πάλιν αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐφάνησαν τῷ θυσιαστηρίῳ Χριστοῦ παριστάμενοι, καὶ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν προσφέροντες, ἧς αὐτῷ καὶ μετέδωκαν προσενέγκαντες· καὶ μεταλαβόντι πάλιν αὐτῷ τὴν τοῦ σωτῆρος νύμφην τὴν ἐκκλησίαν ὑπέδειξαν ἐν λαμπροῖς ἱσθήμασιν ἀπαστράπτουσαν, καὶ κόσμον ἔχουσαν ἔνθεον καὶ κάλλος ἀνήκαστον ἀνθρωπίνῃ φωνῇ μὴ λεχθῆ-

novisset causam, surgens iureiurando iuravit, ulterius se non verbo, non opere huiusmodi quid acturum, et praecedentium veniam postulavit. Cum autem egregii martyres hunc vidissent firmiter pollicentem, et virtute omni factas ad se de fide sponsiones custodiare festinantem, iterum illi in somnis apparuerunt altari Christi assistentes, et incruentum sacrificium offerrentes, de quo ei et impertiti sunt dum offerrent. Cuique communicanti rursus Salvatoris sponsam, ecclesiam scilicet ostenderunt, claris vestibus rutilantem, divinumque ornatum habentem atque inaeestima-

ναι δυνάμενον ἥτις ἐλθοῦσα πρὸς τὸ σεπτὸν θου-
σιαστήριον, πάλιν καὶ αὐτὴ τῶν ἐπικειμένων Χρι-
στοῦ μυστηρίων τῷ Στεφάνῳ λαβοῦσα μετέδω-
κεν καὶ τοῖς ἁγίοις εἰρηκόσιν, ἀρκεῖ αὐτὸ δο-
θὲν πρὸς τελείωσιν, τοιοῦτοις ἀπεκρίνατο ῥήμα-
σιν· βούλομαι περιττεύειν αὐτὸν τοῖς θεοῖς δω-
ρήμασιν, καὶ τοῦτο πλεῖον τῶν δεδομένων κομί-
σασθαι· ἐγὼ γὰρ αὐτὸν ἐδεξάμην νῦν φωτίζόμε-
νον, καὶ υἱὸς ἐμὸς ἀπὸ τοῦ παρόντος κεκλησέται.

Καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς μάρτυρας λέξασα, σταυ-
ρὸν χρυσεόν λίθοις διαυγέσιν καὶ τιμίαις λάμ-
πονῃ ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ νέου περὶ τὸ στή-
θος ἐώρησεν, τοῦτον φύλακα τοῦ δοθέντος αὐ-

bilem pulchritudinem, quae humana voce dici non poterat; quae ad venerabile veniens altare, iterum et ipsa proposita Christi sumpta mysteria Stephano praeiit; et dicentibus sanctis sufficere illi quod ad perfectionem fuerat attributum, huiusmodi verbum respondit: volo eum divinis muneribus abundare, et hoc plus his quae data sunt asportare. Ego enim nunc eum dum illuminaretur suscepi, et filius meus a tempore praesenti vocabitur.

Et his ad martyres dictis, crucem auream fulgidis pretiosisque lapidibus corruscantem a collo iuvenis circa pectus suspendit, hanc observatricem illuminationis quae illi data fuerat prae-

τῷ παρασχοῦσα φωτίσματος· ἔτι ἔξω πορευ-
 θήντα τοῦ ἱεροῦ τόπου τὸν Στέφανον, μετὰ τὴν
 τῆς μυσταγωγίας ἐκείνης ἀπόλυσιν, αἰγύπτιος
 τίς δυσειδὴς ἅμα καὶ βέβηλος, ἐκδύειν ἡβού-
 λετο τῆς ἐκκλησίας ἔξω γενόμενον, καὶ πολὺ
 μαχισάμενος οὐ δεδύνηται· ἀλλὰ καὶ νικηθεὶς,
 εἰς βόθυνον τινὰ δυσκατάληπτον πέτωκε, σταυ-
 ροῦ δηλονότι τοῦ τῆς νίκης δωτήρος καὶ φύλα-
 κος τὸν οἰκεῖον προσκυνητὴν πάλιν ῥωννύοντος,
 καὶ νίκην κατὰ τοῦ σκότους παρέχοντος· μετ' οὐ
 πολὺ δὲ τῆς νίκης ὁ Στέφανος καὶ τῶν ὀφθαλ-
 μῶν τὸ σκότος ἀπέθετο, καὶ τῆς ὑγείας ἀπή-
 λαυσε, καὶ τὸ φῶς ὡς τὸ πρὶν ἰδεάσατο, σε-
 ρίων ὅπῃ πρὸς θεραπείαν χρυσάμενος· τούτων

stans; quia cum a sacro loco post illam mysti-
 cae celebrationis solutionem Stephanus processis-
 set, aegyptius quidam foedus, atque pollutus vo-
 lebat eum exuere; cum extra ecclesiam foret in-
 ventus, et multum causatus, nihil praevaluit, sed
 et victus in foveam quamdam vix comprehensi-
 bilem cecidit, cruce videlicet victoriae datrice et
 observatrice, proprium adoratorem ad luctatio-
 nem roborante, et victoriam contra tenebras tri-
 buente. Post pauxillum vero victoriae *, Step-
 hanus et tenebras oculorum abiecit, et sanitate po-
 titus est, et lumen sicut antea vidit, intybarum
 suco ad curationem usus; ex his enim elicere su-

* immo
 paulo post
 victoriam.

γὰρ ἐκχυματίζεσθαι τὸν ὁπὸν οἱ μάρτυρες δι' ὁραμάτων ἐκέλευσαν· καὶ ἐπὶ τοῦτο δὲ πάλιν τοὺς σωμάτων καὶ ψυχῶν ἰατροὺς ἀνυμνήσαντες, καὶ πρό γε τούτων Χριστὸν τὸν δι' αὐτῶν ἐνεργοῦντα τὴν ἴασιν, πρὸς ἄλλην ἴασιν καὶ ἐτέρου διήγησιν θαύματος ἴωμεν.

29. ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΙΤΟΥ.

Ἐπειδήπερ ἐν ἄμφω τοῖς προλαβοῦσι θαύμασί τε καὶ τέρασι καὶ τοῖς πρὸ τούτων λεχθεῖσιν ἡμῖν διηγήμασιν ἡ περὶ πίστεως γνώμη Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν ἀγίων μαρτύρων δεδῆλωται, καὶ ὡς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα σέβουσιν, καὶ τὴν ταύτης κοινωνίαν ἀσπάζονται, διὰ τῆς ἰάσεως τῶν μνημονευθέντων

cum martyres in somnis iusserunt. Et in hoc iterum corporum et animarum medicis collaudatis, et super hos Christo, qui per eos operatus est sanitatem, ad aliam sanitatem et alterius relationem miraculi gradiamur.

39. DE PETRO PARALYTICO.

Quoniam in utrisque miraculis et prodigiis quae praecesserunt, et enarrationibus quae a nobis antea dictae sunt, Cyri atque Iohannis sanctorum martyrum de fide sententia claruit, et quod catholicae praedicationem ecclesiae colant, huiusque

ἀρτίως γιγνώσκονται, ἄξιον οἶμαι καθέστηκε
καὶ Πέτρου μνῆμην ποιήσασθαι, ὃν οἱ θεσπέ-
σιοι μάρτυρες τῆς τῶν πρὸ αὐτοῦ δόξης ὑπάρ-
χοντα πρὸς τὴν τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας ἐλ-
θεῖν κοινωνίαν ἠνάγκασαν καὶ εἰ μὴ σκόπον τοῦ-
το ποιούμεθα, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἀποστατού-
των τῆς ἐκκλησίας ὀφέλειαν, ἵν' οὗτοι κατὰ τὸ
λόγιον ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν μαρτύρων παν-
τὸς ῥήματος τὴν στάσιν γινώσκοντες, καὶ νῦν με-
ταβάθωσιν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὰς οἰκειὰς ρεύ-
σεις ἐάσαντες, τῇ τοῦ σωτῆρος ἐκκλησίᾳ προσέλ-
θωσιν, τῷ σκοπῷ τῶν ἀγίων ἐσόμενοι, καὶ
πρὸς αὐτῶν τὸ χρηστὸν διδασκόμενοι· διὰ τοῦ-
το γὰρ καὶ τοὺς ἔτι κατὰ τὸν βίον ὑπάρχοντας

communione amplectantur, per sanitatem eo-
rum qui modo commemorati sunt patet, dignum
arbitror esse Petri quoque memoriam facere, quem
egregii martyres cum sectae priorum esset, ad san-
ctissimae venire communionem ecclesiae coegerunt;
quamvis hoc non in exemplum tribuatur, sed ob
utilitatem praevaricatorum ecclesiae concedatur,
ut isti secundum illud eloquium in ore duorum
vel trium testium omnis verbi statum cognoscen-
tes, nunc quoque veritatem ediscant, et propriis
dimissis haeresibus, ad Salvatoris accedant eccle-
siam, typum sanctorum sequentes, et ab eis Chri-
stum discentes. Propterea enim et eos qui adhuc

καὶ τὸν αέρα τοῦτον τὸν ὁρώμενον πνέοντα φέρομεν, ἵνα εἴπερ ἡμῖν ἀπιστήσωσιν λέγουσιν, ἐκείνους αὐτοὺς ἐρωτήσωσιν, καὶ παρ' αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν μάθωσιν· ἀρχήσουσι γὰρ ἡμῖν πρὸς πᾶσαν ὁρθότητος πίστωσιν συνηγοροῦντες οἱ μάρτυρες, καὶ τοὺς σκάζοντας πρὸς τὴν τῆς εὐσεβείας ἐπίγνωσιν ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ μεταφέροντες· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν, καὶ τοῦτο πάλιν δι' ἔργων καὶ νῦν αὐτῶν ἐπιδείξωμεν· τὴν ἀρχὴν δὲ τῆς τούτου διηγήσεως ἐνθενδε ποιήσωμεν.

Ἡρακλείου τοῦ κτήματος ὁ Πέτρος ἐτύγγα-
νεν, ὃ σταδίοις δέκα καὶ τέτρασι τῷ νεῷ τῶν
ἀγίων διέστηκεν· καὶ πάρεσιν εἶχε τὸ νόσημα

superstites sunt, et aërem istum visibilem spirant adducimus, ut si nobis non credunt dicentibus, illos interrogent, et ab eis veritatem ediscant. Sufficient quippe nobis ad omnem rectitudinis certitudinem, praestantes favorem martyres, et vacillantes circa pietatis cognitionem in camo et freno circumferentes. Sed ad propositum veniamus, et hoc iterum operibus ipsis etiam nunc ostendamus. Porro principium huius narrationis istinc faciamus.

Heraclide praedlio Petrus erat, quod stadiis quatuordecim a sanctorum templo distabat, et dissolutionis habebat languorem ex magna infirmi-

εἶχε τὸ νόσημα ἐκ μεγάλης ἀσθενείας γενόμενον * εἰ μὴ Πέτρου θεάσοιτο θάνατον, καὶ σὺν αὐτῷ πελάσει τῷ μνήματι· ἀλλ' εἰς Κῦρον ἐλθὼν καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας, καὶ δι' αὐτῶν εἰς ἐκκλησίαν καθολικὴν καὶ πίστιν ὀρθόδοξον πρὸ θανάτου τὴν νόσον ἀπέβαλεν, καὶ πρὸ μνήματος τὴν ὀλέθριον πάρεσιν ἀληθείας γὰρ οὐδὲν ἰσχυρότερον, ὥς ἡ τοῦ Ζωροβάβελ δείκνυσι φρόνησις, τῆς τοῖς οὐρανίοις κρατυνομένης κηρύγμασι, καὶ τὴν ἐκκλησίαν αἰεὶ τηρούσας ἀήττητον, καὶ πύλαις ᾄδου μηδαμῶς ὑποκλίνουσας, αἵτινες αἱρέσεις εἰσὶν αἱ μισόχριστοι, τῷ τοῦ ᾄδου διακονούμεναι φάρυγγι, καὶ πάντως εὐμαρῶς τοὺς ἐμπέτοντας τῇ τούτου γαστρὶ παρῆμπουσαι.

tate generatum, nolentem recipere terminum nisi Petri mortem vidisset, et una cum eo monumentum appropinquasset. Verum ad Cyrum et Iohannem martyras, ac per eos ad ecclesiam catholicam, et fidem orthodoxam veniens, ante mortem languorem deposuit, et ante monumentum exitiosam paralyzin; veritate namque nihil est fortius sicut Zorobabel ostendit prudentia, quae caelestibus confirmatur praedicationibus, et ecclesiam servat semper insuperabilem, portis scilicet nequaquam inclinatam inferni, quae sunt haereses odio Christum habentes, et inferni faucibus

Τούτω γὰρ οἱ τῇ πίστει θερμότατοι μάρ-
τυρες παρασῆντες καθεύδοντι, πρῶως ὁμοῦ καὶ
προσηνῶς διαλέγονται βούλει γὰρ, ἔφασκον, τῆς
ύψείας ἀπολαῦσαι καὶ ῥώσεως, καὶ ταύτην φυ-
γεῖν τὴν κακίστην πάντων ἀσθένειαν; ὁ δὲ προ-
θύμως προσηκόμενος τὴν ἐρώτησιν, καὶ τοῖς χεῖ-
λεσιν εἶρηκεν, καὶ τῇ κεφαλῇ τοῦτο νεύσας ἐμή-
νυσεν· χεῖρας δὲ κινῶν ὡς ἡδύνατο, τὸν τῆς ἰκε-
τείας τρόπον ἐδείκνυνεν· οἱ δὲ μάρτυρες ὡς ἴδον
ministrantes, cunctosque lapsos huius utero fa-
cile transmittentes.

Huic enim dormienti fide ferventissimi marty-
res assistentes, mansuete simul et leniter dispu-
tant. Vis enim, asserebant, sanitate perfrui et
incolumitate, et hanc pessimam omnium infirmi-
tatem effugere? At ille prompte interrogatione ac-
cepta labiis dixit, et capite hoc innuens indica-
vit, manibus vero motis sicut poterat modum sup-
plicationis monstrabat. Martyres autem cum vi-
dissent eum ad sanitatem anhelare, huiusmodi ei
optionem praetendentes, si vis aiunt a languore
liberari, surgens pretiosum Iordanem. ingredere
(hoo enim nomine Alexandrini sacri baptismatis
piscinam significant (1), eo quod Christus domi-
nus noster ad purgationem nostri sit in Iorda-

(1) Reapse et in prisca ecclesiarum rom. musivis spe-
ctatur fluvius cum inscriptione IORDANES, quo lustralem ba-
ptismi aquam significari, nemo antiquarius non dicit.

αὐτὸν πρὸς τὴν ῥῶσιν φλεγόμενον, τοιαύτην αὐ-
 τῷ προτείνουσι * (1) λητὴν ῥ λεὼν οἱ τούτων γο-
 νεῖς καὶ προπάτορες· ὅθεν ὁ Πέτρος μὴδὲ τυχεῖν
 ἔφησε βούλεσθαι ῥώσεως, μὴδὲ τῆς συνόδου
 γενέσθαι τῆς ἐν Χαλκηδόνι συναχθείσης ὁμόδο-
 ξος· οἱ δὲ Θεσπέσιοι ταῦτα λέγοντι προσηπί-
 λησαν, καὶ ὡς οὐκ ἄλλως σωθήσεται φήσαντες
 ἀνεχώρησαν, τὰς ἀλγυδόνας αὐτῷ διυπνήσαν-
 τες, ἃς ἦσαν αὐτοὶ κατευνασάντες· ὁ δὲ ταύταις
 δεινῶς αἰκίζόμενος πάλιν ἀρωγούς ἐκάλει τοὺς
 μάρτυρας· ἀλλὰ πάλιν ἐλθόντες, καὶ τὰ πρῶ-

* ἱεροῦ ἰσ-
 ραηλιτικόν.

ne flumine baptizatus) manibusque ibidem lotis,
 mysteria Christi quae illic sunt accipe, manuum
 ostendentes figura, corporis Christi ac sanguinis
 vivificam ac beatam perceptionem. Qui hoc audi-
 to, malam propositionem esse ait, synodoque ma-
 ledixit chalcedonensi, quamvis liquido sciret hu-
 ius auctores. Odium quippe multum Aegyptii ex
 irrationabilitate ac barbarico sensu contra san-
 ctum hoc feruntur concilium (2), quemadmodum
 quondam adversus Israëliticum populum, horum
 parentes ac genitores. Unde Petrus neque sanita-
 tem velle se impetrare dixit, neque synodi quae

(1) Quid in codicis graeci lacuna sit perditum, demon-
 strat latinus textus.

(2) Aegyptii quippe sunt Dioscori et Severi adseclae,
 quorum hominum contra concilium chalcedonense notae sunt
 ira et impietas.

τα προτείναντες, ἀπράχτους ἀπέλυσεν· οὐ μόνον δὲ δις καὶ τρίς ἢ τετράκις τοῦτο πεποίηκεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτοὺς καλῶν εἰς βοήθειαν, καὶ δι' οἷόντων αὐτῶν πολὺν ὑπακούοντας, καὶ τὰ αὐτὰ ποιεῖν ἐπιτρέποντας, ὥς οὐκ ἐλθόντας ἀπέλυσεν, μὴ βουλόμενος αὐτοῖς ὑπέκειν καὶ πείθεσθαι· δυσμετάθετον γὰρ ἔθνος αἰγύπτιοι (1), καὶ ὁ ποιεῖν ἅπαξ θεσπίσουσιν, εἴτε καλὸν εἴτε χηρεῖς τοῦ κρείττονος, οὐ ῥαδίως μεθεύσιν· καὶ οὗτοι μὲν τοιοῦτοι τυγχάνουσιν ἅπαντες.

Chalcedone collecta est, fieri consentaneum. Illi autem egregii martyres haec dicenti minati sunt; et quod non aliter esset salvandus asseverantes, recesserunt, dolores ei excitantes quos pridem sedaverant; qui atrociter his verberatus, iterum adiutores asciscere martyras procurabat, sed iterum venientes et prima praetendentes, inefficaces dimisit; non autem his et ter aut quater hoc fecit, sed multotiens eos vocans in adiutorium, qui cum propter multam miserationem exaudirent, et eadem facere praeciperent, quasi non venissent, nihil veritus dimittebat, nolens eis subdi vel obedire; natio enim Aegyptiorum vix mutatur, et quod facere semel decreverit, sive sit bonum, sive sit meliori deterius, difficiliter immutatur; et isti quidem tales sunt universi.

(1) Gens Aegyptiorum propo iti tenax.

Πέτρος δὲ τῆς ὀδύνης ὑπερβολῇ τιμωρούμενος, καὶ φέρειν ἔτι τῶν βασάνων οὐχ οἷός τε ὦν τὴν δριμύτητα, μόλις δὲ καὶ οὕτω πεισθεὶς τοῖς τῶν ἁγίων κελεύσμασι, τούτους τὸ τελευταῖον ἐκάλεσεν, ἵνα πάλιν οἰκτείραντες ἔλθωσι, καὶ τὰς ὀδύνας διώξωσιν, καὶ τὴν ῥῶσιν χαρίσωνται· καὶ παντὸς οὗ δ' ἂν ἐθέλωσί τε καὶ λέξωσιν, τούτου πληρωτὴν ἑαυτὸν ὀρίζων ἐκούσιον· οἱ δὲ συμπαθεῖς ὄντες καὶ φιλόανθρωποι μάρτυρες καὶ τότε καλοῦντος ἀφίκοντο, καὶ τὰ αὐτὰ ποιεῖν διετάττοντο, καὶ κοινωνὸν αὐτὸν ἔχειν τῆς πίστεως, εἰ πεισθεῖη καὶ ποιήσῃ, διώμυντο· τούτῳ γὰρ ἔτι διστάζοντι περὶ τῶν μυστηρίων μετάληψιν, οὐκ ἀρκεῖ πιστεύειν

Petrus autem doloribus nimium cruciatus, et sufferre ultra tormentorum non valens acredinem, sicque tandem sanctorum iussionibus parens, hos novissime invitavit, quo rursus miserti venirent, et dolores pellerent, et sanitatem donarent, et pro certo definiens se quicquid vellent et dicerent, voluntarie completurum. Ast compatiētissimi revera et amatores hominum martyres, etiam tunc illo vocante veniebant, et eadem facere precipiebant, communicatoremque se fidei hunc iurabant, si acquiesceret, et iussa perficeret, habituros. Hunc ergo cum adhuc circa sacramentorum perceptionem dubitaret, non tibi sufficit cre-

ἐφθέγγξαντο ὡς ἡμεῖς, ὦ Πέτρε, πιστεύομεν, καὶ ἡμῖν ἐν τῷ περὶ πίστεως λόγῳ συντάττεσθαι; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς πάλιν λέγειν ἐτόλμησεν· τί γὰρ καὶ ὑμεῖς, ὦ τοῦ Χριστοῦ μεγάλοι θεράποντες, ὡς ἡ ἐν Χαλκηδόνι πιστεύετε σύνοδος; οἱ δὲ κατὰ ταύτην φρονεῖν τὴν τῶν ἱερῶν ὁσίαν πλεθρὺν ὁμολόγησαν· καὶ οὕτω πιστεύειν ὡς ἡ ἐν Χαλκηδόνι πεπίστευκε σύνοδος· καὶ ταύτην ἔλεγον πίστιν ὁρθὴν καὶ θεόπνευστον κήρυγμα, ἣν ἡ λεχθεῖσα σύνοδος ὥρισε.

Ταῦτα λέξαντες οἱ θεσπέσιοι, καὶ δι' ὄρκων αὐτὰ βεβαιώσαντες, καὶ τὸν Πέτρον ἤδη προπαισθέντα τοῖς βασάνοις δράσαντες τὸ δοκεῖν, ἀνεχώρησαν τοῦ τεμένους αὐτῶν οὐκ εἰργόμε-

dere percontabantur, sicut nos credimus o Petre, et nobiscum in ratione fidei computari? Ille vero ad eos iterum dicere praesumebat, numquidnam et vos o magni famuli Christi sicut chalcedonensis creditis synodus? At illi secundum hanc sapere sanctam multitudinem sacerdotum confessi sunt, et ita credere sicut chalcedonense concilium credit astruebant, et hanc esse fidem rectam et praedicationem divinitus inspiratam, quam praedicta synodus definierit, asserabant.

Haec cum egregii dixissent, et iurciurando ea firmassent, Petrumque iam credulum tormentis patrassent, ut putatum est, recesserunt a templo

νοι· ὁ δὲ πρῶτας τὸ μακάριον ἐπλήρωσε πρόσταγμα, καὶ μισθὸν εὐσεβείας τὴν ῥῶσιν ἰδρέψατο, καὶ φυλάττων τὴν πίστιν διέμεινεν, ἣν οἱ μάρτυρες αὐτῷ δέδωκαν, καὶ τὸν μισθὸν ἀναφέρειτον ἔσχατε τῆς ὁρθῆς οὐ τεμνόμενον πίστεως, ἀλλὰ ταύτῃ συνόντα καὶ μένοντα, καὶ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς οὐ δεχόμενον· οὐδὲ πάσχει τοῖς προλαβοῦσι τὰ ὅμοια, οὐδὲ πίστεως στερεῖται καὶ ῥώσεως, καὶ πάλιν ὡς ἀγνώμων παιδεύεται, καὶ μαστίζόμενος, μέλαινοιται τὰ κρείττονα, ἀλλ' ἔστι πιστὸς ἀμετάθετος, ἀδιαλείπτως τρυγῶν τῆς ὑγείας τοὺς βότρυας· καὶ Πέτρος μὲν οὕτω κοινώνικὸς τῆς ἐκκλησίας ἐγένετο, καὶ τέκνον φωτός.

suo exclusi nullatenus. At ille, beato completo mane praecepto, mercede pietatis incolumitate potitus est, et permansit fidem custodiens, quam sibi martyres tradiderunt, et mercedem quae auferri non posset habuit a recta fide minime recidendam, sed cum hac existentem et manentem, atque separationem illius nullatenus admittentem: sed neque praecedentibus similia patitur, neque fide vel sospitate privatur, ut iterum sicut ingratus corripitur, et flagellatus meliora sectetur, sed est fidelis, immutabilis, indeficientis sanitatis vindemians botryones. Et Petrus quidem taliter communicator ecclesiae factus est, et filius lucis appellatus est.

Μηνᾶς δὲ ὁ Χριστοδώρου τοῦ τῶν ἁγίων οἰ-
κονόμου νοτάριος, ἀλεξανδρεὺς ὢν καὶ τῆς αὐ-
τῆς ὑπάρχων αἱρέσεως, φανερώς μαστιγθεὶς
ἐκοινωνήσεν· οὗτος γὰρ τοὺς ἁγίους κοιμώμε-
νος, ἐπὶ τὸ τίμιον ἱερατεῖον, καὶ τὴν μυστικὴν
καὶ οὐράγιον τράπεζαν, ὡς εἰς μυστηρίων ἁγίων
ἀπιόντας μετέαληψιν ἔβλεπεν· οἱ δὲ σιραφέντις καὶ
μὴ ἐπόμενον αὐτὸν θεωρήσαντες, πρὸς αὐτὸν ὑπο-
στρέφουσι, καὶ ῥάβδους αὐτῶν ταῖς παλάμαις
κατέχοντες, ἐντόνως αὐτὸν καὶ γενναίως ἐμά-
στιζον, τὴν αἰτίαν τῶν βασάνων ἐμφαίνοντες·
τινὸς γὰρ ἕνεκεν, ἔλεγον, ἀπιόντας ἡμᾶς ἐπὶ
κοινωνίας βλέπων μετέαληψιν οὐ συνέδραμες; εἰ
τοίνυν εἰς οἶκον βούλει παραμένειν ἡμέτερον,

Mennas autem Christodori sanctorum dispen-
satoris notarius, cum alexandrinus existeret, et
eiusdem haereseos, manifeste flagellatus commu-
nicavit. Hic enim sanctos dormiens ad honora-
bile sacrarium et mysticam caelestemque men-
sam pergentes, quasi ad sancta percepturos sa-
cramenta, videbat; qui conversi et sequentem mi-
nime contemplantes, ad eum se vertunt, et re-
tentis prae manibus virgis, indefesse hunc et for-
titer flagellabant, causam tormentorum manife-
stantes. Dicebant enim: quamobrem pergentes nos
ad communionis perceptionem intuens, non pa-
riter cucurristi? Igitur si in domo vis perma-

τῆς ἡμῶν ἀκολουθεῖ διεσπίμασιν· καὶ ὅθεν ἡμεῖς διεσποτικῆς τροφῆς ἀπολαύομεν, ἐκείσε καὶ αὐτὸς μεταλάμβανε, ταῖς τῶν δακτύλων ἐκτάσεισιν τὴν ἱερὰν δεικνύοντες τράπεζαν.

Ἄλλ' οὕτε μετὰ πλείστας αὐτοὺς συνθίσθαι μάστιγας ἔπεισαν, ἐμβριθῶς ἀπειλήσαντες εἰασαν, πάντως ποιεῖν τὸ κελευσθὲν συνταξάμενον· ὁ δὲ στραφεὶς ταῖς ἀλγηδόσιν ἐστύφετο, καὶ ὡς ὕπαρ πληχθεὶς εἶχε τοὺς μώλωπας, τῷ τῶν ἁγίων μαρτυροῦντας βουλήματι· ὅθεν ἀναστάς εὐθὺς ἐκοινώνησεν, καὶ τὰς τῶν βασάνων εὐθὺς ὀδύνας ἀπέβαλε· καὶ φωτισθεὶς τὴν ψυχὴν τῇ τῆς ἀληθοῦς πίστεως χάριτι, εὐμενεῖς τὸ λοιπὸν τοὺς ἁγίους ἐκτήσατο· βουλόμενοι δὲ

nere nostra, nostras sequere sanctiones; et unde nos dominica esca fruimur, illinc et ipse communica, digitorum extensionibus sacram mensam monstrantes.

Sed cum neque multa spondentes flagella ei persuasissent, verissime minitantes dimiserunt, facturum penitus se quod iussum fuerat pollicentem. Qui conversus doloribus astringebatur, tamquam vere percussus livorem habebat, voluntati martyrum testimonium perhibentem; unde surgens statim communicavit, doloresque tormentorum deposuit, et verae fidei gratia illuminatus anima, benignos de cetero sanctos possedit. Porro volen-

καὶ πλειόνων ἄλλων μνήμην ποιήσασθαι μαρτυ-
 ρητικοῖς κεκοινωνηκότων προστάγμασιν, καὶ μα-
 θόντων τῆς πίστεως τὴν ἀληθεῖαν, τοῖς λεχ-
 θεῖσιν μόνοις ἀρχούμεθα ἵνα μηδεὶς ἡμᾶς ὑποπ-
 τεύσειεν πίστεως ἕνεκα γεγραφῆναι τῶν ἁγίων
 τὰ θαύματα· ἐνταῦθα γὰρ καὶ τὴν περὶ Πέτρου
 καὶ Μηνᾶ τοῦ νοταρίου διήγησιν συμπεράσαν-
 τες, καὶ τοὺς ἁγίους ὑμνήσαντες, πρὸς ἄλλην
 διήγησιν ἐνθεον ἔλθωμεν.

μ. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΙΤΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
 ΤΟΥΣ ΝΕΦΡΟΥΣ ΠΑΣΧΟΝΤΟΣ.

Οὐκ ἄτοπον ὡς οἶμαι καδέστηκε καὶ Ἰωάν-
 νην παραδέσθαι τῷ γράμματι τὸν μνηματίτην

tes aliorum quoque mentionem plurimorum face-
 re, qui martyricis communicare praeceptis, fi-
 deique didicere veritatem, solis quae dicta sunt
 sumus contenti, ut nemo nos suspicetur fidei tan-
 tum causa, sanctorum scripsisse miracula. Ille er-
 go et de Petro ac Menna notario, narrationem ter-
 minantes, et sanctos hymnis solitis efferentes, ad
 aliam divinitus inspiratam relationem veniamus.

40. DE IOHANNE MNEMATITA SANCTORUM
 QUI RENUM PATIEBATUR DOLOREM.

Non inconveniens, ut arbitror, est Iohannem
 etiam huic commendare scripturae, qui mnema-

ἐπιλεγόμενον, ὡς τῆς θεραπείας τοῦ τῶν ἁγίων
 προϊστάμενον μνήματος, ἐπειδὴ τὰ κατὰ Πέ-
 τρον διηγούμενοι τὸν αἰγύπτιον, καὶ Μηνᾶν
 παρεθέμεθα τὸν νοτάριον, τὸν Χριστοδώρῳ καὶ
 τῇ τῶν ἁγίων οἰκονομία διακονούμενον, εἰ καὶ
 τὰ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς μάρτυσι πρόσωπα,
 αἱ πίστεις καὶ τὰ γένη, καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς
 πραχθέντων θαυμάτων διελεῖν ἡμᾶς ἀπ' ἀλλή-
 λων ἠνάγκασε, καίτοι συνάπτειν αὐτὰ βουλο-
 μένους καὶ σπεύδοντας.

Λιβὺς ὁ Ἰωάννης ἐτύγχανεν, καὶ Μαραιώ-
 την ὥκει τὸ πρότερον· ἀλλ' εἰς τὸ τῶν ἁγίων
 γενόμενος τέμενος, τρόπον τινὰ γένος ἠλλάξα-
 το· Αἰγυπτίου γὰρ τοῦτο μάλλον ἔστι πλησιέ-

tites nuncupabatur, eo quod monumento praece-
 set curationis sanctorum; mnema quippe monu-
 mentum interpretatur; qui tam Christodoro quam
 dispensationi ministrabat sanctorum, quoniam
 cum de Petro aegyptio referebamus Mennam et-
 iam notarium apposuimus, licet martyribus mi-
 nistrantium personas fides et genera miraculorum
 in eos patratorum nos ab invicem separare coë-
 gerint, dum colligere illas vellemus et studeremus.

Libyus Iohannes erat, et apud Maraëoten pri-
 mitus habitaverat, sed cum ad sanctorum venis-
 set basilicam, genus modo quodam mutavit, haec
 enim est Aegypto propinquius. Porro transmigra-

στερος· τὸ δὲ τῆς μετοικήσεως αἴτιον, δαίμων ἦν ὡς λέγουσιν ἄγριος, ὃς ἐν αὐτῷ τὴν κατοικίαν ποιούμενος, ἀφόρητος ἦν διὰ πολλὴν ἀσθένειαν· τούτου χάριν ὁ Ἰωάννης δεδεμένος ἀλύσειν πρὸς τοὺς μάρτυρας ἦγετο, ὅπως αὐτὸν ἐλεήσαντες τοῦ συνοικοῦντος λυτρώσωνται δαίμονος· ὃ καὶ θαῦτον πεπράχασιν· ἐκβαλόντες γὰρ εὐθὺς τὸ δαιμόνιον, τῆς τούτου μανίας διηνεκῆ δωροῦται τὴν λύτρωσιν.

Ὁ δὲ ταύτης τυχὼν τῆς λυτρώσεως, τῶν σεσωκότων ἁγίων δοῦλον ἑαυτὸν ἀπεγράφας, τῆς Θεραπείας ἀξίαν ἐνδεικνύμενος εὐνοίαν, δι' ἣν καὶ μετανάστης ἐγένετο, καὶ τὴν πατρίδα λειπών, τὸ τῶν ἁγίων μαρτύριον ὥκησεν· καὶ τοῦτο μὲν τῆς μετοικεσίας τὸ αἴτιον μετὰ χρόνον

tionis auctor daemon erat ut ferunt agrestis, qui habitationem faciebat in ipso, et erat ob multam feritatem intolerabilis. Huius rei gratia Iohannes vincetus catenis ad martyras agebatur, siquo modo sui miserti, a daemone qui se tenebat, eriperent; quod et velociter peregerunt; eiccto enim confestim daemonio, ab huius insania continuam donant redemptionem.

At ille hanc adeptus, sanctorum qui se salvarant semet servum ascripsit, curatione dignam ostendens benivolentiam, per quam et transmigrator effectus est, et patria derelicta, penes san-

δὲ πάνυ συχνὸν τοὺς νεφροὺς βαρέως ἐνόσησεν, καὶ ἡ νόσος ἦν ἀνυπόστατος· ποτὲ μὲν γὰρ πίπτων εἰς γῆν ἐκυλίετο, ποτὲ δὲ τῆς γῆς ἀνιστάμενος ἀνὰ τὸ τέμενος ἔθιε, καὶ βαρυφώνοις στενάγμασι πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ διατρίβοντας ἐστέρει τῆς προσφιλοῦς ἀναπαύσεως, ἥτις αὐτοῖς ἡρεμίᾳ προσγινέσθαι πέφυκεν, καὶ τάχα συλλνώμης ἐτύγχανεν ἄξιος, οὕτως σφοδρῶς ὀδυνώμενος· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων παθῶν ἴσως τις τῆς ὀδύνης στοχάσασαίτο, νεφρῶν δὲ πόνον εἰπεῖν καὶ ἄλγος ἀνῆκαστον τῶν οὐ πεπονθόνων οὐδεὶς, μόνοι δὲ γινώσκουσιν οἱ νοσήσαντες· κινδυνεύων οὖν οὕτως ὡς ἔφημεν Ἰωάννης σφοδρότατα, τά-

ctorum habitavit martyrium. Et haec quidem fuit huius causa transmigrationis. Post tempus autem admodum breve, renum languorem graviter incidit, et languor erat intolerabilis: etenim aliquando cadens in terram volutabatur, aliquando vero a terra erectus per basilicam discurrebat, gravibusque vocibus et gemitibus omnes qui in ea morabantur requie privabat amata, quae illis ad quietem proficere solet. Et forte venia dignus erat tam valide dolens: nam aliarum quidem passionum dolor fortasse quis quam sit vehemens advertit; renum autem dolorem et cruciatum, fateor, nemo qui passus non est conicere potest, cum hoc solummodo qui horum languorem passi sunt, sciant.

χα ἂν συντονωτέρας ἔτυχε τῆς ἰάσεως, εἰ σὺν μακροθυμία τοὺς ἁγίους ἰκέτευε.

Καλὸν δὲ εἰπεῖν ὅπως καὶ τοῦτο διαφύγη τὸ νόσημα· ἔστι γὰρ ὁ τρόπος χάριτος ἔμπλεος· ἰατρίστικός τις τοῦτον ἰδὼν χαλεπῶς ὀδυνώμενον, καὶ τῆς υἱείας διακαῶς ὀρεγόμενον, τρία δός μοι, πρὸς αὐτὸν ἔφη, νομίσματα, καὶ γὰρ σοι δι' ἀντιδότου παρέχω τὴν ἴασιν· ὁ δὲ φυγεῖν σπουδάζων τὴν βάσανον, τὸ χρυσίον προθύμως ἐπέδωκεν, καὶ λαβὼν ἐτήρει τὸ φάρμακον, ἵνα πρὸς ὄρθρον αὐτὸ διὰ στόματος δέξηται· καὶ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα κοιμώμενος, παρῆστώσας αὐτῷ βλέπει τοὺς μάρτυρας, καὶ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀνειδίζοντας, καὶ τῶν εἰς αὐ-

Cum ergo Iohannes tam, ut diximus, valide periclitaretur, fortasse sanitatem magis concitam impetrasset, si sanctos longanimiter flagitasset.

Bonum autem est ut dicatur quo et hunc modo languorem effugerit, est enim modus gratia plenus. Mediculus quidam hunc saevo videns dolore fatigatum, et sanitatem ardentissime desiderantem, tres, dixit ad eum, da mihi nummos, et ego tibi per antidotum sanitatem praestabo. At ille fugere volens supplicium, aurum alacriter tradidit, et accepto medicamine, observabat quatinus illud per os diluculo sumeret. Et eadem nocte dormiens sibi martyras videt astantes, et in-

τὸν διαφόρως γενομένων ἰάσεων ἀναμιμνήσκοντας· οὐ μόνον γὰρ αὐτὸν δαίμονος ἦσαν λυτρώσάμενοι, ἀλλὰ καὶ τοῦ τῆς ποδάγρας ἀνιάτου νοσήματος, καὶ μυρίων ἄλλων παθῶν ἰδικοῦ δεομένων συντάγματός, εἰ γράφειν αὐτὰ τίς τὸ καθ' ἐν ἐδελήσειεν· περὶ ὧν ὑπομνήσαντες πάντων αὐτὸν οἱ καλλίνικοι, καὶ μάλα κομφῶς ἐγκαλέσαντες τὸ ἄπιστον, τὸ ἀμνημόνευτον, τὸ ἀχάριστον, καὶ εἴ τι τούτοις ἐστὶ παραπλήσιον· τέλος ἐν εἰρωνείᾳ τὸν λόγον ποιούμενοι, τί φασιν ἡμῖν εἰ παρέσχες τὰ τρία νομίσματα, οὐκ εἴχομεν παρασχεῖν σοι τὴν ἴασιν; τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀπαρallάκτως φθεγγόμενοι, οἷς πρὸς αὐτὸν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἰατρίσκος ἐχρήσατο· πλὴν

fidelitati quam in illos ostenderat exprobrantes, et sanitatum quas in eum diverso modo gesserant recordantes. Non enim hunc tantum a daemone liberaverant, sed et ab insanabili languore podagrae, milleque aliis passionibus quae proprio egerent commento, si per singulas quisquam has vellet describere. Quae omnia boni victores ad eius memoriam reducentes, et incredulitatem comptissime accusantes, et quod bonorum fuerit immemor et ingratus, et si quid est istis simile; postremo per ironiam sermonem facientes, nonne si nobis, inquit, tres illos nummos tribuisses, haberemus tibi tribuere sanitatem? eisdem im-

ἄπελθε λέγουσι, καὶ ὅσα τῷ ἱατρῷ προσεικόμισας τῷ δεδοκῶτι σοι τὴν ἀντίδοτον, καὶ τῷ ἡμετέρῳ γαζοφυλακίῳ προσένεγκε, καὶ ἡμεῖς σοι μᾶλλον τὴν θεραπείαν ὀρέγομεν· αὐτοὶ μὲν οὖν ταῦτα λέξαντες ὥχοντο· ὁ δὲ ταχύτερον ἀναστὰς τὰ τρία προσφέρει νομίσματα, καὶ οὕτω τὴν ῥῶσιν κομίζεται, ἣν πρὸς τῶν ἀγίων δεξάμενος, οὐκέτι τῶν νεφρῶν ἀρρώστιαν ὑπέμεινεν· ἡμεῖς δὲ τὸν περὶ αὐτὸν λόγον ἐνταῦθα πληρώσαντες, καὶ τῶν ἀγίων τὸ κλέος δοξάσαντες, πρὸς ἰαθείας γλώττης διήγησιν τὴν ἡμετέραν γλώττην ὀτρύνωμεν.

mutabiliter verbis affati, quibus ille bonus mediculus usus est. Verumtamen vade, dicunt, et quotquot medico qui dedit tibi antidotum attulisti, nostro etiam gazophylacio affer, et nos potius tibi porrigimus sanitatem. Itaque ipsi cum haec dixissent, recesserunt. Ille vero velocius surgens, tria illa offert numismata, et sic incolumitatem consequitur. Quam cum a sanctis accepisset, ulterius renum nequaquam infirmitatem sustinuit. Nos autem sermonem hîc de illo consummantes, sanctorumque claritatem glorificantes, ad sanatae linguae linguam nostram incitemus narrationem.

πα. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩ ΤΗΝ ΓΑΤΤΑΝ
ΚΡΕΜΑΜΕΝΗΝ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Τὸ παρὸν, τοῦτο τεράστιον μέγιστον ὃν ἐν
τοῖς θαύμασι, καὶ γλώττης ἐδέετο μέγιστος,
οὐ πλήθει σαρκὸς ἐχούσης μέγεθος, ἀλλ' εὐ-
ποιῖα καὶ λόγων εὐρύτητι, ὧν ἡμεῖς οὐ μετρίως
χρηζόμεν, ὡς ἐκ τῶν προλαβόντων δεδήλωται.
ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο λέγειν ἡμᾶς οἱ μάρτυρες
ἔκριναν, λέξωμεν καὶ αὐτὸ, ὡς αὐτοὶ τὸ λέ-
γειν ὀρέξωσιν· γύναιον οὐ πρὸ πολλοῦ καιροῦ
τὸν γεὼν τῶν ἁγίων κατέκληρε· Μαρία μὲν τοῦ-
νομα, τῆς Αἰγύπτου δὲ Βαβυλῶνος ὀρμώμενον·
καὶ μειράκιον ἔχουσα ἐτῶν ὀκτὼ πλεῖον ἢ ἑλ.ατ.

41. DE PUERO MENNA QUI LINGUAM EXTRA OS
PENDENTEM HABEDAT.

Praesens hoc prodigium cum sit inter miracula
maximum, et lingua quoque opus haberet maio-
ri, non carnis multitudine, sed loquentia latitu-
dineque sermonum; quibus nos non mediocriter
destituimur, quemadmodum ex his quae praeces-
serunt datur intelligi. Quia vero et hoc nos di-
cere martyres iudicaverunt, dicemus et ipsum,
sicut dicere ipsi porrexerint. Mulier ante non mul-
tum temporis ad sanctorum venit basilicam, Ma-
ria nomine, ex Aegypti Babylone oriunda, et pue-
ram habens quasi annorum plus minus octo, et

τον καὶ τοῦτον Μηνᾶν προσηγόρευε , πρὸς τιμὴν δηλονότι τοῦ μάρτυρος οὕτω τὸ παιδίον καλέσασα.

Μηνᾶς οὖν τὸ μεираκίον τὴν γλῶτταν εἶχεν ἔξω κρεμαμένην τοῦ στόματος , εἶδει καὶ μετέδιδει τῶν ἀνθρωπίνων γλωττῶν πολὺ διαφέρουσαν· ἐπὶ σιθαρὴν γὰρ μίαν ἔξω χειλέων αἰώρητο , καὶ πάντα τὸν πώγωνα καὶ τὸν γάργαραν ἔσκεπε , ὑπὲρ δίκην βαθείας ὑπάρχουσα· τὸ δὲ χρῶμα τὸ ἐρυθρὸν μεταλλάξασα , μετὰ μελάνσεώς τινος ἐπορφύριζε , ξένον προκειμένη καὶ δυσειδέστατον θέαμα , καὶ πάντας κινουῦσα τοὺς βλέποντας πρὸς ναυτίαν ὁμοῦ καὶ συμπάθειαν καὶ πρὸς ἀφόρητον ἔμετον· αἰεὶ γὰρ λιβάδος δίκην τοῖς σιαλοῖς καταστάζουσα , καὶ

hunc Mennam appellabat, ad honorem scilicet martyris ita puerum vocans.

Mennas ergo puer linguam habebat exteriorius ab ore pendentem , humanarumque linguarum , specie multum et magnitudine differentem ; palmō enim extra labia porrigebatur , et totam barbam et guttur operiebat , et istar alti et pilosi superioris labii facta , colorem rubrum cum quodam atro , alterna vice commutans purpurizabat. Extraneum et nimis deforme spectaculum posita , cunctosque monens qui videbant ad nausiam simul et compassionem , atque intolerabilem vomi-

τὸν πτυελὸν ἀενάως προχέουσα τὸ θ' ἰμάτιον
ἔβρεχε καὶ τὸν θώρακα, καὶ τοῦτο τῆς οἰκείας
μετεδίδου μελάνσεως, κοινωνὸν αὐτὸ ποιουμένη
τοῦ χρώματος· ὥς πολλοὺς μὲν ἐντεῦθεν μηδὲ
ὄραῖν τὸ παιδίον δύνασθαι· ἀλλ' εἰ καὶ συνέβη
γενέσθαι συνάντησιν, σκέπειν αὐτοὺς τὰ τοῦ
σώματος ὄμματα, καὶ στρέφειν αὐτῶν εἰς τοῦ-
πίσω τὰ πρόσωπα, ἵνα μὴ παρὰ ἰνώμην τὸν στί-
μαχον διασφραφέντες ἐμέσωσιν πολλοὺς δὲ τοὺς
βλέπειν αὐτὸ καὶ πρὸς βραχὺ τοῦν ἰσχύοντας,
τὸ τοῦ πάθους ἐνορῶντας ὑπέρογκον τὴν παρὰ
τοῦ σωτῆρος ἐπὶ τῷ προδότῃ λεχθεῖσαν ἀφιέ-
ναι φωνήν, καὶ ἐπὶ τοῦτο βοᾷν, ὅτι καλὸν ἦν
αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος· τι-

tum ; semper enim fontis more salivas distillans ,
et sputum iugiter fundens , vestimentum rigabat
et pectus , et huic ex propria impertiebatur ni-
gredine , communicatorem eum coloris efficiens ; ita
ut hinc multi nec videre puerulum possent , sed
et si accurrere contigisset , sui operirent corporis
oculos , et facies suas converterent , ne praeter
voluntatem viso illo , praeter voluntatem perverso
stomacho vomuissent . Multi autem ex his qui vi-
dere hunc saltem ad modicum poterant , cum aspi-
cerent magnitudinem passionis , vocem super hoc
emittebant , quae a Salvatore super proditore di-
cta est , huiusmodi clamans , quia bonum erat

νάς δὲ ταύτη προστίθεναι καὶ τὴν περὶ τοῦ τυφλοῦ γεννηθέντος ἀποστολικὴν ἐπερώτησιν, τὸ, τίς ἄρα ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵν' οὕτως γένηται;

Καὶ εἰ μὴ τὸ παῖδιον τυφλὸν ἐτύγχανεν, μὴδ' οὕτως μητρῶας νηδῦον ἐξέθωρεν· ἀλλὰ νυκτὸς ὡς ἐκάθειυθεν, δαίμων τίς ἀλιτῆριος πολὺ νοσῶν τὸ μισάνθρωπον, τῆς τούτου γλώττης δραξάμενος τῆς οἰκίας ἐστίας ἐξέσπασεν καὶ πλήξας ἀφειδῶς ὁ παμμάρτος, καὶ μείζονα ταύτης ταῖς πωληγαῖς ἐργασάμενος, ἔξω κρέμασθαι καὶ μὴ χωρεῖσθαι τοῖς ἔνδον πεποίηκε· οὐ μόνον γὰρ αὐτῷ τὸ δυσειδὲς ἐπεφαίνετο, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ζωῆς ἦνθει τῆς παρούσης ἐπόδυ-

ei si natus non fuisset homo iste. Quidam autem huic et interrogationem addebant, quae de caeco nato ab apostolis facta est: quis, putas, peccavit, hic an parentes eius, ut sic caecus nasceretur?

Et nisi filius caecus esset, non sic materna prodiiisset ex vulva. Sed noctu cum dormiret, daemon quidam noxius multa circa homines languens invidia, cum huius linguam comprehendisset, a propria habitatione abstraxit, et perstringens sine parcitate ille foedissimus, maiorem hanc plagis operatus est, forisque pendere et non separari ab interioribus fecit. Non solum enim super eum deformitas apparebat, sed et dolor vitae praesentis

νον τροφῆς μὲν γὰρ στερεᾶς παντοίως ἐστέρητο, μὴ δυναμένων ἔτι τῶν ὀδόντων ταύτην λειάνειν ὥσπερ εἰώθησαν, διὰ τὴν τῆς Γλώττης ἐξοχὴν καὶ παραύξησιν, ὑγρᾶς δὲ μόλις καὶ ροώδους ἐγεύετο βρώσεως, μηχανῇ τινὶ τῆς μητρὸς τὴν γλῶτταν εἰσδύσης, καὶ ταύτην ἐκχεούσης τῷ στόματι· καὶ τοῦτο μὲν ἦν τοῦ παιδὸς τὸ ἀρρώστημα, ὃ μηδεὶς ὡς οἶμαι τῶν ἀνθρώπων ὑπέμεινεν, μηδὲ παθόντος ἄλλου τεύεσθαι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μηδὲν ὑπὸ τὸν ἥλιον εἶναι καινόν τε καὶ πρόσφατον ὁ σοφὸς ἐκκλησιαστῆς ἀπεφῆνατο.

Πολλοὶ γοῦν παῖδες αὐτὸ τῶν ἱατρῶν ἐθεάσαντο, καὶ τούτων ἴδον οἱ παροῦχοντες, καὶ

florebat: solido quippe cibo prorsus carebat, non valentibus hunc ullo modo dentibus more solito comminuere, propter linguae supereminentiam et improbum incrementum. Humidam vero et sorbibilem tantummodo gustabat escam, ingenio quodam matre linguam arcente, et escam ipsam in os effundente. Et hic quidem pueri languor erat, quem nullus ut reor hominum sustinuit, sed nec pati alium contemplatus est, quamvis nihil sub sole novum esse vel recens, ecclesiastes sapiens perhibuerit.

Multi igitur hunc discipuli medicorum viderunt, et horum intuiti sunt praeceptores, et pro tanta

πρὸς τὸ πάθος εὐθύς ἐκκληπτόμενοι, μόνον ἅπαντες τὰς ὄψεις στύπτοντες ἔφυγον, μηκέτι δρᾶσαι γιγνώσκοντες, μήτε εὔρεϊν ἐν τοῖς τῶν ἀρχαίων ἀσκληπιάδων συγγράμμασι. Κῦρος δὲ καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυρες οἱ Θεόθεν τὰς ἰάσεις προφέροντες, τὴν παροῦσαν ἰδόντες ἀσθένηαν, οὐδὲν τοιοῦτο δεδράκασιν, οὐδὲ πρὸς τὴν θείαν αὐτὴν ἐξεπλάγησαν, οὐδὲ ὡς δυσχερῇ παρητήσαντο, οὐδὲ μὴ γεγράφθαι ταύτης τὸ φάρμακον παρὰ Θεῷ τῷ πάντων ἰατρῷ διεκήρυξαν· ἀκριβῶς γὰρ ἠπίσταντο, ὡς πάντα ὅσα ἐθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις, καὶ ὡς τὰ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, δυ-

passione stupefacti omnes, tantum percutientes facies, fugiebant; neque quid huiusmodi factum scientes, neque audisse se numquam tale iurantes, sed nec invenisse se in antiquorum conscriptionibus medicorum. Cyrus autem et Iohannes martyres sanitates divinitus proferentes, praesenti visa infirmitate, nihil tale gesserunt, neque ad visionem ipsam obstupuerunt, neque ut quid difficile recusarunt, sed neque huius medelam scriptam non esse apud Deum cunctorum medicum praedicarunt. Certissime namque noverant, quod omnia quaecumque voluit Dominus fecit in caelo et in terra, in mari et in omnibus abyssis; et

νατὰ παρὰ Θεῷ καθεστήκασιν, καὶ ὡς πάντα ἔλειψι, ἔτι πάντα κατὰ ὃ Ἰωβ ἔφησε δύναται· καὶ ὡς ὁ μελωδὸς Δαβὶδ ἐν ψαλμοῖς ἐμελῶδῃσεν, οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ πλουσίως ἐκχύνονται· ὅθεν τὸν ἀσθενοῦντα δεξιόμενοι, φιλοφροσύνης μὲν πρῶτον ἡξίωσαν, εἶτα καὶ θαρσεῖν τὴν τούτου τροφὸν παρεσκεύασαν, σκοποουμένην αὐτῶν τὰ παραδόξα· χρόνον δὲ βραχὺν ἀγαμείναντες οὐ τὴν θρασυαίαν σκεπτόμενοι, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ τοιοῦτο πρᾶγμα θαυμάσιον εἰς ὀλίγους κομιδῇ καὶ λίαν ἀριθμομένους ἀφίκοιτο, ἐμφανέστερον δὲ μᾶλλον τοῖς πλείοσι καὶ γνωριμώτερον γένοιτο· καὶ τοῦτο δῆλον ἀπὸ τοῦ τῆς ἰάσεως τρόπου καθέστη-

quod impossibilia apud homines, possibilia sunt apud Deum; et quod omnium miseratur, quia omnia, ut Iob asserit, potest. Et sicut modulatur David in psalmis est modulatus, miserationes eius opime funduntur. Unde infirmum primo quidem liberaliter susceperunt, deinde vero etiam nutritici fiduciam praestiterunt, eorum contemplantii miracula. Cumque brevi tempore praestolati fuissent, non super curatione ambigentes, sed ne tam mirandum negotium ad valde paucos, et qui possent facile numerari pertingeret, immo ut manifestius pluribus et magis cognitum fieret. Et hoc perspicuum a sanationis modo consistit. Non enim

κεν' οὐ γὰρ τόδε ποιεῖν δι' ὀράματος, ἢ τόδε προσέταξαι ὡς ἔθος αὐτοῖς διαπραττεσθαι, ἀλλ' ὅτε ῥωσθῆναι τὸ παιδίον ἐθέσπισαν, οὕτως ἐπράχθη φανερώς τὰ τῆς ῥώσεως.

Μεσοῦσης τῆς ἡμέρας μεθ' ἡλίκων τινῶν τὸ μειράκιον πρὸ τοῦ τῶν ἀγίων ἔπαιζε μνήματος· καὶ ὅπερ φιλεῖ συμβαίνειν ἐν τοῖς παίδων ἀθύρμασιν, ποτὲ μὲν αὐτὸς ἑτέρους πρὸς ἑδαφος ἔφερεν, ποτὲ δὲ τοῦτον ἄλλοι κατέβαλλον· πεισόντος τοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῖς μαρμάροις προσεγγισάσης τῆς ὀψιως, τούτων ἡ γλῶττα προσήφατο· καὶ μόνον ὡς ἔβηξεν, ὡς ἐκ τινὸς διωκομένη καὶ φεύγουσα, πρὸς ὅπερ ἦν ἐν ἀρχαῖς συνιστέλλετο, καὶ τὰ ἴδια μέτρα τὰ πρὸ τοῦ πά-

hoc facere per somnium vel hoc, ut moris erat eis agendi, iusserunt; sed quando incolumem reddere puerum decreverunt, sic gesta sunt quae ad sanitatem pertinere liquido claruerunt.

Mediante die, cum quibusdam coetaneis puer ante sanctorum monumentum ludebat; et quod contingere inter ludos puerorum assolet, aliquando quidem ipse alios in terram sternebat, aliquando vero humi alii deiciebant. Ergo eo cadente et marmoribus facie illius allisa, haec eius attigit lingua. Et ut solummodo tacta est, quasi a quoquam persecutionem passa, et fuga lapsa, ad id quod in principiis erat subterfugit, et mensuram suam

Θους ἐδέχετο, καὶ τὴν εὐχροιον εὐθὺς ἀναλάμβανεν, τὸ δυσειδὲς ἐκεῖνο χρῶμα καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος τὸ πολυσαρκία βριθόμενον ῥίψασα· καὶ ἡ τῶν ὀδόντων ἀκουσίως ἔξω προκύπτουσα, τὴν τοιαύτην ἀθρῶον λαβοῦσα συνήθειαν, οὐδ' ἐκουσίως προκύπτειν ἠνίσχετο, ἀλλ' εἴσω χειλέων ὡς ἐν οἰκείᾳ παστάδι καθίσασα, καὶ κόσμον ἀλαβοῦσα τὸν πρότερον, καὶ ποιουμένη κατὰ φύσιν ἑαυτῆς τὴν ἐνέργειαν, ἀγνώριστον ἐδείκνυτοῖς πρὸ βραχέως ὁρῶσι σχεδὸν τὸ μειράκιον· τούτου γὰρ γεγονότος τοῦ θαύματος, βῆ διαπρύσιος πρὸς τῶν ἀθυρόντων παιδίων ἐγένετο, καὶ τοὺς ἐν τῷ ναῷ πάντας ἐπὶ τὴν θεῖαν συνήθροιζεν, οἱ πρὸς τὸ πραχθεὲν ἐκπλαγέντες τε-

quam ante passionem habuerat, extemplo recepit, et bonum colorem confestim resumpsit, deformi illo exploso, ac forma seu magnitudine quae multis carnibus gravabatur abiecta. Et quae sine voluntate foras extra dentes eminebat, huiusmodi repente obliterata consuetudine, nec voluntarie prominere patiebatur, sed intra labia sicut in proprio locata thalamo, priorem ornatum resumpsit. Et cum faceret secundum naturam operationem suam, incognitus ostendebatur propemodum puer his qui hunc ante paululum viderant. Hoc autem miraculo facto, clamor ingens ab his qui simul iocabantur pueris exsurgebāt, et omnes qui in

ράστιον, καὶ τοὺς ἁγίους ἀνύμνησαν, καὶ κείνην
τὴν φωνὴν τὴν ἐν εὐαγγελίοις κειμένην περὶ τῶν
τοῦ σωτῆρος πράξεων μεγαλοφώνως ἀνέπεμπον,
εἶδομεν λέγοντες παραδόξα σήμερον καὶ Χρι-
στὸν αὐτὸν τὸν δι' αὐτῶν πεπραχότα τὸ θαῦμα
εὐχαριστοῦντες ἐδόξαζον καὶ περὶ τῆς ῥώσεως
πάντες ἐγένοντο τῶν οἰκείων παθημάτων εὐέλπι-
δες· ἡμεῖς δὲ παραδόξων ἀκροαταὶ γενόμενοι
σήμερον, καὶ τοὺς τούτων ἐργάτας ἀξίως ὑμνή-
σαντες, παραδόξων ἄλλων γενώμεθα κήρυκες.

μβ. ΠΕΡΙ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΟΥ ΥΔΡΟΠΙΑΣΑΝΤΟΣ.

Ἐξ ἀρούρας ἡμῖν ὁ γεωμέτρης ἦλθεν Εὐγέ-

templo erant ad visionem conveniebant, qui ad
patratum consternati prodigium, et sanctos lau-
dibus extulerunt, et positam in evangeliiis de Sal-
vatoris actibus vocem, magna vociferatione mi-
serunt: vidimus, dicentes, mirabilia hodie; Chri-
stumque ipsum, qui per eosdem sanctos miracu-
lum gesserat, glorificabant, et bene de sanitate
propriarum passionum sperabant. Porro nos mi-
rabilium hodie auditores effecti, horumque ope-
rariis dignis hymnis elatis, aliorum mirabilium
efficiamur praecones.

42. DE EUGENIO GEOMETRA HYDROPICO.

De rure nobis geometra venit Eugenius, qui

νιος, πᾶσαν μὲν μέτρησάμενος ἄρουραν, ἐαυτοῦ
 δὲ τὴν Γαστέρα μετρεῖν οὐ δυνάμενος, ἔκ τινος
 ὑγρᾶς οὐσίας εἰς αὐτὴν ἀδροιζομένης αὐξήσα-
 σαν, καὶ μιμουμένην οὐκ ἀρουραῖον εὐμέτρητον
 μέγεθος, ἀλλ' ὄρεσιν ἰοικὸς δυσέφικτον ὕψω-
 μα, ταῖς ὑπερόγκοις καὶ μεγίσταις οἰδήσεσι
 μεμετρημέναις δὲ χρῆται δεήσεσιν, συμμετρεῖ-
 σθαι τοῖς θαύμασι τῶν ἀγίων βουλόμενος· με-
 γάλην γὰρ εἶναι τὴν ἀξίαν ἡγούμενος, διὰ τοῦ-
 το ταύτης ἀξιουῖσθαι προεῖρηται· ἐν ταυτῷ δὲ
 καὶ ὅπως ἔχει παιδεύσεως ἐνδεικνύμενος, ἔκτον
 ἑαυτὸν ἐν ταῖς αἰγυπτίων καὶ λιβύων ἡγαγε
 διηγήσεσιν, τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ θαυμάζων
 τὸ τέλειον· καὶ διὰ τοῦτο τοῦτον σπουδῆσας κλη-

omne quidem mensus est arvum, ventrem au-
 tem suum metiri non potuit, qui ex quadam hu-
 mida in se collecta substantia creverat, non imi-
 tatus ruralem et numerabilem magnitudinem, sed
 incomprehensibilem, et mole maximoque tumore
 factam. montibus similem celsitudinem. Demen-
 sis autem precibus utitur, inter sanctorum volens
 numerari miracula; magnam quippe hoc esse di-
 gnitatem existimans, idcirco ut hac fieret dignus
 proposuit. In hoc ipso autem et qualiter se ha-
 beret correptio demonstrans, sextum se se inter
 Aegyptiorum adduxit et Libyorum narrationes,
 praedicti numeri perfectionem admirans, et hunc

ρώσασθαι· ὅθεν ἡμεῖς τοῦ τε πόθου καὶ τῆς παι-
δείας αὐτὸν ἀγασάμενοι, τὴν αἴτησιν δράσωμεν.

Γεωμέτρης ἦν ὡς ἔφην Εὐγένιος, τὸ Γένος αἰ-
γύπτιος· οὕτως ὑδροποσία πολλῇ διὰ τὴν τῶν
δερμῶν αἱρῶν ἐπάχθειαν χρώμενος, εἰς νόσον
βαρυτάτην εἰσπέπτωκεν, ἥτις πολὺ τῆς οἰκείας
ἐνδοῦσα σφοδρότητος, εἰς ὕδρον μέγιστον τὸ
σμικρὸν ἐκείνο μετέβαλεν ἔλειμμα· καὶ τοῦτο
γὰρ ἔχων Εὐγένιος, τῆς τῶν ὑδάτων οὐκ ἔλη-
ξε πόσεως· ἕως οὗ κατ' ὀλίγον ὀγκούμενος, ἀκί-
νητος ἔμεινεν, καὶ μᾶλλον κατέκειτο, τὰ μεῖα-
λα κῆτη καὶ τοὺς μεγάλους μιμούμενος δράκον-
τας, οἱ σωμάτων ὄγκῳ καὶ μεγέθει βαρούμε-
νοι, εἰς τὰ πρόσω χωρεῖν οὐκ ἰσχύουσιν· ἀλλ'

propterea suscipere sorte festinans; unde nos tam
desiderii quam disciplinae hunc admirantes, pre-
ces agamus.

Geometra, ut diximus, erat Eugenius, aegy-
ptius genere. Hic aquarum potatione multarum
ob calidorum aërum molestiam usus, languorem
gravissimum incidit, qui valde suam expandens
virtutem, in hydropem maximam minimum il-
lud residuum transtulit. Nam et hoc habens Eu-
genius, nec sic ab aquarum potatione cessabat;
quousque ventre tumescente paulatim iaceret in-
mobilis, cete grandia et magnos imitatus dracones,
qui corporum mole magnitudineque gravati, in-

οὐδὲ τότε τῆς τῶν ὑδάτων ἐπαύειτο πόσεως· ὁθεν πάσης αὐξήσεως ἀρχὴν ἐχούσης τὴν κίνησιν, ὡς οἱ ταῦτα δεινοὶ δογματίζουσιν, αὐτὸς ἡῤῥξε, καὶ μηδ' ὅλως κινούμενος τὴν φύσιν αὐτὴν, καὶ τὸ τούτων παραλογιζόμενος θέσπισμα· λέγειν δὲ πάλιν καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ νοσήματος τῶν ἰατρῶν τὴν ἀσθένειαν ὡς πᾶσιν οὔσαν εὐσύνοπτον παραιτήσομαι· δῆλη γὰρ αὕτη καθέστηκεν, καὶ ἡμεῖς σιωπήσωμεν· οὐκοῦν ταύτην σιγῇ παρελάσαντες, τὴν Ἰωάννου καὶ Κύρου τῶν ἀληθινῶν ἰατρῶν λέξωμεν δύναμιν· ὅσον γὰρ ἡ τῶν προλαβόντων ἀσθένεια σιγῆς ἀξία γεγένηται, τοσαύτη τούτων ἡ δύναμις μεγαλοφώνως κηρύττεται· ἐπεὶ κακείνους Εὐγένιος μετὰ πείραν πολ-

cedere in anteriora non valent. Verum non tunc ab aquarum potu quiescebat : unde cum omne incrementum motum habeat principium , sicut horum periti dogmatizant , ipse crescebat nullatenus motus , natura etiam ipsa horum fallente sententiam. Porro dicere iterum et in hoc languore medicorum infirmitatem , cum omnibus sit perspicua , recusabo ; haec enim certa est , licet nos taceamus. Ergo hanc silentio praetereuntes , Iohannis et Cyri verorum medicorum virtutem fatebimur : quantum enim praecedentium infirmitas facta est silentio digna , tantum horum virtus magnisone praedicatur. Nam et illis Eugenius post

λὴν ὡς ἄσθενεῖς παρωσάμενος, τούτους ὡς δυνατοὺς ἐκ μόνης ἀκοῆς ἐπελέξατο.

Ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸ τῶν ἀγίων ἰατρεῖον, τὸ πάσης ἀκηδίας καὶ παντοίων παθῶν ἀλεξίκακον, καὶ πείρα μεμάθηκεν ὁ δι' ἀκοῆς πρὸ τοῦ πάθους ἐγίνωσκε· καὶ καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως καὶ ἴδομεν, σὺν τῷ μελωδῷ διακρυσίως ἐκήρυττεν κατ' αὐτὴν γὰρ εὐθέως τὴν νύκτα, τὴν μεθ' ἡμέραν ἐν ἣ παρεγένετο, πρὸ τοῦ τάφου τῶν ἀγίων κοιμώμενος, τούτους βλέπει προΐόντας τοὺς μάρτυρας, καὶ πρὸς αὐτὸν ἤκουε λέγοντας· ἀναστὰς ἐντεῦθεν Εὐγένιε πρὸς τὴν σὴν ἐστίαν ἀπόδραμε· ἰδοὺ γὰρ σε δι' ἡμῶν ὁ Χριστὸς ἐθεράπευσεν, καὶ τὴν νόσον ἧς ἕνεκα πρὸς

multam experientiam tamquam infirmis depulsis, hos ex solo auditu veluti potentes elegit.

Itaque cum venisset ad sanctorum remedium capessendum, quod omne taedium et diversas passionibus abigebat, experimento didicit, quod auditu ante passionem cognoverat. Et sicut audivimus, ita et vidimus, cum modulatore altisone praedicabat. Eadem quippe continuo nocte, post diem qua venerat, cum ante sepulchrum sanctorum dormiret, hos videt procedere martyras, et dicere sibi audivit: surge hinc, Eugeni, ad tuamque domum regredere: ecce enim te per nos Christus curavit, et languorem, propter quem ad nos

ἡμᾶς ἡλθεῖς ἰάσατο· ἐγερθεῖς οὖν πορεύου πρὸς ἀφεδρωῖνας ὡς τάχιστα, καὶ πᾶσαν τὴν ἐν σοὶ συναχθεῖσαν ὕλην ἀπόβαλε· καὶ ταῦτα λέγοντες, τῆς τοῦ νοσοῦντος κοιλίας προσέψαυον, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταψήχοντες, τῷ δ' ἀληθεῖ τὴν ἐκβολὴν δημιουργοῦντες τοῖς ὕδασιν.

Τοῦτο δρῶντων αὐτῶν ὡς μεθ' ὕπνον, ταυτὸν δὲ καὶ μετὰ νόσον εἰπεῖν, Εὐγένιος ἔλεγεν, μέχρι γὰρ ὕπνου τὰ τῆς νόσου κεκράτηκε, ἴσυναια τρία τῶν μαρτύρων ὀπισθεν ἔκραζεν· τίος ἔνεκεν, αἱσιοι, ἡμεῖς μὲν χρόνον ἔχομεν ἐνθάδε καθήμεναι, καὶ ταῖς πληγαῖς ὀδυνώμεναι; τῶν γὰρ ἐκεῖσε κειμένων ἐτύγχανον, ὡς ταύτας ἐπέγνων μετ' ὄναρ ὁ ἄρρώστος, καὶ νοσημάτων οὕτω πε-

venisti, sanavit. Surgens ergo ad secessum quatuor-
tocius propera; et faciem omnem quae in te col-
lecta est, abice. Et cum haec dicerent, ventrem
tetigerunt languentis, hunc quasi fricantes, sed
in veritate morbum aegritudinis insequentes, et
aquaum abiectionem salubriter operantes.

Cum autem hoc gererent, ut post somnium (id
ipsum est si dicamus post languorem, usque ad
somnum quippe se languor optinuit), ut Eugenius
asserebat, mulieres tres clamabant post marty-
ras: quamobrem, sancti, nos annum hic habemus
sedentes, plagasque dolentes (ex illis enim erant
quae illic iacebant, ut has post somnium recogno-

ταύμεθα, οὗτος δὲ χθὲς ἀφικόμενος, καὶ πάθει
 τηλικούτῳ κρατούμενος, σήμερον ἡξίωται ῥώ-
 σεως, καὶ χωρεῖν οἴκοι κελεύεται; πρὸς ἃς σῖρα-
 φέντες οἱ μάρτυρες, φησὶν, μετὰ πάσης ἀπελο-
 γοῦντο πραότητος· οὐχ ἡμεῖς, ὦ γυναῖα, τῆς
 ὑλείας τυγχάνομεν κύριοι, ἀλλὰ Χριστὸς ὁ προ-
 βολεύς τε καὶ πρύτανις· ἀφικνουῦνται τινες μα-
 κροτέρας παιδείας δεόμενοι, καὶ πάλιν ἕτεροι
 θεραπευθῆναι θαῖτον ὀφείλοντες· ἡμεῖς γὰρ ὑπὲρ
 πάντων ὁμοίως τὰς ἰκετείας προσφέρομεν· καὶ
 ὃν ἂν πρὸς τοῦ δεσπότου θεοῦ καὶ σωτῆρος Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ κελευσθεῖημεν, τοῦτον θεραπεύσαν-
 τες εὐθὺς ἀπολύομεν· τοῦτον οὖν καὶ ὑμεῖς σὺν
 ἡμῖν ἰκετεύσαντες, ἵνα τὴν χάριν παράσχοι τῶν

¶ *infirmus*) et prae languoribus requiem non habemus, et iste qui heri venit, et passione tanta tenebatur, hodie sanitate dignus efficitur, et domum abire praecipitur? Ad quas martyres quasi conversi cum omni mansuetudine respondebant: non nos, o mulieres, sanitatis domini sumus, sed Christus qui est provisor et custos. Veniunt igitur hic quidam prolixioris castigationis egentes, et rursus alii curari cito debentes; nos enim similiter pro omnibus supplicationes offerimus, et quemcumque a dominatore Deo ac Salvatore nostro Iesu Christo iussi fuerimus curare, hunc sanatum confestim dimittimus. Hunc ergo et vos una no-

ὑμετέρων αἰτήσεων καὶ εἰ σπλαγχνισθεῖη, καὶ μόνον κελεῦσαι κατὰξιώσειεν, Ταχέως ἡμεῖς πληρωταὶ πῶν θείων αὐτοῦ θεσπισμάτων γιγνώμεθα· οὐ χωρὶς ἐπινεύσεως, οὔτε κρατεῖν οὔτε ἀπολύειν τοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένους δυνάμεθα· καὶ ταῦτα μὲν οἱ θεσπέσιοι μάρτυρες πρὸς τὰς γυναῖκας ἐφθέγγζαντο.

Ἵπνου δὲ καὶ στρωμάτων ἀναστὰς ὁ Εὐγένιος, πρὸς ἀφαιδρωῶνας ἐσπούδαζε, σπεύδειν αὐτὸν τῆς γαστρὸς πρὸς τὸ μαρτυρικὸν ἀναγκαζούσης ἐπίταγμα· καὶ ἐν τούτοις γενόμενος, ἄπασαν εὐθύς τὴν ὕλην τὴν ἐν μιᾷ χρόνου στιγμήᾳ προσεκένωσε· καὶ ταύτην κενωθείς, ὡς εἰρήκαμεν, ὁ πάντων εἰσελθὼν ὅσον πρὸς εἶδος παχύ-

biscum exorate, ut gratiam vestrarum tribuat sanitatum; et si misericordia motus tantum fuerit iubere dignatus, celeres nos completores divinorum eius decretorum efficiemur, sine cuius nutu neque tenere neque dimittere ad nos venientes valeamus. Et haec quidem egregii martyres ad mulieres illas affati sunt.

Cum autem a somno et stramentis surrexisset Eugenius, ad latrinas accelerabat, hunc accelerare ventre ad martyricum cogente praeceptum. Et cum ad has pervenisset, omnem continuo limum, qui in eo diutius fuerat, uno puncto temporis exinanivit. Et hoc, ut diximus, exinanito, qui omni-

τερος, πολὺ πολλῶν ἐξῆλθε τῶν ἀφαιδρώνων
 ἰσχυρότερος· μᾶλλον δὲ κἀνταῦθα σύμμετρος ὁ
 γεωμέτρης ἐξέθωρε· μόνον γὰρ τῆς γαστρὸς τὸν
 ὄγκον ἔσχεν ἀμέτρητον, καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἰά-
 σεως, τὸν μὲν διὰ πολλὴν πάνυ βραχύτητα, τὸν
 δὲ διὰ τὸ πολὺ καὶ ἀνῆκαστον μέγεθος· οὕτω
 μὲν οὖν καὶ Εὐγένιος τὸν μόρον φυγὼν τοῦ νο-
 σήματος, καὶ σύντομον τὴν ὑγίαν δρεψάμενος,
 τὴν χάριν εὐρύθμως μελωδήσας τοῖς μάρτυσι
 καὶ Χριστῷ τῷ δι' αὐτῶν δεδωκότι τὸ δρέψα-
 σθαι, τοῦ νεῶ σκιρτῶν ἀνεχώρησεν· ἡμεῖς δὲ πά-
 λιν ὡς πεπονθότες τὴν ἴασιν, τῇ διηγῆσει τερ-
 πόμενοι, Χριστὸν καὶ τοὺς ἀγίους ὑμνήσαντες,
 ἐπ' ἄλλο τερπνὸν ὁρμήσωμεν ἄκουσμα.

bus intravit quantum ad speciem grassior, mul-
 tis exivit, evacuante se secessu, gracilior. Immo
 et sic geometra iste pristinæ mensurae redditus
 exilivit; solum namque ventris habuit tumorem,
 et tempus sanitatis inmensum; hoc quidem ob
 multam oppido brevitatem, illum vero propter
 vastam et inaestimabilem magnitudinem. Itaque
 taliter et Eugenius necem fugiens aegritudinis, et
 concite sanitate percepta, gratias moderate mar-
 tyribus, et Christo qui per eos perceptionem con-
 tulit modulatus, exultans a templo secessit. Porro
 nos iterum quasi sanitatem ipsi adepti fuissetus
 in relatione iocundati, Christum sanctosque hym-

μγ. ΠΕΡΙ ΤΑΥΡΙΝΟΥ ΛΟΥΡΑΠΟΔΟΣ.

Πάρεστι καὶ Ταυρίνος ἐκ τοῦ πείλας ἐρχόμενος· μόλις δέ ποτε πρὸς ἡμᾶς ἀφικόμενος ὡς τὴν πορείαν μακρόθεν ποιούμενος, διὰ τὴν τῶν ποδῶν βραδυτέραν ἐνέργειαν· καὶ οὐ μόνος ταύτης χάριν ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ χαλκευτικοῦ κρούσματος ἕνεκα, δι' ὃ κελαδούντων ἡμῶν τῶν ἀγίων τὰ θαύματα, πύθεσθαι θᾶττον οὐκ ἴσχυσεν· ἐλθὼν οὖν ὅμως τὰς αἰτίας τοῦ βράδους ἀπήγγειλε, καὶ μὴ παρελθεῖν αὐτὸν ἄτρυφον ἤτησεν· ὃν ὡς ἀναξίαν τῆς μέμφεως τὴν ἀπολογίαν ποιήσαντα, ἕνα τῶν αὐχούντων μαρτυρικᾶς ἐπισκέψῃσι καὶ αὐτὸν ποιησώμεθα.

nis canentes, ad aliam delectabilem proficiscamur auditionem.

43. DE TAURINO LORDO.

Adest et Taurinus e proximo veniens, et vix anno tandem perveniens, dum iter eminus agit, ob breviorum pedum et tardiorum effectum; et non tantum huius rei gratia, ut apparet, sed et percussuræ causa fabrilis, propter quam canentes nos sanctorum miracula, citius audire non valuit. Verumtamen veniens rationem tarditatis reddidit, et ne praeteriremus eum non scriptum poscit, quem dignam pro culpa rationem facien-

Ἡρακλείου τοῦ κτήματος τοῦ τῷ σηκῷ τῶν ἀγίων εὐαγγελίζοντος, καὶ σαββάτου ὁδὸν τοῦτου μόνον ἀπέχοντος, τοῦτέστιν τεττάρων καὶ δέκα σταδίων διάστημα, κωμῆτης ὁ Ταυρίνος ἐτύγχανεν, καὶ τὴν ἡλουργικὴν τέχνην μετήρχετο, τῶν ποδῶν τὴν ἀσθενείαν οὐ τυχοῦσαν ἐκέκτητο, ἀλλὰ μετᾴλην καὶ λόγον ἀκοῆς ὑπεραίρουσαν· οὗτοι γὰρ τὸ τῶν ποδῶν εἶδος εἰ ἔστιν εἰπεῖν ἀρνησάμενοι, λώρων ἐμιμοῦντο νεκρῶν ιδιότητα· δι' ὃ καὶ τὸν ἔχοντα κήτορα, τῇ τούτων ἐπωνυμίᾳ πεποιήκασιν ὀνομάζεσθαι, τὸ ἡλουργὸν γὰρ ἐπνομάζειν ἀπὸ τῆς τέχνης ἐάσαντες, ἀπὸ τῶν ποδῶν ἐκάλουν λουρῶποδα·

tem, unum ex his illum qui in martyricis gloriantur visitationibus faciemus.

Heraclii possessionis, quæ templo sanctorum proxima erat, et sabbati ab hoc itinere tantum distabat, idest quatuor stadiorum et decem intercapedine, villanus Taurinus erat, et clavariam sectabatur artem; pedum autem non levem possidebat infirmitatem sed magnam, et quæ auditionis excedebat sermonem. Hi enim specie pedum, si dicendum est, abnegata, lororum imitabantur speciem mortuorum; propter quod et eum quem habebant possessorem, tali cognomine nominari fecerunt; clavarium enim ab arte cognominare omittentes, a pedibus vocabant loripeda;

καὶ τάχα καλῶς τοιούτῳ αὐτὸν ἐκάλουν ὀνόματι, ἐπεὶ περ οἱ πόδες οὐ μόνον τὸ τῶν λώρων ἔσχον ἰδίωμα, ἀλλ' ὅτι καὶ κατὰ ταῦτα ἦσαν λοιπὸν ἀνενέργητοι· καὶ ὅτι φησὶν τῆς ἡλουργικῆς τέχνης διὰ τοὺς πόδας παυσάμενος, ἀπὸ τοῦ τῶν ποδῶν ἐκαλεῖτο νοσήματος ταύτην ὁ Ταυρίνος τὴν κακίστην ἔχων ἀσθένειαν, μετὰ τὴν τῶν ἱατρῶν τελευταίαν ἀπόφασιν, ὡς οὐκ ἂν ποτε πόδας ὁ τοιοῦτος κινήσειεν, αὕτη γὰρ ἦν αὐτῶν ἐκ τῆς τέχνης ἀπόφασις, πρὸς τὸν Κύρον αἰρόμενος ἔρχεται καὶ Ἰωάννην τὸν Κύρου τοῦ θεοῦ συμμάρτυρα, τοὺς θείας ἱατρικῆς ἐπιστήμονας, καὶ οὐ τῆς Ἱπποκράτην καὶ Γαληνὸν καὶ Δημόκριτον, τοὺς ἀπὸ γῆς φθειγμένους ποιουμένης

et forte iam bene tali eum nomine vocitabant, quoniam pedes non solum lororum habebant idioma, sed quia et secundum haec erant deinceps inefficaces, et quia quasi a clavaria propter pedes arte quiescens, a pedum vocabatur languore. Hanc Taurinus pessimam infirmitatem habens, post extremam medicorum repulsionem, quod numquam aliquando pedes esset moturus huiusmodi perhibentium; haec enim erat ipsorum ex arte sententia; ad Cyrum sublevatus venit, et Iohannem Cyri commartyrem, divinae medicinae praeceptores, et non eius quae Hippocratem, Galenum, et Democritum, qui de terra loquuntur, facit docto-

γεννέτορας ὃν οἱ θαυμάσιοι μάρτυρες ἐλθόντα
 δεξάμενοι, ῥώσεως τῆς παρ' ἐκείνων ἀπογνω-
 σθείσης ἠξίωσαν φανέντες γὰρ αὐτῷ καθ' ὕ-
 πνους καὶ στωρμνὰς ὡς εἰώθασιν παστὸν ὄρνυτα
 λαβεῖν ἐπιτάττουσι, καὶ τοῦτον τρίψαι καὶ χρί-
 σαι τοὺς πόδας θισπείσαντες, πάλιν ὡς ὄναρ
 ἀπέπτησαν ὁ δὲ μετὰ τὸν ὕπνον ποιήσας τὸ θέ-
 σπισμα, παραδόξως ἐρώγγυτο, καὶ πᾶν ἀποβα-
 λὼν τῶν ποδῶν τὸ ἀρρώστημα, καὶ τὸ κατεσκλη-
 κὸς ἐκείνο καὶ τῶν λώρων δυσειδέστατον ἰνδαλ-
 μα, ἄρτιος καὶ καλλίπους ἐγένετο, καὶ τάχα
 ὄρνυγας κρατεῖν τῇ τῶν ποδῶν ταχύτητι ἰκα-
 νώτατος καὶ Ταυρίνος μὲν οὕτω ῥώσεως ἐν εὐ-
 πορίᾳ γενόμενος, εὐχαριστήσας Θεῷ καὶ τοῖς

res ; quo admirandi martyres veniente suscepto ,
 hunc sanitate dignum , quam illi desperaverant ,
 reddiderunt. Apparentes enim ei secundum mo-
 rem in stramentis et lectis , salitam coturnicem et
 exsiccata[m] praecipiunt sumere , et hanc terere et
 pedes ungere sancientes , iterum veluti somnium
 avolaverunt. At ille post somnium quod impera-
 verant faciens , mirabiliter sanabatur , et omni pe-
 dum infirmitate et duritia illa , lororumque de-
 formi prorsus imaginatione deposita , integer et
 pedibus bonis factus est , et forte optinere co-
 turnices pedum crassitudine valens. Et Taurinus
 quidem sospitatis copia fretus , gratiarum actio-

μάρτυσιν ἀπελήλυθεν· ἡμεῖς δὲ ὑμνήσαντες, καὶ λόγων εὐπορίαν πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν θαυμάτων ἀπαγγελίαν αἰτήσαντες, σὺν προθυμίᾳ ταύτης ἐχώμεθα.

μδ. ΠΕΡΙ ΑΝΗΣ ΤΗΣ ΜΟΝΑΣΤΡΙΑΣ
ΤΡΙΑ ΚΑΤΑΠΙΟΥΣΗΣ ΣΑΜΑΜΙΘΙΑ.

Πρὸ τοῦδε πρὸς χώραν ἄλλην καὶ πόλιν εἰσέλθωμεν ἢ κώμην ἑτέραν μετέλθωμεν, λέγειν ἔστιν ἀκόλουθον καὶ θαῦμα ἕτερον, καὶ τάχα τοῦ προπαγέντος ὑπέρτερον, ὃ παρ' αὐτῶν πάλιν τῶν ἀγίων προελθεῖν ἐπὶ μοναστήρια τινὶ τὴν αὐτὴν οἰκούσῃ κώμην ἐμάθομεν καὶ λέξωμεν Θεοῦ τὸ λέγειν παρέχοντος, καὶ τοὺς τῆς αὐ-

nibus Deo martyribusque oblatis, recessit: nos autem hymnos cantantes, et sermonum opulentiam ad reliquorum recitationem miraculorum effligitantes, hanc cum alacritate continuabimus.

44. DE ANNA ANCILLA DEI QUAE TRIA
DECLUTTIVERAT SAMAMITHIA.

Antequam ad regionem aliam, vel civitatem aut castellum transitum faciamus, consequens est ut et aliud dicamus miraculum, et forte praecedenti sublimius, quod ab ipsis iterum sanctis gestum fuisse in quadam ancilla Dei eiusdem habitatrice villae, didicimus. Et dicemus, Deo largiente di-

τῆς κόμης οἰκήτορας ἀλλήλων παντὲλῶς οὐ χωρίσωμεν· εἰ καὶ Πέτρον τούτους διασπῆσαι, ὃν πρὸ μικροῦ παρεθέμεθα τῆς ῥηθείσης κόμης ὑπάρχοντα, ἐτέρα τίς ἡμᾶς κατῆνάγκασε πρόφασις.

Τὸ Ἡράκλειον τοῦτο κτημάτιον ᾧκει μονάστρια, Ἄννα μὲν τοῦνομα, μετ' ἄλλων δὲ παρθένων ἐποιεῖτο τὴν οἴκησιν· ἐτῶν γὰρ ἦν ὡσεὶ δώδεκα, ἣ καὶ τοῦτον ἔσχε τὸν χρόνον ἐλάττω· να· ἥτις ἡλικία μένειν ἐφ' ἑαυτῇ δι' ἀπειρίαν οὐ δύναται, καὶ νοῦ καὶ φρενῶν ὀλιγότητι· πῶς γὰρ ὁ τοιοῦτος οὐ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας παλαίσειεν, τὴν πάλιν τὴν

cendi effectum, et habitatores eiusdem villae non separabimus prorsus ab invicem; licet Petrum quem ante paulo commendavimus, a iam dicta villa secernere, alia nos coëgit quaedam occasio.

Heracliense hoc praedium ancilla Dei Anna nomine habitabat, et habitationem cum aliis virginibus faciebat; annorum enim erat quasi duodecim, vel certe brevius illis habuit tempus; quae aetas manere super se tam propter imperitiam quam ob intellectus et sensuum paucitatem, non potest. Quomodo enim huiusmodi non adversus sanguinem et carnem, sed adversus principatus et potestates, et rectores saeculi huius, et spiritua-

πρὸς αὐτοὺς ἀναδεξάμενος, εἰ τοῦ παιδοτρι-
βοῦντος χηρεύσειεν; ἢ πῶς δαίμονος γυνή ποι-
κίλα νοσήματα, εἰ μὴ σχοίη τὸν εἰδότα διδά-
σκαλον; ἢ πῶς ἀπάτην ὄφειως καὶ πανουργίαν
φιλάξειτο, ἣν οὐδ' Εὐα χωρισθεῖσα μικρὸν τοῦ
Ἀδάμ ἐφυλάξατο; διὰ ταῦτα γὰρ τὴν παιδι-
κὴν ἡλικίαν καὶ αὐτὴν οἰκεῖν οὐκ ἀκίνδυνον,
καὶ μάλιστα τὴν πρὸς δαίμονας τὸν πόλεμον
ἔχουσαν, καὶ μὴ δυναμένην ὅλως τηρῆσαι γι-
γνώσκουσαν κεφαλὴν ὄφειως ἡρέμα πῶς εἰσελαύ-
νουσαν, ἢ πτέρναν τὴν οἰκίαν αὐτῇ τηρουμέ-
νην σκεπάσασθαι.

Ὅθεν ἡ παροῦσα μονάστρια νηπιώδους ἡλι-

lia nequitiae luctabitur, colluctatione adversus il-
los assumpta, si puerorum institutore destitua-
tur? aut quomodo diaboli varia sciet molimina,
nisi habeat gnarum magistrum? aut quomodo de-
ceptionem serpentis et astutiam observabit, quam
nec Eva separata pauxillum ab Adam observavit?
Propter haec enim puerilis aetas apud se habitare
sine periculo non potest, et maxime illa quae bel-
lum adversus daemones habet, et non valet, aut
certe penitus nesciens observare caput serpentis
sensim quodammodo insequens; vel proprium ope-
rire calcaneum, ne illi monstretur modis omni-
bus observandum.

Unde praesens ancilla Dei cum puerilis esset

κίας τυγχάνουσα, καὶ πρὸς ὧραν τῶν ἄγειν δυν-
 αμένων οἷα συμβαίνει χηρεύσασα, καινῷ δεινῷ
 περιπέπτωκεν, ὃ διάβολος αὐτῇ προειτρέψει,
 καὶ μόνην εὐρών, τούτῳ τῷ τρόπῳ πρὸς θάνα-
 τον ἤλασε· μονωθεῖσα γὰρ αὕτη τῶν ἄλλων οἷα
 μεираκίον τὰ μεираκίων διήνυε παίγνια, καλὰ-
 μοις τισὶ τὴν περὶ τὸ παίζειν πληροῦσα διάθε-
 σιν· καὶ ποτὲ μὲν τὸν κάλαμον αἵρουσα προσ-
 ήπτε τῷ στόματι, ποτὲ δὲ πάλιν ἀποκινουῦσα
 τοῦ στόματος καὶ πρὸς ἔδαφος ῥίπτουσα, πά-
 λιν ἐλάμβανεν ἕτερον, καὶ πάλιν ἐν αὐτῷ τὰ
 αὐτὰ διεπαράττετο· ἀλλ' ἐν ὅσῳ τοὺς δόνακας
 ἤμειβε, τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ στόματος ῥίπτουσα, τὸν
 δὲ λαμβάνουσα, καὶ τοῦτον τοῖς ὀδοῦσι προσ-

actatis, ad horam custodia valentium eam circum-
 ducere, sicuti solet saepe contingere destituta,
 novitatem diram incurrit, quam ei diabolus prae-
 paravit, et solam inventam hoc modo ad mor-
 tem impulit. Cum enim solam se ab aliis haec,
 utpote puella, videret, puellarum exsequebatur
ludibria, calamis quibusdam iocandi replens affe-
 ctum. Et aliquando calamum tollens ori appli-
 cabat, aliquando vero hoc ab ore remoto, et in
 terram proiecto, sumebat iterum alium, et rursus
 in ipso eadem peragebat. Verum dum arundines
alternantibus vicibus manderet, aliam ab ore
 proiciens, aliam vero accipiens, et hanc dentibus

φέρουσα, τινὶ καλᾶμῳ συνέτυχε ἐγκύῳ θανάτου τυγχάνοντι, καὶ θησαυρὸν ἔχοντι χαλεπὸν καὶ ἐπόλεθρον.

Τρία γὰρ ἔρπειτὰ τὰ καλούμενα σαμαμίθια τοῦτον ὥκουν τὸν κάλαμον, φωλαιὸν αὐτὸν καὶ κοίτην ποιούμενα, ὃν ἀνάκως ἀρπάσασα τῷ οἰκεῖῳ προσήνεγκε στόματι· τὰ δὲ τοῦ κινήματος ἐπαισισθόμενα, καὶ πρὸς φυγὴν θορυβούμενα, διὰ τῆς ἀρχῆς ἐκπηδήσαντα τῆς ἐγγιστούσης τῷ στόματι, εἰς τὴν γαστέρα τῆς παιδὸς φέρονται, ἀκούσιον ὄλισθον ὑπομείναντα· εἰς τὴν κοιλίαν δὲ κατένεχθέντα τῆς μείρακος, καὶ τὸ ξέγον τῆς ἐστίας μὴ φέροντα, φεύγειν καχεῖθεν ὑπήγοντο· ἀλλὰ τὴν ἔξοδον οὐκ ἐγίνωσκον· οὕτω δὲ

afferens, ad quamdam devenit arundinem, quae mortem in utero baiulabat, secumque ac perniciosum introrsus thesaurum habebat.

Tria enim reptilia, quae vocantur samamithia, hunc calamum habitabant, quem sibi latibulum fecerant et cubile, quem simpliciter arreptum proprio attulit ori. Illa vero cum motum sensissent, ad fugam turbata, et per initium eius calami quod ori proximum erat insilientia, in uterum puellae allata sunt, non voluntarium sustinentia lapsum. In ventrem autem puellae inducta, et insolitam habitationem nequaquam ferentia, fugere inde sat-agebant. Taliter autem discurrentia, et miserae

διὰ τρέχοντα, καὶ τῆς τέως ἀθλίας τὰ σπλάγχνα
 ταραττοντα, καὶ συστροφὰς τῶν ἐγκάτων ποιού-
 μενα, δυσοίστους αὐτῇ τὰς ἀλγηδόνας εἰργάζον-
 το· ἃς οὐκ ἂν τις γραφῇ παραστήσειεν, οὐδ' εἰ
 πειρὰν σχοίη πολλὴν τοῦ νοσήματος· ὅθεν ἡ
 παῖς ἀπαύστως ἐκόπτετο καὶ ὀλόλυζεν καὶ δά-
 κρυα τῶν ὀμμάτων ἐξέχεεν, καὶ παντελῶς ἡρε-
 μεῖν οὐκ ἠδύνατο· ὅτε γὰρ τὸ ἐν τῶν καταπο-
 δέντων ἐρπετῶν ὀλίγον ἡσύχαζεν, εἴπερ ποτε
 καὶ ἡσύχαζεν, τὰ λοιπὰ δύο τὴν κόρην ἐδάμα-
 ζον· ἡ καὶ τὰ δύο πολλάκις, ἵνα καὶ τοῦτο δῶ-
 μεν, ἐκάθειδον, τὸ ἕτερον οὐκ ἐπαύετο· ἀλλ'
 ἀκοίμητον αὐτῇ τὴν ὀδύνην ἐβράβευον, ὥστε

illius interim praecordia conturbantia, contortio-
 nesque viscerum facientia, intolerabiles illi dolo-
 res operabantur, quos profecto nemo scripturae
 commendaverit, etiamsi multum habeat experi-
 mentum languoris. Unde puella incessanter plan-
 gebat et eiulabat, oculorumque lacrimas effunde-
 bat, et quiescere penitus non valebat. Quando au-
 tem unum ex reptilibus, quae absorta fuerant,
 paululum quiescebat, si tamen aliquando quie-
 scebat, reliqua duo puellam domabant. Quod si
 etiam duo ex his nonnumquam, ut et hoc demus,
 forte dormiebant, tertium nullo modo quiesce-
 bat, sed ei non dormientem conferebat dolorem.
 Itaque modo quidem unum, modo vero duo,

μὲν τὸ ἐν , ποτὲ δὲ τὰ δύο , πολλάκις δὲ καὶ τὰ τρία σπαράσσοντα.

Ἐν ἀπαύστοις οὖν καὶ δριμύειαις ἀληθοσίαις ὑπάρχουσα πρὸς τοὺς ἀγίους ἐφέρετο , ἰατρὸν οὐχ εὗρισκεν ἕτερον πρὸς συμφορὰν τοσαύτην ἀρκῆσαι δυνάμενον· ἐλθοῦσα τοίνυν ὡς εἴρηται , καὶ συμπαθεῖς εὐροῦσα τοὺς μάρτυρας , θάπτον τῆς τριπλῆς ἐκείνης ἐλυτροῦτο κολάσεως· εἰπόμεν δὲ καὶ τὸ λύτρον ὡς γέγονεν , ἔστιν γὰρ τῆς τῶν λυτρωσαμένων χάριτος ἔμπλεον· ἐτέρῳ τινὶ τῶν ἀσθενούντων ἀδελφῶν ὄναρ ἐλθόντες οἱ ἄγιοι , εἰπὼν φασὶ τῇ βοώσῃ ταύτῃ μοναστρίᾳ , ἔβόα γὰρ διηνεκῶς καὶ τὸ σύνολον οὐκ ἐκάθευδεν , ἵνα πρῶτας ὀρθρίσασα , εἰς ἐν τῶν καπη-

multotiens autem et ipsa tria , eandem discernere noscebantur.

Cum ergo inter indesinentes et acerrimos esset dolores , ferebatur ad sanctos ; medicum enim non inveniebat alium , qui contra tantam sufficere posset aerumpnam. Igitur , ut dictum est , veniens et martyras compatientes inveniens , maturius a triplici redimebatur supplicio. Dicamus autem ut facta est ipsa redemptio ; est enim redemptorum gratia plena. Alii cuidam infirmantium fratrum in visu sancti venientes dic , inquiunt , monachae isti quae clamat , clamabat enim assidue et prorsus non dormiebat , ut mane vigilans ad unam

λείων ἐξέλθοι πρὶν ἢ βρώματος ἢ πόματος γεύσῃται· καὶ κάννια τρία, εἶδος τοῦτο καθέστηκε κύλικος οὕτω παρ' ἀλεξανδρεῦσι λεγόμενον, πιεῖν νήστις ἀνάσχοιτο, καὶ τάχος τὴν ἴασιν διὰ τῆς τῶν καννίων δίδεται πόσεως.

Ὁ δὲ θεωρήσας τὸν ὄνειρον, τῇ νοσοῦσῃ τοῦτον μεθ' ὕπνον ἀπήγγελλεν, ὡς οἱ μάρτυρες αὐτῷ διετάξαντο· ἡ δὲ τῆς τούτων πυθομένη κελεύσεως, πρῶτας εἰς καπηλεῖον ἐξέρχεται, καὶ τὰς τρεῖς εὐθέως ἔπιε κύλικας, οἴνου γεμούσας μὴ μιγέντος τοῖς ὕδασιν, ἄκραντα γὰρ πειεῖν τὰ τρία κεκέλευστο κάννια· ἅπερ ὡς εἶπον ῥοφήσα, κινεῖται θαῖπτον πρὸς ἔμετον, καὶ τὸν οἶνον ἐμέσασα, ἐμεῖ προφανῶς καὶ τὰ τρία σὺν αὐτῷ

ex tabernis egrediatur, prius quam escam gustet vel potum, et cadia tria, species haec calicis est, sic apud Alexandrinos vocata, bibere ieiuna patiatur, et velociter sanitatem per cadiorum potionem recipiet.

At ille somnio viso, post somnium monastriae retulit, ut sibi martyres iusserant; quae horum audita iussione, mane ad cauponium exiit, et tres situlas vino plenas protinus bibit aquis non mixto; non mixta quippe bibere tria illa iussum fuerat cadia; quibus ut dixerunt * absorptis, movetur statim ad vomitum, et cum vinum evomisset, una cum eo evidenter etiam tria illa evomuit

* corr.
dixi.

σαμαμίθια διὰ στόματος ῥίψατα , πάσης εὐ-
 θὺς ἀπηλλάγη κακώσεως καὶ δυσχεροῦς ὁδύνης
 καὶ μάστιγος , ἃς ὁ φόρτος ἐκεῖνος ὁ τρίδυμος
 ἐπικυφορούμενος ὥδινεν· καὶ Ἄννα μὲν ἡ μονά-
 στρια οὕτω τὸν ἐκ δαιμόνων αὐτῇ σκευασθέντα
 διέφυγε θάνατον , ἰσχυροτέρας ἰατρῶν ἀρωγῆς
 τῆς ἐκείνων ἐπιβουλῆς εὐπορήσασα· καὶ πάντας
 τοὺς ὄρωντας τὴν ἴασιν πρὸς ὕμνους τῶν ἀγίων
 ὀτρύνασα , καὶ σὺν τούτοις αὐτοὺς ἀνυμνήσασα ,
 τοῦ τεμένους ἀπέρχεται· ἡμεῖς δὲ νῦν οἱ ἀκούον-
 τες , ὡς οἱ τότε παρόντες πιστεύοντες , τοὺς αἰτίους
 ἀξίως ὑμνήσαντες , πρὸς ἐτέρους ὕμνους καὶ θαύ-
 ματα τὰς ἀκοὰς εὐτρεπίζωμεν καὶ τὰ στόματα.

samamithia , quibus per os abiectis ab omni mox
 afflictione difficilique dolore , ac verbere liberata
 est , quae onus illud tridymum adhuc parturiebat
 in utero deportatum. Itaque Anna quidem mo-
 nasteria , sic mortem quae sibi a daemonibus praec-
 parata fuerat exilivit , fortius medicorum auxilium ,
 quam illorum essent insidiae , consecuta ; et ad
 hymnos sanctorum omnes , qui illam sanitatem
 viderant concitans , atque cum his eos laudibus
 effereus , cum his etiam a templo discedit. Nos
 autem , qui nunc audimus , quasi tunc praesentes
 essemus credentes , sanctis hymnorum laudibus
 cumulatis , ad alios hymnos atque miracula audi-
 tus praeparemus et ora.

με. ΠΕΡΙ ΚΟΒΙΩΤΟΥ ΤΟΥ ΚΩΦΟΥ ΚΑΜΗΛΑΡΙΟΥ.

Ἄπ' Αἰγύπτου πάλιν εἰς Λιβύην μετέλθω-
 μεν· καὶ ἐν τῷ Μαρεώτῃ γενόμενοι, Κοβιῶτην
 τὸν κωφὸν ἀνιχνεύσωμεν, τοῦ Μαρεώτου γὰρ
 οὗτος ἐτύγχανεν, καὶ εὐρόντες τοῖς προλαβοῦ-
 σιν συνάψωμεν· καὶ τὰ κατ' αὐτὸν τοῖς ἀκούου-
 σιν ἀπαγγείλωμεν· γραφῆς γὰρ ἄξια τὰ εἰς αὐ-
 τὸν δραθέντα τοῖς μάρτυσιν· κωφὸς ὁ Κοβιῶτης
 γεγέννητο, οὐχ οὕτως ἐκ μήτρας γενόμενος, ἀλλ'
 ἄφνω κωφωθείς ὡς ταῖς καμήλοις παρέβαλλεν·
 τούτων γὰρ αἰεὶ τῶν ζώων ἐφρόντιζε, καὶ πρὸ
 κωφώσεως, καὶ μετ' αἰφνίδιον κώφωσιν, βαρυ-
 τάτην δὲ τὴν νόσον ὑπάρχουσαν, οὔτε γὰρ τὸ

45. DE COBIOTE SURDO CAMELARIO.

Ab Aegypto rursus in Libyam transeamus, et
 cum apud Maretoen fuerimus inventi, Cobioten
 surdum investigemus. Hic enim Mareotensis erat;
 et inventum virum prioribus annectamus, et quae
 circa eum gesta sunt, audientibus referamus; scri-
 ptura quippe digna sunt quae in eo sunt a mar-
 tyribus acta. Surdus Cobiotes fuit, non ex vulva
 factus, sed subito surdus, cum camelis haereret,
 effectus: horum namque semper animalium cu-
 ram, et ante et postquam repente surdus factus
 est, peragebat. Cum autem languor esset gravis-
 simus, neque enim ullo modo audiebat, neque

σύνολον ἤκουεν, οὔτε τῶν πάνυ μεγάλων τῆς φω-
νῆς προσησθάνετο, οἷον δήμου βοῆς ἢ θαλάτ-
της ἤχον ὑψούμενον, ἢ μεγάλων ἀνέμων ρυζή-
ματα· ὃν πάντες οἱ θεώμενοι, δαίμονος ἐνέρ-
γειαν τὴν κώφωσιν ἔλεγον, καὶ οὐ πάθος ἢ σύμ-
πτωμα σώματος· καὶ τάχα τάληθοῦς ἐστοχά-
σαντο, ἔκ τε τοῦ ἀθρῶον συμβῆναι τὸ νόσημα,
ἔκ τε τοῦ μηδένα τῶν ἱατρῶν ὀφέλειαν τούτῳ
τινὰ δυνηθῆναι χαρίσασθαι· πολλοὺς γὰρ περι-
ελθὼν καὶ πληρώσας πολλῶν ἐπιτάγματος,
αὐτὸς ἐν τῷ πάθει διέμενεν, διαφορὰν εὐρεῖν οὐ
δυνάμεος· ὅθεν ἰατροῖς πολλὰ χαίρειν φθεγξά-
μενος, τῶν καμῆλων ἐφρόντιζε, ἀπαλλαγὴν τοῦ
λοιποῦ μὴ προσδοκῶν τοῦ νοσήματος.

saltem grandes strepitus sentiebat, ut puta vulgi
clamorem, aut sonitus maris elatos, aut ingentium
ventorum impetum magnum: quem omnes inspi-
cientes, daemonis operationem esse huiusmodi ac-
gritudinem astruebant, et non corporis vitium sive
casum. Et forte veraciter aestimabant, tam ex eo
quod languor subito contigisset, quam ex eo quod
nullus medicorum profectum huic quemlibet con-
ferre potuisset; multos enim circumiens, et multo-
rum complens praeceptum, ipse in passione perseve-
rarat, meliorationem aliquam reperire non valens.
Unde medicis vale dicens, camelorum curam gere-
bat, libertatem de cetero languoris non praestolans.

Καὶ τάχα ἂν οὕτω μέχρι θανάτου διέμεινεν , εἰ μὴ πρὸς τῶν συντέχνων ὡς κωφὸς κατέτρεχετο , καὶ πολλὴν τὴν ἀδικίαν ὑπέμενεν ὧν οὐ βασιτάσας τὴν δυσχερῆ παραπύνησιν , ἅπαντα λιπὼν , τὴν ἐστίαν , τὰς καμήλους , τὰ ὑπάρχοντα , καὶ μηδενὶ μηδὲν περὶ μηδενὸς ἐντειλάμενος , ζήλου πλησθεὶς , καὶ θεοῦ πρὸς τοὺς μάρτυρας ἔρωτος , αὐτῶν ὡς οἶμαι τοιαύτην αὐτῷ προσπνευσάντων διάνοιαν , ὁρμαίως ἐπὶ τὸ τούτων μαρτύριον ἔτρεχεν , τοιαύτην μόνον φωνὴν πρὸς τοὺς ἑταίρους φθιγξάμενος· Ὡς γὰρ φησὶν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν , ὡς εἰ μὴ πρὸς Κυρὸν καὶ Ἰωάννην τοὺς ἁγίους οὐκ ἄπειμι , καὶ τούτους ἐκβιβαστὰς τῆς ἐμῆς ἐπηρείας ποιήσομαι· καὶ τοῦτο εἰπὼν γυμνὸς ἐπενδυμάτων πρὸς τοὺς μάρτυρας ἔδραμεν.

Et forte sic usque ad mortem procul dubio permansisset , nisi a collegis tamquam surdus illuderetur , multamque iniuriam pateretur ; quorum difficilem afflictionem non ferens , omnibusque derelictis , domo videlicet camelis et patrimoniiis , nemini quicquam de quoquam praecipiens , zelo repletus et divino erga martyras desiderio , ipsis ei , ut reor , talem inspirantibus animam , cursim ad horum martyrium festinabat ; huiusmodi ad socios voce tantum affatus , vivit enim Christus inquit Deus , si ad Cyrum et Iohannem sanctos non iero ,

Τότε γίνεται τι παράδοξον, καὶ τῆς τῶν ἀγίων χάριτος ἄξιον, καὶ τῆς αὐτοῦ πολλῆς καὶ μεγάλης θερμοτήτος· ἡ μόνον γὰρ ἐξῆλθε τὴν πύλην τῆς πόλεως ἥτις ἡλιακὴ προσηγόρευται, εὐθέως αὐτοῦ τὰ ὄτα ἤρξαντο διανοίγεσθαι, καὶ φωνὰς αὐτὸς ἀνθρώπων πυνθάνεσθαι· ὅσω δὲ τῇ πορείᾳ προέκοπτε, τοσοῦτον φωνῆς πλεῖον ἀντελαμβάνετο· καὶ οὕτω τὸ δῶρον πρὸς τὴν τῆς ὁδοῦ προκοπὴν κομιζόμενος, ἐν ὅσω τῶν ἀγίων εἰσεῖν τὸ τέμενος, τὸ τέλειον τῆς ἀκοῆς ἀπελάμβανε, πᾶν ἵχνος καὶ γνώρισμα τῆς πολλῆς ἐκείνης ἀπολείψας κωφώσεως· καὶ δὴ τὴν ῥῶσιν κατὰ τὴν πορείαν δρεψάμενος, ὡς ὑγιῆς τοῖς ἀγίοις καὶ οὐχ ὡς ἔχων προσήρχετο νόση-

et hos executores molestiae meae non fecero. Et hoc dicto, indumentis exutus cucurrit ad martyras.

Tunc etiam fit quiddam mirabile, sanctorumque gratia, et ipsius multo et magno fervore dignissimum. Ut enim tantum portam civitatis exivit, quae heliace appellata est, mox aures eius coepere patescere, et hominum ipse voces audire; et quantum in itinere proficiebat, tantum voces recipiebat, et sic donum secundum viae profectum paulatim percipiens, dum sanctorum ingredere-tur basilicam, perfectionem resumebat auditus, omni vestigio et signo multae suae absurdae infirmitatis deleta. Cumque incolumitatem itinere

μα' καὶ προσενέγκας εὐθύς τὰ χαριστήρια, ὧδαι δ' ἦσαν τοὺς σεσωκότας γεραίρουσαι, τὴν αὐτὴν εὐθέως ὑπέστρεφε· μὴ δὲ καθῆσαι κατὰ τὸν τῶν μαρτύρων σηκὸν ἀνασχόμενος· καὶ ἡμεῖς δὲ τὴν περὶ τούτου διήγησιν ἐκπληρώσαντες, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς χαριστήρια τοῖς ἁγίοις προσάξαντες, διήγησιν ἄλλου ποιῶμεθα θαύματος.

μς. ΠΕΡΙ ΤΡΙΒΟΥΝΟΥ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ.

Τὸ Μηνᾶ τοῦ μάρτυρος τέμενος, καὶ τὸ πρὸ τοῦ τεμένους δομάτιον, πάσης Λιβύης καθέσθηκε φύλαγμα, ἥς οἰκῆτωρ ὁ ἅγιος καὶ φύλαξ, καὶ πρὸ τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίας ἐτύχα-

percepisset, tamquam sanus et non sicut aegrotus procedebat ad sanctos; et gratiarum actionibus confestim oblatis, cantibus scilicet honorantibus salvatores, eadem die continuo remeavit, nec sedere quidem in martyrum basilica passus. Porro nos de hoc narratione completa, et gratiarum sanctis officiis persoluitis, relationem alterius faciemus miraculi.

46. DE TRIBUNO CAECO.

Mennae martyris templum, et quod est templum, ante habitaculum, totius est Libyae glorio, cuius habitator sanctus et custos etiam antequam pro Christo pateretur, erat, et posthac fuis-

γεν, καὶ μετὰ ταύτην γνωρίζεται, καὶ ἄξιον ὄν-
τως εὐκλείας τὸ κτῆμα καὶ φρυάγματος μερίζο-
νος· δι' αὐτοῦ γὰρ ὁ τε Μαρεώτης, καὶ ἡ Λι-
βύη πᾶσα μέχρι τῆς τήμερον ἔστηκεν· καὶ τὸ δὴ
μέγιστον, Ἀλεξάνδρεια ἡ μεγάλη καὶ λαμπρὰ
καὶ φιλόχριστος· ὅσοι τοῦν τὸ τοῦ μάρτυρος ἴσται
μαρτύριον, καὶ τὸ περὶ τούτῳ κτημάτιον, πάν-
τες γινώσχετε ὅθεν ὁ παρὼν τριβοῦνος εἰς διή-
γησιν ὤρμητο, ἐκεῖσε γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς καὶ
εἰς ἄνδρα τέλειον ἀφικόμενος.

Οὗτος πάνυ δεινῶς ἀσθενήσας· τὴν ὄρασιν,
καὶ μὴ τυχὼν ἱατροῦ δυναμένου τὸ πάθος ἰά-
σασθαι, πρὸς τελείαν ἐλαύνεται τύφλωσιν, ὥς
μηδὲ νυκτὸς ἀπουσίαν μηδὲ παρουσίαν ἡμέρας

se dinoscitur. Et certe gloria et excellentia dignum
est aedificium, et sublimitate maiori: per ipsum
enim tam Mareotes quam Libya tota usque in ho-
diernum diem consistit, et quod est maximum
Alexandria magna et clara Christique semper ami-
ca. Quotquot ergo martyris nostis martyrimum, et-
iam quod est circa hoc aedificium utique nostis;
ubi et tribunus, qui praesens ad relationem pro-
latus est, ibidem natus atque nutritus, in virum
perfectum occurrit.

Hic valde crudeliter visibus infirmatus, cum
non invenisset medicum, qui passionem sanare
posset, ad perfectam impellitur caecitatem. Ita ut

ἐπίστασθαι εἴ τινας λίποι τοῦ διαγγέλλοντος· μεμυκῶτα γὰρ ἔσχε τὰ ὄμματα, καὶ μηδαμῶς ἀνοιγόμενα· μηδὲ χωρίζειν ἀλλήλων δυνάμενος ὡς ἀπὸ κολλῆς τινος προσηλωμένα τὰ βλέφαρα· καὶ τοιαύτην ὁ τριβουῖνος ἔχων ἀσθένειαν, οὐκ ἠπάσκει Κύρου καὶ Ἰωάννου τῇ χάριτι, ἀλλ' εὐσεβῶς καὶ δικαίως ἐπίστευεν, ὡς εἰ πρόσφυξ αὐτῶν ἀφικόμενος γένοιτο, πάντως τὸ βλέπειν κομίσηται, ὃ καὶ πράξει πεπλήρωται· ὁ γὰρ πίστει βεβαιωθείς, καὶ ταύτης τὸν θεμέλιον ἔχων ἀσάλευτον, εἶωθεν τυγχάνειν καὶ τοῖς ἐν ἔργοις πρὸς φίλους τελειότητος· ἐπεὶ μηδεὶς πιστεύσας παρὰ θεοῦ κατὰλείπεται, ἀλλ' ὡς ἐπίστευε γέγονε, καὶ μισθὸν ἔσχε τῆς πίστεως τὴν τῶν ποθομένων ἀπόλαυσιν.

neque noctis absentiam neque diei praesentiam nosset; compressos enim habebat oculos et nequam apertos, cum videlicet ab invicem separari palpebrae nullo modo possent, ac si gluttino quodam annexae. Verum et tali tribunus infirmitate habita, non incredulus gratiae Cyri fuit sive Iohannis, sed pie et iuste credebat, quod si profugus eorum profectus efficeretur, visum profecto reciperet, quod et actu completum est; qui enim fide confirmatus est, et huius habet immobile fundamentum, amandam consuevit quae in operibus est adipisci perfectionem. Nam nemo qui Deo

Ἐν τῷ μαρτυρίῳ γούν τῶν ἁγίων γενόμενος, καὶ τῷ ἐκ γεννητῆς τυφλῷ τὴν πίστιν ἔχων ἐφάμιλλον, κατ' ἐκεῖνον κοιμώμενος, πρὸς τῆς τῶν ἁγίων ἤκουε χάριτος, ὕπαγε νίψαι εἰς τὸν Σιλωάμ, καὶ ἀναβλέψεις· μιμηταὶ γὰρ οὗτοι τοῦ σωτῆρος ὑπάρχοντες, τοῖς αὐτοῦ κέχρηται ῥήμασιν, διὰ πάντων δεῖξαι σπουδάζοντες τῶν ἁμαρτιῶν, ὅθεν τὴν χάριν ἀρύονται· ὁ νοσῶν δὲ τοῦ τῶν μαρτύρων ἀκούσας προστάγματός, τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν κατέληφε, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν Σιλωάμ, τοῖς τούτου νιψάμενος ὕδασιν, εὐθέως ἀνέβλεψεν· ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ὁρῶν ἀφικόμενος, εἰδὼς τοῦ τῶν ἔψων δάου τοῦ μέγεθος, τοῖς ἀγίοις αὐτοῖς προσέδρα-

credidit, derelictus est; sed prout credidit, factum est; et pro mercede fidei, desiderata optinuit.

Ad martyrium ergo sanctorum veniens, et nato caeco fidem habens consimilem, et secundum illum dormiens a sanctorum audiebat gratia, vade lava in Siloa, et vides. Imitatores enim hi Salvatoris cum sint, eisdem ipsius verbis utuntur, festinantes semper ostendere, unde sanitatum gratiam fundant. Cum autem langueret, martyr auditum praecepto, ad sanctam Christi Dei nostri civitatem venit, et cum descendisset in Siloam, huius aquis lotus, protinus vidit. Inde vero cum incensens videret, sciens muneris visum magnitudi-

μεν , καὶ παρ' αὐτοῖς τὸν ἐπίλοιπον τοῦ βίου χρόνον κατώκησεν , μέχρις οὗ κοιμηθεὶς ἀνεπαύσατο , τὴν εὐνοίαν ἡμῖν ἐνδεικνύμενος , ἣν πρὸς εὐεργέτας ἔχειν ὀφείλομεν.

Καὶ τριβοῦνος μὲν οὕτως ἀπώνατο , πίστεως καὶ ῥώσεως τῆς λεχθείσης ἐπέτυχεν· ἄλλος δέ τις μοναστῆς ταβεννησιώτης τὸν πατέρων πατέρα καὶ ζωῆς ἀρίστης διδάσκαλον τὸν μέλαν αὐχούτων Παχόμιον , ὡς τῆς αὐτῶν πολίτειας ἀρχηγέτην γενόμενον , καὶ κλίμαξ αὐτοῖς γεγωνὸς πρὸς οὐρανὸν ἀπὸ γῆς ἀναφέρουσα , τὸ τοῦ τριβούνου φέρων ἁρρώστημα , πρὸς τοὺς μάρτυρας ἔρχεται , καὶ τῆς αὐτῆς πρὸς αὐτῶν ἀκούσας κελεύσεως , ὕπαγε λεγόντων νίψαι εἰς τὸν

nem , ad sanctos rursus occurrit , et apud eos residuo vitae tempore habitavit , donec dormiens in pace requiesceret , bonitate nobis ostensa quam erga benefactores habere debemus.

Et tribunus quidem taliter ope percepta , fide ac incolumitate iam dicta potitus est. Alius autem quidam tabennensis monachus , ex his qui patrem et optimae vitae magistrum magnum se gloriantur habuisse Pachomium , tamquam eum qui conversationis eorum fuerit auctor , factusque sit eis scala a terra ducens ad caelum , tribuni languorem ferens ad martyras venit. Et eadem ab eis audita iussione , vade dicentibus , lava in Siloa ,

Σιλωαμ καὶ ἀναβλέπεις, χαριεντῶς αὐτοῖς ἀπεκρίνατο· ἐκεῖνος μὲν ὁ τυφλὸς, ὃ μακάριοι, ὁ τοῦ παρόντος προστάγματος πρὸς τοῦ δεσπότου τῶν ὅλων πυθόμενος, ἐν Ἱεροσολύμοις ἐτύγχανεν, καὶ τὸν Σιλωὰμ ἐκέκλητο γείτονα, καὶ εἰ πτωχὸς ἐγινώριζετο, δαπανημάτων οὐκ ἔχρηζεν πρὸς τὸ πληρῶσαι τοῦ σωτῆρος τὴν σωτήριον ἔνταλσιν· ἐγὼ δὲ πτωχὸς ὑπάρχων καὶ πρότερον, νυνὶ δὲ πολὺ τοῦ τότε πτωχότερος, καὶ αὐτὸ γὰρ ὅπερ ἐκεκλήμην πρὸ τοῦ τῶν ὀμμάτων νοσήματος, εἰς ἰατροὺς ἐδαπάνησα· καὶ τοσοῦτοις ἀφειστῶς τοῦ Σιλωὰμ διαστήμασι, ποίοις κελεύειτε χρῆσθαι χρημάσιν πρὸς τελείωσιν τοῦ ὑμετέρου Θεσπίσματος;

Οἱ δὲ πάνυ σεμνῶς μειδιάσαντες, καὶ τερ-

et vides; gratulatorio eis affectu respondit: ille quidem caecus, o beati, qui praesens praeceptum a Domino cunctorum audivit, Hierosolymis erat, et Siloam fontem vicinum habebat, et licet pauper esse nosceretur, sumptuum tamen non indigebat ad implendum Salvatoris salutare praeceptum. Ego autem qui pauper etiam primitus eram, et nunc multo pauperior, et ipsum enim quod ante oculorum languorem habebam, in medicos consumpsi, quique tot a Siloa spatiis absum, quibus ad consummandum praeceptum vestrum iubetis pecuniis utar?

φθίντες αὐτοῦ ταῖς καλαῖς ἀποκρίσεις, καὶ τῶν ἀναλωμάτων ἀλαθοὶ δωτῆρες ἐγένοντο· ἀπελθε γὰρ, φασίν, εἰς τὴν Φρόντωνος καλουμένην ἀπόστασιν, ἀποθήκην δὲ λέγουσι τὴν ἀπόστασιν ἐν ἄλλαις χώραις καὶ τόποις καὶ πόλεσιν, καὶ ἔχεισε Θωμᾶν τὸν τοῦ Κυμινᾶ τοῦ αἰγυπτίου πιστικὸν ἐπιζήτησον, καὶ τοῦτον εὐρών, Ἀββάκυρος ἐρεῖς καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυρες πρὸς σέ με πεπόμφασι, καὶ χρυσὸν ἕνα μοι δοῦναι θεσπίζουσιν, ἵν' εὐρῶ δαπάνας ποιήσασθαι, ἐπειδὴ περ εἰς τὴν ἀγίαν με πόλιν ἀπέστειλαν· καὶ ταῦτα μὲν εἰρηκότες ἀπῆλθον οἱ ἅγιοι· ὥς δὲ μεθ' ὕπνον τὴν πόλιν κατέλαβεν, καὶ τὴν ἀπόστασιν εὐρών καὶ τὸν ἄνθρωπον, τῶν ἀγίων εἰ-

At illi valde honeste subridentes, et in illius bonis delectati responsionibus, etiam expensarum benigni datores effecti sunt; etenim perge, inquit, ad apostasin quae Phrontonis vocatur, horreum autem dicunt apostasin in aliis regionibus locis et urbibus, et illic Thomam Cyminae aegyptii proretam inquire; et hoc invento, Abbacyrus, dices, et Iohannes martyres ad te me miserunt, et aureum unum mihi dari praecipunt, ut inveniam expensas facere, quoniam ad sanctam me civitatem miserunt. Et his quidem dictis sancti abierunt. Ille vero post somnium, ad civitatem veniens, cum apostasin et hominem in-

πεν τὴν κέλευσιν· καὶ λαβὼν εὐθέως τὸ νόμι-
σμα, προθύμως γὰρ καὶ Θωμᾶς τὸ μαρτυρικὸν
προσήκατο θέσπισμα, εἰς τοὺς τοῦ Χριστοῦ τό-
πους ἀπέρχεται, καὶ ἐν τῷ Σιλωὰμ σπουδαίως
γενόμενος, τοῖς τούτου ρείθροις τὰς ὄψεις ἀπο-
ματτόμενος, σὺν ταῖς ῥανίσι τοῦ νάματος καὶ
τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχλὺν ἀπιμάξατο· ἐγνώρισε
γὰρ τὸ ὕδωρ τὸ πρύσταγμα καὶ τοὺς πέμψαν-
τας μάρτυρας, δούλους ὄντας Χριστοῦ καὶ θε-
ράποντας τοῦ πρὸ αὐτῶν τὸν τυφλὸν ἀποστεί-
λαντος· διὸ καὶ θᾶττον αὐτῶν πλεονῶν τὰ κε-
λεύσματα, σὺν τῷ τριβούνῳ καὶ τοῦτον ἀντί-
πεμψεν βλέποντα, ὥσπερ καὶ τότε τυφλὸν πρὸς
τὸν αὐτὸν δεσπότην ἀπέστειλεν· ἡμεῖς δὲ τούτοις

venisset, sanctorum iussionem edixit, et accepto
statim numismate, alacriter enim et Thomas mar-
tyricam sanctionem accepit, ad sancta Christi lo-
ca progreditur, et ad Siloam veniens, huius ri-
vulis facies lavit. Et post illam lavationem mox lo-
tis faciebus, una cum guttis fluentibus, oculorum
etiam caecitatem deterisit: agnovit enim aqua prae-
ceptum, et quod martyres, qui ad se destinave-
rant, servi Christi essent et famuli eius, qui ante
illos caecum direxerat. Et idcirco maturius eo-
rum praeceptis completis, una cum tribuno, et
hunc quoque remisit videntem, sicut etiam tunc
caecum ad ipsorum remisit dominatorem. Porro

τοῖς περὶ τῶν ἰαθέντων δύο τυφλῶν λεχθεῖσιν ἀρχούμενοι, τοὺς ἀγίους καὶ νῦν εὐφημήσαντες, ἄλλα κηρύττειν αὐτῶν σπουδάσωμεν θαύματα.

μζ. ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΙΣ
ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ ΔΕΥΚΩΜΑΤΑ.

Τὸν πηλουσιώτην Πατρίκιον συνάψαι τοῖς προλαβοῦσιν ἀκόλουθον· εἰ γὰρ τῶν ὀμμάτων ἄλλο τὸ νόσημα, καὶ τῆς ἰάσεως ὁ τρόπος καθέστηκεν ἕτερος, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέρων τὸ τέλος γένηται, καὶ τῶν νοσημάτων ἡ τύφλωσις, καὶ τῶν θεραπειῶν ἡ ἀνάβλεψις· οὐκοῦν εἴπωμεν καὶ αὐτοῦ τὸ ἀρρώστημα, καὶ τοῦ ἀρρώστηματος τὴν ἴασιν μὴ χωρίσωμεν· πηλουσιώτης ἦν ὁ Πατρίκιος, καὶ δοῦλος ἐτύγχανεν τοῦ τὴν ἐκκλησίαν

nos his, quae de duobus dicta sunt caecis sanatis, contenti, sanctis nunc etiam collaudatis, alia ipsorum praedicare satagemus miracula.

47. DE PATRICIO ALBUGINES IN OCULIS HABENTE.

Consequens est ut pelusioten Patricium cum praecedentibus annectamus. Nam et si alius est oculorum languor et sanitatis modus, unus tamen est in utroque finis effectus, oculorum scilicet caecitas et recepti visus curatio. Ergo et languorem dicamus, et languoris sanitatem non dividamus. Pelusioten erat Patricius, et servus eius,

τὴν ἐκεῖσε ποιμαίνοντος· καὶ πεσὼν εἰς ὀμμάτων
ἀσθένειαν, ἐν ταύτῃ τὸ καθ' ἡμέραν προέκοπτε,
οὐ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, καὶ τῶν ὀπι-
σθεν ἐπιλανθανόμενος· ἡ γὰρ αὖ ζηλωτὸς ἦν τῷ
περιττῷ τῆς ὁράσεως· ἀλλὰ τῶν μὲν ἔμπροσθεν
ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ὀπισθεν ἐπεκτεινόμε-
νος· οὕτω γὰρ αὐτὸν εὐφυὲς ἰατρὸς ἐθεράπευ-
σεν· ταῖς δὲ κατ' ὀλίγον προκοπαῖς ἐλθὼν πρὸς
τὸ τέλειον, πολλὰ βλέπων ἐλέγετο· οὕτω γὰρ
εὐφύμως τοὺς τυφλοὺς ὀνομάζουσιν, μηκέτι κό-
πόν τινα παρεχόμενος τῷ τὸ πρὶν αὐτὸν ἰατρεύον-
τι· ἐσχηκὼς γὰρ ἐν ὄμμασιν ἀμφοτέροις λευκώ-
ματα, κακίστην ἐλευθερίαν ἐδέξατο, δι' ἧς οὐκ-
έτι τοῖς ἀσκληπιάδαις ὑπέκειτο, ἀλλ' ἔσχε τὴν

qui ibidem constitutam regebat ecclesiam, et in-
firmitatem incidens oculorum, in hac de die in
diem proficiebat, non in ea quae ante sunt se
extendens, et eorum quae retro sunt obliviscens;
quod si gessisset, laudabilis procul dubio esset ha-
bundantia visus; sed eorum quae ante oblitus, et
in ea quae retrò consistunt extensus, sicut qui-
dam ingeniosus medicus medebatur. Porro cum
ad perfectionem pervenisset paulatim proficiens,
multividens dicebatur; sic enim laudabiliter cae-
cos nominare solent; iam non laborem quemlibet
praestans ei qui antea medebatur: etenim albu-
gines in ambobus oculis habens, pessimam liber-

τύφλωσιν ἄμαχον δέσποιναν, δορυάλτων αὐ-
τὸν τῶν ἱατρῶν ἀφαρπάσασαν, ἣν τὸ λοιπὸν
καταβλῶνίσασθαι καὶ λαβεῖν ἀπ' αὐτῆς τὸν αἰχ-
μάλωτον, πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπῆρχεν ἀδύνατον,
μόνῳ δὲ θεῷ ῥᾶον ἐτύλχανεν, καὶ τοῖς ἀπ' αὐ-
τοῦ δωρουμένοις ἰάματα· ἀπόστολοι δ' οὗτοι
καὶ δίκαιοι καὶ προφῆται καὶ μάρτυρες ἀμέμ-
πτως βιώσαντες, καὶ θεὸν θεραπεύσαντες· καὶ
διὰ τοῦτο πειθόμενον ἐν ᾗσιν αὐτὸν οἷς ἐθέ-
λουσιν ἔχοντα.

Δύο δὲ ταύτης τῆς μακαρίας καὶ λαμπρᾶς
ὁμηγύρεως καὶ Κῦρον καὶ Ἰωάννην εἰδὼς ὁ Πα-
τρίκιος, καὶ δυναμένους αὐτὸν τῆς πικρᾶς ἐκεί-

tatem accepit, ob quam ulterius asclepiadis mi-
nime subdebatur; sed habebat caecitatem inex-
pugnabilem dominam, quae se quasi mucrone ca-
ptum a medicis subripuerat: contra quam iam
repugnare, et ab ea captivum recipere, omnibus
erat hominibus impossibile, soli autem Deo pos-
sibile, et his quibus ab eo gratia sanitatum tri-
buitur, apostolis videlicet, iustis, prophetis, et
martyribus, qui inreprehensibiliter vixerunt, Deum-
que bonis operibus placaverunt; et idcirco illum
omnibus quae, voluerint, habent exauditem.

Duos autem ex hac beata et gloriosa caterva,
Cyrum etiam et Iohannem, Patricius esse sciens,
et posse se ab amara illa domina liberare, et li-

νης δεσποίνης λυτρώσασθαι , καὶ τὴν ἐλευθερίαν
χαρίσασθαι , ἣν ἱατρῶν ἀρωγὴν προσπαύλεσεν ,
μετὰ πίστεως πρὸς αὐτοὺς ἔρχεται , ταύτην σα-
φῶς ἐπιστάμενος πείσαι δυναμένην τοὺς μάρτυ-
ρας· οἱ δὲ τούτῳ κατ' ὄναρ παρίστανται , καὶ
τὸν τρόπον τῆς ὑγείας μηνύουσιν· εἰς τὸ λου-
τρὸν γὰρ τοῦτον ἵεναι κελεύουσιν , καὶ λαβ-
νείῳ τὰς ὀφείας ἐγχεῖσθαι , καὶ διὰ τούτου τὸ
βλέπειν κομίζεσθαι· οὗ τὸ πλεῖστον ὡς λέγου-
σιν ἄσβεστός ἐστιν ὡς βραχεῖσα πρῶτον ἐν ὕδα-
τι· καυστική δ' αὕτη λίαν καθέσθηκεν , καὶ ὀλί-
γα πάνυ παραχωροῦσα πυρὶ πρὸς τὸ μᾶλλον
καίειν ἀνθρώπινα σώματα· ὁ δὲ μηδὲν εἰς τὰ
τῶν ἀγίων ἐνδύσας προστάγματα , εἰς τὸ λου-
τρὸν μετὰ τὸν ὄνειρον ἔξεισι , καὶ δρομαῖος τοῦ

bertatem donare quam medicorum amittere fecit
opitulation , ad illos cum fide venit , qua liquido
sciebat posse flectere martyras. At illi huic per
somnia astant , et modum sanitatis annunciant :
in balneum quippe ingredi iubent , et facies co-
lore * linire , et per hunc visum recipere , cuius * ita cod.
maxima pars ut aiunt calx est , priusquam latici-
bus irrigaretur : incensoria vero est haec oppido ,
et parum valde concedit igni , ut humana corpo-
ra magis exurat. Ille vero nihil ad sanctorum prae-
cepta cunctatus , ad balneum proficiscitur , et cur-
sim specie iam dicta linitur , et cum mansisset post

λεχθέντος εἶδους ἐγχριέται· καὶ μείνας βραχὺ μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, ὥσπερ εἰώθασιν ποιεῖν οἱ κολλουρίοις παρὰ ἱατροῖς ἐγχριόμενοι· ἀνοίξας δὲ πάλιν τὰ ὄμματα, μεμυχότα γὰρ ἔχων ταῦτα ἐκάθητο, ἀθρῶον ἀνέβλεψεν, δακρύων δίκην καταγαγὼν τὰ λευκώματα, καὶ ταυτὶ τὸ φῶς ὡς ἐστὶν ἐθεάσατο, ὅπερ ἱατρῶν κολλουρίοις ἀπώλεσεν· ἦν δὲ τὸ θαῦμα παράδοξον· καὶ βλέπων γὰρ τὸ λουτρὸν ἐξελθεῖν οὐκ ἐγίνωσκεν, ἐπεὶ μὴδ' οἷας εἰσῆλθεν ἠπίσταντο, ἀλλ' ἐδέετο καὶ τότε τοῦ ποδηγήσαντος πλέον αὐτὸς τοῦτο διηγοῦντος θεώμενος· ἐκ τούτου δὲ δραμὼν πρὸς τὸ τέμενος, τοὺς ὀρῶντας ἐξέπληντε, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀγίων εὐφημίας διήγειρε· ῥωοθεὶς δὲ

unctionem parumper, ut consueverunt facere qui collyriis a medicis inunguntur, apertis oculis, compressos enim hos habebat, sedit, et repente visum adeptus est, more lacrimarum deponens albugines; et hoc modo lumen sicuti prius contemplatus est, quodque profecto collyriis medicorum amiserat. Erat autem inopinatum miraculum, quippe cum etiam videns, balneum exire non nosset; nam et qua intraverat, nesciebat; sed egebat etiam tunc ductore, cum ipse acutius ductore videret. Ex hoc enim ad templum currens, eos qui videbant in admirationem vertebat, et ad sanctorum bonae famae praeconia erigebat. Sanus au-

καὶ αὐτὸς εὐφημήσας τοὺς μάρτυρας, εἰς τὸ Πη-
λούσιον ᾤχετο· καὶ ἡμεῖς δὲ τοῖς ὕμνοις αὐτοῦς
· στεφανώσαντες, ἑτέρων αὐτοῖς ὕμνων ἀφορμὴν
τὴν ἑτέρου θαύματος γραφὴν εἰσενέγκωμεν.

μη. ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ
ΤΑ ΣΠΛΑΓΧΝΑ ΠΑΣΧΟΝΤΟΣ.

Ἔτι βοῶντος Ἀντωνίου πυνθάνομαι, ἔτι φω-
νὰς μεγάλας ἐκπέμποντος, ἔτι τὰ μέγιστα κρά-
ζοντος, οὐχ ἕνεκα τοῦ φυγόντος νοσήματος, ἀλ-
λὰ τῆς δοθείσης χάριν ἰάσεως· ἦν σιωπᾶσθαι
διὰ πολλὴν οὐκ ἀφίησιν ἔννοιαν, ἀλλὰ ταῖς λοι-
παῖς αἰτεῖται συντάττεσθαι, αἷς ἤδη γεγράφα-
μεν, καὶ μίαν γενέσθαι ταῖς τούτων γραφαῖς

tem et ipse factus, martyribus qui sanaverant col-
laudatis, Pelusium repedavit. Et nos quoque hym-
nis eos coronantes, aliorum illis hymnorum so-
mitem, alterius miraculi scriptum inferimus.

48. DE ANTONIO THEBAEO QUI VISCERUM
PATIEBATUR DOLOREM.

Adhuc clamantem audimus Antonium, adhuc
magnas emittentem voces, adhuc eximie vocife-
rantem, non propter languorem qui fugit, sed ob
gratiam quae attributa est, quam taceri propter
multam non sinit benivolentiam, sed cum reli-
quis poscit narrationibus dinumerari quas iam de-

ἐναριθμιον· οὗ τὴν βόησιν ἐπαινέσαντες, τὴν αἵτησιν θάττον πληρώσωμεν.

Θηβαῖος ἦν ὁ Ἀντώνιος, καὶ πολίτης Ἀντι-
 * ita cod. νίου ᾧ τῆς πόλεως· οὗτος βαρυτάτην ἔσχεν ἀσθένειαν, ἥτις οὐ παισὶν ἱατρῶν, οὐκ ἄλλοις ἀνθρώποις, οὐκ αὐτῷ τῷ νοσοῦντι καὶ πάσχοντι δῆλη μέχρι σήμερον γέγονε, ἀλλ' ἄγνωστος ἀνθρώποις ἐγένετο, καὶ παυσασμένη καὶ πρὸ τούτοις ὑπάρξασα· ἐβόα γὰρ μόνον ὁ ἄρρώστος τὰ σπλάγχνα δεινῶς κατὰτρῶσθαι, καὶ ὥσπερ ὑπὸ σκωλήκων βιβρώσκεσθαι, μήτε τὴν αἰτίαν εἰδὼς, μήτε τὸ πᾶθος παντελῶς ἐπιστάμενος· ἀλλὰ καὶ τῶν ἱατρῶν οἱ σοφώτεροι, καὶ δόξαν

scripsimus, et unam fieri cum horum scripturis connumerandam; cuius voluntatem laudantes, petitionem citius impleamus.

Thebaeus erat Antonius, et civis Thebaidis An-
 * ita cod. tonius * urbis. Hic gravissimam habebat infirmitatem, quae non discipulis medicorum, non aliis hominibus, non ipsi languenti usque hodie claruit, sed ignota erat hominibus, et primitus dum existeret, et postmodum cum cessasset. Clamabat enim tantum infirmus se atrociter visceribus commedi, neque causam sciens, neque passionem prorsus agnoscens. Sed et medicorum sapientissimi, et opinionem scientiae habentes, hunc saepissime intuentes per circuitum, alium et alium opina-

εἰδήσεως ἔχοντες, τοῦτον συχνότατα βλέποντες κατὰ κάθοδον, ἄλλην καὶ ἄλλην τὴν νόσον ἐδόξαζον· καὶ νῦν μὲν ταύτην, νῦν δ' ἐκείνην ἐφήμιζον· καὶ ποτὲ μὲν τοῦτο, ποτὲ δ' ἐκείνο τὸ αἷτιον ἔλεγον· καὶ τὸ σήμερον ἀρέσαν μετὰ σοβαρᾶς ὀφρῦδος τοῖς ἅπασιν, αὖριον σοβαρωτέρῳ φρονήματι διεπύετο, καὶ πάλιν ὑπ' αὐτῶν ἀνέτρεπέτο, ἕτερον εἶναι καὶ οὐ τὸ χθιζὸν βεβαιούμενον· ὡς δὲ πολλῶν τοιούτων ὁ ἄρρωστος πεῖραν πολλὴν διῆλθεν, καὶ διαφορὰν τοῦ πάθους οὐχ εὗρισκεν, ἀλλ' ἐν ὁδύναϊς ἀεὶ ταῖς αὐταῖς ἐγνωρίζετο, μίαν εἶναι κακῶν διασκέπτεται τὴν πρὸς Κύρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ἄφικιν· εἰ μὴ γὰρ οὗτοι, φησὶν, ταύτης με τῆς ἀνάγ-

bantur morbum, et nunc quidem hunc, nunc vero illum diffamabant; et aliquando quidem hanc, aliquando autem illam esse causam asseverabant; et quod hodie omnibus placebat cum elato supercilio, cras magis elato sensu respuebatur; et iterum quod ab illis refutabatur, aliud hesternum fuisse affirmabatur. Cum autem infirmus multorum talium experimentum multum ac diversum percepisset, meliorationemque passionis non invenisset, sed in doloribus semper eisdem perseverare dinosceretur, unam esse solutionem delibarat, ad Cyrum scilicet et Iohannem profectionem; nisi enim isti me, ait, a necessitate libe-

κης λυτρώσονται, ὡς καὶ τῶν κρυφίων τὴν ἔρευναν ἔχοντες, καὶ γινώσκειν δυνάμενοι τὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἀθέατα, ἄλλος οὐδεὶς με σῶσαι δυνήσεται, χάριν τοιαύτην ἐκ Θεοῦ μὴ δεξάμενος.

Ταύτην εἰς τοὺς ἁγίους τὴν πίστιν φραζάμενος, πρὸς αὐτοὺς παραγίνεται, καὶ διεῖπ' χρόνον ἀνὰ τῶν αὐτῶν σιγὴν διαίτῳμενος, καὶ πίστεως μὴ παθὼν τῆς εἰς τοὺς μάρτυρας ὕφαισι, ἣν ὁ τοσοῦτος καιρὸς ἱκανὸς ἦν αὐτῷ κατεργάσασθαι, οὕτως ἀπαύστως ὡς ἔφημεν ὀδυνωμένῳ καὶ κρίζοντι, καὶ μηδὲ νύκτας μηδὲ τῆς μετὰ ταύτην ἡμέρας τὸ σύνολον λέγοντι, τὴν ῥῶσιν ἀθρῶον κομίζεται· μήτε τι κελευσθεὶς δια-

raverint, qui et occultorum scrutinium habent, et cognoscere possunt quae aliis sunt hominibus invisibilia, alius nemo salvare me poterit, tali a Deo gratia non accepta.

Hac erga sanctos fide munitus, ad eos venit, et per biennium in eorum habitans templo, et fidei circa martyras defectum non patiens, ad quem nimirum operandum ei tantum tempus sufficiens fuerat; cum sic indesinenter, ut diximus, doleret atque clamaret, et neque nocte neque die quae post hanc fuerat terminaretur, subito percipit sospitatem, neque quid ageret iussus more omnium qui causa passionum in templo moraban-

πράξασθαι, ὥσπερ ἅπαντες οἱ παθόντες καὶ
 παθῶν ἕνεκα τῷ ναῷ παρεδρεύοντες, μήτε τι
 διὰ γαστρός ἐμβαλὼν ἢ ἀναγαγὼν διὰ στόμα-
 τος· μόνον δὲ τοὺς ἁγίους μετὰ τὴν ῥῶσιν ἐω-
 ρακίναί λέγοντας, ἰδοὺ σὲ τῶν παθῶν ἐρυσάμε-
 να, καὶ πάθοις οὐκέτι ὁ μέχρι τοῦ παρόντος
 ὑπέμεινες· ἀναστὰς οὖν τὴν ἐνεγκαμένην κατὰ λα-
 βὴ, μηκέτι τοῦτο δειλιῶν τὸ ἀρρώστημα· ἐκεῖ
 δὲ γιγνόμενος, εἰς ἡμέτερον ὄνομα φύτευσον ἄμ-
 πελον, καὶ ταύτην ἡμεῖς σὺν σοὶ γεωργήσομεν,
 καὶ φυλακὴν ὁμοῦ τὴν ἀρμόττουσαν ἡμῖν προσοι-
 σόμεθα, καὶ κοινῶς αὐτῆς καὶ τὸν βότρυν δρέ-
 ψομεθα, καὶ πρὸς ληνὸν ἐρχόμενοι συμπατήσο-
 μεν· σὺ δὲ τὸν οἶνον μεθ' ἡμῶν μεριζόμενος τὴν
 μὲν σὴν ἀπόμοιραν λάμβανε, καὶ ὡς ἂν ἐθέλοις

tur, neque aliquid per ventrem immittens, aut
 per os educens; solos autem sanctos post sanita-
 tem vidit sibi dicentes: ecce te a passionibus li-
 beravimus, et patieris non iam quod eatenus per-
 tulisti. Surgens ergo, ad urbem quae te protulit
 abi, ulterius hanc non formidans infirmitatem.
 Cum autem illuc perveneris, ad nomen nostrum
planta vitem, et hanc tecum nos excolemus, et
 communiter eius vindemiabimus bonum, ad tor-
cularque asportatum simul calcabimus. Tu autem
 vinum nobiscum dividens, partem quidem tuam
 accipe, et quomodocumque velis expende; par-

ἀνάλισχε· τὸ μέρος δὲ τὸ ἡμέτερον, τὸ κατ' ἔτος ἐνθάδε κατὰβαλε εἰς οἶκον τοῦτον τὸν ἡμέτερον, καὶ τοῦτο τοῖς ἐν αὐτῷ νοσοῦσιν ἀδελφοῖς καταμέριζε.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶπον οἱ μάρτυρες, καὶ οὐ μόνον εἶπον ἀλλὰ καὶ φήσαντες ἔπραξαν· ἐν Θηβαΐδι γὰρ ἀνελθὼν ὁ Ἀντώνιος, θᾶττον ὥς ἐκελεύσθη φυτεύει τὴν ἄμπελον, καὶ τοὺς ἀγίους ἐν πᾶσιν οἷς εἰρήκασιν εὐρὼν ἀντιλήπτορας, συνφυτεύοντας, συντρυγῶντας, καὶ τοὺς βότρυας συνθλίβοντας, καὶ δὴ μέγιστον εὐλογοῦντας, καὶ σκέπωντας, καὶ πάντα ἀρεστὰ ποιοῦντας καὶ εὐκολὰ κατ' αὐτὸ δὴ τὸ ἔτος διώρυξεν, ἐφύτευσεν, ἐτρύγησεν, ἐπάτησεν, καὶ τὸ τῶν

tem vero nostram huc per singulos annos deveche, in hanc videlicet domum nostram, et hanc languentibus in ea fratribus divide.

Et martyres quidem haec dixerunt, et non solum dixerunt, sed et dicentes egerunt. In Thebaidem namque cum venisset Antonius, plantat ocuis sicut iussus est vitem, sanctos in omnibus quae dixere opitulatores inveniēns, secum scilicet plantantes, secum excolentes, secum vindemiantes et botryones pariter comprimentes, et quod est potissimum benedicentes et protegentes, atque omnia quae difficilia videbantur, levia facientes atque facilia. Eodem namque anno fodit, planta-

ἀγίων μέρος κατήγαγεν εἰς τὸ τούτων σεβάσμιον τέμενος, καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ διαφόροις κρατοῦμένοις νοσήμασιν, καὶ τὴν αὐτῶν ἀρωγὴν προσδεχομένοις διένειμε· τοῦτο δρῶν πολλοῖς διέμενεν ἔτεσιν μέχρις ἑναγχοῦς τὴν παροῦσαν ζῶν ἀπολείπειν.

Ἀντώνιος μὲν οὖν οὕτως ἀλγῶστίως ἐνόησεν, καὶ νόσον ἀγνωστον ἔσχηνεν, καὶ ῥῶσιν ἀλγῶστον ἔλαβεν. Ἀφναῖτις δέ τις γυνή, κόμης τοῦτο τῶν κατ' Αἴγυπτον ὄνομα, ὅθεν αὕτη γεγένητο, Ἀναστοῦν αὐτὴν ἐκάλουν οἱ γνώριμοι, πάθει παραπλησίῳ δουλεύουσα, οὔτε γὰρ τὴν νόσον ἐγίνωσκεν, οὔτε τῆς νόσου τὴν πρόφασιν, καὶ μήτε πρὸς ἱατροῦ κερδάναι δυνηθεῖσα τὴν

vit, vindemiavit, calcavit, sanctorumque partem ad horum templum deposuit, et his qui in eo diversis a languoribus tenebantur, eorumque praestolabantur opem, distribuit. Hoc autem gerens multis permansit annis, donec videlicet praesentem nuper vitam deseruit.

Itaque Antonius quidem ita ignoranter elanguit, et languorem ignotum habuit, et sanitatem accepit ignotam. Aphantis * autem quaedam mulier, castelli est hoc apud Aegyptum nomen, unde haec fuerat, Anastun hanc noti vocabant, quae passioni simili serviens, nam neque languorem sciebat, neque languoris occasionem, et neque a

* ita cod.

ἴασιν, ἢ τοῦ πάθους τὴν εἶδῃσιν, ἀλλ' ἐν ἀμφοῖν ἀπορήσασα, πρὸς τοὺς μάρτυρας ἔρχεται, πάσαις αὐτοὺς ἀπορείαις ἰσχύοντας πόρον ἐνθῆναι πιστεύουσα· ἔσχε δέ τινα διαφορὰν πρὸς Ἀντώνιον, οὐ μόνον τῆς φύσεως, τοῦτο γὰρ πρόδηλον, ἀλλὰ καὶ τοῦ λεχθέντος νοσήματος· δι' ὃ καὶ κοινῶς αὐτοὺς ἀμφοτέρους τεΐάχαμεν, διὰ τὴν τῶν παθῶν ὁμοιότητα καὶ ἰδίως ἐκάτερον φέρομεν, τὴν διαφορὰν τῆς νόσου μηνύοντες· ἐκεῖνος μὲν οὖν τὰ ἔνδον ὑπενόει βιβρώσκεσθαι, αὐτῇ δὲ μολιβδῆνου τινὸς βάρους ἡσθάνετο· καὶ ὁ μὲν χρόνοις δύο θεραπεύεται, ἡ δὲ τρισσὶ τὴν νόσον διέφυγεν· καὶ ὁ μὲν ἀφανῆ τὴν ῥῶσιν ἐδέ-

medico lucrificare sanitatem valebat, aut saltem passionis notitiam, sed in utroque deficiebat, ad martyras venit, qui adversus omnes praevalent difficultates, passioni exitum imponere credens. Verum quamdam habuit ab Antonio differentiam non solum sexus, hoc enim perspicuum, sed et praedicti languoris; propter quod et communiter utrumque posuimus, propter passionum similitudinem; et proprie utrumque proferimus, diversitatem languoris insinuant. Denique ille quidem intus se comedi aestimabat, haec autem quoddam onus plumbeum sentiebat; et ille quidem annis curatus duobus, haec autem in tertio evadit languorem; et hic quidem invisam sanitatem ac-

ξατο, ἡ δὲ φανερώς τὸ τῶν ἀλγιδόνων κατήλα-
γεν αἴτιον· λίθος οὗτος ἐτύγγανεν ὡοῦ μεγά-
λου φέρων τὸ μέγεθος καὶ πάντας ἐκωλήττων
ὀρώμενος, ὃν καὶ πρὸ τῆς τῶν ἀλγίων θήκης αἰώ-
ρησεν, ἐπ' ἔτεσι πλείοσι φαίνεσθαι πρὸς μνήμην
τοῦ θαύματος, καὶ τῶν δεδρακότων ἀνύμνησιν·
ὅθεν καὶ ἡμεῖς τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν στήσαν-
τες, τοὺς ἀγίους ὑμνήσωμεν, τῆς ἐκατέρων Γνώ-
σεως ἕνεκα, μᾶλλον δὲ ῥώσεως, καὶ φροντίδος
τῆς εἰς τοὺς πρόσφυτας· οὐ θεραπείας γὰρ μό-
νον τῶν νοσημάτων φροντίζουσιν, ἀλλὰ καὶ τρο-
φῆς καὶ σκευάσματος κήδονται, ἐτέρας δῶρον
ἰάσεως τῷ λόγῳ κηρύζωμεν.

cepit, ista vero manifeste dolorum causam depo-
suit. Lapis erat haec ovi magni magnitudinem fe-
rens, et omnes stupefaciens visus, quem et ante
sanctorum thecam suspendit, ut per annos plu-
rimos esset omnibus manifestus, ad memoriam
miraculi, et patrantium praeconum. Unde et nos
de illis narratione ponderata, sanctos ob utriusque
sanitatem et curam quam circa profugos agunt
laudemus. Non enim tantum super curatione lan-
guorum solliciti sunt, sed et escae ac operimenti
providentiam gerunt; et alterius sanitatis munus
sermonibus praedicemus.

μθ. ΠΕΡΙ ΠΙΑΜΩΘ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΩΝ ΝΟΣΦΙΣΑΜΕΝΩΝ
ΤΑ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ ΚΑΡΠΟΦΟΡΗΘΕΝΤΑ.

Πιαμὼθ ὁ αἰγύπτιος μαρτύρων μάστιγος
πειραθεὶς καὶ δωρήματος, ἐκείνοις ὀφείλει συν-
τάττεσθαι, οἷς ἐν τοῖς εἰς ἀλεξανδρέας γρα-
φεῖσι θαύμασι παρεθέμεθα, ὅτε περὶ τοῦ τῶν
ἀγίων ἐμβριθοῦς τε καὶ στυφοντός τὴν γραφὴν
ἰσχυροῦμεθα· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτον ἐκεῖσε τιθεῖ-
ται τὸ γένος ἐκάλυψε, ἐπὶ καιροῦ παραγέγο-
νε, δι' αὐτοῦ τὴν μαρτυρικὴν ἰσχὺν ἐνδείξομε-
νος· καὶ ὥς οὐ μόνον ἀλεξανδρέας τοὺς γείτο-
νας εἰς αὐτοὺς παροινουῦντας ἀμύνασθαι δύναν-
ται, τοῦτο γὰρ οἱ προλαβόντες παρίστησαν,
ἀλλὰ καὶ τοὺς πόρρω διάγοντας, ὥσπερ καὶ

49. DE PIAMOTH ET GEORGIO QUI SANCTORUM
OBLATIONES FRAUDATI SUNT.

Piamoth aegyptius martyrū flagellum et mu-
nus expertus, illis debuit sociari, quos inter mi-
racula quae in Alexandrinos scripta sunt interpo-
suimus, quando de sanctorum constantia et seve-
ritate faciebamus scripturam. Sed quia hunc illic
poni genus prohibuit, tempore opportuno acces-
sit per se martyricam fortitudinem ostensurus, et
quod non solum in Alexandrinos, qui iuxta sunt,
cum in se peccant, possunt ulcisci; hoc enim qui
praecesserunt exhibuerunt; sed et in procul de-

τὰς ἰάσεις, οὐ μόνοις τοῖς πέλαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πόρρω χαρίζονται.

Πιαμῶθ μὲν οὖν ἀθηροφάγος ἐτύγχανεν· δῆλον δὲ τὸ ἔθνος, ὡς χαλεπὸν τε καὶ βάρβαρον, καὶ θηρῶν ἀγρίων οὐδὲν διενήνοχε, καὶ τὴν κλῆσιν δὲ φερώνυμον λέγουσιν· αἰεὶ γὰρ οὗτοι τὴν ἀθήραν ἐσθίουσιν· ἀθήραν δὲ προσαγορεύουσιν τὸν ἄρτον τὸν ἐν χύτραις μετὰ πέλιν ἐψώμενον· ὁ δὲ Γεώργιος ἐκ κώμης ὠρμητὸ τῆς κατὰ Σαῖν τὴν πόλιν Μετήλειος· τούτοις ἐκ διαφορῶν ἐρχομένοις τόπων προσκυνῆσαι τοὺς μάρτυρας, γύναια δύο διάφορα, καὶ τόπων διαφορῶν ὀρ-

gentes; sicut sanitates, etiam non modo his qui prope sunt tribuunt, sed et his qui longe sunt, conferunt.

Ergo Piamoth quidem atherophagus erat; clarum autem est quod et gens sic vocitetur, tamquam saeva et barbara, et quae a feris nihil bestiiis distet. Porro et vocabulum pheronymum dicunt, semper enim isti atheran comedunt; atheran autem nuncupant panem qui post coctionem rursus in ollis decoquitur. Praeterea Georgius possessionis erat cuiusdam apud Aegyptum gentium (1). His a diversis venientibus locis martyras adorare, mulieres duae diversae ac diversorum

(1) Immo graece: oriundus erat pago Metelide circa urbem Sain.

μώμενα, προσφοράς διαφόρους τοῖς ἁγίοις προσφέρειν παρέχουσιν· τῷ μὲν γὰρ Πιαμῶθ τριμήσια δύο δέδωκεν· ὃν δὲ καὶ τῷ Γεωργίῳ παρέσχε τὸ ἕτερον· ἃ δι' ἑαυτὸν μὲν ἔλεγον ἐνέγκαι συντάξασθαι, μὴ δυνάμεναι δὲ ταῦτα δι' ἑαυτῶν προσενέγκασθαι, ἀνάγκη τινὸς τὴν πορείαν καλύοντος, διακόνοις τούτοις ἐκέχρητο, ἵνα ταῦτα φασὶν ἀπιόντες, τοῖς ἁγίοις ὑπὲρ ἡμῶν προσκομίσητε· χρεὸς γὰρ ταῦτα καὶ οὐ δῶρον τυγχάνουσιν· οἱ δὲ τὰς αἰτήσεις τῶν γυναίων δεξάμενοι, σὺν αὐταῖς καὶ τὰ διδόμενα δέχονται, οὐ φιλαδελφίας ἕνεκα καὶ τιμῆς τῆς πρὸς τοὺς μάρτυρας, ὑπῆρχον γὰρ ἂν καὶ μακάριοι, μαρτυρικοῦ σεβάσματος καὶ φιλαλληλίας χά-

locorum oriundae, oblationes diversas sanctis tribuunt offerendas: nam harum quidem altera Piamoth trimisia duo tribuit, suam autem Georgio praebuit altera; quae per se quidem oblaturas se novisse dicebant, sed cum haec per se deferre non possent, necessitate cuiusdam qui viam impediabat, his qui ministri opus habebant, ut haec aiunt abeuntes offeratis sanctis pro nobis; debitum enim haec, et non donum consistunt. At illi postulationibus feminarum acceptis, cum eis etiam quae dantur assumunt, non amoris fraternitatis vel honoris martyrum causa, essent enim beati si martyrici cultus, et mutui amoris gratia haec egis-

ριν τοῦτο ποιούμενοι· ἀλλ' ὅτι κλέπται ἦσαν· τοῦτο γὰρ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν κατὰ τὸν θεῖον Ἰωάννην ἔστιν ἀρμόδιον· καὶ τὸ δοθὲν οἰκέϊον προσεδόκων λημμάτιον· ὃ καὶ πεπράχασιν, ἀγνοεῖν τοῦτο τοὺς ἁγίους οἰόμενοι· ἀλλ' ὅντως οἱ δειλαιοὶ ἀμφοτέροι κακῶς πραγματεύονται· εὐτελέσι γὰρ λήμμασι καὶ σμικροτάτοις πάνυ τιμήμασιν, βασάνους μεγάλας κομίζονται, καὶ τιμωρίας οὐ μετρίας ὑφίστανται· ἵν' αἰγυπτίων πάντων παιδευταὶ γένοιντο καὶ διδάσκαλοι, ἁγίους σέβειν ὡς ὄφελον, καὶ τῆς αὐτῶν μὴ καταπίυειν δυνάμεως· λαβόντες γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὰτάγματα, καὶ πρὸς προσευχὴν ἀφικόμενοι, ταῦτα καθ' ὁδὸν δαπανήσαντες, πάλιν ἀπέρχον-

sent, sed quia fures erant; hoc enim etiam de his secundum divinum Iohannem apte dicendum est; et quod datum fuerat, proprium expectabant munusculum facere, quod et gesserunt, hoc sanctos ignorare putantes. Sed vere miseri ambo male mercatj sunt; vilibus enim acceptionibus et valde modici pretij tormenta magna percipiunt, et poenas haud mediocres incurrunt, quo Aegyptiorum omnium eruditores fierent et magistri, sanctos ut debitum est colendi, eorumque virtutem, minime respuendi. Acceptis enim mulierum votis, ad orationem profecti sunt, et his in via consumptis, redeunt, cum Cyro nihil et Iohan-

ται, Κύρω μηδὲν καὶ Ἰωάννη τοῖς μάρτυσι, ὧν ἐκομίσαντο, προσκομίσαντες.

Καὶ τούτων γινωσκομένων ἐμακροθύμουν οἱ ἄγιοι, τὴν μετάγνωσιν αὐτῶν ἀναμένοντες, καὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν καὶ ἐν τούτῳ φιλανθρωπία μιμούμενοι· ἀλλ' ὥς ἴδον κατὰ λαβόντας τὰ ἴδια, καὶ πρὸς μὲν ἐαυτοὺς ἀναστρέψαντας, οὐκ ἀναστρέψαντας δὲ πρὸς μετάνοιαν, ἀξίως ἀμφοτέρους αἰκίζονται· τοῦ μὲν Πιαμῶθ πόδας καὶ χεῖρας συνδήσαντες, καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα ταῖς τῆς παρέσεως ὀδύναις μαστίζαντες· Γεωργίου δὲ, τοῦτον συνκαταβρώζοντι πονηροτάτῳ δαίμονι τὴν εἰσβολὴν συγχωρήσαντες· γνόντες δὲ ἅττον οἱ τάλανες τοὺς κακώσαντας, καὶ διαρ-

ni martyribus ex his quae collata fuerant, obtulissent.

Et his gestis, aequanimiter ferebant sancti, paenitentiam eorum expectantes, et domini Christi etiam in hoc misericordiam imitantes. Sed cum vidissent eos ad propria remeasse, et ad se conversos, non autem conversos ad paenitentiam, digne flagellant utrumque; Piamoth quidem manus et pedes colligantes, et totum corpus eius paralyseos doloribus verberantes; Georgii autem, qui cum altero acceptum porcum * comederat, pessimo daemonio introitum indulgentes. Cumque maturius

* Videtur Anastasius legisse τούτῳ ὅν συνκαταβρώξαντος.

ρήδην πᾶσιν ὁμολογήσαντες τοῖς οἰκείοις τὰ πταίσματα, αἰτήσαντες δὲ καὶ τὰ γύναια τὰ τὰς προσφορὰς αὐτοῖς παρασχόμενα, κατάραις αὐτοῖς μὴ καδάπτεσθαι, πρὸς τοὺς ἀγίους ὡς οὐκ ἤλπισαν ἔρχονται, καὶ συγνώμης τυχεῖν ἐλπίάνουον ὧν εἰς αὐτοὺς ἡμαρτήκασιν, σωφρονεῖν τοῦ λοιποῦ συνταττόμενοι.

Οἱ δὲ μάρτυρες τὸν Πιαμῶθ ἐπὶ μῆνας ἕξ αἰκισάμενοι τῶν βασάνων ἀφίασιν καὶ τὸν τρόπον δὲ λέξομεν τῆς ἀφέσεως· ἔστιν γὰρ διηγήσεως ἄξιος· ἐκάθειδε Πιαμῶθ ἐπὶ στρώματα, καὶ βλέπειν ἐδόκει τοὺς ἀγίους ὁράματι ταῦτα προσελθόντας καὶ λέγοντας· θέλεις τυχεῖν τῆς ἰάσεως καὶ φυγεῖν τῆς νόσου τὴν βάσανον; ὁ δὲ

miseri affligentes se cognovissent, et palam omnibus suis proprias confessi culpas fuissent, postulassentque feminas, quae oblationes sibi prae-buerant, ne se maledictionibus impeterent, ad sanctos sicuti non speraverant veniunt, et veniam de his quae in eos peccaverant impetrare deprecabantur, corrigi de cetero pollicentes.

Martyres autem cum Piamoth per menses sex verberassent, a suppliciis dimiserunt. Et modum quoque dicemus dimissionis; est enim narratione dignus. Dormiebat Piamoth, et aspicere sanctos in visu putabat ad se venientes atque haec dicentes: vis adipisci sanitatem et fugere a languoris

καὶ μάλα, πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο· εἰ βούληται
 φασὶν ταύτην ἐκδύνααι τὴν μάστιγα, τὰ δύο τρι-
 μήσια κόμιζε, ἅπερ λαβὼν οὐκ ἐκόμισας, καὶ
 κομίζου θᾶπτον τὴν ἰασιν· ὁ δὲ σῖραφεις*, οὐδὲ
 γὰρ ἦν αὐτὰ παρασχόμενος, οὐδὲ κομίσας ἐρ-
 χόμενος, τοῖς γνωρίμοις τὸν ὄνειρον ἤγγειλεν·
 οἱ δὲ τοῦτο τὸ λεχθὲν ἀργύριον ἐν χρήσει δι-
 δόασιν, ὅπερ λαβὼν ὁ νοσῶν καὶ προσενέγκας
 τοῖς μάρτυσιν, τῶν πληγῶν ἀπολύεται, παιδευ-
 θεὶς αὐτῶν τὴν ἐξαίσιον δύναμιν, καὶ τοιαῦτα
 μῆκετι τολμᾷ ἐπομνύμενος· Γεώργιον δὲ τοῦ
 πονηροῦ δαίμονος οὕτω λυτροῦσθαι κεκρίκασιν
 ἄξιον, ἀλλ' ἐπεὶ παρ' αὐτοῖς δι' αὐτοῦ παι-
 δεύομενον ἔχουσιν, καὶ κοσμεῖν αὐτῶν τὸν νεῶν

supplicio? At ille ad eos : et valde , respondit. Si
 vis, aiunt, hoc flagellum evadere, duo trimisia de-
 fer quae accepisti et non attulisti, et reporta ce-
 lerius. Ast conversus , neque enim illa tribuerat ,
 neque cum veniret attulerat , notis somnium in-
 dicavit ; qui huic praedictam pecuniam commo-
 dant, qua languidus accepta, martyribusque obla-
 ta, a plagis dimittitur, mirandam eorum virtu-
 tem expertus, et ultra se talia non praesumptu-
 rum iureiurando pollicitus. Georgium autem a ne-
 quam daemonio, necdum liberare iudicavere dig-
 num, sed adhuc penes se per illud erudiendum
 habent, et purgare bis suum in die templum san-

δὲς τῆς ἡμέρας ἐθέσπισαν, ὅπως ἂν κάτω βλέπων συχνότερον, καὶ τὸ νῦν ὃν εἰλήφει μιμούμενος, μνημονεῦοι τοῦ πταιήματος, καὶ μεταγινώσκοι τοῦτο κακίστως πράξάμενος· ἡμεῖς δὲ καὶ διὰ τούτων τῶν ἁγίων ἐγνωκότες τὴν δύναμιν, ἔργοις αὐτοὺς ἀγαθοῖς εὐμενεῖς ποιησώμεθα· καὶ διὰ ταῦτα πάλιν αὐτοὺς ἀνυμνήσαντες, εὐργεσιῶν αὐτῶν μᾶλλον ἐτέρων καὶ οὐκ ἀπειλῶν τοῦ λοιποῦ μνημονεύσωμεν.

ν. ΠΕΡΙ ΝΟΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΟΝ ΠΟΔΑ ΗΜΙΣΗΜΟΝ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Ἐπειδὴ τὸ πρὸ τούτου τεράστιον οὐ μετρίως ἡμᾶς τὴν τῶν ἁγίων ἰσχὺν ἐξεπαίδευσεν, ἔδειξεν γὰρ ὅσον ἐμβριθεῖς εἰσὶ καὶ φιλόανθρωποι,

xerunt, quatinus deorsum saepe prospiciens, et in suum quem acceperat mutatus, recordetur delicti, et sese hoc nequiter egisse paeniteat. Nos autem etiam per hos agnita sanctorum virtute, operibus eos bonis placidos faciamus, et propter haec eos iterum laudibus efferveres, aliorum beneficiorum ipsorum, potius quam minarum, de cetero memoriam faciamus.

50. DE NONNO SEMIARIDUM PEDEM HABENTE.

Quoniam prodigium, quod ante hoc praecessit, non mediocriter nos virtutem sanctorum edocuit; ostendit enim quantum severi, quantumque sint

καὶ ὡς παιδεύουσι κατὰ λόγον τοὺς πταίοντες, καὶ πάλιν ἰῶνται τοὺς εἰς μετάνοιαν βλέποντας, ἐν ᾧπερ οὐκ ἔπαρεπε τῶν εἰς αἰγυπτίους καὶ λίβυας πραχθέντων τεράτων τοῖς μάρτυσι, πέρας λαβεῖν τὴν διήγησιν, ἐξ εὐεργεσίας μὲν ἀρξαμένην καὶ συμπαθείας τῆς πρὸς τοὺς πᾶσχοντας, εἰς ἄμυναν δὲ καὶ πῦλαισμάτων ὑπεξέλευσιν λήξασαν· ἀλλ' ὥσπερ ἐκ φιλανθρωπίας καὶ χάριτος ἤρξατο, οὕτω πρὸς τέλος κατὰπαῦσαι φιλάνθρωπον, κατὰ τὴν τοῦ κύκλου γραμμὴν ἐναρμόνιον, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἐλθοῦσα λαβεῖν τὴν κατάπαυσιν· οὐκοῦν ἀρχὴν καὶ τέλος ἐχέτω φιλάνθρωπον· οὕτω γὰρ καὶ τὰ μέγα πέρασι τοιούτοις κρατούμενα, φιλάνθρωπα

miseriordes, et quam corripiant rationabiliter hos qui ad paenitentiam spectant; in quo non decue-
rat narrationem prodigiorum in Aegyptios et Li-
byos a martyribus patratorum sumere finem, ita
ut a beneficio et compassione circa languentes sit
inchoata, et in ultionem ac vindictam excessuum
terminata; sed sicut a misericordia et gratia coe-
pit, ita in finem desinere misericordem, secundum
aptam lineam cycli quae cum ab eodem motus su-
mat initium, in idipsum rursus cessationem sum-
ptura recurrit. Ergo principium et finem miseri-
cordia teneat; sic enim et media cum talibus ter-

πάντως κριθήσεται “ καὶ διὰ σαρκικὸν ἡμῶν φρό-
 νημα τὰ μὴ τοιαῦτα τυγχάνειν νομίζεται ”, * haec de-
 * sunt in cod.
 ἐκεῖνο τοίνυν ὡς δοκοῦν λυπηρὸν παρελεύσαντες,
 ἐν τούτῳ τὴν εἰς αἰγυπτίους καὶ λίβυας γραφὴν
 συνεπράσωμεν· καὶ οὕτως σὺν θεῷ καὶ τοῖς μάρ-
 τυσι τῶν ἐπὶ ξένοις γεγονότων θαυμάτων ἀρ-
 ξώμεθα· εἶναι δὲ τοῦτο καλὸν ὑπειλήφαμεν, ἵνα
 ἀπ’ αἰγυπτίων ἀρξάμενοι, εἰς λίβυας κατὰ λή-
 ξωμεν καὶ ἐν αὐτοῖς καταπαύσωμεν· ὥς ἂν οἱ
 μὲν τὴν ἀρχὴν, οἱ δὲ τὸ τέλος τῆς διηγήσεως
 κληρωσάμενοι, πρὸς ἀλλήλους οὐδὲν διαμά-
 χωνται, ὥς λιβύων μᾶλλον καὶ οὐκ αἰγυπτίων,
 ἢ ὡς αἰγυπτίων καὶ οὐ λιβύων ὅντος τοῦ γράμ-
 ματος, ἀλλὰ κοινὸν αὐτὸ λογισάμενοι ὡς πρέ-
 πει κοινῷ πρὸς ἑαυτοὺς εἰρηνεύοιεν.

minis confirmata misericordia nimium cernentur.
 Illud igitur utpote triste putatum praetereuntes,
 in hoc scripturam quam in Aegyptios et Libyos
 scripsimus, terminemus. Sicque cum Deo et mar-
 tyribus miracula, quae in exteris facta sunt, in-
 choemus. Porro et hoc esse bonum arbitrati su-
 mus quod ab Aegyptiis incipientes in Libyos de-
 sinamus, quatinus alii illi quidem principium,
 alii vero narrationis finem sortiti, adversus invi-
 cem nullatens dimicent, quasi Libyorum potius
 et non Aegyptiorum, vel quasi Aegyptiorum et
 non Libyorum scriptura consistat; sed commu-

Παρεῖτω γαῦν ἡμῖν εἰς μέσον ὁ Νῶννος πλη-
 ρῶν ἐφ' ἑαυτῷ τὴν διήγησιν, καὶ πέρας ἐπιτι-
 θεὶς τοῖς γραφεῖσιν εἰς αἰγυπτίους καὶ λίβυας
 θαύμασιν, ὡς καὶ Λιβύην, καὶ Νικίου τῆς ἐκεῖ-
 σε πόλεως ὄρμητο, καὶ τῶν ἐν πλούτῳ γνωρι-
 ζομένων ἐτύγχανεν, καὶ γένει διέπρεπεν ἐπισή-
 μῳ κατὰ χώραν ὑπάρξαντι. Νῶννος οὖν οὗτος
 ὁ ἐν πολλοῖς λαχὼν τὸ ἐξαίρετον, καὶ πάθει
 δεινῷ διέλαμπε σώματος· τοῦτο δ' ἦν αὐτοῦ τὸ
 ἄρρώστημα, τοῦ δεξιῦ ποδὸς ἡ ἀσθένεια· τοῦ-
 τον γὰρ ἔσχεν ἡμίξηρον, ξύλου μηδὲν διαφέ-
 ροντα, ἀλλὰ πάσης ποδῶν ἐνεργείας χηριέοντα,
 καὶ σῶμα τὸ λοιπὸν μηδὲν εὐεργετῆσαι δυνάμε-

nem hanc deputantes, communiter ut condecet
 pace mutua fruuntur.

Adsit itaque nobis Nonnus in medium veniens,
 et in se narrationem adimplens, et finem impo-
 nens miraculis quae in Aegyptios et Libyos scri-
 pta sunt, qui et libyus erat, et illic Nicii ci-
 vitatis oriundus, et ex his qui in divitiis erant
 opinatissimi, et genere florebant apud regionem
 suam insigni. Nonnus ergo iste, qui in multis erat
 praecipuus, et crudeli corporis passione clarissi-
 mus. Haec autem erat aegrotatio, dextri pedis in-
 firmitas; hunc quippe habebat semiaridum, a li-
 gno sicco nihil distantem; sed omni pedum ope-
 ratione carentem, corporisque residuo nil prodes-

νον, ἀλλὰ καὶ βλάψαι τὰ μέγιστα· οὐ μόνον γὰρ οὐκ ἐβάσταζεν ὁ βαστάζειν πρὸς τοῦ πεπλακότες κεκλήρωτο, ἀλλὰ μάτην ἐκ τούτου μόνον ἐκρέματο, αὐανθέντα κλάδον καὶ τοῦ δένδρου κρεμάμενον, ὡς ἐν εἰκόνι φρᾶσαι, μιμούμενος· τάχα δὲ καὶ τούτου χείρων ὑπῆρχε τῷ σώματι· ὁ κλάδος μὲν γὰρ τὸ δένδρον ἴσως οὐδὲν τὸ φέρον αὐτὸν ἐλυμῆνατο, ἀλλ' αὐτὸς μὲν οἷος ὑπῆρχε διέμενεν· τὸ δὲ δένδρον καὶ τεθληὸς κατὰ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ κλάδους ἐφαίνετο καὶ τὸ στέλεχος, καὶ φύλλοις κατὰ καιρὸν ὠραΐζετο, καὶ καρποῖς εἰ τύχοι τοιοῦτον ἐβρίθετο, καὶ χωρεῖν ἐπ' αὐτῷ τὸν γεωργὸν παρεσκεύαζε, καὶ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ κατὰ Παῦλον εἰπεῖν τὸν μα-

se, sed potius obesse valentem. Non solum enim non portabat quod portare a factore sortitus est, sed in vanum ex hoc tantum pendebat, arefactum ramum et pendentem ab arbore, uti in imagine dixerim, imitatus. Fortassis autem et huius corpori peior erat; nam ramus quidem arborem quae se ferret, in nullo fortassis exterminaret, sed ipse qualis esset maneret; ast arbor etiam florens secundum reliquos ramos et stipitem videretur, et foliis secundum tempus decoraretur, et fructibus si contigisset huiusmodi gravaretur, et gaudere super se agricolam faceret, et de benedictionibus suis, ut iuxta Paulum dicamus, impertiretur, ab

κάριον μετελάμβανεν, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ κλάδου τοῦ ξηρανθέντος βλαπτόμενον· ἐνταῦθα δὲ οὐ μόνον ὁ ποῦς τῆς οἰκείας ἐστέρητο (ἐνεργείας), ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ σῶμα συναλγεῖν αὐτῷ κατηνάγκαζε· καὶ εἴθε ἦν ἀνενέργητος, καὶ μὴ παντὸς τοῦ σώματος τὴν ἀργείαν εἰργάζετο· εἶχε δὲ καὶ τούτου τί χαλεπώτερον· πάσχων γὰρ αὐτὸς καὶ ταῖς ὀδύναϊς κρατοῦμενος, συμπάσχειν αὐτῷ καὶ πᾶν μέλος ἐποίει τοῦ σώματος· ἀληθεύει γὰρ ὁ εἰπὼν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος τῷ μέλει συμπάσχειν τῷ πάσχοντι· ὥσπερ καὶ δοξαζομένῳ ἐνὶ πεφύκασιν συνδοξάζεσθαι.

Καὶ τοῦτο μὲν τοῦ Νώννου τὸ νόσημα, ὅπερ εὐθὺς ἀρξάμενον, καὶ μὴ φανερόν τοῖς πᾶσι γενόμενον ἱατρῶν ἔσχε πλῆθος ἀντίπαλον, καὶ

arefacto ramo nullatenus laesa. Hic autem non solum propria operatione carebat, sed et totum corpus otiosum secum fore cogebat. Et utinam esset sine operationis effectu, et non totius corporis ferias effecisset! Habebat autem hoc aliquid sac- vius; dum enim ipse pateretur, et a laboribus teneretur, compati sibi omne membrum corporis faciebat: veritatem namque dicit, omnia membra corporis membro compati patienti; sicut et gloriam habente, cetera constat simul glorificari.

Et hic quidem Nonni languor erat; qui mox ut coepisset nondumque omnibus manifestus es-

τούτων μάλιστα τοὺς ἐν λόγοις ἐξέχοντας· οἱ
πολλάκις λόγους μόνον τοῖς νοσοῦσιν χαρίζον-
ται, τούτων οὐδὲν εἰς ἔργον προφέροντες· ὅσω
δὲ προέκοπτε, τοσοῦτον τοὺς μαχομένους ἐβλί-
πεν ἥττονας· καὶ ὅσον αὐτῶ τὴν αὔξησιν ἐπεδεί-
κνυτο, τοσοῦτον αὐτοὶ κατὰ βραχὺν ἐσμικρύνον-
το· ἕως ἐλθὼν πρὸς τὸ τέλειον, οἷον ἦν γενόμενον
γνώριμον, ἐπ' ἀδείας ἐτυράννει τὸν ἄνθρωπον,
οὐδένα λοιπὸν ἔχον ἐν ἀνθρώποις ἀντίπαλον.

Τούτου δὲ τὴν νίκην κακείνων τὴν ἤτταν ὁ
νοσῶν θεασάμενος, Κύρῳ καὶ Ἰωάννῃ τοῖς μάρ-
τυσιν ὡς ἰατροῖς ἀηττήτοις προσέδραμεν, καὶ
ὡς πάντα πράττειν ἰσχύουσιν ὅσα δρᾶν ἐθελή-

set, medicorum habebat multitudinem inimicam,
et illorum maxime qui sermonibus excellebant,
quique saepe verba sola languentibus donant, ho-
rum nil producentes in opus. Eo autem profi-
ciebat, quo sibi repugnantes infirmiores aspicie-
bat; et quantum ipse incrementi monstrabat, tan-
tum suae paulatim isti minorationis plorabant;
donec veniens ad perfectionem, qualis esset effe-
ctus, dinosceretur; et licenter impeteret homi-
nem, nullum habens inter homines hostem.

Huius autem victoria, illorumque superatione
languidus visa, ad Cyrum et Iohannem marty-
res, tamquam ad insuperabiles medicos currit,
quique omnia gerere queunt, quaecumque gerere

σωσιν· τοσαύτην γὰρ αὐτοῖς τὸ Θεῖον παρέσχε
τὴν δύναμιν ὡς πρὸς πᾶν ἀρκεῖν ἀρρώστημα δύνα-
σθαι· ὅθεν τὸν ἄνδρα τῆς εἰς αὐτοὺς ἀγασσά-
μενοι πίστεως, ἐναργοῦς ἡξίωσαν γνώσεως, ἥς
καὶ πρὸ πείρας τὴν πίστιν ἐκέκτητο· καὶ νυκτὸς
εἰς αὐτὸν ἀφικόμενοι, ἐλαίῳ τὸ φέγγος ἀκοί-
μητον παρὰ τὴν αὐτῶν σορὸν ἀπαυλίζοντι, ἡ κη-
ρωτῇ τῇ κατὰ πάσης ἐχούσῃ νόσου τὸ δύνασθαι
ἀλείφειν τὸν πόδα κειλεύουσιν· ὁ ποιῶν μετὰ τὴν
μαρτυρικὴν ἐπιφάνειαν, ὑγειᾷ καὶ τοῦτον ὡς
τὸν ἄλλον ἐκτέσσατο· ὡς λήθην παντοίαν ποιήσα-
σθαι τὸ δῶρον λαβὼν τῆς ἰάσεως τοῦ πρὸ ταύ-
της χαλιποτάτου νοσήματος· λαμπρᾷ δὲ φωνῇ
τοῖς ἁγίοις προσενέγκας τὴν αἶνεσιν, καὶ τὴν

volunt; tantam enim virtutem illis divinitas prae-
stitit, ut adversus omnem languorem possint suf-
ficere. Unde virum fidei erga se habitae admiran-
tes, evidenti dignum fecere scientia, cuius scilicet
fidem etiam ante probationem possederant. Et
noctu ad eum venientes, oleo quo splendor non
dormiens penes confessionem eorum radiabat, et
cerote adversus omnem habente posse languorem,
linire pedem praecipiunt; quo post martyricam
illustrationem facto, sanum et hunc sicut alte-
rum acquisivit, ita ut omnimodam oblivionem fa-
ceret, dono sanitatis accepto, saevissimi qui prae-
cessit languoris. Praeterea clara voce laude sanctis

αὐτῶν ἀρωγὴν σύνοικον ἔχειν εὐξάμενος, χαίρων καὶ σκιρτῶν τοῦ τεμένους ἀπέρχεται ἡμεῖς δὲ τούτων τῶν εἰς αἰγυπτίους καὶ λίβυας διηγηθέντων θαυμάτων, πέντε δὲ ταῦτα πρὸς τοῖς δέκα τυγχάνουσιν, τέλος τευξάμενοι, τοὺς τούτων θεραπευτὰς εὐφημήσωμεν μάρτυρας, καὶ τούτους ἡμῖν πρὸς συμμαχίαν καλέσαντες, ἐπὶ θείαν αὖθις ἀφήγησιν τῶν ἐπὶ λοιποῖς ἔθνεσι, πραχθέντων θαυμάτων χωρήσωμεν.

oblata, cum habere cohabitatricem opitulationem eorum exoravisset, gaudens atque tripudians a templo recessit. Porro nos hunc miraculorum quae in Aegyptios et Libyos recensita sunt, quae quinque super decem sunt, finem facientes, martyribus qui horum sunt curatores benedicamus, et hos nobis in auxilium convocantes, ad divinorum relationem miraculorum, quae in reliquis gentibus gesta sunt, properemus.

ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΥΣ ΓΡΑΦΕΝΤΩΝ
ΘΑΥΜΑΤΩΝ.

να. ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΘΟΝΤΟΣ ΕΠΙΧΥΣΙΝ.

Καιρὸς δ' ἂν εἴη λοιπὸν καὶ βραχέα τῶν ἐπὶ
τοῖς ὀθνείοις γεγονότων τεράτων τοῖς μάρτυσιν,
ῥωμαίοις τὲ φημί, καὶ γαλάταις, καὶ χίλιξι,
ἄσιανοῖς τε, καὶ νησιώταις, καὶ φοίνιξι, βυζαν-
τίοις τε καὶ βιθυνοῖς καὶ ἀθίοψι, θραξί τε καὶ
μήδοις καὶ ἄραψι, παλαιστινοῖς τε καὶ σύροις
καὶ ἐλαμείταις, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
τυγχάνουσιν ἔθνεσιν, τῷδε τῷ τῶν ἐγκωμίων
παραθέσθαι συντάγματι· φέρειν γὰρ ἔτι τούτων

INITIUM MIRACULORUM QUAE IN
EXTEROS SCRIPTA SUNT.

51. DE GEORGIO QUI CATARACTAS PERTULIT.

Tempus autem iam sit pauca etiam prodigio-
rum, quae a martyribus in exteris facta sunt, Ro-
manis videlicet Galatis et Cilicibus, Asianis etiam
et Insulanis atque Phoenicibus, Constantinopo-
litanis et Bithyniensibus et Aethiopibus, Thra-
censibus et Medis, Palaestinisque ac Syris et Ela-
mitis, nec non omnibus quae sub caelo sunt gen-
tibus, huic commendare laudem opusculo. Im-

οὐχ οἷός τέ εἰμι τὴν κατάρρησιν καὶ τὴν ἄπαυστον ὄχλησιν ὅτι φασὶ τῶν ἁγίων ἀπροσωπολήπτως πᾶσι νεμόντων τὴν ἰασιν, καὶ πᾶσιν ἴσως ἐφαπλούντων τὰ δῶρα τῆς αὐτῶν ἀλαθότητος, τελευταίους ἡμᾶς ἐν ταῖς αὐτῶν εὐφημίαις τετάχατε, νοθρωτέρους τάχα που καὶ ἀγνώμονας καὶ βραδεῖς πρὸς τὰς ὑπὲρ τῆς εὐεργεσίας χριστηρίου ὥδὰς αἰνιττόμενοι· καίτοι προκρίνεσθαι ἡμεῖς ἂν εἴημεν ἄξιοι, πολὺν ὑπομένοντες κάματον, ὁδοιπορίας τε κόπον ἀνύοντες, καὶ καὶ θαλαττίου καταπτύοντες κλύδονος, καὶ κινδύνων χαλεπῶν ἀνεχόμενοι, καὶ ἀναρίθμητα διαστήματα τέμνοντες, καὶ πόθῳ τῷ πρὸς τοὺς μάρτυρας ἀπ' αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς τῶν ἐσχατῶν

potens enim sum ego ad sufferendum horum ultra calumpniam et molestiam incessabilem; quoniam sanctis, aiunt, sine personarum acceptione distribuentibus omnibus sanitatem, et super omnes aequaliter expandentibus dona bonitatis suae, extremos nos in eorum laudibus ordinastis, imbecilliores fortassis et ingratos atque tardos nos ad gratiarum actionibus plenas pro collatis beneficiis odas. Praesertim cum nos digni simus praeferi, multum sustinentes laborem, itinerisque transigentes fastidium, et marinas respuentes procellas, et saeva pericula patientes, et innumera spatia recusantes, et amore circa martyras habito

ἀπερχόμενοι, καὶ πανταχόσε κηρύττοντες Κύρου καὶ Ἰωάννου τὰ θαύματα, καὶ τὴν ἄρρῆτον αὐτῶν καὶ θεόσδοτον δύναμιν· τούτων δὲ ἡμεῖς τὸν ζῆλον θαυμάζοντες, καὶ τὴν πρὸς τὰς τῶν ἀγίων εὐφημίας σπουδὴν ἀγασσάμενοι, δι' ὀλίγων τὴν λύπην ἀκεσώμεθα, ἀπολογίας αὐτοὺς ἀξιῶσάντες, καὶ τὸ καθ' ἡμῶν περιλύσαντες ἔγκλημα.

Ἦδη μὲν γὰρ προλαβόντες εἰρήκαμεν, ὅτι πίστεως ἕνεκα, τῶν ἐπ' ὀθνείοις γιγνομένων θαυμάτων τὰ ἐπὶ τοῖς αὐτόχθοσι λάμψαντα προεγράψαμεν, καὶ τὴν ὑπὲρ τούτων φθάνωμεν ἀπολογίαν ὑφ' ἑαυτῶν· καὶ ὥς οὔτε τελευταίους ἡμᾶς ὡς ἀχαρίστους ἐτάξαμεν, οὔτε πρώτους ἐκείνους

ab ipsis ad eos novissimis finibus terrae abeuntes, et ubique praedicantes Cyri Iohannisque miracula, et ineffabilem eorum et attributam divinitus fortitudinem. Horum autem nos zelum mirantes, et pro tanto studio quod erga sanctorum laudes habebant obstupescerent, perpaucis tristitiam medeamur, eis rationem digne reddentes, et querelam quae adversus nos erat circumsolventes.

Denique iampridem diximus, quia causa fidei miraculis, quae in exteris facta sunt, ea quae super indigenis refulserunt, praepponentes descripsimus, et pro his apologiam texuisse dinoscimur; et quod neque ultimos vos velut ingratos posuerimus, neque primos illos quasi magis nobis de-

ὡς μᾶλλον ὄντας εὐγνώμονας· τὸ γὰρ ἐν τούτοις προταγῆναι τινα ἢ δεύτερον γραφῆναι τὸν ἔτερον, οὐδὲν οὔτε τὸν δεύτερον ἔβλαψεν, οὐδὲ τούτου τὸν λαβόντα δέδειχε κρείττονα· ἐπεὶ μήτε τοῦ ἀμπελῶνος· ὁ δεσπότης τοῖς ἐργάταις τὸν μισθὸν παρεχόμενος, τῶν ἐσχάτων τοὺς πρῶτον ἐργασαμένους τιμιωτέρους ἡγήσατο· οὔτε τῆς μισθοδοσίας ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρξάμενος τοὺς προλαβόντας ἐμέμψατο, εἰ μὴ ζήλου πλησθέντες ἐγόγγυσαν, καὶ πλείω λαμβάνειν τῶν δεσπισθέντων ἠβούλοντο.

Ἐγὼ δὲ καὶ δέδοικα μήπως ἡμεῖς ἀλεξανδρεῖς ἐπιβλέψοιμτο, ὡς ὑβρισμένοι διὰ τοῦ δοκοῦντος ὑμῖν προτερήματος, εἴπωρ κυβερνῆται

voti sint praetulerimus, iam perhibuimus. In talibus enim praeponere quemquam, aut scripto postponere alium, neque postposito nocuit neque huic praepositum exhibuit meliorem. Nam neque vineaedominus operariis mercedem conferens, eos qui primum operati fuerant, honorabiliore novissimis arbitratus est; neque mercedis dationem a novissimis incipiens, reprehendit eos qui ante laboraverant, nisi quia zelo repleti murmuraverunt, et plus accipere quam sancita fuerant voluerunt.

Ego autem etiam timui ne forte nos Alexandrini reprehenderent, tamquam iniuriam passi propter privilegium quod putatur a vobis, dum gu-

μὲν οἱ τῶν ναυτικῶν τιμιώτεροι, ἐν ἔσχατοις καθέζονται τῶν τριήρων, καὶ τῶν ἵππων ὀπισθεν οἱ ἡνίοχοι, καὶ οἱ πρῶτοι γενέσθαι γλιχόμενοι, πάντως ἔσχατοι προστάττονται γίνεσθαι καὶ πρῶτιστοι μὲν οἱ ἔσχατοι, ἔσχατοι δὲ πάλιν οἱ πρῶτιστοι γίνονται καὶ τὰ τῶν μελῶν ἀτιμότερα, τιμὴν περισσότεραν τὰ δοκοῦντα τυγχάνειν ἀσχήμονα· διὸ καὶ αἰτίαν τῆς τούτων προγραφῆς προσδεξάμενοι, καὶ ὡς ἀναγκαίαν οὖσαν μανθάνοντες, περὶ πρωτείων μὴ μάχεσθε, μήτε τῶν μετὰ ταῦτα τετάχθαι νομίσοιτε, ἵνα μὴ πρὸς αἵρέσεις καὶ σχίσματα διαιρούμενοι, τὸ προσφιλὲς τῶν ἀγίων ἐγκώμιον διατέμνητε,

bernatores qui nautis honorabiliores sunt, in novissimis trierum, et aurigae post equorum clunes positi sedeant. Sed et hi, qui primi fieri appetunt, novissimi fieri cunctorum iubeantur: quin etiam primores quidem novissimi, novissimi vero rursus primores efficiuntur; et quae in membris sunt inhonorabiliora, honorem habundantiorem induunt, et honestatem quae esse inhonesta videntur. Propter quod causam horum praescriptionis admittentes, et veluti necessariam cognoscentes, de primatu litigare nolite; neque si postponamini, vos pertulisse iniuriam arbitramini, ne ad haereses et schismata partiti dilabamini, et amabile sanctorum praekonium reseketis, eorumque

καὶ τῆς αὐτῶν εὐφημίας τὸ φαιδρὸν ἀμαυρώση-
τε· ἀλλὰ χαίροίτε μᾶλλον καὶ ἀλλήλοις συγ-
χαίροιτε, τὰς τῶν ἑτέρων τιμὰς οἰκειούμενοι,
καὶ τὰς οἰκείας δωρούμενοι· καὶ τὸ δὴ μέγιστον
καὶ μακάριον, ὅτι συντελίσαι πρὸς ἔπαινον τη-
λικούτων ἀγίων εὐκλεῶν ἤξιώθητε· φέρε τοίνυν
καὶ ἡμεῖς τὰ τὰς εὐφημίας ἐπαύξοντα θαύμα-
τα^a, καὶ μὴ μοι φαίνοισθε τῶν προτέρων ἐλάσ-
σονες ὑπερβολῇ θαυμάτων νικώμενοι.

^a deest
verbum.

Βοᾶν δὲ τοῦτον ἐκ μέσου δοκῶ τὸν πρεσβύ-
την Γεώργιον, ἡγούμενον μὲν τῆς αὐτῶν ὁμη-
γύρεως, ἡγεῖσθαι δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν θαυμάτων
ἐπαγγελίᾳ γλιχόμενον, ὃς ἀξία καὶ χρόνον καὶ
παλαιότητι θαυμαστὸς τὰ πρεσβεῖα διεξάμενος,

bonae famae pulchritudinem offuscelis. Sed potius
gratulamini, et alternis congratulamini, honores
aliorum proprios facientes, et aliis vestros donan-
tes; et quod est maius atque beatius, quia con-
numerari ad laudem tantorum sanctorum et illu-
strium meruistis. Eia igitur et nos miracula, quae
laudes augmentant, in medium afferamus; et mihi
non apparebitis minores prioribus, miraculorum
eminentia superati.

Porro clamare de horum medio Georgium puto
presbyterum, qui abbas quidem congregationis
eorum erat, et ut in relatione miraculorum dux
fieret, appetebat. Cum autem dignum et tempore

ἡγεῖσθαι καθίστηκεν ἄξιος, καὶ προτραπείς
 πρὸς τῶν ἄλλων ἀγῆσεται, ζῶν ἔτι καὶ τυγχά-
 γων ἐν σώματι, καὶ πᾶσιν ἀπαγγέλλων τῷ στό-
 ματι τὸ γεγονὸς ἐν αὐτῷ τῶν ἀγίων τεράστιον
 ἀγνοεῖ μὲν γὰρ αὐτῶν οὐδεὶς τῶν ἐν ἔτεσι τού-
 τοις τοῖς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα Κύρου καὶ Ἰωάν-
 νου κατειληφόντων τὸ τέμενος· ἴσασι δὲ πάντως
 ὡς οἶμαι· ἀπὸ τσοσούτων γὰρ χρόνων ὁ γέρων
 ὁσίως καὶ καθαρῶς Χριστῷ δουλεύει καὶ μάρ-
 τυσιν, πάντα τελέσας τοῦ κλήρου τὰ τάγμα-
 τα, καὶ χρόνόν τινα τοῦ ναοῦ θαυμαστῶς ἡγη-
 σάμενος.

Κίλιξ ἦν ὁ Γεώργιος καὶ πόλεως οὐκ ἀσή-
 μου πολίτης ἐτύγχανεν· Ταρσὸν γὰρ νῦνχει μη-

et vetustate miraculi primatum sumpsisset, dux
 fieri non immerito visus est, et ad ducatum agen-
 dum ab aliis exhortatus est; qui vivit adhuc, et
 est in corpore, ore referens quod factum est in se
 sanctorum prodigium. Siquidem ignorat hunc nul-
 lus ex his, qui in his septem annis et sexaginta,
 Cyri et Iohannis venerunt ad templum; immo no-
 verunt omnes, ut reor: a tot quippe annis senex
 iste sancte ac pure Christo martyribusque deser-
 vit, cum omnes cleri ordines consummasset, et per
 tempus aliquod templo mirabiliter praeuisset.

Cilix erat Georgius, et civitatis non ignotae ci-
 vis, Tarso enim gloriabatur metropoli, et Pau-

τρόπολιν , καὶ Παῦλον ἐκάλει συνήγορον , ἐπὶ πολίτῃ καὶ πόλει γαυρούμενος , καὶ τοῦτοις οὐκ ἀγεννῶς σεμνυνόμενος· οὗτος οὖν ὁ Γεώργιος ἐν παισὶ τελῶν , καὶ μειρακίοις φέρων τὴν δίκαιαν , τῆς πατρίδος ἐκδημεῖ σὺν τοῖς φύσασιν· τῆς ἐκδημίας δὲ σκοπὸς ὑπῆρχε καὶ πρὸφασις ἡ εἰς Μηνᾶν τὸν ἅγιον τὸν ἐν τῇ Μαριώτῃ προσκύνησις· ἦν τῆς Ἀλεξάνδρου κατειληφότες ἀπεδίδου τῷ μάρτυρι· καὶ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς χειμῶνος κωλύσαντος , καὶ χρόνου μικροῦ διῖππευσαντος , τοῦ παιδὸς ὁ πατὴρ ἐτελεύτησεν , καὶ ὁ παῖς ὀρφανὸς κατελίπετο , καὶ τῆς ὀρφανίας ἀκόλουθος ἡ τῶν ὀφθαλμῶν ἐγένετο στέρησις , ἐκ πάθους ἐπιχύσεως ρεύσασα.

lum vocabat coassertorem , in concive ac civitate gloriatus, et his non ignobiliter decoratus. Illic ergo Georgius conversationem inter infantes et pueros agens , a patria peregre proficiscitur cum parentibus. Porro peregrinationis intentio et occasio erat ad Mennan sanctum profectionis, et apud Mareoten adorationis devotio ; quam cum Alexandriam pervenissent , martyri reddiderunt. Cumque reditum illis hiemps prohibuisset , et tempus modicum praeterisset , pueri pater defunctus est , et orphano puero derelicto, orphanitatis successor oculorum est effecta privatio, a fusionis passione diffusa.

Ἰατροῦ δὲ παντὸς πρὸς τὸ πάθος ὀκλάσαν-
τος, καὶ διαῤῥήδην τὴν ἥτταν ὁμολογήσαντος,
Κῦρος εὐθὺς καὶ Ἰωάννης οἱ μάρτυρες θεραπευ-
ταὶ τοῦ πάθους ἡγγέλλοντο· εἰς οὓς ἐλθὼν ὁ
Γεώργιος τοὺς εἰρηκότας οὐκ αἰσχυνέ· τὴν τε
Γὰρ ἐπίχυσιν ἀπεδύσατο, καὶ τὴν γλυκεῖαν ἀνεί-
ληφεν ὄρασιν· τῆς ὑγείας δὲ τοῦτο ἦν ὡς φασὶ
τὸ βοήθημα· τυρὸν αὐτῷ τρίψαι τὸν ἐκ Βιθυ-
νίας ἐρχόμενον, καὶ κηρωτῇ συμμίξαι καὶ μό-
νον ἐπιθῆναι τοῖς ὀφθαλμοῖς οἱ τῆς ῥώσεως τέκτο-
νες ἐπιτρέπουσι μάρτυρες· καὶ πεπραχότος αὐ-
τοῦ τῶν ἀγίων τὴν κέλευσιν, ἅπαν μὲν εὐθὺς
τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ὑγρὸν κατεφέρειτο· καθαραὶ δὲ
κόραι καὶ διαυγεῖς, τῆς παχείας ἐκείνης ὕλης

* *dic dede-
core non
adfecit.*

Medico autem omni circa passionem deficiente,
sparsimque sui superationem confitente, Cyrus
statim et Iohannes martyres, curatores passionis
enunciantur; ad quos Georgius veniens, praedi-
ctos non est reveritus *, et cataractas deposuit,
et dulcem visus percepit intuitum. Porro sanitatis
hoc erat, ut inquit, auxilium. Caseum illi terere
a Bithynia delatum, et ceroti miscere et super-
ponere oculis, sanitatis fabricatores praecepiunt
martyres; eoque agente iussionem, sanctorum, om-
nis quidem confestim oculorum humor deorsum
fluebat; mundae autem pupillae ac lucidae factae,
a crassa illa materia liberatae remanebant, et lu-

ἀπαλλαγεῖσθαι διέμενον, καὶ φῶς ἀνεμποδίστως ἐδέχοντο, καὶ λοιπὸν ἐνήργουν, ἣν παρὰ τοῦ πάθους ἔσχον ἐνέργειαν καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἐπ' αὐτῷ γεροντὸς ἐλέχθη τεράστιον· τᾶλλα δὲ τοῖς ἀγίοις εἰς αὐτὸν πραχθέντα χαρίσματᾶ, μακρὸν ἂν εἴη καθ' ἐν διηγήσασθαι, συγγραφῆς ἰδίας δεόμενα, καὶ χρόνου πλείονος χρῆζοντα, τοῦ νῦν αὐτοῖς προσνεμηθῆναι κατ' ἰσομοιρίαν ὀφείλοντος.

Ἴνα δὲ μὴ τούτου χάριν ἄγραφα ταῦτα καὶ ἀμνημόνευτα καταλίψωμεν, καὶ ταύτας δόξωμεν ἀδικεῖν τὸν ἀκούοντα, ἐνὸς ἢ δευτέρου μνη-

men sine impedimento recipiebant, et deinceps operabantur operatione quam ante passionem habuerant. Et hoc quidem quod factum est in eo prodigium, dictum est. Alia vero quæ a sanctis in ipso charismata gesta sunt, longum profecto est enarrare per singula, cum scripto proprio egeant, plurimoque tempore opus habeant, quam nunc eis secundum æquiperationem tribui debeat.

Ne vero huius rei gratia hæc non scripta, vel sine commemoratione dimittamus, et hoc modo audientem lædere videamur, unius vel duum recordabimur, et hæc recedentes quantum virtus suppeditat. Suscipiunt Georgium cum puer esset clementissimi martyres, et paternis eum diligentes visceribus, dimittere rursus ad genitricem mi-

σθῆσομαι, καὶ ταῦτα συντέμνων ὡς δύναμις (1)
 λαβόντες γὰρ ξένον ὁμοῦ καὶ τυφλόν, ὀρφανόν
 τε καὶ πλανήτην καὶ πένητα, πάντα συντόμως
 ἰάσαντο· πατρὶδος στέρησιν, οἰκειωσάμενοι· τύ-
 φλωσιν, τοὺς ὀφθαλμοὺς καταυγάζαντες· ὀρφα-
 νεία, πατέρες γενόμενοι· ἀλλότριον οἰκειώσαν-
 το· πενίαν κατ' ἄμφω, ψυχὴν λέγω καὶ σῶμα,
 πλουτοῦντες, εἴπερ καὶ κατὰ σῶμα πλουτεῖν
 κατέδεχέτο· τοῦτον γὰρ ὡς τὸν παλαιὸν Σαμουὴλ

nime iudicarunt, sed vice patris habita, cum ma-
 tre liberos dividunt, et huic filiabus attributis
 quae duae erant superadultae, Georgium ipsi su-
 scipiunt, iuramentis per somnium genitrici cre-
 dere suadentes, ab eis fore sanandum. Ante sa-
 nitatem quippe facta sunt haec, seque facturos
 quod pater, etiam si superstes esset, utique non
 fecisset. Quod consummaverunt, et quod dixere
 veraciter operati sunt. Recepto enim peregrino si-
 mul et caeco, pupillo, vago, et paupere, omnia
 compendio sanaverunt; patriae videlicet privatio-
 nem, proprium facientes; caecitatem, oculos il-
 luminantes; orphanitati patres effecti; erratico
 habitationem tribuentes; paupertatem secundum
 utrumque, corpus scilicet et animam, locupletan-
 tes, si certe et secundum corpus locupletari per-

(1) Abhinc desiderantur tres pericopae in graeco textu,
 quas latinus conservavit.

κατὰ τὸν αὐτῶν σηκὸν ἀνατρέφοντες, καὶ ἀρετῆς παιποιήκασι κτήτορα, καὶ εἰς κλῆρον κατ' ὀλίγον προήγαγον, τὸν καταλλήλως ταῖς ἡλικίαις ἀρμόζοντα· καὶ τῆς αὐτῶν οἰκονομίας ἡξίωσαν, ὅτε ταύτην διέπειν ἡδύνατο· τοῦτο θανάτου δὺς ἐλυτρώσαντο, προσθήκην ἐτῶν καὶ ζωῆς χαρίσάμενοι.

Λοιμὸς ἦν, καὶ οἱ τότε νοσοῦντες πρὶν ἢ διαγνωσθῆναι τὴν νόσον ἀπέθνησκον· ἐνόσησε καὶ Γεώργιος, καὶ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων, τῆς παρούσης ζωῆς ἐκδεδήμηκεν· καὶ τοὺς ἀγγέλους ὁρᾷ λαβόντας αὐτὸν καὶ ἀπάγοντας, καὶ Κύρον αὐτοῖς καὶ Ἰωάννην συναπτόντας τοὺς μάρτυρας, καὶ χαρίζεσθαι αὐτοῖς πρεσβύτην

misisset. Hunc enim sicut veterem Samuelem in templo suo alentes, virtutum possessorem fecerunt, et in clerum paulatim provexerunt, qui convenienter in singulis aetatibus congruebat, suaque dignum dispensatione fecerunt, cum hanc moderari valuisset. Hunc a morte bis liberaverunt, augmentum dierum et vitae donantes.

Pestilentia erat, et qui tunc aegrotabant, prius quam languor nosceretur, moriebantur. Aegrotavit etiam Georgius, et expletis terminis vitae, praesentem obiit vitam, videtque angelos accipientes se et deducentes, et Cýrum eis et Iohannem martyras occurrentes, et donari sibi presby-

σθήσομαι, καὶ ταῦτα συντέμνων ὡς δύναμις (1)
 λαβόντες γὰρ ξένον ὁμοῦ καὶ τυφλόν, ὀρφανόν
 τε καὶ πλανήτην καὶ πένητα, πάντα συντόμως
 ἰάσαντο· πατρὶδος στέρησιν, οἰκειωσάμενοι· τυ-
 φλωσιν, τοὺς ὀφθαλμοὺς καταυγάσαντες· ὀρφα-
 νεῖα, πατέρες γενόμενοι· ἀλλότριον οἰκiewσαν-
 το· πενίαν κατ' ἄμφω, ψυχὴν λέγω καὶ σῶμα,
 πλουτοῦντες, εἴπερ καὶ κατὰ σῶμα πλουτεῖν
 κατέδεχέτο· τοῦτον γὰρ ὡς τὸν παλαιὸν Σαμουὴλ

nime iudicarunt, sed vice patris habita, cum ma-
 tre liberos dividunt, et huic filiabus attributis
 quae duae erant superadultae, Georgium ipsi su-
 scipiunt, iuramentis per somnium genitrici cre-
 dere suadentes, ab eis fore sanandum. Ante sa-
 nitatem quippe facta sunt haec, seque facturos
 quod pater, etiam si superstes esset, utique non
 fecisset. Quod consummaverunt, et quod dixere
 veraciter operati sunt. Recepto enim peregrino si-
 mul et caeco, pupillo, vago, et paupere, omnia
 compendio sanaverunt; patriae videlicet privatio-
 nem, proprium facientes; caecitatem, oculos il-
 luminantes; orphanitati patres effecti; erratio-
 nationem tribuentes; paupertatem secundum
 utrumque, corpus scilicet et animam, locupletan-
 tes, si certe et secundum corpus locupletari per-

(1) Abhinc desiderantur tres pericopae in graeco textu,
 quas latinus conservavit.

κατὰ τὸν αὐτῶν σικὸν ἀνατρέφοντες, καὶ ἀρε-
τῆς πεποιήκασι κτήτορα, καὶ εἰς κληρὸν κατ'
ὀλίγον προήγαγον, τὸν καταλλήλως ταῖς ἡλι-
κίαις ἀρμόζοντα καὶ τῆς αὐτῶν οἰκονομίας ἡξίω-
σαν, ὅτε ταύτην διέπειν ἡδύνατο· τοῦτο θανά-
του δὺς ἐλυτρώσαντο, προσθήκην ἐτῶν καὶ ζωῆς
χάρισάμενοι.

Δοιμὸς ἦν, καὶ οἱ τότε νοσοῦντες πρὶν ἢ δια-
γνωσθῆναι τὴν νόσον ἀπέθνησκον· ἐνόησε καὶ
Γεώργιος, καὶ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρωθέν-
των, τῆς παρούσης ζωῆς ἐκδεδήμηκεν· καὶ τοὺς
ἀγγέλους ὅρα λαβόντας αὐτὸν καὶ ἀπάγοντας,
καὶ Κύρον αὐτοῖς καὶ Ἰωάννην συναντῶντας τοὺς
μάρτυρας, καὶ χαρίζεσθαι αὐτοῖς πρεσβύτην

misisset. Hunc enim sicut veterem Samuelem in
templo suo alentes, virtutum possessorem fece-
runt, et in clerum paulatim provexerunt, qui con-
venienter in singulis aetatibus congruebat, sua-
que dignum dispensatione fecerunt, cum hanc mo-
derari valuisset. Hunc a morte bis liberaverunt,
augmentum dierum et vitae donantes.

Pestilentia erat, et qui tunc aegrotabant, prius
quam languor nosceretur, moriebantur. Aegro-
tavit etiam Georgius, et expletis terminis vitae,
praesentem obiit vitam, videtque angelos acci-
pientes se et deducentes, et Cýrum eis et Iohan-
nem martyras occurrentes, et donari sibi presby-

πρεσβεύοντας, ὅπερ ποιεῖν ἔλεγον αἱ δυνάμεις
μὴ δύνασθαι, Δεῖω δὲ Θεσπίσματι κατὰ τρό-
πον δουλεύουσαι· μένειν δ' αὐτῶν τὴν πρὸς θεὸν
ἱκεσίαν ἀπήγγελλον, καὶ δευτέραν αὐτοῦ προσ-
δέχεσθαι κέλευσιν· ταύτην λαβόντες οἱ μάρτυ-
ρες τὴν ἀπόκρισιν, πρὸς ἱκεσίαν ἐτρέποντο, καὶ
πρὸς θεὸν τὰ γόνατα κλίναντες, δωρηθῆναι αὐ-
τοῖς τὸν λάτριν ἐδέοντο· καὶ τούτων τοιούτων,
ἀπ' οὐρανοῦ φωνὴ κατεφέρετο, διδόναι προστά-
τούσα τοῖς μάρτυσι τὸν πρεσβύτερον, καὶ χρό-
νους εἴκοσι ἐν σαρκὶ διορίζουσα· καὶ οὕτω μὲν
οὗτος ὁ θαυμάσιος τὸν τότε διέφυγε θάνατον,
Ἰζακίου πλεον ἔτη πέντε ζωῆς κομισάμενος,
μαρτύρων σπουδῇ καὶ Δεῖω δωρήματι· ὅτε δι

terum intercedentes, quod se facere non posse
virtutes illae dicebant, divinae sanctioni more so-
lito servientes; expectare autem factam ad Deum
supplicationem eorum, et alterum eius praesto-
lari praeceptum ferebant. Hac martyres respon-
sione accepta, vertebantur ad preces, ad Deum-
que genibus flexis, donari sibi cultorem depre-
cabantur. Et hoc facientibus, e caelo vox fereba-
tur deorsum, martyribus presbyterum dari prae-
cipiens, et annis in carne vivere viginti definiens.
Et sic quidem iste mirabiliter mortem quae tunc
urgebat evasit, plus quam Ezechias vitae annos
quinque percipiens, studio martyrum donoque

τὴν εἰκοσαετῇ τῆς ζωῆς χρόνον ἐπλήρωσε, πάλιν ἀπέθνησκει, καὶ τὴν παροῦσαν ζωὴν κατέλιμπανεν, τοῖς λαβοῦσιν ἀγγέλοις ἐπόμενος· ἀλλὰ πάλιν συναντήσας τοῖς μάρτυσιν, πάλιν ὡς τὸ πρότερον ἀπελύετο, χρόνον ζωῆς εὐτυχήσας ἀόριστον· ὃς δεύτερον τεθνεώσ, καὶ φυγὼν ἐκ θανάτου τὸ δεύτερον, τῆς τῶν ἀγίων πρὸς θεὸν παρρησίας ἔσθηκεν ἔλεγχος, καὶ εἰκὼν τῆς αὐτῶν ἰσχύος καὶ χάριτος· ἡμεῖς δὲ τὸν πρεσβύτερον τοῦτον τὸν θεσπέσιον ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύειν τοὺς ἁγίους αἰτήσαντες, καὶ προστάτας ποιεῖν καὶ ἡμῶν ἀξιώσαντες, ἐφ' ἐτέρου βαδίσωμεν διήγησιν θαύματος.

divino. Cum autem vicennale vitae tempus expleisset, denuo moriebatur, et vitam praesentem deserebat, angelos se tollentes secutus: sed iterum occurrens martyribus, iterum sicut prius absoluebatur, tempus vitae infinitum adeptus. Qui secundo defunctus, et a morte secundo clapsus, sanctorum apud Deum habitaculi confidentiae constitit index, et imago virtutis eorum et gratiae. Nos autem presbyterum istum egregium pro nobis intercedere apud sanctos petentes, et patronos etiam nostrum facere postulantes, ad alterius gradiamur narrationem miraculi.

β. ΠΕΡΙ ΖΩΣΙΜΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΙΗΤΡΟΥ ΕΧΟΝΤΟΣ ΠΑΡΕΣΙΝ.

Ἦλθέ ποτε καὶ βυζάντιος Ζώσιμος τοῦνο-
μα, ἀρχιητρός τὸ ἐπιτήδευμα, καὶ τὸ πάθος
παράλυτος· καὶ πόθεν μὲν αὐτῷ τὸ πάθος γε-
γένητο, λέγειν οὐκ ἔχομεν, πλὴν ὅτι πάρετος
ἦν, καὶ τὰ τῆς παρέσεως ἔφερε σήμαντρα, οὐ
μέλει ἐνὶ βαστάζων τὴν πάρεσιν, ἀλλ' ὅλοις
καὶ τῷ ταῦτα συνέχοντι σώματι· οὗτος οὔτε δυ-
σὶν ἤρκειτο βαστάζεσθαι, ἀλλὰ πλειόνων ἰδέε-
το· οὔτε ἐν κλίνῃ τιθέμενος, ὅλως ἑαυτὸν στρέ-
φειν ἠδύνατο, ἀλλ' ἐτέρου τοῦ στρέφοντος ἔχρη-
ζεν· οὔτε βρωμάτων ἀπτόμενος οἰκείαις χερσὶ
μετελάμβανεν, ἀλλ' ἄλλος αὐτὸν παριστάμε-
νος ἔτρεφεν, καὶ ὡς οὐκ ἦν ἱατρός ἀπηλέγχε-

52. DE ZOSIMO ARCHIATRO PARALYSIN SUSTINENTE.

Venit aliquando et byzantinus Zosimus nomi-
ne, studio vero medicus summus, et paralyticus
passione. Et unde illi passio facta est, dicere non
habemus, praeter quod dissolutus erat, et para-
lyseos ferebat insignia, non uno membro portans
ipsam dissolutionem sed omnibus, et ipso quoque
corpore quod membra continet omnia. Hic ne-
que duobus contentus erat ad deportandum, sed
plurimis opus habebat; neque in lecto iacens om-
nino se ipsum vertere poterat, sed alterius, qui
se verteret, indigebat; neque cibos propriis tactos

το, καὶ τὴν τέχνην ἀσθενοῦσαν ἐδείκνυε, καὶ ἄλλοις ἐπαγγελόμενος ἴασιν, ἐαυτῷ βοηθεῖν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ' εἰς ἄμυναν ἐκάλει τοὺς μάρτυρας.

Ἐλθὼν οὖν πρὸς τοὺς ὄντως ἰατροὺς καὶ ὁ Ζώσιμος, καὶ μαρτυρήσας αὐτοῖς τὸ προσδόν ἀλεξίκακον, τούτου τυχεῖν ἐλιτάνευε, καὶ λιτανεύων ἐπέτυχε, καὶ τυχὼν ἀπήλαυε ῥώσεως· τρεῖς γὰρ μόνας ἡμέρας τοῖς ἀγίοις εὐξάμενος, εἰς λουτρὸν ἐλθεῖν προσετάττετο, καὶ θερμοῖς τὸ σῶμα λούσασθαι νάμασιν· καὶ δὴ πεισθεὶς τοῖς κελεύσασιν, οἱ θειώτατοι γὰρ ἐτύγχανον μάρτυρες, εἰς τὸ λουτρὸν παραγίνεται, καὶ τῶν ἱμῶν ἀέρων ἔνδον γενόμενος ἐπὶ στιβάδος

manibus percipiebat, sed alius astans eum alebat; et quasi medicus non esset, convincebatur; et qui aliis repromittebat sanitatem, sibi auxiliari non poterat, sed ad praesidium martyras invocabat.

Cum ergo et Zosimus ad eos qui revera medici sunt venisset, et testimonium illis remedii quod ab ipsis dabatur perhibuisset, hoc adipisci deprecabatur; et deprecatus, consecutus est; et consecutus, sanitate potitus est. Cum enim solis tribus diebus sanctos orasset, ad balneum venire praecipitur, et calidis corpus lavare fluentis; qui iubentibus obediens, divini enim martyres erant, ad balneum venit, et intra ferventiores inventus aëres, supra stramentum ab his qui hunc gesta-

ὑπὸ τῶν αἰρόντων ἐτίθειτο· τεθηκότες δὲ τὸν Ζώσιμον οἱ βαστάζοντες, οἰκονομίᾳ θεοῦ τῶν ἐμπύρων ἐξείσαν, τῆς ἐξόδου τὴν ἀρορμὴν τῶν χρειωδῶν τὴν εἰσφορὰν ποιησόμενοι.

Τούτων δὲ ποιησαμένων τὴν ἐξοδὸν, Κύρος ὁ μάρτυς ἐν μοναχοῦ σχήματι τῷ νοσοῦντι παρίσταται, οὐκ ὄναρ ὡς τοῖς πλείοσι φαίνεται, ἀλλ' ὕπαρ ὡς ἦν τε καὶ γράφεται καὶ φανείς ἀναστῆναι τῷ νοσοῦντι προσέταττεν, καὶ θερμοῖς ἐνκυβιστῆναι τοῖς νάμασιν· ὁ δὲ μὴ θαμβηθεὶς πρὸς τὴν ὄρασιν, μηδ' ὁλως εἰς νοῦν προσλαβὼν τὸ παράδοξον, τοῦτο τέτυχότος τοῦ μάρτυρος ὡς ἂν μὴ φόβῳ πάθοι τί τὴν διάνοιαν, μὴ δύνασθαι πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· ἀλλὰ πά-

verant ponitur. Cumque posuissent illum qui portabant, dispensatione Dei a locis illis ferventioribus exierunt, exitus occasionem necessariorum illationem ferentes.

His autem exeuntibus, Cyrus ille martyr in monachi schemate astat aegrotus, non in somnis, ut multis apparet, sed in veritate, sicut erat et pingitur; et apparens, surgere languenti praecipiebat, et in calida mergi fluenta. At ille nil ad visionem stupefactus, nec omnino in mentem assumens admirationem illam quam tunc martyr patraverat, nequid timore pateretur in mente; non posse se, ad eum respondit. Sed iterum cum mar-

λιν τοῦτο ποιεῖν τοῦ φανέντος προΐρόντος μάρ-
τυρος, καὶ κατὰ βραχὺ καταλαμβάνειν τὴν ἔμ-
βασιν, καὶ κατιέναι λουσάμενον, πρὸς τὸ κε-
λευσθὲν ἐβιάζετο, δύναιμι αὐτῷ τοῦ λαλοῦν-
τος ἐμπνεύσαντος· καὶ χερσὶ καὶ ποσὶ κυλινδού-
μενος, καταλαμβάνει μόλις τὴν ἔμβασιν, ὅφειας
δίκην συρόμενος, καὶ ὡς ἴσχυσε κατελθὼν εἰς
τὰ νάματα, ἀνελήλυθεν ὡς οὐκ ἤλπισεν· δύνον-
τι μὲν γὰρ ἡ νόσος αὐτῷ συνεδάπτετο, ἀνιόν-
τι δὲ οὐδ' ὅλως αὐτῷ συνανήρχετο.

Τότε τὴν ἐν τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ ἡ τοῦ
θερμοῦ ὕδατος ἔμβασις ἐμιμήσατο, οὐκ ἄγγε-
λον δεξαμένη λουσόμενον, καὶ τῇ καταβάσει τὸ
νάμα ταρασσόντα, ἀλλὰ Κύρον ἰδοῦσα τὸν μάρ-

tyr qui apparuerat, hoc facere et ad solium pau-
latim venire, ac descendere lavaturum praecepis-
set, ad id niti quod iussum fuerat languidus co-
gebatur, sibi eo qui loquebatur inspirante virtu-
tem, manibusque ac pedibus provolutus vix ad
solium pervenit, instar colubri tractus, et sicut
valuit in fluenta descendens, sicut non speravit
ascendit. Denique languor quidem occidenti con-
sepeliebatur, sed cum scandente iam nullatenus
ascendebat.

Tunc probatae piscinae lavacrum, calidi la-
ticis solium imitatum est, non angelum lavan-
dum suscipiens, et aquam descensione sua tur-

τυρα , καὶ τὸ τούτου δεξαμένη φιλάνθρωπον
 θέσπισμα· ὅθεν παράλυτον λαβοῦσα τὸν Ζώσι-
 μον, ἐρρώμενον ἀπεδίδου τῷ στείλαντι· καὶ μὴ
 κινούμενον δεξαμένη τὸν ἄρρώστον, ὑγιᾶ τοῦ-
 τον ἀπέλυε καὶ εὐκίνητον· ὃς κατ'ἰὼν μὲν ἐν τοῖς
 γάμασιν παρεστῶτα τὸν ἅγιον ἔβλεπεν· ἀνιὼν δὲ
 τοῦ θερμοῦ καὶ φιλόφρονος ὕδατος, τὸν ἰατρὸν
 ἰδεῖν οὐκ ἠδύνατο· καὶ ἦν οὐδὲ ῥωσθεὶς ὁ Ζώ-
 σιμος ἄλυπος· ἔχαιρε μὲν γὰρ ὅτι τὴν νόσον
 ἀποβαλὼν τῆς ῥώσεως ἔτυχεν· ἥσχαλλε δὲ ὅτι
 τὸν δεδοκὸτα τὴν ῥῶσιν οὐκ ἔβλεπε· χαίρων δ'
 ὁμοῦ καὶ λυπούμενος, ἔξω τῶν θερμοῶν ἀέρων
 ποσὶ χρώμενος ἔτρεχε θεὸν ἀνυμνῶν καὶ τὸν ῥώ-

bantem ; sed Cyrum martyrem videns et huius-
 piam sanctionem admittens. Unde Zosimum quem
 dissolutum susceperat , incolumem ei qui miserat
 reddidit ; et quem infirmum qui non movebatur
 accepit , sanum hunc dimisit , et facile motibus
 suis utentem. Qui cum in fluentia descenderet ,
 praesentialiter sanctum videbat astare ; ascendens
 vero a calida et benigna aqua , medicum videre
 non poterat. Et non erat Zosimus etiam sanus ef-
 fectus sine tristitia ; nam gaudebat quidem quia
 languore deposito sanitatem adeptus est , trista-
 batur autem quia sanitatis non videbat datorem.
 Gavisus autem simul et maestus extra calidos aë-
 res usus pedibus discurrebat , hymnum Deo di-

σαντα μάρτυρα μεθ' οὗ καὶ πάντες οἱ βλέπον-
τες οἰκεῖοι τὲ καὶ ἀλλότριοι, μίαν εὐφημίας
ᾧδὴν ἀνεφέροντο, αἰνοῦντες Χριστοῦ τὴν εὐμέ-
νειαν, καὶ τὴν ἐναργῆ τῶν μαρτύρων ἐπίσκεψιν
καὶ τὸ λουτρὸν ὡς τὸν νεῶν κατελάμβανον, καὶ
ἔνδον εἰσιόντες ἐλούοντό τε καὶ ἠύχοντο, νεῶν
αὐτὸ καὶ λουτρὸν ὀριζόμενοι, καὶ διπλὴν ἐκεῖ-
θεν τὴν εὐλογίαν καρπούμενοι.

γγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΟΥ.

Διαδεχέσθω δὲ τὸ μικρὸν τοῦτο λουτρὸν καὶ
βραχύτατον ἢ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος θάλασ-
σα, καὶ τὸ ρεῖθρον τὸ θερμὸν καὶ γλυκύτατον,

cens, et qui sanaverat martyri. Cum quo et om-
nes qui viderant, proprii videlicet et alieni, ex-
tranei et compatriotae, unum praeconii canticum
referebant, laudantes Christi benignitatem, et ma-
nifestam martyrum visitationem. Et ad balneum
tamquam ad templum veniebant, et introeuntes
lavabant; tunc et orabant, templum id et bal-
neum definientes, duplamque illic benedictionem
carpentes.

53. DE PUERO ELÉUTHEROPOLITA.

Succedat vero pusillo huic et brevissimo bal-
neo mare magnum et spatiosum, et fluento ca-
lido ac dulcissimo salsum et frigidissimum, et

τὸ ἀλμυρὸν καὶ ψυχρώτατον , καὶ Κωνσταντινούπολιν Ἐλευθερόπολιν , καὶ τὸν Ζώσιμον ὁ Προκόπιος , μᾶλλον δὲ ὁ τοῦ Προκοπίου δοῦλος Θεόδωρος , καὶ τὴν τῶν ἀγίων εὐφημίαν αὐξήτωςαν , μέρος καὶ αὐτοὶ τῶν ἐγκωμίων γιγνόμενοι. Ἐλευθερόπολιν ὥκει Προκόπιος , Παλαιστίνης δὲ πόλις καθέστηκε , καὶ τῶν ταύτης ἐμφανῶν ἐγνωρίζετο , καὶ δοῦλον ἐκέκλιτο τὸν Θεόδωρον· ἔσχε δὲ πάθος δυσίατον , τὴν τῆς ῥινόος ὑπερσάρκωσιν , ἣν ἐξ ἰατρῶν οὐδεὶς δυνηθεὶς ἀποτρίψασθαι , εἰς Ἰαλεξάνδρειαν ἐπιλαβὼν τὸν Θεόδωρον , Κύρῳ καὶ Ἰωάννῃ προσελθεῖν προαιρούμενος , καὶ πρὸς αὐτῶν τὴν τριπόθητον ἴασιν δέξασθαι· καὶ αὐτὸς μὲν προσελθὼν οὐκ ἀπέ-

Constantinopoli Eleutheropolis , Zosinoque Procopius , immo Procopii servus Theodorus , atque sanctorum laudibus superaddant, pars et ipsi praeconiorum effecti. Eleutheropoli habitabat Procopius , quae civitas est Palaestinae provinciae , et erat ex huius illustribus , et servum possidebat Theodorum. Habebat autem passionem insanabilem , carnem videlicet quae supra nasum excreverat. Quam cum ex medicis delere quisquam minime valuisset , Alexandriam navigia venit , sumpto Theodoro , ad Cyrum et Iohannem procu-rans accedere , et ab eis ter desiderabilem sanitatem percipere. Et ipse quidem cum accessisset ,

τυχεν, ἀλλ' ἔτυχεν ὧν ἡβούλετο, εἰ καὶ χρόνῳ πολλῷ καὶ τυχῶν ἀνεπαύσατο· πέπερ δ' ἦν τὸ βοήθημα τηγάνῳ φρυγόμενον, καὶ τῆς ρίνος εἴσω βαλλόμενον.

Προκοπίου δὲ προσκαρτεροῦντος τοῖς μάρτυσιν, γέος ὧν ὁ Θεόδωρος, συχνώτερον τῇ θαλάσῃ προσέβαλλε, καὶ τοῖς ταύτης προσέχαιρε ρεύμασιν· ἐκθύμως τε αὐτοῖς ἐνεκυβίστα τὲ καὶ ἐνήχετο· ἀλλ' ἐν μιᾷ κολυμβῶντα καὶ παίζοντα, καὶ τοῖς κύμασιν ἀνθηρῶς προσπαλαίοντα κύων συρθεὶς ὁ θαλάττιος, τῆς πτέρνης δακὼν εἴλκεν εἰς πέλαιος, καὶ μικρὸν ἐκσύρας διάστημα, ψάμμῳ βυθία προσέχωσε, τεθνάναι νομίσας τὸ θήραμα, καὶ βρῶσιν ταμιευόμενος

desiderio non est fraudatus, sed quae voluit prorsus obtinuit, licet tempore multo cum obtinuisset quieverit. Piper autem erat medicina illa, sartagine torridum, et inter nasum immissum.

Procopio autem apud martyras perseverante, iuvenis cum esset Theodorus, frequentius se in mare iactabat, et huius fluoribus aggaudebat, alacriusque se in hos mergebat cernuum, et natabat. Sed quadam die natantem, et tocantem atque cum fluctibus viriliter colluctantem, canis marinus veniens, calcaneumque remordens, traxit in pelagus, et modico spatio tractum, in harena profundius obruit, praedam mori putans,

ἔτοιμον· ὁ δὲ ἐτεθνήκει μὲν οὕτω, εἰ καὶ εἰς
 ἄδου ταμεῖον ἐκέκρυπτο, Κῦρον εὐρὼν ἀρωγὸν
 καὶ Ἰωάννην ἐν ὕδασιν· ἐλχόμενος μὲν γὰρ Θεό-
 δωρος ἐπεκαλεῖτο τὸν μάρτυρα· ὑπὸ ψάμμον δὲ
 κείμενος, Κῦρον ἐν νῶ καὶ Ἰωάννην ἐλάμβανε·
 καὶ ὡς πλησίον ἦν αὐτῷ ἐμνημόνευσεν, καὶ ἐκ
 τοῦ πελάγους αὐτῷ βοηεῖν ἐλπίστανε, καὶ ῥύε-
 σθαι τοῦ συνέχοντος κλύδωνος, ἐκβύθιος ὢν·
 καὶ ἐβόα Θεόδωρος, καὶ ἐξ οὐρανῶν οἱ μάρτυ-
 ρες τῆς δεήσεως ἤκουον, καὶ τῶν τριχῶν τὸν
 τεθαμμένον ἀρπάσαντες, μὴ βοᾷν πρὸς αὐτὸν
 ἀπεφθέγοντο, καὶ τοῦτον τῆς ὑγρᾶς ἐξενέγκαν-
 τες, ἐπὶ γῆς τιθέασιν, οὐκ ἐμπνέοντα νέον Ἰω-

et escam praeparatam reservans. At ille nondum
 quidem moriebatur, licet in inferni penetrali oc-
 cultaretur, Cyro in aquis adiutore Iohanneque re-
 perto. Siquidem dum traheretur Theodorus, mar-
 tyres invocabat; dum vero sub harena iaceret,
 Cyrum Iohannemque in mentem sumebat, et quod
 proximus esset eorum commemorabat, et de pe-
 lago auxiliari sibi et eruere a continuo aestu ro-
 gabat. Et cum in profundis esset, clamabat Theo-
 dorus, et de caelis deprecationem martyres au-
 diebant, et auditâ continuo veniebant. Ergo mar-
 tyres velociter assistentes, et per capillos sepultum
 arripientes, noli clamare, ad eum dicebant, Hoc
 ab humido educto super aridam posuerunt, non

νᾶν δεικνύντες Θεόδωρον, καὶ τὴν προὴν δὲ μετ' οὐ πολὺ χαρισάμενοι, πρὸς αἴσθησιν ἤγον τοῦ τραύματος, ὅπερ ὁ κύων ἐνεργάσατο δῆγματι τῆς πτέρνης γὰρ τοῖς ὁδοῦσι δραξάμενος, καὶ ἐκ ταύτης ἔλκων τὸν ἄνθρωπον, ἅπαν αὐτοῦ τὸ πέλμα μέχρι δακτύλων ἐμέρισεν· ὅπερ ὡς ἀπὸ δένδρου φύλλον κρεμόμενον καὶ τῇδε κἀκεῖσε φερόμενον, τῷ τῆς κηρωτῆς φαρμάκῳ προσήνωσαν, βραχυτάτῃ ῥοσῇ πόδα καὶ ψυχὴν χαρισάμενοι, καὶ φυγὴν τοῦ Θηρὸς ἀπροσδόκητον· ἡμεῖς δὲ σὺν αὐτῷ, ἔτι γὰρ τῷδε τῷ βίῳ περιέστιν, καὶ τοῖς τότε παροῦσι, καὶ τοῖς ἀρτίως ἀκούουσιν, τοὺς σεσῶκotas ὑμνήσαντες, καὶ οὕτως ὀξέως ἐπικουρεῖν καὶ ἡμῖν ἐν κινδύνοις αἰ-

spirantem iuvenem, Ionam ostendentes Theodorum; et spiritum non post multum donantes, ad sensum ducebant vulneris, quod canis operatus est morsu; calcaneo quippe dentibus apprehenso, et taliter homine tracto, totum illius calcaneum ad digitos usque partitus est. Quem sicut folium quod ex arbore pendet, et hac illacque defertur, cerote medicamine adunarunt, brevissimo momento pedem animamque donantes, et inperate a bestia fugere concedentes. Porro nos cum eo, adhuc enim huic superest vitae, et his qui tunc aderant et qui modo audiunt, eos qui salvum fecerunt illum, hymnis prosequentes, et

τήσαντες, ἄλλο τεράστιον ἄλλων ἐπαίνων ποι-
ησώμεθα πρόφασιν.

υδ. ΠΕΡΙ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΕΠΙΛΗΠΤΙΚΟΥΣ.

Σεμνυνέσθω καὶ Δαμασκὸς ἐπὶ τοῖς τῶν μαρ-
τύρων δωρήμασιν, ἡ Παῦλον ἀπολαβοῦσα μη
βλέπονῃα, διώκτην ξενήσασα, καὶ ποιήσασα κή-
ρυκα, ἡ φονευθῆναι ζητούμενον κρύψασα, καὶ
διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ νυκτὸς φυγαδεύσασα·
καὶ τῆς πρὸ ταύτης εὐδαιμονίας τὸ μετασχεῖν
τῶν ἀγίων τῆς χάριτος ἡγεῖσθω λαμπρότερον·
αὕτη γὰρ τῆς κοίτης Συρίας μητρόπολις, τῆς
ὅλης ἐώας ἀρχηγὸς ἐβασίλευε, Νῖνον ἐαυτῇ βα-

ita velociter etiam nobis consulere in periculis po-
stulantes, aliud prodigium aliarum faciamus oc-
casionem laudationum.

54. DE ISIDORO EPILEPTICO.

Decoretur etiam Damascus in martyrum donis,
quae Paulum admisit non videntem, et dimisit
videntem, et hospitio recepit persecutorem, et fe-
cit praedictorem; quem quaesitum ad occiden-
dum, occultavit, et noctu per fenestram summis-
sum in sporta fugavit, ut ex sanctorum gratiae
participatione dux clarius fiat, quam ex felicitate
quae hanc praecessit. Haec enim cum Coelesyriac
metropolis esset, in toto prorsus oriente princi-

σιλεύοντα, καὶ Σεμίραμιν τὴν περίφημον ἔχου-
σα ἄμφω γὰρ ἐκεῖ βασιλεύσαντες, καὶ τείχε-
σι τὴν πόλιν κυκλώσαντες, ἀπ' αὐτῆς τὰς ἀποι-
κίας ἐξήγαγον, εἷς τε τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀραβίαν
τὴν λεγομένην εὐδαίμονα· ἔμεινε δὲ Δαμασκὸς
βασιλεύουσα ἕως ὁ μακεδὼν Ἀλέξανδρος Δα-
ρεῖον ἀνελὼν, τοὺς αὐτοῦ θησαυροὺς ἐκ ταύτης
ἀφείλατο, καθελὼν σὺν αὐτῷ τὰ βασιλεία· καὶ
ταῦτα μὲν ἔξωθεν περὶ Δαμασκοῦ μεμαθήκαμεν·
οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλῶν βασιλείων ἐν αὐτῇ
θεασάμενοι μνήματα· ἀπὸ δὲ τῆς θεοπνεύστου
γραφῆς πάλιν αὐτὴν βασιλεύουσαν ἔγνωμεν,
τὸν υἱὸν Ἀδερ, τὸν Φούλα, τὸν Θεγλαφελλα-
σάρ, τὸν Ἀζαήλ, τὸν Ῥαασσὼν βασιλεύοντας

pali iure regnabat, Ninum in se regnantem, et
Semiramis habens illam famosam. Ambo quippe
illic regnantes, et muris civitatem circumdantes,
ab ea habitacula eduxerunt tam in Asiam quam
in Arabiam dictam eudaemona. Mansit autem Da-
mascus regnans, donec Alexander macedo Dario
interempto, ex hac thesauros eius ademit, cum
ipsa etiam regalia destruens. Et haec quidem ex-
trinsecus de Damasco didicimus; multorum nihi-
lominus regum in ipsa monumenta videntes. A
divinitus autem inspirata doctrina iterum regnan-
tem in ea cognovimus filium Ader, Phula, Tegla-
phellasar, Azaël, Rhaason reges habentem. Quae

τήσαντες, ἄλλο τεράστιον ἄλλων ἐπαίνων ποιησώμεθα πρόφασιν.

υδ. ΠΕΡΙ ΙΣΙΔΟΡΟΥ ΕΠΗΛΗΠΤΙΚΟΥΣ.

Σεμνυνέσθω καὶ Δαμασκὸς ἐπὶ τοῖς τῶν μαρτύρων δωρήμασιν, ἡ Παῦλον ἀπολαβοῦσα μη βλέποντα, διώκτην ξενήσασα, καὶ ποιήσασα κήρυκα, ἡ φονευθῆναι ζητούμενον κρύψασα, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ νυκτὸς φυγαδεύσασα· καὶ τῆς πρὸ ταύτης εὐδαιμονίας τὸ μετασχεῖν τῶν ἀγίων τῆς χάριτος ἡγεῖσθω λαμπρότερον· αὕτη γὰρ τῆς κοίτης Συρίας μητρόπολις, τῆς ὅλης ἐώας ἀρχηγὸς ἐβασίλευε, Νῆνον ἐαυτῇ βα-

ita velociter etiam nobis consulere in periculis postulantes, aliud prodigium aliarum faciamus occasionem laudationum.

54. DE ISIDORO EPILEPTICO.

Decoretur etiam Damascus in martyrum donis, quae Paulum admisit non videntem, et dimisit videntem, et hospitio recepit persecutorem, et fecit praedicatorem; quem quaesitum ad occidendum, occultavit, et noctu per fenestram summisum in sporta fugavit, ut ex sanctorum gratiae participatione dux clarius fiat, quam ex felicitate quae hanc praecessit. Haec enim cum Coelesyriacae metropolis esset, in toto prorsus oriente princi-

σιλεύοντα, καὶ Σεμίραμιν τὴν περίφημον ἔχουσα· ἄμφω γὰρ ἐκεῖ βασιλεύσαντες, καὶ τείχεσι τὴν πόλιν κυκλώσαντες, ἀπ' αὐτῆς τὰς ἀποικίας ἐξήγαγον, εἰς τε τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀραβίαν τὴν λεγομένην εὐδαίμονα· ἔμεινε δὲ Δαμασκὸς βασιλεύουσα ἕως ὁ μακεδὼν Ἀλέξανδρος Δαρεῖον ἀνελὼν, τοὺς αὐτοῦ θησαυροὺς ἐκ ταύτης ἀφείλατο, καθελὼν σὺν αὐτῷ τὰ βασίλεια· καὶ ταῦτα μὲν ἔξωθεν περὶ Δαμασκοῦ μεμαθήκαμεν· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ πολλῶν βασιλείων ἐν αὐτῇ θεασάμενοι μνήματα· ἀπὸ δὲ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς πάλιν αὐτὴν βασιλεύουσαν ἔγνωμεν, τὸν υἱὸν Ἀδὲρ, τὸν Φούλα, τὸν Θεγλαφελλασάρ, τὸν Ἀζαήλ, τὸν Ῥασσῶν βασιλεύοντας

pali iure regnabat, Ninum in se regnantem, et Semiramis habens illam famosam. Ambo quippe illic regnantes, et muris civitatem circumdantes, ab ea habitacula eduxerunt tam in Asiam quam in Arabiam dictam eudaemona. Mansit autem Damascus regnans, donec Alexander macedo Dario interempto, ex hac thesauros eius ademit, cum ipsa etiam regalia destruens. Et haec quidem extrinsecus de Damasco didicimus; multorum nihilominus regum in ipsa monumenta videntes. A divinitus autem inspirata doctrina iterum regnantem in ea cognovimus filium Ader, Phula, Tegla-phellasar, Azaël, Rhaason reges habentem. Quae

ἔχουσα· ὧν πλέον ἀπάντων Κύρου καὶ Ἰωάννου
 δωρεῶν ἀπολαύσασα, καὶ ταῖς ἐπὶ Παύλῳ με-
 Γαλαυχεῖαις ταύτας συνάψασα τοῖς σκιρτήμασιν
 ἐναβρύνεται· δαμασκηνὸς ἦν καὶ τῶν ἐν τέλει
 λαμπρῶν Διονύσιος, ἐκ γένους βλαστήσας αἰὲ
 διαλάμψαντος· οὐπὲρ ἀρχὴ καὶ ῥίζα Νικόλαος
 ἦν ὁ φιλόσοφος, ὁ Ἡρώδου παιδευτὴς, καὶ παί-
 δων τῶν Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας διδάσκαλος·
 ἀπ' οὗ καὶ Νικόλαοι δώδεκα κατὰ διαδοχὴν
 ἐξανθήσαντες, φιλοσοφίᾳ γαυρούμενοι, τὸ γέ-
 νος ἐφαίδρυναν, καὶ εἰς μέγα δόξης καὶ λαμ-
 πρότητος ἤγαγον.

Ἐκ τούτων ὁ λαμπρὸς γεννηθεὶς Διονύσιος
 παῖδα τε καὶ τοῦ γένους διάδοχον ἔσχεν Ἰσι-

Cyri Iohannisque plus quam illorum muneribus
 freta, et sub Paulo magniloquiis congregans, exul-
 tationibus gloriatur. Damascenus erat Dionysius,
 et ex his qui inter proceres et claros videbantur
 haberi, qui ex germine erat perpetuo fulgido;
 cuius origo et radix Nicolaus erat ille philosophus,
 Herodis eruditor, filiorumque Antonii et Cleopa-
 trae magister, a quo etiam Nicolai duodecim per
 successionem efflorentes, philosophiaeque decore
 nitentes, genus illustraverunt, et ad magnam cla-
 ritatem et gloriam deduxerunt.

Ex his splendidus Dionysius natus filium pro-
sapiaeque successorem habebat Isidorum. Hunc

δωρον τοῦτον ἐν μεираκίοις τυγχάνοντα λουτρῶν
κατὰ τὸ συνεχὲς χρώμενον, πονηρός τις δαίμων
εἰσήλατο, καὶ χαμαὶ πεσόντα καὶ κείμενον οἱ
παιδοτροφοῦντες αὐτὸν ἀνελόμενοι, ἔξω τῶν
θερμῶν ἀέρων ἐξέβαλον· ἔξω γὰρ τὰ τῆς ἐπη-
ρείας τοῦ δαίμονος πέπονθε, ὀλιγωρίαν εἶναι
τὸ πάθος γνωρίσαντες, τὴν πολλοῖς ἐν λου-
τροῖς πολλάκις συμβαίνουσαν, καὶ οὐ πονηρῶν
πνευμάτων ἐνέργειαν· ἀλλ' ὥς καὶ λουτροῦ χω-
ρὶς τὴν βλάβην ὑπέμεινεν, καὶ πρόφασις οὐκ ἦν
ἢ κρύπτειν ἔτι τὸ πάθος ἰσχύουσα· καὶ τοῦ παι-
δίου τὸ πάθος ἐγνώρισαν, καὶ δαιμόνων ἀδι-
κίας τὰς συμβάσεις ἀπήγγελλον· τότε τοιαύτην
ὑπάρχειν κακείνην ἐνόησαν, τὴν πρώτην ἐν λου-

cum puer esset, balneo secundum consuetudinem
usum, nequissimus quidam insecutus est daemon,
et in terram cadentem atque iacentem, hi qui
tamquam puerum illum alebant, extra calidos aë-
res eduxerunt; intus enim insidias passus est dae-
monis, defectionem animi passionem esse putan-
tes, quae multis saepe contingit in balneis, et non
malignorum spirituum operationem; cum et sine
balneo sustinuerit laesionem; et excusatio non erat
quae languorem posset ulterius occultare; et id-
circo et pueri passionem agnoverunt, et eventus
daemonicae nequitiae nuntiaverunt tunc talem es-
se, et illam intellexerunt commutationem, sci-

τρῶ γεναμένην ἀλλοίωσιν· τοῦτο μαθόντες οἱ φύσαντες, οὐ μετρίως πως ἡνιῶντο καὶ ἥσχαλον· ἦν γὰρ αὐτοῖς καὶ μόνος ἄρσης ἐν παισὶν ὁ Ἰσίδωρος, καὶ πάσας ἐφ' ἑαυτὸν τὰς τοῦ γένους ἐλπίδας κατέφερεν· ὅθεν οὗτοι σπουδὴν ἅπασαν τῆς τοῦ παιδὸς θεραπείας ἐτίθεντο, καὶ τοῦτον δοκίμοις ἰατροῖς ὑπεδείκνυσαν, ἀπὸ πλήθους μελαγχολικῶν χυμῶν τὰς συνεχεῖς ἐπιληψίας ἐκείνας καὶ μακρὰς καρηβαρείας συμβαίνειν οἰόμενοι· ἐκατέρας γὰρ ὡς ἐγνωμεν ἔπασχεν, τὰς μὲν συνεχέστερον, τὰς δὲ ἐντονότερον καὶ μακρότερον· ἀλλ' ὡς μίαν πρὸς πάντων ἀπόφασιν ἤκουον ἀνθρώποις ἀνίκητον εἶναι τὸ νόσημα, πνεῦμα πονηρὸν καὶ οὐ μελαγχολικὸν χυμὸν ἔχων τὸ νόσημα.

licet quae prima in balneis facta est. Quo parentes comperto, non mediocriter tristabantur, et aestuabant; erat enim eis inter filios solus Isidorus masculus, et omnem in se posteritatis ferebat fiduciam; unde isti omne studium pro pueri curatione ponebant, et hunc probabilibus medicis ostendebant, multitudine malancholicorum humorum frequentes illas epilepsias et longas capitis gravedines accidere arbitrantes: nam utrasque ut cognovimus patiebatur, alteras quidem frequentius, alteras vero indeficientius et prolixius. Sed quasi unam ab omnibus sententiam audiebant,

Ὁ τοῦ παιδὸς πατὴρ Διονύσιος, τῶν ἐξ Ἰπποκράτους θεωρήσας τὸ ἀναλκῆς, τοῦτον σὺν τῇ μητρὶ πρὸς Κῦρον καὶ Ἰωάννην ἀπέστειλεν, ὡς πρὸς Ἐλισσαῖον ποτὲ Ναιεμὰν τὸν σύρον ὁ Δαμασκοῦ βασιλεύων ἐξέπεμψεν καὶ τούτους ἐλθόντας ἀπολαβόντες οἱ μάρτυρες, μετ' ὀλίγον ἀπέλυσαν θεραπεύσαντες· φανέντες γὰρ τῇ μητρὶ τοῦ παιδὸς ὡς ἐκάθευδεν, τοῦτον χρεῖν δι' ἑαυτῆς ἀπὸ τριχῶν μέχρις ὀνύχων ὑπὸ προσέτατον στέατι, οἰκονομία χρησάμενοι τὴν αὐτῆς ψυχὴν θεραπεῦσαι σπουδάσαντες· βεβλάβθαι γὰρ τὴν Ἰουλίαν, τοῦτο γὰρ αὐτῆς ὑπῆρχε τὸ ὄνομα, περὶ τὴν πίστιν ἐφήμιζον, πρὸς πλάνην

idem hominibus invictum esse languorem, spiritum scilicet nequam, et non melancolicum humorem, causam habentem.

Cumque Dionysius pueri pater, discipulorum * Hippocratis infirmitatem deprehendisset, hunc cum matre ad Cyrum et Iohannem misit, sicuti ad Heliseum quondam Neemam syrum rex Damasci direxit; quos cum venissent, martyres receperunt, et post modicum dimiserunt, curatione donata. Apparentes enim matri pueri cum dormiret, hunc linire per se a capillis usque ad ungulas porcino praecipunt adipe, divina dispensatione utentes, et ipsius curare animam festinantes; laesam quippe Iuliam esse, hoc enim erat

* *cod. ex libris pro discipulorum.*

ἐλληνικὴν ἀποκλίνουσαν, καὶ ταύτῃ διὰ τὸν Ἀδώνιδος θάνατον τὰ κρέα παραιτεῖσθαι τὰ ὕια· καὶ εἴτ' ἀληθῆ ἦν τὰ λεγόμενα, εἴτε ψευδῆ τὰ τῆς φήμης ἐτύγχανεν, θεὸν εἰδέναι, καὶ τοῦτο κελεύσαντας μάρτυρας· ὅτι μὲν γὰρ τὰ κρέα παρητεῖτο τὰ ὕια, φανερόν ὑπῆρχε καὶ ἄμαχον· ὅτου δὲ χάριν ταῦτα μὴ ἥσθιεν, οὐδεὶς τῶν ἐγγυτάτων ἐγίνωσκεν· πλὴν τοῦ παιδὸς ἡ ἀσθένεια τὸ κελευσθὲν ποιεῖν ἐβιάζετο· καὶ τοῦτον τῷ μνηυθέντι κατὰχρίουσα στέατι, ἀρρώστούντα προδήλως κατέχριε, καὶ φανερά τῆς ἀρρώστιας τὰ σήμαντρα φέροντα.

Τὸ δὲ τούτῳ παρενοχλοῦν καὶ θλίβον δαι-

nomen eius, circa fidem diffamabant, ad gentilem inclinatam errorem, ac proinde propter Adonidis mortem carnes refutare suillas. Et sive vera quae dicebantur essent, sive falsa, quae opinio divulgabat, Deum nosse, et qui hoc praeceperant martyras: quia enim carnes execrabatur porcinas, manifestum erat et inambiguum. At vero cuius rei gratia has non manducabat, nullus ex his qui non ex propinquis erat sciebat. Verumtamen infirmitas pueri iussionem facere cogebat, et hunc insinuatō liniens adipe, infirmum manifeste linivit, et manifesta infirmitatis ferentem insignia.

Practerea daemonium, quod huic molestum

μόνιον τὴν τελείαν τοῦ χρίσματος μὴ περιμεῖ-
ναν προσένεξιν, ὡς ὑπὸ θείας δυνάμεως μαρτι-
ζόμενον ἔφευγε. Κῦρος γὰρ αὐτὸν καὶ Ἰωάννης
ἀοράτως ἐμάστιζον, οἱ θεία δυνάμει περιστρω-
βεῖν ἠθισμένοι τοὺς δαίμονας· ὅθεν ἀπ' ἐκείνου
τοῦ χρόνου μέχρις οὗ κατὰ τόνδε τὸν βίον ἦν
ὁ Ἰσίδωρος, ἀπρόσιτος ὑπῆρξε τοῖς δαίμοσιν,
καὶ πείραν αὐτῶν τοῦ λοιποῦ τοιαύτην οὐκ ἔλα-
βεν, οἷαν πρὸ τῆς κατὰφυγῆς τῆς εἰς τοὺς μάρ-
τυρας Κῦρον καὶ Ἰωάννην ἐλάμβανεν· οἶμαι δὲ
καὶ αὐτὴν ὀφελῆθεῖσαν τῷ θαύματι εἶπερ ἐπ'
ἀληθείας ἐβέβλητο, εἰ μὴ σφόδρα δυσσεβής τις
ἦν καὶ ἀνόητος· ἡμεῖς δὲ καὶ ἐνταῦθα θεὸν ἀνυμ-
νήσαντες, καὶ μάρτυρας τοὺς ἐργάτας τοῦ θαύ-

erat et comprimebat, perfectam unctionis attre-
ctationem non praestolans, tamquam a divina fu-
giebat virtute flagellatum. Cyrus enim ac Iohan-
nes invisibiliter flagellabant, qui divina virtute
circumterere consueti sunt daemones; unde ab
illo tempore, quousque in hac fuit vita Isidorus,
inaccessibilis erat daemonibus, et experimentum
eorum tale de cetero non accepit, quale ante re-
fugium ad Cyrum et Iohannem martyras accipie-
bat factum. Opinor autem et ipsam hoc miraculo
profecisse, si dumtaxat veraciter erat laesa, vel
si non quaedam valde insensata et impia extitit.
Porro nos et hic Deo, et miraculi operatoribus

ματος, ἐφ' ἕτερον θαῦμα τὴν γλῶτταν ὀπλίσω-
 μεν, ταύτης ἀρωγούς τοὺς τῶν θαυμάτων ἐρ-
 γάτας ποιούμενοι.

VI. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟ ΜΑΓΙΑΣ
 ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ ΔΟΥΛΟΥ ΠΟΔΟΣ.

Φοινίκης ἐγγὺς ἡ Κύπρος κατέσκηκεν, μέγα-
 ξὺ τὸ παρθενικὸν ἔχουσα πέλαγος, ὥπερ τῶ
 νοὶ διαπλεύσαντες, ἐκ Φοινίκης τῇ νήσῳ προσ-
 βάλλομεν, καὶ τὸν λαπήθιον εὐρηκότες Θεόδω-
 ρον, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς ἐρευνήσαντες,
 πρὸς εὐφημίαν τῶν διδρακόντων συγγράψωμεν
 ἱατρὸς ὑπῆρχε Θεόδωρος, καὶ τὴν τέχνην εὐδό-
 κimos, καὶ διὰ τοῦτο περὶ φημος· οὗτος ἀπὸ μα-

*hymnis benedicentes, ad aliud miraculum lin-
 guam armemus, huius adiutores miraculorum ope-
 rarios facientes.*

55. DE THEODORO CYPRIO QUI A MAGIA
 FACTUS EST LORDUS.

Phoenice proxima Cyprus extat, interpositum
 habens parthenicum pelagus, quod animo navi-
 gantes, a Phoenice in insulam venimus, et lapi-
 thio invento Theodoro, et his quae illius sunt
districtius perscrutatis, haec ad laudem eorum
 qui operati sunt conscribamus. Medicus erat Theo-
 dorus, arteque bene probatus, et idcirco ubique

γίας ἀκίνητος γίγνεται, καὶ τοῦ πάθους ἀγνοή-
 σας τὸ αἷτιον, ἑαυτὸν θεραπεύειν ἐσπούδαζεν,
 ἐκεῖνα ποιῶν, ὥσπερ αὐτὸν ἰατρεύειν ἐνόμιζεν,
 καὶ ἃ παθόντας ἑτέρους, οὐ μαγίαν ἀλλ' ἀρ-
 γείαν μελῶν προσενέγκας ὠφέλησεν· ἀλλ' ὥς
 πάντα ποιήσας ἑαυτῷ τῆς νόσου τὴν φυγὴν οὐκ
 ἐβράβευσεν, τῆς τέχνης ἰσχυρῶς τὴν ἀσθένειαν,
 Κύρου πρόσφυξ καὶ Ἰωάννου καθίσταται, τῶν
 φυλαδεῦσαι δυναμένων τὸ νόσημα, καὶ χαρίσα-
 σθαι τῷ νοσοῦντι τὴν ἴασιν.

Ἐλθόντι γὰρ αὐτῷ καθ' ὕπνον οἱ μάρτυρες
 φαίνονται, καὶ φανέντες τὸ πάθος εὐθὺς φυγα-
 δεύουσιν (1)· καὶ φεγγαῖα πυρὸς τοῦτον ἐν ἄνθρα-

famosus. Hic a magia immobilis fit, causamque
 passionis ignorans, semetipsum curare studebat;
 illa faciens quae se fore sanatura sperabat, et quae
 aliis non magiam sed otiositatem membrorum pa-
 tientibus saepe afferens profuit. Sed cum omnia
 fecisset (quin a se morbum depelleret, artis co-
 gnita *) infirmitate Cyri Iohannisque profugus
 constituitur, valentium et languorem fugare, et
 languenti sanitatem donare.

* haec de-
 sunt in cod.

Itaque venienti ei martyres in visu videntur,
 et visi passionem continuo fugant hoc medicami-
 ne usi. Porci pneumonem sumere, et torrere hunc

(1) Desunt aliquot in graeco textu verba, quae latinus
 conservavit.

ξιν, καὶ φρυγέντα σὺν οἴνῳ λεάναι καὶ κρίσαι· ἐπειδὴ δὲ τὴν χάριν ἔδει μὴ ἀτελῆ τοὺς ἀγίους δωρήσασθαι, Θεόδωρον μὲν τοῖς εἰρημένοις ἰάσαντο βοηθήμασιν· γνωρίσαντες δὲ τὸν μαγεύσαντα, καὶ τὰ τῆς μαγίας θεραπεύσαντες ὄργανα, τὸν δεδρακότα κατ' ἄξίαν ἀμείβονται· ὅτε γὰρ ἐνσκευάσαι Θεοδώρῳ προσέταττον τὸ βοηθημα, καὶ τούτῳ συνεμίγνουσιν τῷ κελεύσματι, ἀπόστειλον λέγοντες τινὰ τῶν σοι διακονομένων εἰς Λάπηθον, καὶ πρὸ τοῦ κοιτῶνος τοῦ σου παρὰ τὸ πρόθυρον σκάψαι διάταξον· ἐκεῖσε γὰρ εὑρήσει τὸ τοῦ δεδρακότος κακούργημα, ὑπὸ τὸ πρόθυρον ἀφανῶς καλυπτόμενον· ὃ καὶ φανερούμενον, εὐθὺς ἀναιρεῖ τὸν ποιήσαντα· πέμψας δὲ

ignis in prunis et torrido cum vino linire ac inungere membra quae patiebantur, praecipunt. Quia vero gratiam oportebat non imperfectam sanctos donare, Theodorum quidem praedictis sanaverunt auxiliis, eo vero qui magias exercuit agnito, magiaeque organis manifestis effectis, dignam auctori vicissitudinem tribuunt. Quando enim Theodoro conficere adminiculum praeceperunt, etiam hoc iussioni miscebant, mitte dicentes quemquam ministrantium tibi ad Lapithon, et ante cubile tuum prae foribus fodere dispone. Illic enim insidiantis invenies maleficium sub vestibulo invisibiliter cooptum; quod manifestatum mox, cum qui fecit

Θεόδωρος ὡς κεκέλευστο κατὰ τὸν λεχθέντα τόπον, τὸ τῆς ἀρρώστιας εὑρισκον αἴτιον· καὶ τοῦτο φανέν, ἀφανὴς εὐθέως ὁ κακουργήσας ἐγένετο, θανάτου τοῦτον παραχρῆμα συλήσαντος, καὶ μαρτύρων ῥοπῇ τὸν Θεόδωρον ἐκδικήσαντός· ἑβραῖος δ' ἦν, καὶ τοιαύτης ὑπολήψεως οὐκ ἐλεύθερος· διὸ καὶ τῶν ἰδίων ἔργων τοὺς πόρους ἐδρέψατο, κατάλληλα λαβὼν τῇ γεωργίᾳ τὰ δράγματα· ἡμεῖς δὲ τῶν ἀγίων τὸ σθένος θαυμάσαντες, καὶ ὡς οἱοί τέ ἐσμεν αὐτοὺς ἀνυμνήσαντες, ἕτερα αὐτῶν οὐκ ἐλάττονος ὁρμῆς καὶ δυνάμεως τῷ γράμματι διαγγείλωμεν.

interimet. Mittens autem Theodorus sicut iussus est ad iam dictum locum, infirmitatis repperit causam. Et hac apparente, qui male id operatus est, statim disparuit, morte hunc protinus rapien- te, et martyrum nutu Theodorum defendente. Hebraeus autem erat, et huiuscemodi aestimationis nullo modo liber; propter quod et operum mes- suit propriorum labores, competentes accipiens agriculturae manipulos. Porro nos sanctorum ro- bore collaudato, et sicuti possumus eis hymnis glorificatis, alia eorū non minoris motus atque virtutis, hoc scripto denunciabimus.

55. ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ ΤΟΥ ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ
ΕΞ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΑΙΜΟΝΟΣ ΑΣΘΕΝΗΣΑΝΤΟΣ.

Μὴ παρίδωμεν δὲ τὸν Γεώργιον, ἔτι κατὰ τὴν Κύπρον διάγοντες, ὅτι πένης ἐστὶν καὶ πτωχεία συνέχεται· ἐπεὶ μήτε Κῦρος αὐτὸν καὶ Ἰωάννης παρίδον οἱ μάρτυρες, ἀλλ' ὡς φιλόπτωχοι προσελάβοντο, καὶ θεραπείας ἠξίωσαν, ὡς ἀληθεῖς φιλοπένητες· γεωργὸς γὰρ ἦν ὁ Γεώργιος, καὶ χωρίον ᾧκει τῇ Νεμισῶ παρακείμενον· Φαῦα τὸ χωρίον ἐλέγετο, καὶ πεντήκοντα μὲν τῆς πόλεως, τρισὶ δὲ καὶ ἡμισυ τῆς θαλάττης σταδίοις διέστηκεν· οὕτω δὲ τοὺς πόδας ἡσθένησεν ὁ Γεώργιος· τὰ κατ' ἀγροὺς ἐπεσκέ-

56. DE GEORGIO CYPRIO QUI PEDIBUS EX OPERATIONE
DAEMONIS INFIRMATUS EST.

Non autem despiciamus Georgium adhuc in Cypro degentem, quoniam pauper est, et egestate deprimitur, nam nec Cyrus eum et Iohannes martyres despexerunt, sed ut amatores pauperum assumpserunt, et curatione dignum exhibuerunt, tamquam veri pauperum amatores. Agri cultor erat Georgius, et praedium habitabat quod apud Nemesum adiacebat. Phauha idem praedium vocabatur, quod quinquaginta quidem a civitate, tribus autem et dimidio stadiis a mari distabat. Praeterea sic pedibus Georgius infirmatus est. Quae

πτετο , καὶ λαγῶν ὡς ἐνόμιζεν ἔβλεπεν , καὶ κατῆδὼν κατῆδίωκε· γλυκὺ γὰρ τοῦτο τοῖς ἀγροίοις τὸ θήραμα , καὶ παροτρῦνον εἰ φανῇ πρὸς κατάληψιν· ἀλλὰ διώκων οὐκ ἔλαβεν· οὐ γὰρ ἦν λαγῶδες τὸ φαινόμενον ἀλλὰ πνεῦμα πονηρὸν καὶ μισάνθρωπον· τοῦ δρόμου δὲ πάλιν παυσάμενος , τοὺς πόδας κινεῖν οὐκ ἠδύνατο , ἀλλ' ἀκίνητος μετὰ δρόμον διέμενε , λαῶν μὲν οὐκ εἰληφώς , εἰληφώς δὲ τῶν ποδῶν τὸν ἐπίδεσμον· τοιαῦτα γὰρ ἐστὶν ἐκείνου τοῦ λαῶου τὰ χαρακτηρισματα.

Ἐντεῦθεν ἐπὶ Κῦρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάγιστρος ἐπ' ὧμων αἰρόμενος ὁ Γεώργιος ἄγεται , καὶ τοῖς τούτων ποσὶν ὑπὸ τῶν θρεψαμένων

per agros erant inspiciebat , et leporem ut autumabat videbat , et intuens insequabatur. Dulcis namque est haec venatio rusticis , et incitans si apparuerit ad capiendum. Verum persequens non comprehendit , non enim erat lepus qui apparuerat , sed spiritus nequam , et hominem odiens. Porro a cursu iterum cessans , pedes movere non poterat , sed immobilis post cursum manebat , leporem quidem non capiens , capiens autem pedum obligamentum ; talia enim sunt illius leporis dona.

Hinc ad Cyrum et Iohannem super humeros Georgius asportatus effertur , et horum pedibus

προσρίπτεται· καὶ χρόνον ποιήσας συχνὸν ἕως οὗ θεὸς καὶ τῶν ἁγίων ἡ χάρις ἠβούλετο, τόνδε τὸν τρόπον τῆς ἰάσεως ἔτυχεν· ἐπαχθὴς ὑπῆρχεν ὡς ἄρρωστος, καὶ κόπον οὐ βραχὺν τοῖς ἀνὰ τὸν γένων φιλοπονοῦσι παρείχετο· ταχέως εἰς ἀφεδρῶνας ἐρχόμενος, καὶ μὴ ταχέως αὐτῶν ἐξερχόμενος, ὡς καθεύδειν πολλάκις ἐν τούτοις ἀφίσθαι, καὶ ἐνβραδύνειν ἐκ συνηθείας καθήμενον· οὕτω δὲ τὸν Γεώργιον ἰδόντες οἱ μάρτυρες, εἰς οἶκτον ἔρχοντο καὶ συμπάθειαν· καὶ τοῖς ἀφεδρῶσιν ἐν μιᾷ καθευδήσαντι, ἐν ὀνείροις φαίνονται λείποντες· ἀναστὰς ἔξειθι, καὶ ἐν τοῖς ἰδίῳις κάθειυδε σῆρώμασιν· ὁ δὲ δι᾽ ἰπνισθεὶς, καὶ μηδένα θρασάμενος, πάλιν ἐκάθειυδεν· καὶ

ab alumnis proicitur, et tempore multo facto, usque quo Deus et sanctorum gratia voluit, tali modo sanitatem adeptus est. Molestus erat infirmis, et laborem non brevem praestabat his qui talium studium in templo gerebant, citius ad latrinas veniens, sed ab his non citius rediens, ita ut dormire in his crebro dimitteretur, eo quod crebro abiret, et tardaretur ex consuetudine sedens. Taliter autem Georgio martyres viso, ad miserationem veniunt et compassionem, et in latrinis quadam die dormienti in sompnis apparent dicentes: surgens egredere, et in tuis dormi stramentis. Qui expergefactus, et neminem vi-

πάλιν οἱ μαρτύρες ἐκ δευτέρου παρίστανται, τὰ
 αὐτὰ διατάττονται· ὁ δὲ πάλιν στραφεὶς, καὶ
 μηδένα πάλιν ἰδὼν, πάλιν ἐκοιμᾶτο τὸ δεύτε-
 ρον· ἐκ τρίτου δὲ φανέντες οἱ ἅγιοι, πεζεύοντα
 δὲ τῶν ἀφεδρώνων ἐξιέναι κελεύουσιν, ἄρτον
 ἐσθίειν ὀρέξαντες· ὁ δὲ τὸ τρίτον γενόμενος ἄφυ-
 πνος, οὐχ ἑώρα μὲν παρόντας τοὺς μάρτυρας,
 εὗρισκε δὲ τὴν δεδομένην εὐλογίαν πρὸς ἴασιν,
 καὶ ταύτην φαγὼν ἀνερώννυτο· καὶ τῆς τῶν ἁγίων
 μνημονεύσας κελεύσεως, τῶν ἀφεδρώνων ἀνίστα-
 ται, καὶ ἀλλόμενος ἔξεισι, ἐκεῖσε κατὰλείψας
 τὸ νόσημα, καὶ τῶν ἁγίων δοξάζων τὴν δύναμιν·
 ἔτι δὲ καὶ οὗτος περίεστι, καὶ περιπολεῖ τῶν
 μαρτύρων τὸ τέμενος, τὴν νόσον ὁμοῦ καὶ τὴν

dens, iterum dormiebat. Et iterum martyres se-
 cundo astant, eadem disponentes. At ille con-
 versus iterum, et neminem rursus intuitus, ite-
 rum secundo dormiebat. Tertio autem sancti ei
 apparentes, peditem a latrinis egredi iubent, pa-
 nem porrigentes ad manducandum. Porro tertio
 factus in somnis non quidem praesentes videbat
 martyras, sed inveniebat benedictionem datam ad
 sanitatem; et cum hanc manducaret, convalesce-
 bat. Sanctorum iussionis memor, a latrinis sur-
 git, et saliens exit, ibidem languorem dimittens,
 sanctorum virtutem glorificans. Adhuc autem et
 superest iste, et martyrum peragrat templum,

ἴασιν διηγούμενος, καὶ πρὸς αἶνον Θεοῦ, καὶ τῶν ἱασαμένων ἁγίων ᾧδὴν κινῶν τοὺς ἀκούοντας.

ζ. ΠΕΡΙ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥ ΡΟΔΙΟΥ ΔΑΙΜΟΝΙΩΝΤΟΣ.

Οὐκ ἄκαιρον δὲ καὶ Κυριακοῦ τοῦ ρόδιου μνήμην ποιήσασθαι, καὶ τοῖς νησιώταις τὸν νησιώτην συναριθμήσασθαι, καὶ τοῖς κυπρίοις συντάξαι τὸν ρόδιον· πλείον γὰρ χαίρειν τοὺς νησιώτας ἀλλήλοις ὑπεῖληφα, ἢ χαίρουσι τοῖς οὐ νησιώταις τυγχάνουσιν. Κυριακὸς τοίνυν ὁ ρόδιος δαιμόνιον ἔσχεν ἀκάθαρτον καὶ τῶν πλειόνων πολὺ χαλεπώτερον, ἄγριόν τε καὶ μισάνθρωπον, καὶ πολλοῖς αὐτὸν περιβάλλον συμπίωμασιν· καὶ πολλάκις ἂν τῆς ζωῆς ταύτης αὐ-

languorem pariter et sanitatem enarrans, et ad laudem Dei sanctorumque canticum qui sanaverunt commovens audientes.

57. DE CYRIACO RHODIO DAEMONIUM PASSO.

Non autem ineptum est Cyriaci etiam rhodii facere mentionem, et cum insulani insulorum connumerare, et cypriis annectere rhodium; plus enim congratulari insulanos invicem accepi, quam congratulentur hii qui non sunt insulani. Cyriacus igitur hic rhodius daemonium habebat immun- dum, et multis aliis saevius, quod cum efferum id est hominem odio haberet, multis hunc casi-

τὸν ἀπεστέρησεν, εἰ μὴ Χριστὸς ὁ τῶν ὅλων κη-
δεμὼν καὶ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως φύλαξ ἀνύ-
στακτος ἐπιτιμῶν διεκώλυεν· οὔτε γὰρ ἡσυχά-
ζειν καὶ πρὸς ὀλίγον εἶα τὸν ἄνθρωπον, οὔτε
δεσμοῖς ὑποτάττεσθαι, οὔτε σιδηραῖς ὑποκύ-
πτειν ἀλύσειν, οὔτε τοῖς ἄλλοις μηχανήμα-
σιν φράττεσθαι, οἷς οἱ τοιοῦτοι πεφύκασι σω-
φρονίζεσθαι, ἀλλ' ἦν ἀδελὸς τε καὶ ἄφοβος λο-
γισμῶν ἔρημος καὶ πάσης διανοίας ὀρφανὸς καὶ
ἀλλότριος.

Βιαίως, δὲ πάνυ πρὸς Κῦρον ἀχθεῖς καὶ Ἰω-
άννην τοὺς μάρτυρας, τοῦ δαίμονος ἀπηλλάτ-
τετο· κατὰ βραχὺ γὰρ τὸν λογισμὸν καταστή-
σαντες, καὶ τὰ ἀνθρώπων αὐτῷ φρονεῖν ἐχαρί-

bus immittebat ; et frequenter actum est ut cum
hac vita privasset , nisi Christus procurator om-
nium , et humanae naturae custos non obdormiens ,
increpasset et cohibuisset ; neque enim quiescere
saltem ad modicum hominem permittebat , neque
vinculis neque ferreis incurvari catenis , neque
aliis machinamentis turbari , quibus soliti sunt
huiusmodi corrigi . Sed erat intrepidus , et sine
timore cogitationibus destitutus , et omni sensu
orbis et alienus .

Porro admodum violenter ad Cyrum et Iohan-
nem martyras ductus , a daemoneq̃ liber effectus
est : paulatim quippe sensum restituētes , ei et-

σαντο· οὕτω δὲ διαθῶντες τὸν ἄνθρωπον οἰκτρο-
τάτῳ φαρμάκῳ, καὶ τὸ δαιμόνιον ἐκδιώκουσιν,
δεῖξαι τάχα βουλόμενοι τοῦ πονηροῦ τὴν ἀσθέ-
νειαν· κρέα γὰρ μόσχεια λαβεῖν ἐπιτρέψαντες,
ἄνδραξί τε ταῦτα καταφλέξαι προστάξαντες,
σὺν οἴνῳ λεάναι καὶ χρίσαι τὸ σῶμα θεσπίζου-
σιν· καὶ τοῦτο Κυριακοῦ τὸ τάχος ποιήσαντος,
φροῦδον εὐθὺς γέγονε τὸ δαιμόνιον, οὐ τὸ φάρ-
μακον δειλιάσας ὁ δαίμων ὁ κάκιστος, ἀλλὰ
Κύρου φρίξας καὶ Ἰωάννου τὸ θέσπισμα· οὐδ'
ἀναστρέψας ἔτι πρὸς οἴκησιν, ἀλλ' ἀπείε πε-
φευγὼς εἰς ἀοίκητον, καὶ ταυτὶ βοῶν ἑαυτοῦ τὸ
ἀδύναμον καὶ τῶν διωξάντων τὴν δύναμιν· ἡμεῖς

iam quae hominum sunt sentire donarunt. Sic
autem tractantes hominem, et daemonium vilis-
simo medicamine pellunt, ostendere forte volen-
tes infirmitatem maligni. Carnes quippe vitulinas
sumere praecipientes, prunisque has cremare iu-
bentes, cum vino fricare, et ungere corpus de-
cernunt. Quod cum celeriter Cyriacus egisset, ina-
ne statim daemonium factum est, non medica-
mentum formidans nequissimus ille daemon, sed
Cyri metuens et Iohannis praeceptum. Nec ad ha-
bitandum ultra reversus est, sed semper fugiens
absque habitatione manebat, hoc modo clamans
et suam ipsius impossibilitatem, et pellentium
propalans virtutem. Porro nos emundato congra-

δὲ τῷ καθαρισθέντι συγχαίροντες, καὶ τοὺς
καθαρίσαντας αὐτὸν ἀγίους δοξάζοντες, καὶ Χρι-
στὸν τὸ τοιοῦτο αὐτοῖς δεδωκότα τὸ σθένος τε-
ραίροντες, ἀρχὴν ἐτέρου ποιησάμεθα θαύματος.

77. ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΜΜΑΔΑ ΧΟΙΡΑΔΑΣ
ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΤΡΑΧΗΛΟΝ.

Πέτρος ὁ χάραξ, ἀνὴρ γέγονε τίμιος, γέ-
νει δὲ καὶ πλούτῳ καὶ φρονήσει γαυρούμενος,
καὶ τρίτης Παλαιστίνης, ταύτης γὰρ πόλις ἐστὶ
τὰ Χαραγμωβὰ, τυγχάνων ἐπίδοξος, τῆς πα-
τρίδος τὰ ὅρια ταῖς εὐφημίαις ἐπέρασε, καὶ τοῖς
ὑπερῳρίοις ὡς τοῖς ἐγχωρίοις ἐτύγχανε γνῶρι-
μος· οὐ τοσοῦτον ἐκ θέας ὅσον ἐκ φήμης αὐτοῖς
γινωσκόμενος. Πέτρος οὖν οὗτος ὁ κάλλιστος, ὁ

tulantes, et sanctos qui hunc mundavere glori-
ficantes, Christumque qui talem illis contulit for-
titudinem honorantes, initium alterius faciamus
miraculi.

58. DE PETRO AMMADA QUI SCROFAS HABUIT.

Petrus ille charax, vir honorabilis fuit, gene-
re, divitiis, et prudentia decoratus, et ex tertia
Palaestina (huius enim civitas sunt illa Charagma-
ta) gloriosus exortus. Qui patriae terminos lau-
dibus transiit, et ita externis cognitus aderat, non
tantum ex visione, quantum ex laude illis notus

πλούτῳ ρεόμενος, ὁ γένει καὶ φρονήσει κοσμού-
μενος, χαλεπῶ νοσήματι περιπέπτωκεν· φείδεται
γὰρ οὐδ' αὐτῶν τὰ τῆς φύσεως ἴδια, εἰ καὶ τοῖς
λεχθεῖσιν πλεονεκτήμασιν διαφέρειν τῶν ὁμο-
φύλων νομίζουσιν· τοιοῦτο δὲ ἦν καὶ τὸ νόση-
μα· τὰς χοιράδας πάντως ἀκούετε, καὶ ἀκούον-
τες πάντως γινώσκετε, καὶ οἶδατε ὡς πάθος ἐστὶ
δυσκατέργαστον, καὶ νόμοις ἱατρῶν οὐ πειθή-
νιον, καὶ ἄγχον ἀγρίως τοὺς πάσχοντας· τοῦ-
το καὶ Πέτρος περὶ τὸν τράχηλον ἔσχηκε, καὶ
σχὼν ἀποθανεῖν ἐκινδύνευε, τοιοῦτο γὰρ τῶν
χοιράδων τὸ γέννημα, καὶ κινδυνεύων ἠπόρει τοῦ
σώζοντος, ἱατροῦ μὴ δυναμένου πρὸς τὸ πάθος
μαχήσασθαι, καὶ μαχησαμένου τὴν νίκην κομί-

effectus est. Ergo Petrus hic optimus divitiis af-
fluens, prosapia ornatus, et prudentia famosus,
saevum languorem incidit; naturae quippe pro-
pria nec sibimet parcunt, licet iam dictis virtu-
tibus distare a contribulibus autument. Talis et-
iam erat languor. Scrofas profecto auditis, et au-
dientes utique nostis, scitis enim quam sit haec
passio ad sanandum difficilis et medicorum legi-
bus non obsecundans, et angens bestialiter patien-
tes. Hoc et Petrus circa collum habebat, et ha-
bito moribundus periclitabatur; tale quippe scro-
farum est genimen; et periclitaturum qui salva-
ret non aderat, dum medicus dimicare contra ae-

σασθαι· ἀλλὰ πολλῶν μὲν εἰσπηδόντων πρὸς τὸ στάδιον, οὐδενὸς δὲ τὸ βραβεῖον λαμβάνοντος, ἀλλ' ἥττωμένου καὶ φεύγοντος, καὶ τῇ φυγῇ στεφανοῦντος τὸ νόσημα.

Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῦ πάθους κρατήσαντος, καὶ ἱατροῦ τοῦ παλαιόντος ἐπιλείψαντος, θανάτου πλησίον ὁ Πέτρος ἐβίβητο· ἀλλὰ τοῦτον οἱ μάρτυρες φθάσαντες, τῶν ἄδου χειρῶν ἐλυτρώσαντο· ὥς γὰρ ἐν ἐσχάτοις ὧν ἐκινδύνευε, Κυρον καὶ Ἰωάννην τοὺς ἀγίους ἐπύθετο, μόνους νικῆσαι δυναμένους τὸ νόσημα· καὶ μὴ βραδύνας τῆς πατρίδος ἀπέπλεεν, πίστιν ἁγνὴν ἐπαγόμενος, πεῖσαι δυναμένην τοὺς μάρτυρας· ὅθεν οὐδὲ τεττάρων πλεῖον ἡμερῶν οἱ θεσπέσιοι τοῦ-

gritudinem non valet, vel dimicans asferre victoriam. Verum multi quidem insiliebant in stadium, nemo tamen accipiebat bravium, sed superatus effugiens, coronabat fuga languorem.

Diu-
tius autem passione optinente, et medico qui luctaretur deficiente, morti Petrus appropinquavit. Sed hunc martyres praeoccupantes, de inferni manibus liberarunt. Cum enim in novissimis esset, periclitabatur, [sanctosque Cyrum ac Iohannem fando audiebat] qui soli languorem vincere poterant; et nihil moratus a patria navigavit, fide purissima ductus, quae valeret inflectere martyras, unde nec ultra quatuor dies egre-

τον ἰδεῖν ἠνέσχοντο πάσχοντα, ἀλλὰ τῇ ταύτης ἐπιφανέντες νυκτὶ, τῆς ἀρρώστιας ἐδίδουν τὸ φάρμακον· ἄρτος δὲ ἦν, τὴν ἐκ πυρὸς ἔτι φέρων θερμότητα, ὃν διαπρίσαι προσέταττον, καὶ θερμὸν προσενέγκαι ταῖς χοιράσιν ἐπίθεμα, καὶ τοῦτο βαστάσαι ὡς ὥρων πέντε διάστημα τῷ τραχήλῳ προσφιλῶς ἐπιχειμένον· καὶ τότε λουτρῷ προσπελάσαντα, καὶ ἔσω κατὰ τὸν θερμὸν αἶρα γενόμενον, ἀποσπᾶν τοῦ τραχήλου τὸ φάρμακον, καὶ τοῦτο πάλιν χρᾶσθαι λουσάμενον, μέχρι τελείας τοῦ πάθους ἰάσεως.

Ὁ δὲ γρηγορήσας, καὶ ὕπνον γὰρ ταῦτα ποιεῖν ἐκελεύετο, σπουδαίως ἔδρα τὸ θέσπισμα, καὶ τὸ πάθος ἀπέβαλε σπουδαιότερον· τελέσας

gii illi hunc videre patientem patiebantur, sed eadem nocte apparentes infirmitatis dabant remedium. Panis autem erat ferens adhuc ex igne calorem, quem secare praecipiebant, et calidum afferre pro epithemate scrofis, et hoc portare spatio quasi horarum quinque, amabiliter appositum collo, et tunc balneo appropinquare, et intus intra calidum aërem inveniri, et a collo evelere medicinam, et hac rursus uti, dum lavaretur usque ad perfectam aegritudinis sanitatem.

Qui evigilans, in somnis enim haec facere iubebatur, praeceptum studiose gerebat, et passionem studiosius deponebat. Consummata enim ius-

γὰρ τῶν ἁγίων τὴν κέλευσιν, καὶ τῷ τραχήλῳ περιθεὶς τὸ βοήθημα, καὶ ἐν τῷ λουτρῷ μετὰ τοῦτο γενόμενος, ἀποσπῶν τοῦ τραχήλου τὸ φάρμακον, καὶ τὰς χοιράδας αὐτῷ συναπέσπασεν, καὶ ταῖς χοιράσι τὸν ἐξ αὐτῶν γινόμενον κίνδυνον φασὶ δὲ καὶ ταύτας ἐξήκοντα καὶ ἐπὶ τὰ τὸν ὄριθμὸν μετρηθῆναι πεσούσας τοῦ τένοντος, καὶ δύο σὺν αὐταῖς ἐναρβρένο-θῆλῳ, τὸ τοῦτο γεννήσαν τὸ μισάνθρωπον σπράτευμα· ἐπιθεὶς δὲ πάλιν τῷ τραχήλῳ τὸ φάρμακον ἡμέρας ὥσει τρεῖς, καὶ τὰ τούτου θεραπεύεται τραύματα, καὶ χαριστηρίους ᾧδὰς προσενέγκας τοῖς μάρ-

sione sanctorum, et collo circumposito illo praesidio, et post hoc inventus in balneo, cum extraxisset a collo medicamentum, et scrofas cum ipso simul abstraxit, et cum scrofis periculum quod ex ipsis erat procul dubio nasciturum. Aiunt autem etiam has sexaginta et septem fuisse dinumeratas cum cecidissent a iugulo colli, et duas cum ipsis masculini simul sexus et feminini, quae hunc hominum osorem generaverunt exercitum; supposito vero collo iterum medicamine, diebus quasi tribus quoque curantur vulnera, et omnis abiecta est quam habebat infirmitas « scrofarum vi-
» delicet porcinarum periculum, et ad sanandum
» difficilia vulnera * ». Gratificisque cantibus oblati martyribus, gaudens pariter et exultans re-

* haec desunt in graeco.

τυσι , χαίρων ὁμοῦ καὶ σκιρτῶν ἀπειδήμῃσεν ,
νεὼν αὐτοῖς ἐν Χαραγμωβίοις γιγνόμενος , ὡς
σεισωκόσι , δομήσασθαι συνδέμενος.

59. ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ , ΤΟΥ ΕΚ
ΚΕΦΑΛΗΣ ΕΞΕΝΕΓΚΑΝΤΟΣ ΤΗΝ ΣΚΟΛΟΠΕΝΔΡΑΝ.

Τί δὲ καὶ τὸν ἐξ Ἀσίας οὐ παράγομεν Στέ-
φανον , καὶ τοῖς φιλομάρτυσι τὰ κατ' αὐτὸν διη-
γούμεθα ; ἱκανὰ γὰρ ταῦτα πρὸς γνῶσιν ἐρχό-
μενα , καὶ τὴν τῶν ἀγίων ἀλκὴν παραστήσασθαι ,
καὶ τὴν τῶν φιλαγίων αὐξῆσαι διάθεσιν· Ἀσια-
νὸς ὑπῆρχεν ὁ Στέφανος Ἀφροδισιάδος τῆς πό-
λεως· οὗτος τισὶν ἰκέτεύσασιν , χρυσίον ἐδάνει-
σεν , πίστει κατὰ τὸ σωτήριο ἐνταλμα δεδωκώς·

cessit , templum illis apud Charagmata facturus ,
sicuti fuerat pollicitus , his qui se salvaverant de-
dicandum.

59. DE STEPHANO APHRODISIEO QUI EXTRAXIT
E CAPITE SCOLOPENDRAM.

Ut quid ex Asia venientem non producimus
Stephanum , et amatoribus martyrum quae illius
sunt enarrabimus ? Sufficiunt enim haec , cum ad
notitiam venerint , tam ad virtutem sanctorum ex-
hibendam , quam ad affectum sanctos amantium
augmentandum. Asianus erat Stephanus Aphrodi-
siadis civitatis. Hic quibusdam supplicantibus pe-

τὸ ἀργύριον , καὶ μηδὲν πρὸς ἀσφάλειαν ἰαυ-
τοῦ κομισάμενος· γνήσιοι γὰρ ἦσαν οἱ τὸ χρῆ-
μα λαμβάνοντες , καὶ διὰ τοῦτο μὴ δεῖσθαι τι-
νος τῶν ἀναγκαζόντων ὁμολογεῖν τοὺς ἀγνώμο-
νας ὑπελάμβανεν· οἱ δὲ τῆς αὐτοῦ κατεγνωκό-
τες ἀπλότητος , καὶ τὸ δοθὲν ἔρμαιον ποιεῖσθαι
σπουδάζοντες , ποιοῦνται πονηρὰν ἀντὶ ἀγαθῆς
ἀνταπόδοσιν· καὶ φαρμακεία τὸν ἄνδρα μετέρ-
χονται , ἐκ ποδῶν αὐτὸν θᾶπτον ποιῆσαι γλι-
χόμενοι , ἵνα διὰ τὸ τῆς ἀναιρέσεως ἄδηλον ,
καὶ τὴν δίκην λαθόντες ἐκφύγῳσιν , καὶ τὸ δα-
νεῖον μὴ ἐκτίνωσιν· τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς τὸ πο-
δούμενον· ἐλογίζοντο δὲ τάχα καὶ τοῦτο καθ’

cuniam commendavit, fide secundum salutare man-
datum pecuniam dans , et nil ad sui securitatem
percipiens ; propinqui enim erant hii qui pecu-
niam acceperant , et idcirco necessarium non esse
arbitratus est quicquam profiteri , ut soliti sumus
exigere ab his quos futuros suspicamur ingratos.
At illi eius deprehendentes simplicitatem , et quod
datum fuerat lucrificare festinantes , faciunt ma-
lignam pro bona vicissitudinem , et virum male-
ficio impetunt , hunc e medio ablatum citius in-
visibilem facere gestientes , ut per interemptionis
incertum , et iudicium delitescerent effugerent , et
mutuum non persolverent ; hoc enim desiderium
erat illis. Cogitabant autem apud se fortassis mi-

ἐαυτοὺς οἱ τρισάθλιοι, ὡς τοὺς ἀνθρώπους εἰ
λάθοιεν, καὶ τὸ ὄμμα κυρίου τὸ ἀκοίμητον λή-
σονται.

Ἐφαρμάττετο μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ὁ Στέφανος,
καὶ θάνατος ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ φαρμάζοντος· ὃν
σκέπη μὲν Θεοῦ καὶ βουλῇ διαπέφευγε· πάντα
δὲ τοῦ δηλητηρίου τὴν λώβην οὐκ ἔφυγεν, ἀλλ'
αἱμορραγίας ὑποπίπτει νοσήματι, καὶ ἡμέρας
ἐκάστης τὸν οἰκεῖον ἔβλεπε θάνατον, αἵμασι
ρέων διὰ γαστρός καὶ τοῦ στόματος, καὶ πάν-
τας ἐκπλήττων τῷ πλήθει τῆς ρεύσεως, καὶ βοᾷ
ἀναγκάζων τοὺς βλέποντας, ὡς θάνοι πάντως
πρὸ τῆς τοῦ αἵματος στάσεως· οὕτω καθ' ὅραν
κινδυνεύων ὁ Στέφανος, καὶ κατὰ ῥύσιν αἷμα-

serrimi, quod si homines latere potuissent, et
oculum Dei, qui non dormit, latere nihilominus
valuissent.

Denique ut dixi maleficio Stephanus impete-
batur, et maleficii mors erat intentio; quam pro-
tectione Dei et voluntate diffugit quidem, sed ma-
leficii laesionem penitus non evasit; verum flu-
xus sanguinis languorem incurrit, et per singu-
los dies mortem suam intuebatur, sanguinem su-
per sanguinem fundens per os simul et ventrem,
et omnes in admirationem agens prae multitudine
fluxus, cunctosque clamare qui videbant com-
pellens, quod moriturus esset ante sanguinis sta-

τος ὑποπτεύων τὸν θάνατον, καὶ μὴ τυχὼν ἰα-
τροῦ τοῦ τὸν θάνατον ἐκδιώκοντος, ἐπὶ Κῦρον
ἔπλει τὸν μάρτυρα καὶ Ἰωάννην τὸν Κύρου συν-
όμιλον· τούτους ἐκ κρυφίων πυθόμενος, μόνους
μετὰ Θεὸν θεραπεῦσαι δυναμένους τὸ νόσημα,
καὶ τῆς παρούσης ἀνάγκης λυτρώσασθαι· εἰς
οὓς ἀφικόμενος, καὶ δεήσεις αὐτοῖς ἐνεγκάμε-
νος, ἠκούσθη τὲ, καὶ τῶν κινδύνων ἐσώζετο· φα-
νέντες γὰρ κατὰ τοὺς ὕπνους οἱ ἅγιοι, πρᾶτ-
σα φαγεῖν ἐπιτάττουσιν μὴ προσαχθέντα πυρί-
τε καὶ νάμασιν· ἅπερ φαγὼν ὡς κεκέλευστο, τῆς
μὲν τῶν αἱμάτων ἀπηλλάττετο ρεύσεως, καὶ τῆς
τελείας οὕτως ἐπέτυχε ῥώσεως.

Νῦν ἦν καὶ πρὸ τοῦ τῶν ἀγίων ἴστατο μνή-

tum Dum sic Stephanus per singulas horas peri-
clitabatur, et mortem per sanguinis fluorem sus-
picabatur, et medico non invento qui mortem
repelleret, ad Cyrum navigabat martyrem et Io-
hannem huius martyris comparem, hos compe-
riens ex milibus solos post Deum curare posse
languorem. Ad quos cum venisset, et preces eis
enixius obtulisset, auditus est, et a periculis sal-
vabatur. Sancti enim apparentes in somnis, por-
ros manducare praecepiunt, neque igni neque
aquis allatos; quos cum sicuti iussus est mandu-
casset, et a fluxu sanguinis liberatus, et perfe-
ctam sic adeptus est sanitatem.

ματος, καὶ ταύτης τυχεῖν ἐλιτάνευε γονάτων
 κάμψεισι χρώμενος, καὶ ταῖς τοῦ μετώπου πρὸς
 γῆν κατανεύσειν καὶ τοῦτο ποιοῦντος αὐτοῦ,
 καὶ ποτὲ μὲν ἀνισταμένου, ποτὲ δὲ πρὸς γῆν
 κατανεύοντος, ἡ κορυφὴ κατὰ μέσης ἀνοίσεται,
 καὶ ταύτης ἐκπηδᾷ καὶ πίπτει σκολόπενδρα· θη-
 * ita eod. ρίον τοῦτον ἡρίθμοις * ποσὶν εἰλυσσώμενον,
 ἀσπίδι τε μικρᾷ παραπλήσιον ἥς ἐκπεσούσης καὶ
 φυγῇ χρησαμένης ὡς τάχιστα, ὁ Στέφανος ἐκ-
 θαμβος ἵστατο καὶ ψηλαφήσας ἑαυτοῦ τῆς κε-
 φαλῆς τὸ μεσότατον, ὅθεν ἐξελθοῦσάν ᾔσθετο
 τὴν σκολόπενδραν, τραῦμα μὲν κατὰ τὸν τόπον
 οὐχ εὗρισκεν, ἢ ῥύσιν αἵματος κατεμάνθανεν,
 ὑγρότητος δὲ τινος καὶ χαυνότητος τῶν ὁσίων

Nox erat et ante sanctorum monumentum asta-
 bat, et hanc consequi precabatur genibus fle-
 xis, et frontis nutibus in terram defixis. Et cum
 hoc faceret, et aliquando quidem e contra sta-
 ret, alioquin vero in terram se se curvaret, ver-
tex per medium aperitur, et ex hoc salit et ca-
 dit scolopendra, quae est bestia numerosis pedi-
 bus gradiens aspidique pusillae simillima. Qua
 ruente et fugam quantocius ineunte, stupefactus
 Stephanus stabat palpansque capitis sui medium,
 unde scolopendram illam senserat exisse, nec vul-
 nus in loco inveniebat, nec fluorem sanguinis
 agnoscebat, sed tantum humorem quemdam, et

ἐπήσθετο· καὶ οὕτω τυχὼν τῆς ἰάσεως, εἰς ἔτι καὶ θαυμάζειν καὶ τεθηπέναι ποιεῖ τοὺς ἀκούοντας, καὶ συνυμνεῖν αὐτῷ τὴν τῶν ἁγίων ἀξιάγαστον δύναμιν· ἡμεῖς δὲ πάλιν καὶ ἐνταῦθα τοὺς θαυμάτουρτοὺς ὑμνήσαντες μάρτυρας, θαυματουργίας ἄλλης αὐτῶν μνημονεύσωμεν.

Ξ. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

· ΕΣΧΗΚΟΤΟΣ ΤΟ ΠΥΡΩΜΑ.

Τὸν ἐκ Βυζαντίου Θεόδωρον, οὐχ ἡμεῖς πρὸς διήγησιν ἄγομεν, ἀλλὰ πάλιν καλοῦσιν οἱ ἄγιοι, ὥσπερ καὶ πρότερον πάσχοντα, πρὸς θεραπείαν ἐκάλεσαν· πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ γῆς ἴσιν ποιούμενοι πρόνοιαν, καὶ τοὺς γειτνιῶντας αὐ-

laxationem ossium advertebat. Qui taliter sanitate fretus *, eatenus miratur et obstupescit, et * *fruitus?* audientes mirari facit et obstupescere, secumque laudare sanctorum dignam admiratione virtutem. Porro nos et hic iterum martyras miraculorum operatores laudantes, alterius eorum patrati miraculi faciamus memoriam.

60. DE THEODORO BYZANTIO QUI INCENDIUM HABUIT.

Non nos a Byzantio ad narrationem Theodorum ducimus, sed sancti hunc iterum vocant, quemadmodum dum pateretur, ad curationem prorsus vocaverant; omnium quippe, qui supra terram,

τοῖς παθῶν ἀπαλλάττουσιν , καὶ τοὺς πόρρω
 διάγοντας ἀφικνεῖσθαι προτρέπουσιν , καὶ παρ'
 αὐτῶν τὴν ἴασιν δρέπεσθαι· ὥπερ λειμῶνος φαι-
 δροῦ καὶ μὴ λήγοντος εὐώδεις τῶν ἀνθων τοὺς
 κάλυκας· ἡρρώσκει μὲν καὶ Θεόδωρος , καὶ τό-
 πος τῆς ἀρρώστιας ἦν τὸ Βυζάντιον· αἴτιον δὲ
 τὸ τοῦ ποδὸς ἀκατάσβεσθον πύρεθρον· ὃ λα-
 βρώτερον πῶς ἀναπτόμενον , τὸν εὐώνυμον αὐ-
 τοῦ πόδα κατέφλεγεν , τόπον αὐτοῦ καὶ βραχὺ
 οὐκ ἔων ἀκατάφλεκτον , ἀλλ' ὅλον ἀμείψας πρὸς
 ἕτερόν τι ἢ ποδὸς ἀφομοίωμα· ἰατρῶν δὲ σοφι-
 σταὶ καὶ ἡγούμενοι τὸ λαμπρὸν τῆς τέχνης ἀπάν-
 θισμα , σὺν ὑπουργοῖς καὶ μεираκίοις εἰστρέ-
 χοντες , καὶ τὸ πύρροπον ἐκεῖνο νόσημα σβέσαι

aequam providentiam facientes , et eos qui vicini
 sibi sunt a passionibus liberant , et qui procul
 degunt , venire , et a se sanitatem , quasi a prato
 delectabili et amoeno boni odoris florum calycas
 metere cohortantur. Infirmabatur enim Theodo-
 rus , et infirmitatis locus erat Byzantium. Cau-
 sa vero infirmitatis eius erat inextinguibile incen-
dium , quod valentius succensum , sinistrum eius
 inflammabat pedem , locum illi non sinens saltem
 modicum incombustum , sed totum reddens ad
 aliud quid , quam pedis similitudinem. Medicorum
 vero sophistae ac duces , qui flores erant artis cla-
 rissimi , cum ministris et pueris accurrentes , et

σπουδάζοντες, ἀσθενεῖς πρὸς τὴν τούτου σβέσειν ἠλέγχοντο.

Ὡσπερ γὰρ πυρὸς ἐπισχύσαντος, πᾶν ὅπερ πρὸς τὴν αὐτοῦ προσενεχθεῖη κατάσβεσιν, ὕλη γίνεται καὶ φλόξ ἀκατέυναστος, παντὸς τοῦ δοθέντος εἰς φύσιν εὐθὺς πυρὸς μεταβάλλοντος· οὕτω κἂν ταῦθα σφοδροῦ τυγχάνοντος τοῦ πυρώματος, πᾶν ὅπερ ἰατροὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ παῦλαν προσέφερον, ἤϋξε μᾶλλον τὸ νόσημα, καὶ συνηύξε δὲ καὶ τὴν φλόγωσιν, καὶ μικροῦ πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα τὸ πάθος κατέφλεξεν, πυρὸς δίκην βοσκόμενον· εἰ μὴ μάρτυρες οἱ φιλόανθρωποι πανταχοῦ παρόντες καὶ πάντα γινώσκοντες, καὶ τὴν νόσον νοήσαντες, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἱποι-

fervidum illum languorem extinguere festinantes, infirmi esse ad huius extinctionem convincebantur.

Sicut enim igne praevaléscente, omne quod ad ipsius allatum fuerit extinctionem fomes efficitur, et flamma quae non mitigatur, omni quae data fuerit specie, in naturam statim ignis translata, ita et hic cum validum esset incendium, omne quod medici ad ipsius cessationem afferebant, augmentabat potius languorem, et coaugmentabat pariter inflammationem. Et paene totum ipsius corpus passio combureret, ignis more depascens, nisi misericordissimi martyres ubique praesentes, et omnia cognoscentes, et languorem intellegentes, et

κτείραντες, καὶ τὴν θεραπείαν δωρήσασθαι θέλοντες, Ἰωάννην τὸν διάκονον, οὗ καὶ πρῶην ἐμνήσθημεν, ὅτε τὸ θαῦμα τῆς πεσοῦσης παιδὸς συνετάττομεν, τὸν καὶ αὐτὸν ἐκ Βυζαντίου γενόμενον, καὶ τὸν ἄνδρα γνωρίζοντα, δηλοῦν αὐτῷ δι' ἐνυπνίων παρώτρυναν ὡς αὐτοὺς ἐλθεῖν καὶ σωτηρίαν κομίσασθαι.

Ὁς Ἰωάννου τὸ γράμμα δεξάμενος, καὶ πιστεύσας τοῖς γράφαι κελεύσασιν, ἡγνῶει γὰρ ὁ διάκονος εἰ πάθει τοιούτῳ κρατεῖται Θεόδωρος, εἰς πλοῖον εὐθὺς εἰσέρχεται, καὶ τὸ τῶν ἁγίων κατέλαβε τέμενος, ἀψευδεῖς ἀρραβῶνας ἔχων τῆς ῥώσεως τὰ πρὸς τῆς αὐτῶν γραφέντα κελεύσεως γράμματα· ἐλθόντα γοῦν αὐτὸν καὶ πει-

hominem miserantes, et curationem donare volentes, Iohannem diaconum, cuius et prius fecimus mentionem cum miraculum puellae quae ceciderat exponeremus, qui et ipse de Byzantio fuit, et hominem cognoscebat, intimare illi per somnium exhortati fuissent, ad se venire et salutem percipere.

Qui Iohannis recepta epistola, credens his qui scribere iusserant, ignorabat enim si passione tali teneretur Theodorus, navim statim ingreditur et sanctorum venit ad templum arrabonas sanitatis habens non mentientes ad se litteras scriptae iussionis. Cum ergo venientem et vocationi-

σθέντα ταῖς κλήσεσιν ἑωρακότες οἱ κλήτορες ,
 θάττον αὐτὸν ἀπολύουσιν ἀκεσάμενοι , δῶρον τὸ
 τάχος τῆς εἰς αὐτοὺς χαριζόμενοι πίστεως· καὶ
 βραχὺς μὲν ὁ χρόνος γέγονε τῆς ἰάσεως· τῆς δὲ
 νόσου τὸ φάρμακον , καὶ τοῦ πυρὸς ἐκείνου σβε-
 στήριον , πιλὸς ὑπῆρχε λυόμενος ὕδατι καὶ χριό-
 μενος , ὃ τῶν κνηδίων τὰ στόματα φράττουσιν
 οἱ τὸν οἶνον τὸν κνήδιον γεωρῶντες αἰγύπτιοι·
 τοῦτον γὰρ οἱ πανεύφημοι μάρτυρες , ὄναρ ὀφ-
 θέντες ποιῆσαι προσέταξαν. Θεόδωρος γοῦν κα-
 τὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ γραμματος τυχὼν τῆς
 ἰάσεως , ἄσας ὥδην χαριστήριον , εἰς τὸ Βυζάν-
 τιν ἐπλευσεν· ἡμεῖς δὲ καὶ τούτου χάριν τοῦ
 θαύματος , καὶ τῆς πρὸ τοῦ θαύματος κλήσεως ,

bus parentem invitatores vidissent, maturius eum
 praestita sanitate dimittunt, donum ocius tribuen-
 tes in se habitae fidei. Et sanitatis quidem tem-
 pus brevissimum fuit; languoris autem medela et
 illius extinctio, lutum erat aqua solutum ad li-
 niendum, quo doliorum aegyptii obstruunt ora,
 qui vinum excolunt. Hoc enim laudabiles mar-
 tyres in somnis apparentes, facere praeceperunt.
 Theodorus itaque secundum repromissionem epi-
 stolae sanitate percepta, cantans canticum gra-
 tiarum, Constantinopolim navigavit. Nos autem
 et huius miraculi causa, et ante miraculum vo-
 cationis, eos qui invitaverunt et miraculum pa-

τοὺς κεκληκότας καὶ τὸ θαῦμα πράξαντας ὑμνωδῆσαντες, ἐπ' ἄλλου θαύματος διήγησιν πλεύσωμεν.

ΞΑ. ΠΕΡΙ ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΡΟΚΩΜΗΤΟΥ ΤΟΥ ΗΠΑΡ ΠΑΣΧΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΡΗΓΓΑ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Ἴδωμεν δὲ καὶ Φιλήμονα τὸν διάκονον, καὶ τὸ διωλοῦν αὐτοῦ καταμάθωμεν νόσημα, καὶ τὴν διττὴν αὐτοῦ θεωρήσωμεν ἴασιν· πᾶρεσιν γὰρ ὁ ἀνὴρ σὺν δρόμου ῥυζήμασιν, ἐκ Φοινίκης ἡμῖν ἀφικόμενος, καὶ μακρᾶς κόμης τῆς ἐκεῖσε λαχούσης τὴν δόμησιν· πᾶρεσι γοῦν τῶν γράμματι, τὰς νόσους ἡμῖν ἐνδείκνυμενος, καὶ

traverunt hymnis celebrantes, ad narrationem alterius miraculi navigemus.

61. DE PHILEMONE MACROCOMITE (1) QUI IECORIS VITIO LABORABAT FISTULAMQUE HABEBAT.

Videamus autem et Philemonem diaconum, et duplicem eius addiscamus languorem, conspiciamusque ipsius duplicem sanitatem. Praesto est vir, cum magnis cursus motibus ad nos a Phoenice profectus, et a longo castello quod illic sortitus est aedificium. Praesto est ergo scripto, nobis languores [et quae languores] insequuntur medi-

(1) Dic *macrocometa*, a patria *Macrocome*, longo castello.

τὰ τὰς νόσους ἡμῖν ἐλάσαντα φάρμακα , ἃ καὶ νῦν γράφεσθαι βούλεται , καὶ πανταχόσε κηρύττεσθαι πρὸς εὐφημίαν τῆς Κύρου καὶ Ἰωάννου δυνάμεως , τῶν οὐδαμινοῖς καὶ ψιλοῖς βοηθήμασιν ἰσχυρὰ καὶ μεγάλα πανούργων νοσήματ' οὐκοῦν καὶ ταῦτα τοῖς προλαβοῦσι συντάξωμεν , τῆς εἰς τοὺς ἀγίους εὐνοίας αὐτὸν ἀγασάμενοι .

Πάθη δύο δεινὰ καὶ δυσίατα προσῆν τῷ Φιλήμονι , ἐν μὲν τὸ τοῦ ἥπατος αἰὲ πιάζον , καὶ θανάτου ποιοῦν παραπλήσιον· τὸ δεύτερον δὲ τῆς σύριγγος , ὃ τὸ τράχηλον αὐτοῦ κληρωσάμενον , κρουνὸν αὐτὸν ἐκπτύειν ἐκ τραχήλου πεποίηκεν· καὶ ταῖς μὲν ἀλγῆδόσι τοῦ ἥπατος καιρὸς προσενέμετο καὶ χρόνου περίοδος , καθ' ἣν ἔσφριγον

camenta demonstrans; quaeque scribi vult et ubique praedicari ad laudem Cyri Iohannisque virtutum , qui exilibus exigisque adminiculis fortes magnosque languores compescunt. Ergo et haec cum prioribus ordinemus , eum benivolentiae * circa sanctos habitae admirantes.

* hellenismus.

Passiones duae atroces , et quae difficile sanari possunt , Philemoni aderant : harum quidem altera hepatis , semperque deprimens , et morti faciens similem : altera vero fistulae quae collum eius sortita , fontem , id est pus , defluentem de collo fecit. Et doloribus quidem hepatis definitum tempus , et temporis circuitus tribuebatur , in quo cre-

αὐται καὶ ἤκμαζον καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐβασάνιζον, καὶ καθ' ἣν ἐνεδίδοσάν τε καὶ ἡσύχαζον, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἶων ἀνόδυνον· ταῖς δὲ τῆς σύριγγος εὐρέσειν χρόνος οὐχ ὄριστο, οὐδ' ἐναλλάξ γιγνομένη περίοδος, ἀλλ' αἰετὸς τοὺς ἰχθῦρας αὐται κατέφερον, καὶ ἀλήκτως ἡνίων τὸν ἄνθρωπον· διὰ ταῦτα παρενοχλῶν ἰατροῖς οὐκ ἐπαύετο· καὶ ὡς τούτων σφοδρῶς αἰκιζόμενος, ἐπεζήτη τοὺς κρείσσονας, καὶ ποτὲ μὲν ἐκείνους, ποτὲ δὲ τούτους ἐδίωκε, παρ' ἐκατέρων δὲ μηδὲν ἐφελκθεὶς ἀπελύετο.

Ὡς μὲν οὖν ἰατροὺς πλείονας ἥλλαξεν, καὶ τὰς νόσους ἀλλάττειν οὐχ εὕρισκιν, ἐπὶ Κῦρον καὶ Ἰωάννην ἦλθε τοὺς μάρτυρας, παρ' οἷς ἐν

scēbant hi et vigeabant et hominem alternantibus vicibus cruciabant, et in quo recedebant et quiescebant et sine dolore nonnumquam hominem dimittebant; effusionibus autem tempus definitum nullum erat, nec alternus factus earum circuitus, sed iugiter sanies se deorsum mittebant, et sine requie hominem tribulabant. Propterea molestus esse medicis non cessabat, et cum his * valide verberatus, meliores quaerebat; et modo quidem illos, modo vero istos prosequebatur, ab utrisque autem nil adiutus dimittebatur.

Ergo cum medicos plurimos commutasset, et languores qualiter mutasset, minime invenisset,

* ita cod.

πίστει γενόμενος, ὑγείας μὲν τὰς νόσους ἡλλά-
 ξατο, ἄλλους δὲ πάλιν ἰατροὺς οὐκ ἐνήλλα-
 ξεν· ὃν γὰρ οἱ ἅγιοι Θεόθεν δεξάμενοι παθῶν
 οὐ βουληθῶσι λυτρώσασθαι, οὐδὲ πᾶς αὐτῶν
 ὁ τῶν ἰατρῶν κόσμος λυτρώσεται· ἀλλ' ἐπὶ τὸ
 λειπόμενον τῆς διηγήσεως ἔλθωμεν, καὶ τὴν θε-
 ραπείαν εἵπωμεν τοῦ Φιλήμονος, ὥσπερ αὐτοῦ
 καὶ τὰς νόσους εἰρήκαμεν· αὕτη γάρ ἐστι τὸ γλυ-
 κὺ τῶν λεγομένων κεφάλαιον· ἐκάθευδεν δὲ ἐπὶ
 τῆς στρωμνῆς ὁ διάκονος, καὶ οἱ μάρτυρες αὐτῷ
 κοιμωμένῳ παρίσταντο· καὶ ὁ μὲν αὐτοῦ τὸ ἥπαρ
 ἐσκόπευεν, ὁ δὲ κατενόει τοῦ τραχήλου τὴν σύ-
 ριγγα· καὶ ὁ μὲν τὰς ὀδύνας τοῦ ἥπατος ἔπαυ-
 σεν, ὁ δὲ τὰς τῆς σύριγγος πηγὰς ἀνεξήρανεν·

ad Cyrum et Iohannem martyras venit, apud quos
 in fide repertus, languores quidem sanitate mu-
 tavit, sed nec iterum medicos commutavit. Quem
 enim sancti divinitus accepta gratia noluerunt a
 passionibus liberare, nec omnis medicorum mun-
 dus, ut ita fatear, liberabit. Sed ad narrationis
 residuum veniamus, et Philemonis curationem di-
 camus, sicut eius etiam languores ediximus, hoc
 enim est dulce dictorum capitulum. Dormiebat
 supra stratum diaconus, et martyres dormienti
 ei astabant, et alter quidem iecur eius attracta-
 bat, alter vero colli fistulam considerabat: et ille
 quidem dolores iccoris compescebat, iste namque

καὶ ἐπειδὴ ταῦτα ποιοῦντες ἐπαύσαντο, τὰδε ποιεῖν ἀπιόντες ἐκέλευσαν, καὶ ἀμφοτέρων τελείαν τὴν ῥῶσιν κομίσασθαι· ὁ τῆς σύριγγος στήσας τὰ ρεύματα, τρῖψαι κίτροφυλλα καὶ προσενέγκαι τῷ πάθει προσέταξεν· ὁ τὸ ἥπαρ δὲ ταῖς ἀφαῖς ἰασάμενος, ἐλαίας ἐνέγκαι χλωρὰς· καὶ τὰς μὲν ἐσθίειν ἐθέσπισε, τὰς δὲ λιῶσαι, καὶ τὸν τόπον κατὰπλάσαι τοῦ ἥπατος· ἀναστὰς δὲ μετὰ τὸν ὕπνον ὁ ἄρρώστος, τὰς ἀμφοτέρων τῶν ἀγίων προστάξεις ἐπλήρωσεν, καὶ τὰς ἀμφοτέρων τῶν ἀγίων θεραπεύειας ἐδρέψατο· Φιλήμων οὖν ὁ θαυμάσιος οὕτω φυγὼν τὰ νοσήματα, καὶ λαβὼν τὰ ἰάματα, τοὺς διδωκότας ὑμνῶν ἀπελήλυθεν· ἡμεῖς δὲ δι' ἀμφοτέρας τὰς ῥώσεις διτ-

fontes fistulae desiccabat. Et quia cum haec fecissent cessaverunt, haec facere recedentes iusserunt, ut utriusque perfectam reciperet sanitatem. Qui ergo stare fecit fistulae fluxus, citri folia terere et ulceri asferre praecepit. Is autem qui tactibus hepar sanaverat, olivas deferre virides, et harum alteras manducare, alteras autem emollire, et locum iecoris cataplasmare praecepit. Ast infirmus surgens post somnium, utramque iussione sanctorum implevit, et utrarumque curationes passionum percepit. Philemo ergo ille mirabilis, taliter languores effugiens, sanitatis dono recepto, eos qui contulerant collaudans abscessit.

τῶς ὕμνοῦντες τοὺς μάρτυρας, πρὸς ἄλλων ὕμνων μητέρα καὶ τροφὸν ἐπαγγελίαν προσέλθωμεν.

ΞΒ. ΠΕΡΙ ΡΩΔΟΠΗΣ ΕΣΧΗΧΥΙΑΣ ΕΚΒΡΕΣΜΑΤΑ.

Ἡ Ῥοδόπη τὴν γραφίδα τροχάζουσιν, καὶ χαράττειν ἕτερα θαύματα σπεύδουσιν, τῆς ἐπὶ τούτοις πορείας ἐκώλυσεν καὶ ταύτην πρὸς ἑαυτὴν μετενέγκασα, γράφειν πρότερον τὰ κατ' αὐτὴν ἐβιάσατο, ὥσπερ ποτὲ παρελθόντας αὐτὴν καὶ μάρτυρας καὶ πρὸς ἄλλων ἀσθενῶν ἐπισκέψαι, ἐκνεύσαντας ἀναποδίζειν ἐτόλμησεν, καὶ τὴν αὐτῆς ποιῆσθαι μετὰ πάντων ἐπίσκεψιν· εἰ καὶ μηδὲν ὦνσιν τοῦτο ποιήσασα, τοῦ θανά-

Porro nos ob utramque sanitatem dupliciter hymnis martyras prosequentes, ad aliorum hymnorum relationem matrem ac nutricem accedamus.

62. DE RHODOPE QUAE HABUIT

EBULLIENTES CARBUNCULOS.

Rhodope stilum * rotantem et exarare alia miracula festinantem, ab itinere ad haec inhibuit, et hunc ad se transferens, scribere prius, quae de se gesta sunt, compulit; qualiter videlicet aliquando practereuntes eam martyras, et ad aliorum infirmorum visitationes divertentes, impedire praesumpserit, et sui facere cum omnibus visitationem; licet hoc facto nihil profecerit, mortem sa-

* *cod. descriptionem.*

του τὴν ῥῶσιν προφθάσαντος, καὶ τὴν τῶν ἁγίων ἀρωγὴν ἀνακόψαντος· οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς τὰ τῶν ἁγίων συγγράφοιτες, καὶ τὴν πρὸς πάντας αὐτῶν ἀγάθην συγκατάβασιν φράζοντες, αὐτοὺς μιμησώμεθα, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἀναγράψωμεν, οὐκ ἔωντες αὐτὴν ἀμνημόνευτον.

Ῥοδόπη γέννημα μὲν ἦν Θεουπόλεως, ἥ πάσης ἐώας προκάθηται, Ἀντιόχου κληθεῖσα τοῦ βασιλέως ἐπώνυμος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ προϋχόντων γένει καὶ πλούτῳ προέλαμψε· χρόνον δὲ συχρὸν Ἀλεξάνδρειαν ὥκησεν, Ἰωάννην ἔχουσα σύμβιον, καὶ σὺν αὐτῷ ποιησαμένη τὴν εἰς αὐτὴν ἐπίβασιν, ὃς ῥητορικῶν μὲν λόγων ὑπῆρχε

nitatem praeveniente, sanctorumque auxilium recidente. Ergo et nos quae sanctorum sunt conscribentes, et bonam eorum ad omnes condescensionem edisserentes, imitemur eos, et ea quae circa ipsam gesta sunt conscribamus, illam sine commemoratione minime deserentes.

Rhodope genimen erat quidem Theopoleos, quae omni praesidet orienti, Antiochi vocata regis cognomine, et principantium in ea prosapiae ac divitiarum claritate praefulgida. Tempore vero multo Alexandriae habitavit, Iohannem maritum habens, cum quo ad illam ascendit, qui rhetoricorum magister erat sermonum, et Eulogii, magni fidei praedicatoris, discipulus intimus,

διδάσκαλος (1), Εὐλογίου δὲ τοῦ μεγάλου τῆς πίστεως κήρυκος μαθητῆς γνησιώτατος, πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις πηγάζων ὀφέλειαν, ἣν Εὐλογία τῷ θεῷ περιόντι συνὼν ἐθαύρισε· τούτου σύζυγος ἡ Ῥοδόπη τυγχάνουσα, καὶ κατὰ τήνδε τὴν πόλιν Ἀλεξάνδρου διάγουσα, νόσον τὴν τελευταίαν ἐνόσησεν, καθ' ὅλου τοῦ σώματος ἀνθρακας ἐξανθήσασα· ὥς δὲ μικρὸν τῶν νόσων ἐραίησεν, καὶ τῶν ἀνθράκων οὐ πολὺς ὁ θυμὸς ἐπεφαίνετο, ἐμβραδύνειν δὲ μόνον οὗτοι τῷ σώματι τοῖς ἰατροῖς ἐνομίζοντο, Κύρου καὶ Ἰωάννου τὸ τέμενος ἐπόθει τὸ γύναιον, ἵνα τούτων ἀρωγῇ καὶ κελεύσματι ταχυτέραν ποιήσῃται τὴν τῶν ἀνθράκων ἀπόθρῃσιν· καὶ δὴ παραγίνεται, καὶ νύ-

quique aliis propinabat utilitatem, quam ab Eulogio sacratissimo dum supererat cum ipso commorans hausit. Huius cum esset coniux Rhodope in ea Alexandri civitate degens, extremum languorem perpessa est, per totum corpus eius carbunculis efflorentibus. Cumque paucillum languor lenior fieret, et ille multus carbunculorum furor in superficie apparuisset, retardarique ista in corpore a medicis aestimarentur, ad Cyri Iohannisque basilicam venire muliercula cupiebat, ut horum opē ac iussione, festinatiorē carbuncu-

(1) Ad hunc Iohannem puto scriptas Procopii epistolas illas, quas a me editas in class. AA. tomo quarto habes.

κτωρ καθεύδουσα βλέπει τοὺς μάρτυρας, τὰς τῶν ἀρρώστων περιπολεύοντας φάλαγγας, καὶ πᾶσι καθ' ἓνα προσβάλλοντας, καὶ τὰς ἰάσεις ἐκάστω παρέχοντας· καὶ τοῦτῳ μὲν τοῦτο, ἄλλῳ δὲ ἄλλο ποιεῖν ἐπιτάττοντας· ἀπ' ἀρχῆς μὲν οὖν ἀρξάμενοι, καὶ μέχρις αὐτῆς φησὶ τὸν καθ' ἑξῆς ἰατρεύοντες, καὶ ἐπ' αὐτὴν ἀφικόμενοι, καὶ ὥς ἀποῦσαν αὐτὴν παραβλέψαντες, καὶ καταλείψαντες ἀνεπίσκεπτον, ἐπὶ τὸν μετ' αὐτὴν ἀνακείμενον ἔρχονται· καὶ τοῦτον ἐπισκεψάμενοι, καὶ ποιεῖν τὰ πρὸς ὑγίαν θεσπίσαντες, ἐπὶ τὸν μετ' αὐτὸν παραγίνονται· καὶ κεῖθεν ἐπὶ τοὺς ἐξῆς κειμένους ἀπίεσαν.

Ἡ δὲ ὥς παρελθόντας ἶδεν τοὺς μάρτυρας, καὶ μηδαμῶς αὐτὴν θεωρήσαντας, μηδὲ ποιεῖν

lorum depositionem acciperet. Et ecce pervenit. Quae noctu dormiens, martyras aspicit phalangas aegrotantium peragrantes, et per singulos contra omnes congregientes, et sanitates unicuique conferentes; et huic quidem hoc, aliis autem aliud facere praecipientes. A principio ergo inchoantes, et usque ad eam, quasi subsequens esset, medendo pervenientes, et veluti absentem illam despicientes sineque consolatione derelinquentes, ad eum qui post hanc erat adveniunt, et deinceps ad ceteros iacentes progressi sunt.

Quae cum transeuntes martyras aspexisset, et

τί πρὸς σωτήριαν κελεύσαντας, ἔτι δὲ πλησιάζοντας, καὶ οὐ πολὺ αὐτῆς ἀφεστῶτας διάστημα, τάδε πρὸς αὐτοὺς ἀπεφθέγγατο· ὦ Χριστοῦ τοῦ δεσπότου θεράποντες, καὶ μιμηταὶ τῆς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγαθότητος· ὦ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀλεξίκακοι, καὶ τῶν ἡμετέρων παθῶν ἰατροὶ θεοδώρητοι· ὦ πάσης νόσου διώχται θεόπεμπτοι, καὶ πάσης θεραπείας δοτῆρες ἀέναιοι, ταύτης ἕνεκα καὶ γὰρ τῆς πρὸς πάντας ὑμῶν ἀρωγῆς παραγέγονα, μὴ μόνον ἰδεῖν ἀλλὰ καὶ μετασχεῖν ποθοῦσα τῆς χάριτος, καὶ σὺν παῖσιν ἀπολαῦσαι τῆς ῥώσεως, ἣν ὑμεῖς παῖσιν ἀφθόνως τοῖς πρὸς ὑμᾶς ἐρχομένοις χαρίζεσθε· τί οὖν εἰς ὑμᾶς ἀμαρτήσασάν με παρίδετε; ἢ ποίαν

se nequaquam intuitos, nec facere ad salutem quicquam iubentes, quin immo appropinquantes et non multo ab ea intervallo distantes, haec ad eos profata est : o Christi domini famuli et imitatores ipsius erga nos habitae bonitatis, o vos qui si qua sunt noxia humanae naturae depellitis, divinitus passionum nostrarum dati medici, a Deo missi cunctorum insecutores languorum, et omnis curationis datores perpetui, propter hanc opitulationem vestram, quae est erga nos, et ego veni, non solum videre, sed et participari desiderans gratiae, et cum omnibus perfrui sanitate, quam vos omnibus qui ad vos accedunt donatis;

τῶν ὑμετέρων κελεύσεων (παραβᾶσαν) ἀνεπισκέπτως παρέλθατε; ἢ τί καθ' οἷον δὴ ποτε τρόπον λυπήσασαν, τῶν φιλανθρωπῶν ὑμῶν δωρεῶν ἐστερήσατε; καὶ γὰρ μὲν οὐδὲν ἐμαυτὴν οἶδα τῶν τοιούτων εἰς ὑμᾶς πλημμελήσασαν· εἰ δέ τι τῶν εἰρημένων μοι πέπρακται, καὶ λήθης ἱματίων καλύπτεται, τοῦτό μοι δέομαι φράσατε, καὶ σύντομον αὐτοῦ ποιήσομαι τὴν διόρθωσιν.

Τούτων οἱ ἅγιοι πρὸς τῆς Ῥοδόπης ἀκούσαντες, οὐκ ἀτιμάζουσιν αὐτῆς τὴν ἀμώμητον δέησιν, ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν ἐπιστρέψαντες, τοιούτοις αὐτὴν καὶ αὐτοὶ παραμυθοῦνται τοῖς ῥήμασιν· οὐχ ὡς εἰς ἡμᾶς, ὧ γύναι, πλημμελήσασαν

ut quid ergo me in vos peccantem despexistis? aut quam iussionum vestrarum me transgressam, sine consolatione transistis? aut quare me quomodo vos contristantem misericordibus muneribus vestris privastis? Et ego quidem nil novi me in vos huiusmodi deliquisse. Si vero a me quicquam eorum quae dicta sunt perpetratum, et oblivionis veste coopertum est, hoc mihi obsecro dicite, et hoc ipsa concite corrigam.

His sancti a Rhodope auditis, non inhonorant eius immaculatam deprecationem, sed conversi ad eam talibus illam et ipsi sermonibus consolantur: non tamquam quae in nos deliqueris, o mulier, te praeterivimus, neque tamquam quae quip-

παρήλθομεν, οὐδ' ὡς τί τῶν ἡμετέρων ὡς ἔφης
 προσταγμάτων πατήσασαν, ἀλλ' ὅτι σου τὴν
 ἀνάλυσιν ἐγγύζουσαν βλέπομεν, καὶ τοῦ προσ-
 καίρου βίου τὸ πλήρωμα, καὶ τῆς παρούσης
 ζωῆς τὴν ἀπόθεσιν, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ κοιμή-
 σεως τὴν ἀπαραίτητον ἄφιξιν· ὧν οὐχ ἡμεῖς δο-
 τῆρες ἢ διώκται τυγχάνομεν, ἀλλὰ Χριστὸς ὁ
 τῶν ὅλων Θεὸς καὶ δεσπότης καὶ πρύτανις, ὁ
 ζωῆς καὶ θανάτου κατέχων τοὺς οἴκους· τί οὖν
 ἡμεῖς πρὸς ταῦτά σοι δράσομεν; ἢ ποίας ἀθα-
 νασίας ὀρέζομεν φάρμακον; εἰς τί δὲ καὶ ἡ ῥῶ-
 σις δοθήσεται; ἢ τί τῆς θεραπειᾶς τὸ χρήσι-
 μον; τίς δ' ὁ ταῦτα πρὸς ἡμῶν κομισόμενος; ἢ
 τίς ὁ τούτοις ἐν Ἱερουσὼν δωρήμασιν; σὺ γὰρ μετὰ
 βραχυτάτου καιροῦ τὰ τῶν βροτῶν καταλείψα-

piam ex nostris ut ais praeceptis calcaveris, sed
 quia resolutionem tuam videmus appropriare et
 temporalis vitae consummationem, et praesentis
 depositionem, et in Christo inevitabilem dormitio-
 nis accessum, quorum omnium non nos datores
 vel persecutores sumus, sed Christus omnium Deus
 et dominator et princeps, qui vitae ac mortis re-
 tinet gubernacula. Quid ergo nos ad haec tibi pa-
 trabimus, aut immortalitatis porrigemus reme-
 dium? In quo autem sanitas dabitur? aut quae
 est curationis utilitas? Quis vero est qui haec a
 nobis ferat? vel quis qui horum potiatum munc-

σα, τὴν πάντων ὁδὸν ὁδεύσεις ὑπνώσασα, ἣν ἀπόστολοι καὶ προφῆται καὶ μάρτυρες ᾤδευσαν, καὶ Χριστὸς αὐτὸς ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς γενόμενος ἄνθρωπος· εἰ καὶ τριταῖος ἀναστὰς τοῦς τῆς ἀναστάσεως ἡμῖν ἀρράβωνας παρέσχετο· ἐγερθεῖσα γοῦν ἄπιθι, καὶ τὴν ἐστίαν κατάλαβε πρὶν ἢ σε ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος καταλάβοι διάζευξις· καὶ ταῦτα μὲν φήσαντες, ἀπῆλθον οἱ ἅγιοι· αὐτὴ δὲ πρῶτας εἰς πόλιν ἀφίκετο, καὶ θαυμάζοντι τῷ ἀνδρὶ τῆς ἐπανόδου τὸ σύντονον, τὴν τῶν μαρτύρων προφητείαν ἀπήγγελλεν· καὶ μετ' οὐ πολλὰς τὰς ἡμέρας δεινῶς ἐπιβρύσαντος τοῦ νοσήματος, πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν, ὡς παρὰ τῶν ἀγίων ἐπύθετο· ἡμεῖς δὲ

ribus? Tu enim post paululum quae sunt mortalium deserens, viam cunctorum ibis, soporatura qua apostoli, prophetae, ac martyres abierunt, et Christus ipse auctor vitae factus homo, quamvis tertianus resurgens resurrectionis nobis arras praestiterit. Surge itaque vade, et ad domum propriam proficiscere, antequam te animae a corpore disiunctio capiat. Et his quidem dictis, sancti abierunt. Ipsa vero mane ad civitatem profecta est, et viro miranti reversionis compendium, prophetiam martyrum recitavit. Et non post multos dies dire gravescente languore, ad Deum profecta est, ut a sanctis didicerat. Nos autem etiam

κἀνταῦθα ἐπὶ τῇ *ωρορρήσει* τῆς Ῥοδόπης τελευτῆς, τοὺς προειπόντας θαυμάσαντες, καὶ τὴν περὶ αὐτῆς διήγησιν καταπαύσαντες, ἐπ' ἄλλου θαύματος ἀγωγὴν ἐκδημήσωμεν.

ΞΓ. ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΛΟΝΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ.

Παρίτω μετὰ Ῥοδόπης Ἑλπίδιος, καὶ τοὺς ἀκροατὰς ἐστιᾷτο τῷ κατ' αὐτὸν εὐθὺς διηγῆματι· ἔστιν γὰρ τοῦτο λίαν ἱκανὸν πρὸς ἐστίασιν, καὶ τρέφειν εἰδῶς εὐσεβῶς τοὺς ἀκούοντας· οὗτος ἐχθροὺς ἔχων ὡς ἔοικεν αἰὲ μοχθηρίαις συζήσαντας, καὶ παρανόμων ἔργων ἐρῆγας τυγχάνοντας, περιεργεία πρὸς αὐτῶν ὑποβάλλεται,

hic super vaticinio mortis Rhodopes, illos qui praedixerant admirantes, et narrationem de ipsa deserentes, ad alterius institutionem miraculi procedamus.

63. DE HELPIDIO EX MALEFICIO FACIEM QUATIENTE.

Praesto sit post Rhodopen Helpidius, et mox de se facta relatione reficiat auditores; est enim hoc satis idoneum ad epulationem, ac pie nutrire sciens audientes. Hic nimirum inimicos habens, qui cum semper nequiter viverent, et iniquorum operum operarii essent, maleficio ab eis summittitur, non maleficio per escam perpeccatus, aut

οὐ μαγλανίαν ὑποσῆς διὰ βρώσεως, ἡ δηλητήριον λαβὼν διὰ πόσεως, ἀλλὰ πληγεὶς ἀφειδῶς διὰ δαίμονος, καὶ μυσσαροῦ καὶ μέγιστα βλάπτοντος πνεύματος· αἰεὶ γὰρ αὐτοῦ πᾶν ἔδονεῖτο τὸ πρὸσωπον· καὶ οὗ καὶ τὴν πληγὴν ὑπῆρξε δεξιόμενος· ἔπερ ἀκουσίως καὶ βιαίως σειόμενον ἑαυτῷ, συνεσάλευε πᾶσαν ὁμοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον· καὶ ταῦτα πάσχωσαν πᾶσιν θάμα συμπαθείας προέκειτο, πρὸς οἴκτον κινῶν τοὺς κινούμενον βλέποντας· ἐκεῖνον γὰρ τὸν Κάϊν ἐκ μέρους εἰκόνιζε, ταῖς τῶν προσώπων ἀπαύστοις κινήσειν, τὸν ἀδελφοκτόνου τιμὴν προαιρέσεως τὸ τρέμειν αἰεὶ κομισόμενον· καὶ τούτου δὲ χείρων ἐκλονεῖτο τὰς ὄψεις Ἑλπίδιος, καὶ τοῖς τρόμοις ὑπερβαλλόντως ἐτρώ-

venenum sumens in potu, sed plagis non parcentibus sauciatus, per daemonem tetrum ac lacerantem plurimum spiritum; semper enim tota facies movebatur, in qua plagam susceperat, quae non sponte, sed vi agitata, totum secum commovebat caput simul et collum. Et cum haec pateretur, cunctis compassionis spectaculum adiacebat, ad miserationem commovens eos, qui hunc ita moveri videbant; Cain enim illum per inquietas facierum concussionem partim imaginabant, qui fratricidalis honorem * propositi, ut semper tremecret sortitus est; et quod hoc peius est, fa-

* immo poenam.

χετο· ὅσον θεὸς μὲν ἐκεῖνον φιλανθρωπῶς ἐκόλαζε, δαίμων δὲ τοῦτον μυσανθρωπῶς ἐμάστιζεν· οὕτω κάμνοντα τὸν Ἑλπίδιον, καὶ πρὸς πάντων ὁρώντων ἀληθῶς ἐλαυνόμενον, ἱατρῶν μὲν οὐδεὶς βοηθεῖν ἐνεχείρησεν, ἀλλ' οὐδὲ βλέπειν αὐτὸν ὅλως ἐτόλμησεν· ὑπὲρ τέχνην γὰρ τὴν αὐτῶν ἦν τὸ ἀρρώστημα, μόνῳ δὲ θεῷ καὶ τοῖς αὐτοῦ θείοις θεράπουσιν, οἷς παρέσχεν ὅσα θέλουσι δύνασθαι, τὸ πάθος ὑπῆρχεν ἰάσιμον.

Τὰς Ἰωάννου δὲ καὶ Κύρου θαυματουργίας οἱ προσόντες ἀκούοντες, καὶ οὐ μόνον ἀκούοντες ἀλλὰ καὶ σαφῶς ἐπιστάμενοι, Γείτων γὰρ ἡ χώρα κατέστηκεν, καὶ τὰ τῶν ἀλεξανδρέων οὐχ

ciem vibrabat Helpidius, et tremoribus nimis affligebatur. Et Deus quidem illum misericorditer poenis affliciebat, daemon vero miserabiliter flagellabat. Sic laborantem Helpidium, omnes qui hunc intuebantur veraciter dignum misericordia decernebant; quamquam medicorum nullus hunc adiuvari conatus sit, sed nec aspicere omnino praesumpserit; super artem enim suam erat infirmitas, et soli Deo a divinis eius famulis, quibus praebeuit quaecumque volunt, sanabilis erat passio.

Cum autem Cyri et Iohannis miracula propinqui audirent, et non solum audirent, sed et liquido scirent, vicina enim est regio, et alexan-

ἤττον τῶν ἀλεξανδρέων μανθάνουσιν, τοῦτον ἄγοντες ἔρχονται, καὶ τῷ τῶν ἀγίων προσπίπτουσι μνήματι, βοηθεῖν αὐτοὺς τῷ νοσέοντι δεόμενοι· οἱ δὲ τὸν Ἑλπίδιον καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως ἐλεήσαντες, καὶ τὴν τῶν δαιμόνων ἐπιβουλὴν οὐκ ἀγνοήσαντες, ὅναρ φανέντες ἰάσαντο· καὶ τοῦτο ποιεῖν πρὸς τελείαν τοῦ πάθους δεσπίζουσιν ἴασιν· ὕδωρ ἐνέγκαι τῶν Ἀδύτων ἐκέλευσαν· ἔστιν δὲ λίμνη τὰ Ἀδύτα Ἀλεξανδρείας, σταδίου πεντακοσίου ἀπέχουσα, πρὸς δύοσιν καὶ λίμνην τὴν Γείτονα ταύτης τοῦ νάματος ἐνεχθῆναι προστάττουσι, καὶ πρὸς πόσιν δοθῆναι τῷ πάσχοντι, καὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς κεφαλῆς τὴν ἀπόπλυσιν· γενομένου δὲ τοῦ τῶν ἀγίων θε-

drinis non minus quae sunt alexandrinorum ediscunt, hunc gestantes adveniunt, et ad sanctorum proiciunt monumentum, auxiliari eos languido deprecantes. At illi Helpidii etiam ante perventionem miserti, daemonumque insidiarum non nescii, apparentes in sompnis sanaverunt; et hoc facere ad perfectam passionis praecipiunt sanitatem: aquam deferri ab Adytis iusserunt; est enim stagnum Adyta, Alexandria quingentis stadiis distans ad occidentem, Libyaeque vicinum. Ex hoc fluente asferri, et ad potum dari patienti praecipiunt, atque ad abluendum caput et faciem. Facta autem sanctione sanctorum, veniens ad fluen-

σπίσματος, ἤρχετο τὸ νάμα, ἔπιεν ὁ Ἑλπίδιος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔπλυνε καὶ τὰ πρόσωπα· καὶ τὸ πάθος εὐθὺς ἀφανὲς καὶ φροῦδον ἐγίνετο· ἦν δὲ τὸ πρᾶγμα θαύματος ἄξιον, ὅτι τὸ νάμα τὸ ἄσφατον ἴσται κεφαλὴν καὶ πρόσωπον ἄσφατον· καὶ ὕδωρ τὸ αἰὶ τῇ ρεύσει κινούμενον, ἀκλόνητον ἐποίει τὸν αἰὶ κλονούμενον τράχηλον. Ἑλπίδιος μὲν οὖν οὕτω τὴν θεραπείαν εὐράμενος, καὶ τὴν νόσον ἀποτρίψάμενος, τοὺς ἀγίους ὑμνήσας ἀπώχετο, καὶ τὴν ἐνεγκαμένην ἐρῥωμένος κατέλαβεν· οὗς καὶ ἡμεῖς ἐπαξίως γεραίροντες, ἑτέραν αὐτῶν ἀριστείαν συγγράφωμεν.

tum, bibit Helpidius et caput lavit et faciem, et passio statim nusquam comparuit; erat autem res digna miraculo, quoniam fluentum instabile, stare faciem et caput fecit instabile; et aqua quae semper fluxu movetur, reddebat inturbabile collum. Igitur Helpidius quidem taliter curatione reperta, et languore depulso, sanctis colaudatis abscessit, et ad civitatem suam pervenit incolumis. Quos et nos condignis honorificationibus celebrantes, alia ipsorum conscribamus fortia facta.

ξδ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΟΓΙΑΛΛΟΥ.

Οὐ καλὸν ἀδικῆσαι τὸν ἄλαλον, εἰ καὶ κατηγορεῖν ἡμῶν ὡς ἀδικούντων οὐ δύναται, οὐδ' ἐάσαι γε σιωπώμενον, ἐπεὶ μηδὲ τοῦτον οἱ ἔνδοξοι μάρτυρες αἰὲ σιγῶντα κατέλιπον, ἀλλὰ λάλον ἐξ ἀλάλων εἰργάσαντο, καὶ τὸ εὖ λαλεῖν ἐχαρίσαντο, ἵνα μὴ τῆς ἐν τούτῳ τελειότητος, τὸ τέλειον αὐτῶν λίποιτο χάρισμα· τοὺς ἁγίους οὖν καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα, καὶ ὅπερ αὐτοὶ τότε τοῖς ἔργοις δεδράκασιν, τοῦτο νῦν ἡμεῖς τοῖς λόγοις ποιήσωμεν, καὶ τὸν ἅπαζ λαλήσαντα, πάλιν ἄλαλον μὴ τιθώμεθα, τὴν κατ' αὐτὸν σιωπῶντες διήγησιν, μὴπως ἡμᾶς

64. DE MUTO.

Non est bonum muto iniuriam facere, licet nos calumniari tamquam iniuriam inferentes non possit, neque dimittere silentio tacitum, quia nec istum gloriosi martyres semper tacentem dimittere passi sunt, sed eloquentem ex non loquenti operati, bene loqui largiti sunt, ne in hoc perfectionis eorum desit donum perfectum. Sanctos ergo et nos imitemur, et quod ipsi tunc operibus gesserunt, hoc nunc sermonibus faciamus; et eum, qui semel locutus est, mutum iterum non ponamus, narrationem de ipso faciendam, silentio contegentes, ne forte nobis apud martyras

διαβάλλῃ τοῖς μάρτυσιν , καὶ τῆς ἡμετέρας σι-
γῆς κατήΓερος γένῃται , τὸ λαλεῖν πρὸς αὐτῶν
χομισάμενος , καὶ σιγαῖν ἢ σιγαῖσθαι τοὺς λοι-
ποὺς μὴ βουλόμενος , ἵνα μὴ τοῖς λάλον αὐτὸν
ἀναδείξασιν ἀγνώμων κρίνοιτο καὶ ἀχάριστος ,
σιγαῖν αὐτῶν τὰς δωρεὰς ἀνασχόμενος.

Φοῖνιξ ὑπῆρχεν ὁ ἄλαλος , καὶ Τύρου τῆς
πόλεως ὠρμητο , ἐλέγχων τάχα ταύτη τοὺς ἑλ-
ληνας , καὶ τὰ ψευδῆ τούτων καὶ γραῶδη μυ-
θάρια· ἐνθεν γὰρ οὗτοι τὸν Κάδμον μυθεύον-
ται , πρῶτον γραμμάτων γενέσθαι γεννήτορα ,
καὶ τούτοις Ἑλλάδα ξενίσαι τὴν ἄμουσον , ἀφ'
οὗ νῦν βλαστήσας ὁ ἄλαλος , σαφὲς ἔλεγχος
ὤφθη τοῦ πλάσματός· ὃν Ἕλληνες ἀμαθία κατ-

deroget , et silentii nostri calumpniator efficiatur ,
usum loquendi ab eis adeptus , et tacere vel ta-
ceri de cetero nolens ; ne his qui eloquentem hunc
ostenderunt , minus devotus esse iudicaretur pa-
riter et ingratus , dum dona eorum tacere pa-
teretur.

Phoenix erat mutus , et Tyri civitatis oriundus ,
redarguens forte hīc Graecos , et falsas horum et
aniles fabellas. Hinc enim ii Cadmon fatentur pri-
mum litterarum fuisse magistrum , et his Grae-
ciam muneratum * indoctam. A quo nunc ger-
minans mutus , manifestus fictionis index appa-
ruit , quem Graeci indisciplinatione abscondebant ,

* *cod. mi-
ratam.*

ἐκρυπτον, πρέσβεια Μωσέως οὐ βλέποντες, καὶ Κάδμου χρόνους παντελῶς οὐ γινώσκοντες, οὐς πρὸς ἔλεγχον παρατίθεται μείζονα, καὶ σαρφεστέραν ποιεῖν τὴν πλάνην τοῖς θέλουσιν, ὁ σκοπὸς ὁ παρὼν οὐκ ἀφίησι, πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκόμενος, καὶ πληροῦν αὐτὸν ἀναγκάζων τὸν κάλαμον· τύριος ἦν ὡς ἔφην ὁ ἀλαλος, καὶ σύγγονον ἔσχε τὸ νόσημα, οὐ χρόνῳ τινὶ συμβὰν ἀπ' ἄλλου νοσήματος, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς αὐτῷ συντεχθὲν τῆς κυήσεως· καὶ τοῦτο λαχὼν τὸ πάθος ἐκ φύσεως, οὐ γλυκεῖαν ἀφῆκεν φωνὴν πρὸς τοὺς φύσαντας, οὐ μητέρα ποτὲ τραυλίζων ἠγόρευσεν, οὐ πατέρα ψελλίζων ἐκάλεσεν· οἷς αἰὲ τῶν παιδῶν οἱ γονεῖς ἐπευφραίνονται, καὶ ἀναρ-

primatum Moysi non videntes, et Cadmi tempora modis omnibus nescientes; quos ad redargutionem maiorem commendare, manifestioremque his qui volunt errorem facere, intentio praesens non sinit, ad se nos attrahens, et implere suum calamum cogens. Tyrius erat, ut dixi, ille mutus, et passionem habebat cognitam non tempore aliquo ab alio accidentem languore, sed ex ipso secum partu nascentem. Et hanc ex natura sortitus, non dulcem ad parentes emisit vocem, non matrem aliquando balbutiens appellavit, non patrem claro saltem mutto * vocavit, super quibus

* ita cod.

θρα ἢ τὰ τραυλίσματα καὶ ψελλίσματα· ὡς ἀθη-
ναῖοι τὸ πρὶν ἐπ' Ἀίσχινῃ καὶ Δημοσθενεῖ τοῖς
ρήτορσι, καὶ τοῖς τούτων εὐγλώττοις στομύλ-
μασιν.

Ἀνὴρ οὖν γεγονὼς, τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκί-
νητον καὶ τοῖς λοιποῖς οὐ συντρέχουσιν μέλε-
σιν· καὶ τάχα ἂν τῆς παρουσίας ζωῆς οὕτω ἐξε-
δήμησεν, εἰ μὴ φιλόχριστοὶ τινες καὶ φιλάνθρω-
ποι Κύρου καὶ Ἰωάννου τὴν χάριν γιγνώσκον-
τες, καὶ τὰ δι' αὐτῶν τοῖς πιστοῖς παρεχόμενα
θαύματα ὡς πιστοὶ συμπαθήσαντες, τοῦτον πρὸς
τοὺς μάρτυρας ἤγαγον· ἔνθα γενόμενος, καὶ τὴν
πίστιν τῶν ἀγαγόντων ἔχων πρεσβεύουσαν, καὶ
οἶκτον τὸν ἑαυτοῦ πρὸς οἶκτον τοὺς ἀγίους ἐλεί-

ne articulis sint muttiendi et balbutiendi eorum
affectus; sicut Athenienses pridem super Aeschine
vel etiam Demosthene rhetoribus et horum ver-
sutiis eloquentibus.

Vir ergo factus linguam immobilem habuit,
cum reliquis membris minime concurrentem: et
forte sic a praesenti vita migrasset, nisi quidam
amici Christi et hominum amatores, Cyri ac Io-
hannis gratiam et miracula quae per eos prae-
stantur fidelibus cognoscentes, tamquam fideles
compassi, hunc ad martyras adduxissent; ubi fi-
dem deducantium habens, cum venisset, inter-
cedentem, nec non et miserationem sui, ad mi-

ραντα, λάλος γλώττης ἐπέτυχεν, οὐ γλώτταν ἄλλην κτησάμενος, ἀλλ' ἥς εἶχεν τὸν δεσμὸν ἀποθέμενος· πάντως δὲ τὸ φάρμακον λείπειν ἀκόλουθον, δι' οὗ τὸ τῆς γλώττης πάθος ἐξέφυγεν· ὕδωρ αὐτῷ πίνειν καθεύδοντι οἱ ἅγιοι φανέντες ἐκέλευσαν· οὐ λόγοις τοῦτο θεσπίζοντες, οὐ γὰρ ἤκουεν, ἀλλὰ νεύμασι, καὶ τοῦ νάματος δείξει· ὁ δὲ γενόμενος ἔξυπνος, τὸ νάμα φέρειν ἐνένευεν· ἐμεμάθηκε γὰρ διὰ νεύματος, ὃ δ' ἂν ἴδοι κοιμώμενος, τοῦτο πειῖν ἀνιστάμενος· καὶ δοθέντος αὐτῷ θαῖττον τοῦ ὕδατος, δεξάμενος ἔπιεν· καὶ πίων εὐθέως ἐλάλησεν· καὶ λαλούντων ἀνθρώπων ἐπήκουσεν· καὶ τῶν ἁγίων ἀπήγγελλε θέσπισμα, τὸν ὄνειρον λόγοις τρα-

serationem sanctos excitantem, eloquentis linguam adeptus est, non aliam linguam acquirens, sed vinculum eius quam habebat deponens. Verum et medicinam dicere consequens est, per quam linguae passionem diffugit. Aquam ei bibere dormienti apparentes sancti iusserunt, non verbis hoc decernentes, non enim audiebat, sed nutibus et lymphae ostensionibus. Qui expergefactus ut flentum afferretur innuebat; didicerat enim per nutum ut quicquid videret dormiens, evigilans faceret; et datam sibi maturius aquam suscepit et bibit, et bibens statim locutus est, et homines loquentes audivit, et sanctorum retulit sanctio-

νέσι διηγούμενος, καὶ τῶν ὀφθέντων γεραίρων
τὴν δύναμιν.

Οὕτως ὁ κωφὸς ἠκροάσατο, καὶ λόγον ὁ ἄλλος ἀπεφθέγγετο, οὐ τῆς Κασταλίας γευσάμενος νάματος, οὐχ ὕδωρ πινὼν ἀπὸ Στυγὸς κατιβόμενον, οὐ ρεῖθρον καυκάσειον ἀρυσάμενος, εὐφημοῦν ἀρετὴν πυθαγόρειον, ὡς ἐλλήνων οἱ μῦθοι θεσπίζουσιν, καὶ τῶν γεγραφότων ἡ πρὸς ἀλήθειαν ἔνδεια· ἀλλ' εὐτυχήσας Ἰωάννου καὶ Κύρου τὴν κέλευσιν ἀναπληροῦσαν αὐτῷ ἄπερ ἡ φύσις δημιουργεῖν αὐτοῖς παρεχώρησεν· ἵνα φανῶσιν οἱ μάρτυρες ἐκεῖθεν τὰς ἰάσεις δωρούμενοι, καὶ τὰ πρὸς τελείωσιν τοῖς ἀνθρώποις ἐλλείποντα, ὅθεν ἐξ ἀρχῆς καὶ τὴν

nem, somnium verbis expressis enarrans, et eorum qui apparuerant virtutem concelebrans.

Taliter surdus audivit, et verbum mutus pronuntiavit, non Castaliae gustans fluentum, non aquam bibens a Styge descendentem, non laticem caucasiū hauriens, laudantem virtutem pythagoricam, ut gentiliū fabulae sanciant, et scriptorum quantum attinet ad veritatem inopia, sed Iohannis et Cyri iussione potitus, quae suppleret illi quod natura facere concessisset; quo apparerent martyres abinde sanitates donare, et ea quae ad perfectionem hominibus deerant accommodare, unde et a principio nativitatem sortiti

γένεσιν ἔλαχον· διὸ καὶ ἡμεῖς ὡς δυνατόν αὐ-
τοὺς εὐφημήσαντες, καὶ δοῦναι λόγον ἐν ἀνοίξει
τοῦ στόματος ἱκετεύσαντες, ὡς καὶ τῷ παρόντι
νῦν ἀλάλῃ δεδώκασιν, προθύμως πρὸς τὴν τῶν
λειπομένων θαυμαμάτων διήγησιν ἐπειγόμεθα.

ΞΙ. ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ
ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΙΟΝ ΕΧΟΝΤΟΣ.

Εἰς καιρὸν ἡμῖν ὁ κίλιξ ἀφίκεται Θεόδωρος,
διττῆς καὶ αὐτὸς ἀσθενείας φυγεῖν διηγούμε-
νος, καὶ τῷ προλαβόντι θέλων συντάττεσθαι,
γλώττης δεσμὸν πεφευγόντι καὶ κώφωσιν, καὶ
διττοῦ νοσήματος διττὴν λαχόντι τὴν ἴασιν· ὃν
φιλοφρόνως δεξάμενοι, διὰ τὴν πρὸς τοὺς μάρ-

sunt. Propter quod et nos eos quantum possu-
mus conlaudantes, et dari verbum in apertione
oris supplicantes, sicut etiam nunc praesenti mu-
to dederunt, ad reliquorum miraculorum narra-
tionem alacriter properemus.

65. DE THEODORO CAECO ET HABENTE DAEMONIUM.

Ad tempus nobis cilix accessit Theodorus, du-
plicis et ipse infirmitatis fugam enarrans, et con-
scribi cum praecedenti, qui mutus et surdus exti-
terat, volens; duplicisque languoris duplicem sor-
titus est sanitatem. Quo benigne recepto, propter
benivolentiam quam circa martyras habet, et lin-

τυρας εὐνοϊαν, καὶ τὴν γλῶτταν αὐτῷ πρὸς βρα-
χὺ χαρισώμεθα, καὶ τὴν χεῖρα δανείσωμεν, καὶ
τὸν κάλαμον χρήσωμεν, τοῖς ἀγίοις τὴν εὐφη-
μίαν ὑφαίνοντι, καὶ τὴν αὐτῶν ἀλκὴν διαπρυ-
σίως κηρύττειν σπουδάζοντι· ἀρξώμεθα γοῦν τῆς
κατ' αὐτὸν διηγήσεως, προθύμως αὐτῷ πάντα
γιγνόμενοι, καὶ χεῖρ καὶ γλῶττα καὶ κάλαμος,
ὁ ξυγγραφεῖν εὐφυῶς ἐπειγόμενος.

Κίλιξ ἦν ὁ Θεόδωρος τῆς Ἀναζαρβέων ὁρ-
μώμενος πόλεως, καὶ πάθεισι δύο δυσχερεῖσι κρα-
τούμενος· ὧν τὸ μὲν δαιμόνιον ἦν πονηρότερον,
ἀδριότερόν πως ἐπερχόμενον καὶ ῥῆσσον αἰεὶ πρὸς
πᾶν εὐρισκόμενον· πολλάκις γὰρ ὡς ὁ τοῦ δαι-
μονῶντος πατήρ ἐν εὐαγγελίοις πρὸς τὸν κύριον

guam illi ad breve tempus donabimus, et manum
accommodabimus, et mutuum praestabimus ca-
lamum, sanctis laudem texenti, et virtutem eo-
rum ardue praedicare studenti. Incipiamus ergo
de illo referre, alacriter ei omnia facti, manus
videlicet, lingua, et calamus scribere velociter et
amplissime adhortatus.

Cilix erat Theodorus ex Anazarbeis exortus,
passionibusque duabus difficilibus coartatus, qua-
rum altera daemonium erat nequissimum, ferina
saevitia superveniens, et dirumpens semper om-
ne quod invenisset; multotiens enim, ut quon-
dam pater daemonium patientis in evangeliiis ad

ἔφησεν, εἰς πῦρ αὐτὸν καὶ ὕδωρ ἐνέβαλε, κτεί-
νειν ἀφειδῶς καὶ ἀπολλύειν βουλόμενον· τὸ δὲ
τῶν ὀμμάτων ὑπῆρχεν ἡ τύφλωσις, οὐκ ἀσθε-
νεία γενομένη τῆς φύσεως, ἀλλ' ἐνεργεία σχε-
διασθεῖσα τοῦ δαίμονος, οὐκ ἐκ νόσου σωμα-
τικῆς ἐπισφρήσασα, ἀλλ' ἐξ ἀγριότητος πνεύ-
ματος ἐνδημήσασα· οὕτω πονηρὸν ἦν τὸ δαιμό-
νιον, καὶ δι' ὑπερβολὴν λύττης μισάνθρωπον·
ἀλλ' ἐν τούτοις τῷ Θεοδώρῳ τυγχάνοντι, καὶ
μηδὲν σωτηριῶδες διὰ τὸν χρόνον ἐλπίζοντι, ἡ
τουτωνὶ τῶν παθῶν προσδοκῶντι φυγεῖν πρὸ τῆς
ἐκ θανάτου λυτρώσεως, θάνατος γὰρ ὄντως ἀν-
δρὶ ἀνάπαυσις, ὡς ὁ φιλοσοφήσας ἐν πάθεσιν
Ἰώβ ἀπεφθέγγετο, πᾶσαν ἀναιρῶν τὴν ἐν βίῳ

Dominum dixit, in ignem eum et aquam iacta-
bat, occidere hunc non parcens ac perdere volens;
altera vero oculorum caecitas erat, non infirmita-
te facta naturae, sed operatione daemonis praepra-
rata, nec ex languore corporali superillata, sed
ex feritate spiritus inducta; sic malignum erat dae-
monium, et propter habundantiam rabiei mali-
volum! Verum cum in his esset Theodorus, et
nihil salutare speraret, aut ab his ante libera-
tionem, quae fit per mortem, fugere passionibus
expectaret; mors enim revera viro requies, ut Iob
qui philosophatus est in passionibus, est affatus,
omnem auferens saeculi huius difficultatem, prae-

δυσχέρειαν, καὶ τῆς παρούσης ζωῆς τὸ πολυ-
 παθές καὶ πολύμοχθον· Κύρος καὶ Ἰωάννης
 ἠγγέλλοντο δαιμόνων ἐλαταὶ θεοδώρητοι, καὶ
 παθῶν σωματικῶν ἀληθεῖς ἀλεξίκακοι· καὶ πι-
 στεύσας Θεῷ καὶ τοῖς μάρτυσιν, εἰς Ἀλεξάν-
 δρειαν ἔρχεται, καὶ τῶν ἀγίων καταλαμβάνει
 τὸ τέμενος, ἔργῳ κηρύττων τῆς εἰς αὐτὸν πί-
 στεως τὸ ἀκράδαντον· ὃν οἱ Χριστοῦ λαβόντες
 θεράποντες, καὶ τῶν συνεχόντων δεινῶν ἡλευθέ-
 ρωσαν, καὶ βίου θεοφιλοῦς ἐργάτην ἀνέδειξαν.

Φανέντες γὰρ αὐτῷ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἀφί-
 ξews, οὐ γρηγοροῦντι ἀλλ' ἐπὶ τῶν στρωμά-
 των καθιεύδοντι, συνθήκας πρὸς αὐτὸν καὶ προσ-
 τάγματα τίθενται· καὶ εἶθ' οὕτως αὐτὸν ἀξιοῦ-

sentisque vitae multam passionem, et multum la-
 borem; Cyrus et Iohannes annuntiantur a Deo
 donati daemonum expulsores, et passionum cor-
 poralium veri propulsatores; et credens Deo et
 martyribus Alexandriam venit, et ad sanctorum
 pervenit ecclesiam, re denunciens fidei erga il-
 lum immobilitatem. Quem Christi suscipientes fa-
 muli, et a malis quibus afficiebatur liberarunt,
 et vitae Deo amabilis operarium reddiderunt.

Apparentes enim ei non multo post sui ad-
 ventum non vigilanti, sed super strata dormien-
 ti, pacta cum eo et iussiones inierunt, et sic cum
 dignum faciunt valetudine; pacta autem et ius-

σι τῆς ῥώσεως· αἱ δὲ συνθῆκαι, καὶ τὰ δι' αὐ-
τῶν γεγονότα συντάγματα, τῆς ταραχώδους
ζωῆς ἀπῆτουν ἀπόθεσιν, καὶ βίου μονήρους γα-
ληνιώσαν ἀνάληψιν· αὕτη γὰρ αὐτοῖς πρὸς τῶν
ῥωννυμένων μισθοπορία τριπόθητος, ἡ τοῦ βίου
τυγχάνει διόρθωσις· ὁθεν τοὺς τοιούτους καὶ
γεγενηότες προσδέχονται, καὶ ῥωσθέντας εὐθύς
ἀπολύουσιν καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ πολλῶν μὲν
καὶ ἄλλων καθέστηκεν, οὐχ ἥττον δὲ καὶ τοῦ
παρόντος ἡμῶν διηγήματος· ἐλθόντες γὰρ ὡς
ἔφθην εἰπὼν εἰς Θεόδωρον, θέλεις ἔλεον ὑγιῆς
γενέσθαι Θεόδωρε; τοῦ δὲ κατανεύσαντος καὶ
τὸ, ναί, τῷ στόματι λέξαντος, τί γὰρ οὐκ
ἔμελλεν ἐν τοσούτῳ κακῷ πιεζόμενος; πάλιν οἱ
μάρτυρες ἔφασκον· εἰ βούλη τυχεῖν τῆς ἰάσεως

siones per illos factae, tumultuosae vitae requi-
rebant depositionem, et vitae monasticae tran-
quillam susceptionem. Haec enim illis a sanatis
est merces ter amabilis, vitae correctio. Unde ta-
les et recipiunt, et sanatos statim dissolvunt; et
hoc manifestum est ex multis quidem aliis, non
minus autem et ex praesente nostra narratione.
Venientes enim, ut iam dixi, ad Theodorum,
vis dicebant, sanus fieri, Theodore? Illo vero an-
nuente, et maxime ore dicente; quid enim tanto
malo oppressus diceret? iterum martyres dicebant:
si vis obtinere sanitatem, et fugere imbecillita-

καὶ φυγεῖν τῆς ἀσθενείας τὸν κίνδυνον, σύνθου ἡμῖν ὡς ὠζόμενος οἰκεῖς Ἰορδάνου τοῦ Θείου ποταμοῦ τὴν οὐράνιον ἔρημον, ἔνθα Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἀπάντων βεβάπτισται, καὶ ταύτης οἰκῆ-
τωρ γινόμενος, σχῆμα μοναστοῦ καὶ τρόπους ἐνδείκνυσαι, τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην μιμούμε-
νος, τὸν ταύτης οἰκιστὴν καὶ πολίτην γινόμενον· καὶ τὴν ῥῶσιν δι' ἡμῶν θεὸς σοι χαρίζεται, καὶ λυτρώται τῆς τῶν παρόντων κινδύνων κολάσεως.

Συνθεμένου δὲ θᾶπτον τοῦ πάσχοντος, καὶ πληροῦν αὐτῶν ὁμωμοκότος τὴν κέλευσιν, εὐ-
θέως οἱ ἅγιοι καὶ τὸ δαιμόνιον ὡς μαστιγίαν τινὰ καὶ δραπετήν ἐλαύνουσιν, καὶ τὴν τῶν ὀφ-
θαλμῶν θεραπεύουσιν τύφλωσιν, ἣν ἑαυτῷ τὸ

tis periculum, inito conventionem, quod sanatus habitas Iordanis divini fluminis caelestem cremum, ubi Christus salvator omnium baptizatus est. Et huius habitator effectus formam monachi, et mores demonstras, baptistam Iohannem imitans huius habitatorem et civem olim existentem; et incolumitatem Deus tibi per nos donat, et liberat a praesentium periculorum punitione.

Conveniente autem et cito patiente, eorumque mandatum adimplere iurante, statim sancti daem-
onium ceu mastigiam quemdam et fugacem ei-
ciunt, et oculorum sanant obcaecationem, quam secum daem-
onium contulit, illud quidem visione

δαιμόνιον συνεισήγαγεν, αὐτὸν μὲν κελεύσματος
 φυγαδεύσαντες, ταύτην δὲ τῇ τῆς κηρωτῆς ἐπι-
 θέσει διώξαντες· Θεόδωρος δὲ τὴν φυγὴν τῶν
 ἀνιώντων εὐράμενος, καὶ τὴν ῥῶσιν ἐπὶ ταύτῃ
 δρεψάμενος, εὐχαριστήσας ὅσον οἷός τε ἦν καὶ
 ἡδύνατο, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον, καὶ κεῖσε
 πληροῖ τὴν τῶν ἀγίων Θεοφιλῆ καὶ σεβασμίαν
 διάταξιν· ἡμεῖς δὲ τούτους θαυμάσαντες, καὶ
 * ita cod. τῆς εἰς ἀνθρώπους Θείας αὐτῶν κηδαινίας ᾧ χά-
 ριν ὑμνήσαντες, ἐτέρας αὐτῶν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀν-
 θρώπους ἀναγράψωμεν χάριτας.

fugantes, hanc vero cerati suppositione expellen-
 tes. Theodorus vero fugam illorum, qui ad se ve-
 nerant inveniens, et sanitate super illam potitus,
 gratias agens, quantum polis erat et valebat, per-
 venit ad eremum, ibique sanctorum iussum ama-
 bile et venerandum adimplet. Nos vero hos ad-
 mirantes, et propter divinam illorum erga homi-
 nes curam laudantes, alias illorum erga nos ho-
 mines describamus gratias,

ΞΥ. ΠΕΡΙ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΛΥΚΙΟΥ ΕΙΣ ΝΟΣΟΝ
ΥΔΡΟΝ ΠΕΡΙΕΛΑΘΟΝΤΟΣ.

Τί δὲ καὶ Μηνᾶν ὑπὸ ψάμμον κρυπτόμενον
εὖκ ἐκφέρωμεν, καὶ δῆλον αὐτὸν τοῖς ἀγνοοῦ-
σι ποιῶμεθα; γραφῆς γάρ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν
καθέστηκεν ἄξια, καὶ οὐ ψάμμου καὶ λήθης
σκιπάζματος· ὡς Μενουθῆς τὸ δαιμόνιον, καὶ
ταύτης αἱ τελεταὶ καὶ βωμοὶ καὶ τὸ τέμενος,
ὧν ὀφείλιμος μὲν ἡ λήθη κατέστηκεν, καὶ διὰ
τοῦτο τοῖς μάρτυσι πείπρακται· ἐπιβλαβὴς δὲ
λίαν ἡ θεία τοῖς βλέπουσιν, καὶ διὰ τοῦτο ψάμ-
μῳ θαλαττίᾳ καλύπτεται, ἀνελεύσῃ παντελῶς
αὐτῆς τὸ μνημόσυον, καὶ δημιουργούσῃ τὴν τῶν

66. DE MENA LYCIO IN MORBUM AQUAE
INTERCUTIS INCIDENTE.

Quid vero et Mennam sub harena occultatum
non in medium afferimus, cumque manifestum
nescientibus non facimus? Scriptura namque et
quae de illo narrantur digna sunt et non hare-
nae et oblivionis velamine, ut Menuthes daemo-
nium, et illius caeremoniae et altaria, et delu-
brum, quorum utilis quidem oblivio est; et id-
circo a martyribus factum est; et damnosum ni-
mis est spectaculum inspicientibus; quapropter
harena marina cooperitur destruyente prorsus il-
lius memoriam, et reparante invisibilium rerum

οὐ θεωμένων ὀφέλειαν· ἡκέτω τοίνυν ὁ λύκιος διαρρήξας τῆς ψάμμου τὸ κάλυμμα, καὶ φανερόν ἡμῖν τὸ κατ' αὐτὸν ποιεῖτω τεράστιον, καὶ μὴ κρυπτέτω κακῶς ὑπὸ κλίνην καὶ μόδιον, τὸ καλῶς ὑπολυχνίαν φαίνειν εἰ τεθείη δυνάμενον.

Λύκιος μὲν ὁ Μηνᾶς ἐγνωρίζετο, καὶ Πατάρων ὀρμαῖσθαι τῆς πόλεως ἔλεγεν· πάθος δὲ εἶχεν οὐ ψιλὸν ἀλλὰ μέγιστον, καὶ οὐδὲ ῥαδίως ἰώμενον, ἀλλὰ δυσχερὲς καὶ δυσίατον, ἰατροῖς δὴ τῆς σήμερον ὅσον ἐκ τέχνης ἀνίατον, εἰ μὴ Θεὸς συμμαχοῦσαν αὐτοῖς χάρισοιτο δύναμιν· εἰς ὕδερων γὰρ πεσὼν ἀνιάτρευτον, καὶ χρονίσας ἐν αὐτῷ τῷ νοσήματι, δεινῶς ἐκινδύνευε ταῖς ἀλγυδόσι τῶν σπλάγχων ὀδυνώμενος, καὶ

utilitatem. Accedat igitur Lycius dirrumpens harrenae velamen, et manifestum in se gestum faciat nobis prodigium, et non occultetur male sub lecto vel sub modio, quod bene lucere super candelabrum si positum fuerit poterit.

Lycius ergo Mennas esse noscebatur, et Patarsensium se esse dicebat civitatis oriundum; passionem autem habebat haud levem, sed pessimam et ad sanandum difficilem; porro medicis qui hodie sunt quantum ex arte insanabilem, nisi Deus auxiliantem sibi donaret virtutem; in hydropem enim incurabilem cadens et moratus in eodem languore periclitabatur, doloribus viscerum fatiga-

ταῖς τοῦ παντὸς σώματος ὀγκώσεσι συμπιγόμε-
νος· καὶ τί τὸ πάθος παραστῆσαι τῷ γράμματι
βούλομαι; ἀρκεῖ γὰρ πᾶσιν πρὸς εἴδῃσιν λεχ-
θὲν αὐτοῦ καὶ μόνον τὸ ὄνομα· εὐθέως γὰρ οἱ
τῆς τούτου προσηγορίας ἀκούσαντες, τῆς ὀδυ-
νης ἐντυπωῦνται τῇ διανοίᾳ τὸ μέγεθος· ἀλλ'
ἕως μὲν ἐν ἀρχαῖς ἦν ὁ Μηνᾶς τοῦ νοσήματος,
καὶ θεραπείας ἐφρόντιζε, καὶ τοὺς ἰατροὺς μετ-
επέμπετο, καὶ ποιεῖν αὐτῶν τὰς κελεύσεις ἐσπού-
δαζεν· ἐπειδὴ δὲ τῷ πάθει προέκοπτε, καὶ ἰα-
τρὸς οὐδεὶς προσκαλούμενος ἤρχετο, εἰδὼς τὸ
τοῦ πάθους ἀνίατον, θανάτου τυγχάνειν ἐγλί-
χετο, ἵνα καὶ οὕτως ἐκφύγῃ τὸ νόσημα· ἀλλ'
ὥς καὶ τούτου ποθῶν οὐκ ἐτύγχανεν, ἐπὶ Κυ-

tus, totiusque corporis molibus suffocatus. Sed
quid passionem huic volo commendare scriptu-
rae? cum sufficiat omnibus ad notitiam ipse il-
lius qui dictus est languor. Mox enim qui huius
appellationem audiunt, doloris formant animo
magnitudinem. Verum donec Mennas in exordiis
esset languoris, et curam sui gerebat et medicos
accersiebat *, et iussiones eorum facere festina- * ita cod.
bat. Quia vero passione proficiebat, et nullus vo-
catus medicus veniebat, sciens insanabilem pas-
sionem, mortem consequi cupiebat, ut saltem sic
languorem effugeret. Sed cum et hoc desiderans
non impetrasset, ad Cyrum et Iohannem mar-

ρον καὶ Ἰωάννην τοὺς μάρτυρας ἄγεται, δυσὶν
θάτερον ἔνεκεν, ἢ ὅτι τοῦτον ἐλεήσαντες οἱ ἄλαιοι
θεραπεύουσιν, ἢ ὅτι σπλαγχνισθέντες ἐπ' αὐ-
τῷ περὶ τοῦ θανάτου πρεσβεύουσιν· ὅθεν ἐνδὸς
τῶν δύο τετύχηκεν, ὑγείας φημὶ καὶ τῆς ῥώ-
σεως· καὶ τὴν νόσον διέφυγεν, ἣν ἐκφυγεῖν θα-
νάτου χωρὶς οὐκ ἐνόμιζε.

Λέξωμεν δὲ καὶ τὴν ἴασιν· ἀστεῖα γὰρ αὐ-
τη, καὶ μαρτυρικῆς γέμουσα χάριτος ὁμοῦ καὶ
δυνάμεως· φανέντες γὰρ κοιμωμένῳ τῷ πάσχον-
τι, καὶ ἰδόντες ἀκριβῶς αὐτοῦ τὰ ἐγκάρδια,
καὶ ὡς ποτὲ μὲν ῥαθυμῶν ἐπεκαλεῖτο τὸν θά-
νατον, καὶ γῆν ἤθελεν ὑποδύεσθαι, ποτὲ δὲ αὖ
περὶ τῆς ὑγείας ἐπρέσβευε, καὶ ζῆν εἰ ῥωσθεῖν

tyras ducitur ex duobus alterius causa, scilicet ut
hunc aut sancti miserti curarent, aut certe visce-
re super eum moto, de morte misericorditer in-
tercederent. Unde alteram ex duobus obtinuit,
sanitatem scilicet et sospitatem; sed et languorem
evasit, quem evadere sine morte nullatenus ac-
stimabat.

Dicemus autem et medelam; urbana enim est
haec et martyricā plena gratiā simul et fortitu-
dine. Dormienti enim ei qui patiebatur apparen-
tes, et quae corde ipsius versabantur mere scien-
tes, et qualiter aliquando quidem maestus mor-
tem vocaret, et terra obrui * vellet, aliquando ve-

* *cod.*
exui.

προσπύχετο, ἀμφοτέρα τρόπον τινὰ ποιεῖν ἐπι-
 τάττουσι· καὶ τὴν ῥῶσιν ὀρέγοντες, καὶ τῇ γῇ
 διδόντες ἐνθάπτεσθαι· εἰ θέλης γάρ, φησὶν, ἀπα-
 λαγῆς τυχεῖν τοῦ νοσήματος, τοῦ τεμένους αἰ-
 ρόμενος ἕξιθι, καὶ σεαυτὸν ἐνθαπτε ψάμμῳ τῇ
 γείτονι· ὁ δὲ στραφεὶς μετὰ τὸν κάλλιστον ὄνει-
 ρον, Θανάτου μᾶλλον ἢ ῥώσεως σύμβολον τὴν
 ἐν ψάμμῳ ταφὴν ὑπελάμβανεν· ὅμως ἐπειδή-
 περ ἐκάτερων καὶ θανάτου καὶ ῥώσεως, καὶ μὴ
 ὁμοίως διὰ τὴν νόσον ὀρέγεται, συντόμως ἐποίει
 τὸ θέσπισμα, τῆς ἐποδύνου ζωῆς ἐν προτιμῇσει
 φέρων ἐκότερα, καὶ τὸν ἀνόδυνον θάνατον, καὶ
 τὴν ζωὴν τὴν ἄνευ νοσήματος· ἐξελεθὼν οὖν τὸ
 τέμενος, καὶ ψάμμῳ χωσθεὶς ὥς κικέλευστο,

ro contra pro sanitate intercedere et vivere si sa-
 nus efficeretur oraret, facere quodammodo utrum-
 que praecipunt, et sanitatem porrigentes, et se-
 peliendum terrae tribuentes. Si enim vis, inquit,
 ereptione potiri languoris, a templo sublatus egre-
 dere, et temetipsum sepeli harena vicina. At ille
 conversus post optimum somnium, mortis potius
 quam sanitatis indicium, illam in harena sepul-
 turam coniciebat; et tamen quia utrumque mor-
 tem scilicet et sanitatem, et si non similiter, pro-
 pter languorem desiderabat, praeceptum concite
 faciebat, vitae cum dolore habitae praeponens
 utrumque, mortem scilicet sine dolore, et vitam

καὶ τῆς ῥώσεως ἔτυχεν, καὶ τὸν ἐλπιζόμενον
 ἔφυγε κίνδυνον· τῇ γὰρ ψάμμῳ παντελῶς ἐνθα-
 πτόμενος, εἶχε συνθαπτόμενον αὐτῷ καὶ τὸ νό-
 σημά· ταύτης δὲ μετὰ τὴν ταφὴν ἀνιστάμενος,
 οὐκ εἶχε συνεγειρόμενον αὐτῷ τὸ ἀρρώστημα·
 ἀλλ' οὕτω τὴν ψάμμον διασχεδάσαν ἀνίστατο
 ὡς ἐκ μήτρας ἄνευ πάθους προσήρχετο· καὶ Μη-
 νᾶς μὲν τρόπῳ τοιῷδε τὴν ῥῶσιν ἀπείληφε, καὶ
 χαριστήριον αἶνον ἀνατείνας τοῖς μάρτυσι χαί-
 ρων ὁμοῦ καὶ σκιρτῶν τὴν Λυκίαν κατείληφε·
 ἡμεῖς δὲ πάλιν τοὺς ἁγίους αἰνέσαντες, ἄλλην
 αὐτῶν θαυματουργίαν προσοίσωμεν.

absque languore. Egressus ergo a templo, et ha-
 rena ut iussus fuerat obrutus, et sanitatem per-
 cepit, et speratam mortem evasit. Cum enim ha-
 rena sepeliretur, habebat etiam consequendum
 sibi languorem; ex hac autem post sepulturam
 resurgens, non habebat consurgentem secum in-
 firmitatem; sed sic harena dissipata surgebat, si-
 cuti quando ex matrice sine passione processit. Et
 Mennas quidem tali modo sanitatem percepit, et
 * ex gr. gratifica extensa * laude, gaudens pariter et exul-
 tans ad Lyciam pervenit. Porro nos iterum san-
 ctos laudantes, alterius eorum offeramus miracu-
 li opus.

Ξ. ΠΕΡΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΩΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΑΥΤΟΝ ΣΦΑΞΑΝΤΟΣ.

Ἄλλον ἡμῖν ἡ Κύπρος Γεώργιον πρὸς διήγησιν ἤγαγεν, καὶ τοῦτον τοῖς προλαβοῦσι δύο συνάπτειν προτρέπεται, ἵν' ἐν τῇ τῶν ἀγίων θαυματογραφίᾳ τρίτον ἐνέγκασα, τοῦτο μείζονος ἀφορμὴν ἀξερωχίας ποιήσαιο· ὅθεν θαυμάσαντες αὐτῆς καὶ ἡμεῖς τὸ φιλότιμον, καὶ τὴν εἰς τοὺς μάρτυρας εὐπρεπεστάτην εὐσέβειαν, καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις αὐτῇ σπουδαζόμενον πολύτροπον καύχημα, τὰς αἰτήσεις πληρώσωμεν· κεχαρισμένοι γὰρ αὐταὶ καὶ ἡμῖν καθεστήκασιν, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῖς ἀγίοις πραχθεῖσιν δύναμιν

67. DE GEORGIO QUI A SPIRITU AGITATUS
SEMETIPSUM OCCIDIT.

Alium nobis Cyprus ad narrationem Georgium protulit, et hunc copulare duobus praecedentibus exhortatur, ut in mirabili sanctorum opere, tertio prolato, hunc potioris occasionem superbiae faciat. Unde mirantes et nos eiusdem insulae honorificentiam, et decentissimam erga martyras pietatem, gloriamque ipsius multimodam, quae studetur * in his, petitiones adimpleamus: haec quippe nobis etiam grata consistunt, et virtutem quae in eo a sanctis gesta est edicamus; habet enim

* ex gr.

λέξωμεν, ὑπερβολὴν θαύματος ἔχουσιν, καὶ τὴν χάριν αὐτῶν δι' ἑαυτῆς εἰκονίζουσιν.

Κύπριος ἦν ὁ Γεώργιος, καὶ δαιμόνιον ἔσχε ἐπὶ κακία πολλῇ γνωριζόμενον· δαιμόνων γὰρ πολλῶν ὑπῆρχε πολὺ πονηρώτατον, καὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δρώμενα κακὰ μόνον αὐτὸ ποιεῖν ἠγωνίζετο· καὶ μεγάλην ἦτταν τὸ δεινὸν ὑπελάμβανεν, εἰ φανῇ μικρὸν τῶν ἄλλων ἀπάντων πρῶτον· οὕτω δὲ χαλεπὸν καὶ μισάνθρωπον, χαλεπώτερον εἶπερ ἄλλοι διετίθη τὸν ἀνθρώπον, ἐπιπίπτον αἰὲ καὶ συντρίβον τὸν ἄθλιον, καὶ αὐτοῦ τὰ πολλὰ μανικώτερον αὐτὸν ἐργαζόμενον· τούτου ποθῶν τὴν φυγὴν ὁ Γεώργιος, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἔρχεται, καὶ τὸν νεῶν τῶν ἁγίων κατ-

eminentiam miraculi, per se ipsam gratiam eorum imaginans.

Cyprius erat Georgius et daemonem habebat in multa malitia cognitum; multis enim erat daemonibus nequior, et mala quae a multis gerebantur, solus ipse facere decertabat; et magnam superationem sui acer ille putabat, si apparuisset saltem in modico universis aliis mitior. Cum autem taliter saevus esset, et hominis osor, saevius quam alii tractabat hominem, immersus semper in eum, et conterens miscrum et sese saevior in plurimis operans. Huius desiderans fugam Georgius Alexandriam venit, et ad basilicam san-

έλαβε, καὶ τοῦτον κατώκησε μετὰ τῶν ἄλλων ἀσθενῶν διαϊώμενος· ἀλλ' ὁ δαίμων ἐκεῖνος ὁ ἄγριος μαρτυρικαῖς χερσὶ μαστιζόμενος, καὶ μὴ φέρον ἐτι τὴν ἐνθάδε Γεωργίου κατοίκησιν, μήτε χωρίζεσθαι τούτου πρὸς αὐτῶν προστατόμενος, τοιοῦτον τί μηχανᾷται παγκάκιστον, καὶ τῆς αὐτοῦ πονηρίας ἐπάξιον, φυγὴν ἑαυτῷ τῆς τῶν ἁγίων μνηστευόμενος μάστιγος.

Νυχτικόρακα τὸ καλούμενον ὄρνεον ἐμφωλεῦσαι τῇ στείλῃ πεποίηκεν, καὶ τῶν τόπων ἄνω καθεύδειν τὲ καὶ καθεζεσθαι, ἐν οἷς ἦν καὶ Γεωργίου τὰ στρώματα· ὅθεν ὁ νυχτικόραξ καθήμενος, ἐπ' αὐτὸν ἠκόντιζεν ἑαυτοῦ τὸ ἀφόδευμα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν στρώσιν ἠφάνιζεν· μαθόν·

ctorum accessit, et in hac habitavit cum aliis moratus infirmis. Sed ferus ille daemon, qui a martyricis manibus flagellabatur, non ferens ultra istic habitare Georgium, neque separari ab eo, ut ab illis praecipiebatur, pessimum quid machinatur, et sua ipsius condignum nequitia, fugam sibi a sanctorum flagello promittens.

Ayem, quae vocatur nycticorax, cubare fecit in tecto, et in locis superioribus dormire atque sedere, in quibus erant stramenta Georgii; unde nycticorax sedens stercus suum iaculabatur super eum, et totum eius sordidum reddebat stramentum. Quo comperto, templi ministri in alium

τες οἱ τῷ γεῶ διακονούμενοι, εἰς τόπον ἕτερον
τὸν ἀσθενοῦντα μετήνεγκαν, τῆς ἀδικίας αὐτὸν
ἐλεήσαντες· ἀλλὰ πάλιν τὸ ὄργεον ὡς ἐκ τινος
ἀναγκαίου συνθήματος, ταῖς ἐκείνου στρωμαῖς
συνμετήρχετο, καὶ ὡς τούτων τὴν φυλακὴν προσ-
δεξάμενος, καὶ ταύτας ἐᾶν οὐ δυνάμενος, ἐπά-
νω πάλιν ἀφώδευε, καὶ σὺν αὐταῖς συχοῖς τὸν
Γεώργιον ἐρρύπου τοῖς ἀφοδεύμασιν· αὐθις δὲ
τούτῳ οἱ θυρωροὶ κατοικτεῖραντες, εἰς τόπον
αὐθις ἄλλον μετέθηκαν· τοῦτο δὲ πεποίηκε καὶ
τὸ ὄργεον, καὶ τῆς μετὰθέσως οὐκ ἠμέλησεν· οὐκ
οἴκοθεν τοῦτο ποιοῦμενον, ἔστι γὰρ ἀδιανόη-
τον, ἀλλὰ δαίμονος αὐτῷ συνελαύνοντος· ὡς δὲ
πάλιν, μᾶλλον δὲ πολλάκις, οἱ τὴν ὑπηρεσίαν
τοῦ τεμένου ποιοῦμενοι, τὸν ἀρρώστουντα μετ-

locum transtulerunt infirmum, super iniuriam ip-
sius ad misericordiam devoluti. Sed iterum avis,
quasi ex quodam necessario pacto, cum illius co-
mitabatur stramentis; et quasi horum custodiam
suscepisset, et haec dimittere minime valuisset,
desuper iterum cacabat, et cum eis etiam Geor-
gium sordidum stercorebus reddebat. Rursus au-
tem hunc ostiarii miserti in alio loco posuerunt;
hoc autem fecit et avis, et translationis curam non
habuit, non sponte hoc faciens, est enim intel-
lectu carens, sed se daemone impellente. Cum-
que iterum, immo saepe, hi qui administratio-

έφερον, δεκάκις γάρ τούτο πεπράχασι, καὶ τὸ ὄργεον ἀκολοθοῦν οὐκ ἐπαύετο, τέλος ἐπαύσαντο, ἐνέργειαν εἶναι δαίμονος τὴν τούτου συνδρομὴν λογισάμενοι.

Θυμωθεὶς οὖν ἐκ τούτου Γεώργιος, καὶ μάχαιραν εὐρὴν ἐκ διαβολικοῦ δηλόνοτι συντάγματος, ταύτην ἀρπάσας ὁ δεῖλαιος κατὰ τοῦ φάρυγγος ἤνεγκε, καὶ μεγάλην αὐτῷ τὴν σφαγὴν ἐνείργασατο· κεντήσας γὰρ πρῶτον τὸν λάρυγγα, πάλιν ἔνθα καὶ ἔνθα τὸ ξίφος ἐκίνησεν, ὡς οὐκ ἀρκούσης τῆς προτέρας πληγῆς εἰς ἀναίρεσιν, εἰ μὴ καὶ τὸ ξίφος μετὰ τὴν τρῶσιν καὶ κίνησιν καὶ τὴν πληγὴν ποιήσαιτο μείζονα· ἦν πάνυ διὰ βάθους λαβῶν ὁ τρισάθλιος,

nem templi faciebant, transtulissent infirmum, decies enim hoc egerunt, et avis subsequi non cessasset, postremo quieverunt, operationem esse daemonis, huius deprehendentes concursum.

In furorem ergo ex hoc versus Georgius, machaera ex diabolica profecto operatione reperta, hanc infelix arreptam intulit contra guttur, et magnam sibi plagam operatus est; puncto enim primitus gutture, iterum hinc et inde gladium movit, quasi ad interemptionem prior plaga minime suffecisset, nisi et gladium post ictum movisset, et plagam maiorem fecisset. Quam cum valde profundam miserrimus accepisset, cadens

παισῶν εἰς γῆν ἐκύλιετο, καὶ ἔσκαιρεν ὡς οἱ σφαττόμενοι σκαίρουσιν, τὴν ψυχὴν ἀπολλύειν οἰόμενος, καὶ τοῖς παροῦσιν θνήσκειν εὐθὺς νομιζόμενος ὅπερ οἱ πωλωροὶ θρασυάμενοι, καὶ οἱ τὴν λειτουργίαν τῶν ἁγίων ποιοῦμενοι, εἰς δέος οὐκ ὀλίγον ἐνέπεσαν, οἰκεῖον ἔγκλημα καὶ μέμψιν τιθέμενοι, τὸ μὴ φυλάξαι τοιαύτης αὐτοὺς ἐγχειρήσεως τὸν ὑπὸ πονηροῦ δαίμονος ἐνεργούμενον καὶ φοβούμενον μήπως αὐτοῖς γένηται κίνδυνος, εἰς τὰς γείτονας κώμας διέτρεχον, ἱατροὺς προσκαλούμενοι, εἴ πως δυνηθεῖν, ῥαφαῖς τὸ τραῦμα συνάψαντες, σῶσαι, μήπως θανόντα τὸν ἄνθρωπον, καὶ αὐτοὺς σὺν αὐτῷ κινδυνεύοντας· ἐνὸς δὲ μόγου κατὰ τὸ Ἡράκλειον

in terram volutabatur, et palpitabat sicut hi palpitant qui occiduntur, animam dimittere opinatus, et a praesentibus mori putatus. Quod ostiarii videntes, dum officium celebrarent sanctorum, in pavorem non modicum corruerunt, proprium id crimen et culpam ponentes, non observando eum ab huiusmodi perpetratione, qui a maligno daemone vexabatur; et timentes ne forte ex hoc sibi periculum fieret, per vicinas villas discurrebant medicos advocantes, si forte possent adsuendo gutturis letali vulnere copulato salvum facere hominem moribundum, et se cum ipso periclitantes. Unum autem et solum apud Heraclion

εὐπορήσαντες, καὶ πολλαῖς αὐτὸν παρακλήσει πείσαντες, εἰς τὸ μαρτύριον ἤγαγον· ὃς τὴν πληγὴν θεασάμενος θανάτηφόρον τυγχάνουσαν, ἀνεχώρησεν οὐκ ἐγχειρήσας τῷ πράγματι, φόβῳ μεγάλῳ κρατοῦμενος καὶ τεθηπῶς, πῶς οὐπω τέθνηκεν ὁ Γεώργιος ὁ ταύτην ἑπ' αὐτῷ [πληγὴν] παρασχόμενος· ἥ τε γὰρ πνοὴ δι' αὐτῆς ἀνεδίδοτο, καὶ πάλιν ἡ εἰσπνοὴ δι' αὐτῆς ὑπαισθήρχετο· ὁμοίως τὰ τε βρώματα ἐκείθεν ἐποιοῦντο τὴν ἕξοδον.

Οἱ δὲ μάρτυρες νυκτὸς ἀφικόμενοι, τῷ μὲν οἰκονόμῳ καθεύδοντι τὴν ἰατρείαν ἐπέταττον· οἶνον ἦν αὕτη καὶ ἔλαιον δι' ἧς ὁ κύριος τὸν εἰς ληστὰς ἐμπεσόντα διέσωσεν, οἶνον αὐτοῦ τοῖς τραύμασιν ἐπιχέων καὶ ἔλαιον δι' ἧς καὶ τοῦ

inventum, et multis precibus persuasum ad martyrium deduxerunt. Qui cum plagam vidisset fore mortiferam, recessit rem nullam aggressus, sed timore magno detentus, et miratus quomodo nondum mortuus esset Georgius, qui hanc sibi intulerat plagam; praesertim cum flatus per eam redderetur, et rursus per eam sibi ingrederetur, similiter et alimenta et potus inde facerent exitum.

At vero martyres noctu venientes, dispensatori dormienti medicinam disponebant: vinum erat haec et oleum, per quam et Dominus cum qui latrones inciderat salvum fecit, vinum eius ulce-

σωτήρος οἱ μιμηταὶ Γεώργιον ῥύονται, οὕτω
 ποιεῖν Χριστοδῶρῳ θεασάσαντες. Καλοῖτην δέ
 τινα θυρωρὸν κατεσχηκότες ἐμάστιζον, φρατέλ-
 λιον ἐκ σχοινίου μακρὸν ἐρτασάμενοι· αὐτὸς γὰρ
 ἦν ὁ τὸν ἰατρίσκον ἐκείνον ἐνέγκας αὐτῶν εἰς τὸ
 τέμενος· καὶ ταῦτα μαστίζοντες ἔλεγον· οὐκ οἶ-
 δας ὅτι τοῦ κόσμου παντὸς ἰατρεῖον ἡμῶν ὁ οἶ-
 κος κατέστηκεν; οὐκ οἶδας ὅτι Χριστὸς ἡμᾶς
 ἰατροὺς τοῖς πιστοῖς ἐχαρίσατο; οὐκ οἶδας ὅτι
 σὲ πυλῶν θανάτου ἡμεῖς ἀφηρπάσαμεν; τίνας οὖν
 ἔνεκεν ἰατρὸν ἡμῖν ἕτερον ἰατρείας ἡμετέρας δεό-
 μενον εἰς ἡμέτερον οἶκον ἐκόμισας; καὶ καλῶς
 αὐτὸν βασανίσαντες εἶσαν, μηκέτι τί τοιοῦτο
 ποιεῖν ἀπειλήσαντες· εἵποιεν δ' ἂν οἱ ἀκούοντες,

ribus infundens et oleum; per quam et Salvato-
 ris acmulatores Georgium eruunt, taliter face-
 re Christodoro praecipientes. Kaloëtem quemdam
 ostiarium comprehendentes flagellabant, flagel-
lum ex fune magnum operati; ipse enim erat qui
 mediculum in templum suum adduxerat; et haec
 flagellantes dicebant: nescis quia mundi totius
 medicamentum domus nostra consistit? nescis quia
 Christus nos medicos donavit fidelibus? qua ergo
 pro causa medicum alium; dum ipse medicamine
 nostro egeat, ad domum nostram duxisti? Et hunc
 bene tortum dimiserunt, ne ulterius hoc faceret
 minitantes. Dixissent autem hoc audientes quod

ὥς εἰκότως αὐτὸν ἐμαστίζωσαν, εἰ τὴν ἐπ' αὐτῷ γινομένην τοῖς ἀγίοις ἐνέργειαν μάθοιεν· κινδυνεύοντα γὰρ αὐτὸν ἐκ τοῦ πνεύμονος, καὶ ἐν ἄδου πύλαις συνεχῶς αὐλιζόμενον, καὶ μηδεμίαν ἐξ ἱατρῶν ἐλπίδα σωτηρίας εὐρίσκοντα, ἀλώην μόνην οἱ μάρτυρες πειεῖν δεδωκότες ἰάσαντο· καὶ οὐ ταύτης ἕνεκα μόνον ἐμάστιζαν ὡς ἀμνήμονα, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσοῦτους ὁρῶν θεραπείας τυγχάνοντας, καὶ τῆς τῶν ἀγίων πανσθενοῦς ἀρωγῆς ἀπολαύοντας, ὡς ἀσθενούντων αὐτῶν πρὸς σωτηρίαν καὶ λύτρωσιν, ἱατρὸν ἀγαγεῖν ἐπεχείρησεν ἕτερον· οὕτω μὲν οὖν ὁ Γεώργιος καὶ τὴν μανίαν τοῦ δαίμονος, καὶ τὴν ἐαυτοῦ μαιφόνον ἐγχείρησιν ἔφυγεν· ἡμεῖς δὲ καὶ

competenter cum flagellaverint, si super eo factam a sanctis operationem didicissent. Periclitantem quippe illum de pneumone, et in inferni portis iugiter commorantem, et nullam a medicis spem salutis invenientem, aloën solam martyres dantes sanarunt; et non solum huius rei causa flagellaverunt tamquam inmemorem, sed et quia tot intuens curationem adeptos, sanctorumque fortissima ope fruentes, quasi fuerint illi ad salutem et ereptionem infirmi, medicum ducere nixus est alium. Taliter ergo Georgius et insaniam daemonis, et suum ipsius occidendi conatum effugit. Porro nos et super hoc quoque sanctos lau-

ἐπὶ τοῦτο τοὺς ἀγίους ὑμνήσαντες, ἄλλο τεράσιον τῆς αὐτῶν μεγαλουργίας συγγράψωμεν.

ξπ. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚ ΠΕΡΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΣΤΡΟΦΟΥΜΕΝΗΣ.

Πολλοὺς τὸ κάλλος ἀπώλεσεν, καὶ ἡ ὥρα τοῦ σώματος ἐλυμήνατο, φθόνῳ χαλεπῷ περιπέσαντας, καὶ γελονότας βασκανίας δεινῆς παρανάλωμα· φθονεῖται γὰρ αἰεὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κρείττονα, καὶ φθονερῶν ὄμμασι καταλύεται· τοῦτο δὲ καὶ οἱ καλοὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα πάσχουσιν, εἰ μὴ ἔχοιεν θεὸν τῆς αὐτῶν ὠραιότητος σωτῆρα καὶ προστάτην καὶ φύλακα· εἰ γὰρ ἀδάμαντα τὸν στερέμενιον τῶν λίθων ἐπαι-

dantes, aliud magnitudinis eorum prodigium conscribamus.

68. DE IOHANNIA QUAE A MALEFICIO
TORTIONES PATIEBATUR.

Multos pulchritudo perdidit, et species corporis exterminavit, saevam invidiam incidentes, et sumptus acris livoris effecti; invidiam quippe sustinent semper ea quae bona quaeque meliora sunt, et invidis oculis destruuntur. Hoc autem et hi qui tam animabus quam corporibus sunt bonis, saepissime patiuntur, nisi Deum habeant speciositatis suae salvatorem, custodem, et protectorem.

νουμένων τιμιώτερον, τὸν χαλκῷ καὶ σιδήρῳ λε-
γόμενον ἄθραυστον, ὁφθαλμοὶ βασκάνων ἐκτῆ-
κευσι, τί ἂν ἀνθρώπειον σῶμα μὴ πάθοιεν βα-
σκάνοις εἰς ἔρπον προκείμενον; οἳ τινες ὅτε καὶ
βολαῖς ὀμμάτων μὴ φθείνουςι τὸ φθονούμενον,
ἄλλοις αὐτὸ φθείρειν ὀργάνοις σπουδάζουσιν·
ὃ καὶ Ἰωαννία μικροῦ δεῖν ὑπέμεινεν, εἰ μὴ Χρι-
στὸν καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς οἰκείας ζωῆς εὖ-
ρατο φύλακας· λέξωμεν δὲ καὶ τὸν φθόνον τῷ
γράμματι, καὶ τῆς ἐκ τοῦ φθόνου βλάβης τὴν
ἴασιν.

Ἰερᾶς πόλεως τῆς ἐν Συρίᾳ τὸ γύναιον ὥρ-
μητο, ἥ καὶ εὐπρέπειαν ἐκέκλητο σώματος, καὶ
γονέων εἶχεν εὐγένειαν, καὶ πλοῦτον τὸν ἐπαύ-

Si enim adamantem durum, qui lapidibus nobili-
bus est honorabilior, quia aere ac ferro dicitur
non quassari, oculi tabefaciunt invidorum, quid
putas humanum corpus non patiatur, invidis in
opus * propositum? qui quando et iaculis oculo- * ex gr.
rum non corruerint quod invidentiam patitur,
aliis id corrumpere instrumentis accelerant; quod
et Iohannia paene sustinisset, nisi Christum et
martyras custodes vitae propriae invenisset. Dica-
mus autem hoc scripto invidiam, et sanitatem lac-
sionis ex invidia factae.

Hierapoleos, quae in Syria est, mulier fuerat
oriunda, quae et decorem corporis possidebat, et

ζοντα τὰ ἀμφότερα· εἰς τὴν τῆς Παλαιστίνης δὲ
 Καισάρειαν γήμασα, οὐ διὰ γένος καὶ χρήμα-
 τα, ἀλλὰ δι' εὐμορφίαν μετῆρχετο σώματος· ἐν
 ἱερᾷ πόλει Ἰὰρ ὁ δισκούρσωρ Θεόδωρος, ὁ Και-
 σαρείας χρηματίσας ἀνθύπατος, Καισαρείας τῆς
 ποτὲ Πυργοστράτωνος καλουμένης ὁρμώμενος,
 ταύτης διὰ κάλλος καὶ μόνον συνήπτετο· ἐλθού-
 σης δὲ σὺν αὐτῷ εἰς Καισάρειαν, αἱ τοῦ γή-
 μαντος ἀδελφαὶ διὰ ζῆλον ἐφθόνησαν, ἐαυτῶν
 κρείττονα ταύτην θεώμεναι· καὶ φθονήσασαι,
 τὴν Ἰωαννίαν φαρμάσσουσιν, θανάτηφόρον αὐτῇ
 φάρμακον ἐμβαλοῦσαι τῇ κύλικι, καὶ πιεῖν ἀ-
 γνοοῦσιν προσενεγκάμεναι· ἡ δὲ τὸ μὲν φάρμα-
 κον ἔπιεν, τὸν δὲ παραιτίκα θάνατον ἔφυγε,

parentum nobilitatem habebat, et divitias quae
 utrumque incrementum magnificabant. In Palae-
 stinae vero Caesarea, non propter genus atque
 pecunias, sed ob pulchritudinem corporis passa
 est persecutionem. In Hierapoli enim discursor
 Theodorus proconsul effectus, qui Caesareae, quae
 quondam turris Stratonis vocabatur, fuerat oriun-
 dus, huic ob pulchritudinem tantummodo copu-
 latus est. Cum autem venisset cum eo Caesaream,
 mariti sorores propter zelum aemulae sunt; sed
 hanc meliorem videntes, Iohanniam maleficiis ag-
 grediuntur, et pestiferum pharmacum in calice
 ignoranti ei ad bibendum propinaverunt. At illa

Θεοῦ τοῦτον διαδρᾶναι κελεύσαντος· ἐν γαστρὶ δὲ τὸ φάρμακον ἔχουσα, στρόφους ἀνενδότους ὑπέμενεν, ὡς ὄφειον αὐτῆς κατεσθιόντων τὰ ἔντερα· ἐντέυθεν ἀφόρητα πάσχουσα, καὶ τὸν ἰατρὸν οὐχ εὐρίσκουσα, εἰ καὶ μύριοι ταύτης ἰατροὶ πρὸς ἐπίσκεψιν ἤρχοντο, οὔτε συνήθους τροφῆς μετελάμβανεν, οὔτε πομάτων ἠνείχετο, οὐχ ὕπνων ἠδέως ἀπήλαυνεν, οὐ βαδίζειν ὀρθίως ἢ καθέζεσθαι συνήθως ἠδύνατο, ἀλλὰ κάτω νεύουσα, καὶ τὴν ἑαυτῆς κοιλίαν ταῖς ἀγκάλαις κατέχουσα, καὶ ταῖς ἀλγηδόσιν οἰμόζουσα πάσας τὰς ὥρας διήνυεν.

Καὶ οὕτω κατὰ βραχὺ καταρρέουσα τέθνηκεν, εἰ μὴ τινὲς αὐτὴν ἐλεήσαντες, τὰς Κύρου

venenum quidem bibit, sed mortem statim evasit, Deo hanc evadere praeccipiente. In ventre quippe venenum habens, tortiones incessabiles sustinebat tamquam si serpentes eius interiora comederent. Hinc intolerabilia patiens, et medicum non inveniens, licet mille ad huius visitationem venirent, neque consuetam escam percipiebat, neque potus sustinebat, neque suaviter somno potiebatur, neque ambulare recte seu sedere solito poterat; sed deorsum inclinata, et ventrem suum brachiis amplexata, et prae doloribus ingemiscens, omnes transigebat horas.

Et ita paulatim defluens mortua esset, nisi qui-

καὶ Ἰωάννου δυνάμεις ἀπήγγελλον, καὶ τὰ πρὸς αὐτῶν γινόμενα τέρατα· ἡ δὲ τούτων ἀκούσασα, καὶ τοῖς ἀγγεληθεῖσιν πιστεύσασα, τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν κατέλαβεν, καὶ τῷ τῶν μαρτύρων νεῷ προσεπέλασε, καὶ περὶ τῆς βρώσεως αὐτοῦς ἐλιτάνευεν· οἱ δὲ θεοῦ φιλανθρωπίαν μιμούμενοι, δεινῶς αὐτὴν ἀπολλυμένην ἠλέησαν· καὶ κοιμωμένην φανέντες ἠλέησαν τοῖς ὁράμασιν τοῦ παύθους αὐτῇ τὴν θεραπεΐαν ὀρέξαντες· φακὸς ἦν αὕτη τὸ ὄσπρεον ἐψωμένον καὶ τρωγόμενον, καὶ πάλιν ἐν λουτρῷ τῇ πασχούσῃ Γαστρί προσπλασσόμενον· ἡ δὲ τὸ κελευσθὲν θᾶττον μετὰ τὸν ὄνειρον ἔπραξεν· καὶ τοῦτον ἡ γαστήρ ἔσωθέντι δεξαμένη καὶ ἐξῶθεν, ἅπαν εὐθὺς τὸ προποθὲν δηλητήριον ἔμησεν, ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν

dam eius miserti illi narrarent quae a Cyro et Iohanne gerebantur prodigia. Quibus auditis, et his quae sibi relata sunt creditis, Alexandri venit ad urbem, et in martyrum templo morata, eos pro sanitate deprecabatur. Qui divinam clementiam imitantes, eius cum male periret miserti sunt; et cum dormiret apparentes in somnis, passionis curationem praeceperunt. Lentis leguminis erat haec decoctio et comestio, et iterum factum ex hoc in balneo ventris emplastrum. At illa quod iussum est mox post somnium gessit, et hoc ab intus et a foris venter accepto, totum venenum quod bi-

αὐτὸ τὴν ἑαυτῆς ἀναβράσασα· καὶ τούτου γε-
γονότος, μικρὸν αἱ ἀλγηδόνες ἐπαύσαντο· ἐπι-
φανέντες δὲ πάλιν οἱ ἅγιοι τελείαν αὐτῇ τὴν
ὑγίαν χαρίζονται, πᾶστελλον αὐτὴν ἐσθίειν
ὀρέξαντες, εἶδος τοῦτο πλακοῦντος καθίστηκεν·
καὶ ψαλμὸν τινα δόντες τῶν εἰς αὐτοὺς λεγο-
μένων γεγραμμένον ὥσπερ εἰς πιττάκιον, καὶ
λέγειν αὐτὸν συνεχῶς ἐπιτρέψαντες· ἡ δὲ φα-
γοῦσα τὸν πᾶστελλον, καὶ τελείας τυχοῦσα τῆς
ρώσεως, καὶ τὸν ὕμνον ὑμνήσασα, καὶ τοῦτον
ἀεὶ μελωδεῖν ὑποσχομένη τοῖς μάρτυσιν, ἐπὶ
Παλαιστίνην καὶ Καισάρειαν ᾤδυσεν· ἡμεῖς δὲ
καὶ νῦν τοὺς ἀθλοφόρους ὑμνήσαντες, ἐφ' ἐτέ-
ραν αὐτῶν πανύμνητον πράξιν ὀρμήσωμεν.

berat antea confestim evomuit, quod in eius su-
perficiem sparsim efferbuit; et hoc facto, dolo-
res modicum quieverunt. Illucescentes autem ite-
rum sancti perfectam ei conferunt sanitatem, pa-
stillum porrigentes ad manducandum, quod spe-
cies est placentae, et psalmum quemdam ex his
qui in martyres illos dicebantur quasi scriptum
in pittacio tribuentes, et hunc dicere continua-
tim praecipientes. At illa cum pastillum mandu-
casset, et perfectam sanitatem percepisset, hym-
numque cecinisset, sanctis hunc se semper me-
lodice canere repromittens, ad Palaestinam pro-
fecta est et Caesaream. Porro nos etiam nunc cer-

ΕΞ. ΠΕΡΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΥΦΑΟΥ.

Μέχρι τίνος τὸν κάλαμον σκύλλωμεν , καὶ τὴν δεξιὰν πρὸς τὸ γράφειν ἐλαύνωμεν , καὶ τὴν φωνὴν πρὸς τὸ βοᾶν διεκείρωμεν ; κέκμηκεν γὰρ ὁ κάλαμος , καὶ ἡ χεὶρ ἔτι τρέχειν οὐ δύναται , καὶ ἡ φωνὴ σὺν τούτοις ἡσθένησεν , τῆς συντονίας παυσαμένη καὶ λήξασα· καίτοι τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος γεγραφότος μανθάνομεν , ὡς τὸ σπαρτεῖον τὸ ἔντριτον , οὐ ταχέως διαρῥαγήσεται· ταῦτα δὲ καὶ τρία τυγχάνοντα , καὶ ἐν ἔχοντα βούλημα , καὶ μιᾶς γνώμης ὑπάρχοντα , καὶ σκοπὸν ἓνα στήσάμενα , Κύρου καὶ Ἰωάννου κη-

tatores hymnorum praeconiis frequentantes , ad aliam ipsorum properemus laudabilem modis omnibus actionem.

69. DE IOHANNE CAECO ROMANO.

Usquequo calamum vexamus , et dexteram ad scribendum minamus , et vocem ad clamandum excitamus ? fatigatus est enim calamus , et manus currere ultra non valet , sed et vox una cum his infirmata est , ab assiduitate cessans et desinens , quamquam sapiente Salomone scribente didicerimus , quod funiculus triplex difficile rumpatur. Haec autem cum tria essent , et unum haberent consilium , et sententiae unius existerent , inten-

ρύξιν τὰ θαύματα, καὶ ῥῆξιν ὑπέμειναν, καὶ κόπῳ βέβληνται, καὶ καμάτῳ πεπτώκασιν, καὶ τὴν ἡτταν ἐνδέδυνται, πρὶν ἢ κηρύξαι τι τῶν ἁγίων ἐπάξιον, ἢ τῶν ἀξιαγάστων αὐτῶν τεράτων βραχύ πῶς τι μόριον· βοᾶν δὲ καὶ μόνον ἰσχύουσι, τῆς οἰκείας ἀσθενείας τὸ μέγεθος· ὅθεν καὶ τὸ παρὸν θαῦμα βιαίως κηρύξαντα, ἐν τῷ μετὰ τοῦτο τέρατι παύσσονται, πολλὰ τοὺς ἁγίους αἰτήσαντα, συγνώμην αὐτοῖς σὺν ἀμνηστεία δωρήσασθαι προπετοῦς καὶ μεγίστου τολμήματος.

Nūn δὲ τέως τούτων ἀφέμενοι, τὰ κατὰ Ἰωάννην πρὸς δύναμιν λέξωμεν, καὶ τοῖς ἀκούουσι ποιησώμεθα γινώριμα· ῥωμαῖος οὗτος ἐτύχχανεν,

tioneq̃ue una statuerent Cyri et Iohannis praedicanda miracula, et dirum̃ptionem sustinuerunt et labori immissa sunt, et fatigium * inciderunt, et * ita cod. superationem induerunt, prius quam praedicarent quid sanctis condignum, vel admiratione dignorum prodigiorum brevissimam portiunculam; clamare autem solummodo valent infirmitatis propriae magnitudinem; unde et cum praesens vix praedicent, in prodigio quod est post hoc cessabunt, multum sanctos petentia veniam sibi cum oblivione donari petulantis ausus et maximi.

Nunc autem his interim omissis; quae circa Iohannem gesta sunt, prout possumus, edicamus, et

οὐ πόλειως ὑποφόρου ῥωμαίοις ὀρμώμενος, ἀλλὰ Ῥώμην αὐτὴν τὴν πρώτην αὐτῶν βασιλεύσασαν, πατρίδα καὶ πόλιν κτησάμενος· καὶ Ῥώμη γὰρ ἀληθῶς ἐπεθύμησε τῇ οἰκίᾳ καὶ τοῦτο προσθῆναι λαμπρότητι, τὸ Κύρου καὶ Ἰωάννου τοῖς θαύμασιν ὡς θειοτέροις τισὶ ἐγκαλλοπίζεσθαι, πολὺ ταῦτα λαμπρότερα σῖεφάνων καὶ σκήπτρων καὶ πορφυρίδος γιγνώσκουσα· ταῦτα μὲν γὰρ ἐκ γῆς τὴν γένεσιν ἔχοντα, πάλιν εἰς γῆν ἀναλύεται· τὰ δὲ τῶν μαρτύρων χαρίσματα ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ κατὰγόμενα, καὶ θεία δυνάμει τικτόμενα, ἀνάλυσιν τὴν εἰς γῆν οὐκ εἰσδέχεται· τῇ Ῥώμῃ τοῦν μὴ φθονήσωμεν τῆς ἐφέσεως, ἢ τῶν γηίνων τὴν εὐκλειαν ἔχουσα, καὶ τῶν οὐ-

audientibus cognita faciamus. Romanus enim erat, non civitatis oriundus Romanis sub tributo redactae, sed ipsam Romam, quae prima in eis imperat, urbem et patriam possidens; etenim et Roma propriae veraciter desideravit etiam hoc adli claritati; videlicet, Cyri Iohannisque miraculis, tamquam quibusdam sacrationibus venustari, clariora haec coronis et sceptris et purpura sciens. Nam cum haec ex terra genesim habeant, in terram iterum dissolvuntur; charismata vero martyrum de sursum et e caelo descendunt, cum divina virtute sint edita, resolutionem in terram nequaquam admittunt. Romae itaque non invidua-

ρανίων τῆς δόξης ὁρέγεται· ἀλλ' Ἰωάννην τὸν ἐκ ταύτης εἰς μέσον καλέσαντες, διὰ τούτου τὸν πόθον αὐτῆς ἐκπληρώσωμεν.

Οὗτος ὀφθαλμῶν ἀσθενείᾳ τὸ πρῶτον κατέχεται, δι' ἣν ἰατροῖς ὄχλος ἐγίνετο, ἀποθίσθαι μὲν ποθῶν τὴν ἀσθένειαν, ἀναλαβεῖν δὲ τὴν πρὸ ταύτης ἀπάθειαν, ὃ παντὸς ἀσθενοῦντος καθέστηκε γνώρισμα· ἀλλὰ τούτου τυχεῖν οὐ δεδύνηται, πολλὰν ἰατρῶν ἀμοιβὴν ποιησάμενος· αἰὲ γὰρ διώκων τὸν κρείσσονα, χειρὸν ἐποίει τὸ νόσημα· καὶ τὸν ἐν τούτοις περίβλεπτον ἀσπαζόμενος, ἄβλεπτος αὐτὸς κατ' ὀλίγον ἐγένετο· μέχρις οὗ τοῖς ἐμφανέσι καὶ λαμπροῖς

mus desiderio, si terrenorum claritatem habens, caelestium quoque gloriam appetit. Sed Iohanne, qui ex hac fuerat, in medium advocato, per hunc desiderium eius adimpleamus.

Hic oculorum primitus detinetur infirmitate, propter quam medicis tribulatio facta est, deponere infirmitatem desiderans, et recipere quae ante hanc fuerat sanitatem, quod omnis est infirmantis indicium *. Sed hoc adipisci non valet, licet multa medicis tribuisset; semper enim persequens meliorem, peiorem faciebat languorem; et dum eum qui in istis erat conspicuus amplecteretur, ipse sine visu paulatim effectus est; usque quo spectabiles et illustres adiens, obscurus et ob-

* ex gr.

προσιῶν, ἀφανὴς καὶ ἀλαμπὴς διαμπὰξ ἀποδείκνυται· καὶ τάχα οὐκ ἂν οὐδὲ τότε τῶν ἰατρῶν τὰς χεῖρας διέφυγεν, εἰ μὴ κενωθὲν τὸ βαλάντιον, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἐφάνέρωσε τύφλωσιν· σὺν τῷ γὰρ ὀφθαλμιαίῳ φωτὶ καὶ τὸ βαλαντιαῖον φέγγος ἐξέλιπεν· οὐπὲρ ἀνιάτως νοσήσαντος, καὶ ῥῶσιν λαβεῖν οὐδεμίαν ἰσχύντος, νοσεῖν καὶ αὐτὸς ἀνιάτως ἐμάνθανεν· ἕως μὲν γὰρ ἦν ἄδρὸν τὸ βαλάντιον, θάρσει πρὸς τῶν ἰατρῶν συχνότερον ἤκουεν, καὶ λύπην μηδαμῶς μηδὲ μέριμναν κέκλῃσο, θάττον γὰρ σε καλῶς βλέπειν ἐλπίζομεν· ἐπειδὴ δὲ τὸ βαλάντιον τὴν κένωσιν πείπωνθεν, συνερῥύηκε γὰρ καὶ τοῦτο τοῖς ὀμμασιν, πάσχει καὶ αὐτὸς σὺν τούτῳ τὴν στέρησιν, ἣν προπεπονθὼς τῶν ὀμμάτων ἐτύγ-

tenebrosus prorsus ostensus est. Et forte nec tunc medicorum manus effugisset, nisi evacuatus sacculus, oculorum cecitatem manifestasset. Cum oculorum quippe lumine splendor defecit marsupii; qui cum insanabiliter elanguisset, et sanitatem nullam accipere valuisset, languere et ipse insanabiliter didicit: donec enim marsupium dapsile fuit, confide a medicis saepius audiebat, tristitiam nequaquam neque sollicitudinem habere, citius enim te bene videre speramus. Quia vero follis evacuationem passus est, effluxit enim etiam iste cum oculis, patitur et ipse cum hoc privationem, quam

χανεν, ἄπελθε πρὸς αὐτῶν ἐπυνθάνετο, μηδεὶς
σε θνητῶν ἀπατήσειεν, λέγων ὡς ὄφει τὸν ἥλιον
αἱ κόραι γὰρ σου διέρρυσαν, καὶ ἀλλήλοις
ἐπάγη τὰ βλέφαρα· ὅρα μηδεὶς σου φάγοι τῶν
ἱατρῶν τὸ ἀργύριον, μόνοις σε ποιῶν τοῖς λόγοις
εὐέλπιδα, εὐόμματον δὲ ποιεῖν οὐ δυνάμενος.

Ταύτας Ἰωάννης τὰς ἀποφάσεις δεξάμενος,
ἔτι περ ἐνοχλεῖν ἱατροῖς οὐκ ἠδύνατο, οὐκ ἐπει-
δὴ μόνον ὡς οὐκέτι βλέψοι μεμάθηκεν, ἀλλ'
ὅτι καὶ χρημάτων ἐχέρευσεν, δι' ὧν ἱατροὺς थे-
ραπεύσειεν ἐν τούτῳ γεροντῶς καταστάσεως, ἱα-
τρῶν πλεῖον δυνάμενον, καὶ γνώμην ἱατρῶν χρη-
μάτων οὐ χρῆζοντα ἔχοντα, καὶ οὐ τοῦτο μό-

et passus in oculis fuerat; vade, ab eis audiebat,
nullus te mortalium decipiat dicens quod visurus
sis solem; pupillae quippe tibi defluerunt, et pal-
pebrae mutuo congelatae sunt. Vide, nullus ex
medicis pecuniam tuam manducet, solis te faciens
bonae spei sermonibus, cum bonis te oculis fa-
cere nequeat.

His Iohannes acceptis sententiis, ultra medi-
cis molestus esse non poterat; non tantum quia,
quod non esset ultra visurus didicerat, sed quod
etiam pecuniis destitutus esset, per quas foret me-
dicos placaturus. In hoc deveniens, medicum in-
vestigabat qui plus medicis posset, quique medi-
corum haberet animum, qui pecuniis non regeret;

νον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄρρώστον τρέφοντα· ὅπερ ἐπιζητῶν σπουδαιότερον, κατὰ τὴν σωτήριον εὐ-
 ρισκε πρόρρησιν, καὶ κροτῶν συντονώτερον, θύ-
 ρας ἠνεωγμένας ἐτύγγχανεν· Κυῖρον γὰρ οὐκ εἰς
 μακρὰν καὶ Ἰωάννην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πυνθάνε-
 ται οἷους εὐρεῖν ἐθέλοι καὶ γλίχεται, πιστῶν
 αὐτοῦ νοσημάτων δυνάμειος κρείσσονας· καὶ τοῦ-
 το μαθὼν, μᾶλλον δὲ πεισθεὶς, ἐπειδήπερ ἐκ
 φήμης αὐτὸ προεγίνωσκε, θᾶττον τοὺς ἀγίους
 κατέλαβεν, ὅρον ἀσάλευτον θέμενος, μὴ εἰσελ-
 θεῖν αὐτὸν τὸ σεβάσμιον τέμενος, εἰ μὴ φῶς
 θεάσοιτο πρότερον, καὶ τῶν ὀμμάτων ἀποβάλοι
 τὴν πῆρωσιν· καὶ τὸν οἰκεῖον ὅρον μετὰ δοκιμὴν
 οὐ μετρίαν ἐπλήρωσεν, τὸ ὥμοσα καὶ ἔστησα

et non solum hoc, sed et qui infirmum aleret.
 Quod studiosius requirens, secundum reperit sa-
 lutare (1) vaticinium; et pulsans instantius, ostium
 apertum adeptus est. Cyrum namque non longe
 atque Iohannem, idest Alexandriae consistere au-
 dit, quales invenire vellet et cuperet, quique suis
 forent virtute languoribus fortiores: et hoc edi-
 scens immo credens, quoniam id iam ex fama no-
 verat, ad sanctos celeriter venit, definitione im-
 mobili posita, non se ingressurum eorum celebre
 templum, nisi prius lucem vidisset, et caecitatem
 oculorum deposuisset. Et propriam definitionem

(1) Hellenisimus pro *Salvatoris*.

λείων συχνότερον, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τῶν
χειλέων μου οὐκ ἀθετήσω, μετὰ τοῦ μελογράφου
βοώμενος· πρὸ γὰρ τῆς τοῦ νεῶ θύρας ἐκά-
θητο, ἀνέκειτο, ἥσθιεν, ἐκάθειδεν· ἐν ὥρᾳ μὲν
θέρους καυσούμενος, ἐν καιρῷ δὲ χειμῶνος πη-
γνύμενος· καὶ ποτὲ μὲν ὑετοῖς λαβροτέροις βρε-
χόμενος, ποτὲ δὲ σφοδροτέραις ἀκτίσι φλεγόμε-
νος, ὑπὲρ κεφαλῆς ἔχων τὸν ἥλιον ἡμέρας συγ-
καίοντα, καὶ νυκτὸς τὴν σελήνην ἐκλύουσιν.

Οὕτω δὲ χρόνους ὀκτὼ διατέλεσας ὑπαίθριος,
καὶ τὴν οἰκίαν οὐκ ἀτιμάσας ἀπόφασιν, οὐδ'·
ἀτιμάσαι προσδοκήσας εἰς ἔπειτα, ἢ ποιήσα-
σθαι τὴν ἐκεῖθεν ἀπόβασιν, εἰ καὶ μέχρι θα-

post non mediocrem probationem implevit; iu-
rari et statui, saepius dicens, et quae procedunt
per labia mea non faciam irrita, cum melographo
clamans. Prae foribus enim templi sedebat, iace-
bat, manducabat, et dormiebat, tempore qui-
dem aestatis adustus, tempore autem hiemis con-
gelatus; et modo quidem validioribus imbribus
complutus, modo autem vehementibus radiis in-
flammatus; supra caput habens solem interdiu
concremantem, et noctu lunam exsolventem.

Taliter autem annos octo sub divo transiens,
et propriam non spernens sententiam, neque de-
inceps se irritam facturum expectans, aut inde
facturum exitum, etiam si usque ad mortem cae-

νάτου τυφλὸς ἐξετάζοιτο· ὅθεν ἐπαίνων μὲν τῆς οὕτω σταθεραῖς τοῦ λοῖσμοῦ καὶ βεβαίας κρίσεως ἄξιος, παρὰ πᾶσι τοῖς εἰδόσιν ἐκρίνετο, παρὰ τοῖς μάρτυσι καὶ τελείας ἰάσεως· ἐπιστάντες γοῦν αὐτῷ νυκτὸς, ὡς ἐκάθειυθεν, τὴν ὑγίαν παρέχουσι, καὶ τὸ βλέπειν χαρίζονται, λόγοις τοῦτο κελεύσαντες, καὶ τῶν ὁμμάτων ἀψάμενοι· καὶ φαρμάκοις οὐ παραγγείλαντες χρῆσθαι· πῶς δὲ ἡ ποίῳ τρόπῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίξαντες ἐκκαθαίρουσιν, οὐκ ἐμάθομεν· ἀναστὰς γὰρ μεθ' ὕπνον τοῦ στρώματος, κατ' αὐτὸ τῆς νυκτὸς τὸ μεσότητον, καὶ λαβὼν σινοπίδιον, χρῶμα τοῦτο φλογὶ παραπλήσιον, ταῦτα τῷ τοίχῳ τῷ πρὸ τῆς πύλης τοῦ τεμένους ἐνθα κατέκειτο γέγραπεν. “Ἐγὼ Ἰωάννης πόλειως τῆς Ῥώ-

cus foret probandus. Unde laudibus quidem tam constantis animi et stabilis iudicii apud omnes qui
 * ex gr. noverant decernebatur *, et apud martyras etiam perfecta sanitate dignus iudicabatur. Assistentes ergo ei noctu dormienti, sanitatem praebent, et videre donant, verbis hoc iubentes, et oculos tangentes, et non medicaminibus uti praecipientes. Qualiter tamen vel quomodo aperientes oculos expurgant, nequaquam didicimus. Surgens enim post somnium e stratu, eadem mediante nocte sinopidis accepto colore, qui flammae similis est, haec in pariete qui est ante portam templi ubi et ia-

„ μὴ ὀρμώμενος, τυφλὸς ὀκτὼ χρόνους γενό-
 „ μενος, ἐνθάδε διὰ τῆς τῶν ἁγίων Κύρου καὶ
 „ Ἰωάννου δυνάμεως προσκατερήσας ἀνέβλε-
 „ ψα (1) „ Καὶ ταῦτα χαράζας τῷ χρώματι,
 εἰσελθὼν τε βλέπων εἰς τὸν νεῶν ὡς συνέθετο,
 καὶ τὰς λιτὰς ἀνατείνας τοῖς μάρτυσιν, πρὶν
 ὑπὲρ γῆν ἥλιος γένηται, καὶ τοὺς ἐπὶ γῆς ταῖς
 ἀκτίσι φαιδρύνειεν, ἐκεῖθεν πιστῶς ἀνεχώρησε,
 τῆς οἰκείας εὐνοίας μνημόσυνον καὶ μαρτυρικῆς
 χάριτος κήρυκα τὸ ἐν τοίχῳ γράμμα πηξά-
 μενος· ἡμεῖς δὲ τούτου τὴν ἀνάβλεψιν φήσαν-
 τες, καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτης ὥδην τοῖς ἁγίοις ἀνά-

cebat descripsit. • Ego Iohannes maximae urbis
 » Romae oriundus, cum per octo annos caecus
 » fuisssem, hic per sanctorum Cyri et Iohannis
 » virtutem perseverando visum recepi ». Et colo-
 re his exaratis, ingressusque videns in templum
 sicut promiserat, et precibus impensis martyri-
 bus priusquam super terram sol fieret, et eos qui
 super terram erant radiis illustraret, laetus dis-
 scessit; memoriale propriae benivolentiae, marty-
 rumque gratiae praedicamentum litteras quas fixit
 in pariete derelinquens. Porro nos huius redem-
 ptione visus edicta, et cantico sanctis pro hac re-

(1) Inscriptio haec addatur titulo primo christianarum
 inscriptionum a me alibi editarum; itemque epigrammata edi-
 ta p 95-96. attestantur poëticae anthologiae.

ψαντες, ἐφ' ἑαυτοὺς τὸν κάλαμον στρέψωμεν, καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων ὀμμάτων ῥῶσιν χαράξωμεν, τελευταίαν αὐτὴν τῶν γραφέντων θαυμάτων ποιούμενοι.

ο. ΠΕΡΙ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΨΑΝΤΟΣ,
ΠΑΘΟΝΤΟΣ ΤΟΥΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥΣ ΕΠΙΧΥΣΕΩΣ.

Μεγάλη καὶ λαμπρὰ τοῦ δαιμονῶντος ἡ εὐνοια, τοῦ πρὸ τελευτῆς οἰκοῦντος τὰ μνήματᾶ, ὡς τὸ θεῖον αὐτῷ μεμαρτύρηκε λόγιον πρὸς τοῦ σωτῆρος γὰρ οὗτος τὴν ῥῶσιν δεξάμενος, καὶ φυγὰν τοὺς ἀφειδῶς αὐτὸν ἐκβαλχεύοντας δαίμονας, λεῖψῶνα γὰρ ἔσχε πολλῶν δαιμονίων πονηρότατον ἄθροισμα, Χριστοῦ τοῦ σεσηκό-

lato, ad nos ipsos calamum convertamus, et oculorum incolumitatem nostrorum scribamus, novissimos nos inter miracula quae scripta sunt facientes.

70. DE SOPHRONIO MONACHO, QUI HAEC
SCRIPSIT, OCULOS PASSO.

Magna et clara est eius qui a daemonio vexabatur devotio, qui ante mortem habitabat in monumentis, sicut divinum ei eloquium perhibet testimonium. A Salvatore quippe iste qui sanitatem recepisset, et fugeret daemones qui in se sine parcitate insaniebant, legionem habebat, quae multorum erat daemoniorum caterva nequissima,

τος ὁπαδὸς ἠβούλετο γίνεσθαι· καὶ μὴ δειν-
θεὶς ταύτῃ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν ἐπιδείξα-
σθαι· παρεκάλει γὰρ αὐτὸν ὁ δαιμονιοθεὶς ,
ἵν' ἢ μετ' αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐ-
τὸν· ἀλλ' ἀπιέναι κελευσθεὶς , καὶ τοῖς οἰκείοις
ἀπαγγέλλειν τὸν ἐπ' αὐτῷ σωτήριον ἔλεον , κή-
ρυξ ἀπελθὼν ἄοκνος καὶ φιλότιμος ἐν τῇ Δε-
καπόλει τοῦ σωτῆρος ἐγένετο , ἀγνωμοσύνης ἴδιον
λογισάμενος , εἰ μόνοις οἰκείοις τὸν εὐεργέτην ,
καὶ μὴ πᾶσιν τοῖς εἰδόσιν αὐτὸν ἀσθενοῦντα κη-
ρύξειεν.

Διὸ μηδεὶς ἡμᾶς βαλλέτω ταῖς μέμψειν ,
εἰ τούτου μιμηταὶ γενέσθαι θελήσαιμεν , καὶ
τούς μετὰ θεὸν ἡμῶν εὐεργέτας Κύρον καὶ Ἰω-

Christi qui se salvaverat fieri volebat pedisequus ,
et non valens hoc modo benivolentiam quam er-
ga illum habebat ostendere ; deprecabatur enim
inquit illum qui a daemone vexatus fuerat , ut
esset cum illo , Iesus autem non admisit eum , sed
ire iussit et suis annunciare in se salutarem fac-
tam misericordiam ; praedicator abiens impiger
et munificus in Decapoli Salvatoris effectus est ,
ingratitude esse proprium arbitratus , si suis
tantum benefactorem , et non omnibus qui hunc
infirmum viderant , praedicaret.

Quapropter nemo nos querelis submittat , si
huius imitatores esse voluerimus , vel Cyrum ac

άννην κηρύξαιμεν , καὶ τὴν δωρεὰν τῷ γράμματι γράψωμεν· ἐπεὶ μηδέπω τίς τὸν λεῦρον διεμέμψατο , ὃν τῆς λέπρας ὁ Χριστὸς ἐκαθάρισεν , μηδὲν λέγειν περὶ τῆς Θεραπείας ἀκούσαντα , μόνον δὲ τὸ δῶρον κατὰ τὸ Μωϋσείως προσάγειν ἐπίταγμα , πανταχοῦ τὸν δεσποτὴν κηρύξαντα , καὶ τὴν ἑαυτοῦ φημίζοντα κάθαρσιν , καὶ σιγᾶν ὡς κεκέλευστο μὴ θελήσαντα· οὐς καὶ ἡμεῖς δι' εὐγνωμοσύνην ζηλώσαντες , τὴν Θεραπείαν οὐ κρύψωμεν , ἀλλὰ γιγνόμεθα ἀγίων εὐγνώμονες κήρυκες , καὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς τοῖς προλεχθεῖσιν ἐπάγωμεν· καὶ Χριστὸν αὐτοὶ τὸν ἑαυτῶν παιδευτὴν ἐκμιμούμενοι , μηδὲν μηδὲν ἡμᾶς λέγειν ἐθέλωσιν· λέξωμεν δὲ

Iohannem benefactores nostros post Deum praedicaverimus , gratiaequae donationem hac scriptura descripserimus. Nam nemo unquam reprehendit leprosum , quem a lepra Christus mundavit , quique nemini quicquam dicere de curatione audivit , sed is tantum donum iuxta Moysen offerri praeceptus , ubique Dominum praedicans enarravit , purgationemque suam diffamavit , sed et tacere prorsus noluit. Quos et nos ob devotionem aemulantes , curationem non occultabimus , sed efficiemur sanctorum devoti praecones ; et nostra quaeque cum praecedentibus conferamus ; licet ipsi Christum eruditorem suum imitati , nemini quicquam

ὄνομα , καὶ πόλιν , καὶ πατρίδα , καὶ φροντιστήριον , ὅθεν τε ἔφυμεν , καὶ ὅπη θεοῦ βουληθέντος ἐτάχθημεν , καὶ ἐπὶ τούτοις ὀφθαλμῶν τὴν ἀσθένειαν , καὶ τὴν θείαν τῶν ἀγίων ἐπίσκεψιν , ὡς ἐπὶ τῶν προλαβόντων ἐδράσαμεν , πλεῖτον οὐδὲν ἑαυτοῖς χαριζόμενοι , ἀλλὰ καὶ ταῦτα χαράττοντες , τῆς τῶν ἐντυγχανόντων γνώσεως ἕνεκεν· οὗ δὲ χάριν ἑαυτοῦς τελευταίους ἐτάξαμεν , ὕστερον λέξωμεν , ἐπειδὴν τὸ πάθος καὶ τὴν ἴασιν γράψωμεν.

Ἔστι μὲν ὄνομα τῷ γεγραφότι Σωφρόνιος , πόλις Δαμασκὸς ἡ μητρόπολις (1) , πατρὶς ἡ quam nos dicere velint. Porro dicemus et nomen , et civitatem , et patriam , et curatorium , undequē nati simus , et ubi voluntate Dei ordinati ; et super haec infirmitatem oculorum , et divinam visitationem sanctorum , sicut etiam in praecedentibus gessimus ; plus nobis gratiae nil praestantes , sed haec adbreviaantes ob notitiam eorum qui ista lecturi sunt. Interca cuius rei gratia nosmet novissimos posuerimus , postea disseremus , cum scilicet passionem scripserimus et sanitatem.

Est ergo nomen quidem ei qui scripsit Sophronius , civitas Damascus quae est metropolis , pa-

(1) Recole Sophronii de se ipso epigramma p. 95. Iam quod ibi legitur *ἐν αἰς* , in codice quidem scribitur *ἐν αἰς* , quod quid significet , nondum explico. Video tamen Petrum parthenopensem sophroniani operis compendium sic exordien-

Φοινίκη, οὐχ ἡ παραλία, ἀλλ' ἡ Λιβάνου τοῦ ὄρους ἐπώνυμος, ἥς ἔστι Δαμασκὸς ἡ ἀρχαία μητρόπολις· τὸ δὲ μοναστήριον ὅπερ ὁ ἱερὸς Θεοδόσιος, ὁ πάντων τῶν παλαιστειναίων μοναστῶν τῶν τε πρὸ αὐτοῦ, τῶν τε μετ' αὐτοῦ δι' ἀρετὴν ἡγασάμενος, ἀνὰ τὴν ἔρημον τῆς ἀγίας Χριστοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως ἵδρυσεν (1)· ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γοῦν γεγονὼς ὁ Σωφρόνιος δι' αἰτίαν ἥς

tria Phoenice non maritima, sed quae ex Libano monte cognominatur, cuius est Damascus antiqua metropolis; monasterium autem quod sacer Theodosius, qui omnibus palaestinensibus monachis, tam scilicet his qui ante eum, quam qui post eum fuere propter virtutem praefuit, in eremo sanctae Christi Dei nostri civitatis fundavit.

tem: *Sophronius vir illustrissimus Phenea urbe genitus*. Num ergo *Phenea* latet in corrupto vocabulo *ἰνζις*? Certe urbs palaestina *Phanea* occurrit in priscis nummis apud Cellarium G. lib. III. 13, quae urbs ubinam in Palaestina sita fuerit ignorat idem Cellarius. Sed ecce rursus obstat, quod hic itemque citato loco ortum se Damasco metropoli Sophronius dicit; nisi forte Phenea vel Phanea suburbicarium oppidum Damasci fuit.

(1) Ita Sophronius etiam in operis titulo. Iamvero Anastasii huius copiosam vitam in vaticanis codicibus vidi. Denique addo, in iisdem vat. codd. extare passionem sanctorum MM. Amoriensium, Sophronio nostro diserte inscriptam, qui titulus Allatio quoque et Fabricio fucum fecit; non est enim id reapse Sophronii opus, quia in eo appellatur imperator Theophilus; tum ipsi martyres haud ante nonum saeculum fecere martyrium.

οὐκ ἀνάγκη μεμνησθαι τῷ γράμματι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρους ἡσθένησεν (1)· οὐκ ἐπ' ὀλίγας δὲ μόνας ἡμέρας ἔσχε τὸ νόσημα, ἀλλ' ἐπὶ μήνας οὐκ ὀλίγους ἐτρύχετο· καὶ μὴ φέρων τῶν ἀλγηδόνων τὸ πέλαγος, ἄτακτον γὰρ τὸ πάθος ὑπέμενεν, τοῖς ἀρίστοις ἑαυτὸν ἰατροῖς ἐπεδείκνυεν, καὶ μάλιστα τοῖς περιττόν τι τῶν ἄλλων ἔχειν νομίζουσιν ἐν τε λόγοις καὶ σχήμασιν· οἱ συχνῶς πρὸς τὸν θέρα τὸν πάσχοντα σύροντες, καὶ τὰς κόρας πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας σκεπτόμενοι, τὰ μὲν πρῶτα ἀλλαγὴν ἀέρος τὸ τοῦ πάθους ἔλεγον αἴτιον· εὐθύς γὰρ μετὰ τὴν ἄφιξιν ὑπέστη τοῦτο Σωφρόνιος· ὡς δὲ διέ-

Itaque cum esset Sophronius Alexandriae, propter causam, cuius necesse non est in hoc opere facere mentionem, ambobus oculis infirmatus est. Non autem per paucos tantum dies languorem habuit, sed per menses non paucos cruciabatur, et non ferens pelagus dolorum, inquietem quippe sustinebat passionem, optimis se se medicis demonstrabat, et maxime his qui plus aliis quicquam habere putabantur tam verbo quam habitu. Qui frequenter ad aërem qui patiebatur trahentes, et pupillas contra solarios * radios inspicientes, primo quidem mutationem aëris, passionis causam esse dicebant, mox enim post ventio-

* ita cod.

(1) Recole Sophronii ipsius praefationem p. 2.

τεινε τὸ ἄρρώστημα, πρὸς ξηροφθαλμίαν αὐτοῖς μετεπλάττετο, οὐ ξένους αἰέρας αἰτίαν ἀλλὰ δυσκрасίαν ἔχων τοῦ σώματος· ὅθεν καὶ τὰ σμικρινῶντα τὸ σῶμα προσέταττον, ὡς διὰ τούτων ἰώμενοι τοὺς τοιῷδε νοσήματι περιπίπτοντας· ἀλλ' ὡς οὐδὲν διὰ τούτων ἀνύειν ἠδύνατο, καίτοι πρὸς πάντα πειθήνιον τῆς ἀνάγκης ἕνεκα τὸν ἄρρώστον ἔχοντες, ἐπὶ τὴν ἀνιάτρευτον ἐπίχυσιν καὶ πλατυκορίαν κατέφευγον· οἱ μὲν γὰρ ταύτην, οἱ δὲ τὴν ἄλλην τὸ πάθος ὠνόμαζον αἰέρων ὀθνείων κακωμάτων δυσκрасίας ἀφέμενοι· καὶ τὸ μὲν πρότερον ἀλλήλοις ὁμοφώνουν, ἑαυτοῖς δὲ τῶν ὀνομάτων ἐναλλαγαῖς

nem pertulit hoc Sophronius. At vero cum tenderetur infirmitas ad exsiccitatem oculorum, xerophthalmia sibi formabatur, non externos habens aëres causam, sed intemperantiam corporis; unde et ea quae temperant corpus praecipiebant, quasi per haec sanantes eos qui hunc languorem incidissent. Sed cum nec per ista quippiam proficere potuissent, quamquam necessitate cogente obsecundantem ad omnia infirmum haberent, ad insanabilem cataractam, et platicoriam confugiebant. Etenim alii quidem hanc, alii vero alteram passionem nominabant, aëra extraneum iam seu corporum intemperantias dicere desinentes; et primo quidem invicem concordabant, sed nomen si-

διεμάχοντο ὕστερον δὲ , καὶ τὸν πρὸς ἑαυτοὺς
καὶ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἤραντο πόλεμον , εἰς
τοῦτο καὶ μόνον συνάδοντες , εἰς τὸ τῶν παρ'
αὐτῶν λεγομένων παθῶν ἀθεράπευτον.

Τοῦτο μαθὼν ὁ Σωφρόνιος , καὶ ὡς οὐδεμίαν
ἔχει πρὸς ἀνθρώπων βοήθειαν , ἔγνω σαφῶς ὡς
ἱατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσιν , ὡς ὁ μέγας Ἡσαΐας
περὶ αὐτῶν προεφήτευσεν· αἰεὶ δὲ τῶν Κύρου καὶ
Ἰωάννου δωρεῶν πυνθανόμενος , καὶ οἷα θαύμα-
τα παράττουσιν ἐπ' ἀμυθήτοις ἀκούων νοσήμα-
σιν , ἐπ' αὐτοὺς μετὰ πίστεως ἔξεισιν , μεθ' ἧς
οἱ πρὸς αὐτοὺς ἀπερχόμενοι πᾶν ὅπερ ποθοῦσι
κομίζονται , ἀμοιβαίους (1) αὐτοὺς ἐν ἀγαθοῖς

bimet immutationibus impugnabant. Postea vero
tulerunt et contra se , et adversus invicem bel-
lum , in hoc tantummodo consonantes , in quo
dicebatur ab eis passio insanabilis.

Hoc cum vidisset Sophronius , et quod nullum
habiturus ab hominibus esset auxilium , manife-
ste cognovit , quia medici non resuscitabunt , si-
cut magnus super illis prophetavit Esaias. Interea
semper Cyri Iohannisque dona comperiens , et qua-
lia miracula patrarent in numerosis languoribus
audiens , ad eos fide plenus egreditur , cum qua
qui ad illos accedunt , omne quod desiderant as-
sequuntur , habundantes eos in bonis recompen-

(1) Cod. ἀμοιβαίως. Num pro ἀμοιβίας?

περιττεύοντας, τῆς εἰς αὐτοὺς εὐρίσκοντες πίστewς· οἱ καὶ τότε νοσοῦντα Σωφρόνιον, καὶ εἰς αὐτοὺς ὀλοφύχως πιστεύοντα βλέποντες, τῆς οἰκείας αὐτὸν ἀξιοῦσιν ἰάσεως· καὶ πρῶτον μὲν ἅπαντα τὸν τῶν ἱατρῶν φλήναφον ὀρισμὸν ἀνατρέψαντες, καὶ τὸν πάσχοντα πείσαντες, ὥς οὐδὲν πείσεται ὧν ἱατροὶ τὸ τελευταῖον ἐφθέγγαντο, μετὰ ταῦτα τὴν ὑγίαν χαρίζονται, ἣν ἐκεῖνοι παρασχεῖν οὐκ ἠδύναντο.

Ἐπιστάντες οὖν αὐτῷ καθ' ὕπνου ἀμφοτέρω, τρίτῃ δὲ ἡ νύξ ἀφ' ἧς παρεγένετο, οὕτως αὐτῷ περὶ τῆς τῶν μελλοντίων ἀπαθείας τὴν πίστιν ἐνέθηκαν· μοναστοῦ μὲν ὁ εἶς σχῆμα θεῖον

satores fidei, qua erga illos flagrant, invenientes. Qui et tunc languentem in se toto animo fidem habere videntes Sophronium, sua cum dignum sanitate decernunt. Et primum quidem omnem medicinalium stultiloquiorum sponsionem destruentes, patienti credere persuadent nil fore passurum ex his quae medici novissime asseruerant: post haec sanitatem donant, quam illi praebere non poterant.

Assistentes ergo ei ambo in somnis, tertia vero nox erat ex qua venerat, sic ei sanitatis fidem de futuris imposuerunt. Monachi quidem alter sacro vestitus erat habitu, et Iohanni spirituali patri et magistro languentis simillimus, qui

ἡμφιέσθο, καὶ Ἰωάννη (1) τῷ πνευματικῷ πατρὶ καὶ διδασκάλῳ τοῦ νοσοῦντος ὁμοίωτο, συντείνοντί καὶ αὐτῷ κατὰ τὸν μαρτυρικὸν σηκὸν, καὶ περὶ τοῦ μαθητοῦ καὶ παιδὸς ἐκείνουσι. Κύρος ὁ μάρτυς ἐτύλχανεν, ὁ τοῦ πατρὸς τὴν μορφὴν ὡς μοναχὸς ἀνελόμενος, καὶ στολὴν μοναστοῦ περιθέμενος. Ἰωάννης δὲ ὁ σὺν Κύρῳ μακάριος, τὸν ἀλεξανδρεῖα Πέτρον, τὸν τῶν πραιτωρίων εἰκόνιζεν ἑπαρχον, ὃς χλαμύδα φορῶν ἀπαστράπτουσαν, ἡρώτα Κύρον ἐλθῶν τὸν εἰς τὸν τοῦ νοσοῦντος φανέντα διδάσκαλον ἔχεις εἰπὼν μαθητὴν λεγόμενον Ὅμηρον; ἴσασι δὲ καὶ οἱ πρόθυρα μόνον κοσμικῆς παιδείας πατήσαντες, ὡς

et ipse cum eo erat in martyrico templo, et super discipulo et filio supplicabat. Cyrus martyr erat, qui patris formam sicut monachus sumpserat, et stola monachi erat amictus. Iohannes autem aeque beatus Petrum alexandrinum, qui praefectus erat praetoriorum figurabat; qui cum veniens chlamydem rutilantem portaret, percontabatur Cyrum qui in magistro * languentis apparuerat; habes, inquit, discipulum, qui dicatur Homerus? Noverunt autem et hi qui vestibula mundanae tantum disciplinae calcaverunt, quod cae-

* in forma
magistri.

(1) Duo fuerunt Sophronio familiares viri, Iohannis nomine nuncupati, Iohannes nempe Moschus et Iohannes electosynarius. Moschum autem heic designari puto.

τυφλὸς ὑπῆρχεν ὁ Ὅμηρος, ἐπίχυσιν αὐτῷ τοῦ γήρως ἐνέγκαντος· τοῦτο γὰρ δηλοῦν τὸ τῶν ἁγίων ἤθελεν αἰνιγμα· ὁ δὲ μεθ' ὅρκων ἐφθέγγετο, ἔχειν μὲν μαθητὴν, Ὅμηρον δὲ μὴ λέγεσθαι· προσεπέφερεν δὲ ὡς οὐδὲ στίχον ὁμηρικὸν ἢ ψαλμὸν ποιεῖν διὰ τούτου δηλῶν τὸ τῆς ὁμηρικῆς ἀχλύος ἀμέτεκτον· πρὸς ὃν Ἰωάννης ὁ ἅγιος ὡς πρὸς τὸν πατέρα λαλῶν καὶ παιδεύτην ἀπεκρίνατο· ἡμεῖς τούτῳ πυθόμενοι, πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ συνεδράμομεν· εἰ δὲ λέγεται, φησὶν, Ὅμηρος ὡς ἠκούσαμεν, θεὸν τὸν ἐπὶ πάντων δοξάζωμεν, τὸν πάθους τοιοῦτου καὶ προσηγορίας αὐτὸν λυτρωσάμενον· καὶ τότε μὲν οὕτω φανέντες, καὶ λόγοις τοιοῦτοις αὐτὸν ἀποπεί-

cus fuisset Homerus, cataractas ei senectute induente; hoc enim sanctorum aenigma voluit indicare. At ille cum iuramento effatus est, habere quidem se discipulum, sed Homerum nullo modo dici; et adhuc intulit, quod nec versus homericos tetigerit unquam; per hoc innuens, quod homericæ fuerit caliginis expers. Ad quem sanctus Iohannes, quasi ad patrem loquens et eruditorem, respondit: nos hoc comperto, ad visionem eius concurrimus. Si autem non dicitur, inquit, Homerus, sicut audivimus, Deum qui est super omnia glorificabimus, quique a passione hunc tanta, et vocabulo liberavit. Et tunc quidem taliter ap-

σαντες, ὡς ὁμηρικῆς ποτὲ τυφλώσεως κοινωνὸς οὐ γενήσεται, τὸν ὄνειρον ἀπελθόντες διέλυσαν.

Μεθ' ἡμέρας δὲ πάλιν ὀλίγας ἐν μοναστῶν στολαῖς ἀφικόμενοι, τῆς οἰκείας αὐτῶν κηρωτῆς ἐλαίῳ λυθείσης τῷ τῆς ἐπιτυμβίου κανδήλας αὐτῶν περιττεύοντι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνιέναι κελεύουσιν· ὁ δὲ πληρώσας τὴν κέλευσιν, τὴν ταύτης ἀκόλουθον ὑγείαν ἐκ μέρους ἐδέξατο· ἀλλ' ὅτε ῥῶσιν τελείαν αὐτῷ παρασχεῖν ἐσπλάγχνισθησαν, οὕτω δι' ὀράματος τὴν δόσιν ἐτύπωσαν· νύξ ἦν, καὶ Σωφρόνιος ἐπὶ τῶν στρωμάτων ἐκάθευδε· καὶ καθεύδων, Ἰωάννην τὸν διδάσκαλον τοὺς ἀδελφούς ἅπαντας ἐστιᾶν τοὺς εἰς τὸ τέμενος ἔδοξε· μία δὲ τοῖς πᾶσιν ἐγένετο τρά-

parentes, et talibus eum verbis credere facientes, quod homericæ alioquin caecitatis non esset futurus communicator, somnium abeuntes solverunt.

Post paucos vero dies in monachorum stolis venientes, propriam suam ceroten oleo dissolvi, quæ ex candela quæ supra tumultum suum erat habundabat, et in oculos mitti iubent. Qui iussione completa, consequentem etiam partim sanitatem recepit. Sed quoniam incolumitatem perfectam ei misericorditer dare voluerunt, taliter datum * per somnium formaverunt. Nox erat, et * donum. supra stratum dormiebat, et dormiens Iohannem magistrum fratres universos qui in templo erant

πεζα κυκλοτερής, καὶ δι' ὅλης τῆς τοῦ σηκοῦ στοᾶς διατείνουσα· τούτου γὰρ αὐτὴ τὸ σχῆμα κεκλήρωται, εἰ καὶ γωνίαις ὀκτὼ τὴν μίαν τοῦ κύκλου Γραμμὴν διαστέλλουσα, σχῆμα δεικνυσιν ἕτερον οὐ πάντῃ τοῦ κυκλοτεροῦς διίστάμενον· τῷ οὖν σχήματι τῆς στοᾶς ἠκολούθη σαφῶς καὶ ἡ τράπεζα, ἥς ἐν ἀρχῇ Θεόδωρος ὁ μάρτυς ἀνέκειτο· λίαν γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτιμᾶτο τῷ πάσχοντι· μεθ' ὃν Κύρος ἦν ὁ θεσπέσιος, Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν δεξιὸν ἐπαγόμενος, καὶ πρὸς τῶν δύο τῆς εὐσεβείας ἀθλητῶν μεσαζόμενος· οὐχ ἑτέροις χρώμενοι σχήμασιν, οὐκ ἐν μορφαῖς ἀλλοτριαῖς φαινόμενοι, ἀλλ' ἐν αἷς ὑπῆρχον καὶ Γράφονται καὶ μετ' αὐτοῦς ὁ λοιπὸς ὄμιλος τῶν

ad convivium invitasse videre putabat; una vero cunctis facta est mensa in modum circuli, et per totam templi porticum extensa, hanc enim haec figuram sortita est, licet angulis octo, unam cycli lineam distinguens, formam ostenderet aliam non omnino a rotunditate distantem. Ergo figuram porticus sequebatur evidenter et mensa; in cuius summitate martyr Theodorus recumbebat; valde namque et ipse compatiebatur patienti; post quem Cyrus erat egregius, Iohannem fratrem dextrorsum agens, et medius inter duos pietatis certatores, non aliis schematibus utentes, non in alienis formis apparentes, sed in quibus fuerant et

ἀσθενῶν ἀδελφῶν κατεκλίνοντο· καὶ πᾶσι μὲν
μόνος διηκονεῖτο Σωφρόνιος· Ἰωάννης δὲ ὁ τού-
του διδάσκαλος, ὡς ἐν γείτονι τῇ κέλλῃ τὰς
ἐδωδὰς παρεσκεύαζεν.

Ὡς δὲ πέρας ἡ ἐστίασις ἔλαβε, καὶ τῆς κα-
τακλίσεως οἱ τρεῖς ἀνέστησαν ἄγιοι, πρὸς Σω-
φρόνιον ὁ Θεόδωρος εἶρηκεν· ἀπελθὼν κάλει σου
τὸν διδάσκαλον, ἵν' ἀποδῶῃ Κύρος ὁ ἅγιος ὃ
τι δ' ἂν αὐτῷ ἐποφείλεται· ὁ δὲ δραμαῖος τὸ
κελευσθὲν διεπράξατο· ἐλθόντα γοῦν τὸν Ἰωάν-
νην, τοῦτο γὰρ ἦν τοῦ διδασκάλου τὸ ὄνομα,
εἰπὲ πρὸς αὐτὸν, ὁ μάρτυς Θεόδωρος εἶπεν, τί
σοι χρεωστεῖ Κύρος ὁ ἅγιος, ἵνα παραχρῆμα τὸ
χρέος ἐκτίσειεν; ὁ δὲ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, μη-

pinguntur; et post eos reliqua infirmorum fratrum
reiacbat caterva; et omnibus quidem solus mini-
strabat Sophronius, Iohannes autem huius magi-
ster quasi in vicinitate cellae praeparabat dapes.

Cumque finem convivium percepisset, et ab ac-
cubitu surgentes tres illi sancti resedissent, san-
ctus ad Sophronium Theodorus dixit: vade voca
magistrum tuum, ut reddat Cyrus sanctus quod-
cumque illi debet. Qui cursim quod iussum est
egit. Cum ergo Iohannes venisset, hoc enim erat
magistri nomen, dixit ad eum martyr Theodo-
rus: dic quid tibi debet sanctus Cyrus? ut debi-
tum statim exsolvat. Qui cadens in faciem, nihil

δὲν αὐτῷ χρεωστῆϊν ἔφη τὸν μάρτυρα· ὁ δὲ μάρ-
 τυς Θεόδωρος, πάντως ἑρεῖς, ἀπεκρίνατο· καὶ
 πάλιν ὁ πατὴρ τὴν προτέραν εἶπεν ἀπόκρισιν· ὡς
 δὲ τοῦτο πολλάκις πεποίηκεν, καὶ μὴ παραχω-
 ροῦντα τὸν ἅγιον ἔβλεπε, ἀλλὰ πάντως εἶπεῖν
 ἀναγκάζοντα, ἐμοὶ μὲν οὐδὲν ἔφη χρεωστῆϊν
 τοῦτο δὲ λιτάνεύω καὶ δέομαι, καὶ ἐξ ὅλης ψυ-
 χῆς αἰτοῦμαι τὸν μάρτυρα, εἰς τὴν κέλλαν ἡμῶν
 τὴν ταπεινὴν παραγενέσθαι, καὶ κεῖσε συχνῶς ἡμᾶς
 ἐπισκέπτεσθαι· καὶ εὐλογεῖν μὲν ὑγιαίνοντας,
 ἰᾶσθαι δὲ συνεχομένους νοσήμασιν· ὣν ἀκούσας
 Κῦρος ὁ ἅγιος, οὕτως εὐθὺς ἀπεκρίνατο· ὄντως
 ἔρχομαι, ὄντως ἔρχομαι, ὄντως ἔρχομαι, τῷ
 τρισσῷ τοῦ προσρήματος τὴν ἱεράν αὐτοῦ πει-

sibi debere martyrem ait. Ast Theodorus martyr,
 dices profecto, respondit. Et iterum pater prior-
 rem dixit responsionem. Cumque hoc saepe fecis-
 set, sanctumque videret non desinentem, sed mo-
 dis omnibus dicere cogentem, mihi quidem nihil
 debet, inquit; hoc tamen precor et obsecro, et
 ex toto animo martyrem postulo, ut in humilem
 cellam nostram veniat, et illic nos frequentius vi-
 sitet, et sanis quidem benedicat, oppressos vero
 a languoribus sanet. Quibus auditis, sanctus Cy-
 rus mox ita respondit: vere venio, vere venio,
 vere venio, trino iuramento et huiuscemodi affa-
 tu sacrum suum affirmans adventum; quod et ve-

στούμενος ἄφιξιν, ὅπερ ἀληθῶς καὶ πεπλήρωκε, καὶ πληροῖ συνεχῶς ἀφικνούμενος· τὸ γὰρ ὥμοσα καὶ ἔστησα, καὶ τὰ διεκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐκ ἀθετήσω, ἀγίων ἴδιον ἐπιστάμενος, περιῶν μὲν ἐν σαρκὶ συχνότερον ἔψαλλε· χωρισθεῖς δὲ σαρκός, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναπτὰς, πάλιν ποιῶν οὐ διέλιπεν· καὶ Ἰωάννης μὲν ὁ διδάσκαλος τούτοις ἐθεραπεύθη τοῖς ῥήμασιν, ἔνορκον περὶ τῶν αἰτηθέντων ἐπαγγελίαν δεξάμενος.

Ὁ μαθητὴς δὲ τούτου Σωφρόνιος δότας ἱλαροὺς τοὺς ἀγίους θεώμενος, καὶ διὰ τοῦτο τῇ τραπέζῃ προσκαρτερεῖν, μετ' ἐστίασιν προσελθὼν Θεοδώρῳ τῷ μάρτυρι, πρεσβεύειν ὑπὲρ αὐ-

raciter adimplevit, et adimplet continuatim accedens : iuravi enim et statui, et quae procedunt per labia mea non faciam irrita, proprium sanctorum esse non nesciens; quod cum esset quidam superstes in carne iugiter psallebat, cum autem separatus a carne ad caelum avolasset, iterum facere non desistit. Et Iohannes quidem ille magister his placatus est verbis, iuratoria re promissione de postulatis accepta.

Discipulus autem huius Sophronius hilares datores sanctos intuitus, et ideo mensae perseverare conspiciens, post convivium accedens ad Theodorum martyrem, intercedere pro eo ad Cyrum

τοῦ πρὸς Κῦρον τὸν ἅγιον ἔλεγεν, χαμαὶ κείμενος καὶ γόνατα κλίνας καὶ τράχηλον· ὁ δὲ στρατηλάτης Θεόδωρος τὴν ἰκέλειαν δεξάμενος, πρὸς Κῦρον εὐθὺς ἐπρεσβεύσατο, διὰ τὸν κύριον, λέγων, καὶ διὰ τοῦτον τὸν δοῦλον σου παρὰ κλήθῃ· ὁ δὲ, ναὶ, πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· καὶ κελεύσας ἀναστῆναι τὸν κείμενον, τρίτον τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ περιέφραξε, τῷ λιχάνῳ δακτύλῳ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐκ μικροῦ πολὺ διαστήματος ἐν αἰρί τῷ μετὰξὺ τὰς σφραγίδας ποιούμενος, καὶ τὸ εὐλογητὸς κύριος καθ' ἐκαστὴν σφραγίδα φθεγγόμενος· ἅπερ ἐπαγγελίας ἦν ἐγγιζούσης ἰάσεως, καὶ οὐκ αὐτῆς τῆς θεραπείας μνημόμα· ὃ τε γὰρ τοῦ μάρτυρος δάκτυλος πέλας μὲν ἦν, τῶν δὲ τοῦ πάσχοντος ὀφθαλμῶν

sanctum dicebat, humo positus, ac genibus inclinat et collo. Porro Theodorus magister militum supplicatione suscepta, penes Cyrum protinus intercessit, propter Dominum, dicens et ob hunc servum tuum precare. At ille etiam, ad eum respondit; et iubens iacentem surgere, ter signo crucis circumsepsit, pollice digito dexteræ manus intra parvum valde spatium in aëre signacula faciens, et benedictus Dominus per unumquodque signaculum dicens, quæ repromissio erant appropinquantis sanitatis, non ipsius curationis indicia; quando enim martyr is digitus proximus qui-

οὐκ ἐφήπτετο· τό τε εὐλογητὸς κύριος μόνον λεγόμενον, γείτονα καὶ ἀκόλουθον τὴν ῥῶσιν ἐσήμανεν.

“Οθεν εὐθὺς καὶ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας οἱ μάρτυρες Σωφρονίῳ πάλιν καθεύδοντι φαίνονται, τὰς προλαβούσας ἐπαγγελίας παρέχοντες· ἐπράττετο δὲ οὕτω σαφῶς τὰ τῆς ὁράσεως· ἐκάθευδεν ὁ ταῦτα νῦν διηγούμενος, καὶ εἰς εὐκλήριόν τι τῶν κατὰ τὴν οἰκείαν μονὴν ἑαυτὸν εἰσερχόμενον ἔβλεπεν· οὗ κατ’ αὐτὸ τῆς θύρας τὸ πρόθυρον, ἐξιόντι Θωμᾷ τῷ ἀποστόλῳ καὶ μάρτυρι τῶν ἔνδον ὑπήντησεν καὶ γνωρίσας τὸν ἅγιον ἔκ τε τῆς στολῆς, ἔκ τε τῆς μορφῆς, καὶ παντὸς τοῦ περὶ τὴν μορφὴν ιδιώματος, θᾶπτον

dem erat, sed patientis oculos non tangebatur, tunc benedictus Dominus solo dicto, vicinam et subsequentem sanitatem significabat.

Unde mox non post multos dies martyres Sophronio iterum dormienti apparent, praecedentes sponsiones praebentes. Porro agebatur sanitas liquido sic. Dormiebat is qui nunc ista refert, et in oratorium quoddam eorum quae in domo propria erant, semet intrare videbat; qui cum per ipsum ostii vestibulum exiret, Thomae apostolo et martyri intrinsecus obvius fuit; et agnito sancto tam ex stola et forma, quam ex omni proprietate quae circa formam consistit, matu-

αὐτῷ προσεπλέκετο , καὶ περὶ τῆς Θεραπείας
 εἶδετο· ἐπειδήπερ ἐν Δαμασκῷ δυνάμεις οὗτος
 πολλὰς ἐπιδείκνυται καὶ σημεῖα συχνὰ παρά-
 δοξα , ὃς καὶ παρεθέντα Σωφρονίου τὸν ἀδελ-
 φὸν ἐκ μακροῦ πάνυ νοσήματος , καὶ μῆνας ἕξ
 ἐν τῷ πάθει ποιήσαντα , ἡμέραις ὀλίγαις ἀνέ-
 στησεν καὶ τιμᾶται περιττῶς διὰ ταῦτα δαμα-
 σκηνοῖς ὁ ἀπόστολος , ὡς δρεπομένοις αὐτὰ τὰ
 ἰάματα , καὶ τρυφῶσιν αὐτοῦ τὰ χαρίσματ' (1)
 ὃν εὐρηκῶς ὁ Σωφρόνιος , καὶ πίστιν ἔχων εἰς
 αὐτὸν καὶ πόθον ἀμέτρητον , περὶ τῶν ὁμμάτων
 ἰκίτευεν , εἴτε Κύρου τοῦ μάρτυρος , τὸν τούτου
 πόθον γιγνώσκοντος , εἰς τὸν ἀπόστολον ἑαυτὸν

ruius eum amplectebatur ; et de curatione ipsius
 ait , quandoquidem Damasci virtutes hic multas
 ostendit , et signa frequentia et admiranda , qui
 etiam Sophronii fratrem ex longo valde languo-
 re dissolutum , et mensibus sex in passione fa-
 cientem , in diebus perpaucis erexit , et honora-
 tur nimium propter haec a Damascenis apostolus ,
 tamquam ab eis qui eius sanitates metunt , et ip-
 sius vindemiant gratias. Quem inventum Sophro-
 nius , cum fidem haberet in eum et amorem im-
 mensum , pro visibus supplicabat ; cum sive Cy-

(1) Animadvertite urbis Damasci peculiarem erga Thomam
 apostolum venerationem , propter eius multa ibidem patrata
 miracula.

σχηματίσαντος, εἴτε Θωμᾶ μᾶλλον τοῦ ἀποστόλου τυγχάνοντος καὶ συνόντος Κύρου τοῦ μάρτυρος, καὶ ἅμα τῆς μαρτυρικῆς ὁμηγύρεως· μοναστῶν γὰρ αὐτῷ ὁ πλῆθος παρέπετο καὶ ἄλλων ἁγίων λαμπροῖς ἀστραπτόντων ἐσθήμασιν· ὁ δὲ μάρτυς ὁμοῦ καὶ μαθητῆς καὶ ἀπόστολος τὴν δεξιὰν ἐκτείνας χεῖρα, καὶ τῷ λιχάνῳ πάλιν δακτύλῳ τῶν τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ βλέφαρων ἀπτόμενος, τρίτον αὐτὸν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ κατεσφράδισεν· ἀπόλυσον δὴ με πρὸς τὸν γράφοντα λέγοντα, ἐκεῖνος αὐτὸν καὶ δεξιὸν ὀφθαλμὸν σφραγίζειν ἰκέτευε· ὁ δὲ ἅγιος μηδὲν ἔχειν δεινὸν ἐκεῖνον ἐφθέγγετο· καὶ τοῦτο φήσας ἐπέδραμεν· καὶ τῶν ἀγκαλῶν ἀφεθεῖς τοῦ κατέχοντος, πέρας ἐποιεῖτο τοῦτο τῆς ὥφειας.

rus martyr huius desiderium cognoscens in apostolum se se transfigureret, sive potius Thomas apostolus existeret, et cum Cyro martyre coexistere, vel alia caterva martyrica, monachorum enim eum multitudo sequebatur, aliorumque sanctorum splendidis coruscantium vestibibus. At vero martyr simul. discipulus et apostolus, dextera manu extensa, et pollice iterum sinistri digito oculi palpebras tangens, tertio illum cruce Christi signavit. Dicente autem eo ad scribentem, dimitte me; ille etiam et dextrum oculum signare supplicabat. Sanctus vero nil illum mali habe-

αὐτῷ προσεπλέκετο , καὶ περὶ τῆς Θεραπείας ἐδίδετο· ἐπειδὴ περ ἐν Δαμασκῷ δυνάμεις οὗτος πολλὰς ἐπιδείκνυται καὶ σημεῖα συχνὰ παράδοξα , ὅς καὶ παρεθέντα Σωφρονίου τὸν ἀδελφὸν ἐκ μακροῦ πάνυ νοσήματος , καὶ μῆνας ἑξ ἐν τῷ πάθει ποιήσαντα , ἡμέραις ὀλίγαις ἀνέστησεν· καὶ τιμᾶται περιττῶς διὰ ταῦτα δαμασκηνοῖς ὁ ἀπόστολος , ὡς δρεπομένοις αὐτὰ τὰ ἰάματα , καὶ τρυλῶσιν αὐτοῦ τὰ χαρίσματᾶ (1)· ὃν εὐρηκὼς ὁ Σωφρόνιος , καὶ πίστιν ἔχων εἰς αὐτὸν καὶ πόθον ἀμέτρητον , περὶ τῶν ὀμμάτων ἰκέτευεν , εἴτε Κύρου τοῦ μάρτυρος , τὸν τούτου πόθον γιγνώσκοντος , εἰς τὸν ἀπόστολον ἑαυτὸν

ruius eum amplectebatur ; et de curatione ipsius ait , quandoquidem Damasci virtutes hic multas ostendit , et signa frequentia et admiranda , qui etiam Sophronii fratrem ex longo valde languore dissolutum , et mensibus sex in passione facientem , in diebus perpaucis erexit , et honoratur nimium propter haec a Damascenis apostolus , tamquam ab eis qui eius sanitates metunt , et ipsius vindemiant gratias . Quem inventum Sophronius , cum fidem haberet in eum et amorem immensum , pro visibus supplicabat ; cum sive Cy-

(1) Animadvertite urbis Damasci peculiarem erga Thomam apostolum venerationem , propter eius multa ibidem patrata miracula.

σχηματίσαντος, εἴτε Θωμᾶ μᾶλλον τοῦ ἀποστόλου τυγχάνοντος καὶ συνόντος Κύρου τοῦ μάρτυρος, καὶ ἅμα τῆς μαρτυρικῆς ὁμηγύρεως μοναστῶν γὰρ αὐτῶ ὁ πλῆθος παρείπετο καὶ ἄλλων ἀγίων λαμπροῖς ἀστραπτόντων ἐσθήμασιν· ὁ δὲ μάρτυς ὁμοῦ καὶ μαθητῆς καὶ ἀπόστολος τὴν δεξιὰν ἐκτείνας χεῖρα, καὶ τῷ λιχάνῳ πάλιν δακτύλῳ τῶν τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ βλεφάρων ἀπτόμενος, τρίτον αὐτὸν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ κατεσφράδισεν· ἀπόλυσον δὴ με πρὸς τὸν γράφοντα λέγοντα, ἐκεῖνος αὐτὸν καὶ δεξιὸν ὀφθαλμὸν σφραγίζειν ἰκέτευε· ὁ δὲ ἅγιος μηδὲν ἔχειν δεινὸν ἐκεῖνον ἐφθέγγετο· καὶ τοῦτο φήσας ἐπέδραμεν· καὶ τῶν ἀγκαλῶν ἀφεδείς τοῦ κατέχοντος, πέρας ἐποιεῖτο τοῦτο τῆς ὀψίως.

rus martyr huius desiderium cognoscens in apostolum se se transfigureret, sive potius Thomas apostolus existeret, et cum Cyro martyre coexistere, vel alia caterva martyrica, monachorum enim eum multitudo sequebatur, aliorumque sanctorum splendidis coruscantium vestibibus. At vero martyr simul. discipulus et apostolus, dextera manu extensa, et pollice iterum sinistri digito oculi palpebras tangens, tertio illum cruce Christi signavit. Dicente autem eo ad scribentem, dimitte me; ille etiam et dextrum oculum signare supplicabat. Sanctus vero nil illum mali habe-

Ὁ δὲ σφραγεὶς μετὰ τὸ Γεγραμμένον ἐνύπνιον, χαρὰν εἶχεν ὁμοῦ καὶ λύπην ἀφόρητον· χαρὰν μὲν ὅτι τῆς τῶν ἁγίων ἐπισκέψεως ἔτυχεν· λύπην δὲ ὅτι τὸν ἅγιον ἀπειλθεῖν συνεχώρησεν, τὸν ἄλλον ὀφθαλμὸν μὴ σφραγίσαντα· καὶ οὕτω λυπούμενος, εὐθέως πάλιν ἀφύπνωσεν· καὶ Ἰωάννην εὐθέως τὸν Κύρου βλέπει συνόμιλον, εἰς Ἰωάννην τὸν ῥήτορα τὸν ἀξίως τῇ τῶν ἐπάρχων ἀξία τιμώμενον, περὶ τῆς τῶν ἁγίων ἀρωγῆς πυνθανόμενον· αὐτὸς δὲ τὴν ἐπίσκεψιν εἶρηκεν, καὶ ὡς ἄχθεται διὰ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν, αἶτε μὴ σφραγίδα τοῦ σωτηρίου σημείου δεξάμενον, μήτε τελείαν εἰληφότα τὴν ἴασιν· ὁ δὲ μάρτυς

re perhibuit; et hoc dicto abscessit, et a retinentis ulnis dimissus, finem visioni effecit.

* post. At ille conversus secundum * descriptum somnium, gaudium pariter et tristitiam habebat intolerabilem; gaudium quidem quoniam sanctorum visitationem adeptus est; tristitiam vero, quoniam sanctum abire permisit, cum alterum oculum non signasset. Et ita tristatus, mox iterum vigilavit *,

* obdormivit.

et Iohannem mox Cyri comparem videt, in Iohanne rhetore digne praefectorum dignitate honorato, de sanctorum auxilio consulentem. Ipse * maestus. autem consolationem dixit, et quod molestus * esset propter dextrum oculum, utpote qui signaculum salutaris signi non suscepisset, neque per-

αὐτὸν ἱκανῶς ἐθεράπευσεν εἰπὼν , ὡς οὐ πάθοι σου τί κακὸν ἔτι τὰ ὄμματα , οὔτε ὁ σφραγισθεὶς ὀφθαλμὸς , οὔτε ὁ μείνας ἀσφράγιστος , τοῦ ἁγίου τὸν ὀφθαλμὸν ὃν δέδοικας μὴ νοσεῖν φήσαντος· καὶ ταῦτα μεθ' ὅρκων ὁ μάρτυς φθεγγόμενος , πρὸς μείζονα πληροφορίαν τοῦ πάσχοντος , τρίτον τῷ στόματι τὸν μὴ σφραγισθέντα ὀφθαλμὸν φησὶν κατεφίλησεν· καὶ τοῦτο δράσας , καὶ τελείαν τὴν ῥῶσιν καὶ τὴν χάριν χαρισάμενος αἰσίως , ἔλυσε τὸ ἐνύπνιον· ἐπεὶ περ οἱ τὸν τῶν ὄλων θεὸν τῶν δόσεων ἀλαθὸν καὶ δωρημάτων τελείων δοτῆρα μιμούμενοι , ἀτελοῦς χαρᾶς καὶ δωρήματος αὐτοὶ διανομεῖς οὐκ εἰσίν·

Οὕτως γοῦν ὁ Σωφρόνιος τὴν τῶν ἁγίων δω-

sectam sanitatem percepisset. Martyr vero sufficienter placavit eum dicens, quia non tui aliquod mali patientur ulterius oculi, neque ille qui signatus est oculus, neque ille qui remansit minus signatus, sancto non infirmandum oculum quem metuis astruente. Et haec cum iuramentis martyr affatus, ad maiorem satisfactionem patientis, ter ore quasi oculum qui signatus non fuerat osculatus est, et hoc gesto perfectaue sanitate, ac gaudio secunde collato, somnium solvit; quoniam qui universorum Deum, datorum optimorum et donorum perfectorum datorem imitantur, ipsi imperfecti gaudii ac doni largitores non fuerunt.

ρεὰν κομισάμενος, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχλυν ἀποθέμενος, πρὸς τὴν πάντων γραφὴν τῶν λεχθέντων ἐξώρμησεν (1), μνημονεύων αἰὲ τῆς ἰάσεως καὶ τοῦ λόγου, οὗ πρὸ τῆς ῥώσεως ἀπηγγεῖλατο· ὅθεν εὐθὺς μετὰ τὴν ἴασιν τοῦτο ποιεῖται τὸ σύνταγμα, καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδίδωσιν, πάσης ἐκτὸς ὑπερθέσεως, τὴν εἰς αὐτὸν σωυδὴν τῶν ἀγίων μιμούμενος· καὶ τῶν παρ' αὐτῷ γραφέντων ἑαυτὸν ἔταξεν ἔσχατον, ὡς πάντων ἐλάττονα, καὶ μαρτυρικῆς θεραπείας ἀνάξιον, ἥς αἰτεῖται διὰ βίου τὴν μέθεξιν, ἐπ' ἀμφοῖν βαίνειν ψυχῆς τε καὶ σώματος, καὶ πάσης λυτροῦσθαι δυσχερεστέρας συμβάσεως.

Ταῦτα ὑμῖν, ὦ Κῦρε καὶ Ἰωάννη μακάριοι,

Ita ergo Sophronius sanctorum donatione percepta, oculorum abiecta caligine, omnium quae dicta sunt scripturam exorsus est, memorans iugiter sanitatis, et quod ante sanitatem promiserat. Unde mox post sanitatem hoc facit commentum, et vota reddit absque omni dilatione, in se factum sanctorum studium imitatus; et omnium se, qui scripti fuerant, novissimum ordinans, utpote omnium minimum, et martyrica curatione indignum. Cuius postulat per vitam participationem in utroque habendam, anima scilicet et corpore, et ab omni difficiliore liberari eventu.

(1) Confer Sophronii praefationem.

Σωφρόνιος Γράψας ἀνέθηκεν ταῦτα ὑμῖν, ὃ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος Φεράποντες, καὶ αὐτῷ σωτῆρες Γενόμενοι προσφέρειν ἐτόλμησεν, τὸ θαρρῆεῖν παρ' ὑμῖν εἰληφώς, καὶ τῆς προσφορᾶς ἀρωγούς ὑμᾶς ποιησάμενος ταῦτα ὑμῖν, ὃ θεσπέσιοι μάρτυρες, καρποφορῆσαι τεθάρρῃκεν, οὐ τῶν εἰς αὐτὸν δωρεῶν ὑμᾶς ἀμειβόμενος, ἀλλ' εὐφημίας ταῦτα γραφὴν ὀριζόμενος, τῆς μὲν ἑαυτοῦ εὐγνωμοσύνης τὸ Φερμὸν ἀναγγέλλοντα, πάντα δὲ τῆς ὑμῶν μεγαλειότητος ἐλαττούμενα· ἀλλ' ὑμεῖς αὐτὰ καὶ δέχοισθε προσηνῶς, καὶ φιλανθρωπῶς βλέποιτε βλέμματι, καὶ δαψιλῇ χάριν αὐτοῖς ἐπιχέοιτε, ἵνα μὴ δι' αὐτῶν ὑμεῖς καθυβρίζησθε, εἰ τῆς θείας ἐπιχρωματώσεως ὀρφανίζοιν-

Haec vobis, o Cyre ac Iohannes beati, Sophronius cum scripsit exsolvit; haec vobis, o Christi famuli Salvatoris, qui et ei estis salvatores effecti, offerre praesumpsit, confidere a vobis accipiens, et oblationis vos opitulatores efficiens. Haec vobis offerre, o egregii martyres, ausus est; non muneribus vos, quae in se patrastis, recompensans, sed laudis ea facere scriptum definiens, quae partim quidem devotionis suae flagrantiam nunciant, omnino autem magnitudinem vestram extenuant. Sed vos ea et benigne recipite, et misericordii oculo contemplamini, et largam eis effundite gratiam, ne vos per ea iniuriam patiami-

το· αὐτὸν δὲ ὡς δοῦλον ἀχρεῖον, καὶ ὁ ποιεῖν ὥφειλε πεποιηκῶτα προσδέχοισθε, καὶ ὡς χρεώστην εὐγνώμονα δέξοισθε· καὶ συγγνώμης αὐτὸν ἐπὶ τούτοις ἀξιῶσσιτε, τὸ τῆς αὐτοῦ διαγοίας εὐτελὲς ἐπιστάμενοι, καὶ τῆς γλώττης τὸ βράδος γιγνώσκοντες, καὶ σκοποῦντες τοῦ λόγου τὸ μέτριον καὶ ζῶντα μὲν αἰεὶ περιέποιτε, καὶ αἰεὶ θεία δύναμις φυλάττοιτε, αἰεὶ τῶν τοῦ βίου δεινῶν διασώζοιτε, αἰεὶ παντὸς πειρασμοῦ παρόντος ἢ μέλλοντος ῥύοισθε, ἐγρηγορότα, καθεύδοντα, ἐν γῇ, ἐν θαλάττῃ, ἐν πόλεσιν, ἐν ἐρημίαις τυγχάνοντα· τεθνεῶτα δὲ καὶ τὸν βίον τοῦτον καταλείψαντα, τῆς ζοφερᾶς αἰσχύνης λυτρώσοισθε, καὶ θεῶ παραστήσοιτε, καὶ

ni, si divina vestra coloratione fuerint destituta. Ipsum autem tamquam servum inutilem, et quod facere debuit facientem suscipite, et veluti debitorum devotum admittite, et venia in his cum facite dignum, sensus eius exiguitatem scientes, et linguae tarditatem non ignorantes, et sermonis humilitatem inspicientes. Et viventem quidem semper protegit, et divina semper virtute custodite, semper a saeculi malis salvate, semper ab omni temptatione praesenti ac futura eruite, vigilantem et dormientem, in terra, in mari, in civitatibus, et in solitudine constitutum. Defunctum autem, et vitam hanc deserentem a tetra confu-

τῆς αὐτοῦ δόξης ἐπόπτην ποιήσοισθε, καὶ τῶν ἐπηγελημένων τοῖς ταύτην ὁρῶσιν ἀλαθῶν κοινὸν ἀπεργάσοισθε (1)· ὧν ἀεὶ πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἀξιώσοιτε ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα τιμὴ κράτος μεγαλοσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

sione liberate, et Domino praesentate, et maiestatis ipsius inspectorem facite, et communicatorem bonorum quae his qui hanc viderint repromissa sunt operamini. Quae omnes nos consequi mercamur; in Christo Iesu domino nostro, cum quo patri sanctoque spiritui est gloria, honor, imperium, magnitudo, magnificentia, et semper et in saecula saeculorum. Amen.

(1) Observent haec heterodoxi qui sanctorum invocationem, supplicesque ad eos preces irrident.

Postremi huius miraculi, itemque primi, liberam ex Sophronio narrationem aliam dabimus in sequente volumine, auctore Petro parthenopensi, ut videlicet agnoscant eruditi quantum intersit inter politum huius stilum (quamquam hominis saeculo undecimo scribentis) et duram ac semibarbaram Bonifatii Anastasiique elocutionem, etsi hi tribus prope saeculis Petrum praeaverterunt.

In calce codicis , qui sophronianum opus latine continet , Anastasio interprete , haec leguntur , de aetate ipsius codicis et de amanuense.

Finito libro , sit laus et gloria Christo.

Qui libro legit in isto ,

Gualterio animam benedicat magistro.

Presbyter hoc opus fecit Gualterius

Cum tertius papa resideret Innocentius.

Anno millesimo ducentesimo quarto , per manus superscripti libro peracto , rogatu Cencii cancellarii senatoris (1).

Date ergo honorem sanctis martyribus Cyro et Iohanni , pro quorum ipse amore fecit. Illorum precibus portae eidem aperiantur paradisi scilicet , et infernales claudantur.

Qui multa bona in vita atque post mortem fecerunt ,
Ab Alexandria Saracenorum Romam venerunt (2).

(1) Hic fuit deinde Honorius III. papa.

(2) Intelligitur translatio reliquiarum SS. Cyri et Iohannis Alexandria Romam , de qua nos diximus in praefatione.

EDITORIS MONITUM.

Anastasio bibliothecarium transtulisse e graeco passionem sancti Petri Alexandriae episcopi, adfirmat primum ipsemet Anastasius in prologo suo ad passionem martyrum ·M·CCCC·LXXX·, quem Mabillonius in museo italico T. I. part. 2. p. 80. vulgavit: post translatam a me ad petitionem sanctitatis tuae (loquitur cum Petro episcopo gavinensi) passionem praecipui doctoris et martyris Petri alexandrinae urbis episcopi. Deinde anonymus biographus Iohannis ·VIII· PP. apud Muratorium R. I. S. T. III. part. 1. p. 269. id ipsum confirmat: Anastasius rom. ecclesiae bibliothecarius transtulit etiam de graeco in latinum passionem sancti Petri alexandrini archiepiscopi. Verumtamen ex diversis quae habentur sancti Petri passionibus, quannam Anastasius transtulerit, coniectura cognoscendum est. Etenim Surius ad diem 26. novembris quaedam breviora acta recitat, eaque ab Anastasio esse arbitratus est, propterea quod in codicibus legerat prologum ad martyrum ·M·CCCC·LXXX· passionem, cuius supra meminimus; itaque iisdem verbis utitur Surius quibus Anastasius in dicto prologo, nempe praecipui doctoris et martyris Petri alexandrinae urbis episcopi (vel patriarchae, ut Surius et codex vat. reginae Svecorum 542. f. 72. b.) Surii tamen sententiae, nulli certo argumento innixae, non adquevit Baronius in adnotationibus ad martyrologium dicta die. Sic enim ait: "habemus alia eiusdem Petri acta, pleniora in vet. cod. ms. quae quoniam accuratius, conscripta noscuntur, Anastasio mea sententia po-

„ tius tribuenda videntur. Est illorum exordium : si
 „ omnes mei sensus (labitur memoriâ Baronius qui
 „ scribere debuit si omnes mei corporis artus , uti le-
 „ gitur apud nos. „) Eandem de istis actis senten-
 tiam prae se tulerat Baronius in annal. ad an. cccx.
 qui et ipsis ad contexendam Petri historiam naviter
 usus est. Ego igitur auctoritate Baronii fretus , praeter-
 ereaque bonitate captus actorum horum , quae in per-
 vetusto codice reperi vaticano 602 , decrevi illico post
 Sophronium , qui multa nobis in hoc volumine de alex-
 andrina civitate narravit , passionem hanc celeberrimi
 eiusdem urbis episcopi et martyris collocare ; praesertim
 cum idem Anastasius tum sophroniani operis tum Petri
 actorum interpretes fuerit.

Praeter haec sincera et anastasiana de quibus
 hactenus dixi acta , latina alia legebam in codice vat.
 622 , aequae ferme antiquo ; haec tamen illa ipsa sunt
 quae Combefsius in lectis triumphis martyrum p. 189.
 seqq. graece edidit , et latinitate nova donavit , quia
 veterem codicis vaticani textum ignorabat. Tria sunt
 igitur sancti Petri alexandrini martyris acta ; 1. sin-
 cere nostra et omnium optima , Baronio iudice ; 2. bre-
 viora illa latina apud Surium ; 3. graeca combefsiana
 quae sunt eadem latine in codice ut diximus vat. 622.
 Nos vero prima et praestantia atque inedita recita-
 bimus.

SANCTI PETRI

EPISCOPI ALEXANDRINI ET MARTYRIS

ACTA SINGERA

ANASTASIO BIBLIOTHECARIO INTERPRETE.

Si omnes mei corporis artus verterentur in linguas, omnesque membrorum compages articulatas ederent voces, quis vel qualis, quantusve fuerit beatissimus pater noster Petrus alexandrinae sedis archiepiscopus, exprimere nullatenus sufficerem. Praesertim quanta tyrannorum pericula, quantosque gentilium atque haereticorum subierit conflictus, papyris omnia tradere, vel maxime incongruum ducimus, ne favoris illius panegyricum commendare potius videamur quam passionum, cuius praeclaro annisu populum Deo acquisitum saluum facere viriliter cucurrit. Verumtamen quia ad intimae conversationis ac mirificae eius actionis narranda praeconia ratio succumbit, et sermo sufficere nullatenus valet, ideo commodum aestimamus ea solummodo describere, quibus utique ad pontificatus apicem conscendisse pandatur, et Arrio a catholica unitate praeciso, martyrialibus laureis sit coronatus. Hunc tamen gloriosum finem ac magnifici certaminis speculum, operae pretium eis sufficere credo, qui nostram adtendunt devotionem, ac sine mendacii fuco veridicam non ambigunt narrationem. Huius itaque sanctissimi viri episcopale inchoantes exordium, ipsius flagitemus orationem, ut nos eam nostro stilo coepatricem habere gaudeamus.

Alexandria igitur urbs copiosae magnitudinis est, quae non Aegyptiorum solummodo sed etiam Thebaeorum atque Libycorum laud procul ab Aegypto principatum tenet. Salutiferae autem Iesu Christi domini nostri incarnationis, ducentorum octoginta et quinque annorum circulusolvebatur, cum venerabilis Theonas eiusdem civitatis papa aethereo volatu caelestia regna conscendit (1). Cui profecto memoratus Petrus ad ministranda ecclesiae gubernacula succedens, ab omni clero et christiana plebe ordinatus est pontifex, sextus decimus scilicet a Marco evangelista simulque archiepiscopo eiusdem civitatis. Hic enim velut lucifer inter astra consurgens, sanctarum radiis virtutum emicans, arcem fidei magnificentissime gubernabat. In scripturis vero divinis priorum nullius inferior, ad ecclesiae utilitatem atque instructionem nobiliter insistebat; prudentiâ quoque singularis, et in omnibus perfectus, vere sacerdos et hostia Dei erga omnem sacerdotii curam diebus ac noctibus vigilanter desudabat.

Sed quia semper zelo percutitur virtus, feriuntque summos fulgura montes, aemulorum hinc inde multifarios patiebatur conflictus. Quid plura? paene omni tempore vitae suae in persecutione degit. Ordinavit interea quinquaginta et quinque episcopos. Meletius denique, nomine et mente nigerrimus, apud Lycopolitam urbem schismaticus factus est praesul; multa quidem contra canonum agens regulam, superansque etiam cruentorum militum feritatem, qui in Domini passione veriti sunt dominicam scindere tunicam; adeo laxatis insaniae raptabatur habenis, ut catholicam scindens ec-

(1) Apud Eusebii chronicum, in utraque mea editione medio-lanensi ac romana, ad hunc fere annum non obitus sed initium episcopatus Theonae refertur.

clesiam, non solum per civitates Aegypti, sed etiam per villas eius, suos sequaces ordinaret episcopos, et nihil ei curae de Petro erat, immo nec de Christo qui erat in Petro. Huic praefatus Arrius adhuc laicus adhaerebat, necdum clericali tonsura notatus, eratque illi eiusque domui admodum carus; nec immerito, omne animal ut ait scriptura simile sibi diligit. His autem cognitis vir Domini macore confectus hanc persecutionem aiebat peiorem esse priore. Et licet quibusdam latebris absconsus, tamen pro viribus exhortatorios ubique dirigens apices, praedicansque ecclesiae unitatem, vegetabat eos adversus imperitiam et nefariam Meletii temeritatem. Unde factum est ut non pauci eius salutaribus monitis animati, a meletiana discederent impietate.

Per idem fere tempus Arrius viperea armatus verutia, quasi deserens Meletianos confugit ad Petrum, qui rogatus ab episcopis sublimavit eum diaconii honore, nesciens quippe tantam eius hypocrisin. Erat autem instar colubri pestifero suffectus veneno. Neque enim huiusmodi manus impositio huic sancto in crimen deputari potuit, sicut nec Simonis magica ars simulata adscribitur Philippo. Meletianorum interea detestabile nefas supra modum crescebat, pavensque beatissimus Petrus ne haeretica pestis totum sibi creditum invaderet gregem, simulque sciens quod nulla societas est luci cum tenebris, nullaque concordia Christo et Belial, Meletianos ab ecclesia per litteras segregavit. Et quia mala voluntas diu occultari non valet, ilico nefandissimus Arrius, propterea quod suos fautores ab ecclesiae dignitate cerneret divisos, tristitiae mancipatus gemebat. Quod sanctissimum virum minime latuit. Denudata namque eius hypocrisi, protinus evangelico

utens ferro, si oculus tuus dexter scandalizat te, erne cum et proice abs te, Arrium ab ecclesiae compage, utpote putridum membrum detruncans, foras expulit, et a fidelium communione extorrem esse mandavit.

His ita gestis, subito admodum ablata persecutionis procella, pax licet exigua refulsit. Tunc elegantissimus Domini pontifex populo manifestus illuxit, coeperuntque fideles ad martyrum memorias catervatim currere, et ad Christi laudem coetum congregare; quos divinae legis antistes divino oraculo vivificabat, erigebat, atque roborabat, crescebatque iugiter in ecclesia multitudo credentium. Sed haec non aequis oculis ille antiquus aspiciens humanae salutis hostis *haud* in longum quievit. Nam subito paganitatis turbo ex adverso intonuit, et more hibernalis imbris ecclesiae serenitatem perculit, eamque procul fugavit. Sed hoc ut manifestius intelligi possit, necessario ad impiissimi et Deo rebellis Diocletiani atrocitatem, pariterque Maximiani Galerii reflectimus articulum, qui eo tempore cum filio suo Maximino tyrannico dominatu orientales vexabat regiones.

Huius namque temporibus in tantum christianae persecutionis aestuabat incendium, ut non solum in uno mundi climate, sed etiam per universum orbem terra marique impietatis procella tonaret. Discurrentibus itaque hinc inde imperialibus syllabis atque crudelissimis decretis, Christicolae nunc palam nunc clandestinis iugulabantur insidiis; nullus enim dies nullaue nox ab effusione christiani cruoris transibat immunis. Nec typus interfectionis horrebat simplex; alii quidem diversis et acerrimis necabantur suppliciis; alii vero, ut etiam parentum humanitate patriaue carerent sepultura, ad alia transferebantur loca, novis

quibusdam et saeculo inauditis poenarum machinationibus ad martyrii compellebantur metam. Proh nefas! tanta erat illorum impietas, ut etiam divini cultus sanctuaria a fundamentis everterent, sanctosque libros igni cremarent. Defuncto itaque execrabilis memoriae Diocletiano, Constantinus maior ad regni gubernacula electus est, et occiduis partibus principatus sui coepit moderari habenas.

His profecto diebus Maximino (1) a quibusdam de praefato archiepiscopo relatum est, videlicet quod ipse christianitatis dux atque signifer esset; qui solita inflammatus nequitia, e vestigio iussit comprehendi Petrum et in carcerem retrudi. Quam ob rem quinque tribunos stipatos militum catervis Alexandriam destinavit; qui venientes iuxta quod sibi fuerat imperatum, subito rapientes Christi pontificem carceris custodiae manciparunt. Mira fidelium devotio! Ubi compertum est quod tantus vir carceralibus clauderetur ergastulis, cucurrit supra modum incredibilis multitudo, praecipue monachorum ac virginum chorus, et non materialibus armis sed lacrimarum rivulis et piaie mentis affectu circumdederunt carceris ambitum, et tamquam boni filii erga bonum patrem, immo christiana membra christianissimo capiti, totis compassionum visceribus adhaerebant, erantque illi murus, observantes ne quis paganorum ad eum ingrediendi copiam haberet. Una nimirum omnium vota, consona vox, eademque compassio, mori potius quam sanctum quippiam mali perpeti viderent (2). Vir autem Domini cum

(1) Rectissime noster ponit Petri passionem sub Maximino, non sub Diocletiano, quod facit graecus ille biographus a Combefisio vulgatus, quo loco doctus editor p. 222. errorem hunc coarguit.

(2) Sic prorsus excubabat mediolanensis pia plebs circa Am-

paucos dies eodem nervo teneretur retrusus, tribuni fecerunt de ipso regi suggestionem; ille autem iuxta morem suae ferocitatis destinavit sententiam, ut beatissimum patriarcham capitali punirent discrimine. Porro dum hoc per aures christianorum serperet, coeperunt omnes unanimiter carceris aditum cum luctu et gemitu custodire, et obsistentes neminem gentilium illuc ingredi permittebant. Tribuni vero cum ad eum iugulandum nullatenus haberent ingressum, habito consilio statuerunt ut cuncti milites nudatis mucronibus popularem irrumperent turbam, et sic eum dumtaxat ad decollandum foras extraherent; mox vero siquis obsistere vellet, gladio interiret.

Arrius interea adhuc levitico tantum honore coloratus (1), metuens ne post exitum tanti patris reconciliari nullatenus valeret, adiit eos qui nobiliores erant in clero, et luctuoso precario blandoque sermone utpote simulator conabatur sancto suadere archiepiscopo, ut illi misericordiâ indulgeret, eumque ab huiusmodi solveret obligatione. Verum quid simulato corde fallacius? Quid sancta compositione simplicius? Haud mora; ingressi sunt qui rogati fuerant ad Christi pontificem, et post consuetam orationem, consternati solo cum gemitu et lacrimis sacras eius deosculantes manus, flagitabant eum dicentes: te quidem, beatissime pater, secundum fidei dignitatem Dominus ad martyrii coronam vocavit, quam te celerius accipere, nequaquam ambigimus. Idcirco iustum putamus, ut solita pietate indulgeas Arrio, cuiusque fletibus veniam tribuas.

brosum episcopum suum, cui furor Iustinae arrianæ imperatricis imminebat, teste oculari Augustino Confess. lib. IX. cap. 7.

(1) Recte hoc dicitur, secus ac graeca acta Combefisii et cod. vat. 622. in quibus falso dicitur presbyter Arrius sub Petro.

Quibus auditis vir Domini cum indignatione submovit eos, et elevatis sursum manibus exclamans dixit: pro Arrio me audetis supplicare? Arrius et hic et in futuro saeculo a gloria filii Dei Iesu Christi domini nostri semper erit segregatus semperque manebit extorris (1). Haec illo protestante, omnes qui aderant, timore perculsi tamquam muti reticebant. Porro suspirati sunt eum non sine divino nutu talem in Arrium proferre sententiam. Quos dum clementissimus pater cordis compunctione silentes ac maestos aspiceret, noluit austerus permanere, vel eos quasi contempnens sine satisfactione relinquere; sed assumens Achillam et Alexandrum, qui in sacerdotibus seniores ac sanctiores esse videbantur, unum ex eis habens ad dexteram, alterum quoque ad laevam, paululum eos segregavit a ceteris, et clauso sermone dixit ad eos: nolite me, fratres, tamquam inhumanum ac rigidum accipere; revera enim et ego homo sum sub lege peccati degens; sed credite meis sermonibus. Latens Arrii dolus omnem superat iniquitatem, omnemque supergreditur impietatem; et hoc non a memet ipso asserens, eius sancivi segregationem. Hac etenim nocte dum sollempniter preces ad Deum funderem, astitit mihi quidam puer quasi duodecim annorum, cuius faciei claritatem ferre non poteram, nam tota haec cella in qua stamus immenso lumine radiabat. Ipse autem linostimum erat indutus colobium, scissum in partes utrasque a collo usque ad pedes, tenensque gemina

(1) Addunt heic acta combesiana *quemalmodum ille Dei filium a paterna gloria et substantia sequestravit*. Male, quia nondum Arius suam haeresim patefecerat, sed ob schisma tantummodo meletianum, et suspectam agendi rationem exclusus fuerat. Hoc additamentum ne alter quidem codex vat. 622. agnoscit.

manu colobii scissuras, applicabat eas pectori suo, quatenus propriam tegeret nuditatem. Ad hanc quippe visionem ego miratus obstupui. Mox ubi data est mihi loquendi fiducia, exclamans dixi: Domine, quis tibi hoc scidit indumentum? Et ille: Arrius me scidit, sed praecave omnino ne eum in communionem recipias; ecce enim crastina die venturi sunt qui te pro eo postulabunt. Vide ergo ne suasus acquiescas illis; quin potius iubeto Achillae pariterque Alexandro presbyteris, qui post tuum transitum recturi sunt ecclesiam meam, ne aliquatenus illum recipiant. Tu autem futurus es martyrii sortem velocius explere. Huius autem visionis causa nil amplius fuit. Ecce satisfeci vobis, et quae iussa sunt prorsus annunciaui. Ceterum quid ex his facietis, vos videritis. Et de Arrio quidem haec.

Nostis praeterea, karissimi, et bene nostis qualiter huc usque vobiscum conversatus sum, quantasque conflictationes ab idololatriis sustinui gentilibus, qui dominum Salvatorem ignorantes, multitudinem Deorum qui non sunt, insanientes diffamare non cessant. Scitis profecto quomodo persecutorum declinando rabiem, de loco ad locum profugus ibam. Plurimum namque in Mesopotamia latitans degi, ac perinde apud Syriam Phoenicis delitui, in utraque etiam Palaestina diutius peregrinationem sustinui; et exinde, ut ita dicam, in alio elemento, hoc est in insulis non parvo tempore moratus sum. Et in his omnibus degens calamitatibus dominico gregi qui meae parvitati commissus est, die noctuque scribere non desinebam, confirmans eos in Christi unitate. Horum enim auxilia sollicitudo cor meum sedule instigabat, et me quiescere non sinebat; solummodo levius me habere putabam quando eos supernae potestati committebam.

Iam vero propter fortunatos pontifices, Phileum dico, Hesychium (1), atque Theodorum, qui digne a divina gratia sunt vocati, quam gravis me tribulatio quatiebat! Hi enim, ut ipsi scitis, ob Christi fidem cum reliquis confessoribus diversis macerabantur suppliciis. Et quia in tali agone non solum clericorum sed etiam laicorum ipsi erant signiferi et praeceptores, propterea valde verebar, ne longis deficerent cruciatibus, et eorum defectio, quod dictu grave est, plurimis negandi foret offendiculum; erant enim ultra sexcentos sexaginta, qui cum eis carceralibus artabantur ergastulis. Unde magno labore magnoque satagens sudore, non cessabam de praedictis locis scribere omnibus illis, exhortans eos ad martyrii palmam magisterio divini affatus. Quando vero omnium eorum magnificam audiui perseverantiam et passionis gloriosum finem, cadens in terram adoravi Christi maiestatem, qui eos inter martyrii catervas annumerare dignatus est.

Quid etiam vobis de Meletio lycopolitano (1) commemorem? qui quantas persecutiones, quantosque dolos mihi sit iaculatus, vos omnimodo scire nullatenus ambigo. Proh nefas! scindere sacrosancctam ecclesiam non metuit, quam Dei filius pretioso sanguine redemit, eamque ut de diaboli tyrannide liberaret, animam ponere non titubavit. Hanc, ut dicere coepi, nequissimus Meletius scindens, etiam sanctos episcopos, qui ante paululum per martyrium caelos penetrarunt, in carceris custodia expugnare atque affligere non de-

(1) Acta combefisiana et cod. vat. 622. addunt *Pachomium*.

(2) Optime noster; erat enim Meletius Lycopoleos in Thebaide episcopus. Pessime acta combefisiana in *Lycania*. Iam res Meletii late scribuntur a praeis historicis et a Baronio ad an. 306. n. XLV. seqq.

sinebat. Cavete igitur ab eius insidiis. Ego enim, ut ipsi videtis, alligatus divina caritate proficiscor, voluntatem Dei omnibus anteponeus. Scio nempe quia tribuni de mea nece trepidantes mussitant, sed nulum ex hoc eis sermonem inferam, neque enim animam meam pretiosiores me ipso faciam. Quin immo paratus sum perficere cursum quem mihi dominus meus Iesus Christus polliceri dignatus est, et ministerium quod ab ipso accepi, ei fideliter assignare. Orate pro me, fratres; ulterius me in hac vita vobiscum vivere iam non videbitis. Quapropter testificor coram Deo et vestra fraternitate, quod omnibus vobis mundam servavi conscientiam. Non enim subterfugi annuntiare vobis quae mihi a Domino sunt iniuncta, et quae deinceps necessaria erunt pandere minime recusavi.

Quocirca adtendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus seriatim episcopos posuit. Te quidem Achillam primum, Alexandrum vero secundum. En vobis viva voce protestor, quoniam post meum transitum insurgent quidam de ecclesia loquentes perversa, rursusque dividunt eam, ut Meletius, trahentes populum post suam vesaniam. Ecce praedixi vobis. Sed deprecor vos, o viscera mea, vigilate: oportet enim vos multas subire tribulationes. Neque enim meliores sumus quam patres nostri. An ignoratis quanta a gentilibus perpressus est pater meus, qui me nutrit, sanctissimus Theonas episcopus, cuius pontificalem cathedram regere suscepi? O utinam et mores! Quid etiam de magno Dionysio eiusdem praecessore referam? qui profugus de loco in locum multas calamitates ab insano sustinuit Sabellio? Nec vos praeter eam (1), sanctissimi patres ac divinae legis antistites,

(1) Rursus recte noster vitat errorem biographi graeci com-

Heracli atque Demetri, quibus fabricator perversi dogmatis Origenes multifarias temptationes incussit; qui coniecit in ecclesiam detestabile schisma, quod usque hodie confundit eam. Sed gratia Dei, quae illos tunc protegebat, credo enim quod et vos proteget. Sed quid vos ultra demoror, karissimi fratres, prolixi sermonis affatu? Superest ut ultima apostoli oratione vos prosequar ita precantis: et nunc commendo vos Deo et verbo gratiae eius, qui potens est gubernare et vos et ovile suum. Haec ubi dicta dedit, positus genibus oravit cum eis. Expleta itaque oratione, osculantes manus eius ac pedes Achilles atque Alexander conversi in lacrimas singultu amarissimo quatiebantur, maxime quia audierant eum dicere quod ex tunc temporalem eius vitam amplius visuri non essent. Dehinc doctor dulcissimus veniens ad reliquos clericorum, qui ut praemisum est pro Arrio ingressi fuerant, locutus eis verba novissima atque consolatoria et quae necessaria erant, deinde fuis ad Deum precibus vale faciens illis, dimisit omnes in pace.

His ita peractis, longe lateque ubique vulgatum est, quod Arrius a catholica unitate absque deifico nutu non sit abscisus. Ille autem fallendi artifex et totius nequitiæ seminator, in sui pectoris labyrintho vipereum virus occultare non desinebat, sperans se ab Achilla vel Alexandro reconciliari. Hic est ille Arrius haeresiarches, consubstantialis et individuae Trinitatis divisor. Hic est qui ore temerario dominum Salvatorem super omnes haereticos blasphemare non metuit, dominum inquam Salvatorem, qui humanos miseratus errores, mortiferae dampnationis interitu condolens pebbesiani, qui Heraclium ac Demetrium post Sabellium ac Dionysium fuisse discrete dicit.

rire saeculum, pro omnibus nobis carne pati dignatus est. Neque enim divinitas, quae utique impassibilis est, passionem incurrisse credenda est. Sed quia theologi patres huiusmodi blasphemias a catholicis auribus meliori stilo procul amovere curarunt, et nobis aliud imminet, redeamus ad propositum.

Sagacissimus igitur pontifex animadvertens cruentissimam tribunorum stropham, quod ob eius perpetranda necem, omnem christianorum qui tunc aderant multitudinem gladio interimere vellent, noluit eos pariter secum subire mortis acerbitem, sed fidelis servus imitans dominum Salvatorem, qui dixit et fecit, pastor bonus animam suam ponit pro ovibus suis, ex pietatis argumento vocavit unum seniore ex his qui ibidem responsis eius inhaerebant, et dixit ei: vade ad tribunos qui me interficere quaerunt, et dicito eis: cesset omnis anxietas, ecce promptus sum ultronem me illis ingerere. Hac etenim nocte veniant post tergum domus carceris huius, et in quo loco audierint signum in pariete ab intus factum, ibi effodientes excipiant me, perficiantque quod sibi est imperatum. Senior vero obtemperans iussionibus sanctissimi viri, neque enim tanto patri contradicere poterat, abiit ad tribunos et intimavit eis quod sibi fuerant iniunctum. Quod illi audientes valde gavisus sunt, et assumptis latomos circa noctis huius matutinum tempus venerunt sine militibus ad locum qui sibi fuerat ostensus. Vir autem Domini vigil in oratione et vigiliis totam noctem insomnem duxerat. At ubi eorum cognovit adventum, cunctis qui secum aderant sopore quiescentibus, lento gradu ingressus est in interiorum carceris partem, et iuxta conductam sponsionem sonum faciebat in pariete; quem illi forinsecus

audientes, facto foramine susceperunt Christi athletam non aerea lorica, sed virtute dominicae crucis undique munitum, paratumque implere divinum sermonem qui dicit, nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere, sed potius eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Mira res! Tam validus inbrium turbo collisionesque ventorum in eadem strepuere nocte, ut nemo eorum qui observabant carceris fores, posset audire effodiendi sonum. Constantissimus autem martyr urgebat homicidas illos: facite, inquit, quod facturi estis, prius quam hoc sentiant qui me custodiebant.

At illi tollentes eum duxerunt in locum qui dicitur bucolia, ubi et sanctus Marcus martyrium pro Christo suscepit. Stupenda sanctorum virtus! Cum eum ducerent, et tantam illius constantiam circa funereos casus tantumque animi robur inspicerent, subito horridus pavor timidusque tremor eos invasit in tantum ut nullus ex eis in faciem eius intendere auderet. Rogabat praeterea martyr beatissimus ut sinerent eum ad sancti Marci evangelistae memoriam ire; cupiebat enim eius se patrociniis commendare. At illi prae pudoris confusione terram despectantes, facito inquit quod vis, tantum velocius. Accedens itaque complexus est sacratissimum evangelistae coemeterium, et veluti in carne viventi atque audienti loquens, hoc modo precabatur. Pater honestissime, tu evangelista unigeniti Salvatoris, tu testis passionum illius, te primum pontificem et firmamentum cathedrae eius liberator omnium Christus elegit, tibi fidei praeconium per totam Aegyptum et circum terminos eius insonare commisit. Tu, inquam, ministerium humanae salutis, quod tibi creditum fuerat, vigilanter explesti; huius nimirum

laboris mercedem martyrii palmam percipere meruisti. Unde non immerito dignus es evangelista simul et episcopus praedicari. Tui nempe successor fuit Anianus, et reliqui⁽¹⁾ per succiduum seriem usque ad beatissimum Theonam qui meae infantiae colaphos dare, et meam indolem nutrire dignatus est. Cui etiam ego peccator et indignus ultra meritum hereditario gradu successor effectus sum. Et quod potissimum est, ecce dominicae pietatis largitio me pretiosae crucis ac festivae anastasis martyrem fieri condonavit, tribuens meae devotioni suae passionis iocundum odorem, ut et ego hostiam mei cruoris libare illi dignus efficiar. Et quia istiusmodi libationis negaret articulus, ora pro me ut divina opitulante virtute stadium huius agonis corde robusto ac fide promptissima perficere merear. Commendo etiam tuae gloriosae paternitati christicolam gregem, qui mihi pastoralis regimine commissus est; tibi, inquam, eum suppliciter commendo, qui omnium praecedentium ac subsequendum in hoc pontificali throno auctor atque tutor esse probaris, quique huius primatum habens, non hominis, sed Dei et hominis Iesu Christi, successor existis. Et haec dicens, haud longe a sacro tumulo remotis vestigiis manibusque in caelum extensis, voce magna precatus: unigenite, inquit, Verbum aeterni patris Iesu Christe, exaudi me tuam interpellantem clementiam; pacifica, quaeso, tempestatem ecclesiae tuae, effusione sanguinis mei servi tui conclude persecutionem populi tui. Tunc quaedam virgo Deo dicata, quae asceteriolum huius evangelistae coemeterio conterminum habebat, pernoctans in oratione audivit vocem de caelo dicentem: Petrus initium

(1) Bene noster per hanc reticentiam vitat nominum perturbationem quae occurrit in actis combesianis et in cod. vat. 622.

apostolorum, Petrus finis martyrum episcoporum Alexandriae.

Completa oratione deosculans tumbam beati evangelistae et reliquorum pontificum qui inibi tumulati erant, exivit ad tribunos. At illi videntes faciem eius tamquam faciem angeli, terrore perculsi verebantur ei aliquid de instanti agone loqui. Verumtamen quia Deus non deserit sperantes in se, noluit martyrem suum in articulo tanti discriminis absque solatio relinquere. Ecce quidam senex et quaedam virgo vetula venientes ex oppidis properabant in civitatem, quorum unus quatuor venalicias deferabat pelles, altera quoque geminas sindones. Cernens eos beatus antistes, cognovit erga se divinam dispensationem. Illic percontatus est dicens, christiani estis? qui dixerunt, etiam. Et ait, quo pergitis? Et illi, ad nundinas inquit urbis ut venundemus haec quae deferimus. Clementissimus autem pater subiunxit: filioli mei fideles, Deus vos destinavit, perseverate mecum. Qui protinus eum agnoscens, dixerunt: ut iussisti, Domine. Et conversus ad tribunos, eia agite inquit quod acturi estis complentes regiam iussionem, quoniam dies iam illucescere coepit. Ipsi autem ob nefaria principis decreta quasi vim patientes, tulerunt eum e regione sanctuarii evangelistae in vallem iuxta sepulchra. Et sanctus expandite, inquit, o senes, pelles quas advectatis, simulque tu vetula sindones. Quibus expansis, robustissimus martyr desuper ascendens, palmas utrasque sursum extendit, ac proinde poplites humi fixus, animum quoque caelo intentus, gratiarum actiones omnipotenti agonothetae persolvit, muniensque se crucis signaculo dixit, amen. Deum omophorium relaxans a collo, cervicem tetendit; quod vobis, inquires, iussum est, maturius deliberate.

Obriguerunt interea tribunorum manus, atque invicem se aspectantes ad hoc facinus provocabant; sed omnes formidine capti stupebant. Tandem ex consensu placuit, ut de communi aere interfectionis praemium apponeretur, et si quis istiusmodi scelus perpetrare ausus esset, ipse homicidii lucraretur questum. Haud mora; unusquisque eorum quinque protulit solidos. Verum, ut gentilis ait poeta, quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? unus ex eis ritu proditoris Iudae, pecuniae cupiditate audax effectus, exerto gladio Christi pontificem capite obtruncavit sub die scilicet .vii. kalendarum decembrium (1), cum haberet in pontificatu annos .xii., quorum tres ante persecutionem, reliquos vero novem in diversis persecutionum generibus exegit. Exinde sublato ab spiculatore sanguinis pretio, mali emptores vel potius cruenti homicidae cito citius recesserunt, metuebant enim populi multitudinem, quoniam uti praelatum est absque militari praesidio erant. Corpus autem beatissimi martyris, quemadmodum patres affirmabant qui illuc primi conveniant, permansit adstans tamquam orationi incumbens, donec plurimi concurrentes invenirent illud eodem modo consistens; nimirum quod vivens saepius egerat, caro etiam exanimis testabatur. Senem quoque atque anum illam repperunt observantes cum luctu et gemitu pretiosissimum ecclesiae monile. Redinantes (2) itaque triumphale funus, sacrumque caput cervici opponentes, cooperuerunt sindonibus; sacrum vero cruorem

(1) Cod. vat 622. *nona et vicesima die athyr meusis.*
Acta combef. *πίμπτην ἐπὶ εἰκάδα τοῦ νσεμβρίου μηνός.*

(2) Notemus vocabulum. Pag. quoque 686. v. 16. lege *christicolum* ut est in codice, non *christicolam*. Nam et prior terminatio habet aliud exemplum in v. cl. Furlanetti additamentis.

qui secus effluxerat, peniculo reverenter collegerunt (1).

Convolaus interea ex populosa urbe promiscui sexus innumerabile vulgus, plorans et ciulans invicem se sciscitabatur ignorans qualiter hoc evenisset. Revera enim a minimo usque ad maximum acerrimus fletus omnes rigabat. Primarii namque civitatis cum cernebant multitudinis laudabilem importunitatem, qui sacras eius exuvias lipsanorum gratia scindere satagebant, involventes eum pellibus atque sindonibus illis tutius perstrinxerunt. Semper enim sanctissimus Dei minister vestes sacerdotales albi coloris erat amictus, hoc est tunicam et colobium nec non et omphorium. Post haec igitur orta est inter eos non parva contentio; quidam enim sacratissimos artus in ecclesiam quam ipse aedificaverat, ubi et nunc requiescit, advectare satagebant; alii autem ad sanctuarium evangelistae, ubi et martyrii metam complevit, deferre nitebantur: et dum neutra pars alteri cederent, religionis obsequium vertere coeperunt in pugnae litigium. Quorundam interea senatorum animosa phalanx, ex his qui cursus (2) vocantur, videntes quae acciderant, nam secus mare erant, paraverunt scapham, subitoque arripientes sanctas reliquias imposuerunt naviculae, et ascendentes retro Pharum, per locum cui Lencado vocabulum est, venerunt in ecclesiam beatissimae Dei genitricis semperque virginis Mariae, quam ut dicere coeperamus ipse ob martyrum coemeteria ad occidentalem partem in quodam proastio (3) construxerat. Tunc

(1) En novum testimonium de veterum christianorum cura devota sanguinem martyrum conservandi, de qua re diu Boldettus in coemeteriis MM. lib. I. cap. 27. seqq.

(2) Intellige cursum publicum vehicularem vel navicularem.

(3) Graecismus pro suburbio.

populorum agmina cum rapto sibi caelesti thesauro, alii per itinera, alii per devia quaeque properis curribus insequuntur. Qui tandem venientes non iam ubi poneretur altercabantur, sed communi et non improbando consilio, prius eum decreverunt in sua cathedra ponere, et sic demum sepulturae tradere.

Et hoc, prudentissime lector, nolo tamquam otiosum deliramentum adtendas; quoniam si causam huiusce novitatis didiceris, mirans laudabilem populi zelum factumque probabis. Hic enim beatus antistes quando divini mysterii sacramenta celebrabat, non sicut ecclesiasticus mos habet, in pontificali throno, sed in eius subpedanco scabello residebat; quod populi aspicientes, aegre accipiebant, et conquerentes acclamabant, oportet o pater in tua te sedere cathedra; et cum crebro id ipsum repeterent, surgens Domini minister eiusmodi querellas tranquilla voce sedabat, et iterum in eodem scabello residebat. Cunctis autem humilitatis gratia hoc agi videbatur. Quodam autem magnae festivitatis die cum sacra missarum sollempnia ageret, et tale quid facere vellet, non solum populus sed etiam clerus consona voce inclamantes dixerunt, sede in sede tua o episcopo. Ille autem cuiusdam mysterii conscius, hoc audire dissimulavit; datoque reticendi iudicio, neque enim ei quisquam obsistere pertinacius audebat, silere omnes fecit, et nihilominus eiusdem sedis scabello subsedit; celebratisque ex more missarum sollempniis, unusquisque fidelium ad propria recedavit.

Vir autem Domini clericis accersitis, intima serenitate tranquillus arguens eos temeritatis, cur inquit laicorum vocibus admixti me obiurgare non erubuistis? Attamen quia talis obiurgatio non de iactantiae cee-

nosso torrente sed de purissimo fonte dilectionis manavit, aperiam vobis huius mysterii secretum. Plerumque enim cum throno illi approximare volo, video quaudam in eo sedere virtutem (1), fulgore luminis admodum radiantem. Mox ergo inter gaudium et pavorem suspensus, agnosco me tantae sessionis prorsus indignum; et nisi scandali seminarium populo inferre titubassem, haud dubium quin nec ipsi scabello asidere ausus fuisset. Inde est, karissimi filii, quod vobis in hoc pontificalem regulam excedere videor. Verumtamen multotiens quando eam vacantem aspicio, sicut ipsi testes adestis, more solito sedere in illa non abino. Quapropter huiusmodi scientes arcannum, et pro certo expertum habentes, quia si mihi fuerit indultum, sedebo super eam, non parvipendens ordinis dignitatem, omittite iam popularibus ulterius favere inclinationibus. Haec nimirum pater sanctissimus dum adhuc viveret ad sacrum clerum coactus exposuit.

Horum ergo Christi fideles pia devotione reminiscetes, tulerunt eius sacratissimum corpus, et episcopali solio super sedere fecerunt. Tanta denique laetitia tantaque exultatio caelitus populo collata est, ac si eum animatum ac viventem adtenderent. Deinde odoriferis condientes aromatibus induerunt illum sericis induementis; nunsquisque enim quod anticipare ferendo poterat, hoc sibi maximum lucrum deputabat. Tum victricia signa palmas gerentes, flammantibus cereis, concrepantibus hymnis, flagrantibusque thymiamatibus, caelestis victoriae triumphum celebrantes, deposuerunt sanctas reliquias, et sepelierunt eas in coemeterio, quod dudum ab eo fuerat constructum, ubi ex tunc et usque in hodiernum diem miraculorum vir-

(1) Intellige vel ipsum Deum vel angelum.

ntes fieri non deficiunt. Pia etenim vota felici exauditione laetantur, infirmantium sanitates restaurantur, expulsiões immondorum spirituum, martyris meritum testificantur. Haec munera, domine Iesu, tua sunt, cui consuetudinis est martyres tuos post mortis exitium sic magnificare feliciter; qui cum Patre et consubstantiali sancto Spiritu vivis et regnas per infinita saecula saeculorum. Amen. (1)

Post haec qualiter doli artifex Iupus, hoc est Arrius, ovina pelle contextus, dominicum ovile dilaniare intraverit, vel quo pacto sacerdotii dignitatem usurpare valuerit, brevi relato insinuare satagemus. Et hoc non ad eorum suggillationem qui lolium apostaticae contagionis caelesti ventilabro ab ecclesia proiectum ad arcam dominicae messis revocare sunt ausi; hi enim sanctitate procul dubio insignes habentur, sed tamen tanto viro credere parvipendentes, divinae iussionis interdicta transgressi sunt. Quid ergo? reprehendimus eos? minime. Quamdiu enim nos hoc corruptibile aggravat corpus et deprimit terrena inhabitatio sensum nostrae infirmitatis, multi cogitantes facilius falluntur, putantes instum esse quod est iniquum, castum quod est incestum. Gabaonitae caelesti comminatione penitus delendi, cum aliud haberent in voto, et aliud in voce habituque praetenderent, Iesum repromissionis terrae iustissimum divisorem celerius fallere potuerunt. David quoque prophetali flamine plenus cum verba mentientis pueri (2) audisset, licet investigabili instoque Dei iudicio, tamen longe aliud egit quam sese res ha-

(1) Quae sequuntur de Arrio infelice ad presbyteratum assumpto a successore Petri Achiilla, absunt omnino ab actis combeisianis, et a cod. vat. 622.

(2) Puto vel Absalomum vel Sibam. II. Reg. XIV. 33. XVI. 5.

buit. Quid etiam apostolis sublimius, qui se a nostra imbecillitate sequestrare nuntaverunt? Nam unus eorum describit: in multis offendimus omnes. Alter quoque: si dixerimus, inquit, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. Sed cum horum nos paenitet, tanto facilius veniam promeremur, quando non voluntate sed ignorantia vel fragilitate peccavimus. Et certe huiusmodi offensa non de praevaricationis affectu, sed de compassionis indulgentia processit. Ceterum super his apologeticum describere, aliis relinquimus (1); nos autem quod instat agamus. Postquam igitur magnificus propugnator Petrus, nomine suo dignus, per martyrii triumphum . . .

Reliqua desiderantur.

(1) Pulchra sane defensio; ex qua etiam coniiicio, graccum Petri biographum prope abfuisse ab eiusdem temporibus, quandoquidem ipsius successor, quasi adhuc recentis memoriae, tam studiose patrocinator.

DE ALIQUOT SCRIPTIS THEOLOGICIS
QUAE NUNC PROFERUNTUR
EX ARABICIS ET SYRIACIS

BIBLIOTHECAE VATICANAE CODICIBUS.

EDITORIS MONITUM.

Quantus fructus ex syriacis bibliothecae vaticanae codicibus percipi possit, Iosephus Assemanus demonstravit editis quatuor descriptionum atque excerptorum pretiosis voluminibus, quae titulum bibliothecae orientalis prae se ferunt. Arabicos autem eiusdem bibliothecae codices ferme octingentos ad publicam notitiam nos ipsi attulimus, impresso typis illorum sylabo (*Script. vet. T. II.*) docto atque copioso quem idem Assemanus in dissolutis schedis reliquerat. Nunc demum in huius angulo libri placet nobis brevem aliquem ineditorum excerptorum numerum ponere, ex uno alterove arabicae ac syriacae linguae codice, auctorum partim catholicorum partim etiam heterodoxorum, qui de verendo arcanoque dominicae incarnationis mysterio scripserunt. Exiguum sane vel potius minimum spicuum immensae intactaeque messis, de qua olim in praedicti voluminis praefatione verba feci. Utinam vero exoriantur aliquis doctus, qui susceptum ab Assemano consilium prosequens, de his Arabum codicibus talem bibliothecam congerat, qualem ipse Assemanus de syriacis construxit! Nunc eius rei specimen demus.

Est quidam apud orientales Iacobitas liber celebr ms. qui inscribitur fides patrum, in quo auctorum plerumque graecorum in arabicam linguam translatorum, tam rectam fidem quam distortam sequentium, testimonia congesta sunt, quae Monophysitarum dogmati favere creduntur. Igitur catholici etiam patres ingratiis saepe extra suam sententiam trahuntur, vel ita certe a libri auctore volunt intelligi. Et quidem eiusdem instituti graecum quoque opus olim reperi, (cod. vat. gr. 1431.) ex eoque Gregorii thaumaturgi, Iulii papae, aliorumque patrum scripta in Script. vet. T. VII. et VIII. repraesentavi. Nunc autem ex codice arabico 101. unum proferam Thaumaturgi eiusdem fragmentum, et mox aliorum patrum alia, interpretibus vv. cl. Matthaeo Sciuhamo, et Franc. Meha-sebo maronitis; in quo Thaumaturgi fragmento auctora sunt obscura vel ambigua; ipse apprime codicis auctor arabs in causa credendus est. Deinde et illud cogitare proderit, quod nempe sanctus Basilius in epistola ccc. ad Neocaesarienses loquitur de quadam expositione fidei et colloquio Thaumaturgi cum Aeliano de Trinitate, ubi multae locutiones erant partim a librariis vitatae, partim vero tales ut inde haeretici semet valde corroborarent, perperam illas interpretantes; atque ad sui dogmatis pravitatem trahentes; quum tamen sanctus pater ratione simplici et suo tempori idonea usus fuisset. Profecto hic est perpetuus Monophysitarum mos in laudandis pro se patrum orthodoxorum auctoritatibus, ut cum hi de unico Christo, unicoque individuo, hypostasive contra Nestorium vel eius ἐπερωας loquuntur, ilico id praedicti haeretici de una Christi natura velint intelligi. In cunctis istorum libris nihil hoc errore vel fraude sollemnius est.

I.

Gregorius thaumaturgus episcopus Neocaesareae
Ponti (1), proximus apostolis, in suo
de Trinitate sermone haec ait.

Ego in omnibus tria essentialia video, substantiam, genus, nomen. Dicimus hominem, servum, curatorem; hominem propter substantiam, servum propter genus seu conditionem, curatorem propter denominationem. Dicimus etiam Patrem, Filium, et Spiritum sanctum; neque tamen haec sunt nomina quae ipsis postea supervenerint, sed sunt subsistentiae. Denominatio autem hominis non est reapse denominatio sed substantia communis hominum, et propria est omnium hominum denominatio; nomina vero sunt Adam, Abraham, Isaac, Iacob; haec, inquam, nomina sunt. Sed divinae personae sunt quidem nomina; nomina tamen sunt personae; personae demum significant id quod est et subsistit, quae est essentia Dei. Nomen quoque naturae significat subsistentiam veluti si dicamus hominem. Cunctae (*personae*) una natura sunt, una essentia, una voluntas, appellanturque Trinitas sancta, quae sunt nomina subsistentia, una natura in tribus personis, ac genus unum. Filii vero persona unita est, nempe unum ex duobus, id est divinitate simul et humanitate, quae duae unum constituent. Neque tamen hinc divinitas ullum accipit incrementum, sed Trinitas manet prout erat. Ne personis quidem; sen nominibus, novum aliquid accidit, sed eae aeternae sunt, et sine tempore. Nemo tamen ipsas ante cognoscere valuit quam Filius caro factus eas manifestavit dicens:

(1) Codex arabicus mendose *Caesareae Cappadociae*.

Pater, manifestavi nomen tuum hominibus; clarifica me tu quoque, ut cognoscant me Filium tuum. In monte autem Pater clamavit dicens: hic est Filius meus dilectus. Idemque super Iordanem Spiritum sanctum suum misit. Atque ita nobis demonstratum fuit, Trinitatem in pari honore esse sempiternam. Porro Filii ex Patre generatio incomprehensibilis est atque ineffabilis; et quia spiritalis est, scrutinio fit impervia; res enim spiritalis neque intelligi potest a re corporali neque vestigari: longe enim id abest ab humana natura. Nos quidem homines generationem nostram cognoscimus, sicut aliarum quoque rerum; res tamen spiritalis supra humanam conditionem est, neque ullo modo ab hominum mentibus potest intelligi. Spiritalis substantia perire nequit neque dissolvi; nostra autem, utpote facilis intellectu, perit atque dissolvitur. Quis enim fieri potest, ut homo qui sex lateribus circumcluditur, oriente, occidente, borea, austro, abyssu, et caelo; rem intelligat quae supra caelos est, infra abyssos, ultra boream et austrum protenditur, quaeque omni loco adest, et omnem complet vacuitatem? Quod si nos spiritalem substantiam scrutari valeremus, eius utique excellentia deperiret. Consideremus quae in corpore nostro fiunt, ac porro videamus utrum nobis cognoscere liceat quomodo ex corde gignantur cogitationes, verba de lingua, et similia. Iam si haec, quae in nobis fiunt, minime agnoscimus, quis fieri potest ut increati creatoris mysterium, quod omnem mentem superat, intelligamus? Certe si homini pervium esset mysterium hoc, nequaquam divus affirmasset Iohannes: Deum nemo vidit unquam. Quem igitur nemo unquam vidit, is cuinam similis reputandus est, ut inde generationem eius cognoscamus? Et nos quidem sine

ambiguitate cognoscimus animam nostram in nobis habitare corpori unitam; sed tamen quis animam suam umquam vidit? quis eius cum corpore coniunctionem dispicere potuit? Id unum nempe cognoscimus, animam intra nos esse corpori copulatam. Sic ergo arguimus et credimus Verbum a Patre esse generatum, quin rei tamen rationem exploratam habeamus vel sciamus. Ipsum est ante omnem creaturam, sempiternum de sempiterno, ceu fontem a fonte, et lumen de lumine. Equidem vocabulum verbum ad illa tria pertinet verborum genera quae in scripturis nominantur, neque substantialia sunt, nempe (τὸ κατ' ἐννοίαν,) προφητικόν, atque ὑποθετικόν. (τὸ κατ' ἐννοίαν) certe non est substantiale. Προφητικόν autem est illa vox quam a Deo audiunt prophetae, seu propheticus ipse sermo; ac ne hic quidem est substantialis. Denique ὑποθετικόν, est sermo humanus in aëre efformatus, verbis constans, qui pariter laud est substantialis (1). Verumtamen Dei Verbum substantiale est, excelsa validaque natura praeditum, et cum ipso aeternum est, atque ab eodem inseparabile, neque perituum, sed sempiterna coniunctione mansurum. Verbum hoc caelum creavit et terram, et in ipso facta sunt omnia. Est hoc brachium virtusque Dei, a Patre propter indivisibilem naturam nunquam separandum, et cum ipso Patre carens principio. Hoc nostram de Maria virgine sumpsit substantiam; et quatenus quidem spiritale est, Patri est indivisibiliter aequale; quatenus vero corporeum, nobis pariter aequale est inseparabiliter. Rursusque quatenus spiritale est, acquiperat sanctum Spiritum inseparabiliter et sine termino. Neque duae erant, sed unica Trinitatis sanctae

(1) De his leges grecos patres apud Petavium de Trin. lib. VI.

natura autē Filii Verbi incarnationem; atque unica mansit natura Trinitatis etiam post Filii incarnationem. Siquis vero accessisse incrementum Trinitati credit propter assumptam a Verbo humanitatem, is a nobis alienus est, et ab ecclesiae catholicae et apostolicae ministerio. Haec est fides integra, sancta, apostolica Dei sancti. Laus Trinitati sanctae in aeternum per saeculorum saecula! Amen.

II.

Alexander Petro martyri successit in sede alexandrina, splendidamque in nicaeno concilio gessit personam. Huius fragmentum ex libro de divinitate recitatum fuit in concilio ephesino, Labb. T. III. p. 507; id tamen a sequentibus differt, quae nobis codex arabicus obtulit. Item haec nostra differunt ab iis Alexandri epistolis seu fragmentis, quae Cavaeus commemorat.

Ex homilia Alexandri archiepiscopi alexandrini.

Quaenam, oro, necessitas Verbum Dei filiam coëgit in terram descendere, carnem de virgine sumere, panniculis involvi, reclinari in praesepe, lac adulescentulae sugere, baptizari in Iordane, iniuriam a Pilato pati, in cruce suspendi, sepulchro claudi, tertia decima die resurgere? Nonne haec omnia egit, ut nos ab interitu revocaret?

Item in eodem vel alio sermone.

O novum mysterium atque ineffabile! iudicatur index, ligatur qui peccatorum vincula solvit, qui mundum tenet tenetur, potatur felle qui vitam hominibus

tribuit, vivificans extinctus est, quī mortuos suscitavit traditus sepulchro est. Miratae sunt caelestes virtutes, angeli obstupuerunt, timor elementa corripuit, creatura omnis attonita dixit: iudicatur iudex, et tacet? invisibilis cernitur, et id perfert? incomprehensibilis tenetur manibus, neque indignatur? impassibilis patitur, neque ulciscitur? immortalis moritur, idque tolerat? caelestis ponitur in sepulchro, idque fert aequo animo? Ob haec omnia creatura obstupuit.

III.

Silvestrum papam Leontius in opere de sectis act. III. cap. 4. collocat inter ecclesiae patres atque doctores; idemque in opere contra Monophysitas a me edito in Script. vet. T. VII. p. 134. recitat Silvestri particulam ἐκ τῶν πρὸς Ἰουδαίους. Rursus ego op. praedict. T. VIII. part. 2. p. 26. Silvestri eiusdem mediocri fragmentum protuli, cuius titulus (in editione mea nescio quomodo praetermissus) in codice vat. erat ἐκ τῆς πρὸς Ἰουδαίους ἀντιλογίας. Utique in Silvestri actis a Surio latine editis, quae non sine varietate in graecis quoque leguntur codicibus, disputatio, quaedam Pontificis cum Iudaeis superest. Et quidem capitulo 30, de duarum naturarum in Christo coniunctione doctrina sana traditur, quam tamen monophysitae lectores ad suam sententiam vi trahebant. Igilur et arabs noster ex illa alteratione cap. 32. frustum sibi dererpsit, quo suum dogma confirmari frustra putabat; quod ego quidem frustum libenter haec adscribam, tum quia variat a latino Surii, ubi etiam pro Noë disputat Zambres, tum quia veritati huius disputationis pondus adiiciunt testimonio suo Leontius sexti saeculi homo, et hic arabs monophysita. Cunctae autem a me citatae Silvestri partes in eandem fere sententiam conspirant.

Silvester unus ex primis Romae episcopis in
altercatione cum Iudaeis de servatore
nostro Iesu Christo, ait:

Siquis in meridie arborem, sole splendente, caedere vellet, nonne tum securis arborem feriret, sole omnino circumvestitam? Sane, inquit, Noë. Tum Silvester addidit: num fieri potest ut sol feriatur aut caedatur, qui ceteroqui securim et arborem prorsus circumambit? Sic igitur in Christo, corpus quidem est arbor, securis passio, sol est divinitas. Passus est itaque Christus, quin divinitas deminutionem ullam propter passionem perpessa sit.

IV.

De Felicis I. PP. deperditis scriptis legenda sunt quae Constantius erudite disputat ad epp. PP. p. 293-298, quibus ego hoc unum addo quod videlicet etiam Eutyches epp. S. Leonis XXI, pro se laudat, inter alias, Felicis quoque pontificis auctoritatem. Et quidem Felicis illud fragmentum quod Constantius p. 298. recitat, legebatur a me in cod. vat. gr. 1431. inter *ἱεροῦ* Iacobitarum. Sive ergo Felicis scripta ab Apollinaristis ficta fuerunt, ut putat Constantius, utque de illis certe Iulii demonstratum est (Phot. cod. 229. p. 830-831.) sive ea tantummodo a Iacobitis in suam sententiam perverse pertrahebantur, codex quidem arabicus novum nobis sub Felicis nomine fragmentum exhibet, in quo unica incarnati Verbi natura dicitur, quæ locutionem in Cyrilli quoque et Athanasii, Gregorii thaumaturgi, ac Iulii papæ, partim veris partim falsis omnino scriptis, deprehendimus, ut late Petavius disputat de incarn. lib. IV. cap. 4. 6. 7. qui hanc locutionem recte intellectam nihil officere sano dogmati evincit. Reapse tamen post chalcedonensis synodi definitionem atque præceptum, unam iam dicere in

Christo naturam, quolibet subiecto sensu, non licet; ne forte orientales aliqui, traditionum suarum maiorumve patroni, adhuc inter catholicos versari hanc locutionem velint.

Felix ex primis Romae episcopis in suo de incarnatione ac fide tractatu sic ait.

Credimus in Iesum Christum nostrum, et confitemur unicam eius personam, unicum individuum, unicam naturam Verbi incarnati, eiusque sine semine conceptionem. Is utique est Dens Verbum. Dei quippe est nativitas, Dei passio, Dei crux, et ferale sindonis involucrium, ac resurrectio (1). Quamobrem is dum penderet in cruce, mortuos suscitabat, qui ante aliquot saecula morte quieverant. Ipse solus unicusque est, idem in caelis idemque in terris, invisibilis ac visibilis. Ipse est Dei filius autem saecula, qui deinde in Maria habitavit saeculis completis. Ipse est unicum individuum, una persona. Siquis autem ita non credit et confitetur, eum nos excommunicamus.

V.

*F*elicis fragmento subnectimus Innocentii I. latiorem particulam ex eius inedita epistola ad Severianum Gabalorum episcopum. Equidem in codice arabico non Gabala, sed Haila scribitur, quae lectio vim quandam accipit ex eo quod Aila episcopalis est urbs Palaestinae apud Lequinium Or. ch. T. III. p. 758; sed tamen in paucissimis quos Lequinius novit eius urbis episcopis, Severianus non censetur.

(1) Haec catholice dicta, nemo non videt, quia non divinitas pati dicitur; sed Christus, qui Deus est et homo, in humanitate sua patiebatur. Monophysitae tamen cum Patripassianis libenter hinc erroris sui ansam sumebant.

Statim igitur de Severiano Gabalorum, urbis item syrae, episcopo cogitavi, qui contemporaneus fuit Innocentio; quodque magis interest in notitia epistolarum Innocentii deperditarum apud Constantium p. 921. cognoscimus, inter Severianum et Innocentium epistolas missitalas fuisse. Praeterea paulo infra in codice arabico fragmentum item Severiani legitur, quo loco non Haiala sed Gabala sedes eius episcopalis dicitur. Mendum igitur arabici codicis ex litterulae similitudine coortum est. Hoc ergo epistolare Innocentii fragmentum ab arabe homine nobis conservatum gratanter accipiamus.

Ex epistola quam ad Severianum Gabalorum
episcopum scripsit Innocentius unus
ex primis Romae episcopis.

Cum divinum e caelis Verbum advenit, et in virginis sanctae Mariae visceribus, de qua carnem sumpsit, habitavit, nequaquam corpus suum de caelo secum detulit, neque suam in terris divinitatem adeptus est; sed ipse Deus erat, ipse corpus suum in virginis utero efformavit; neque ullum in suo corpore consociendo socium habuit, sed unus ipse consecit. Confitemur autem in omnibus, quae ab humanitate fiebant, comitem fuisse divinitatem, quae nullo unquam vel minimo temporis articulo ab humanitate seiuncta fuit. Confitemur etiam, eo ipso tempore quo noster e caelis Servator advenit, atque in virginis Mariae uterum descendit, divinitatem cum humanitate coniunxisse, quae numquam ulla in re vel actione divisae fuerunt, quandoquidem indivisibiles erant. Ac veluti eius divinitas sine caret, ita et eiusdem humanitas post resurrectionem in aeternum manet. Lac de semina suxit, nihilominus divinitas atque humanitas unum (*Christum*) constituebant. Nec quisquam putet, quo tempore di-

vinum in terris Verbum ad suscipiendum abs Iohanne baptismum accessit, tunc initium divinitatis eius fuisse, cum videlicet vocem patris e caelo exeuntem Iohannes audivit. Haud sane ita res se habet; verum ipso temporis articulo, quo in uterum virginis descendit, unum cum corpore et divinitate individuum effectum est; fuitque divinitas corporis consors; atque immutabili quadam ratione et inseparabili facta est unica unitas. Divinitas ab humanitate non est seiuncta. Christo in cruce existente, divinitas ab eius humanitate non secessit. In caelum ascendit cum corpore quod de virgine Maria sumpsit, atque ad optimi patris sui dexteram sedit. Haec fides nostra est. Qui autem non ita credunt, eos catholica ecclesia expellit, immo auctor eiusdem Deus excommunicat. Laus Deo in aeternum! Amen.

VI.

De Hierotheo, episcopo ut creditur antiquissimo, in operibus Dionysii areop. non semel appellato, nolo hic repetere quae Baronius scripsit in adu. ad martyrol. 4. octobr., et praecipue Halloixius in Script. orient. vltis. Sequentia vero fragmenta, prout sunt in cod. arabico, recito, nulum interponens de iis iudicium.

Hierothei apostolorum discipuli,
et Athenarum episcopi.

Lex, prophetae, atque evangelistae nuntiaverunt Christum de virgine natum, et in cruce passum; ipsumque viderunt de mortuis resurgentem, caelos scandentem, a patre glorificatum, aeternumque regnantem. Is est perfecta Dei mens, ante luciferum genitus, re-

rum omnium hominisque ipsius cum patre creator, per quem omnia facta sunt in omnibus, patriarcharum ac legum latorum caput, sacerdotum pontifex, regum princeps, propheta inter prophetas, inter angelos angelus, homo cum hominibus, ab aeterno rege Deo patre generatus. Hic Noachum conservavit, Abrahamum deduxit, alligatus fuit cum Isaaco, peregrinatus est cum Iacobo, venditus cum Iosepho, dux fuit cum Moyse. Hic legem dedit populo, et Iosuae victoriam. Hic a Davide psalmis celebratus fuit, eiusque passio a prophetis praedicta. Hic de virgine carnem sumpsit, et apud Bethleem est natus. Hic panniculis fuit involutus, in praesepe reclinatus, et a pastoribus visus. Hic ab angelis collaudatus, et a magis adoratus. Haec illa fuit gloria, quae Iohanni apparuit cum Iesus in Iordane fluvio baptizatus est. Hic in deserto tentatus, dominus compertus est. Hic apostolos congregavit, regnumque annuntiavit. Hic claudis gressum, leprosis sanitatem, lumen caecis, vitam mortuis donavit. Hic est quem populus in templo vidit; nec tamen in eum credidit. Hic a Iuda proditus, et a pontificibus captus. Hic clavis in corpore exceptis, ligno est adfixus. Hic mortem obiit, et funebris sindone fuit involutus, et postea revixit. Hic est dormientium resurrectio, percuntium salus, lux degentium in tenebris, captivorum redemptor, dux errantium, vim patientium refugium, ecclesiae sponsus, pastor eorum qui liberati fuere, Cherubim rector, angelicarum turmarum antesignans, Deus de Deo, Patris filius, Iesus Christus rex aeternus per saecula saeculorum (1). Amen.

(1) Haec omnia congescit Hierotheus ut unum esse Christum demonstraret, Deum simul et hominem.

Eiusdem Hierothei.

Sacri libri quemadmodum Christum hominem, sic eundem Deum nobis declarant; atque ut corpus habere docent, ita etiam spiritu praeditum tradunt, eumque Verbum Dei esse, immo ipsum Deum. Atque ut cum postremis temporibus de virgine procreatum, sic etiam omnis creaturae primogenitum eundem cognoscimus. A Deo venit; et qui esuriit, idem turbas saturavit; idem sitiit, idemque potum propinavit, Hebraeis primum de lapide qui Christus est, atque idem Christus spiritalem aquam fidelibus ministrat ad vitam aeternam. Idem laboravit, idemque laborantibus et gravatis levamen praebuit. Idem Davidis filius et dominus. Idem de stirpe Abrahami, simulque Abrahamo anterior. Qui contumelias et sputa in facie pertulit, idem Spiritum sanctum insufflavit in apostolos. Qui maerorem est passus, idem populo laetitiam contulit. Qui consistens palpabilis fuit, idem de medio circumstantium exiit, quin ab his capi potuerit. Ianuas clausas penetravit, nullum ab his impedimentum expertus. Qui dormit, idem evigilans increpuit mare, imperavitque ventis qui obtemperarunt. Et quomodo alios resuscitavit, sic ipse in semet vivit, liberatorque est. In terra contumeliis blasphemis fuit appetitus, idemque celsior est cunctis caelestibus, a quibus etiam gloria adficitur. Crucifixus secundum infirmitatem, virtute Dei vixit. Ad infimas telluris abyssos descendit, idemque ad caeli summitatem conscendit. Clausus sepulchro est, qui universum mundum sua praesentia replet. Mortuus est qui in aeternum vivit.

VII.

Archæi qui post discipulos Domini episcopus
fuit leptitanae urbis in Africa.

Celebrandum est pascha die dominico ; tali enim tempore catholicae ecclesiae gaudium completum fuit, et unusquisque aeternae vitae destinatus ; etenim eo die resurrectionis mysterium , speique immutabilis , et regni hereditate capiendi confirmatum est. Hoc tempore Dominus de morte triumphavit inimica hominum, corpore suo suscitato, quod numquam deinceps moritur, sed immutabile cum spiritu perseverat ; quod quidem corpus gloria circumdatum Patri obtulit, postquam ei caelorum fores patuerunt.

VIII.

Eupraxii Armeniorum episcopi.

Si his non credunt, apostolo dicenti credant : cum venit plenitudo temporis misit Deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege. Ait autem Deus filium suum esse Deum, non aliquem ex alio ortum, non unum ex aliis, sed suum tantummodo, cuius est generatio ineffabilis. Hunc autem postea incarnatum in muliere, factumque unum cum carne quam sumpsit. Aitque factum ex muliere propter id quod sumpsit, et factum sub lege, eiusque divinam generationem legem praecessisse, simulque ipsum lege esse posteriorem.

Idem Eupraxius ait.

Erubescant nunc vanorum vocabulorum auctores.

Scriptum est enim, regnum Dei haud ab hominum consensu pendere sed a manifestatione ac virtute Spiritus. Caveat quisque ne deitatem a corpore separet. Unus est filius Dei.

IX.

*U*t a codice arabico tantisper recedam, ad eundem mox reversurus, inseram heic homiliam Timothei *·III·* alexandrini patriarchae haeretici, ex syriaco codice vaticano 103. sumptam (vide *Script. vet. T. V. part. 2 p. 39.*) quae etsi idem argumentum Christi Dei et hominis, a Monophysitis saepe corruptum tractat, nihil tamen reprehensione dignum continere videtur. Timotheus hic alexandriam anno Christi *·DXIX·* adiit, anno autem *·DXXXV·* mortem cum vita commutavit. Homiliae autem, cuius titulum infra recitabimus, mediocre fragmentum graece, id est in originario sermone, conservavit Cosmas indicopleusta lib. X. p. 332. inter patrum auctoritates ab ipso consarcinatas. Integram vero codex syrus praeditus exhibet; quare mihi placet partes quidem priorem et postremam apud Syros tantummodo extantes latine exhibere, mediam vero apud Cosmam superstitem, graece attexere; ita ut ex utraque lingua totus hic sermo lectoribus repraesentetur.

Homilia Timothei archiepiscopi alexandrini, dicta in ambone ecclesiae Dionysii, cum lecta fuissent evangelica verba Iohannis “ Iesus autem fatigatus est itinere, et sedit. „ Habita est die dominica, xxii. maii, indictione quarta.

Paulo aliter graecus titulus.

Τιμοθέου, ἐν τῇ Κυρίνῳ ἐκκλησίᾳ κυριακῆς οὔσης, παχὺν κβ'. ἰνδ. ε'. ἀναγνωσθέντος τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου· ὁ δὲ Ἰησοῦς κοινοπικῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἐκασδέχεται.

Homilia.

Dominus et Deus noster Iesus est ipsa veritas fiducia ac lux. Nulla in hoc est difficultas, nihil abstrusum, nihil quaestioni obnoxium; sed se talem credi perfecte voluit, qualis reapse est. *Ταίγαροῦν ἐπειδὴ Θεός ἐστιν ἅμα καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτός, πιστεύεται διὰ τῶν ἔργων ἀμφοτέρα, καὶ λανθάνειν τοὺς ὁρῶντας οὐκ ἀνέχεται· ὅτι μὲν γὰρ φύσει Θεός τε ἐστὶ, διὰ τῶν ἔργων καὶ διὰ τῶν σημείων ἐπιδείκνυται, λεπρὺς καθαίρων, φωτίζων τυφλοὺς, καὶ παρειμένους ῥωννύς, καὶ τεθνηκόσι διδούς ζωὴν· καὶ τὸ δὴ μέγιστον, ταῦτα γὰρ ἴσως καὶ προφῆται κατόρθωσαν, διαῖρήθησαν παῖρρησιαζόμενος καὶ λέγων, ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν· ἀλλὰ τοῖς μὲν, ὡς ἔφην, πιστεύεται τὸ μεγαλοφυὲς τῆς Θεότητος· ὅτι γε μὴν καὶ ἄνθρωπός ἐστιν ἀληθῶς ὁ αὐτός, οὐδὲ τούτο βούλεται λαθεῖν, προανακόπτων τοὺς τὴν φαντασίαν νοσεῦντας, δεικνὺς ἐναργῶς πάθειςιν ὑπερυγῶν· καὶ πῶις πάθειςιν; ὅσα δι' ἁσθενείαν οὐ δι' ἁμαρτίαν τῇ σαρκὶ προσωκείωται, τὸ πινῆν λέγω, καὶ διψῆν, καὶ ὑπνοῦν, καὶ κοπεῦσθαι· ταῦτα γὰρ φύσει καὶ οὐ προαιρέσει συμβαίνοντα, ἁμαρτίαν τοῖς ὑπομένουσιν οὐ πρεσβύβεται· τούτοις οὖν ὁ κύριος τοῖς ἀναμαρτήτοις πάθειςιν ἔφησε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα πειθαρχεῖν, δεικνὺς σαφῶς ὡς φύσει καὶ ἀληθεῖς καὶ οὐ δοκῆσαι, γέγονεν ἄνθρωπος. Idcirco ille esuriit, qui quinque panibus quinque hominum milia satiavit; sitiivit is, qui de lapide potum Israeli in deserto elicit; laboravit is, qui dixit, venite ad me omnes qui laboratis et gravia onera fertis, et ego reficiam vos. Item dixit, tristis est anima mea usque ad mortem, ille qui lacrimas ex omnium facie abstergit.*

Illum denique dormisse etiam audimus, qui ait non dormire neque dormire enim qui Israhelem custodit. Cum igitur audis, o sodes, has humiles passiones, cave ne ab excelsa divinitate unigeniti filii Dei discedas. Ait praeterea divus evangelista, Iesum ex Iudaea secessisse; id quod ob multa significanda patravit; primo ut suam divinitatem ostenderet; iterum ut demonstraret se tempore idoneo interfectores suos vitare, ne isti audacter Deum tentarent; denique ne ante statutum tempus ansam perfidis Iudaeis praeberet, ut suum peccatum perficerent: quare etiam ab his quaesitus ad necem, turbae inmixtus delinit. Ideo discipulos quoque monuit, ne in viam gentium abirent, nec in Samaritanorum urbem introirent. Ergo haec omnia tempestive optimeque acta sunt; nam et cum morabatur, proderat; et peregrinans, opem ferebat; et cum aliis suberat, tamen docebat; et cum in concione fidenter versabatur, orabat; atque in omnibus animarum salutem operabatur. Cui sit honor in aeternum! Amen.

X.

Timotheo successit in alexandrina cathedra, pessimis erroribus iam maculata, Theodosius qui novae sectae factus est auctor Theodosianorum seu Corrupticolarum. Et quidem haereticos Theodosianos memorat adhuc Alexandriae vigentes sequente saeculo, id est septimo, sanctus Sophronius mirac. XII. p. 170. Huius quoque Theodosii fragmenta aliquot recitat graece Cosmas lib. praed. p. 331, sed quae cum copiosis nostris arabici codicis 101, ad quem denuo revertimur, minime congruunt.

Theodosius in epistola, quam in sua ad alexandrinum patriarchatum promotione, scripsit ad Severum Antiochiae patriarcham.

Confiteor Verbum Deum consubstantiale esse patri suo Deo, ideinque quominus cum eo existeret numquam cessasse, lumen de lumine, veritatem de veritate, viventem patris imaginem unde habet existentiam, et postremo sumpta carne factum esse hominem. Adfirmamus iis, qui sapienter amanterque grande audiunt mysterium, Verbum natura Deum, factum insuper esse hominem, quin tamen a sua vera divinitate cessaverit; paupertatem sponte suscepisse, et nihil omisisse quod pertinet ad humanitatem; unumque effectum cum carne (1), siue proprietatum suarum mutatione; carnem dico cum suis passionibus, et cum anima rationabili ac intelligente; similitudinem nostram in cunctis assumpsisse absque peccato. Aiunt enim scripturae quod iniquitatem non fecerit, neque dolus inventus fuerit in ore eius. Aequum enim erat ut quam habuit Adamus naturam, in ea quoque victoriam consequeretur, mortemque destrueret. Quamobrem Paulus ut nos doceret qua de causa Salvator noster factus sit homo, ait: "quia pueri communicaverunt carni et sanguini, et ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est diabolum, et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Si

(1) Non *Christum unum* heic intelligit cum orthodoxis Theodosius, sed *unam naturam* cum Monophysitis designat; quae est perpetua in horum scriptis labe, Aegyptiorum scilicet, Syrorum, atque Armeniorum, quotquot ei haeresi adhaerent.

uos, de quibus daemon triumphavit, certae cuiusdem naturae essemus, Deus autem Verbum aliam, praeter nostram, assumpsisset naturam, cum qua unum essentialiter factum esset, eamque impassibilem atque immortalem dum carnem sumebat, reddidisset, ceu quidam haeresiarchae (1) audacter dixerunt; tunc inanis fides nostra foret, neque magnum quid videretur quod de diabolo Dominus triumphavisset. Rursus nisi Christus victoriam de eo retulisset, neque in sua carne eas qualitates habuisset quae sine peccato consistere possunt, scilicet nisi eius caro par nostrae esset, tum quod ad essentiam attinet, tum etiam quod ad patientiam; denique nisi mortem carne sua destruxisset, numquam stimulus mortis destructus fuisset, id est peccatum, consequenterque ne mortis quidem imperium extinctum fuisset. Sed cum is reapse de Davidis semine originem traxerit; nostrique, fratrum quippe suorum, similitudinem in cunctis adsciverit, excepto peccato, ut sapiens ait Paulus, morte sua triumphavit, quam sponte in suam carnem recepit natura passibilem; quaeque vere passiones nostras exceperat, quotquot peccato carent; triumphavit, inquam, de eo qui mortis imperium tenet. Quamquam ut Deus vere est impassibilis. Quid ni igitur tali de victoria gloriemur, de servitio in libertatem vindicati? Quis non miretur mysterium scripturarum, quae expellunt Eutychem, atque alienum ab ecclesia cum fautoribus suis declarant?

(1) Eutychem intelli git.

Epistola eiusdem Theodosii patriarchae alexandrini
scripta de exilio (1) ad christianum
Alexandriae populum.

Christiani cum sitis, fratres, postulatis a me ut rectum fidei dogma vobis annunciem. Atqui ego probe compertum habeo, cum qui doctos docturus sit, haud oportere esse idiotam, ne tamquam pauper divitem hominem ad suum convivium invitet. Brevis autem intellectus mei modulus est, atque ut Moyses olim ait, loqui non audeo, et linguae tardioris sum. Interim tamen ut vestros animos, o Dei amatores, recreem, vobis significo me rectam et nullo modo distortam fidem retinere: aioque credere me in Deum patrum meorum, Deum omnipotentem, atque in eius praedilectum filium dominum nostrum Iesum Christum, nec non in Spiritum sanctum vivificantem, iuxta decreta trecentorum decem et octo patrum Nicaeae congregatorum, nec non illorum centum quinquaginta qui in urbe regia convenerunt, et ceterorum qui Ephesi conventum celebrarunt, impiumque Nestorium deposuerunt; nec non illorum qui Apollinarem similiter exauctoraverunt, unamque Dei Verbi naturam (2) nobis credendam proposuerunt. Confiteor insuper unum esse quem adoramus filium, Deum simul et hominem. Confiteor sanctam Mariam virginem matrem esse Dei Verbi, quod a Deo patre est, ipsamque illud in carne peperisse. Confiteor salutare a domino nostro Iesu Christo pas-

(1) Notae sunt ex ecclesiastica historia vices variae et fugae atque exilia Theodosii.

(2) En apertus monophysismus. Quin adeo ex fragmento quod Script. vet. T. VII. p. 73. dedimus, apparet Theodosium unicam quoque Christi operationem, ut Monophysitae solent, credidisse.

siones pro redemptione nostra perlatas, ipsumque in carne passum, in carne mortuum pro nobis, seque primogenitum mortuorum constituisse, qui vita est, vitaeque, utpote Deus, donator. Cunctis haeresiarchis anathema dico, iis praesertim qui malorum horum fuerunt auctores. (*Pergit Theodosius anathematizare nominatim Nestorium, Theodorum, Theodoretum Cyrilli adversarium, et Ibam; deinde Andream quemdam, quodque horribilius est, totum concilium chalcedonense (quod sanctum concilium praecipue invisum aegyptiis haereticis ait S. Sophronius mirac. xxxix. p. 487.) et Leonem papam, a quibus ait in duas divisum fuisse naturas individuum Emmanuelem. Mox prosecquitur.*) Anathema item dico Eutycheti, iisque omnibus qui dominum nostrum Iesum Christum consubstantiallem nobis carne negant, divinitate autem patri. Anathema demum illis dico, qui duodecim sancti patris nostri Cyrilli capitula, vel aliud quidvis ex eius voluminibus oppugnaverunt (1).

Haec breviter dilectioni vestrae exposuimus. Nunc magni prophetae Moysis verba consideremus, qui duas confici tubas de puro argento mandavit, ut eis sacerdos quum opus foret israeliticum populum ad testimonii tabernaculum convocaret. Sapiens Cyrillus interpretatur sic, nempe Dei sacerdotes non semel sed

(1) Nota est Monophysitarum aeterna strophæ, qui sibi ducem ingratius sanctum Cyrillum praeposuerunt. Id potissimum in suo Philalæthe seu Cyrillo, de quo opere apud nos inedito locuti alibi sumus, fecit Severus; quem salse in poemate deridet Pisida v. 112.

¹Ὁ πανταχοῦ Κύριλλον εἰς μίσον φέρων,

φρονῶν δὲ μηδὲν τῶν ἐκείνου δογμάτων.

O qui Cyrillum semper buccis concrepas,

Nullique eiusdem dogmati consentis!

Sic fere Ianseniani sanctum Augustinum habere se ducem iactant.

iterum congregari debere. Sic enim verus Israhel ad concilium vocatur, mens videlicet quae Deum spectat; traditurque doctrina fidelis de divinitate, et de incarnatione quam nostri causa est operatus; ut homo interior creetur, novus inquam homo ad imaginem sui creatoris. Quamobrem nos quoque spiritalis illius tubae, divi nimirum Cyrilli, doctrinas sanctas amplexi sumus.

Consolamur vos omnes, fideles verique Israelitae, cunctique festinemus ad verum testimonii tabernaculum, quod nobis unicus Christus sanguine suo adquisivit. Denno igitur dico credoque in Deum omnipotentem, atque in unum dominum Iesum Christum, ex Patre natum ante omnia saecula, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Hic propter nostram salutem factus est caro ex Maria virgine, Spiritu sancto operante, homoque nobis omnino similis evasit, excepto peccato; quia iniquitatem non fecit, nec inventus est dolus in ore eius. Hinc oportet ut Adamii natura, in qua retulit victoriam, coronam triumphalem consequatur per Christi mortem. Cum enim is vivens crucifixus fuit, vita est factus, mortisque destructor. Hanc admirabilis unionis causam declaravit apostolus dicens: " quia pueri communicaverunt carni et sanguini, et „ ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est „ diabolum, et liberaret eos. Numquam enim angelos „ sed potius semen Abraham apprehendit. „ Profecto non erat Deo arduum eum destruere qui mortis tenet imperium; sed enim insuper liberare eum voluit, quem daemon devicerat; ideoque ex eo sumpsit, quod recipere sumpsit; passionesque etiam recepit, quatenus eum deciebant, nec peccato reddebant obnoxium. Secus vero,

si Verbum ad nos venisset cum caelesti corpore, vel carnem sine passionibus innocuis suscepisset, ut volunt phantastici, ad gloriam minime perveniremus. Nunc quia ipse de semine Abrahae ortus est, seque similem fratribus suis effecit in omni re, praeter peccatum, ut hactenus diximus; cumque passiones in carne exceperit, mortemque etiam nostri gratia, qui alioquin quatenus Deus impassibilis immortalisque est, pulchram enimvero gloriam acquisivimus, atque ab amarae mortis minis expediti sumus.

Sic igitur fratres mei dilectissimi credite. (*Cumulat deinceps furiosus homo anathematismos suos contra orthodoxos, qui duas in Christo naturas confitentur. Deinde prosequitur contra phantasticos, et corrupticolas, aliosque haereticos.*) Siquis dixerit Verbum ante resurrectionem suam, habuisse corpus sine passionibus iis quae carent peccato, ita ut phantasmati aut umbrae simile fuerit, anathema sit. Siquis dixerit vivificum Christi corpus in sepulchro fuisse corruptum, anathema sit; etenim scriptum est, animam eius in inferno non permansisse, neque corpus eius corruptionem vidisse. Siquis dixerit, in sacro corpore pretiosoque sanguine Christi, quae super altare extollimus dum ipsorum liturgiam perficimus (1), mortem eius ac passionem commemorantes, passionem aut mortem aut corruptionem intervenire, anathema sit.

Haec firma ac rata apud vos omni tempore sint. Aliam quoque sanctissimae Trinitatis personam confi-

(1) En novum testimonium palmare et perspicuum de corporis sanguinisque Christi praesentia in tremendo altaris mysterio. Et quidem vix apud orientales ecclesias vestigium ullum, aut ne vix quidem, contrarii erroris conspicitur. Confer etiam sequentem homiliam.

temur, vivificum nempe Spiritum qui a Patre procedit, aequaliterque cum Patre ac Filio semper glorificatur. Valet in Domino. Meum vobis, carissimi, in Domino amorem significo. Vos pro mea quoque infirmitate orate, ut clementissimus dominus Deus noster in recta fide nos servet ad extremum spiritum, quae nostra unica spes est. Patri, Filio ac Spiritui sancto laus sit nunc et semper. per omnia saeculorum saecula! Amen.

Homilia dicta a Theodosio archiepiscopo alexandrino qua confitetur Trinitatis sanctae aequalitatem, contra suorum temporum perfidos. Dicta fuit haec homilia postquam in exilium pulsus fuerat.

Sonora illa prophetæ Esaiæ vox ait cap. VI. cum magnam Dei gloriam vidisset: vidi Dominum exercituum sedentem super solium excelsum atque sublime; Seraphim eum circumibant; sex alae erant uni, et sex alae alteri; duabus facies suas velabant, duabus item pedes suos; duabus denique volabant; et clamabant invicem alter alteri dicentes: sanctus, sanctus, sanctus Dominus exercituum. Quibus vocibus tria nomina innuebant, Patrem scilicet, Filium, et Spiritum sanctum, tres personas, tres subsistentias. Dixerunt "Dominus exercituum", ut nobis esset demonstrarent unum esse Deum. Dixerunt unum simulque tres, quia Deus in tribus hypostasibus est seu personis, unus tamen quod adinet ad naturam, sicuti una est Trinitas sancta. Harum personarum una est potestas, una gloria, una deitas, unum imperium. Pater antea non sic extitit ut postea Filium genuerit, aut Spiritum sanctum; sed ita aeternus est Pater, ut coaeterni sint ei

Filius ac Spiritus sanctus. Filius genitus est a Patre, Spiritus autem ab eodem diffusus. Una est Trinitas increata. Neque vero Filius creatus fuit, sed a Deo patre genitus; Spiritus denique ex hoc ipso diffusus. Aversemur itaque amaram illam vocem verbaque diabolica Arrii veritatis hostis, cuius nomen non est commemorandum. Cuncti enim caelestes ordines exhorruerunt, cum is duram illam protulit vocem, Filium nempe Dei esse creatum. Perfidiam aequè repudiamus hostium Spiritus sancti, qui bellum ei inferunt, dum sub alieno imperio constitutum affirmant; quo dicto hi perfidi adversarii imperfectionem in sanctam Trinitatem invehunt. Neque item maledicta Sabellii verba admittamus, qui unam in Trinitate sancta agnoscit personam.

Profecto hand ita nos docuerunt multis oculis praediti Seraphim, quos in illum ignem intendere non valebant, nempe in Dominum exercituum, cuius gloriâ caeli ac terra redundant. Iam qui aspicit terram et facit eam tremere Deus Verbum, qui est in sinu Patris, consubstantialis per omnia Patri, hic caelo descendit, et in sancta Maria virgine incarnatus est, homoque est factus non phantasmatis instar, sed secundum rei veritatem, propter humani generis salutem; sumpsitque sibi de ipsa substantia nostra corpus, commune nobiscum, excepto peccato, anima et mente praeditum, anima inquam rationali; unumque secum corpus effecit secundum personam, sine confusione aut commixtione, mutatione vel conversione. Non est mutata in corpus deitas, neque corpus transiit in deitatem, sed utraque natura in suis quaeque limitibus manet (1). Neque hae duae sunt divisae naturae; minime

(1) Si heic sisteret Theodosius, error eius videretur λογισμαχία.

gentium; quod ait Nestorius, qui divisit indivisibilem, unicum scilicet Christum in duas naturas (1) post ineffabilem unionem, duosque in Deo recipit pro unico filio Iesu Christo domino nostro, indivisibilem Deum dividens, et quaternitatem pro Trinitate constituens. Ait enim debere nos credere in Patrem, Filium, et Spiritum sanctum, atque in Christum; divinam illam proculcans vocem quae in evangelio clamat: ego et Pater unum sumus; et qui videt me, iam vidit Patrem meum. Quod si forte hanc duplicitatem admittimus, prout impius Nestorius loquitur, utrum ex duobus adoraturi sumus? Deum ne an hominem? Si adorare nos dicimus natum de Virgine Christum, seu Emmanuelem, qui interpretatur nobiscum Deus, voce Patris reprehendemur clamantis super Iordane: hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Haud quippe dixit hic est filius Mariae, sed dixit: is in quo mihi complacui, filius meus est dilectus, non secundum humanitatem sed secundum divinitatem; neque enim Mariae filius est secundum divinitatem (*si separatim spectetur*) sed secundum oeconomiam humanitatis, quam de deipara Maria sumpsit sine humano semine, ita ut fieret unus cum corpore secundum personam. Atque ita Deus Verbum salutiferam passionem in suo corpore excepit, quocum unus erat secundum personam.

Postea deflectit paulatim Theodosius ad doctrinam monophysiticam, involuiturque manifeste in S. Leonem rom. pontificem propter illam dogmaticam ad Flavianum constantinopolitanum epistolam, cuius aucto-

(1) Intellige duas separatas naturas, quae erat Nestorii sententia, putantis Christo homini supervenisse deitatem, veluti fere alicui prophetae, coniunctione quadam morali et gratiosa.

rem graeca ecclesia columnam fidei appellavit. Theodosius vero in duas non solum naturas sed et personas divisum ab eo Christum dicit falsissime et calumniosissime. Ait quippe inter cetera Leo: " unus idemque est, quod saepe dicendum est, vere Dei filius, et vere hominis filius. „ Et mox " unitas personae in utraque natura intelligenda est. „ Et denique " unum Dei filium et Verbum constemur et carnem. „ Pergit deinde Theodosius ad quaestiones S. Dionysii alexandrini cum Paulo samosateno; quo fit ut novum iam testimonium hinc lucremur veritatis eius epistolae dionysianae, de qua diu sermo est in praefatione novissimae editionis romanae operum praedicti patris, qui cum meliore dogmate ac fama Theodosio in alexandrina sede praevit. Meminit etiam errorum Manichaeorum, Phantasiastarum, et Eutychianorum adversus Domini incarnationem. Etenim exploratum est Monophysitas ab Eutyche quoque dissensisse, cuius crassam haeresim Severus alique recentiores valde temperarunt. Denique Iulianum quoque halicarnassensem reprehendit Theodosius qui Incorrupticolarum princeps erat. Iam multis interpositis, veritatem cum errore permiscens, sic ait: Christum in duabus naturis non dicimus post unionem, sed cum patribus nostris sanctis dicimus Christum deitate et humanitate constare; atque haec duo unum efficere secundum personam. Quare et affirmamus cum magno apostolo Petro Christum passum esse in carne pro nobis, mortuum in carne, quamquam spiritu viventem; passum corpore, in quo erat divinitas. Nec dicimus quicquam passionum ad deitatem usque pervenisse; id enimvero potius negamus; sed deitatem cognovisse passiones dicimus, quae corpori inferebantur. Etenim si forte affirmare-

mus, passiones corporis deitati fuisse incognitas, phantasma cum Eutyche confingeremus etc.

Obiicit deinde sibi tamquam ab Arrio locum illud "ego sapientia, Deus creavit me in initio operum suorum. „ Quam locutionem non de Verbi deitate, sed de corpore a Verbo assumpto intelligendam esse contendit. Hoc, inquit, corpus deitati unitum, sapientia Dei est; corpus hoc, ecclesiae caput est, princeps et primogenitus mortuorum. Idcirco Christus dictus est Emmanuel, nempe Deus nobiscum, sive homo et Deus. Idcirco item hoc corpus, Verbo copulatum, appellatur initium operum Dei etc. Multa praetereo, quae in hanc sententiam ex prophetis evangelisque Theodosius dicit, inter quae etiam crimen patripasianum a se et a sua secta amovere nititur. Dicit enim manifeste, deitatem passionibus cunctis esse superiorem; Christum passum et mortuum uti hominem, impassibilem et immortalem esse uti Deum. Denique sic concludit de Christo unico loquens ex deitate atque humanitate composito, cum insigni testimonio de corpore et sanguine Domini in eucharistia praesentibus. Si hoc, inquit, corpus quod sumimus, atque hic pretiosus sanguis, non sunt Dei Verbi, sed hominis tantum corpus et sanguis, tunc ipsi Iudaei nos increpabant, qui vitam ipsorum coram propriis oculis suspensam viderunt, neque tamen ei crediderunt; increpantesque dicent: cur nos reprehenditis, quasi Deum crucifixerimus? Tunc et omnes gentes nos irridebunt, quia hominis corpore et sanguine vescimur, et quia spem nostram in homine collocamus etc. En igitur ut orientales ecclesiae, quamquam haereticae, de corpore et sanguine Domini sub panis vinique specie latentibus non dubitabant!

XII.

*P*ervenimus ad Severum antiochenum, Monophysitarum columnen, cuius prae ceteris scripta in arabico codice adeo abundant, ut ea nonnisi partim excerpere nobis liceat.

Ex epistola synodica Severi patriarchae antiocheni
ad Theodosium archiepiscopum alexandrinum,
qua respondet eiusdem epistolae
ad se missae.

Sicut Aaronis virga fronduit, et floruit, amygdalasque protulit, ita Emmanuel ortus est, nobisque hac ratione similis est effectus. Virga regnum eius portendit, quia hic Emmanuel sic genitus fuit, ut eius origo tempore et initio careat; generationem eius dico ex Deo patre, cum quo, simulque cum sancto Spiritu, semper extitit, et caelestium atque terrestrium imperium tenet. Idem nostri causa est incarnatus, homoque factus absque sui immutatione, atque in carne apparuit de stirpe Iesse ac David, quia videlicet ab his genus ducebat intemerata virgo Maria Dei mater. Idem factus est apostolus nostraeque salutis pontifex, atque hac ratione virga quoque fuit sacerdotalis, ut nos corrigeret, atque ut ad audiendam evangelii doctrinam vigilaremus, unde amygdalae christianis fidelibus extiterunt, qui sunt virtutum flores ac fructus. Iamvero homines qui hasce res scrutati sunt, aint amygdalinam virgam praecavendi vim tribuere: atque ideo Deum per Hieremiam prophetam aenigmaticè de falsis dixisse prophetis: quid tu vides, Hieremia? Et dixi: virgam ex arbore amygdalo. Dixitque ei Dominus, recte vidisti quia observabo dicta mea ut fa-

ciam illa. Atque ut illi qui virtutibus student, antea molestiam laboremque patiuntur, deinde luce ac voluptate fruuntur; ita amygdalae cortex extimus mordet, nucleus autem candore dulcique sapore praeditus est.

Hanc virgam, dilecte frater, nactus es, eaque in voluminibus tuis impressa splendet, tibi pruden-
tiam sacerdotio congruam contulit: neque enim quisquam sibi honorem sumit, nisi cui Deus ipse attribuit, uti Paulus ad Hebraeos scribit. Nonne hoc videlicet Isaias nuntiavit dicens: egredietur virga de radice Iesse, et flos de radice eius efflorescet, et requiescet super eum Spiritus Dei, Spiritus sapientiae, Spiritus consilii et fortitudinis, Spiritus auxilii et perennitatis, et replebitur Spiritu timoris Dei? Persona igitur permanens divini Verbi, quae ex ipsa Patris substantia est, arcana sapientia Unigeniti, per quem facta sunt omnia, cum plenam perfectamque gloriam ac fortitudinem, et quicquid divinae naturae proprium est haberet, absque ulla infra Patrem Spiritumque sanctum diminutione, demisit ipsa se, quin suam divinitatem immutaret; atque in essentia sua immobilis, assumpsit secundum oeconomiae rationem, uti traditum est, omne id quod humanae humilitatis est proprium, comes noster in omnibus effectus, praeter peccatum; verus scilicet homo; nobisque apparuit virga ex radice Iesse, nativitatem suam manifestans, absque humano semine commercioque coniugali, ex inlibata virgine Maria Dei matre, quae virginitatem omni tempore retinuit; quia virga naturaliter ex aliqua origine prodit; et quia aeternum Dei Verbum, Patris virtus, per se ipsum Virginem obumbravit, uti evangelia docent, dum descendente ineffabiliter Spiritu sancto atque in Virginem adveniente, corpus rationale atque animatum,

unicum quid evasit cum Verbo in personae subsistentia. Atque haec videlicet de qua loquor unio, divinitatis et humanitatis coniunctio est.

Qua porro ratione haec unio acciderit, nemo intellectu suo comprehendere potest. Neque item dicere licet corpus extitisse ante coniunctionem cum divinitate; sed nobis compertum est Emmanuel unum esse effectum ex duobus, divinitate scilicet et humanitate; quarum utraque secundum naturam suam perfecta est. Hoc autem Emmanuelis nomen magnum est et inseparabile, firmumque mysterium fidei, quae nos docet quod Dei Verbum ante omnia saecula extiterit, quodque habeat inseparabiliter cunctas corporis proprietates, quodque fuerit conceptum, et editum post plenam a conceptu periodum. Atque haec verae fidei professio nobis declarat, divinam naturam prorsus non esse mutatam, sed in suo statu mansisse; item Dei matrem omni tempore virginem ante et post partum fuisse; ipsum vero *Iesum* utpote Deum, naturaliter atque essentialiter habere secum Spiritum sanctum; atque ipso temporis puncto, quo in matris suae sinu conceptus fuit, corpus non sine Spiritu sancto fuisse, ita ut unum quid cum Verbo fuerit, sicuti dictum est; sicque accidit ut in incarnatione corpus a Verbo divisum non fuerit.

Et quidem Spiritus sanctus illo etiam tempore apparuit, quo Iesus in Iordane ad baptismum accessit, non quod ipse enimvero ablutione indigeret, nec quod ei nobis hominibus opus esset, verum ut nobis demonstraret atque ordiretur secundam regenerationem. Spiritus vero sanctus alas suas super aquas tendebat ante haec etiam, quae propter nos sunt effecta sapienter atque ordinate, tamquam alterum reformationis nostrae

principium. Dicendum est ergo Iesum accepisse Spiritum suum essentialem illum, de quo loquitur Isaias dicens: Spiritus Domini super me, ideo unxit me. Quasi scilicet de eo proclamans, quod ille Spiritus, qui mihi est naturalis, super me venerit. Cur autem nunc Christus vocor, nisi quia hominem me feci? Hic est salus nostra, sanatio nostra, confirmatio nostra. Post haec autem dicit: ideo unxit me, misitque me ad annuntiandum humilibus, ut mederer contritis corde, et indulgentiam captivis praedicarem, caecisque visum. Verumtamen sanctus Spiritus super eum descendit propter humanitatem secundum oeconomiae rationem; et enim ad divinitatem quod adinet, Spiritus est ipsi connaturalis, ut Deus in Deo; dicente ipso, quod Pater in Filio sanctoque Spiritu totus est.

Iam hic descensionis actus haud equidem ex parte fuit, veluti prophetis singulis accidit; neque eadem ratione super Iesum Spiritus Domini venit; verum ut ait Isaias propheta, qui ut actus plenitudinem nobis ostenderet, septies inculcavit dicens: requievit super illum Spiritus Dei, Spiritus sapientiae, Spiritus intelligentiae, Spiritus consilii, Spiritus scientiae, Spiritus fortitudinis, Spiritus timoris Domini; etenim septenarius numerus apud Hebraeos perfectus habetur. Ille vero Iohannes, quo maiorem neminem mulieres procreaverunt, ait: ego nesciebam eum, sed qui misit me ad baptizandum aqua, ipse ait mihi, super quem videris Spiritum descendantem, et in eo manentem, ipse est qui baptizat in Spiritu qui super eum descendit. Qui Spiritus non est ab eo alienus, sed unus cum ipso quod ad essentiam est, cum eoque fuit ante omnia saecula.

Quam ob rem Deus credentes in eum baptizat Spi-

ritus sancti munere, prout suam divinitatem decet: cum hoc patravit miracula, qui sibi connaturalis est et consubstantialis. Neque ipse extranea aliqua et non propria virtute utitur, ut prophetis usuveniebat: neque loquitur, ut prophetae solebant cum miracula in nomine Domini edebant; verum utpote Deus, et regnator sublimisque Dominus ait leproso: volo, mundare; ac reapse sanitatis donum prius erat in eius voluntate quam in dicto. Rursus fluctibus maris imperavit ut quiescerent neque diutius tumerent, statimque quieverunt, veluti si nulla procella fuisset: iam enim a mundi initii fines huic elemento constituerat et claustra, ipsi imperans ut usque ad certum terminum deveniret, quem nequaquam transgrederetur. Sic etiam cum navis, quam apostoli inscenderant, crebris fluctibus quateretur ventisque agitaretur, repente ipsis visus est super illa abyssu perambulans, cuius elementi natura telluris instar sub eius pedibus effecta est, vi sua priore dimissa. Sic etiam non sine divina efficacia Lazaro dixit pannis obvoluto quartaque iam die defuncto: Lazare exi foras; neque vera mortuus ille de sepulchro exiit.

Neque sic huiusmodi auctoritate utebatur in his miraculis, ut modo aliquo sui minime digno iuberet; immo vero divinae maiestatis apprime rationem habebat, ut tamquam legis latorem se gereret, nobisque evangelicas leges insinualet. Atque ita nobis declarabat se una cum Patre suo sanctoque Spiritu priscis legem dedisse; nunc autem cœu disciplinae auctorem nos ab antiqua lege resolvere, mentemque nostram lumine illustrare, ut evangelii nobilitatem agnosceremus, cum diceret: audistis quia dictum est antiquis, non occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego au-

tem dico vobis, quia omnis qui irascitur frustra fratri suo, reus erit iudicio. Insuper dico vobis, quia omnis qui mulierem viderit eamque concupiverit, iam ipsam moechatus est. Et ne iuretis omnino, et diligite inimicos vestros. Sic igitur quicquid dicit, veluti Deus dicit dominusque omnium creaturarum rerum cum Patre et sancto Spiritu, et tamquam una de tribus personis, (in quibus unum obiectum, unamque divinitatem communem cunctis agnoseimus.) Deus Verbum incarnatus est homoque factus per oeconomiae humilitatem, quin tamen deitatis maiestatem dimitteret, vel suam filiationem immutaret, quam ante saecula possidet. Neque deitas in corporis naturam perversa est, neque rursus corpus ad deitatis substantiam transiit; siquidem fieri nequit, ut deitas in rem creatam vertatur. Numquam igitur natura divina in eo desiit, seque aeternum semper appellavit. Nam et illud impossibile est, quod nempe corpus mutabile, ad immutabilem naturam transeat. Iamvero sicuti res, quae duabus naturis constant, si forte inter se unirentur, una res fierent, quin neutra a semet ipsa discederet, quoniam antea duae erant; sic incarnatio Servatoris nostri nobis demonstrat, quod unaquaeque ex his substantiis, quarum unio facta fuit, Verbum divinum scilicet atque corpus quod de virgine Maria sumpsit, quodque nostrae substantiae est persimile, invicem unitae sunt in personae subsistentia. Etenim ex citato exemplo cognoscimus, hoc unum individuum ex duabus inter se unitis rebus conflari, unitis quadam ratione ineffabili.

Ex his inquam perspicue apparet, Verbi divini naturam nullam in incarnatione passam esse mutationem, quia personam unam unumque obiectum videmus. Atque in unica hac persona is miracula tamquam Deus

operatus est, idemque est homo sine ulla transformatione. Ipse Deus filius est, ipse Patris filius a principio existens, voluitque postea ob suae misericordiae excessum filius esse hominis de stirpe David et Abraham. Neque sane licet, post factam unionem, duas naturas dividere, ut Nestorius scelestus loquitur, qui naturam divinam miraculorum effectricem fuisse adserit, humanam vero dolorum patientem; atque ita cum Iudaeis duas invicem naturas distrahit. Unus quippe est Emmanuel, ex duobus consistens, qui sine ulla commixtione ex his conflatur: quippe alterutra ex his naturis, altera non est. Neque post ineffabilem unionem dividi potest in duas naturas (1); verum hic unus indivisibilis et miracula patrat, et dolores sustinet, pro suo beneplacito, passiones inquam secundum oeconomiam absque peccato; nec in ipsa humanitate umquam peccavit, nec inventus est dolus in ore eius. Esuriit sponte cum pro nobis ieiunavit quadraginta diebus; permisitque ut daemon sibi accedens diceret: dic ut lapides isti panes fiant, aliaque adderet iniquitatis dolique plena, qui nempe dolus Adamum in pulverem reverti coëgit. Verumtamen tentator fugit, cum ad eum se accessisse cognovit qui omni corpori alimentum suppeditat.

Ex eiusdem Severi patriarchae antiocheni
epistola synodica ad Iohannem (2)
Alexandriae archiepiscopum.

Nos quidem haud novam fidem invehimus, sed ut diximus, traditam a sanctis patribus conservare semper

(1) Non dividitur, sed distinguitur et manet in duabus naturis.

(2) Intellige Iohannem secta theodosianum, de quo videsis Lequiniū in patr. alex.

inclutam fidem edocti fuimus etc. *Eodem, ut in praecedentibus, loquitur Severus modo; diserte tamen a chalcedonensi concilio se dissidere homo haereticus et pertinacissimus dicit. Nos vero fragmentum hoc praetermittimus in quo nihil novi reperimus. Concludit autem: idcirco sanctam Virginem, veram Dei matrem dicimus, quia Verbum in ipsa conceptum incarnatumque atque ex ipsa natum, homo est, et unum quid ex duobus, deitate et humanitate, iuxta veritatis verba; confitemurque hunc esse Emmanuelem, unum Deum, unum dominum, Verbum Deum, factum hominem.*

Severi eiusdem oratio Imperatori dicta.

Deus prophetis et patriarchis apparuit, prout cuiusque conditio vel occasio tulit, neque tamen corpore vestitus erat. Filiis quoque Israël per dies quadraginta incorporeus in deserto conspiciendum se dedit per signa atque prodigia. Sed tamen sub his variis apparendi formis mundi salutem non effecit, neque ad eum populi conversi sunt, sed sine Dei cognitione permanserunt. Et quidem is potissimum populus, cui apparuerat, legemque et mandata dederat, et quem prodigiis miraculisque concusserat, nequaquam firmiter ei adhaesit, neque foedus cum eo ictum servavit, sed Phagor stellasque caeli adoravit, Deum tradidit oblivioni, eiusque omnia miracula in Erythraeo eremoque edita, columnam in nocte lucidam, nubium per diem umbram, aquas contra vim naturae de duro lapide elicitas, manna de caelo pluens, et reliqua omnia prodigia quae ipsorum gratia perfecit. Nihil horum tamen veram orbi felicitatem attulit. Sed cum denique summae Dei bonitati placuit mundum ad se convertere,

suique illi notitiam praebere, caelo demisit incorporeum Filium suum unigenitum, qui in hac inferiore regione corpus assumpsit nostro simile, nervis, ossibus, sanguine, et carne compositum, prout omnino homini usuvenit, quod cunctos dolores et mortem ipsam naturae nostrae constitutam exciperet. Atque hoc mysterio mundum servavit; atque hinc mundus Deum agnovit, et diabolus cum tyrannide sua cessavit.

Nosti, o Imperator, quanta nobis a Deo absentibus felicitas obtigerit. Etenim ob Filii eius passionem mors intercidit, diabolus fugit, turbati sunt inferi, fraudes daemonum evanuerunt, qui facti sunt invisibiles, paradisi reclusus est, vitae arbor apparuit, caelum in mundum transiit, mundusque caeli vicem occupavit; Deus homo in hac inferiore regione evasit, homo autem in sublime levatus est; caelestis gloria versari coepit in terra; et qui in sinu Patris erat, Mariae sinum incoluit; quique a Patre absque feminae cubili sub incomprehensibili mysterio genitus fuerat, eum peperit incarnatum Maria sine viri copula. Naturalium subiit legem passionum, quatenus certe peccato carent, nosque a turpi diaboli servitute expedit. Si igitur Verbum caro factum est, Iohanne evangelista testante, idem vere quoque passum fuit, ut ex evangeliorum irrefutabili auctoritate constat, quae Deus tamquam petram immobilem in ecclesia sua collocavit.

Recta fides a Severo Antiochiae patriarcha scripta ad Dei amantem Anastasium imperatorem, cunctumque populum, quo tempore pulsus fuit in exilium perfidus Macedonius (1). Hanc autem fidei expositionem Imperator susceptam osculatus est, et in imperii tabulario reposuit, ut legis instar in ecclesia foret; et cuncta praevaricantium vocabula de medio nostri abstulit.

Credimus et confitemur iuxta sanctorum patrum nostrorum statuta, episcoporum videlicet .cccxviii. Nicaeae congregatorum, quibuscum Spiritus sanctus sine dubio versabatur. Quippe hanc sacram veluti constitutionem maiores nostri, immo et antiquiores .cl. patres Constantinopoli, nec non alii in urbe Epheso synodice adunati receperunt. Credimus unum esse Deum patrem, confitemur etiam unicum Dei filium qui nostri causa incarnatus est, quin se a *Patre* divideret aut separaret; sed ipsum esse eundem ante et post incarnationem. Credimus item in Spiritum sanctum, vivificantem, personarum Trinitatem, subsistentiam perfectam. Ipsa in tribus personis est, quas inter nulla est diversitas gloriae ac splendoris, una natura, una essentia, una dominatio, una adoratio, una gloria, ut credentes fatentur. Confitemur Patrem in ordine paternitatis, nec eum esse Filium; confitemur Filium in ordine filiationis, ita ut non sit Pater; confitemur Spiritum sanctum neque ad paternitatem neque ad filiationem pertinere; sed tres esse permanentes personas, atque unamquamque personam in sua hypostasi subsistentem, atque has unam habere deitatem, unam na-

(1) Immo orthodoxus Macedonius II. constantinopolitanus, ab haereticis sede depulsus.

turam, unam voluntatem, unam virtutem et gloriam; atque in Trinitate nullam esse servitutem vel subiectionem, nullum esse alteri superiorem in ordine deitatis; nullum propria auctoritate alteri ceu servo imperare; sed cunctos pares uno honore qui proprius dominationis est ac deitatis, atque hunc esse splendorem omnipotentiae congruentem. Neque vel uno temporis puncto Pater sine Filio fuit, neque item uno temporis puncto Pater ac Filius sine Spiritu sancto extiterunt; sed perennis Trinitas est, aeterna, sine principio ac fine.

De divino autem Verbo ita credendum est: nempe duas esse generationes eius, unam de Patre a principio ineffabiliter sine feminae usu; alteram in plenitudine temporum de sancta virgine Maria, ratione item abstrusa et incomprehensibili sine ulla nuptiali copula. Hoc enim tantum comperimus: Verbum caro factum est, et nobiscum fuit, et illud vidimus oculis nostris, et manus nostrae contrectaverunt. Neque Pater Verbum tamquam unum ex angelis vel cherubim aut seraphim, sed ex sua substantia progeniuit. Idem super omnem potestatem est ac dominationem atque omne nomen, quod appellatur sive in praesenti sive in futuro saeculo; aequale est Patri sanctoque Spiritui, atque in sua deitate sempiternum. Idcirco de Spiritu sancto dixit: ille de meo accipiet et annuntiabit vobis. Hic Spiritus in Iordane supra Filium descendit sub columbae specie. Porro Verbum multiplicari peccatum inter homines videns, caelo se demisit, Virginisque sinum intravit, ubi corpus sibi conformavit. Neque vero Pater in visceribus fuit Virginis, ne quis diceret Patrem ad conditionem Filii transisse; sed Filius voluntate ac placito sancti Spiritus (quandoquidem una

est in Trinitate voluntas, ne quis forte dicat eum ab alio creatum, atque alienum a deitate factum) Filius inquam unus incarnatus est, et corpori accidentia pertulit quotquot peccato carent. Neque vero corpus de caelo detulit, sed id de virgine Maria suscepit Dei genitrice, siue nuptiali copula; eique corpori coniunctus est, unum quid secum faciens, unitate insolubili, inseparabili, imperturbabili. Hanc, inquam, fidem nos profiteamur.

Haud porro quasi phantasma natus est, sed naturali prorsus veroque modo; ipseque Deus simul et homo est, ac veluti Emmanuel esu potuque absumebat quae ipsi ad epulandum apponebantur. Deinde propria voluntate ad crucem se contulit, ut Deo sacrificium pro nobis offerret. Cruci ergo est affixus, lancea latus eius perfossum, quamquam Deus esset homoque simul, et quidem unus non duo. Ipse immortalis est secundum deitatem, corpore autem mortalis; namque immortalis ac mortalis in unica conglutinati persona sunt. Insuper sanguis et aqua de latere eius profluxerunt, uti mystice fuerat dispositum. Haec autem omnia nequaquam ipse sola sua humanitate patravit, quasi haec ab unitate semet secrevisset; negamus id enimvero; sed deitas accidentia corpori voluntate sua excepit (1); quia ambae, deitas scilicet et humanitas, in unica ac sola unitate copulatae erant. Neque duae naturae invicem separatae sunt, quae iam fuerant unitae quod attinet ad res oeconomiam spectantes Verbi incarnati; neque

(1) Caveamus hic a monophysismo, quem egregie refutat divus Nyssenus apud nos Script. vet. T. VII. p. 288. col. 1. in Eustallii contra Severum opusculo: *si eos, inquit, criminatur qui naturae humanae adscribunt passionem, vult omnino passioni ipsam obnoxiam facere deitatem.*

divisibiles erant sive secundum virtutes deitatis proprias, sive secundum passiones humanitati congruentes, sed eae semper unitae fuerunt. Caveamus ergo a Photini (1) Sabellique errore; etenim deitas sponte excepit accidentia humanitati (2), quoniam ambae in unica unitate consistunt, quin ulla in re separantur quae Verbi oeconomiam spectat, ne in corporis quidem passionibus, sed in perpetua unione permanserunt; ne forte credamus ut Photinus atque Sabellius, qui aiunt deitatem recessisse, solamque humanitatem fuisse crucifixam. Atque hoc aiunt, ut timorem quodammodo terroremque in deitatem invehant, Deumque afficiant iniuria per falsam suam sapientiam quae scattet blasphemiiis. Nos vero haud blasphemiiis indulgemus, sed incorporeum credimus factum esse corpus, impassibilem passum esse, et exsanguem participasse sanguini intemeratae Virginis, sicut ceteri nati infantes, prout sapiens dicit Paulus apostolus: debuit per omnia fratribus assimilari, ut liberaret eos qui morti perdiu erant obnoxii per salutarem necem suam secundum incarnationis rationem.

Age vero ne timeas, Imperator, neque universus populus audiens, quod Deus sit mortuus passusque pro nobis, neque te praevaricantium linguae merito praecidendae decipiant, qui aiunt: absit ut dicamus Deum Verbum esse mortuum atque sepultum. Nos etenim immortalem ipsum cognoscimus a resurrectione quae post tertiam diem accidit, postquam nobis quoque resurrectionem morte sua salutare comparavit. Nam qui mortuus est, idem est qui de morte surrexit. Quod si forte is qui semet suscitare potest, quia virtutis est Dominus,

(1) Cod *Pantas* heic et inferius.

(2) Rursus patripassianus error heic insinuari videtur et infra.

non existit, falsa utique est resurrectio. Quod si falsa resurrectio, inanis est fides nostra, similesque Iudaeis evādimus. Quod si mortuus, carne tamquam homo non fuisset, nequaquam utpote Deus victoriam mortis abolevisset, neque Adami chirographum abstulisset.

Trinitatem quoque credimus, o Imperator. Quippe aiunt praevaricantes in sui cordis caecitate, quo tempore sancta Maria virgo divinum Verbum in carne peperit, Trinitatem factam esse quaternitatem. Sed enim nos haud ita loquimur; Trinitas enim Trinitas est, unus reapse est unus, lux magna videlicet invisibilis quae deitatis est propria. Qui vero quaternitatis mentionem fecerit, necesse est ut incrementum deitatis admittat, et unius inseparabilis dualitatem. Re tamen vera deitas, corpori unita est, et in sanctae Mariae virginis Dei genitricis sinu homo facta est, caelum conscendit cum sua unione inseparabili, sedit ad Dei dexteram, atque ad iudicandum vivos et mortuos ventura est.

Haec est apostolica fides, firma fides, atque a praevaricantium blasphemiiis aliena: unus baptismus intemeratus, Patris Filij et Spiritus sancti una divinitas et inseparabilis, sine qua nulla res exstitisset; una est natura, una essentia, tres inconfusae personae et imperturbabiles, unaquaeque in altera insidens; tres sempiternae personae cum suis proprietatibus, et unaquaeque per se subsistens. Haec est fides et catholicae ecclesiae traditio, secundum ea quae patres nostri apostoli definiverunt. Sic credimus, et sic docemus, et peregrinam impuramque praevaricantium doctrinam minime admittimus. Sed confitemur, Verbum quod factum est caro a Patre genitum esse, atque unum esse factum cum corpore de Maria virgine sumpto, praedito anima et mente, anima scilicet rationali et intel-

ligente. Corpus autem de Virgine sumptum, haud certis temporibus cum Verbo est, aliis autem illud deserit, sed cum ipso inseparabiliter et sine fine aeternaliter unitum est; neque umquam Verbum a suo corpore separatur, cum quo unicam unitatem constituit; neque est ullus temporis terminus quo ab eo dividatur, sed naturaliter ipsi unitum est absque divisione, aut abscessu, aut dissolutione, prout unio naturalis requirit. Est denique unus, non duo. Deus est naturalis et spiritalis, homo est naturalis et corporeus, duabus generationibus pollens, altera ex Patre ante omnia saecula sine feminae usu, altera ex sancta virgine Maria siue masculi opera. Hic unus atque idem est ante et post incarnationem, sine ullo ad personam eius additamento; et nunc unus est dominus noster Iesus Christus, in quo unam personam fatemur, unam naturam et operationem (1).

Haud tamen deitas ad se transtulit humanitatem, neque rursus haec sibi arripuit deitatem quasi aliquod regnum, atque ut prophetica dignitate fulgeret; sed Verbo dignanter placuit de Maria virgine Dei genitrice carnem sumere, et duas in unam solamque unitatem perfecti hominis iungere, in qua pacem operatur. Neque alterutra natura servit alteri tamquam formula, neque instar phantasmatis umbræve languet, sed ambae naturae in una unita insolubili et inseparabili permanent. Neque hae duae naturae confusae fuerunt, ne forte evanescerent dum mortem gustarent; sed illa quae de morte eiusque qualitatibus triumphat, semet absque confusione adunavit cum ea, quae morti est obnoxia; fides autem unam spectat naturam (2) mor-

(1) En haeresis monophysitica et monothelitica.

(2) Immo prae oculis sit Nicetas de symbolo: *utrumque cre-*

tis victricem et expultricem, unam personam, unicum Dei filium dominum nostrum Iesum Christum, perfectum, sine defectu aut mutatione, liberum alienumque quovis phantasmate, divisione, confusione, vel translatione. Neque deitas in corpore otiosa est, nec corpus coram deitate evanescit; sed unaquaeque natura immutabiliter per se subsistit, natura autem immortalis facta est una cum ea quae per se mortalis est (1); illa quae omnem creaturam alit, atque omne corpus nutrit, facta est una cum ea quae famem sitimque perperit; natura immortalis facta est una cum ea quae perit, quae vulneribus obnoxia est, flagellis, calamitatibus, lassitudini ob viae itinera, corporis debilitati in gestanda cruce, gutturis ob siti ariditati caput penderet patibulo, animae tristitiae usque ad mortem, lateris transfixioni militis manu, aquae et sanguinis scaturigini de vitae fonte post obitum.

Atque has cunctas passiones excepit Verbum in corpore quod minime est phantasticum, sed unum cum ipso Verbo secundum personam, unica nempe unitas personarum propria. Post unionem igitur cessat omnis divisio, neque iam dicuntur duae naturae (2), nec duae personae, nec duae operationes (3). Qui autem dualitatis unionem dicunt, ii mysterium sanctum corrumpunt. Ergo removeamus deinceps ab incarnato Verbo quodlibet dualitatis epithetum, quodvis phantasma, *dendus est Christus, Deus et homo, quia sicut homo ex passionibus agnoscitur, ita Deus ex divinis operibus manifestatur.*

(1) Hem mira Severi contradictio! Legatur apud nos Eustathius Script. vet. T. VII. p. 290, qui demonstrat Severum duas dixisse re ipsa Christi naturas, unam vero secundum phantasiam, idque ut suos tantummodo adsecras deluderet.

(2) Est haec capitalis blasphemia sectae.

(3) Est hic consequens error.

mutationem ac divisionem. Nam phantasma mutationemque perfidus utique invexit Eutyches. Nos vero confitemur Christum unum cum sanctis suis accidentibus, quotquot nimirum peccato carent; unicum Patris Filium, nec non sanctum Spiritum, aequalem Trinitatem, unamque naturam; Filiumque esse passibilem secundum corporis mortalis naturam. Hinc quicquid deitati competit, non autem corpori, huic tantum attribuimus qui sponte pro nobis illud excepit. Quare et maximum miraculorum, et minima passionum, ad hunc unum pertinent qui dolores in corpore perfert, mortuos utpote Deus suscitavit, sicuti scriptum est: tu es qui es. Atque hic unus, non autem duo, sine dubio in corpore obiit, sed idem de morte tamquam Deus triumphavit ac resurrexit, nobisque aeternam victoriam concessit, mortisque stimulum fregit, arborem denique vitae ostendit, videlicet resurrectionem. Gloria domino nostro Iesu Christo, eiusque Patri, et Spiritui sancto vivifico, nunc, et omni tempore, et per saecula saeculorum! Amen.

Severi scripta hactenus pauca e multis edidimus, ut nobis haeresis monophysitica in coryphaei scriptis apprime constaret. Sane numerosa et vivax haec secta est; a quinto enim Christi saeculo usque ad nos, Syriam, Armeniam, Mesopotamiam, Aegyptum, atque Aethiopiam occupat. Quamobrem Assemanus in suo de Monophysitis tractatu sedes horum episcopales plus centum et quinquaginta intra limites tantum antiocheni patriarchatus recenset. Nos vero in sexto ac septimo Scriptorum veterum voluminibus, clarorum auctorum scripta multa in lucem extulimus, quae hunc absurdum errorem ita refutant, ut his lectis nemo iam recto animo apud Monophysitas stipendia facere queat.

XIII.

NOTITIA EPISTOLÆ THEOLOGICAE
IOHANNIS PHILOPONI

AD IUSTINIANUM IMPERATOREM.

EX CODICE SYRIACO.

Inter eos qui virus monophysiticum toto pectore combiberunt, Iohannes philoponus fuit, alexandrinus philosophus nobilis, labore litterario, unde agnomen traxit, multisque editis libris clarissimus. Haeresim eius cum alia monumenta testantur, tum ipse auctor in Diethete famoso opere apud Assemanum in catalogo vatic. T. III. p. 252. cod. syriaco cXLV. Eodem codice longa quoque epistola vel potius tractatus eiusdem Philoponi continetur ad Iustinianum imp., cuius Assemanus vix paucis verbis facit mentionem. Equidem totum id scriptum cognoscendum curavi, in quo sumptis plurimis de philosophica schola ac naturali ratiocinio sophismis monophysiticum dogma tuetur. Philoponus, qui tamen theologiae laudem non adsequitur, quae solidiore ac tutiore via, et sacrorum librorum patrumque auctoritatibus communita, incedere solet. Sed nulla in re peius Philoponus labitur, quam ubi divinas personas cum ipsarum natura ita confundit, ita aliud pro alio sumit, ac tantopere vocabulis abutitur, ut triplex deitas apud eum suboriatur; quare etiam tritheitae insaniam adeptus fuit. Scopus autem Philoponi est, Iustiniano suadendi, ut peremptorio edicto locutionem duarum Christi naturarum, itemque Christi in duabus naturis, vetet. Itaque longis adsentationum ambagibus viam sibi ad Caesaris gratiam sternit, et per se primum ad theologicas definitiones.

Iustiniani animum vehementer impellit. Sed frustra fuit; etenim Iustinianus ab hoc errore longe abhorrebat, quod eius luculentus mirificusque tractatus ad monachos alexandrinus, apud nos Script. vet. T. VII. p. 292. seqq. demonstrat, ubi postrenus duobus anathematismis p. 312, Monophysitas quasi ancipiti gladio iugulat. Atque hunc Iustiniani tractatum sine dubio prae oculis Philoponus habuit, eique per praesentem epistolam adversatus est; qua scripta, incolumitati credo suae ac tranquillitati Philoponus caute consuluit, dum a Iustiniano Constantinopolim accersitus, ut ait in exordio epistolae, senectutem suam et infirmitates ac hiemem excusavit; neque enim laetum itineris exitum habiturus erat. Haec a nobis summaria imagine epistolae exposita, dabunt hanc veniam lectores; quominus longo Philoponi scripto nostras paginas oneremus, quibus totidem subtexendae forent, ut singillatim id ipsum refutaremus.

XIV.

*I*n huius Spicilegii tomo VI. p. XLII. et seq. edidi aliquot Henrici VIII. Angliae regis litteras. Nondum tamen tunc videram in diverso codice egregiam aliam magnique momenti epistolam, qua idem Rex de Luthero, eiusque nascente haeresi, apud illius fautores Saxoniae Duces, graviter admodum, quamquam salva reverentia Principum, exposulat. Atque huius ad Germaniae Principes admonitionis suae meminit ipse Henricus apud nos tom. praed. p. XLVII. Insuper inter ineditas Hieronymi Aleandri litteras unam comperi, scriptam nomine Leonis X. PP., qua respondetur illi epistolae Regis ad Leouem, quae est apud nos tom. dict. p. XLVIII. Utramque igitur et Henrici contra Lutherum, et Leonis ad Henricum, in huius voluminis appendice libenter colloco. Nam illae quidem Henrici epistolae, quae sunt apud Martenium Monum. vet. T. III. p. 1296. et seq., nihil ad has vaticanas adtinent.

CONTRA LUTHERUM EIUSQUE HAERESIM

EPISTOLA SERENISSIMI REGIS ANGLIAE AD ILLUSTRISSIMOS
SAXONIAE DUCES PÆ ADMONITORIA.

Illustrissimi atque excellentissimi Principes, clarissimi domini cognatique nostri longe omnium carissimi, sinceram salutem ac feliciū successuum assiduum augmentum.

Si quid fors incideret, in quo admoneri me profuerit; Cod. vat. 655g. f. 73.
pro animi vestri comperta bonitate certissimam spem concepi, admonitionis vestrae beneficium nunquam mihi defuturum esse. Quam ego rem, cum animum erga me vestrum ex meo erga vos affectu metiens indubie mihi persuaserim, ingratus admodum ipse mihi videar, si in ea re, quae non ad honorem modo vestrum, sed fortunas quoque vehementer spectat, ego vicissim vos admonere negligerem. Quid enim ad vos, et tam potentes et in Christi cultum tam devotos Principes, aut propius spectare potest aut debet movere vehementius, quam cohibendae factionis istius lutheranae studium, qua nullam unquam in terris nocentiorē malus invexit genius, aut quae maiorem perniciem sit illatura propediem, nisi boni piique omnes obstiterint, et in primis qui plurimum et possunt et debent Principes? Non quod Lutherum talem censeam, qui viris probis aut prudentibus possit imponere, aut ea quae scribit nesciam esse tam impia ut ea bonorum omnium aures exhorreant; sed quod sciam nunquam defuturam improborum hominum colluvicem, quibus ineptissimus quisque aptissimus est magister; et ut quicque maxime nascitur absurdum, ita maximo exceptum plausu, summo studio et contentione propagent.

Nam quod ad ipsum pertinet Lutherum, olim visus est nec indoctis nec malis hominibus, ut multa parum bene, ita quaedam non omnino male scribere. Verum ita statim profecit in peius, ut illicet multi perspexerint, quicquid unquam aut plausibile scripsit aut tolerabile, non alio fecisse consilio quam ut meliorum ostentatione viam pararet pejoribus, et praelito melle venenum redderet vendibilis. Quam rem successione perpetua nocentiorum semper dogmatum adeo testatam reddidit, ut hodie neminem esse usquam putem, cui scintilla ulla maneat aut in capite cerebri, aut pietatis in pectore, qui non eum totum cum suis insanis ex animo prorsus eiecerit. Etenim initio coepit utcumque disputare, deinde irasci, paulo post incendi, postremo furere; iam in eo demum libro quod de haecchatur in me, furias ipsas furore ac vesania superare. Quo in libro si quid scripsisset usquam, quod rem videretur attingere, si quid omnino mentis misenisset amentiae, si quid non absurdum prorsus effluxisset ei, quale vel casu solet mente motis excidere, quamquam non admodum decorum puto ita me comparare, ut cum homine tali publice componar ac disputem, tamen cum rex et propheta David non censuerit indecorum ante arcam foederis nudum saltare cum quolibet, ipse certe non eram quemquam habiturus indignum quocum in gratiam religionis pro fidei veritate dissererem. Nunc vero cum nihil ad rem respondeat, sed rationum loco proferat mera deliria, alios tum illo congregari, nec inhortabor nec prohibebo; ipse certe non committam ut cum insaniente insaniam.

Quisquis et aequus lector et prudens libellum meum cum illius libro perlegat, is profecto facile indicabit, iam nunc Lutheri naeniis satis superque responsum

esse. Quod si quis illi tam inique faveat ut mea verba non sustineat inspicere, aut tam insigniter instupescat, ut collatis utrimque locis, non sentiat rem adhuc responso non egere, huic nulla unquam responsione satisfecero. Nam quæ queam illis, qui nihil aut velint legere, aut possint intelligere, præter Lutheri scurrilia iurgia? Qui cum interim rem ad istum tractet modum, magna me affecit voluptate; siquidem initio certus eram rem quidem, quam tuendam susceperam, suapte natura esse inexpugnabilem, adversus quam nec inferorum portæ possint praevalere, sed imbecillitatis meae conscius, de meis tamen armis dubitabam. At nunc effecit hostis, ut orbi totî inclarescat, alterum nempe; aut ipsum esse prorsus imbecillum, aut meas rationes admodum valuisse, quas contra nihil invenire potuerit, præter insulsa scommata et prorsus insana convicia. Quibus si me commoveri putet, egregie profecto fallitur. Etenim quantumvis ille me vocet insanum, vocat opinor plus millies, nunquam tamen tam insanus ero, ut aegre feram quod insanus vocer ab insano. Itaque aut mea me fallit opinio, aut istius in me ac regium nomen contumeliosa spurcitia, vos haud paulo magis quam me, viri clarissimi, commovet. Solum enim generosos animos nobilium reverentia quaedam inter se colligare, qua vel in hoste cum oderint ac persequantur hominem, personam tamen honorent ac revereantur officium. Nec generosus fere quisquam invenitur usquam tam incivilis ac barbarus, qui vel inimicitiiis ullis adduci possit, ut scurrilem in modum linguae petulantia conspergat nobilem. Tantum abest ut quisquam ea nobilitate ac generosa virtutis indole, quæ mihi persuasi quemlibet esse vestrum, æquo animo ferat et principis et amici nomen vilissimis nebulonibus haberi ludibrio.

Quod meum de vobis iudicium vel is affectus confirmat, in primis quem in memet ipse sentio. Nam cum ne tantulum quidem me tetigerint omnia quae blateravit in me, tamen perquam indigne tuli blasphemias illas, quibus augustum Caesarem et ceteros Germaniae Principes virulentissima lingua perfudit, quos omnes in eius ipsius libelli frontispicio, quem in meum evomuit, probro contumeliosissimo proscindit. Wormatiam, inquit, ingressus sum, etiam cum scirem mihi violatam esse a Caesare fidem publicam. Nam didicerunt Principes Germaniae, olim de fide laudatissimae gentis, nunc in obsequium idoli romani nihil magis quam fidem contemnere, in perpetuam nationis ignominiam. Haec tam virulenta in Caesarem ac Principes germanos convicia, quam falso ac flagitiose mentiatum os illud impudens ac mendaciorum fons perennis, vel illud indicat, quod hodie, nisi mentiretur, qui posset ita mentiri non esset. Quis enim dubitat quam facile potuisset meritum reportare supplicium, si Caesar id voluisset ac Proceres? Sed quis illud, non dico Caesar aut Procerum quisquam, sed vel honesto loco natus christianus ullus, in animum potuisset inducere, ut fidem violaret publicam, ut illum quamquam publicae fidei publicum hostem, per perfidiam tolleret, ut odio (quod aiunt) nocentis perderet innocentiam? Istud cum non Caesar promissi observantissimus, non Procerum aliquis, quibus nihil antiquius honore ducitur, non honesto loco natus christianus quisquam, ut qui nihil non censeat posthabendum fidei, potuisset unquam cogitare, quis unquam vivit vere germaneque Germanus, qui ferre possit nebulonem fraterculum, quae perpetuam infamiam inurerent nationi germanicae, ea tam impudenter quam

mendacissime non cuiuspiam sui simili Germano; sed Proceribus omnibus Germaniae, atque ipsi quoque Principum germanorum. Principi per convicium exprobrare Caesari? Demiror talia, si Germani ferant in isto. Nos profecto quanto magis indignamur, in tales ac tantos Principes tantum licere fraterculo, tanto minus eius mendacii movemur, quae partim latine quae legimus, partim germanicè quod audio, furiosus eructat in me. Nam si quid maledictis illis immiscuit, de cuius veritate poterat quisquis rem non nosset, aliquid fortasse dubitare, nunc in animum succurret lectoribus nihil illius maledicentiae credendum, cui perpetuum institutum esse videat, de Principibus prorsus omnibus atque ipso etiam Caesare mentiendi.

Neque enim istud Luthero novum est, omnia comminisci ac simul fingere, quibus in odium Principum scelerate concitet atque extimetet populum. In quod negotium promovendum, sceleratorum hominum catervam iamdudum contraxit atque adiunxit sibi. Itaque nulla unquam factio fuit seditiosa, pestilens, nefaria, quae sic religionem omnem tollere, leges omnes obruere, mores omnes bonos corrumpere, res publicas omnes evertere machinata sit, ut nunc ista coniuratio lutherana, quae et sacra omnia profanat, et profana contaminat; quae ita Christum praedicat, ut eius sacramenta conculcet; ita Dei lucinat gratiam, ut arbitrii libertatem destruat; ita fidem extollit, ut operibus bonis detrahat, et invehat peccandi licentiam; ita misericordiam sublevat, ut iustitiam deprimat, et malorum omnium causam inevitabilem non in Deum aliquem malum, quod Manichaei saltem commenti sunt, sed in unicum illum vere bonum reiciat. Quae cum ad hunc modum impie divina tractavit, velut e caelo deiecta

serpens virus effundit in terras, in ecclesia commovet dissensionem, leges omnes abrogat, magistratus omnes enervat, laicos in sacerdotes concitat, utrosque adversus Pontificem, populos adversus Principes; nec aliud plane molitur, quam ut (quod omen avertant Superi) Germaniae primum populus tamquam pro libertate bellum indicat Proceribus; deinde ut Christiani contra Christianos, spectantibus et iridentibus Christi hostibus; pro Christi fide ac religione depugnent.

Quod si quis forte non credat, ab uno homine nihili, tantum unquam periculi nasci posse, huic in mentem velim subeat Turcica illa rabies, quae cum nunc tot per terras et maria se diffundens, maximam ac pulcherrimam totius orbis partem occupavit, a duobus olim nebulonibus sumpsit initium. Ut interim taceam factionem Bohemicam, quae et ipsa, quis nescit, e quam exiguo vermiculo, in quam immanem draconem, haud absque magno Germaniae malo, quam propere adolevit? Ita proclive est malam segetem nullo demetente crescere! Nec ullus unquam socio caruit ad nocendum; neque tam imbecillus est quisquam, quin securo possit ac tamquam lusurum spectanti, lethale vulnus infligere. Quae res quo minus contingat in praesente negotio, Principibus omnibus adnitendum est. Adnitentur autem, si rem pro levi non habeant, nec existiment dumtaxat esse scholasticam, sed cum et Dei res agatur et hominum, dignam intelligant cui christiani Principes admoveant manus.

Quod ut nullius non incumbit officio, ita potissimum incumbit, cognati carissimi, vestro; ut qui et proximi estis periculo, et facillime (ut ferunt) potestis obnare, si nascenti malo propere eatur obviam, prius quam et improbi per malitiam, et simplices per ex-

rōrem, in eum numerum et robur coaluerint, ut facile cohiberi non possint. Cui ergo rei prospecturos vos pro vestra prudentia, et in Christi fidem observantia, non dubito. Nam cum nulla possit haeresis exoriri, quam vos fideles in Deum Principes, non vehementer aversemini, lutheranam tamen fieri non potest, ut non praecipuo quodam odii prosequamini. Nam licet homo vaniloquus non uno loco scribat se in hoc electum a Deo, ut hanc doctrinam quam ille solam vocat evangelicam, ad istum quo coepit modum spargeret ac praedicaret in mundo, vestra tamen prudentia facile apprehendit, nec illum asserre quicquam cur evangelica verba credatur melius intellexisse, quam veteres ecclesiae sanctae sanctos doctores omnes, quorum iste interpretationes omnes abigit atque contemnit prae suis; et multa non ignoratis per manus ab Apostolis olim tradita, ubilibet hactenus observata perpetuo, quorum iste nihil blasphemus non exhibeat. Ad haec animadvertatis, spiritus hominis arrogans, mendax ac maledicus, quam longe absit a Spiritu Dei sancto, qui solet electis suis inspirare veritatem, lenitatem, modestiam, et cum sui contemptu charitatem ac reverentiam omnium. Postremo doctrinam eius videtis praetextu praedicationis evangelicae, meram esse wydlifficam, a quo vos, cognati carissimi, non dubito toto pectore prorsus abhorrere; ut quam germani Proceres, atque in primis ut audio progenitores vestri, vehementer elaborarunt extinguere, sed quoniam serius aliquanto coeperant, prorsus exterminare non poterant. Hactenus tamen profecerunt, ut eam velut perniciosam beluam intra quosdam Bohemiae terminos velut in speluncam clauderent atque cohiberent.

Quae cum ita sint, dubitare profecto non possum,

sedulo provisos vos, ne quam vestri maiores beluam concluserunt, ea vestra incuria sic repetat exitum, ut per Saxoniam prorepens, totam pervadat Germaniam, et afflatu noxio inferum eructans ignem, illud spargat incendium, quod Germani toties voluerunt sanguine suo restinguere. Qua in re quamquam pro vestra bonitate vos tam propensos esse non ambigo, ut neque monitore vobis, neque hortatore sit opus, ego tamen pro meo in vos affectu me continere non potui, quin ad voluntatis vestrae prouidentiam et admonitiones meas et hortationes adiungerem. Etenim cum nullum Principem tam alienum putem, quin ei mihi videar id officii debere, ut qua in re possim, eius honori consulam, vobis viri dignissimi, ut id impensius exhibeam, cognati quaedam sanguinis necessitudo constringit; quandoquidem intelligo serenissimos Maiores vestros e stirpe clarissima Regum Angliae progenitorum meorum esse progenitos; quae communio stirpis et societas sanguinis sic animum meum afficit erga vos, ut nihil aut commodi prorsus aut incommodi vobis possit accedere, quod ego mihi vobiscum non existimem esse commune. Quam rem quo magis mihi persuasi, eo magis ac magis vos admonere cogor et hortari, immo per omnia vos obsecrare sacra, ut quam maxime potestis mature detis operam, ut execrabilis ista Lutheri secta coherceatur, absque caede cuiusquam (si fieri potest) aut sanguine. Si id quo minus possit, pervicax obsistat audacia, quoquo modo coherceatur. Tamen neque permittatis ut leges, magistratus, principes, respublicae, divina denique atque humana omnia sic assuescant paulatim vilescere, conculcari, proteri, ut inualescentibus improbis, mussitantibus bonis, eo tandem res perveniat, ut alteri perversae malitiae, alteri

praeposteræ patientiæ, Deum aliquando vindicem atque ultorem habeant. Cui periculo si vestra occurrit industria, pacatæ patriæ, discussi schismatis, restitutæ concordiae, religionis cultae ac perpurgatae, et apud homines eximiam laudem, et apud Superos immortalem gloriam consequemini. Valet, viri clarissimi.

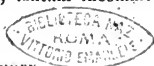
Litteras has obsignaturo mihi venit in mentem, Lutherum in suis adversus me naeniis excusare se, quominus ad reliqua respondeat impediri, transferendo Biblio. Visum est igitur hortari vos, ut omnium rerum maxime provideatis ne id permittatur facere. Nam ut bonum esse non negem, in quavis lingua legi Scripturam sacram, ita certe periculosum est ex versione legi, cuius mala fides fidem facit omnibus, id illi studium esse, ut bene scripto male vertendo pervertat, ut populus ea se legere putet in Scriptura sacra, quae vir execrabilis ab execrandis hausit haereticis. Iterum valet, viri serenissimi atque animo meo longe carissimi.

Leo .x. Pont. Max. Henrico .viii. Angliae regi.

Quanto honestiores et promoveri digniores personas Maiestas tua nobis commendat, tanto nobis gravius est non posse tuis et earum votis pro re et loco satisfacere. Non erat nobis ignotum dilecti filii Cuthberti Tunstali in episcopum londoniensem nominati et electi excellens eruditio, summa vitae integritas, et rerum tractandarum experientia, quantumque Maiestati tuae ob eas causas gratus esset non ignorabamus, adeo ut vel sponte nostra data occasione fuerimus hominem ad altiora erecturi. Sed quominus ex animi nostri sententia istam nominationem et electionem prius quam

Cod. vat.
8075 f. 25.

ad Urbem accesserimus confirmaremus, id idem in causa fuit quod expeditioni abbatiæ divi Albani ob-
sistere, Maiestati tuæ significavimus. Quod tamen in manu nostra fuit, ut cognoscat Maiestas tua nihil nobis esse antiquius quam ut sibi quem pro tempore possumus morem geramus, volumus quod cum gratia Maiestatis tuæ liceat, et per hasce breves nostras Cutliberto concedimus, ut quamvis per bullam plumbeam talis expeditio facta non sit, proventus tamen, fructus et redditus omnes episcopo debitos, ceteraque emolumenta tam spiritualia quam temporalia ex eodem episcopatu libere recipiat; et ad hanc nostram voluntatem et concessionem impediendam statuta, ordinationes, privilegia, consuetudines ecclesiæ londoniensis, præscriptione, iuramento, ultima fundatorum voluntate firmatas, nihil pro hac vice roboris aut vigoris habere decernimus, et omnino declaramus. Ita tamen ut ante tres menses exactos, post nostrum ad Urbem adventum, istius episcopatus provisio in consistorio nostro et per plumbatas litteras rite expediatur. Verum quia ad huius nostræ concessionis effectum gratia et auxilio Maiestatis tuæ Cutlibertus indigebit, etsi hominem ob egregias suas virtutes Maiestati tuæ commendatum non dubitamus, tamen ut qui liberalitatem tuam in maiori re sensit, et in hac parva sentiat, eum quo possumus maximo paterno affectu commendamus, ne propter nostram ab Urbe absentiam, temporum culpa aliquanto diuturniorem, tantum incommodi et dispendii patiatur.

EXPLICIT VOLUMEN.

